

DZIENNIK USTAW

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 14 listopada 2022 r.

Poz. 2305

OBWIESZCZENIE

MARSZAŁKA SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 14 września 2022 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o obronie Ojczyzny

1. Na podstawie art. 16 ust. 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) ustawą z dnia 7 kwietnia 2022 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. poz. 974),
- 2) ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy o obronie Ojczyzny oraz ustawy o finansach publicznych (Dz. U. poz. 1725)

oraz zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem 14 września 2022 r.

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity ustawy nie obejmuje:

- 1) art. 698–776 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655), które stanowią:

„Art. 698. W ustawie z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz. U. z 1983 r. poz. 223, z 1995 r. poz. 443, z 2003 r. poz. 2272, z 2011 r. poz. 1431 oraz z 2013 r. poz. 1247) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 17 w ust. 5 skreśla się wyrazy „albo pełniącego służbę wojskową w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego”;
- 2) w art. 21 w pkt 3 skreśla się wyrazy „albo pełniących służbę wojskową w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego”.

Art. 699. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2021 r. poz. 1656) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 34 otrzymuje brzmienie:

„Art. 34. 1. Żołnierzami niezawodowymi w rozumieniu art. 30 są żołnierze:

- 1) pełniący zasadniczą służbę wojskową;
- 2) pełniący terytorialną służbę wojskową rotacyjnie;
- 3) pełniący służbę w aktywnej rezerwie w dniach tej służby;
- 4) odbywający ćwiczenia wojskowe w ramach pasywnej rezerwy;
- 5) pełniący służbę w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

2. Za żołnierzy niezawodowych w rozumieniu art. 30 uważa się również żołnierzy, którzy:

- 1) w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372 i 1728):
  - a) odbywali przeszkolenie wojskowe,
  - b) pełnili służbę przygotowawczą,

- c) odbywali ćwiczenia wojskowe,
  - d) pełnili okresową służbę wojskową;
- 2) w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 536) pełnili służbę kandydacką.”;
- 2) w art. 42 w ust. 2 wyrazy „przepisów o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „przepisów o obronie Ojczyzny”.

Art. 700. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1320 oraz z 2021 r. poz. 1162) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 155² w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) pełnienia zasadniczej służby wojskowej, pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie, pełnienia służby w aktywnej rezerwie w dniach tej służby, odbywania ćwiczeń wojskowych w ramach pasywnej rezerwy albo pełnienia służby zastępczej;”;
- 2) w art. 165 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) powołania na ćwiczenia wojskowe w ramach pasywnej rezerwy, stawienia się do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie albo stawienia się do pełnienia służby w aktywnej rezerwie, na czas do 3 miesięcy;”;
- 3) w art. 166 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) odbywania ćwiczeń wojskowych w ramach pasywnej rezerwy, pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie albo pełnienia służby w aktywnej rezerwie, przez czas do 3 miesięcy;”;
- 4) w art. 301 w § 1 wyrazy „przepisy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „przepisy ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 5) w art. 304 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Minister Obrony Narodowej – w stosunku do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz żołnierzy pełniących służbę w aktywnej rezerwie i w pasywnej rezerwie, a Minister Sprawiedliwości – w stosunku do osób przebywających w zakładach karnych lub w zakładach poprawczych, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określą, w drodze rozporządzeń, zakres stosowania do tych osób przepisów działu dziesiątego w razie wykonywania określonych zadań lub prac na terenie zakładu pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę.”.

Art. 701. W ustawie z dnia 21 grudnia 1978 r. o odznakach i mundurach (Dz. U. z 2016 r. poz. 38) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 11 dodaje się art. 11a i art. 11b w brzmieniu:
- „Art. 11a. 1. Zakazane jest używanie munduru lub jego części przez osoby nieuprawnione.
2. Zakaz w odniesieniu do munduru wojskowego polowego i ćwiczebnego nie dotyczy:
- 1) członków, instruktorów i specjalistów zrzeszonych w stowarzyszeniach lub organizacjach społecznych, które zawarły porozumienia o współpracy z Ministrem Obrony Narodowej lub kierownikiem jednostki organizacyjnej od szczebla dowódcy jednostki wojskowej, a ich statuty przewidują prowadzenie działalności na rzecz obronności państwa;
- 2) młodzieży szkolnej i akademickiej uczestniczącej w uroczystościach o charakterze patriotycznym oraz realizującej przedsięwzięcia w ramach różnych form szkolenia i działań o charakterze obronnym.
3. Zakaz nie dotyczy używania munduru wojskowego bez oznak wojskowych przez uczniów szkół ponadpodstawowych, dla których organem prowadzącym jest Minister Obrony Narodowej lub uczelnia wojskowa.
4. Zakaz nie dotyczy używania munduru wojskowego przez:
- 1) żołnierzy przeniesionych, po odbyciu lub zakończeniu pełnienia czynnej służby wojskowej, do rezerwy lub w stan spoczynku, weteranów lub weteranów uszkodzonych będących żołnierzami rezerwy lub w stanie spoczynku oraz żołnierzy będących kombatantami w rozumieniu art. 1 ustawy z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1858) podczas:
- a) świąt państwowych i wojskowych oraz uroczystości organizowanych przez komórki organizacyjne Ministerstwa Obrony Narodowej oraz przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane,

- b) uroczystości organizowanych przez organy państwowe, organizacje kombatanckie lub stowarzyszenia dla uczczenia rocznic związanych z walką o suwerenność i niepodległość Ojczyzny,
  - c) wygłaszania prelekcji dotyczących historii lub obronności państwa w jednostkach wojskowych, szkołach, zakładach pracy lub organizacjach społecznych,
  - d) spotkań autorskich związanych z własną twórczością nawiązującą do historii lub obronności państwa,
  - e) uroczystości osobistych i rodzinnych;
- 2) żołnierzy, którzy nie pełnią czynnej służby wojskowej, ale otrzymali przedmioty umundurowania i wyekwirowania wojskowego do celów związanych z wykonywaniem obowiązku obrony Ojczyzny;
  - 3) osoby niebędące żołnierzami w czynnej służbie wojskowej, które:
    - a) biorą udział w występach wojskowych zespołów artystycznych – w czasie tych występów,
    - b) występują w filmach i innych przedsięwzięciach artystycznych – w czasie ich realizacji.

Art. 11b. Zakaz, o którym mowa w art. 11a ust. 1, dotyczy również mundurów lub części mundurów, których wzór został już wycofany, w stosunku do osób uczestniczących w:

- 1) przedsięwzięciach, które mogą godzić w dobre imię lub interes Sił Zbrojnych;
  - 2) strajkach, demonstracjach, manifestacjach i zgromadzeniach mających na celu wspólne wyrażanie stanowiska w sprawach publicznych;
  - 3) zgromadzeniach i przedsięwzięciach naruszających porządek i spokój publiczny;
  - 4) działaniach mających na celu niszczenie lub uszkodzanie mienia, w tym mienia publicznego, lub w działaniach, które mogą doprowadzić do takiego zniszczenia lub uszkodzenia;
  - 5) działaniach mających na celu naruszenie nietykalności cielesnej osób realizujących zadania na rzecz dobra wspólnego;
  - 6) przedsięwzięciach mających na celu publiczne manifestowanie poglądów, które mogą naruszać wolności, prawa i obowiązki człowieka i obywatela.”;
- 2) w art. 12 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Minister Obrony Narodowej w odniesieniu do munduru wojskowego, a minister właściwy do spraw wewnętrznych w odniesieniu do munduru policyjnego i Straży Granicznej, określają, w drodze rozporządzeń, części munduru, których używanie jest dozwolone, uwzględniając konieczność poszanowania tradycji wolnościowych i postaw patriotycznych Narodu Polskiego oraz prawa, ładu i porządku publicznego.”.

Art. 702. W ustawie z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 195) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 22b w ust. 2 wyrazy „jednostkami wojskowymi w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 374 i 2157)” zastępuje się wyrazami „jednostkami wojskowymi w rozumieniu art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 2) w art. 22c w ust. 1 wyrazy „w przepisach ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320)” zastępuje się wyrazami „w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”.

Art. 703. W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1376 i 1595 oraz z 2022 r. poz. 32) w art. 19 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Zadania na drogach o znaczeniu obronnym wykonywane w ramach przygotowań obronnych państwa ujętych w programach obronnych, o których mowa w art. 27 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655), są finansowane z budżetu państwa w ramach wydatków obronnych, o których mowa w art. 40 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.”.

Art. 704. W ustawie z dnia 31 stycznia 1989 r. o gospodarce finansowej przedsiębiorstw państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1998) w art. 10 wyrazy „ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 374)” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 705. W ustawie z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2017 r. poz. 1153) w art. 3 w ust. 3 wyrazy „w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o służbie zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1811 oraz z 2017 r. poz. 60)” zastępuje się wyrazami „w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 706. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2021 r. poz. 1882, 2333, 2447 i 2448) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 30 w ust. 1 wyrazy „o którym mowa w art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372 i 1728)” zastępuje się wyrazami „o którym mowa w art. 561 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 2) w art. 31 w ust. 1 wyrazy „przepisów o powszechnym obowiązku obrony” zastępuje się wyrazami „przepisów o obronie Ojczyzny”;
- 3) w art. 31a w ust. 1 wyrazy „o której mowa w art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „o której mowa w art. 600 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”.

Art. 707. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1486, 1728, 1898, 2191 i 2333) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 11c w ust. 5 wyrazy „art. 3 ust. 2a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372)” zastępuje się wyrazami „art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 2) w art. 33a:
  - a) w ust. 1 wyrazy „o której mowa w art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „o której mowa w art. 600 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
  - b) w ust. 2 wyrazy „na podstawie art. 4a ust. 1 pkt 4a” zastępuje się wyrazami „na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 7”;
- 3) w art. 37b w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
  - „1) ukończenie uczelni wojskowych, szkół oficerskich, chorążych i podoficerskich Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej oraz szkół oficerskich, chorążych i podoficerskich Policji, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej;”;
- 4) w art. 153 w ust. 1 wyrazy „o którym mowa w art. 56 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „o którym mowa w art. 561 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”.

Art. 708. W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1858) użyte w art. 20³ w ust. 2 i 5 w różnych przypadkach wyrazy „wojskowego komendanta uzupełnień” zastępuje się użytymi w odpowiednich przypadkach wyrazami „szefa wojskowego centrum rekrutacji”.

Art. 709. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1128, z późn. zm.^{a)}) w art. 21 w ust. 1:

- 1) w pkt 15 lit. a otrzymuje brzmienie:
  - „a) służby wojskowej innej niż zawodowa służba wojskowa, z wyjątkiem uposażeń żołnierzy dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej;”;
- 2) w pkt 82a wyrazy „w art. 90 ust. 1ba ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 159)” zastępuje się wyrazami „w art. 454 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 3) po pkt 83c dodaje się pkt 83d w brzmieniu:
  - „83d) świadczenia przyznane na podstawie odrębnych ustaw lub przepisów wykonawczych wydanych na podstawie tych ustaw żołnierzom oddelegowanym do urzędu, organizacji lub instytucji międzynarodowej albo państwa obcego, w których są wykonywane zadania związane z obronnością Rzeczypospolitej Polskiej, z wyjątkiem uposażeń i innych należności pieniężnych przysługujących z tytułu pełnienia służby;”;
- 4) w pkt 90c wyrazy „w art. 67 ust. 6 i 6d ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „w art. 288 ust. 14 i 18 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”.

^{a)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1163, 1243, 1551, 1574, 1834, 1981, 2071, 2105, 2133, 2232, 2269, 2270, 2328, 2376, 2427, 2430 i 2490 oraz z 2022 r. poz. 1, 24, 64, 138, 501, 558, 583 i 646.

Art. 710. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1800, z późn. zm.^{b)}) w art. 6 w ust. 1 w pkt 23 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 24 w brzmieniu:

„24) Agencję Mienia Wojskowego.”.

Art. 711. W ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2022 r. poz. 520) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w ust. 1 w pkt 8 wyrazy „stosownie do przepisów ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 330, 730 i 1726)” zastępuje się wyrazami „stosownie do przepisów ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 2) w art. 15c ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Okres pełnienia czynnej służby wojskowej z wyłączeniem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie dolicza się, na wniosek żołnierza uprawnionego do emerytury, do wysługi emerytalnej.”;
- 3) w art. 18b w ust. 2 wyrazy „o którym mowa w art. 20 ust. 1a ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „o którym mowa w art. 200 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
- 4) w art. 18f:
  - a) w ust. 3 wyrazy „nie stosuje się przepisu art. 80 ust. 5f ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „nie stosuje się przepisu art. 439 ust. 9 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
  - b) w ust. 4 w pkt 2 wyrazy „o którym mowa w art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2002 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „o którym mowa w art. 430 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
- 5) w art. 18g ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Okres pełnienia czynnej służby wojskowej z wyłączeniem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie dolicza się, na wniosek żołnierza uprawnionego do emerytury, do wysługi emerytalnej.”;
- 6) w art. 41 w ust. 2 wyrazy „uposażenie przewidziane w przepisach o uposażeniu żołnierzy” zastępuje się wyrazami „uposażenie przewidziane w przepisach ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”.

Art. 712. W ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1062) w art. 6 w ust. 1 w pkt 13 wyrazy „oraz szkoły podoficerskie i ośrodki szkolenia, o których mowa w art. 127 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 159)” zastępuje się wyrazami „oraz szkoły podoficerskie, ośrodki szkolenia lub centra szkolenia, o których mowa w art. 91 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 713. W ustawie z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2017) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 w ust. 1:
  - a) uchyla się pkt 2,
  - b) uchyla się pkt 4,
  - c) po pkt 4 dodaje się pkt 4a w brzmieniu:

„4a) pełniących zawodową służbę wojskową w trakcie kształcenia w uczelni wojskowej, z wyłączeniem żołnierzy zawodowych skierowanych do kształcenia w uczelni wojskowej w czasie pełnienia przez nich zawodowej służby wojskowej;”;
  - d) uchyla się pkt 5 i 6;
- 2) w art. 21:
  - a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Żołnierz zawodowy wybiera, na swój wniosek, jedną z form zakwaterowania, o których mowa w ust. 2.”;

^{b)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1927, 2105, 2106, 2269 i 2427 oraz z 2022 r. poz. 583.

- b) uchyla się ust. 4 i 5,
- c) po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:
„7a. Przepisu ust. 7 nie stosuje się do żołnierza, o którym mowa w ust. 1 pkt 4a.”;
- 3) w art. 23:
- a) ust. 1–3 otrzymują brzmienie:
- „1. Odprawa mieszkaniowa, o której mowa w art. 47, przysługuje żołnierzowi zwalnianemu z zawodowej służby wojskowej, z wyjątkiem żołnierza, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4a:
- 1) zamieszkałemu w kwaterze, o ile nabył on prawo do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej;
  - 2) który do dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie otrzymał decyzji o przydziale lokalu mieszkalnego, z wyłączeniem przypadków, o których mowa w art. 21 ust. 6, o ile nabył prawo do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej.
2. Żołnierzowi zwalnianemu z zawodowej służby wojskowej zamieszkałemu w lokalu mieszkalnym niebędącym kwaterą przysługuje prawo do zajmowania tego lokalu. Dyrektor oddziału regionalnego zawiera umowę najmu tego lokalu mieszkalnego.
3. W razie śmierci:
- 1) żołnierza zawodowego, który do dnia śmierci zajmował lokal mieszkalny lub nie otrzymał decyzji o przydziale lokalu mieszkalnego, z wyłączeniem przypadków, o których mowa w art. 21 ust. 6, o ile do dnia śmierci nabył prawo do emerytury wojskowej lub jego śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową,
  - 2) żołnierza, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4a, oraz żołnierza pełniącego dobrowolną zasadniczą służbę wojskową albo terytorialną służbę wojskową, których śmierć pozostaje w związku ze służbą wojskową,
  - 3) żołnierza, o którym mowa w pkt 1 i 2, zmarłego w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek urazów doznanych w czasie pełnienia służby lub chorób powstałych w tym czasie, albo w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej,
  - 4) żołnierza uprawnionego do odprawy mieszkaniowej w dniu zwolnienia ze służby wojskowej, zmarłego przed dniem wypłaty tej odprawy
– wspólnie zamieszkałym z nim w dniu jego śmierci: małżonkowi, zstępnym, wstępnym, osobom przysposobionym i osobom przysposabiającym przysługują uprawnienia, o których mowa w ust. 4, a w przypadku żołnierza, o którym mowa w pkt 4 – uprawnienie, o którym mowa w ust. 4 pkt 1.”;
- b) w ust. 4 w pkt 1 w lit. b wyrazy „w wysokości 80%” zastępuje się wyrazami „w wysokości 100%”,
- c) w ust. 5 wyrazy „o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a” zastępuje się wyrazami „o którym mowa w ust. 1 pkt 1”,
- d) po ust. 6 dodaje się ust. 6a w brzmieniu:
„6a. Przepisu ust. 6 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych, o których mowa w art. 7 ust. 1 pkt 4a.”;
- e) w ust. 7 wyrazy „o którym mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a” zastępuje się wyrazami „o którym mowa w ust. 1 pkt 1”,
- f) w ust. 9 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:
„4) został zwolniony z czynnej służby wojskowej przed upływem 10 lat od dnia powołania do tej służby w przypadku, gdy powołanie do czynnej służby wojskowej nastąpiło po okresie służby w Policji, Straży Granicznej, Biurze Ochrony Rządu, Służbie Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służbie Więziennej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Celno-Skarbowej, Służbie Celnej, Służbie Wywiadu Wojskowego, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego lub Urzędzie Ochrony Państwa.”;
- 4) w art. 24 w ust. 2 we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy „rezerwy kadrowej”;

5) w art. 47:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Odprawa mieszkaniowa wynosi 3% wartości przysługującego lokalu mieszkalnego za każdy rok podlegający zaliczeniu do wysługi lat, od której jest uzależniona wysokość dodatku za długoletnią służbę wojskową, i nie może być niższa niż 45% oraz wyższa niż 100% wartości przysługującego lokalu mieszkalnego. Odprawę oblicza się i wypłaca według następujących zasad:

- 1) żołnierzowi zawodowemu zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej przysługuje odprawa obliczona z uwzględnieniem okresu służby liczonego w pełnych latach, z tym że rozpoczęty rok, w którym następuje zwolnienie ze służby, przyjmuje się jako rok pełny;
- 2) żołnierzowi zawodowemu zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, któremu przyznano wojskową rentę inwalidzką przed nabyciem prawa do emerytury wojskowej, przysługuje odprawa w wysokości 45% wartości przysługującego lokalu mieszkalnego;
- 3) wartość przysługującego lokalu mieszkalnego jest iloczynem maksymalnej powierzchni użytkowej podstawowej przypadającej na jedną normę, o której mowa w art. 26 ust. 1, ilości norm należnych żołnierzowi w okresie zawodowej służby wojskowej w dniu wskazanym przez żołnierza niezależnie od ilości norm należnych żołnierzowi w dniu jego zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, wskaźnika 1,66, wskaźnika ceny 1 m² powierzchni użytkowej budynku mieszkalnego oddanego do użytkowania w kwartale poprzedzającym kwartał, w którym nastąpiło zwolnienie z tej służby, określanego w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, z zastrzeżeniem pkt 4–6;
- 4) w przypadku orzeczenia rozwodu, w ilości norm nie uwzględnia się norm na byłego małżonka;
- 5) nie uwzględnia się normy przysługującej na członka rodziny żołnierza wnioskującego o odprawę mieszkaniową, w sytuacji gdy został on już uwzględniony przy ustalaniu wysokości odprawy mieszkaniowej na inną osobę niż ten żołnierz, z wyjątkiem sytuacji gdy uprawniony do odprawy mieszkaniowej, o którym mowa w art. 23 ust. 1, jest dzieckiem żołnierza, uwzględnionym przy ustalaniu wysokości odprawy mieszkaniowej tego żołnierza, w tym także sytuacji, o których mowa w ust. 3, gdy są uprawnione osoby, o których mowa w ust. 3;
- 6) w przypadku gdy oboje małżonkowie są żołnierzami zawodowymi, naliczanie norm żołnierzowi wnioskującemu o odprawę mieszkaniową na małżonka będącego żołnierzem może nastąpić za zgodą obu małżonków. Małżonkowie w formie oświadczenia wskazują, u którego z małżonków należy uwzględnić normy na dzieci. W przypadku braku jednomyślnego stanowiska małżonków uwzględnienie dzieci następuje przy wniosku małżonka żołnierza, który później wystąpi z wnioskiem o wypłatę odprawy mieszkaniowej.

2. Dyrektor oddziału regionalnego Agencji właściwy ze względu na ostatnie miejsce pełnienia służby wydaje decyzję o wypłacie odprawy mieszkaniowej nie później niż w terminie 90 dni od dnia złożenia wniosku. Wydanie decyzji następuje po złożeniu wniosku, oświadczenia żołnierza o stanie rodzinnym na dzień wskazany przez żołnierza, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, z zastrzeżeniem ust. 1 pkt 4–6, oraz przedstawieniu co najmniej jednego z następujących dokumentów:

- 1) zaświadczenia o nabyciu uprawnień do emerytury wojskowej lub do wojskowej renty inwalidzkiej wydanego przez wojskowy organ emerytalny;
- 2) zaświadczenia o przyczynach zwolnienia z zawodowej służby wojskowej wydanego przez dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy pełnił służbę wojskową, jeżeli nie nabył prawa do emerytury wojskowej lub nie uzyskał uprawnień do wojskowej renty inwalidzkiej;
- 3) zaświadczenia o związku śmierci żołnierza ze służbą wojskową wydanego przez właściwy organ wojskowy;
- 4) decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej wraz z zaświadczeniem o wysłudze lat, od której jest uzależniona wysokość dodatku za długoletnią służbę wojskową, wydanym przez właściwy organ wojskowy, jaką żołnierz zawodowy będzie posiadał w ostatnim dniu pełnienia zawodowej służby wojskowej.”

b) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Do obliczenia wartości przysługującego lokalu mieszkalnego w przypadku żołnierzy, o których mowa w art. 23 ust. 3 pkt 2, stosuje się odpowiednio przepis art. 26 ust. 1–4.

5. Żołnierzowi zawodowemu, w stosunku do którego wydano ostateczną decyzję o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, na jego wniosek złożony przed zwolnieniem ze służby, wydaje się decyzję o wypłacie odprawy mieszkaniowej, przyjmując do obliczenia wartość przysługującego lokalu mieszkalnego, ilość norm należnych żołnierzowi w okresie zawodowej służby wojskowej w dniu wskazanym przez żołnierza, niezależnie od ilości norm należnych żołnierzowi w dniu jego zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, oraz wskaźnika ceny 1 m² powierzchni użytkowej budynku mieszkalnego oddanego do użytkowania w kwartale poprzedzającym kwartał, w którym decyzja o zwolnieniu stała się ostateczna, określonego w komunikacie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, z zastrzeżeniem ust. 1 pkt 4–6. W przypadku uchylenia decyzji o zwolnieniu żołnierza i dalszego pełnienia służby odprawa ponowna i jej wyrównanie za pozostały okres nie przysługuje.”;
- 6) w art. 48d:
- a) w ust. 2:
- uchyla się pkt 1,
  - pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
    - „3) pobierającemu świadczenia, o których mowa w art. 289 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655);
    - 4) wyznaczonemu do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, korzystającemu z prawa do nieodpłatnego zakwaterowania w lokalu mieszkalnym albo równoważnika pieniężnego na wynajęcie lokalu mieszkalnego na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny;”;
  - dodaje się pkt 5 w brzmieniu:
    - „5) przebywającemu w areszcie.”;
- b) uchyla się ust. 3,
- c) ust. 7 otrzymuje brzmienie:
  - „7. Świadczenie mieszkaniowe jest wypłacane za miesiąc kalendarzowy w terminie do 10 dnia każdego miesiąca kalendarzowego za poprzedni miesiąc, począwszy od pierwszego dnia miesiąca, w którym wpłynął wniosek o wypłatę świadczenia mieszkaniowego do właściwego oddziału regionalnego Agencji, do dnia pełnienia służby w danej miejscowości, określonej w rozkazie personalnym wydanym przez właściwy organ wojskowy.”;
- 7) w art. 51:
- a) w ust. 1:
- uchyla się pkt 2,
  - w pkt 3 wyrazy „, , o których mowa w pkt 1 i 2” zastępuje się wyrazem „zawodowych”,
  - pkt 4 otrzymuje brzmienie:
    - „4) żołnierzowi, o którym mowa w art. 4 pkt 16 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 2055), lub osobie, o której mowa w art. 12, posiadającym status weterana działań poza granicami państwa lub weterana poszkodowanego w działaniach poza granicami państwa przyznany decyzją Ministra Obrony Narodowej, zamieszkałym w miejscowości innej niż miejscowość, w której położony jest internat lub kwatera internatowa, zwanymi dalej „weteranem uprawnionym”, pod warunkiem zaspokojenia potrzeb żołnierzy zawodowych.”;
- b) w ust. 2:
- we wprowadzeniu do wyliczenia skreśla się wyrazy „rezerwie kadrowej lub”,
  - uchyla się pkt 2,
  - pkt 3 otrzymuje brzmienie:
    - „3) pozostającego w dyspozycji – do wyznaczenia na stanowisko służbowe lub skierowania do wykonywania zadań służbowych w innej miejscowości albo zwolnienia z zawodowej służby wojskowej.”;
- c) w ust. 4 skreśla się wyrazy „rezerwie kadrowej lub”;

- 8) w art. 53 w ust. 1, w ust. 2 we wprowadzeniu do wyliczenia, w ust. 3 i 4 oraz w art. 53b w ust. 1 wyrazy „, o których mowa w art. 51 pkt 1 i 2,” zastępuje się wyrazem „zawodowych”;
- 9) w art. 82 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Żołnierze odpowiadają za te czyny na zasadach określonych w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.”.

Art. 714. W ustawie z dnia 14 grudnia 1995 r. o urzędzie Ministra Obrony Narodowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 196) w art. 2 w pkt 5 i 6 wyrazy „powszechnego obowiązku obrony” zastępuje się wyrazami „obowiązku obrony Ojczyzny”.

Art. 715. W ustawie z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2021 r. poz. 178, 1192, 1535 i 2105) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:
„3. W posiedzeniu stałego komitetu lub komitetu Rady Ministrów, na którym rozpatrywane są sprawy dotyczące bezpieczeństwa i obronności państwa, bierze udział przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.”;
- 2) w art. 22 po ust. 1a dodaje się ust. 1b w brzmieniu:
„1b. W posiedzeniu Rady Ministrów, na którym rozpatrywane są sprawy dotyczące bezpieczeństwa i obronności państwa, bierze udział przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Art. 716. W ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry (Dz. U. z 2021 r. poz. 790, 1559 i 2232 oraz z 2022 r. poz. 583) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4a w pkt 7 wyrazy „oraz ustawą z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 159)” zastępuje się wyrazami „oraz ustawą z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 2) w art. 15a w ust. 2 w pkt 7 wyrazy „przewidzianych w art. 24, art. 62, art. 65, art. 65a i art. 109 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „przewidzianych w art. 203, art. 281, art. 284, art. 286 i art. 346 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
- 3) w art. 16h w ust. 2 w pkt 6 wyrazy „Przepisów art. 56 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych nie stosuje się.” zastępuje się wyrazami „Przepisów art. 335 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny nie stosuje się.”.

Art. 717. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2021 r. poz. 53, 472, 1236 i 2054 oraz z 2022 r. poz. 22) w art. 12 i w art. 179 w pkt 4 wyrazy „powszechnego obowiązku obrony” zastępuje się wyrazami „obowiązku obrony Ojczyzny”.

Art. 718. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 534, 1023 i 2447) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 289 w § 1 skreśla się wyrazy „oraz pełniącego służbę w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego”;
- 2) w art. 527 w § 3 skreśla się wyrazy „lub pełniący służbę wojskową w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego”;
- 3) art. 625 otrzymuje brzmienie:
„Art. 625. W razie skazania lub warunkowego umorzenia postępowania wobec żołnierza odbywającego zasadniczą służbę wojskową nie pobiera się od niego należnych Skarbowi Państwa kosztów sądowych.”;
- 4) w art. 671 w § 1 skreśla się wyrazy „albo pełniącemu służbę w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego”.

Art. 719. W ustawie z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 450, z późn. zm.^{c)}) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 80c w ust. 1 w pkt 20 i w art. 100ah w ust. 1 w pkt 16 wyrazy „wojskowym komendantom uzupełnień” zastępuje się wyrazami „szefom wojskowych centrów rekrutacji”;
- 2) w art. 140aa w ust. 7 wyrazy „z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1508 i 2020)” zastępuje się wyrazami „z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 3) w art. 140i w pkt 4 w lit. d wyrazy „wojewódzkiego sztabu wojskowego” zastępuje się wyrazami „Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji”.

^{c)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 463, 694, 720, 1641, 1997, 2165, 2269 i 2328.

Art. 720. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1754) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 22 w § 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Sędzią sądu wojskowego, zwanym dalej „sędzią”, może być oficer pełniący zawodową służbę wojskową, który:”;
- 2) w art. 22a:
  - a) w § 1 skreśla się wyrazy „pełnionej jako służba stała”,
  - b) § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Do odbycia szkolenia wojskowego, o którym mowa w § 1, powołuje, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, organ uprawniony do powoływania do służby wojskowej na podstawie odrębnych przepisów, określając miejsce szkolenia.”;
- 3) w art. 32 w § 3 wyrazy „przepisach o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „przepisach ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 4) w art. 70:
  - a) w § 1 w pkt 2 wyrazy „ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860)” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”,
  - b) uchyla się § 4.

Art. 721. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 492) w art. 11 w ust. 5 w pkt 2 wyrazy „o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „o obronie Ojczyzny”.

Art. 722. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 423, z późn. zm.^{d)}) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 w pkt 2 lit. g otrzymuje brzmienie:
„g) jednostka organizacyjna podległa Ministrowi Obrony Narodowej – w stosunku do żołnierzy niezawodowych pełniących czynną służbę wojskową,”;
- 2) w art. 6 w ust. 1 pkt 11 otrzymuje brzmienie:
„11) żołnierzami niezawodowymi pełniącymi czynną służbę wojskową;”;
- 3) w art. 16 ust. 5 otrzymuje brzmienie:
„5. Składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe żołnierzy niezawodowych pełniących czynną służbę wojskową są finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.”;
- 4) w art. 18 w ust. 4 pkt 5 otrzymuje brzmienie:
„5) żołnierzy niezawodowych pełniących czynną służbę wojskową, z wyjątkiem żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową, stanowi kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów, z zastrzeżeniem ust. 9 i 10, a w przypadku żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową rotacyjnie – kwota uposażenia z tytułu tej służby,”.

Art. 723. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 396) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2:
  - a) w pkt 1 w lit. c średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. d w brzmieniu:
„d) ewakuacji obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku konieczności ochrony ich życia lub zdrowia, z państwa niebędącego państwem członkowskim Unii Europejskiej, państwem członkowskim Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub państwem-stroną Traktatu Północnoatlantyckiego;”;
  - b) w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
„b) akcjach ratowniczych, poszukiwawczych lub humanitarnych; przepisu tego nie stosuje się do akcji ratowniczych regulowanych przepisami o ratownictwie na morzu lub prowadzonych przez wojskowe lotnicze zespoły poszukiwawczo-ratownicze w celu udzielenia pomocy ludziom albo statkom powietrznym lub morskim znajdującym się w niebezpieczeństwie na zasadach określonych w umowach międzynarodowych,”;

^{d)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 432, 619, 1621, 1834, 1981 i 2105.

- 2) po art. 2 dodaje się art. 2a w brzmieniu:

„Art. 2a. 1. Użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa może nastąpić na podstawie decyzji właściwego organu organizacji międzynarodowej, której Rzeczypospolita Polska jest członkiem, organu Unii Europejskiej, a także zaproszenia lub zgody państwa przyjmującego.

2. Użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa do ewakuacji obywateli Rzeczypospolitej Polskiej, w przypadku konieczności ochrony ich życia lub zdrowia, może nastąpić mimo braku decyzji, zaproszenia lub zgody, o której mowa w ust. 1, jeżeli zwłoka spowodowałaby nieodwracalne skutki.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, Prezes Rady Ministrów we wniosku do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o użycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje okoliczności uzasadniające konieczność użycia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej do niezwłocznej ewakuacji obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.”;

- 3) w art. 3:

- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) Prezesa Rady Ministrów – w sytuacjach określonych w art. 2 pkt 1 lit. c i d.”,

- b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W przypadku gdy wymaga tego ochrona informacji niejawnych, postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o użyciu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa nie podlega ogłoszeniu.”;

- 4) w art. 4:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. O pobycie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa decyzję podejmuje:

- 1) Minister Obrony Narodowej;
- 2) Rada Ministrów – w sytuacjach określonych w art. 2 pkt 2 lit. a, jeżeli środki na udział w szkoleniach i ćwiczeniach nie zostały uwzględnione w budżecie Ministerstwa Obrony Narodowej.”,

- b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. W przypadku gdy wymaga tego ochrona informacji niejawnych, decyzja o pobycie jednostek wojskowych poza granicami państwa nie podlega ogłoszeniu.”;

- 5) w art. 5 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W postanowieniu o użyciu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa określa się:

- 1) nazwę oraz liczebność jednostki wojskowej;
- 2) okres, w którego trakcie jednostka wojskowa będzie mogła pozostawać poza granicami państwa, oraz rejon jej działania;
- 3) cel skierowania jednostki wojskowej oraz ogólny zakres realizowanych przez nią zadań.”;

- 6) art. 9a otrzymuje brzmienie:

„Art. 9a. W przypadku śmierci pracownika podczas pobytu poza granicami państwa albo jeżeli pracownik zmarł w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z wykonywaną pracą poza granicami państwa, stosuje się odpowiednio przepisy art. 432 ust. 3 pkt 3, art. 433 ust. 2 pkt 7, art. 443 ust. 2 i 3 oraz art. 463 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).”.

Art. 724. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1133, 1621 i 1834) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. Przepis art. 7 stosuje się odpowiednio do żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej, z tym że podstawę obliczenia wysokości zasiłku chorobowego stanowi kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę.”.

Art. 725. W ustawie z dnia 24 lipca 1999 r. o szczególnych zasadach, warunkach i trybie mianowania na wyższe stopnie wojskowe żołnierzy uczestniczących w walkach o wolność i niepodległość Polski podczas II wojny światowej i w okresie powojennym (Dz. U. poz. 804 oraz z 2014 r. poz. 496) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w pkt 2 wyrazy „wojskowych komendantów uzupełnień” zastępuje się wyrazami „szefów wojskowych centrów rekrutacji”;

- 2) w art. 4 wyrazy „ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1992 r. Nr 4, poz. 16, Nr 40, poz. 174 i Nr 54, poz. 254, z 1994 r. Nr 43, poz. 165, z 1996 r. Nr 7, poz. 44, Nr 10, poz. 56 i Nr 106, poz. 496, z 1997 r. Nr 6, poz. 31, Nr 28, poz. 153, Nr 80, poz. 495, Nr 88, poz. 554, Nr 121, poz. 770 i Nr 141, poz. 944, z 1998 r. Nr 162, poz. 1114 i 1126 oraz z 1999 r. Nr 50, poz. 500)” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 726. W ustawie z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium (Dz. U. z 2018 r. poz. 2110) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w tytule ustawy, ogólne określenie przedmiotu ustawy otrzymuje brzmienie:
„o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym”;
- 2) w art. 1 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Ustawa określa zasady pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasady ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasady udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym, które przebywają, wykonują zadania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przemieszczają się przez to terytorium, w ramach wypełniania zobowiązań międzynarodowych.”;
- 3) w art. 3 ust. 1a otrzymuje brzmienie:
„1a. Minister Obrony Narodowej może upoważnić w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1 lit. a, dowódców rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcę Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni oraz Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych do wyrażania zgody w sytuacji:
  - 1) klęski żywiołowej i likwidacji jej skutków,
  - 2) katastrofy lądowej, morskiej lub lotniczej,
  - 3) konieczności udzielenia pomocy humanitarnej,
  - 4) realizacji ćwiczenia wojskowego wynikającego z planu zatwierdzonego przez Ministra Obrony Narodowej – jeżeli wojska obce są odpowiednikiem wojsk podległych odpowiednio dowódcom rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni lub Szefowi Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, którymi ten dowódca lub szef dowodzi, ich liczebność nie przekracza pięciuset osób, a okres pobytu nie przekracza dwóch miesięcy.”;
- 4) w art. 3a ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Zgodę na pobyt wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w ramach wzmocnienia wojskowego Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej lub wojsk Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego przez stronę wysyłającą w operacjach wojskowych prowadzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju wydaje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Ministra Obrony Narodowej skierowany po uzyskaniu zgody Prezesa Rady Ministrów.”;
- 5) w art. 4 w ust. 2a wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Minister Obrony Narodowej może upoważnić dowódców rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcę Wojsk Obrony Terytorialnej, Dowódcę Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni lub Szefa Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych do wyrażania zgody na przemieszczanie się przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 6) po art. 23 dodaje się art. 23a–23h w brzmieniu:
„Art. 23a. 1. Wsparcie przez państwo-gospodarza, zwane dalej „HNS”, jest realizowane w oparciu o priorytety obronne i rzeczywiste możliwości Rzeczypospolitej Polskiej i obejmuje:
  - 1) dostawy środków materiałowych i technicznych;
  - 2) dostęp do infrastruktury i urządzeń;
  - 3) dostarczanie usług, włączając ochronę rejonu działań;
  - 4) wsparcie administracyjne i prawne;
  - 5) inne świadczenia możliwe do zabezpieczenia przez państwo-gospodarza.

2. HNS realizowane jest odpłatnie, bezpłatnie lub na zasadzie wzajemności, zgodnie z ustaleniami wynikającymi z międzynarodowych porozumień HNS.

3. Finansowanie i rozliczanie HNS następuje na zasadach określonych w art. 137 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.^{e)}).

Art. 23b. Tworzy się Centralną Bazę Danych (CBD HNS) służącą do gromadzenia danych o potencjale i zasobach przewidywanych do wykorzystania w ramach HNS.

Art. 23c. Minister Obrony Narodowej odpowiada za koordynację HNS w Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 23d. Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej, Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych oraz inni dyrektorzy (dowódcy, szefowie, komendanci) komórek i jednostek organizacyjnych resortu obrony narodowej realizują zadania HNS.

Art. 23e. W ramach HNS ministrowie przez podległe ministerstwa, podporządkowane i nadzorowane jednostki organizacyjne oraz przedsiębiorców, dla których są organami założycielskimi, a także wojewodowie przez urzędy wojewódzkie, podporządkowane i nadzorowane jednostki organizacyjne oraz przedsiębiorców, dla których są organami założycielskimi, a ponadto poprzez organy samorządu terytorialnego, organizacje społeczne oraz przedsiębiorców niebędących jednostkami organizacyjnymi podporządkowanymi lub nadzorowanymi przez ministrów:

- 1) ujmują problematykę HNS w procesie planowania i realizacji pozamilitarnych przygotowań obronnych państwa;
- 2) współdziałają w zakresie gromadzenia, przetwarzania, aktualizowania i wymiany informacji zawartych w CBD HNS;
- 3) biorą udział w opracowywaniu i negocjowaniu umów oraz porozumień HNS w obszarze wynikającym z zakresu ich właściwości;
- 4) udzielają uzgodnionego wsparcia, a także utrzymują w gotowości do działania zadeklarowane siły i środki na potrzeby wojsk sojusznicznych i organizacji międzynarodowych;
- 5) wyznaczają w swoich urzędach Punkty Kontaktowe HNS (PK HNS) jako etatowe albo nieetatowe komórki pełniące funkcję koordynatora zadań HNS i odpowiadają za szkolenie ich obsad w zakresie HNS.

Art. 23f. 1. Ministrowie i wojewodowie wyznaczają w podległych urzędach pełnomocnika ds. HNS.

2. Do zadań pełnomocnika ds. HNS należy:

- 1) reprezentowanie odpowiednio ministra albo wojewody w sprawach dotyczących HNS na forum międzynarodowym i krajowym;
- 2) przedstawianie odpowiednio ministrowi albo wojewodzie propozycji rozwiązań dotyczących realizacji zadań w zakresie HNS przez ministerstwo, urząd wojewódzki i podległe im jednostki organizacyjne;
- 3) planowanie, organizowanie i monitorowanie realizacji zadań w zakresie HNS odpowiednio w ministerstwie albo urzędzie wojewódzkim i podległych im jednostkach organizacyjnych;
- 4) koordynowanie współpracy między odpowiednio ministerstwem albo urzędem wojewódzkim a Ministerstwem Obrony Narodowej w celu racjonalnego wykorzystywania zasobów obronnych na potrzeby realizacji HNS;
- 5) inicjowanie i koordynowanie przygotowania odpowiednio w ministerstwie albo w urzędzie wojewódzkim projektów aktów prawnych oraz innych dokumentów w zakresie problematyki HNS;
- 6) koordynowanie funkcjonowania PK HNS odpowiednio w ministerstwie albo urzędzie wojewódzkim i podległych im jednostkach organizacyjnych;
- 7) koordynowanie odpowiednio w ministerstwie albo urzędzie wojewódzkim gromadzenia, przetwarzania, aktualizowania i wymiany informacji na potrzeby CBD HNS.

3. Pełnomocnik Ministra Obrony Narodowej ds. HNS odpowiada dodatkowo za:

- 1) organizację i funkcjonowanie Centralnego Punktu Kontaktowego HNS (CPK HNS) jako komórki resortu obrony narodowej koordynującej HNS w układzie narodowym i sojusznicznym;
- 2) organizację i zarządzanie CBD HNS.

^{e)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1236, 1535, 1773, 1927, 1981, 2054 i 2270 oraz z 2022 r. poz. 583.

Art. 23g. 1. Powołuje się Narodowy Komitet Koordynacyjny HNS (NKK HNS), do którego zadań należy analiza i ocena HNS, a także przedstawianie wniosków i rekomendacji Radzie Ministrów za pośrednictwem Ministra Obrony Narodowej.

2. NKK HNS jest organem kolegialnym, w skład którego wchodzi pełnomocnicy ministrów i wojewodów ds. HNS.

3. Posiedzenie NKK HNS odbywa się w zależności od potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz w roku.

4. Przewodniczącym NKK HNS jest pełnomocnik Ministra Obrony Narodowej ds. HNS.

5. Do zadań przewodniczącego NKK HNS należy:

- 1) zwoływanie Komitetu;
- 2) przewodniczenie pracom Komitetu;
- 3) opracowanie Regulaminu NKK HNS regulującego zakres i tryb pracy Komitetu;
- 4) przedstawianie Ministrowi Obrony Narodowej wniosków z prac Komitetu.

6. Przewodniczącemu NKK HNS przysługuje prawo zapraszania do prac Komitetu przedstawicieli innych instytucji i jednostek organizacyjnych pełniących ważną rolę w realizacji zadań HNS.

Art. 23h. Ministrowie kierujący działami administracji rządowej udostępniają CPK HNS informacje i dane dla potrzeb HNS, dotyczące:

- 1) w dziale energia: możliwości zaopatrywania i przechowywania paliw i produktów naftowych, gazu oraz energii;
- 2) w dziale finanse publiczne: aktualnych uregulowań celnych i podatkowych;
- 3) w dziale gospodarka morska: infrastruktury portów morskich i transportu morskiego, w tym możliwości przeładunkowych w portach morskich oraz stanu i możliwości transportowych floty morskiej;
- 4) w dziale żegluga śródlądowa: infrastruktury portów i przeładowni rzecznych oraz czynnych przepraw promowych;
- 5) w dziale gospodarka wodna: możliwości osłony hydrometeorologicznej, infrastruktury śródlądowych dróg wodnych oraz budowli wodnych związanych z ujęciem, uzdatnianiem i dystrybucją wody;
- 6) w dziale transport: sieci infrastruktury transportowej, zasobów środków transportowych w poszczególnych gałęziach transportu i możliwości ich wykorzystania, sił i środków wyznaczonych do prowadzenia osłony technicznej sieci transportowej znaczenia obronnego;
- 7) w dziale sprawy wewnętrzne: przejść granicznych, zdolności prewencyjnej dla zapewnienia osłony wojsk sojuszniczych i organizacji międzynarodowych w rejonach rozmieszczenia i na trasach przemieszczania się po terytorium RP;
- 8) w dziale środowisko: zasobów oraz terenów możliwych do wykorzystania dla potrzeb HNS;
- 9) w dziale zdrowie: podmiotów leczniczych, centrów krwiodawstwa i krwiolecznictwa oraz zasobów krwi.”.

Art. 727. W ustawie z dnia 23 grudnia 1999 r. o kształtowaniu wynagrodzeń w państwowej sferze budżetowej oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 1658) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w pkt 2 skreśla się wyrazy „żołnierzy odbywających nadterminową zasadniczą służbę wojskową, żołnierzy odbywających okresową służbę wojskową,”;
- 2) uchyla się art. 29f.

Art. 728. W ustawie z dnia 8 września 2000 r. o komercjalizacji i restrukturyzacji przedsiębiorstwa państwowego „Polskie Koleje Państwowe” (Dz. U. z 2021 r. poz. 146) w art. 21 w ust. 1 wyrazy „powszechnego obowiązku obrony” zastępuje się wyrazami „obowiązku obrony Ojczyzny”.

Art. 729. W ustawie z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 111) w art. 2 w pkt 1 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) obowiązku obrony Ojczyzny,”.

Art. 730. W ustawie z dnia 6 lipca 2001 r. o przetwarzaniu informacji kryminalnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1607) w art. 20 w ust. 1 w pkt 1 wyrazy „art. 49 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372)” zastępuje się wyrazami „art. 70 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 731. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 oraz z 2021 r. poz. 1080 i 1236) w art. 97 w § 2 wyrazy „przepisy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej lub przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „przepisy o obronie Ojczyzny”.

Art. 732. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1214) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 w ust. 2 po pkt 2 dodaje się pkt 2a–2c w brzmieniu:
  - „2a) żołnierzy w aktywnej rezerwie podczas pełnienia przez nich służby;
  - 2b) żołnierzy w pasywnej rezerwie podczas odbywania ćwiczeń wojskowych, udziału w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, w akcjach poszukiwawczych oraz ratowania życia ludzkiego;
  - 2c) żołnierzy w pasywnej rezerwie w czasie noszenia przez nich mundurów oraz odznak i oznak wojskowych;”;
- 2) w art. 8a w ust. 9 w pkt 1 w lit. 1 wyrazy „w art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 159)” zastępuje się wyrazami „w art. 138 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 3) w art. 36 w ust. 5 wyrazy „przepisów o świadczeniach osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju” zastępuje się wyrazami „przewidzianym w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”.

Art. 733. W ustawie z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2021 r. poz. 457, 1005, 1595 i 2328) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 10 w § 1 w pkt 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, z wyłączeniem żołnierzy pełniących terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie;”;
- 2) w art. 86a § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Ściganie wykroczenia popełnionego przez żołnierza, o którym mowa w art. 10 § 1 pkt 1, następuje na żądanie dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę wojskową, z zastrzeżeniem § 3 i 4.

§ 2. W razie odstąpienia od żądania ścigania wykroczenia dowódca jednostki wojskowej wszczyna wobec sprawcy tego czynu postępowanie dyscyplinarne albo wydaje polecenie wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, bądź występuje z wnioskiem w tej sprawie do innego przełożonego dyscyplinarnego.”.

Art. 734. W ustawie z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 204 oraz z 2022 r. poz. 275) w art. 2a:

- 1) w pkt 1 w lit. a wyrazy „o których mowa w art. 3 ust. 1–2b ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541 i 2020),” zastępuje się wyrazami „o których mowa w art. 11 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655),”;
- 2) w pkt 2 wyrazy „w przepisach ustawy z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym”.

Art. 735. W ustawie z dnia 3 lipca 2002 r. – Prawo lotnicze (Dz. U. z 2020 r. poz. 1970 oraz z 2021 r. poz. 784, 847 i 1898) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 26b w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) żołnierze odbywający obowiązkową zasadniczą służbę wojskową – ulga w wysokości 50% stawki opłaty lotniczej;”;
- 2) w art. 87⁷ wyrazy „o których mowa w art. 14 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 374)” zastępuje się wyrazami „o których mowa w art. 31 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 736. W ustawie z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1932) w art. 25a w ust. 2 w pkt 3 średnik zastępuje się kropką i uchyla się pkt 4.

Art. 737. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2022 r. poz. 329) w art. 239 w § 1 w lit. f wyrazy „powszechnego obowiązku obrony” zastępuje się wyrazami „obowiązku obrony Ojczyzny”.

Art. 738. W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1228 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 1080, 1177, 1598 i 2140) w art. 157¹ w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) przedsiębiorcy realizujący zadania na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 648 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 739. W ustawie z dnia 22 maja 2003 r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 621) w art. 2 w ust. 1 w pkt 5 wyrazy „ustawy z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojuszniczym i organizacjom międzynarodowym”.

Art. 740. W ustawie z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1672, 1901 i 1927 oraz z 2022 r. poz. 646) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 42 ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Minister Obrony Narodowej może udzielić dotacji z budżetu państwa, o których mowa w ust. 2 pkt 5c, ze środków wskazanych w art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).”;

2) w art. 42a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister Obrony Narodowej może udzielić dotacji z budżetu państwa, o których mowa w ust. 1, ze środków, o których mowa w art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.”.

Art. 741. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.^{f)}) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 11a dodaje się art. 11b w brzmieniu:

„Art. 11b. 1. W celu zaspokajania dodatkowych potrzeb zdrowotnych osób, o których mowa w art. 287 ust. 2 i 3 oraz art. 325 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655), uwzględniając w szczególności stan dostępności do świadczeń opieki zdrowotnej, Minister Obrony Narodowej, w zakresie posiadanych środków, może dofinansować z budżetu państwa z części, której jest dysponentem, świadczenia gwarantowane.

2. Zakres dodatkowych potrzeb zdrowotnych ustala się z uwzględnieniem opinii konsultanta z danej dziedziny medycyny, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o konsultantach w ochronie zdrowia.

3. W przypadku gdy konsultant, o którym mowa w ust. 2, nie został powołany, zasięga się opinii właściwego konsultanta krajowego z danej lub pokrewnej dziedziny medycyny, farmacji oraz innych dziedzin mających zastosowanie w ochronie zdrowia.

4. Świadczenia gwarantowane, o których mowa w ust. 1, podlegają dofinansowaniu na podstawie umowy zawartej między Ministrem Obrony Narodowej a świadczeniodawcą, dla którego jest on podmiotem tworzącym. Przy wyborze świadczeniodawców uwzględnia się dostępność wymaganego rodzaju i zakresu świadczeń opieki zdrowotnej, sprawność procesu leczenia oraz zapewnienie środków na sfinansowanie kosztów leczenia. Do zawarcia tej umowy nie stosuje się przepisów o zamówieniach publicznych.

5. Umowa określa w szczególności:

- 1) rodzaj, zakres i liczbę udzielanych świadczeń gwarantowanych, warunki oraz organizację udzielania tych świadczeń;
- 2) okres jej obowiązywania;
- 3) kwotę zobowiązania i możliwość jej weryfikacji oraz zasady rozliczeń, z uwzględnieniem taryfy świadczeń w przypadku jej ustalenia;
- 4) zasady zwrotu środków finansowych i stosowania kar umownych w przypadku niewłaściwego wykonania umowy;
- 5) sposób i tryb kontroli wykonania umowy.

^{f)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1292, 1559, 1773, 1834, 1981, 2105, 2120, 2232, 2270, 2427 i 2469 oraz z 2022 r. poz. 64, 91, 526 i 583.

6. W przypadku gdy świadczeniodawca jest stroną umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z Funduszem, umowa, o której mowa w ust. 4, może obejmować wyłącznie świadczenia gwarantowane udzielane ponad cenę jednostkową dedykowaną do rozliczenia świadczenia w poszczególnych zakresach świadczeń.

7. O zawarciu umowy, o której mowa w ust. 4, świadczeniodawca będący równocześnie stroną umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z Funduszem jest obowiązany poinformować Prezesa Funduszu. Świadczeniodawca jest obowiązany przysyłać do wiadomości Funduszu w terminie do 20. dnia każdego miesiąca, za miesiąc poprzedni, kopię dokumentów rozliczeniowych przedstawianych Ministrowi Obrony Narodowej.”;

- 2) w art. 12 uchyla się pkt 1a;
- 3) w art. 29 wyrazy „z zastrzeżeniem art. 56b i art. 69b ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „z zastrzeżeniem art. 325 i art. 599 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
- 4) art. 30 otrzymuje brzmienie:

„Art. 30. Świadczeniobiorca ma prawo wyboru szpitala spośród szpitali, które zawarły umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, z zastrzeżeniem art. 325 i art. 599 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, art. 153 ust. 7a ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej i art. 115 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.”;
- 5) w art. 31 w ust. 1 wyrazy „z zastrzeżeniem art. 56b i art. 69b ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej” zastępuje się wyrazami „z zastrzeżeniem art. 325 i art. 599 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
- 6) w art. 47c w ust. 1 w pkt 12 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 13 i 14 w brzmieniu:

„13) żołnierze zawodowi, o których mowa w art. 287 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, w przypadku korzystania ze świadczeń w podmiotach leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz przez niego nadzorowanych;

14) żołnierze pełniący terytorialną służbę wojskową, o których mowa w art. 325 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, w przypadku korzystania ze świadczeń udzielanych w podmiotach leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz przez niego nadzorowanych.”;
- 7) w art. 65 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zapewnienia ubezpieczonemu równego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej i wyboru świadczeniodawców spośród tych świadczeniodawców, którzy zawarli umowę z Funduszem, z zastrzeżeniem art. 287 ust. 2 i 3, art. 325 ust. 1 i 2 oraz art. 599 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, art. 153 ust. 7a ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej i art. 115 § 1a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy.”;
- 8) w art. 66 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową, ćwiczenia wojskowe oraz pełniący terytorialną służbę wojskową lub służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny – o ile nie podlegają obowiązkowi ubezpieczenia z innego tytułu.”;
- 9) w art. 106 w ust. 2 w pkt 7 wyrazy „wojewódzkiego sztabu wojskowego” zastępuje się wyrazami „Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji”.

Art. 742. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 502) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 10:
  - a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) z Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej oraz dowódcami rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcą Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Szefem Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, dowódcami garnizonów wojskowych i jednostek wojskowych.”;

- b) po ust. 1b dodaje się ust. 1c i 1d w brzmieniu:

„1c. W celu realizacji współdziałania, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, w szczególności dla zapewnienia bezpieczeństwa wojsk sojuszniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, w SKW mogą być tworzone zespoły zadaniowe składające się z funkcjonariuszy SKW, żołnierzy zawodowych wyznaczonych na stanowiska służbowe w SKW oraz żołnierzy pełniących służbę w oddziałach i pododdziałach SZ RP.

1d. Żołnierze pełniący służbę w oddziałach i pododdziałach SZ RP, wchodzący w skład zespołów zadaniowych, o których mowa w ust. 1c, wykonują polecenia i rozkazy według procedur obowiązujących w SKW. Żołnierzom tym przysługują uprawnienia, o których mowa w art. 26, art. 28 i art. 30.”

- c) ust. 2 i 2a otrzymują brzmienie:

„2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, zakres i tryb współdziałania SKW i SWW z Szefem Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, komórkami organizacyjnymi Ministerstwa Obrony Narodowej oraz dowódcami rodzajów Sił Zbrojnych, Dowódcą Wojsk Obrony Terytorialnej, Dowódcą Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni, Szefem Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, dowódcami garnizonów wojskowych i jednostek wojskowych.

2a. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, odrębnie dla zespołów, o których mowa w ust. 1a i 1c, sposób i tryb ich tworzenia oraz wyznaczania żołnierzy pełniących służbę w oddziałach lub pododdziałach SZ RP do składu takich zespołów.”

- 2) w art. 14 wyrazy „ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 330)” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 3) w art. 46 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zawodową służbę wojskową żołnierzy zawodowych na stanowiskach służbowych w SKW i SWW, w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie, określają przepisy ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.”;

- 4) art. 49 otrzymuje brzmienie:

„Art. 49. 1. Żołnierzy zawodowych wyznaczają i zwalniają ze stanowisk służbowych Szefowie SKW i SWW na zasadach i w trybie określonym w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.

2. Żołnierz zawodowy w czasie pełnienia służby na stanowisku służbowym w SKW albo SWW pozostaje na zaopatrzeniu finansowym i logistycznym odpowiednio SKW albo SWW.

3. W stosunku do żołnierzy zawodowych pełniących służbę w SKW i SWW przepisów o oddelegowaniu oraz art. 197 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny nie stosuje się.”

Art. 743. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1923 oraz z 2022 r. poz. 91) w art. 2 w ust. 1 w pkt 1 w lit. e wyrazy „powszechnego obowiązku obrony” zastępuje się wyrazami „obowiązku obrony Ojczyzny”.

Art. 744. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1233, 2447 i 2448) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) urzędach wojewódzkich oraz innych urzędach stanowiących aparat pomocniczy terenowych organów administracji rządowej podległych ministrom lub centralnym organom administracji rządowej, z wyłączeniem terenowych organów wykonawczych Ministra Obrony Narodowej,”;

- 2) w art. 26 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Nabór kandydatów do korpusu służby cywilnej na stanowiska związane z obronnością kraju odbywa się z uwzględnieniem pierwszeństwa w zatrudnieniu przysługującego osobom zwolnionym z zawodowej służby wojskowej, o których mowa w art. 235 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).”;

- 3) w art. 40 w pkt 5 wyrazy „powszechnemu obowiązkowi obrony” zastępuje się wyrazami „obowiązkowi obrony Ojczyzny”.

Art. 745. W ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2021 r. poz. 2069 i 2120 oraz z 2022 r. poz. 64) w art. 47 w ust. 10c wyrazy „art. 56 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1131 i 1666)” zastępuje się wyrazami „art. 335 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 746. W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2022 r. poz. 135) w art. 56 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) szefowie wojskowych centrów rekrutacji;”.

Art. 747. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 305, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) po art. 167 dodaje się art. 167a w brzmieniu:

„Art. 167a. 1. Rada Ministrów może przedstawić sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu propozycje przekazania przez Ministra Obrony Narodowej do Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych, o którym mowa w art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655), dodatkowych środków na realizację zadań Funduszu, w tym spłaty zobowiązań z tytułu wyemitowanych obligacji, o których mowa w art. 45 ust. 1 tej ustawy.

2. W pierwszej kolejności na cel, o którym mowa w ust. 1, przeznacza się:

- 1) wydatki zablokowane na podstawie art. 177;
- 2) niepodzielone rezerwy celowe.

3. Pozytywna opinia sejmowej komisji właściwej do spraw budżetu o propozycji, o której mowa w ust. 1, oznacza:

- 1) upoważnienie dla Ministra Finansów do przeniesienia wydatków między częściami i działami budżetu państwa w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 1;
- 2) zgodę na zmianę przeznaczenia rezerw celowych bez stosowania trybu określonego w art. 154 ust. 9 w przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2;
- 3) upoważnienie dla Rady Ministrów do dokonania przeniesienia, w drodze rozporządzenia, planowanych wydatków między częściami i działami budżetu państwa – w przypadku innych wydatków.”;

2) art. 180b otrzymuje brzmienie:

„Art. 180b. W przypadku uruchomienia Planu zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców, o którym mowa w art. 651 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa w celu wsparcia realizacji zadań wynikających z ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, uwzględniając wysokość oraz rodzaj koniecznego wsparcia i bieżące wykonanie wydatków w poszczególnych częściach i działach budżetu państwa.”.

Art. 748. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1064, 1728 i 2448) w art. 35 wyrazy „art. 4a ust. 1 pkt 4a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372)” zastępuje się wyrazami „art. 24 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 749. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 18 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 19 w brzmieniu:

„19) rozwiązaniem informatycznym – jest urządzenie lub zespół urządzeń, oprogramowanie, narzędzie lub usługa informatyczna umożliwiająca przetwarzanie informacji niejawnych w postaci elektronicznej, eksploatowana lub planowana do wdrożenia wyłącznie w jednostkach organizacyjnych wskazanych w art. 10 ust. 2.”;

2) art. 51 otrzymuje brzmienie:

„Art. 51. 1. Obowiązkowi akredytacji bezpieczeństwa teleinformatycznego, o którym mowa w art. 48 ust. 1, nie podlegają systemy teleinformatyczne, których elementy znajdują się poza strefami ochronnymi oraz służące bezpośrednio do pozyskiwania i przekazywania w sposób niejawny informacji oraz utrwalania dowodów w trakcie realizacji czynności operacyjno-rozpoznawczych lub procesowych przez uprawnione do tego podmioty. Wyłączenie obowiązku akredytacji bezpieczeństwa teleinformatycznego nie obejmuje interfejsów, o których mowa w art. 179 ust. 4a ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2021 r. poz. 576 oraz z 2022 r. poz. 501), oraz systemów z nimi współpracujących.

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1236, 1535, 1773, 1927, 1981, 2054 i 2270 oraz z 2022 r. poz. 583.

2. Obowiązki akredytacji bezpieczeństwa teleinformatycznego, o którym mowa w art. 48 ust. 1, oraz obowiązki badań i oceny bezpieczeństwa w ramach procesów certyfikacji prowadzonych przez ABW albo SKW nie podlegają systemy teleinformatyczne, urządzenia i narzędzia kryptograficzne wykorzystywane przez ABW, SKW, AW lub SWW do uzyskiwania lub przetwarzania informacji niejawnych podczas wykonywania czynności operacyjno-rozpoznawczych.

3. Rozwiązania informatyczne niebędące systemami teleinformatycznymi, w których mają być przetwarzane informacje niejawne, podlegają ocenie bezpieczeństwa oraz dopuszczeniu do przetwarzania informacji niejawnych.

4. W przypadku wątpliwości dotyczących uznania rozwiązania informatycznego za niebędące systemem informatycznym organem właściwym do ich rozstrzygnięcia jest Szef SKW.

5. Rozwiązania informatyczne, o których mowa w ust. 3, podlegają dopuszczeniu przez SKW.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb oceny i sposób dopuszczania rozwiązań informatycznych, o których mowa w ust. 3, uwzględniając w szczególności zasady ochrony informacji niejawnych w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

7. Szczegółowy tryb dopuszczania do eksploatacji, wycofywania oraz procedury wykorzystywania systemów, o których mowa w ust. 1, określą uprawnione podmioty, każdy w obszarze swojej właściwości.”;

- 3) w załączniku do ustawy we wzorze ankiety bezpieczeństwa osobowego w pkt 14 wyrazy „powszechnym obowiązkiem obrony” zastępuje się wyrazami „obowiązkiem obrony”.

Art. 750. W ustawie z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2021 r. poz. 510, 1000, 1641 i 1978 oraz z 2022 r. poz. 350 i 583) w art. 24 w ust. 6 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku żołnierzy w czynnej służbie wojskowej, z wyłączeniem żołnierzy terytorialnej służby wojskowej, obowiązek meldunkowy:”.

Art. 751. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z 2021 r. poz. 1212, 1997, 2269, 2328 i 2490) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5 w ust. 2 skreśla się wyrazy „i żołnierza służby kandydackiej”;
- 2) w art. 10 w ust. 4 skreśla się wyrazy „i żołnierzom służby kandydackiej”;
- 3) w art. 83 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Badanie psychologiczne w zakresie psychologii transportu jest przeprowadzane przez uprawnionego do wykonywania tych badań psychologa, zwanego dalej „uprawnionym psychologiem”, w:

- 1) pracowni psychologicznej prowadzonej przez przedsiębiorcę wpisanego do rejestru przedsiębiorców prowadzących pracownię psychologiczną;
  - 2) jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej – w zakresie badań osób na potrzeby Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej;
  - 3) pracowni psychologicznej prowadzonej przez jednostkę organizacyjną służb podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub zakład opieki zdrowotnej nadzorowany przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych;
  - 4) pracowni psychologicznej prowadzonej przez jednostkę sektora finansów publicznych.”;
- 4) w art. 86 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Jednostka organizacyjna służb podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych lub zakład opieki zdrowotnej nadzorowany przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz jednostka sektora finansów publicznych mogą prowadzić pracownię psychologiczną w zakresie określonym odpowiednio w art. 83 ust. 1 po spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 85 ust. 2 pkt 1 i 2.”.

Art. 752. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1319 oraz z 2021 r. poz. 1834 i 2054) w art. 30 w § 1 wyrazy „Żołnierze pełniący zasadniczą lub okresową służbę wojskową oraz pełniący służbę w charakterze kandydatów na żołnierzy zawodowych lub odbywający ćwiczenia i przeszkolenie wojskowe,” zastępuje się wyrazami „Żołnierze pełniący zasadniczą służbę wojskową albo odbywający ćwiczenia wojskowe.”.

Art. 753. W ustawie z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 633) w art. 40 w ust. 2 wyrazy „osobom, o których mowa w art. 56 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372)” zastępuje się wyrazami „osobom, o których mowa w art. 559 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 754. W ustawie z dnia 28 kwietnia 2011 r. o systemie informacji w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2021 r. poz. 666 i 1292) w art. 12 po ust. 7 dodaje się ust. 7a w brzmieniu:

„7a. Lekarzom oraz pracownikom medycznym komisji lekarskich oraz wojskowych komisji lekarskich przysługuje dostęp do danych przetwarzanych w SIM, w tym danych osobowych na potrzeby orzekania w sprawach określonych w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).”.

Art. 755. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 2055) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4 pkt 13 otrzymuje brzmienie:

„13) jednostka wojskowa – jednostkę wojskową, o której mowa w art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655), a także komórkę organizacyjną Ministerstwa Obrony Narodowej i jednostkę organizacyjną podległą Ministrowi Obrony Narodowej;”;

2) w art. 7 w ust. 1 w pkt 2 w lit. b wyrazy „wojskowego komendanta uzupełnień” zastępuje się wyrazami „szefa wojskowego centrum rekrutacji”;

3) w art. 19 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Weteran lub weteran poszkodowany, będący żołnierzem rezerwy lub w stanie spoczynku, ma prawo do noszenia umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych w przypadkach i w sposób określony w przepisach wydanych na podstawie art. 270 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.”;

4) w art. 23 w ust. 1 wyrazy „oraz przez wojskowe pracownie psychologiczne” zastępuje się wyrazami „oraz przez psychologów w wojskowych centrach rekrutacji”.

Art. 756. W ustawie z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 2418 oraz z 2021 r. poz. 2447) w art. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655);”.

Art. 757. W ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2021 r. poz. 1588 i 2140) w art. 51 w ust. 1c pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) przedsiębiorcy realizujący zadania na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 648 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).”.

Art. 758. W ustawie z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 303 i 2122 oraz z 2022 r. poz. 613) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 w ust. 1 po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:

„7a) podejmowanie przedsięwzięć służących poprawie efektywności energetycznej oraz wsparcie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii dla potrzeb Sił Zbrojnych;”;

2) w art. 29 w ust. 3:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) utrzymanie przekazanych Agencji nieruchomości, trwale zbędnych dla resortu obrony narodowej, w tym pokrycie kosztów, o których mowa w art. 47 ust. 2, w danym roku i w kolejnych 3 latach budżetowych, w których nieruchomości są zagospodarowywane, w wysokości równej środkom finansowym na utrzymanie nieruchomości oraz na pokrycie kosztów, o których mowa w art. 47 ust. 2, zamieszczonym w części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej;”;

b) po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) utrzymanie przekazanego Agencji mienia ruchomego, w przypadku gdy planowane do pozyskania przychody z tytułu gospodarowania tym mieniem nie byłyby wystarczające na pokrycie planowanych kosztów jego utrzymania;”;

3) w art. 30:

a) w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) Funduszowi Wsparcia Sił Zbrojnych, o którym mowa w art. 41 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655);”;

- b) ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:
- „4. Odpis, o którym mowa w ust. 3 pkt 1, ustala się w wysokości 100% wartości nadwyżki przychodów nad kosztami uzyskanej przez Agencję z gospodarowania koncesjonowanymi i niekoncesjonowanymi ruchomymi składnikami majątku, przekazanymi przez jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane.
5. Odpis, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, ustala się w wysokości 93% wartości nadwyżki przychodów nad kosztami uzyskanej przez Agencję z gospodarowania mieniem Skarbu Państwa przekazanym przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.”,
- c) uchyla się ust. 6 i 7;
- 4) art. 32 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 32. Środki pieniężne należne Funduszowi Wsparcia Sił Zbrojnych oraz Funduszowi Modernizacji Bezpieczeństwa Publicznego Agencja przekazuje w terminie do 30. dnia miesiąca następującego po danym kwartale, w wysokości nie mniejszej niż 80% kwoty odpisu za dany kwartał. Agencja dokonuje rozliczenia rocznego w terminie do dnia 30 kwietnia roku następnego.”;
- 5) w art. 53:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Minister Obrony Narodowej może zawierać z Agencją umowy o zarządzanie nieruchomościami będącymi w trwałym zarządzie jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych, niewykorzystywanymi przez te jednostki, umowy dostawy w ramach prowadzonych inwestycji wojskowych, a także umowy o świadczenie usług, w tym usług wypoczynkowych, konferencyjnych i szkoleniowych, ochrony obiektów oraz robót budowlanych i remontowych na rzecz Ministra Obrony Narodowej oraz jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych. Koszty umów realizowanych na rzecz jednostek nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej ponoszą te jednostki.”,
- b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
- „1a. Minister Obrony Narodowej oraz jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane mogą udzielać Agencji zaliczek na poczet realizacji umów, o których mowa w ust. 1. Zasady udzielania zaliczek, rozliczania, formy zabezpieczenia oraz ich wniesienia i zwrotu określa się w umowach.”;
- 6) w art. 61 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Należne Skarbowi Państwa:
- 1) dywidendy ze spółek, o których mowa w ust. 1,
  - 2) przychody ze zbycia akcji i udziałów w spółkach, o których mowa w ust. 1
- stanowią przychody Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych.”;
- 7) w art. 69:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Koszty remontu kwatery wraz z pomieszczeniami przynależnymi oraz instalacji i urządzeń technicznych należących do ich wyposażenia są pokrywane z dotacji budżetowej.”,
- b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:
- „2a. Remont kwatery lub lokalu mieszkalnego może być przeprowadzony przez żołnierza zawodowego, na jego wniosek, po zawarciu umowy z właściwym dyrektorem oddziału regionalnego Agencji.”;
- 8) w art. 91:
- a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
- „1a. Państwowe instytucje kultury, których organizatorem jest Minister Obrony Narodowej, mają pierwszeństwo w pozyskiwaniu mienia z przeznaczeniem na cele statutowe.”,
- b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:
- „7. Odbiór mienia ruchomego następuje na koszt podmiotu, o którym mowa w ust. 1. W przypadku instytucji kultury, o których mowa w ust. 1a, przekazanie mienia ruchomego może odbyć się bez ponoszenia przez nie kosztów, z wykorzystaniem środków transportowych jednostek wojskowych.”,

c) po ust. 8 dodaje się ust. 8a w brzmieniu:

„8a. Przekazanie broni lub innego uzbrojenia instytucjom kultury, o których mowa w ust. 1a, odbywa się bez ponoszenia przez nie kosztów, o których mowa w ust. 8.”;

9) w art. 98 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Właściwa jednostka samorządu terytorialnego przekazuje 30% dochodów uzyskanych z gospodarowania darowaną jej nieruchomością na zasilenie Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych.”.

Art. 759. W ustawie z dnia 24 lipca 2015 r. – Prawo o zgromadzeniach (Dz. U. z 2019 r. poz. 631) w art. 8 w ust. 5 wyrazy „art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 330)” zastępuje się wyrazami „art. 2 pkt 12 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 760. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1130, 2140 i 2328) w art. 35 w ust. 2 w pkt 12 wyrazy „w ustawie z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium” zastępuje się wyrazami „w ustawie z dnia 23 września 1999 r. o zasadach pobytu wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium oraz zasadach udzielania pomocy wojskom sojusznicznym i organizacjom międzynarodowym”.

Art. 761. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2021 r. poz. 66, 1236 i 2052) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 55 w § 1 wyrazy „w art. 74 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860)” zastępuje się wyrazami „w art. 433 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 2) w art. 69 w § 2 wyrazy „przepisy ustawy z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1508 i 2020)” zastępuje się wyrazami „przepisy ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
- 3) w art. 119 w § 3 wyrazy „w ustawie z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „w ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”;
- 4) w art. 131 w § 2 wyrazy „ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 374) i ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny”.

Art. 762. W ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o działaniach antyterrorystycznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2234 oraz z 2022 r. poz. 583) w art. 22 w ust. 7 wyrazy „w sposób przewidziany w art. 3 ust. 2a ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372 i 1728)” zastępuje się wyrazami „w sposób przewidziany w art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 763. W ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082) w art. 28a w ust. 8 w pkt 2 i w ust. 10 w pkt 3 wyrazy „Wojewódzkiego Sztabu Wojskowego” zastępuje się wyrazami „Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji”.

Art. 764. W ustawie z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1050) w art. 9 w ust. 1 wyrazy „z zastrzeżeniem art. 56b i art. 69b ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372)” zastępuje się wyrazami „z zastrzeżeniem art. 325 i art. 599 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 765. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 575, 1728 i 2333) w art. 75:

- 1) w ust. 1 wyrazy „o której mowa w art. 174 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 374 i 2157)” zastępuje się wyrazami „o której mowa w art. 600 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;
- 2) w ust. 2 wyrazy „art. 4a ust. 1 pkt 4a” zastępuje się wyrazami „art. 24 ust. 1 pkt 7”.

Art. 766. W ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2022 r. poz. 593) w art. 16 w ust. 3 wyrazy „może skierować żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe w trybie art. 22 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 159)” zastępuje się wyrazami „może oddelegować żołnierza zawodowego do pełnienia obowiązków służbowych w trybie art. 209 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 767. W ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 1369 oraz z 2021 r. poz. 2333 i 2445) w art. 26 w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przedsiębiorcy realizujący zadania na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 648 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).”.

Art. 768. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574 i 583) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 434 w ust. 1 wyrazy „ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1541 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 374 i 2157)” zastępuje się wyrazami „ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”;

2) w art. 447 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) żołnierzami zawodowymi, którzy podjęli studia na podstawie skierowania przez właściwy organ wojskowy i otrzymali pomoc w związku z pobieraniem nauki na podstawie przepisów o służbie wojskowej;”;

3) w art. 456 wyrazy „przepisy ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 860, 2112 i 2320 oraz z 2021 r. poz. 159)” zastępuje się wyrazami „przepisy o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych”;

4) w art. 464 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Zadanie, o którym mowa w ust. 4, wykonują żołnierze zawodowi lub pracownicy uczelni.”.

Art. 769. W ustawie z dnia 23 października 2018 r. o Rządowym Funduszu Rozwoju Dróg (Dz. U. z 2022 r. poz. 505) w art. 39 w ust. 1 wyrazy „w przepisach wydanych na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372)” zastępuje się wyrazami „w przepisach wydanych na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 770. W ustawie z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1660 i 1997 oraz z 2022 r. poz. 350) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w ust. 2:

a) pkt 16 i 17 otrzymują brzmienie:

„16) książeczki wojskowe wydawane osobom objętym ewidencją wojskową na podstawie art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655);

17) legitymacje służbowe wydawane na podstawie art. 224 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny;”;

b) uchyla się pkt 18,

c) pkt 19 otrzymuje brzmienie:

„19) karty tożsamości wydawane na podstawie art. 78 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny;”;

2) po art. 7 dodaje się art. 7a w brzmieniu:

„Art. 7a. Przepisu art. 7 nie stosuje się do papierowych kart tożsamości wydawanych w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.”;

3) po art. 73 dodaje się art. 73a w brzmieniu:

„Art. 73a. Blankiety papierowych kart tożsamości, które nie spełniają wymagań odnośnie do minimalnych zabezpieczeń określonych w niniejszej ustawie, sporządzone na podstawie przepisów wydanych odpowiednio na podstawie art. 137c ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 536) oraz na podstawie art. 54a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372 i 1728) mogą być wydawane do wyczerpania ich zapasów.”.

Art. 771. W ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.^{b)}) w art. 15zc w ust. 10 wyrazy „wynikających z przepisu art. 5 ust. 3 pkt 5 ustawy z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1131 i 1666)” zastępuje się wyrazami „wynikających z przepisu art. 190 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 772. W ustawie z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty (Dz. U. z 2022 r. poz. 184) w art. 36 w ust. 1 w pkt 6 wyrazy „zgodnie z ustawą z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1131 i 1666)” zastępuje się wyrazami „zgodnie z ustawą z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655)”.

Art. 773. W ustawie z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 637) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 26 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku nieodpłatnego przekazania zlikwidowanych rezerw strategicznych jednostkom, o których mowa w art. 21 ust. 3, lub podmiotom, których cele statutowe uzasadniają decyzję o nieodpłatnym przekazaniu, z wyłączeniem jednostek lub podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, biorąc pod uwagę potrzeby tych jednostek i podmiotów oraz przydatność przekazywanego asortymentu zlikwidowanych rezerw strategicznych do realizacji ich zadań, od Agencji nie pobiera się danin publicznych z tego tytułu, z wyjątkiem podatku akcyzowego, podatku od towarów i usług oraz należności celnych.”;

2) po rozdziale 5 dodaje się rozdział 5a w brzmieniu:

„Rozdział 5a

Rezerwy strategiczne do zabezpieczenia realizacji zadań związanych z Planem zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców

Art. 28a. 1. Prezes Rady Ministrów może utworzyć, w drodze decyzji, rezerwy strategiczne surowców i materiałów nieobjęte Programem, niezbędne do zabezpieczenia zadań określonych w Planie zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców, o którym mowa w art. 651 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).

2. Do decyzji o utworzeniu rezerw strategicznych, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepis art. 13 ust. 2.

3. Wykazy potrzeb dotyczących tworzenia rezerw, o których mowa w ust. 1, w zakresie asortymentu i ilości Minister Obrony Narodowej przedstawia Prezesowi Rady Ministrów w terminie do dnia 31 grudnia roku opracowania Planu zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców, o którym mowa w art. 651 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, lub jego aktualizacji, wraz ze wskazaniem możliwości ich przechowywania przez przedsiębiorcę, na potrzeby którego te rezerwy są tworzone.

4. Agencja, dokonując zakupu asortymentu rezerw strategicznych, stosuje przepisy art. 13 ust. 5 i 6.

Art. 28b. 1. Agencja przechowuje rezerwy strategiczne, o których mowa w art. 28a ust. 1:

- 1) u przedsiębiorcy, na potrzeby którego te rezerwy są tworzone, na podstawie umowy przechowania;
- 2) w magazynach rezerw strategicznych będących własnością Agencji.

2. Do umowy, o której mowa w ust. 1 pkt 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 16 ust. 2.

3. Koszty przechowywania rezerw, o których mowa w art. 28a ust. 1, ponosi przedsiębiorca, na potrzeby którego są one tworzone. Koszty te są zaliczane do kosztów jego działalności.

4. Agencja rozwiązuje umowę, o której mowa w ust. 1, na wniosek Ministra Obrony Narodowej w odniesieniu do rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1, przekazany Prezesowi Rady Ministrów.

Art. 28c. 1. Agencja jest obowiązana do zorganizowania udostępnienia rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1, w tym do:

- 1) poinformowania przedsiębiorcy, któremu udostępnione rezerwy strategiczne będą wydane, o miejscu i terminie ich wydania;
- 2) wydania udostępnionych rezerw strategicznych.

^{b)} Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2120, 2133, 2262, 2269, 2317, 2368 i 2459 oraz z 2022 r. poz. 202 i 218.

2. Przedsiębiorca, któremu udostępnione rezerwy strategiczne zostały wydane:

- 1) dokonuje ich odbioru;
- 2) wykorzystuje udostępnione rezerwy strategiczne zgodnie z ich przeznaczeniem;
- 3) zwraca Agencji niewykorzystaną część udostępnionych rezerw strategicznych.

Art. 28d. 1. Prezes Rady Ministrów, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, w odniesieniu do rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1, w drodze decyzji, w trybie określonym w art. 19 ust. 4, 5 pkt 1–3 i 5 oraz ust. 6, udostępnia przedsiębiorcy wskazanemu we wniosku określony asortyment rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1, na czas oznaczony, z obowiązkiem ich zwrotu.

2. Udostępnienie jest realizowane na podstawie umowy zawartej na czas oznaczony między Agencją a przedsiębiorcą. Prezes Rady Ministrów nieodpłatnie udostępnia rezerwy strategiczne przedsiębiorcom, o których mowa w ust. 1.

3. Umowa, o której mowa w ust. 2, określa w szczególności warunki udostępnienia asortymentu rezerw strategicznych, o których mowa w ust. 1, oraz jego zwrotu.

4. Przedsiębiorca, na rzecz którego dokonano udostępnienia rezerw, ponosi wszystkie koszty związane z tym udostępnieniem.

Art. 28e. 1. Prezes Rady Ministrów, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, dokonuje, w drodze decyzji, likwidacji rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1.

2. Do decyzji o likwidacji rezerw strategicznych, o których mowa w ust. 1, przepisy art. 25 ust. 3–5 stosuje się odpowiednio.

3. Wykonując decyzję o likwidacji rezerw strategicznych, o których mowa w ust. 1:

- 1) stosuje się odpowiednio przepisy art. 25 ust. 6 pkt 1;
- 2) Agencja rozwiązuje umowę, o której mowa w art. 28b ust. 2.

4. W przypadku gdy nie złożono ofert zakupu asortymentu zlikwidowanych rezerw strategicznych surowców i materiałów, Agencja, na podstawie umowy, może nieodpłatnie przekazać ten asortyment przedsiębiorcom realizującym zadania na rzecz Sił Zbrojnych, na rzecz których rezerwy zostały utworzone, biorąc pod uwagę potrzeby tych przedsiębiorców oraz przydatność przekazywanego asortymentu zlikwidowanych rezerw strategicznych do realizacji ich zadań. Umowa, o której mowa w zdaniu poprzedzającym, określa szczegółowe warunki nieodpłatnego przekazania zlikwidowanych rezerw strategicznych.

5. W przypadku nieodpłatnego przekazania zlikwidowanych rezerw strategicznych surowców i materiałów, o których mowa w ust. 4, od Agencji nie pobiera się danin publicznych z tego tytułu, z wyjątkiem podatku akcyzowego, podatku od towarów i usług oraz należności celnych.

6. Agencja opracowuje i przedstawia do zatwierdzenia Prezesowi Rady Ministrów szczegółową procedurę sprzedaży oraz nieodpłatnego przekazania zlikwidowanych rezerw strategicznych, o których mowa w ust. 1.

Art. 28f. 1. Rezerwy strategiczne, o których mowa w art. 28a ust. 1, są finansowane z dotacji celowych z budżetu państwa udzielanych Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych.

2. Wysokość dotacji jest ustalana corocznie w ustawie budżetowej.”;

- 3) w art. 31 w ust. 1 w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„wykonywanie decyzji Prezesa Rady Ministrów dotyczących tworzenia, udostępniania i likwidacji rezerw strategicznych, zgodnie z zasadami określonymi w rozdziałach 3–5a, przez:”;

- 4) w art. 41:

a) w ust. 2 w pkt 7 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 8 i 9 w brzmieniu:

„8) dotacje celowe z budżetu państwa udzielone na realizację zadań Agencji na rzecz Sił Zbrojnych związanych z Planem zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców, o którym mowa w art. 651 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny;

9) przychody uzyskiwane z tytułu sprzedaży rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1.”;

b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:

„3a. Przychody Agencji, o których mowa w ust. 2 pkt 9, przeznaczają się w całości na odtworzenie rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1.”;

- 5) w art. 48:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Agencja przeprowadza kontrole podmiotów, którym na podstawie umowy, o której mowa w art. 16 ust. 1 i art. 28b ust. 1 pkt 1, oddano na przechowanie rezerwy strategiczne, oraz podmiotów, z którymi zawarto odpowiednio umowę, o której mowa w art. 17 i art. 18.”;
  - b) dodaje się ust. 3 i 4 w brzmieniu:
„3. W kontrolach, o których mowa w ust. 1, przeprowadzanych przez Agencję w odniesieniu do rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1, mogą uczestniczyć przedstawiciele Ministra Obrony Narodowej.
4. Minister Obrony Narodowej może wnioskować do Agencji o przeprowadzenie dodatkowych kontroli podmiotów, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1.”;
- 6) w art. 49 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Czynności kontrolne wykonują pracownicy Agencji oraz przedstawiciele organu, o którym mowa w art. 48 ust. 3, na podstawie pisemnego upoważnienia do przeprowadzenia kontroli oraz po okazaniu legitymacji służbowej.”.

Art. 774. W ustawie z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. poz. 464 i 1003) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. 1. Stosunek służbowy oraz wynikające z niego prawa i obowiązki żołnierzy oraz funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego pełniących służbę w placówkach zagranicznych określają odrębne przepisy.

2. Osobom, o których mowa w ust. 1, wyznaczonym do wykonywania zadań Ministra Obrony Narodowej w placówce zagranicznej nadaje się stopień dyplomatyczny:

- 1) attaché obrony (wojskowego, morskiego, lotniczego) albo
- 2) zastępcy attaché obrony (wojskowego, morskiego, lotniczego).

3. Minister właściwy do spraw zagranicznych i Minister Obrony Narodowej określają, w drodze zarządzenia, szczególne zasady wykonywania obowiązków służbowych przez osoby, o których mowa w ust. 1, a także organizację i funkcjonowanie w placówkach zagranicznych ataszatów obrony, z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655) oraz ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1362 i 2333).”.

Art. 775. W ustawie z dnia 24 czerwca 2021 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z organizacją XI sesji Światowego Forum Miejskiego w Katowicach w roku 2022 (Dz. U. poz. 1460) w art. 27:

- 1) w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Wypłatę ekwiwalentu kwalifikuje się do wydatków, o których mowa w art. 40 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. poz. 655).”;
- 2) ust. 4. otrzymuje brzmienie:
„4. Do przedłużenia czasu służby żołnierzy Żandarmerii Wojskowej nie stosuje się przepisu art. 275 ust. 2 ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny.”.

Art. 776. W ustawie z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. poz. 2333) po art. 26 dodaje się art. 26a w brzmieniu:

„Art. 26a. 1. Świadczenie teleinformatyczne może być przyznane osobom realizującym zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa w Dowództwie Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni oraz w jednostkach podporządkowanych Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni.

2. Świadczenie teleinformatyczne osobom, o których mowa w ust. 1, przyznaje i cofa Minister Obrony Narodowej.

3. Wniosek, o którym mowa w art. 25 ust. 1, złożony przez Narodowe Centrum Bezpieczeństwa Cyberprzestrzeni, staje się wnioskiem Dowództwa Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni. Pozytywna opinia Kolegium do Spraw Cyberbezpieczeństwa, o którym mowa w art. 64 ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o krajowym systemie cyberbezpieczeństwa, w przedmiocie wniosku w zakresie maksymalnej kwoty prognozowanych kosztów związanych z przyznaniem świadczenia teleinformatycznego pozostaje w mocy, chyba że wniosek zostanie zmieniony. Stosuje się art. 4 ust. 4 i 5.”;

- 2) odnośnika nr 1 i 3 oraz art. 148 ustawy z dnia 7 kwietnia 2022 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. poz. 974), które stanowią:

„¹⁾ Niniejsza ustawa służy stosowaniu:

- 1) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/745 z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrobów medycznych, zmiany dyrektywy 2001/83/WE, rozporządzenia (WE) nr 178/2002 i rozporządzenia (WE) nr 1223/2009 oraz uchylenia dyrektyw Rady 90/385/EWG i 93/42/EWG (Dz. Urz. UE L 117 z 05.05.2017, str. 1, Dz. Urz. UE L 117 z 03.05.2019, str. 9, Dz. Urz. UE L 334 z 27.12.2019, str. 165, Dz. Urz. UE L 130 z 24.04.2020, str. 18 i Dz. Urz. UE L 241 z 08.07.2021, str. 7);
- 2) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/746 z dnia 5 kwietnia 2017 r. w sprawie wyrobów medycznych do diagnostyki in vitro oraz uchylenia dyrektywy 98/79/WE i decyzji Komisji 2010/227/UE (Dz. Urz. UE L 117 z 05.05.2017, str. 176, Dz. Urz. UE L 117 z 03.05.2019, str. 11, Dz. Urz. UE L 334 z 27.12.2019, str. 167 i Dz. Urz. UE L 233 z 01.07.2021, str. 9);
- 3) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1020 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie nadzoru rynku i zgodności produktów oraz zmieniającego dyrektywę 2004/42/WE oraz rozporządzenia (WE) nr 765/2008 i (UE) nr 305/2011 (Dz. Urz. UE L 169 z 25.06.2019, str. 1).”

„³⁾ Niniejsza ustawa została notyfikowana Komisji Europejskiej w dniu 5 listopada 2021 r., pod numerem 2021/698/PL, zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597), które wdraża postanowienia dyrektywy (UE) 2015/1535 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 września 2015 r. ustanawiającej procedurę udzielania informacji w dziedzinie przepisów technicznych oraz zasad dotyczących usług społeczeństwa informacyjnego (ujednolicenie) (Dz. Urz. UE L 241 z 17.09.2015, str. 1).”

„Art. 148. Ustawa wchodzi w życie z dniem 26 maja 2022 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 54–61, które wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.;
  - 2) art. 21–25, które wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2023 r.”;
- 3) art. 3 ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy o obronie Ojczyzny oraz ustawy o finansach publicznych (Dz. U. poz. 1725), który stanowi:

„Art. 3. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Marszałek Sejmu: *E. Witek*

Załącznik do obwieszczenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej
Polskiej z dnia 14 września 2022 r. (Dz. U. poz. 2305)

USTAWA

z dnia 11 marca 2022 r.

o obronie Ojczyzny

W trosce o bezpieczeństwo naszej Ojczyzny, kierując się konstytucyjnym obowiązkiem Jej obrony nałożonym na każdego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej oraz pragnąc zagwarantować wszystkim, którzy realizują ten obowiązek, jak najlepsze warunki, w szczególności żołnierzom, którzy pełnią służbę wojskową dla dobra Rzeczypospolitej Polskiej, a od których służba ta wymaga zdyscyplinowania, lojalności i poświęcenia, stanowi się, co następuje:

DZIAŁ I

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zakres przedmiotowy i podmiotowy obowiązku obrony Ojczyzny;
- 2) rodzaje i skład Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „Siłami Zbrojnymi”, oraz ich zadania;
- 3) organy właściwe w sprawach obrony państwa i ich zadania;
- 4) zasady programowania i finansowania rozwoju Sił Zbrojnych;
- 5) sposób prowadzenia rejestracji i kwalifikacji wojskowej oraz ewidencji wojskowej;
- 6) sposób prowadzenia rekrutacji do służby wojskowej;
- 7) zasady kształcenia kandydatów do służby wojskowej oraz żołnierzy;
- 8) zasady współpracy z organizacjami proobrońnymi;
- 9) rodzaje służby wojskowej;
- 10) zasady powoływania do służby wojskowej, jej przebieg i zasady zwalniania z tej służby;
- 11) uprawnienia i obowiązki służbowe żołnierzy;
- 12) zasady i sposób wyróżniania żołnierzy oraz ponoszenia przez nich odpowiedzialności dyscyplinarnej;
- 13) zasady otrzymywania uposażenia i innych świadczeń przez żołnierzy;
- 14) zakres odpowiedzialności majątkowej żołnierzy;
- 15) zakres świadczeń odszkodowawczych pozostających w związku ze służbą wojskową;
- 16) zasady pełnienia służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji, stanu wojennego i w czasie wojny;
- 17) inne formy spełniania obowiązku obrony Ojczyzny;
- 18) sposób ustalania jednostek przewidzianych do militaryzacji, właściwość organów w tym zakresie oraz zasady pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych;
- 19) właściwość organów w sprawach wnioskowania o uznanie obiektu za szczególnie ważny dla bezpieczeństwa lub obronności państwa;
- 20) zakres świadczeń na rzecz obrony;
- 21) zasady realizacji przez przedsiębiorców zadań na rzecz Sił Zbrojnych.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) cyberprzestrzeni – należy przez to rozumieć cyberprzestrzeń, o której mowa w art. 2 ust. 1b ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1932 oraz z 2022 r. poz. 655);

- 2) czasie wojny – należy przez to rozumieć czas działań wojennych prowadzonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, których początek i koniec jest określany w trybie postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej wydanego na wniosek Rady Ministrów;
- 3) decyzji – należy przez to rozumieć decyzję wydawaną przez właściwy organ wojskowy oraz rozkaz personalny;
- 4) dowódcy jednostki wojskowej – należy przez to rozumieć osobę kierującą lub dowodzącą jednostką wojskową, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe lub do której został skierowany w ramach pełnienia zawodowej służby wojskowej w dyspozycji;
- 5) drodze do miejsca i z miejsca wykonywania czynności, drodze z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej i z powrotem albo drodze na urlop lub przepustkę i z powrotem – należy przez to rozumieć najkrótszy czas dojazdu lądowym środkiem publicznego transportu zbiorowego, łącznie z przesiadkami, licząc od stacji (przystanku) najbliższej miejsca pełnienia służby do stacji (przystanku) najbliższej miejsca zamieszkania, bez uwzględnienia czasu dojazdu do i od stacji (przystanku) w obrębie miejscowości, z której żołnierz dojeżdża, oraz miejscowości, w której wykonuje obowiązki służbowe;
- 6) drodze służbowej – należy przez to rozumieć wnoszenie wystąpień (wniosków, skarg, próśb, zażaleń i pytań) za pośrednictwem kolejnych przełożonych, aż do właściwego do rozpatrzenia sprawy, który sprawę ostatecznie rozpatrzy;
- 7) dzieciach pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego – należy przez to rozumieć dzieci własne żołnierza zawodowego, dzieci jego małżonka, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego, które:
  - a) nie przekroczyły 18 roku życia, a w przypadku uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w szkole wyższej 25 roku życia, albo
  - b) stały się całkowicie niezdolne do pracy lub niezdolne do samodzielnej egzystencji przed osiągnięciem wieku określonego w lit. a;
- 8) etacie – należy przez to rozumieć dokument określający cechy i charakterystykę jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanej lub komórki organizacyjnej urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej, jej wewnętrzną strukturę organizacyjną, liczbę, rodzaje i rangę wszystkich stanowisk służbowych ujętych w tym dokumencie oraz liczbę i rodzaje uzbrojenia, sprzętu wojskowego, środków transportu i innego wyposażenia należnego jednostce (komórce) organizacyjnej;
- 9) interesie bezpieczeństwa i obronności – należy przez to rozumieć całokształt potrzeb państwa mających na celu zapewnienie ochrony podstawowych wartości, takich jak: suwerenność, niepodległość, nienaruszalność terytorium, pozycja międzynarodowa oraz ład i porządek konstytucyjny;
- 10) jednostce organizacyjnej – należy przez to rozumieć jednostkę podległą Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowaną, finansowaną z budżetu resortu obrony narodowej, z wyłączeniem urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej;
- 11) jednostce przewidzianej do militaryzacji – należy przez to rozumieć podmiot lub przedsiębiorcę, na które nałożono zadania na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa oraz umieszczono w wykazie jednostek przewidzianych do militaryzacji prowadzonym przez Ministra Obrony Narodowej;
- 12) jednostce wojskowej – należy przez to rozumieć jednostkę organizacyjną Sił Zbrojnych funkcjonującą na podstawie nadanego przez Ministra Obrony Narodowej etatu oraz posługującą się pieczęcią urzędową z godłem Rzeczypospolitej Polskiej i nazwą (numerem) jednostki;
- 13) komórce organizacyjnej – należy przez to rozumieć komórki organizacyjne tworzące urząd obsługujący Ministra Obrony Narodowej;
- 14) kwalifikacji wojskowej – należy przez to rozumieć proces ukierunkowany na określenie zdolności do pełnienia służby wojskowej;
- 15) militaryzacji – należy przez to rozumieć narzędzie wspomagające organy państwa w realizacji nałożonych na nie zadań obronnych będące specyficzną formą zadań obronnych stanowiącą środek realizacji przedsięwzięć określonych w planach operacyjnych organów administracji rządowej w wymiarze organizacyjnym i osobowym;
- 16) mobilizacji – należy przez to rozumieć proces przygotowania państwa, w tym Sił Zbrojnych, do osiągnięcia gotowości do przeciwdziałania bezpośredniemu zewnętrznemu zagrożeniu bezpieczeństwa państwa, uruchamiany zarządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;

- 17) mocach produkcyjnych, naprawczych lub usługowych – należy przez to rozumieć składniki materialne i niematerialne przeznaczone do prowadzenia działalności gospodarczej przez przedsiębiorcę i niezbędne do realizacji przez niego zadań na rzecz obronności państwa w zakresie zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych;
- 18) objęciu stanowiska służbowego – należy przez to rozumieć określony w rozkazie dziennym dowódcy jednostki wojskowej dzień przystąpienia żołnierza zawodowego do wykonywania obowiązków służbowych na stanowisku służbowym, na które żołnierz ten został wyznaczony decyzją uprawnionego organu;
- 19) organie wojskowym – należy przez to rozumieć podmiot resortu obrony narodowej realizujący zgodnie ze swoją właściwością zadania z zakresu obronności państwa określone w ustawie;
- 20) organizacji proobronnej – należy przez to rozumieć organizację pozarządową, z którą Minister Obrony Narodowej zawarł partnerską umowę proobronną;
- 21) planach operacyjnych – należy przez to rozumieć dokumenty planistyczne wykonywane w ramach planowania polegającego na ustalaniu czynności dotyczących przygotowania i działania organów administracji rządowej, organów samorządu terytorialnego i przedsiębiorców oraz innych podmiotów, w tym podmiotów niebędących przedsiębiorcami, w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- 22) potrzebach Sił Zbrojnych – należy przez to rozumieć celowość:
  - a) powołania do służby wojskowej,
  - b) wyznaczenia na stanowisko służbowe,
  - c) zwolnienia ze stanowiska służbowego,
  - d) przeniesienia do dyspozycji albo do innego korpusu osobowego,
  - e) zwolnienia ze służby wojskowej,
  - f) realizacji zadań służbowych przez żołnierzy,
  - g) realizacji innych zadań zabezpieczających interes bezpieczeństwa państwa;
- 23) pracowniczym przydziale mobilizacyjnym – należy przez to rozumieć imienne wyznaczenie pracownika resortu obrony narodowej albo pracownika zatrudnionego u innego pracodawcy na stanowisko określone etatem czasu wojennego;
- 24) pracownikowi resortu obrony narodowej – należy przez to rozumieć pracownika albo członka korpusu służby cywilnej zatrudnionego w jednostce wojskowej, jednostce organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanej oraz członka korpusu służby cywilnej i pracownika zatrudnionego w urzędzie obsługującym Ministra Obrony Narodowej;
- 25) programach obronnych – należy przez to rozumieć dokumenty planistyczne wykonywane w ramach programowania polegającego na ustalaniu zadań obronnych realizowanych w czasie pokoju w celu utrzymania i rozwoju potencjału obronnego państwa oraz przygotowania Sił Zbrojnych, organów administracji rządowej, organów samorządu terytorialnego i przedsiębiorców oraz innych podmiotów do działania w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, a także sposób projektowania środków budżetowych przeznaczonych na ten cel;
- 26) prokuratorach do spraw wojskowych – należy przez to rozumieć prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury pełniących czynności w Departamencie do Spraw Wojskowych w Prokuraturze Krajowej, w wydziałach do spraw wojskowych prokuratur okręgowych i w działach do spraw wojskowych prokuratur rejonowych;
- 27) przedsiębiorcy – należy przez to rozumieć przedsiębiorcę, o którym mowa w art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2021 r. poz. 162 i 2105 oraz z 2022 r. poz. 24, 974 i 1570), z wyłączeniem osoby zagranicznej oraz przedsiębiorcy zagranicznego;
- 28) przedsiębiorcy zagranicznym – należy przez to rozumieć osobę, o której mowa w art. 3 pkt 7 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 470);
- 29) przydziale mobilizacyjnym – należy przez to rozumieć imienne wyznaczenie żołnierza zawodowego, osoby będącej w rezerwie, na stanowisko służbowe określone etatem czasu wojennego, zgodnie z wymaganiami kwalifikacyjnymi oraz predyspozycjami określonymi dla tego stanowiska;
- 30) resorcie obrony narodowej – należy przez to rozumieć urząd obsługujący Ministra Obrony Narodowej, jednostki wojskowe oraz jednostki organizacyjne podległe Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowane;
- 31) rezerwach strategicznych – należy przez to rozumieć zgłoszone przez Ministra Obrony Narodowej, w ramach rezerw strategicznych, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1513 i 1695), surowce i materiały niezbędne do zabezpieczenia realizacji zadań przez przedsiębiorców, określonych w Planie zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców, w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;

- 32) równorzędnym stanowisku służbowym – należy przez to rozumieć stanowisko służbowe, którego stopień etatowy jest równy stopniowi etatowemu stanowiska służbowego zajmowanego poprzednio przez żołnierza, a w przypadku oficerów młodszych stopniowi wojskowemu posiadanemu przez oficera;
- 33) sędziach sądów wojskowych – należy przez to rozumieć żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach sędziów w sądach wojskowych;
- 34) stanowisku służbowym – należy przez to rozumieć usytuowanie żołnierza oraz pracownika w hierarchii służbowej jednostki organizacyjnej;
- 35) stopniu etatowym – należy przez to rozumieć stopień lub stopnie wojskowe określone dla danego stanowiska służbowego;
- 36) uregulowanym stosunku do służby wojskowej – należy przez to rozumieć:
  - a) nadanie danej osobie kategorii zdolności do służby wojskowej i przeniesienie jej do rezerwy,
  - b) odbycie obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej i przeniesienie do rezerwy osoby, która ją odbyła,
  - c) odbycie służby zastępczej i przeniesienie do rezerwy osoby, która ją odbyła,
  - d) pełnienie zawodowej służby wojskowej, terytorialnej służby wojskowej przez okres co najmniej 3 lat oraz służby w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Policji, Straży Granicznej, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Ochrony Państwa, Służbie Więziennej, Straży Marszałkowskiej, Służbie Celno-Skarbowej lub Państwowej Straży Pożarnej;
- 37) wyższym stanowisku służbowym – należy przez to rozumieć stanowisko służbowe, którego stopień etatowy jest wyższy od stopnia etatowego poprzednio zajmowanego przez żołnierza stanowiska służbowego;
- 38) związku organizacyjnym – należy przez to rozumieć jednostki wojskowe zorganizowane przez Ministra Obrony Narodowej w określonej strukturę, w szczególności w korpus, dywizję lub brygadę, funkcjonującą samodzielnie albo w składzie rodzaju Sił Zbrojnych, na podstawie nadanych etatów;
- 39) żołnierzu – należy przez to rozumieć osobę pełniącą czynną służbę wojskową;
- 40) żołnierzu zawodowym – należy przez to rozumieć żołnierza pełniącego zawodową służbę wojskową.

DZIAŁ II

Obowiązek obrony

Art. 3. 1. Obowiązkowi obrony Ojczyzny podlegają obywatele polscy zdolni ze względu na wiek i stan zdrowia do wykonywania tego obowiązku. Obywatel polski będący równocześnie obywatelem innego państwa nie podlega obowiązkowi obrony, jeżeli stale zamieszkuje poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

2. W ramach obowiązku obrony Ojczyzny obywatele polscy są obowiązani do:

- 1) pełnienia służby wojskowej, z wyłączeniem osób, o których mowa w art. 5 ust. 2 i 3,
- 2) wykonywania obowiązków wynikających z nadanych przydziałów mobilizacyjnych i pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych,
- 3) pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych,
- 4) wykonywania świadczeń na rzecz obrony

– na zasadach i w zakresie określonych w ustawie.

Art. 4. 1. Podstawowym sposobem spełniania obowiązku obrony Ojczyzny jest pełnienie służby wojskowej.

2. Spełnianie obowiązku służby wojskowej może nastąpić również przez odbywanie służby zastępczej.

3. Spełnianie obowiązku służby wojskowej ma pierwszeństwo przed innymi rodzajami obowiązku obrony Ojczyzny.

Art. 5. 1. Obowiązkowi pełnienia służby wojskowej, w zakresie określonym w niniejszej ustawie, podlegają obywatele polscy, począwszy od dnia, w którym kończą 18 lat życia, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 60 lat życia, a posiadający stopień podoficerski lub oficerski – 63 lat życia.

2. Obowiązkowi służby wojskowej nie podlegają osoby wymienione w ust. 1, które zostały uznane ze względu na stan zdrowia za trwale niezdolne do tej służby.

3. Obowiązkwowi służby wojskowej nie podlegają kobiety w ciąży oraz w okresie 6 miesięcy po porodzie, a także osoby:

- 1) sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 8;
- 2) sprawujące opiekę nad:
  - a) dziećmi od lat 8 do 18,
  - b) osobami obłożnie chorymi,
  - c) osobami, wobec których orzeczono trwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2022 r. poz. 933 i 1155),
  - d) osobami, wobec których orzeczono całkowitą niezdolność do pracy oraz samodzielnej egzystencji na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 504 i 1504),
  - e) osobami zaliczonymi do znacznego stopnia niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573 i 1981 oraz z 2022 r. poz. 558 i 1700)

– jeżeli osoby te wspólnie z nimi zamieszkują i opieki tej nie można powierzyć innym osobom.

Art. 6. 1. Osoby podlegające obowiązkowi obrony są obowiązane do osobistego stawienia się na wezwanie właściwych organów w sprawach dotyczących tego obowiązku.

2. Pracownikom oraz osobom zatrudnionym na podstawie umowy cywilnoprawnej, wezwanym do osobistego stawienia się przed właściwym organem w sprawach dotyczących obowiązku obrony, którzy nie otrzymali wynagrodzenia za czas opuszczony z powodu wezwania, przysługuje, na ich żądanie, zryczałtowana rekompensata za utracone zarobki. Rekompensata przysługuje za każdy dzień w wysokości 1/30 minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. z 2020 r. poz. 2207). Rekompensatę wypłaca organ wzywający na podstawie zaświadczeń wydanych przez pracodawców.

3. Osobom wezwanym przez właściwy organ do osobistego stawienia się w sprawach dotyczących obowiązku obrony przysługuje, na ich żądanie, zwrot kosztów przejazdu do miejsca stawienia się i powrotu do miejsca pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące. Koszty te organ wzywający zwraca na podstawie udokumentowanego oświadczenia osoby wezwanej, według zasad określonych w przepisach tytułu III działu 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125).

4. Jeżeli wezwanie do stawienia się następuje wskutek niespełnienia lub nienależytego spełnienia, z winy osoby wezwanej, obowiązków określonych w ustawie, przepisów ust. 2 i 3 nie stosuje się.

Art. 7. Realizacja zadań z zakresu obronności państwa należy do wszystkich organów władzy i administracji rządowej oraz innych organów i instytucji państwowych, organów samorządu terytorialnego, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i innych podmiotów, a także do każdego obywatela, w zakresie określonym w ustawach.

Art. 8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób wykonywania zadań w ramach obowiązku obrony przez ministrów, wojewodów, marszałków województw, starostów i wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) oraz przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne, a także organizacje pozarządowe, biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia odpowiedniego poziomu obronności państwa.

Art. 9. Organy wojskowe w toku wykonywania zadań w zakresie obronności państwa mogą żądać niezbędnej pomocy od instytucji państwowych, organów administracji rządowej i samorządu terytorialnego, przedsiębiorców oraz innych podmiotów. Wymienione instytucje, organy i przedsiębiorcy oraz podmioty są obowiązani, w zakresie swojego działania, do udzielania tej pomocy.

Art. 10. 1. Organy wojskowe w zakresie swojej właściwości przetwarzają informacje, w tym dane osobowe, uzyskane ze zbiorów danych prowadzonych przez inne służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej. Przetwarzanie informacji, w tym danych osobowych, przez organy wojskowe może mieć charakter niejawnny, odbywać się bez zgody i wiedzy osoby, której dane dotyczą. Służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej są obowiązane do nieodpłatnego udostępnienia organom wojskowym informacji, w tym danych osobowych. W szczególności organy wojskowe są uprawnione do uzyskiwania informacji, w tym danych osobowych gromadzonych w administrowanych przez te służby, instytucje państwowe oraz organy władzy publicznej zbiorach danych lub rejestrach.

2. Podmioty, o których mowa w ust. 1, mogą wyrazić pisemną zgodę na udostępnianie danych zgromadzonych w zbiorach danych organom wojskowym w drodze teletransmisji, bez konieczności składania wniosku w postaci papierowej lub elektronicznej, jeżeli organy te spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) posiadają urządzenia umożliwiające odnotowanie w systemie, kto, kiedy, w jakim celu oraz jakie dane uzyskał;
- 2) posiadają zabezpieczenia techniczne i organizacyjne zapewniające poufność, integralność, dostępność i autentyczność zgromadzonych danych;
- 3) jest to uzasadnione specyfiką lub zakresem wykonywanych zadań albo prowadzonej działalności.

3. Do danych, o których mowa w ust. 1, ma zastosowanie przepis art. 2 ust. 2 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.¹⁾), zwanego dalej „RODO”.

4. Komórki organizacyjne i jednostki organizacyjne, które na mocy decyzji Ministra Obrony Narodowej realizują zadania w zakresie nieobjętym bezpieczeństwem państwa i obronnością na rzecz Ministra Obrony Narodowej oraz innych jednostek resortu obrony narodowej, posiadają przy przetwarzaniu danych osobowych dla realizacji takich zadań status administratora w rozumieniu art. 4 pkt 7 RODO.

DZIAŁ III Siły Zbrojne

Art. 11. 1. Siły Zbrojne stoją na straży suwerenności i niepodległości państwa oraz jego bezpieczeństwa i pokoju.

2. Siły Zbrojne są zhierarchizowaną, umundurowaną formacją uzbrojoną, stanowiącą wyodrębnioną organizacyjnie część systemu obronnego państwa.

3. Siły Zbrojne mogą brać udział w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działaniach antyterrorystycznych, działaniach z zakresu ochrony mienia, akcjach poszukiwawczych, akcjach ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, ochronie i obronie cyberprzestrzeni, oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu, a także w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego.

4. Siły Zbrojne, realizując zadania konstytucyjne, w zakresie ochrony niepodległości państwa, niepodzielności jego terytorium oraz zapewnienia bezpieczeństwa i nienaruszalności jego granic, mają prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia, z uwzględnieniem konieczności i celu wykonania tych zadań, w sposób adekwatny do zagrożenia oraz w granicach zasad określonych w wiążących Rzeczpospolitą Polską ratyfikowanych umowach międzynarodowych oraz międzynarodowym prawie zwyczajowym.

5. Siły Zbrojne użyte w celu określonym w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2021 r. poz. 396 oraz z 2022 r. poz. 655) mają prawo stosowania środków przymusu bezpośredniego, użycia broni i innego uzbrojenia na warunkach określonych w tej ustawie, w granicach zasad określonych w wiążących Rzeczpospolitą Polską ratyfikowanych umowach międzynarodowych oraz międzynarodowym prawie zwyczajowym, a także z uwzględnieniem celu użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa.

Art. 12. 1. Żołnierz Sił Zbrojnych składa przysięgę wojskową według następującej roty:

„Ja, żołnierz Wojska Polskiego, przysięgam służyć wiernie Rzeczypospolitej Polskiej, bronić jej niepodległości i granic. Stać na straży Konstytucji, strzec honoru żołnierza polskiego, sztandaru wojskowego bronić. Za sprawę mojej Ojczyzny w potrzebie krwi własnej ani życia nie szczędzić. Tak mi dopomóż Bóg.”

2. Żołnierz składający przysięgę wojskową, o której mowa w ust. 1, może w zależności od własnego uznania odstąpić od wypowiedzenia ostatniego zdania roty.

3. Złożenie przysięgi wojskowej następuje w formie uroczystej, ustalonej w ceremoniale wojskowym.

Art. 13. Dzień 15 sierpnia ustanawia się Świętem Wojska Polskiego.

Art. 14. 1. W rodzajach Sił Zbrojnych, wojsk i służb, w jednostkach wojskowych i ich związkach organizacyjnych mogą być obchodzone również inne święta wojskowe, ustanowione dla nich przez Ministra Obrony Narodowej.

2. Obchody Święta Wojska Polskiego i innych świąt wojskowych organizuje się w formie uroczystej, ustalonej w ceremoniale wojskowym.

3. Sposób obchodzenia w Siłach Zbrojnych Święta Wojska Polskiego oraz innych świąt wojskowych określa Minister Obrony Narodowej.

¹⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2 oraz Dz. Urz. UE L 74 z 04.03.2021, str. 35.

Art. 15. 1. W skład Sił Zbrojnych wchodzi jako ich rodzaje:

- 1) Wojska Lądowe;
- 2) Siły Powietrzne;
- 3) Marynarka Wojenna;
- 4) Wojska Specjalne;
- 5) Wojska Obrony Terytorialnej.

2. Siły Zbrojne składają się z jednostek wojskowych i związków organizacyjnych.

3. Dowódcami rodzajów Sił Zbrojnych są Dowódca Generalny Rodzajów Sił Zbrojnych, zwany dalej „Dowódcą Generalnym”, Dowódca Operacyjny Rodzajów Sił Zbrojnych, zwany dalej „Dowódcą Operacyjnym”, i Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej.

4. W skład Sił Zbrojnych wchodzi również:

- 1) Żandarmeria Wojskowa jako ich wyodrębniona i wyspecjalizowana służba;
- 2) Wojska Obrony Cyberprzestrzeni jako specjalistyczny komponent Sił Zbrojnych są właściwe do realizacji pełnego spektrum działań w cyberprzestrzeni, w szczególności w zakresie proaktywnej ochrony oraz aktywnej obrony elementów i zasobów cyberprzestrzeni kluczowych z punktu widzenia Sił Zbrojnych.

5. W przypadku ogłoszenia powszechnej lub częściowej mobilizacji oraz w czasie wojny Służba Kontrwywiadu Wojskowego i Służba Wywiadu Wojskowego stają się z mocy prawa częścią Sił Zbrojnych.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, tryb i sposób przygotowania Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego do włączenia w skład Sił Zbrojnych, w przypadku, o którym mowa w ust. 5, mając na uwadze zapewnienie sprawnego włączenia tych służb w skład Sił Zbrojnych, w tym przebiegu operacyjnego i mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych oraz koniecznych rezerw osobowych dla tych służb.

Art. 16. 1. Jednostki wojskowe i ich związki organizacyjne są rozmieszczone w garnizonach.

2. Minister Obrony Narodowej powierza pełnienie funkcji dowódcy garnizonu żołnierzowi zawodowemu zajmującemu stanowisko służbowe w tym garnizonie, a także zwalnia z tej funkcji.

3. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia, tworzy, przekształca i znosi garnizony, określa zadania ich dowódców oraz ich siedziby i właściwość terytorialną, z uwzględnieniem podziału terytorialnego państwa.

Art. 17. 1. Nadzorowanie i koordynowanie całokształtu zagadnień związanych z:

- 1) rozwojem, organizacją, funkcjonowaniem oraz rozbudową i modernizacją systemu telekomunikacyjnego zapewniającego wykonywanie działalności telekomunikacyjnej na potrzeby:
  - a) komórek organizacyjnych i jednostek organizacyjnych, w tym również jednostek wojskowych w czasie ich użycia lub pobytu poza granicami państwa,
  - b) jednostek organizacyjnych sił zbrojnych państw obcych i jednostek organizacyjnych innych zagranicznych organów państwowych, przebywających czasowo na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie umów, których Rzeczpospolita Polska jest stroną – w przypadku posiadania możliwości technicznych,
- 2) wykorzystywaniem sieci telekomunikacyjnych przedsiębiorców telekomunikacyjnych – na potrzeby tego systemu, zwanego dalej „wojskowym systemem telekomunikacyjnym”

– należy do organizatora wojskowego systemu telekomunikacyjnego.

2. Organizatora wojskowego systemu telekomunikacyjnego wskazuje Minister Obrony Narodowej.

3. Wykonywanie działalności telekomunikacyjnej w wojskowym systemie telekomunikacyjnym polega na eksploatacji urządzeń i linii telekomunikacyjnych, a także udostępnianiu w wojskowym systemie telekomunikacyjnym usług telekomunikacyjnych dostarczanych przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych. Wykonywanie działalności telekomunikacyjnej w wojskowym systemie telekomunikacyjnym nie stanowi działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podejmowaniu, wykonywaniu i zakończeniu takiej działalności.

4. Wojskowy system telekomunikacyjny nie stanowi elementu publicznej sieci telekomunikacyjnej.

5. Organizator wojskowego systemu telekomunikacyjnego współpracuje z przedsiębiorcami telekomunikacyjnymi oraz użytkownikami rządowymi prowadzącymi działalność telekomunikacyjną na potrzeby własne, z wykorzystaniem posiadanej infrastruktury telekomunikacyjnej – na podstawie umów i porozumień.

6. Wojskowy system telekomunikacyjny, w przypadku posiadania możliwości technicznych, może być wykorzystywany przez:

- 1) organizacje społeczne i kombatanckie, współpracujące z komórkami organizacyjnymi i jednostkami organizacyjnymi w zakresie obronności państwa,
- 2) organy administracji publicznej w celu umożliwienia współpracy w zakresie obronności lub bezpieczeństwa państwa, w sytuacjach szczególnych zagrożeń, w tym wojny, kryzysów oraz zwalczania klęsk żywiołowych

– na wniosek tych podmiotów.

7. Organizator wojskowego systemu telekomunikacyjnego w celu zapewnienia ciągłości działalności wojskowego systemu telekomunikacyjnego występuje do Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej o przekazanie danych dotyczących infrastruktury telekomunikacyjnej eksploatowanej lub używanej przez przedsiębiorców telekomunikacyjnych, niezbędnej do przygotowania systemów łączności na potrzeby obronne państwa, w tym systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w celu przeprowadzenia analizy potrzeb, warunków i sposobów udostępniania usług telekomunikacyjnych na rzecz obronności państwa, w tym realizacji zadań wynikających z obowiązku państwa-gospodarza (Host-Nation Support – HNS).

8. Podczas używania urządzeń radiowych komórki organizacyjne i jednostki organizacyjne oraz jednostki organizacyjne sił zbrojnych państw obcych i jednostki organizacyjne innych zagranicznych organów państwowych, o których mowa w ust. 1:

- 1) wykorzystują częstotliwości lub zakresy częstotliwości uzgodnione i przydzielone przez jednostkę organizacyjną właściwą w sprawach zarządzania częstotliwościami;
- 2) stosują się do wymagań eksploatacyjnych urządzeń lub systemu, w którym działają urządzenia.

9. Organizator wojskowego systemu telekomunikacyjnego, na podstawie wymagań technicznych i organizacyjnych Służby Kontrwywiadu Wojskowego, może zapewniać techniczne i organizacyjne warunki:

- 1) realizacji przez Służbę Kontrwywiadu Wojskowego czynności określonych w art. 31 ust. 4 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2022 r. poz. 502 i 655);
- 2) kontroli i utrwalania treści rozmów, o których mowa w art. 237 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375).

10. Organizator wojskowego systemu telekomunikacyjnego zapewnia warunki, o których mowa w ust. 1, przez przygotowanie, uruchomienie i eksploatację systemów technicznych.

11. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób działania wojskowego systemu telekomunikacyjnego, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowej realizacji zadań przez organizatora wojskowego systemu telekomunikacyjnego.

Art. 18. W jednostce wojskowej tworzy się stanowiska służbowe dla żołnierzy i pracowników resortu obrony narodowej.

Art. 19. 1. Pracownika resortu obrony narodowej można przenieść do innej jednostki wojskowej, jednostki organizacyjnej albo do urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej.

2. Przeniesienie, o którym mowa w ust. 1, następuje na wniosek pracownika albo za jego pisemną zgodą, w drodze porozumienia między pracodawcami.

3. Pracownik przeniesiony w trybie, o którym mowa w ust. 1, do urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej staje się członkiem korpusu służby cywilnej.

4. Do okresu zatrudnienia pracownika, o którym mowa w ust. 1, od którego są uzależnione uprawnienia u nowego pracodawcy, wlicza się staż pracy u dotychczasowego pracodawcy.

5. Pracownik resortu obrony narodowej, który był zatrudniony w resorcie obrony narodowej przez co najmniej 5 lat, korzysta z pierwszeństwa w zatrudnieniu w administracji publicznej na stanowiskach związanych z obronnością kraju.

Art. 20. 1. Dowódca Generalny jest właściwy w zakresie dowodzenia jednostkami wojskowymi i związkami organizacyjnymi Sił Zbrojnych, z wyłączeniem jednostek wojskowych lub związków organizacyjnych Sił Zbrojnych:

- 1) bezpośrednio podległych Ministrowi Obrony Narodowej;
- 2) bezpośrednio podporządkowanych Szefowi Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;
- 3) podporządkowanych Dowódcy Operacyjnemu;
- 4) podporządkowanych Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej;

- 5) podporządkowanych Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni;
- 6) podporządkowanych innym organom lub podmiotom.

2. Do zakresu działania Dowódcy Generalnego należy w szczególności:

- 1) realizacja programu rozwoju Sił Zbrojnych;
- 2) planowanie, organizowanie i prowadzenie szkolenia podległych jednostek wojskowych i związków organizacyjnych;
- 3) organizowanie mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk;
- 4) szkolenie rezerw osobowych na potrzeby użycia w sytuacji kryzysowej lub w czasie wojny oraz utrzymywanie ich w gotowości do tego użycia;
- 5) realizacja zadań dotyczących logistyki wojskowej w jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych;
- 6) współpraca z innymi organami i podmiotami w sprawach związanych z obronnością państwa;
- 7) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli w podległych jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224).

3. Dowódca Generalny wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa Generalnego Rodzajów Sił Zbrojnych, zwanego dalej „Dowództwem Generalnym”.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Generalnego.

Art. 21. 1. Dowódca Operacyjny jest właściwy w zakresie dowodzenia operacyjnego częścią Sił Zbrojnych podporządkowaną mu na podstawie decyzji Ministra Obrony Narodowej.

2. Do zakresu działania Dowódcy Operacyjnego należy w szczególności:

- 1) wykonywanie zadań Ministra Obrony Narodowej w zakresie ochrony granicy państwowej w przestrzeni powietrznej Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju, w sytuacji kryzysowej lub w czasie wojny;
- 2) planowanie, organizowanie i prowadzenie szkolenia organów dowodzenia Sił Zbrojnych, zgodnie z wojennym systemem dowodzenia, a także zapewnienie ich współdziałania z dowództwami jednostek wojskowych i związków organizacyjnych, które mają zostać podporządkowane tym organom;
- 3) określanie wymagań dla Sił Zbrojnych w zakresie planowania operacyjnego oraz programowania rozwoju Sił Zbrojnych;
- 4) przygotowanie stanowiska dowodzenia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych;
- 5) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli w podległych jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych na zasadach i w trybie określonych w przepisach ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej;
- 6) przewodniczenie Radzie SAR, o której mowa w art. 121 ustawy z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie morskim (Dz. U. z 2022 r. poz. 515 i 1604).

3. Dowódca Operacyjny wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa Operacyjnego Rodzajów Sił Zbrojnych, zwanego dalej „Dowództwem Operacyjnym”.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Operacyjnego.

Art. 22. 1. Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej jest właściwy w zakresie dowodzenia jednostkami wojskowymi i związkami organizacyjnymi jemu podległymi.

2. Do zakresu działania Dowódcy Wojsk Obrony Terytorialnej należy w szczególności:

- 1) realizacja programu rozwoju Sił Zbrojnych;
- 2) planowanie, organizowanie i prowadzenie szkolenia podległych jednostek wojskowych i związków organizacyjnych;
- 3) planowanie oraz organizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia oraz użycia Wojsk Obrony Terytorialnej;
- 4) szkolenie rezerw osobowych na potrzeby użycia w sytuacji kryzysowej lub w czasie wojny oraz utrzymywania ich w gotowości do tego użycia;

- 5) przygotowanie sił i środków Wojsk Obrony Terytorialnej do działań bojowych;
- 6) planowanie, koordynacja i wykonywanie zadań związanych z udziałem oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działań w zakresie ochrony mienia, akcjach poszukiwawczych oraz akcjach ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, a także udziału w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego;
- 7) współpraca z innymi organami i podmiotami w sprawach związanych z obronnością państwa;
- 8) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli w podległych jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych, na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej.

3. Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa Wojsk Obrony Terytorialnej.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Wojsk Obrony Terytorialnej.

Art. 23. 1. Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni jest właściwy w zakresie dowodzenia jednostkami wojskowymi i związkami organizacyjnymi Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni i podlega:

- 1) Ministrowi Obrony Narodowej do czasu mianowania Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych;
- 2) Naczelnemu Dowódcy Sił Zbrojnych z chwilą jego mianowania i przejęcia przez niego dowodzenia Siłami Zbrojnymi.

2. Do zakresu działania Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni należy w szczególności:

- 1) realizacja programu rozwoju Sił Zbrojnych;
- 2) programowanie, planowanie, organizowanie, prowadzenie oraz nadzorowanie prowadzenia szkoleń będących we właściwości Dowódcy Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni na rzecz podległych jednostek wojskowych i związków organizacyjnych, komórek organizacyjnych i jednostek organizacyjnych, a także instytucji, organów i podmiotów, na podstawie zawartych porozumień;
- 3) planowanie oraz organizowanie mobilizacyjnego i operacyjnego rozwinięcia oraz użycia Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni;
- 4) budowa, utrzymanie oraz ochrona infrastruktury, a także ochrona informacji w cyberprzestrzeni;
- 5) prowadzenie działań i operacji w cyberprzestrzeni;
- 6) zapewnienie wsparcia operacji militarnych prowadzonych przez Siły Zbrojne oraz operacji w układzie sojuszniczym i koalicyjnym;
- 7) współpraca z innymi organami i podmiotami w sprawach związanych z obronnością państwa;
- 8) zarządzanie i przeprowadzanie kontroli podległych jednostek wojskowych i związków organizacyjnych na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej.

3. Dowódca Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni wykonuje swoje zadania przy pomocy Dowództwa Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia niepodlegającego ogłoszeniu, szczegółowy zakres działania, siedzibę i strukturę organizacyjną Dowództwa Komponentu Wojsk Obrony Cyberprzestrzeni oraz jednostek bezpośrednio podporządkowanych.

DZIAŁ IV

Organy Obrony Narodowej

Art. 24. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, stojąc na straży suwerenności i bezpieczeństwa państwa, nienaruszalności i niepodzielności jego terytorium:

- 1) przekazuje Radzie Ministrów rekomendacje do strategii bezpieczeństwa narodowego przed rozpoczęciem przez Radę Ministrów prac nad jej projektem;
- 2) zatwierdza, w drodze postanowienia, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, strategię bezpieczeństwa narodowego;
- 3) przekazuje Radzie Ministrów rekomendacje do przygotowań obronnych Rzeczypospolitej Polskiej;

- 4) wydaje, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, w drodze postanowienia, Polityczno-Strategiczną Dyrektywę Obronną Rzeczypospolitej Polskiej oraz inne dokumenty wykonawcze do strategii bezpieczeństwa narodowego;
- 5) zatwierdza, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, plany krajowych ćwiczeń systemu obronnego, które są organizowane cyklicznie, nie rzadziej niż co 4 lata, przy udziale najwyższych władz państwowych, i kieruje ich przebiegiem;
- 6) postanawia, na wniosek Rady Ministrów, o wprowadzeniu albo zmianie określonego stanu gotowości obronnej państwa;
- 7) postanawia, w razie konieczności obrony państwa, na wniosek Rady Ministrów, o dniu, w którym rozpoczyna się czas wojny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oraz postanawia w tym samym trybie o dniu, w którym kończy się czas wojny na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 8) kieruje obroną państwa, we współdziałaniu z Radą Ministrów, z chwilą mianowania Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i przejścia przez niego dowodzenia;
- 9) może zwracać się do wszystkich organów władzy publicznej, administracji rządowej i samorządowej, przedsiębiorców, kierowników innych jednostek organizacyjnych oraz organizacji społecznych o informacje mające znaczenie dla bezpieczeństwa i obronności państwa;
- 10) inicjuje i patronuje przedsięwzięciom ukierunkowanym na kształtowanie postaw patriotycznych i obronnych w społeczeństwie.

2. Postanowienia, o których mowa w ust. 1 pkt 7, niezwłocznie ogłasza się w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Informacje, o których mowa w ust. 1 pkt 9, są przekazywane bezzwłocznie.

Art. 25. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, sprawując zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi, w szczególności:

- 1) określa, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, główne kierunki rozwoju Sił Zbrojnych oraz ich przygotowań do obrony państwa;
- 2) zatwierdza, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, w drodze postanowienia:
  - a) narodowe plany użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa,
  - b) organizację i zasady funkcjonowania wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi;
- 3) wskazuje, na wniosek Prezesa Rady Ministrów, osobę przewidzianą do mianowania na stanowisko Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych;
- 4) może uczestniczyć w odprawach kierowniczej kadry Ministerstwa Obrony Narodowej i Sił Zbrojnych.

2. Organem pomocniczym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w procesie kierowania obroną państwa jest Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

Art. 26. 1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje zadania w zakresie bezpieczeństwa i obronności przy pomocy Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

2. Do pracowników Biura Bezpieczeństwa Narodowego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 537, z 2021 r. poz. 2447 i 2448 oraz z 2022 r. poz. 1933). Przewidziane w tych przepisach uprawnienia właściwych organów przysługują odpowiednio Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Biurem Bezpieczeństwa Narodowego kieruje sekretarz stanu wyznaczony przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

4. Działalność Biura Bezpieczeństwa Narodowego jest finansowana ze środków budżetowych Kancelarii Prezydenta.

5. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określa organizację oraz zakres działania Biura Bezpieczeństwa Narodowego.

6. Prezes Rady Ministrów, przedstawiając wnioski, o których mowa w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, przekazuje Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, za pośrednictwem Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego, informacje dotyczące zakresu zadań jednostki wojskowej, systemu kierowania i dowodzenia jednostką wojskową oraz jej podporządkowania w okresie wykonywania zadań, uzbrojenia i sprzętu wojskowego oraz tras i czasu przemieszczania się jednostek wojskowych, w przypadku tranzytu.

Art. 27. 1. Zapewnianie bezpieczeństwa zewnętrznego państwa oraz sprawowanie ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju przez Radę Ministrów polega na:

- 1) opracowywaniu projektów strategii bezpieczeństwa narodowego;
- 2) planowaniu i realizacji przygotowań obronnych państwa zapewniających jego funkcjonowanie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny, w tym planowaniu przedsięwzięć gospodarczo-obronnych oraz zadań wykonywanych na rzecz Sił Zbrojnych i wojsk sojuszniczych;
- 3) przygotowywaniu systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa, i warunków funkcjonowania organów władzy publicznej na stanowiskach kierowania;
- 4) utrzymywaniu stałej gotowości obronnej państwa, wnioskowaniu do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej o jej podwyższenie w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny oraz o jej obniżanie stosownie do zmniejszania stopnia zagrożenia;
- 5) określaniu obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa oraz przygotowywaniu i prowadzeniu ich szczególnej ochrony;
- 6) przygotowaniu na potrzeby obronne państwa i utrzymywaniu w stałej gotowości jednolitych systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania;
- 7) przygotowaniu systemu stałych dyżurów na czas zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny;
- 8) określaniu zasad wykorzystania zasobów systemu ochrony zdrowia i infrastruktury technicznej państwa na potrzeby obronne, w tym sposobu zabezpieczania przestrzeni powietrznej i wód terytorialnych w razie zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa i w czasie wojny;
- 9) zapewnianiu funkcjonowania systemu szkolenia obronnego w państwie;
- 10) prowadzeniu kontroli stanu przygotowań obronnych w państwie.

2. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki i tryb planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa realizowanych przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego, sposób ich nakładania oraz właściwość organów w tych sprawach, w tym ujętych w planowaniu operacyjnym i programach obronnych,
- 2) organizację i tryb przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym, w tym obroną państwa, oraz warunki funkcjonowania organów władzy publicznej na stanowiskach kierowania,
- 3) stany gotowości obronnej państwa, ich rodzaje, warunki wprowadzania, zadania związane z podwyższaniem gotowości obronnej państwa i tryb ich realizacji, organizację i zadania w zakresie tworzenia systemu stałych dyżurów na potrzeby podwyższania gotowości obronnej państwa oraz właściwość organów w tych sprawach,
- 4) organizację i warunki przygotowania oraz sposób funkcjonowania systemów obserwacji, pomiarów, analiz, prognozowania i powiadamiania o skażeniach na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz właściwość organów w tych sprawach,
- 5) warunki i sposób przygotowania i wykorzystania transportu morskiego, kolejowego, samochodowego, lotniczego, żeglugi śródlądowej oraz infrastruktury drogowej i kolejowej na potrzeby obronne państwa, a także ich ochrony w czasie wojny oraz właściwość organów w tych sprawach,
- 6) warunki i sposób przygotowania i wykorzystania systemów łączności na potrzeby obronne państwa oraz właściwość organów w tych sprawach,
- 7) warunki i sposób przygotowania i wykorzystania podmiotów leczniczych w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej na potrzeby obronne państwa oraz właściwość organów w tych sprawach,
- 8) organizację szkolenia obronnego w państwie, podmioty objęte tym szkoleniem, zadania w zakresie planowania i realizacji szkolenia obronnego oraz właściwość organów w tych sprawach,
- 9) zakres i sposób prowadzenia przez organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego kontroli realizacji zadań obronnych wykonywanych przez ich jednostki organizacyjne i przedsiębiorców

– kierując się potrzebą zapewnienia zewnętrznego bezpieczeństwa państwa i sprawowania ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności.

3. Do zadań Rady Ministrów wykonywanych w ramach zapewniania zewnętrznego bezpieczeństwa państwa i sprawowania ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju należy również zapewnienie wsparcia przez państwo-gospodarza, polegającego na udzielaniu cywilnej i wojskowej pomocy wojskom sojuszniczym i organizacjom międzynarodowym, które przebywają, wykonują zadania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub przemieszczają się przez to terytorium, w ramach wypełniania zobowiązań międzynarodowych, na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Art. 28. 1. Minister Obrony Narodowej kieruje działem administracji rządowej obrona narodowa oraz jest organem, za którego pośrednictwem Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej sprawuje w czasie pokoju zwierzchnictwo nad Siłami Zbrojnymi.

2. Minister Obrony Narodowej, realizując politykę Rady Ministrów w zakresie ogólnego kierownictwa w dziedzinie obronności kraju i zapewnienia bezpieczeństwa zewnętrznego państwa, kieruje obronnością kraju.

Art. 29. 1. Osoba, o której mowa w art. 25 ust. 1 pkt 3, przygotowuje się do realizacji zadań wynikających z kompetencji Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, do czasu mianowania Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych lub wskazania przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej innej osoby przewidzianej do mianowania na to stanowisko.

2. Przygotowania, o których mowa w ust. 1, obejmują w szczególności udział w strategicznych grach i ćwiczeniach obronnych, planowaniu użycia Sił Zbrojnych do obrony państwa oraz w przygotowywaniu wojennego systemu dowodzenia Siłami Zbrojnymi.

Art. 30. 1. Kierowanie sprawami obronności w województwie należy do wojewody.

2. Wojewoda w ramach kierowania, o którym mowa w ust. 1, wykonuje zadania w zakresie i na zasadach określonych w ustawach, a w szczególności:

- 1) określa szczegółowe kierunki działania dla kierowników zespolonych służb, inspekcji i straży, organów administracji niespolonej oraz jednostek samorządu terytorialnego w zakresie realizacji zadań obronnych;
- 2) kieruje realizacją przedsięwzięć związanych z podwyższaniem gotowości obronnej państwa wykonywanych przez marszałków województw, starostów, wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), przedsiębiorców oraz inne jednostki organizacyjne i organizacje społeczne mające swoją siedzibę na terenie województwa;
- 3) koordynuje przedsięwzięcia niezbędne dla zabezpieczenia mobilizacji jednostek wojskowych i wykonywania świadczeń na rzecz obrony;
- 4) kieruje realizacją przedsięwzięć związanych z przygotowaniem stanowisk kierowania dla organów terenowych;
- 5) organizuje wykorzystanie miejscowych sił i środków na potrzeby obronności państwa i obszaru województwa, w tym ochrony ludności oraz dóbr materialnych i kultury przed środkami rażenia, jak również niesienia pomocy poszkodowanym;
- 6) kontroluje i ocenia wykonywanie zadań obronnych przez organy, podmioty, przedsiębiorców, jednostki organizacyjne i organizacje, o których mowa w pkt 1 i 2;
- 7) organizuje edukację społeczeństwa dotyczącą przygotowania obronnego oraz prowadzi szkolenia i ćwiczenia obronne.

Art. 31. 1. Terenowymi organami wykonawczymi Ministra Obrony Narodowej w sprawach rekrutacji, operacyjno-obronnych i administracji niespolonej są Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji oraz szefowie wojskowych centrów rekrutacji.

2. W imieniu Ministra Obrony Narodowej czynności nadzoru w sprawach operacyjno-obronnych realizuje Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

3. Minister Obrony Narodowej może upoważnić, w formie pisemnej, kierownika jednostki organizacyjnej albo kierownika komórki organizacyjnej do wykonywania w jego imieniu czynności nadzoru w sprawach operacyjno-obronnych, a w szczególności do wydawania decyzji administracyjnych, postanowień, zaświadczeń, a także do poświadczania za zgodność z oryginałem odpisów dokumentów przedstawionych przez stronę na potrzeby prowadzonych postępowań.

Art. 32. 1. Szefowie wojskowych centrów rekrutacji wykonują w szczególności zadania z zakresu:

- 1) zapewniania operacyjnego i mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych;
- 2) zapewniania uzupełnienia potrzeb osobowych jednostek wojskowych oraz innych jednostek wykonujących zadania na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa;
- 3) koordynacji przedsięwzięć prowadzonych w ramach pomocy w zakresie aktywizacji zawodowej żołnierzy i osób zwolnionych z czynnej służby wojskowej oraz członków ich rodzin (rekonwersji);
- 4) organizowania szkoleń lub kursów dla żołnierzy rezerwy w celu nabywania przez nich kwalifikacji przydatnych w Siłach Zbrojnych, w tym wykorzystując również współpracę z pracodawcami zatrudniającymi tych żołnierzy;
- 5) planowania wykorzystania sił układu pozamilitarnego na potrzeby obronne;
- 6) administracji rezerw osobowych i świadczeń na rzecz obrony;

- 7) współpracy z innymi organami i podmiotami w sprawach związanych z obronnością państwa;
- 8) rekrutacji i naboru ochotników do czynnej służby wojskowej i aktywnej rezerwy;
- 9) organizacji badań psychologicznych kandydatów do służby wojskowej;
- 10) psychologii służby i pracy oraz pomocy psychologicznej na rzecz osób uprawnionych do jej uzyskania na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2020 r. poz. 2055 oraz z 2022 r. poz. 655);
- 11) realizacji czynności w ramach gromadzenia zasobów osobowych na potrzeby uzupełnienia mobilizacyjnego Sił Zbrojnych i w czasie wojny;
- 12) promocji obronności i służby wojskowej.

2. Szef wojskowego centrum rekrutacji wydaje zaświadczenia dotyczące uregulowania stosunku obywateli Rzeczypospolitej Polskiej do służby wojskowej.

Art. 33. 1. Szefowie wojskowych centrów rekrutacji podlegają Szefowi Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

2. Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji podlega bezpośrednio Ministrowi Obrony Narodowej.

Art. 34. 1. Do zakresu zadań Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji należy w szczególności:

- 1) organizowanie i koordynowanie rekrutacji do służby wojskowej;
- 2) organizowanie i koordynowanie zadań w zakresie psychologii służby i pracy oraz pomocy psychologicznej na rzecz osób uprawnionych do jej uzyskania na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa;
- 3) planowanie i administrowanie zasobami rezerw osobowych i rzeczowych oraz planowanie uzupełnień pokojowych, kryzysowych, mobilizacyjnych i wojennych, a także świadczeń na rzecz obrony;
- 4) koordynowanie szkolenia rezerw osobowych Sił Zbrojnych;
- 5) przygotowywanie projektów aktów prawnych dotyczących rekrutacji do służby wojskowej i uzupełniania zasobów rezerw osobowych i rzeczowych, w tym zasad nakładania świadczeń na rzecz obrony;
- 6) realizacja przedsięwzięć związanych z promocją Sił Zbrojnych;
- 7) koordynowanie kwalifikacji wojskowej w czasie pokoju oraz jej prowadzenie w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;
- 8) zapewnienie operacyjnego i mobilizacyjnego rozwinięcia jednostek wojskowych;
- 9) koordynowanie uzupełniania potrzeb osobowych jednostek wojskowych oraz innych jednostek wykonujących zadania na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa;
- 10) koordynowanie czynności realizowanych w ramach gromadzenia zasobów osobowych na potrzeby uzupełnienia mobilizacyjnego Sił Zbrojnych i w czasie wojny;
- 11) udział w planowaniu przestrzennego zagospodarowania, ze względu na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa.

2. Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji jest organem wyższego stopnia, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 735, 1491 i 2052 oraz z 2022 r. poz. 1301 i 1855) w stosunku do szefów wojskowych centrów rekrutacji.

Art. 35. 1. Poza siedzibami Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji oraz wojskowego centrum rekrutacji mogą być tworzone ośrodki zamiejscowe.

2. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia:

- 1) tworzy, przekształca i znosi wojskowe centra rekrutacji oraz określa ich siedziby i terytorialny zasięg działania, uwzględniając podział terytorialny państwa i konieczność zapewnienia sprawności funkcjonowania wojskowych centrów rekrutacji;
- 2) określa siedzibę i terytorialny zasięg działania Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności funkcjonowania Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

DZIAŁ V

Programowanie i finansowanie rozwoju Sił Zbrojnych

Art. 36. Rada Ministrów, uwzględniając potrzeby obronne Rzeczypospolitej Polskiej, co 4 lata określa, po zasięgnięciu opinii komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa, wyrażonej w drodze uchwały, szczegółowe kierunki przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych na kolejny 15-letni okres planistyczny, stosownie do zasad planowania obronnego w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego na podstawie:

- 1) głównych kierunków rozwoju Sił Zbrojnych oraz ich przygotowań do obrony państwa określanych przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) zobowiązań Rzeczypospolitej Polskiej przyjętych w ramach planowania obronnego w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego.

Art. 37. 1. Minister Obrony Narodowej na podstawie szczegółowych kierunków przebudowy i modernizacji technicznej Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 36, oraz stosownie do zasad planowania obronnego w Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego wprowadza, w drodze zarządzenia, program rozwoju Sił Zbrojnych, zwany dalej „programem”, po zasięgnięciu opinii komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa.

2. Program określa w szczególności:

- 1) zadania dotyczące modernizacji wyposażenia Sił Zbrojnych;
- 2) zamierzenia w zakresie:
  - a) systemów obronnych Sił Zbrojnych,
  - b) zobowiązań wynikających z umów lub porozumień międzynarodowych,
  - c) gromadzenia i utrzymywania zapasów środków bojowych i materiałowych dla Sił Zbrojnych,
  - d) szkolenia Sił Zbrojnych,
  - e) dyslokacji jednostek wojskowych,
  - f) rozwoju infrastruktury wojskowej,
  - g) polityki kadrowej, rekonwersyjnej, kształcenia kadr w systemie szkolnictwa wojskowego;
- 3) liczebność oraz skład bojowy poszczególnych elementów Sił Zbrojnych.

Art. 38. 1. Realizację programu powierza się Ministrowi Obrony Narodowej.

2. W celu realizacji programu:

- 1) mogą być zawierane umowy wieloletnie, do których nie stosuje się przepisu art. 46 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, 1692, 1725, 1747 i 1768) i art. 435 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1710, 1812 i 1933);
- 2) nie stosuje się przepisu art. 12 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w zakresie konieczności uzgadniania z ministrem właściwym do spraw aktywów państwowych decyzji o przeznaczeniu mienia likwidowanych jednostek budżetowych, w przypadku gdy mienie to jest przekazywane między jednostkami budżetowymi Ministerstwa Obrony Narodowej.

3. Minister Obrony Narodowej, po upływie każdego roku realizacji programu, przedstawia ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych informację z realizacji decyzji o przeznaczeniu mienia likwidowanych jednostek budżetowych Ministerstwa Obrony Narodowej.

4. Rada Ministrów sprawuje nadzór nad realizacją programu, składając Sejmowi corocznie stosowną informację o wykonaniu programu, razem ze szczegółowymi kierunkami przebudowy i modernizacji Sił Zbrojnych na kolejny okres planistyczny, o których mowa w art. 36.

Art. 39. Źródłami finansowania programu są:

- 1) budżet państwa;
- 2) środki Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych, o którym mowa w art. 41;
- 3) przychody ze zbycia akcji lub udziałów spółek przemysłowego potencjału obronnego, o których mowa w art. 47.

Art. 40. 1. Na finansowanie potrzeb obronnych Rzeczypospolitej Polskiej przeznaczają się corocznie wydatki z budżetu państwa w wysokości nie niższej niż:

- 1) 2,2% Produktu Krajowego Brutto – w roku 2022;
- 2) co najmniej 3% Produktu Krajowego Brutto – w roku 2023 i latach kolejnych.

2. Wartość Produktu Krajowego Brutto ustala się w oparciu o wartość określoną w założeniach projektu budżetu państwa na dany rok i dotyczy tego samego roku, na który są planowane wydatki, o których mowa w ust. 1.

3. Wydatki, o których mowa w ust. 1, obejmują wydatki budżetowe w części budżetu państwa „obrona narodowa” oraz wydatki budżetowe w dziale „obrona narodowa” w innych częściach budżetu państwa.

4. Udział wydatków majątkowych w wydatkach, o których mowa w ust. 1, wynosi co najmniej 20%.

5. Minister Obrony Narodowej, planując wydatki na modernizację techniczną Sił Zbrojnych, uwzględnia polski przemysłowy potencjał obronny oraz wydatki na badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie obronności państwa.

6. Kryteria określone w ust. 1–5 są uwzględniane przez Radę Ministrów w projektach ustaw budżetowych albo projektach ustaw o prowizorium budżetowym.

7. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na zgodne wnioski Ministra Obrony Narodowej oraz właściwego dysponenta części budżetowej, może dokonywać przeniesień wydatków zaplanowanych w dziale „obrona narodowa” między częściami budżetu państwa.

8. Minister właściwy do spraw finansów publicznych, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, może dokonywać przeniesień wydatków zaplanowanych w części budżetu państwa „obrona narodowa” pomiędzy działami klasyfikacji wydatków budżetu państwa.

Art. 41. 1. W Banku Gospodarstwa Krajowego tworzy się Fundusz Wsparcia Sił Zbrojnych, zwany dalej „Funduszem”.

2. Środki Funduszu przeznacza się na realizację celów określonych w programie.

3. Środki Funduszu przeznacza się również na:

- 1) wykup obligacji i zapłatę odsetek od obligacji, o których mowa w art. 45 ust. 1, pokrycie kosztów emisji tych obligacji oraz innych kosztów bezpośrednio związanych z tymi obligacjami;
- 2) zwrot Bankowi Gospodarstwa Krajowego środków, o których mowa w ust. 8, wraz z wynagrodzeniem określonym w umowie, o której mowa w ust. 5;
- 3) spłatę zobowiązań wynikających z wykonania przez Skarb Państwa gwarancji, o której mowa w art. 45 ust. 2;
- 4)²⁾ spłatę kredytów i pożyczek, o których mowa w art. 45 ust. 1, wraz z odsetkami i innymi kosztami bezpośrednio związanymi z tymi kredytami i pożyczkami;
- 5)²⁾ spłatę zobowiązań finansowych, o których mowa w art. 45a ust. 1, wraz z odsetkami i innymi kosztami bezpośrednio związanymi z tymi zobowiązaniami.

4. Środki Funduszu pochodzą z:

- 1) wpływów z tytułu:
  - a) wsparcia udzielonego wojskom obcym oraz udostępniania im poligonów,
  - b) specjalistycznych usług wojskowych;
- 2) przychodów, o których mowa w art. 30 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o Agencji Mienia Wojskowego (Dz. U. z 2021 r. poz. 303 i 2122 oraz z 2022 r. poz. 613, 655, 1079 i 1561);
- 3) wpływów uzyskanych ze sprzedaży mienia, o którym mowa w art. 93 ustawy wymienionej w pkt 2;
- 4) przychodów, o których mowa w art. 61 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 2;
- 5) przychodów uzyskanych na podstawie art. 98 ust. 3 i art. 99 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 2;
- 6) (uchylony)³⁾
- 7) odszkodowań lub kar umownych oraz zwróconych zaliczek wypłaconych w poprzednich latach budżetowych, wpływów ze zrealizowanych gwarancji, zabezpieczeń oraz innych środków otrzymanych w toku realizacji umów zawartych przez jednostki budżetowe resortu obrony narodowej, niezależnie od źródła finansowania tych umów, dotyczących:⁴⁾
  - a) zakupu sprzętu wojskowego,
  - b) usług związanych z modernizacją, modyfikacją, naprawą lub remontem sprzętu wojskowego,

²⁾ Dodany przez art. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy o obronie Ojczyzny oraz ustawy o finansach publicznych (Dz. U. poz. 1725), która weszła w życie z dniem 1 września 2022 r.

³⁾ Przez art. 1 pkt 1 lit. b tiret pierwsze ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

⁴⁾ Wprowadzenie do wyliczenia w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 lit. b tiret drugie ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

- c) badań naukowych i prac rozwojowych w zakresie sprzętu wojskowego,
- d) usług i robót budowlanych związanych z rozwojem infrastruktury wojskowej;
- 8) wpływów ze skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w art. 43;
- 9)⁵⁾ kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych obligacji, o których mowa w art. 45 ust. 1, oraz zobowiązań finansowych, o których mowa w art. 45a ust. 1;
- 10) wpływów z wpłat lub darowizn, o których mowa w art. 50;
- 11) środków z budżetu państwa przekazywanych przez Ministra Obrony Narodowej;
- 12) darowizn, spadków i zapisów;
- 13) wpłat wnoszonych przez inne państwa członkowskie Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w ramach refundacji wydatków poniesionych przez Rzeczpospolitą Polską na zadania realizowane w ramach Programu Inwestycji Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego w Dziedzinie Bezpieczeństwa (NSIP), zwanego dalej „Programem NSIP”;
- 14) zwrotu podatku od towarów i usług oraz podatku akcyzowego otrzymanych przez organy wojskowe z tytułu realizacji zadań na rzecz sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki oraz z tytułu udzielonego wsparcia pozostałym wojskom obcym;
- 14a)⁶⁾ środków pochodzących ze źródeł zagranicznych niepodlegających zwrotowi, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych;
- 15) wpływów z innych tytułów.

5. Minister Obrony Narodowej zawiera z Bankiem Gospodarstwa Krajowego umowę dotyczącą obsługi Funduszu, w której określa się co najmniej zasady:

- 1) dokonywania wypłat ze środków Funduszu, o których mowa w ust. 6;
- 2) opracowania i aktualizacji planu finansowego Funduszu, o którym mowa w art. 42 ust. 1;
- 3) opracowania i aktualizacji prognozy przychodów i wydatków Funduszu dla potrzeb opracowania programu;
- 4) udzielania finansowania, o którym mowa w ust. 8;
- 5) zakresu i terminów sporządzania sprawozdania z realizacji planu finansowego Funduszu.

6. Wypłaty ze środków Funduszu są realizowane na podstawie wniosków o wypłatę ze środków Funduszu składanych do Banku Gospodarstwa Krajowego przez Ministra Obrony Narodowej.

7. Ze środków Funduszu dokonuje się wypłaty wynagrodzenia prowizyjnego przysługującego Bankowi Gospodarstwa Krajowego z tytułu obsługi Funduszu. Wysokość wynagrodzenia jest ustalana w umowie, o której mowa w ust. 5.

8.⁷⁾ W przypadku niedoboru na rachunku Funduszu środków niezbędnych do terminowej obsługi zadań, o których mowa w ust. 2 i 3 pkt 1, 4 i 5, finansowanie ich realizacji może odbywać się, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, ze środków Banku Gospodarstwa Krajowego.

Art. 42. 1. Bank Gospodarstwa Krajowego sporządza plan finansowy Funduszu, który określa w szczególności:

- 1) przeznaczenie środków Funduszu zgodnie z art. 41 ust. 2 i 3;
- 2)⁸⁾ kwotę planowanych do pozyskania środków finansowych z tytułu kredytów, pożyczek oraz obligacji, o których mowa w art. 45 ust. 1, oraz zobowiązań finansowych, o których mowa w art. 45a ust. 1.

2. Bank Gospodarstwa Krajowego, nie później niż do dnia 15 czerwca roku poprzedzającego rok, w którym plan finansowy Funduszu ma obowiązywać, przedstawia projekt tego planu do:

- 1) uzgodnienia – ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych;
- 2) zatwierdzenia – Ministrowi Obrony Narodowej.

3. Minister Obrony Narodowej może zatwierdzić plan finansowy Funduszu po jego uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych oraz uzyskaniu opinii komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa.

⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 1 lit. b tiret trzecie ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

⁶⁾ Dodany przez art. 1 pkt 1 lit. b tiret czwarte ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

⁷⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 1 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

⁸⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

4. Minister Obrony Narodowej przedkłada plan finansowy Funduszu komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa najpóźniej do dnia 31 lipca roku poprzedzającego rok, w którym plan finansowy Funduszu ma obowiązywać.

5.⁹⁾ Zatwierdzony plan finansowy Funduszu stanowi podstawę dokonywania wypłat ze środków Funduszu oraz podstawę do zaciągnięcia kredytów i pożyczek oraz wyemitowania obligacji, o których mowa w art. 45 ust. 1, oraz zaciągnięcia zobowiązań finansowych, o których mowa w art. 45a ust. 1.

6. Zmiany planu finansowego zatwierdzonego w trybie, o którym mowa w ust. 3, zatwierdza Minister Obrony Narodowej po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych i po uzyskaniu przez Ministra Obrony Narodowej opinii komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa.

7. Bank Gospodarstwa Krajowego:

- 1) sporządza dla Funduszu odrębny bilans oraz rachunek zysków i strat, stanowiące załącznik do sprawozdania finansowego tego banku;
- 2) przekazuje Ministrowi Obrony Narodowej sprawozdanie z realizacji planu finansowego Funduszu do dnia 31 marca roku kalendarzowego następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.

8. Minister Obrony Narodowej przedkłada komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa sprawozdanie z realizacji planu finansowego Funduszu, w terminie do dnia 31 maja roku kalendarzowego następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie. Komisja sejmowa właściwa w sprawach obrony państwa wyraża opinię do przedłożonego sprawozdania.

9. Okresowo wolne środki Funduszu Bank Gospodarstwa Krajowego może lokować w formie depozytu, o którym mowa w art. 78b ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

10. Dla potrzeb opracowania programu Bank Gospodarstwa Krajowego sporządza prognozę przychodów i wydatków Funduszu.

Art. 43. 1. Minister właściwy do spraw budżetu, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, może przekazywać na rzecz Funduszu skarbowe papiery wartościowe.

2. Minister właściwy do spraw budżetu określi, przez wydanie listu emisyjnego, warunki emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, oraz sposób realizacji świadczeń z nich wynikających.

3. List emisyjny zawiera w szczególności:

- 1) datę emisji;
- 2) powołanie podstawy prawnej emisji;
- 3) jednostkową wartość nominalną w złotych;
- 4) cenę lub sposób jej ustalenia;
- 5) stopę procentową lub sposób jej obliczania;
- 6) określenie sposobu i terminów wypłaty należności głównej oraz ewentualnych należności ubocznych;
- 7) termin wykupu oraz zastrzeżenia w przedmiocie możliwości wcześniejszego wykupu.

4. Emisja skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w ust. 1, następuje z dniem zarejestrowania skarbowych papierów wartościowych w depozycie papierów wartościowych oraz w kwocie równej wartości nominalnej wyemitowanych skarbowych papierów wartościowych.

Art. 44.¹⁰⁾ Do emisji skarbowych papierów wartościowych, o których mowa w art. 43 ust. 1, przepisów art. 98 i art. 102 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz przepisów wydanych na podstawie art. 97 tej ustawy nie stosuje się.

Art. 45. 1.¹¹⁾ Bank Gospodarstwa Krajowego może zaciągać na rzecz Funduszu kredyty i pożyczki lub emitować obligacje na rynku krajowym i na rynkach zagranicznych.

2.¹¹⁾ Zobowiązania Banku Gospodarstwa Krajowego z tytułu kredytów, pożyczek i obligacji są objęte gwarancją Skarbu Państwa reprezentowanego przez ministra właściwego do spraw finansów publicznych.

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 2 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

¹⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 1 pkt 3 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

¹¹⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 4 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

3. Do gwarancji, o której mowa w ust. 2, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1613), z wyjątkiem stosowanych odpowiednio art. 43b, art. 44, art. 45 i art. 46 tej ustawy.

4.¹²⁾ Gwarancja, o której mowa w ust. 2, jest udzielana do wysokości 100% pozostających do spłaty świadczeń pieniężnych wynikających z kredytu, pożyczki lub wyemitowanych obligacji wraz ze 100% należnych odsetek od tej kwoty i innych kosztów bezpośrednio związanych z kredytem, pożyczką lub obligacjami.

5. Gwarancja, o której mowa w ust. 2, jest wolna od opłaty prowizyjnej.

6. Jeżeli odzyskanie wierzytelności Skarbu Państwa, powstałych z tytułu udzielonej gwarancji, o której mowa w ust. 2, nie jest możliwe, Rada Ministrów, na wniosek ministra właściwego do spraw finansów publicznych, może umorzyć wierzytelność w całości albo części.

7. Bank Gospodarstwa Krajowego jest zwolniony z obowiązku ustanowienia zabezpieczenia do gwarancji, o których mowa w ust. 2.

8. Do emisji obligacji, o której mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 39p–39w ustawy z dnia 27 października 1994 r. o autostradach płatnych oraz o Krajowym Funduszu Drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 659, 1079, 1726 i 1768).

9.¹³⁾ Minister właściwy do spraw finansów publicznych składa oświadczenie potwierdzające objęcie gwarancją, o której mowa w ust. 2, zobowiązań z tytułu kredytu, pożyczki lub obligacji.

10.¹³⁾ Bank Gospodarstwa Krajowego jest obowiązany na każde żądanie ministra właściwego do spraw finansów publicznych niezwłocznie przekazywać dokumenty i informacje niezbędne do oszacowania ryzyka dokonania przez Skarb Państwa zapłaty z tytułu udzielonej gwarancji, o której mowa w ust. 2.

11.¹³⁾ Warunki finansowe obejmujące parametry ekonomiczne kredytów lub pożyczek wymagają uprzedniej akceptacji ministra właściwego do spraw budżetu.

Art. 45a.¹⁴⁾ 1. Bank Gospodarstwa Krajowego może, za zgodą ministra właściwego do spraw finansów publicznych, zaciągać na rzecz Funduszu inne niż wymienione w art. 45 ust. 1 zobowiązania finansowe dotyczące pozyskania zwrotnych środków finansowych.

2. Do zobowiązań finansowych, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio art. 45 ust. 2–7 i 9–11.

Art. 46. 1. Specjalistyczne usługi wojskowe, o których mowa w art. 41 ust. 4 pkt 1 lit. b, mogą być świadczone przez jednostki wojskowe wyłącznie zgodnie z ich przygotowaniem specjalistycznym, w szczególności w zakresie inżynierii wojskowej, szkolenia oraz napraw sprzętu wojskowego.

2. Specjalistyczne usługi wojskowe mogą być świadczone na uzasadniony wniosek:

- 1) jednostek sektora finansów publicznych;
- 2) podmiotów innych niż jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, w tym podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jeżeli świadczenie specjalistycznych usług wojskowych jest uzasadnione interesem publicznym lub interesem Sił Zbrojnych.

3. Specjalistyczne usługi wojskowe mogą być oferowane i świadczone wojskom obcym lub organizacjom międzynarodowym, jeżeli jest to uzasadnione interesem Sił Zbrojnych.

4. Specjalistyczne usługi wojskowe są świadczone na podstawie umowy za pełną odpłatnością obejmującą koszty bezpośrednie i pośrednie.

5. W szczególnie uzasadnionych przypadkach specjalistyczne usługi wojskowe mogą być świadczone za częściową odpłatnością obejmującą tylko koszty bezpośrednie.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb składania i rozpatrywania wniosków oraz zawierania umów o świadczenie specjalistycznych usług wojskowych, uwzględniając potrzebę ujednoczenia sposobu postępowania podmiotów właściwych w tym zakresie oraz potrzebę zapewnienia sprawności zawierania tych umów.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 4 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

¹³⁾ Dodany przez art. 1 pkt 4 lit. c ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

¹⁴⁾ Dodany przez art. 1 pkt 5 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

Art. 47. Na finansowanie programu, niezależnie od wysokości określonych w art. 40 ust. 1, przeznaczają się co najmniej 35% kwoty przychodów uzyskiwanych w zamian za zbycie akcji lub udziałów spółek przemysłowego potencjału obronnego.

Art. 48. 1. Na zadania publiczne związane z realizacją na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zadań inwestycyjnych określonych w Programie NSIP może być przyznawana z budżetu państwa dotacja:

- 1) celowa:
  - a) na finansowanie zadań w zakresie inwestycji obronnych wynikających z udziału Rzeczypospolitej Polskiej w Programie NSIP oraz na przejściowe finansowanie zadań w części pozostającej do opłacenia przez organy Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego,
  - b) na realizację inwestycji krajowych jako zadań okołopaketowych, których wykonanie jest niezbędne w związku z realizowanymi projektami,
  - c) na płatności wnoszone w ramach składki do wspólnego budżetu inwestycyjnego Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego,
  - d) na finansowanie utrzymania inwestycji do czasu przekazania ich użytkownikom;
- 2) podmiotowa na finansowanie krajowych wydatków administracyjnych wynikających z łącznego udziału Rzeczypospolitej Polskiej w wartości zatwierdzonych projektów na realizację inwestycji w ramach Programu NSIP i wartości zatwierdzonych projektów inwestycyjnych realizowanych w ramach zadań okołopaketowych finansowanych ze środków krajowych.

2. Dotacje, o których mowa w ust. 1, przyznaje się instytucji gospodarki budżetowej, dla której Minister Obrony Narodowej jest organem założycielskim, powołanej w celu realizacji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zadań inwestycyjnych określonych w Programie NSIP.

3. Instytucji gospodarki budżetowej, o której mowa w ust. 2, może być przyznawana z budżetu państwa dotacja celowa na finansowanie zadań w zakresie krajowych inwestycji obronnych, innych niż zadania wymienione w ust. 1 pkt 1 lit. b.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki i tryb przyznawania i rozliczania dotacji, o których mowa w ust. 1 i 3, uwzględniając konieczność zapewnienia podziału dotacji na celowe i podmiotowe oraz prawidłowości postępowania w tych sprawach pod względem finansowym.

Art. 49. 1. Na poczet wykonania zamówień, których przedmiotem jest newralgiczny sprzęt, newralgiczne usługi, newralgiczne roboty budowlane, sprzęt wojskowy oraz roboty budowlane, dostawy i usługi związane ze sprzętem wojskowym, roboty budowlane, dostawy i usługi związane z zabezpieczeniem obiektów będących w dyspozycji podmiotów realizujących zamówienia w dziedzinach obronności i bezpieczeństwa lub przeznaczone wyłącznie do celów wojskowych, do których nie stosuje się ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, zamawiający może udzielać zaliczek, jeżeli taka możliwość została przewidziana w dokumentacji dotyczącej zamówienia lub jeżeli wykonawca został wybrany w postępowaniu, w którym zamawiający negocjował warunki umowy z wybranymi przez siebie wykonawcami lub wykonawcą.

2. Wysokość jednorazowej zaliczki nie może przekraczać 33% wartości wynagrodzenia wykonawcy za dane zamówienie.

3. Zaliczki udziela się po wniesieniu przez wykonawcę zabezpieczenia.

4. Zabezpieczenie zaliczki może być wnoszone według wyboru wykonawcy w jednej lub w kilku następujących formach:

- 1) pieniądzu;
- 2) poręczeniach bankowych lub poręczeniach spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej, z tym że zobowiązanie kasy jest zawsze zobowiązaniem pieniężnym;
- 3) gwarancjach bankowych;
- 4) gwarancjach ubezpieczeniowych;
- 5) wekslach z poręczeniem wekslowym banku lub spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej;
- 6) przez ustanowienie zastawu na papierach wartościowych emitowanych przez Skarb Państwa lub jednostkę samorządu terytorialnego;
- 7) przez ustanowienie zastawu rejestrowego.

5. Zaliczka może być wypłacona przez rachunek powierniczy. W takim przypadku nie jest wymagane zabezpieczenie zaliczki.

6. Zabezpieczenie zaliczki ustala się w wysokości do pełnej kwoty udzielonej zaliczki.

7. Zamawiający może udzielić kolejnych zaliczek, pod warunkiem że wykonawca w ramach realizacji zamówienia:

- 1) rozliczy środki w zakresie wartości poprzednio udzielanych zaliczek lub
- 2) wykaże, że zaangażował całość środków w zakresie wartości poprzednio udzielanych zaliczek.

8. Formę lub formy zabezpieczenia zaliczki, sposób jego wniesienia i zwrotu określa się w umowie. Umowa może przewidywać możliwość zmiany formy zabezpieczenia zaliczki w trakcie realizacji tej umowy.

9.¹⁵⁾ Przepisów ust. 2–8 nie stosuje się do zamówień podlegających szczególnej procedurze na podstawie umowy międzynarodowej, której stroną jest Rzeczpospolita Polska, lub porozumienia zawieranego na szczeblu ministerialnym lub zamówień, o których mowa w art. 13 ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

Art. 50. 1. Podmioty, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, mogą, niezależnie od swoich celów ustawowych lub statutowych, dokonywać wpłat lub darowizn na Fundusz.

2. Przedmiotem darowizn, o których mowa w ust. 1, mogą być również skarbowe papiery wartościowe oraz obligacje poręczane lub gwarantowane przez Skarb Państwa.

Art. 51. 1. Spółki przemysłowego potencjału obronnego, Agencja Rozwoju Przemysłu Spółka Akcyjna, Polski Fundusz Rozwoju Spółka Akcyjna, agencje wykonawcze oraz inne państwowe osoby prawne mogą nabywać sprzęt wojskowy w celu przekazania w leasing Siłom Zbrojnym.

2. Raty za leasing, o którym mowa w ust. 1, są pokrywane z budżetu państwa lub Funduszu.

3. Minister Obrony Narodowej wydaje zgodę na nabycie sprzętu w tym wysokość i terminy spłat rat leasingu w przypadku ich finansowania z budżetu państwa.

4. W celu realizacji zadania, o którym mowa w ust. 1, podmioty, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych, niezależnie od swoich celów ustawowych lub statutowych, mogą:

- 1) obejmować akcje lub udziały w spółkach, o których mowa w ust. 1;
- 2) dokonywać wpłat lub darowizn na agencje wykonawcze oraz inne osoby prawne, o których mowa w ust. 1.

5. Przedmiotem darowizn, o których mowa w ust. 4 pkt 2, mogą być również skarbowe papiery wartościowe oraz obligacje poręczane lub gwarantowane przez Skarb Państwa.

Art. 52. 1. Pozyskiwanie sprzętu wojskowego w ramach realizacji umowy międzynarodowej może mieć formę leasingu.

2. W przypadku pozyskania sprzętu wojskowego w formie leasingu przyjmuje się, na potrzeby wszelkich procedur lub postępowań niezbędnych do prawidłowego użytkowania tego sprzętu, że sprzęt ten jest własnością Sił Zbrojnych.

DZIAŁ VI

Rejestracja i kwalifikacja wojskowa oraz ewidencja wojskowa

Rozdział 1

Rejestracja wojskowa

Art. 53. 1. Na potrzeby prowadzenia ewidencji wojskowej oraz prowadzenia kwalifikacji wojskowej prowadzi się rejestrację, której podlegają obywatele polscy, którzy ukończyli 18 lat życia.

2. Rejestrację prowadzi wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące osoby objętej rejestracją w dniu ukończenia przez nią 18 lat życia. W pozostałych przypadkach właściwość miejscową ustala się według przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

3. Rejestrację prowadzi się na podstawie danych osobowych określonych w art. 8 pkt 1–7, 9–12, 14, 17–22 i 26 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. z 2022 r. poz. 1191), uzyskanych z ewidencji ludności.

4. Dane, o których mowa w ust. 3, ujmuje się w rejestrze osób objętych rejestracją oraz w wykazach osób podlegających wezwaniu do kwalifikacji wojskowej.

5. Jeden egzemplarz rejestru osób objętych rejestracją przekazuje się właściwemu ze względu na miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące szefowi wojskowego centrum rekrutacji na potrzeby ewidencji wojskowej.

6. Prowadzenie rejestracji nie wymaga zgłoszenia się, zgody lub powiadomienia osoby, o której mowa w ust. 1.

---

¹⁵⁾ Dodany przez art. 1 pkt 6 ustawy, o której mowa w odnośniku 2.

Art. 54. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny rejestracją mogą zostać objęte również inne osoby niż wymienione w art. 53.

2. Osoby podlegające rejestracji mogą zostać obowiązane do zgłoszenia się do rejestracji w określonym terminie i miejscu.

3. Obowiązek, o którym mowa w ust. 2, może wprowadzić, w drodze rozporządzenia, Rada Ministrów, w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, a także w przypadku dużej migracji ludności, wystąpienia zakłóceń w przekazywaniu na potrzeby rejestracji danych z ewidencji ludności prowadzonej przez wójtów (burmistrzów, prezydentów miast) lub w przypadku potrzeby rozszerzenia zakresu osób objętych obowiązkiem zgłoszenia się do kwalifikacji wojskowej, wskazując jednocześnie grupy osób objęte rejestracją oraz obowiązkiem zgłoszenia się do rejestracji, uwzględniając konieczność zapewnienia właściwej realizacji procesu rejestracji w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

4. Do prowadzenia rejestracji stosuje się odpowiednio przepisy art. 53.

5. Obowiązkowi zgłoszenia się do rejestracji nie podlegają osoby:

- 1) w stosunku do których orzeczono trwałą albo długotrwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- 2) całkowicie niezdolne do pracy oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji lub uznane za całkowicie niezdolne do pracy na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- 3) zaliczone do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności albo o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

– jeżeli przedstawią wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) dokument stwierdzający tę niezdolność lub niepełnosprawność.

6. Osobę podlegającą obowiązkowi rejestracji wzywa do rejestracji wójt (burmistrz, prezydent miasta).

7. Osoby podlegające obowiązkowi zgłoszenia się do rejestracji, które nie zgłosiły się do tej rejestracji w określonym terminie i miejscu, są obowiązane to uczynić niezwłocznie po ustaniu przeszkody.

8. W przypadku niezgłoszenia się bez uzasadnionej przyczyny do rejestracji osoby podlegającej temu obowiązkowi wójt (burmistrz, prezydent miasta) nakłada na tę osobę grzywnę w celu przymuszenia albo zarządza przymusowe doprowadzenie przez Policję do urzędu gminy, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 55. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb prowadzenia rejestracji,
- 2) wzory dokumentów prowadzonych w ramach rejestracji,
- 3) szczegółowy zakres danych ujmowanych w poszczególnych dokumentach,
- 4) organy, którym mogą być udostępniane dokumenty związane z rejestracją,
- 5) tryb i sposób wzywania na rejestrację

– kierując się potrzebą zapewnienia realizacji celu prowadzenia rejestracji oraz uwzględniając pisemny lub elektroniczny sposób prowadzenia dokumentów w ramach rejestracji.

Rozdział 2

Kwalifikacja wojskowa

Art. 56. 1. Kwalifikacja wojskowa ma na celu wprowadzenie danych do ewidencji wojskowej oraz określenie zdolności do pełnienia służby wojskowej przez obywateli Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Czynności podejmowane w ramach kwalifikacji wojskowej są prowadzone przez powiatowe komisje lekarskie oraz wojewódzkie komisje lekarskie, wójtą (burmistrza, prezydenta miasta) oraz szefa wojskowego centrum rekrutacji.

Art. 57. 1. Zwierzchni nadzór nad przeprowadzaniem kwalifikacji wojskowej sprawuje Minister Obrony Narodowej.

2. Bieżący nadzór nad przygotowaniem i przebiegiem kwalifikacji wojskowej sprawują wojewodowie.

3. Kontrolę prowadzenia kwalifikacji wojskowej przez wojewódzkie i powiatowe komisje lekarskie oraz szefów wojskowych centrów rekrutacji wykonuje Minister Obrony Narodowej, a przez organy samorządowe – Prezes Rady Ministrów i wojewodowie.

4. Za przeprowadzenie kwalifikacji wojskowej na terenie powiatu (miasta na prawach powiatu) odpowiada starosta (prezydent miasta).

5. Kwalifikację wojskową przeprowadza się corocznie.

6. W uzasadnionych przypadkach kwalifikacja wojskowa może być przeprowadzana w kilku okresach danego roku kalendarzowego.

7. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej określi, w drodze rozporządzenia, termin lub terminy ogłoszenia kwalifikacji wojskowej i czas jej lub ich trwania na terytorium państwa oraz roczniki i grupy osób podlegających obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji wojskowej, uwzględniając, aby termin lub terminy ogłoszenia kwalifikacji wojskowej wyprzedzały, co najmniej o 14 dni, dzień jej lub ich rozpoczęcia.

8. Zadania, o których mowa w art. 56 ust. 1, są realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego jako zadania zlecone z zakresu administracji rządowej.

9. Wydatki budżetowe na zadania określone w art. 56 ust. 1 są pokrywane w ramach finansowania potrzeb obronnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 58. 1. W ramach kwalifikacji wojskowej wykonuje się następujące czynności:

- 1) sprawdzenie tożsamości osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej;
- 2) określenie zdolności fizycznej i psychicznej do służby wojskowej osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej;
- 3) wstępne przeznaczenie osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej do poszczególnych form obowiązku obrony oraz przyjęcie wniosków o przeznaczenie do służby zastępczej;
- 4) wprowadzenie danych do ewidencji lub aktualizacja ewidencji wojskowej i przetwarzanie danych gromadzonych w tej ewidencji;
- 5) przekazywanie informacji i promowanie służby wojskowej;
- 6) wydanie zaświadczenia o stawieniu się do kwalifikacji wojskowej, uregulowanym stosunku do służby wojskowej oraz o orzeczonej zdolności do służby wojskowej;
- 7) nadanie stopnia wojskowego szeregowego i przeniesienie osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej do pasywnej rezerwy.

2. Czynności, o których mowa w ust. 1, wymienione w:

- 1) pkt 1 – należą do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) albo upoważnionego pracownika urzędu gminy (miasta);
- 2) pkt 2 – należą do powiatowej komisji lekarskiej;
- 3) pkt 3–7 – należą do szefa wojskowego centrum rekrutacji albo jego upoważnionego przedstawiciela.

3. W ramach kwalifikacji wojskowej szef wojskowego centrum rekrutacji albo jego upoważniony przedstawiciel może również przeprowadzać czynności związane z rekrutacją do ochotniczych rodzajów służby wojskowej.

4. Przepisu ust. 1 pkt 7 w zakresie przeniesienia osób podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej do pasywnej rezerwy nie stosuje się w przypadku wprowadzenia obowiązku pełnienia zasadniczej służby wojskowej.

5. Przepisy ust. 1 pkt 3, 4 i 6 nie ograniczają uprawnień szefa wojskowego centrum rekrutacji związanych z wykonywaniem czynności określonych w tych przepisach, niezależnie od trwania kwalifikacji wojskowej oraz związanych z nią uprawnień osób podlegających kwalifikacji wojskowej oraz tych, którzy się do niej stawili.

6. Ustala się następujące kategorie zdolności do czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej:

- 1) kategoria A – zdolny do służby wojskowej, co oznacza zdolność do odbywania lub pełnienia określonego rodzaju służby wojskowej, o której mowa w art. 129, a także zdolność do odbywania służby zastępczej;
- 2) kategoria B – czasowo niezdolny do służby wojskowej, co oznacza przemijające upośledzenie ogólnego stanu zdrowia albo ostre lub przewlekłe stany chorobowe, które w okresie do 24 miesięcy od dnia badania roku mają odzyskanie zdolności do służby wojskowej, o której mowa w pkt 1, w czasie pokoju;
- 3) kategoria D – niezdolny do służby wojskowej, o której mowa w pkt 1, w czasie pokoju, z wyjątkiem niektórych stanowisk służbowych przeznaczonych dla terytorialnej służby wojskowej;
- 4) kategoria E – trwale i całkowicie niezdolny do służby wojskowej, o której mowa w pkt 1, w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

Art. 59. 1. Do kwalifikacji wojskowej są obowiązani stawić się, w określonym terminie i miejscu, mężczyźni, którzy w danym roku kalendarzowym kończą 19 lat życia.

2. Osoby podlegające stawieniu się do kwalifikacji wojskowej, które nie dopełniły tego obowiązku w określonym terminie i miejscu, są obowiązane to uczynić niezwłocznie po ustaniu przeszkody.

3. Osoby, wobec których kwalifikacja wojskowa nie została przeprowadzona w roku kalendarzowym, w którym ukończyły 19 lat życia, podlegają obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji wojskowej przeprowadzanej w następnym roku kalendarzowym.

4. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1–3, trwa do końca roku kalendarzowego, w którym osoba objęta tym obowiązkiem kończy 60 lat życia.

5. Do kwalifikacji wojskowej mogą się zgłosić również ochotnicy, w tym kobiety, do końca roku kalendarzowego, w którym kończą 60 lat życia, niezależnie od posiadanych kwalifikacji i wykształcenia, jeżeli ukończyli co najmniej 18 lat życia. Zgłoszenia można dokonać również z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną (Dz. U. z 2020 r. poz. 344).

6. Do stawienia się do kwalifikacji wojskowej w przypadku, o którym mowa w ust. 1, wzywa wójt (burmistrz, prezydent miasta), zapewniając planowe stawiennictwo osób do tej kwalifikacji.

7. W czasie kwalifikacji wojskowej wójt (burmistrz, prezydent miasta):

- 1) prowadzi listę stawiennictwa osób do kwalifikacji wojskowej, uwzględniając następujące dane osobowe tych osób:
  - a) nazwisko,
  - b) imię lub imiona,
  - c) nazwisko rodowe,
  - d) numer PESEL,
  - e) miejsce urodzenia,
  - f) serię i numer dowodu osobistego,
  - g) miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące,
  - h) adres do korespondencji;
- 2) wypłaca świadczenia, o których mowa w art. 6 ust. 2 i 3.

8. W przypadku niestawienia się do kwalifikacji wojskowej bez uzasadnionej przyczyny właściwy wójt (burmistrz, prezydent miasta) z urzędu albo na wniosek przewodniczącego powiatowej komisji lekarskiej lub szefa wojskowego centrum rekrutacji nakłada na osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej grzywnę w celu przymuszenia albo zarządza przymusowe doprowadzenie przez Policję do kwalifikacji wojskowej w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

9. W okresie trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej w ramach kwalifikacji wojskowej szef wojskowego centrum rekrutacji może również wykonywać czynności związane z udzieleniem odroczeń czynnej służby wojskowej.

10. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, wprowadzić w razie zagrożenia bezpieczeństwa państwa albo w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny obowiązek stawienia się do kwalifikacji wojskowej osób, które w danym roku kalendarzowym kończą co najmniej 18 lat życia, trwający do końca roku kalendarzowego, w którym te osoby kończą 60 lat życia, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych, zagrożenie zewnętrznego i wewnętrznego bezpieczeństwa państwa oraz wskazując granice wieku osób, których ten obowiązek dotyczy.

Art. 60. 1. Kobiety posiadające kwalifikacje przydatne do służby wojskowej oraz kobiety pobierające naukę w celu uzyskania tych kwalifikacji, które w danym roku szkolnym lub akademickim kończą naukę, albo będące studentkami lub absolwentkami szkół wyższych, mogą być poddane obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji wojskowej, poczynając od dnia 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym kończą 19 lat życia.

2. Za kwalifikacje, o których mowa w ust. 1, uznaje się wykształcenie lub kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania zawodów medycznych, weterynaryjnych, morskich oraz lotniczych, a także zawodów: psychologów, rehabilitantów, radiologów, diagnostów laboratoryjnych, informatyków, teleinformatyków, nawigatorów oraz tłumaczy.

3. W przypadku wprowadzenia obowiązku stawienia się do kwalifikacji wojskowej kobiet:

- 1) rektorzy albo dyrektorzy szkół, o których mowa w ust. 1, przesyłają szefowi wojskowego centrum rekrutacji, właściwemu ze względu na siedzibę szkoły, imienny wykaz kobiet, które kończą naukę w danym roku kalendarzowym;

- 2) szef wojskowego centrum rekrutacji, właściwy ze względu na siedzibę szkoły, o której mowa w ust. 1, przesyła szefowi wojskowego centrum rekrutacji, właściwemu ze względu na miejsce pobytu stałego kobiet lub miejsce ich czasowego pobytu trwającego ponad 3 miesiące, imienne wykazy kobiet podlegających obowiązkowi stawienia się do kwalifikacji wojskowej;
- 3) szefowie wojskowych centrów rekrutacji po otrzymaniu wykazów, o których mowa w pkt 2, przesyłają je wójtom (burmistrzom, prezydentom miast) w celu wezwania kobiet do kwalifikacji wojskowej. Wykazy te uzupełniają dodatkowym zestawieniem kobiet, o których mowa w ust. 5.

4. W imiennych wykazach kobiet, o których mowa w ust. 3 pkt 1 i 2, w zakresie danych osobowych osób objętych tymi wykazami zamieszcza się następujące dane:

- 1) nazwisko;
- 2) imię lub imiona;
- 3) nazwisko rodowe;
- 4) numer PESEL;
- 5) miejsce urodzenia;
- 6) serię i numer dowodu osobistego;
- 7) miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące;
- 8) adres do korespondencji;
- 9) rok i kierunek nauki oraz nazwę i siedzibę szkoły;
- 10) kwalifikacje przydatne do służby wojskowej, których posiadanie skutkuje obowiązkiem stawienia się do kwalifikacji wojskowej.

5. Do kwalifikacji wojskowej mogą również stawać w terminie określonym w ust. 1 kobiety, które ochotniczo zgłosiły się do pełnienia służby wojskowej.

6. Kobiety, które stawiły się do kwalifikacji wojskowej, podlegają obowiązkowi służby wojskowej na zasadach ogólnych.

7. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, grupy kobiet, których dotyczy obowiązek stawienia się do kwalifikacji wojskowej, wskazując grupy kobiet poddane temu obowiązkowi, oraz stanowiska służbowe lub funkcje, na które przeznaczają się kobiety do służby wojskowej, uwzględniając wykaz prac uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia kobiet w ciąży lub kobiet karmiących dziecko piersią, warunki bezpieczeństwa i higieny pracy przy ręcznych pracach transportowych oraz potrzeby Sił Zbrojnych.

Art. 61. 1. W przypadku gdy osoba, której nadano kategorię zdolności do czynnej służby wojskowej w ramach kwalifikacji wojskowej, zgłosi w terminie 3 lat od dnia nadania tej kategorii chęć pełnienia czynnej służby wojskowej, nie kieruje się jej na badania lekarskie oraz psychologiczne.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do osób, które ubiegają się o powołanie do zawodowej służby wojskowej lub do służby na stanowiskach wymagających szczególnych predyspozycji, a także do osób, których stan zdrowia uległ zmianie albo istnieją uzasadnione wątpliwości co do ich aktualnego stanu zdrowia.

Art. 62. 1. Określenie zdolności do służby wojskowej osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej należy do powiatowych i wojewódzkich komisji lekarskich, które mogą orzekać w składzie jednoosobowym.

2. W ramach określenia zdolności do służby wojskowej osoby stawiające się do kwalifikacji wojskowej poddaje się obowiązkowym badaniom lekarskim oraz psychologicznym, a także, stosownie do potrzeb i według decyzji przewodniczącego komisji lekarskiej, badaniom specjalistycznym oraz obserwacji szpitalnej.

3. Osoba stawiająca się do kwalifikacji wojskowej jest obowiązana przedstawić komisji lekarskiej posiadaną dokumentację medyczną, w tym wyniki badań specjalistycznych przeprowadzonych w okresie 12 miesięcy przed dniem stawienia się do kwalifikacji wojskowej.

4. Można nie poddawać badaniom lekarskim, o których mowa w ust. 2, osób:

- 1) podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej, w stosunku do których orzeczono trwałą albo długotrwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników,
- 2) całkowicie niezdolnych do pracy oraz niezdolnych do samodzielnej egzystencji lub uznanych za całkowicie niezdolne do pracy na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,

- 3) podlegających stawieniu się do kwalifikacji wojskowej zaliczonych do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

– jeżeli przedstawią komisji orzeczenie albo wypis z treści orzeczenia stwierdzającego tę niezdolność lub niepełnosprawność, na podstawie którego można określić zdolność tych osób do czynnej służby wojskowej.

5. Do prowadzenia badań lekarskich oraz wydawania orzeczeń w tych sprawach przez komisje lekarskie, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 87 ust. 3.

6. Powiatowe i wojewódzkie komisje lekarskie powołują wojewodowie w porozumieniu z szefami wojskowych centrów rekrutacji.

7. Wojewódzka komisja lekarska sprawuje nadzór nad działalnością powiatowych komisji lekarskich.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, skład, tryb powoływania i postępowania oraz terminy urzędowania powiatowych i wojewódzkich komisji lekarskich oraz sposób współdziałania komisji z wojewodami oraz wójtami (burmistrzami, prezydentami miast) lub starostami i innymi organami samorządu terytorialnego, kierując się potrzebą zapewnienia sprawnego przebiegu procesu orzekania o zdolności do służby wojskowej.

Art. 63. 1. Podmioty lecznicze udzielają zwolnienia od pracy, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, lekarzom wchodzącym w skład powiatowych i wojewódzkich komisji lekarskich oraz pracownikom średniego personelu do spraw zdrowia wyznaczonym do powiatowych komisji lekarskich w przypadku konieczności ich udziału w pracach komisji w godzinach pracy zawodowej.

2. Osobom wchodzącym w skład komisji lekarskich orzekających o zdolności do służby wojskowej osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej oraz pracownikom średniego personelu do spraw zdrowia przysługuje dodatkowe wynagrodzenie za pracę związaną z określeniem zdolności tych osób do służby wojskowej, wykonywaną poza godzinami pracy zawodowej, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia zgodnie z ust. 1.

3. Wysokość wynagrodzenia za każdy dzień pracy nie może przekraczać 15% przeciętnego wynagrodzenia ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za kwartał poprzedzający wypłatę wynagrodzenia.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania dodatkowego wynagrodzenia osób wchodzących w skład komisji lekarskich orzekających o stopniu zdolności do służby wojskowej osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej oraz pracowników średniego personelu do spraw zdrowia wyznaczonych do powiatowych komisji lekarskich, mając na względzie maksymalną wysokość wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3.

5. Wojewodowie zlecają podmiotom leczniczym przeprowadzanie na potrzeby powiatowych i wojewódzkich komisji lekarskich badań specjalistycznych, psychologicznych oraz obserwacji szpitalnej osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej.

6. W przypadku niemożności zlecenia przeprowadzania badań specjalistycznych lub badań psychologicznych podmiotom leczniczym wojewodowie mogą zawierać umowy o przeprowadzanie takich badań przez lekarzy prowadzących indywidualne specjalistyczne praktyki lekarskie lub grupowe praktyki lekarskie oraz przez psychologów.

7. Przy powoływaniu powiatowych i wojewódzkich komisji lekarskich oraz do zamówień na realizację świadczeń, o których mowa w ust. 5 i 6 oraz art. 62 ust. 2, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

8. Koszty wynagrodzeń, o których mowa w ust. 1 i 2, oraz badań specjalistycznych i obserwacji szpitalnej, o których mowa w ust. 5, pokrywa się z budżetu państwa, z części 85, którą dysponują wojewodowie.

9. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania zamówień na badania specjalistyczne, psychologiczne oraz obserwacji szpitalnej, kierując się koniecznością zapewnienia równego traktowania podmiotów leczniczych oraz przejrzystości i sprawności postępowania w zakresie udzielania tych zamówień.

Art. 64. 1. Orzeczenie powiatowej komisji lekarskiej doręcza się osobie stawiającej się do kwalifikacji wojskowej i szefowi wojskowego centrum rekrutacji na piśmie wraz z uzasadnieniem albo za pomocą środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

2. Od orzeczenia powiatowej komisji lekarskiej przysługuje osobie stawiającej się do kwalifikacji wojskowej i szefowi wojskowego centrum rekrutacji odwołanie do wojewódzkiej komisji lekarskiej w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Orzeczenie to może być zmienione przez wojewódzką komisję lekarską również z urzędu, jeżeli zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa.

3. Członkom powiatowej komisji lekarskiej przysługuje prawo wnoszenia do wojewódzkiej komisji lekarskiej sprzeciwów od orzeczeń powiatowej komisji lekarskiej w terminie 14 dni od dnia wydania orzeczenia.

4. Ostateczne orzeczenie powiatowej komisji lekarskiej ustalające czasową niezdolność do służby wojskowej osób, które w okresie do 24 miesięcy od dnia badania rokują odzyskanie zdolności do służby wojskowej w czasie pokoju, może być zmienione przez powiatową komisję lekarską z urzędu albo na pisemny wniosek osoby stawiającej się do kwalifikacji wojskowej lub szefa wojskowego centrum rekrutacji, jeżeli stan zdrowia tej osoby uległ istotnej zmianie.

5. O wszczęciu z urzędu postępowania, o którym mowa w ust. 4, zawiadamia się szefa wojskowego centrum rekrutacji oraz osobę stawiającą się do kwalifikacji wojskowej.

6. Wniosek o zmianę kategorii zdolności do służby wojskowej składa się za pośrednictwem szefa wojskowego centrum rekrutacji. Do wniosku osoba stawiająca się do kwalifikacji wojskowej dołącza zaświadczenie lekarskie stwierdzające zmiany w jej stanie zdrowia, jakie nastąpiły od dnia ostatniego orzeczenia ustalającego kategorię zdolności do służby wojskowej.

7. Do powiatowej komisji lekarskiej nie kieruje się osób, wobec których wydano ostateczne orzeczenie ustalające kategorię zdolności do służby wojskowej D lub E.

8. Wobec osób, dla których ustalono kategorię zdolności do służby wojskowej D lub E, przewodniczący powiatowej komisji lekarskiej wszczyna z urzędu postępowanie w sprawie zmiany kategorii zdolności do służby wojskowej, jeżeli ostateczne orzeczenie o stopniu zdolności tych osób do służby wojskowej zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa. O wszczęciu tego postępowania powiadamia się szefa wojskowego centrum rekrutacji oraz osobę, wobec której została orzeczona kategoria zdolności do służby wojskowej D lub E.

9. Ostateczne orzeczenia komisji lekarskich są wiążące dla szefów wojskowych centrów rekrutacji.

Art. 65. 1. Starosta (prezydent miasta na prawach powiatu) na potrzeby przeprowadzenia kwalifikacji wojskowej:

- 1) zapewnia lokal dla wójta (burmistrza, prezydenta miasta), powiatowej komisji lekarskiej i szefa wojskowego centrum rekrutacji wraz z wyposażeniem oraz przedmioty niezbędne do pracy tych organów, a także pomieszczenia wraz z wyposażeniem, niezbędne przy wprowadzaniu danych do ewidencji wojskowej osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej;
- 2) może zawrzeć umowę o pracę na czas określony lub umowę zlecenia, nie więcej niż z 4 osobami do prac związanych z wprowadzaniem danych do ewidencji wojskowej osób stawiających się do kwalifikacji wojskowej i wydawaniem zaświadczeń o stawieniu się do kwalifikacji wojskowej, uregulowanym stosunku do służby wojskowej oraz o orzeczonej zdolności do służby wojskowej.

2. Osobom, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przysługuje wynagrodzenie nie niższe niż wynagrodzenie referentów z wykształceniem średnim lub średnim branżowym, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 530).

Art. 66. Wojewoda zapewnia lokal dla wojewódzkiej komisji lekarskiej wraz z wyposażeniem oraz przedmioty niezbędne do pracy tej komisji.

Art. 67. 1. Osoby podlegające stawieniu się do kwalifikacji wojskowej, które w okresie od dnia ogłoszenia kwalifikacji wojskowej do dnia jej rozpoczęcia zmieniły miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące, zgłaszają się do wójta (burmistrza, prezydenta miasta), właściwego ze względu na ich nowe miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) wyznacza im miejsce i termin stawienia się do kwalifikacji wojskowej.

2. Osoby podlegające stawieniu się do kwalifikacji wojskowej, które po rozpoczęciu kwalifikacji wojskowej na danym terenie zamierzają zmienić miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące, stawiają się do kwalifikacji wojskowej przed opuszczeniem miejsca dotychczasowego pobytu. W pozostałych przypadkach właściwość miejscową ustala się według przepisów art. 21 § 1 pkt 3 i § 2 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się również do ochotników.

Art. 68. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej i ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, sposób wzywania do kwalifikacji wojskowej oraz treść obwieszczeń i wzór tego wezwania, sposób organizacji i przebieg kwalifikacji wojskowej, uwzględniając konieczność zapewnienia efektywnej współpracy organów wykonujących zadania w czasie kwalifikacji wojskowej oraz zapewnienia odpowiednich warunków organizacyjnych do przeprowadzenia tej kwalifikacji.

Rozdział 3 Ewidencja wojskowa

Art. 69. Ewidencję wojskową prowadzi się na potrzeby Sił Zbrojnych.

Art. 70. 1. Ewidencję wojskową prowadzi w postaci elektronicznej w systemie teleinformatycznym lub w postaci papierowej Minister Obrony Narodowej. W ramach ewidencji wojskowej prowadzi się następujące dokumenty ewidencyjne:

- 1) teczkę akt personalnych;
- 2) dokumentację dyscyplinarną;
- 3) kartę ewidencyjną lub indywidualny zbiór ewidencyjny;
- 4) wtórnik karty ewidencyjnej;
- 5) księgę ewidencji;
- 6) książkę ewidencyjną;
- 7) zeszyt ewidencji przebiegu szkolenia wojskowego;
- 8) kartę poszukiwania.

2. W ewidencji wojskowej dopuszcza się również prowadzenie innych dokumentów, w tym rejestry osób podlegających kwalifikacji wojskowej powołanych do odbycia zasadniczej służby wojskowej w jednostce wojskowej, plan realizacji zadań w zakresie pokojowego uzupełnienia potrzeb osobowych jednostek wojskowych, zapotrzebowanie na uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych jednostki wojskowej w zakresie oficerów, podoficerów i szeregowych rezerwy, wykaz imienny żołnierzy rezerwy przewidzianych do powołania na kursy przeszkolenia kadr rezerwy, powiadomienie o możliwości nadania przydziału mobilizacyjnego żołnierzowi, wobec którego wydano ostateczną decyzję o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej.

3. Minister Obrony Narodowej prowadzi ewidencję wojskową przy pomocy:

- 1) Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji,
  - 2) szefa wojskowego centrum rekrutacji właściwego ze względu na miejsce stałego pobytu albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące,
  - 3) kierownika komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr,
  - 4) dowódcy jednostki wojskowej, szefa (kierownika, dyrektora) jednostki organizacyjnej
- w zakresie realizacji ustawowych zadań.

4. Dane zawarte w ewidencji wojskowej, w zakresie niezbędnym do realizacji zadań, przetwarzają:

- 1) Minister Obrony Narodowej;
- 2) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr;
- 3) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw zdrowia;
- 4) szef komórki organizacyjnej właściwej do spraw zarządzania zasobami osobowymi;
- 5) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw pracowniczych;
- 6) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw dyscypliny wojskowej;
- 7) przełożony dyscyplinarny;
- 8) organ właściwy do wyznaczania na stanowiska służbowe;
- 9) dowódca jednostki wojskowej, szef (kierownik, dyrektor) jednostki organizacyjnej i ich przełożeni;
- 10) Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji;
- 11) szef wojskowego centrum rekrutacji;
- 12) Wojskowy Inspektor Sanitarny;
- 13) Wojskowy Inspektor Farmaceutyczny;
- 14) podmioty lecznicze utworzone lub nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej;
- 15) osoby upoważnione przez Ministra Obrony Narodowej.

5. Dane zawarte w ewidencji wojskowej przetwarzają również osoby upoważnione przez podmioty, o których mowa w ust. 4 pkt 2–14.

6. Ewidencję wojskową aktualizuje się na bieżąco.

7. Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji oraz szefowie wojskowych centrów rekrutacji współpracują z Szefem Krajowego Centrum Informacji Kryminalnych w zakresie niezbędnym do realizacji jego zadań ustawowych.

Art. 71. 1. W ewidencji wojskowej gromadzi się i przetwarza dane:

- 1) osób podlegających rejestracji, kwalifikacji wojskowej, obowiązkowi służby wojskowej oraz osób dobrowolnie zgłaszających się do służby wojskowej, a także podlegających albo spełniających inny rodzaj obowiązku obrony;
- 2) żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz osób będących w rezerwie;
- 3) pracowników resortu obrony narodowej.

2. W ewidencji wojskowej gromadzi i przetwarza się następujące dane:

- 1) osób, o których mowa w ust. 1 pkt 1:
  - a) imię lub imiona oraz nazwisko, w tym nazwisko rodowe, oraz imiona i nazwiska poprzednie,
  - b) data oraz miejsce i kraj urodzenia,
  - c) numer PESEL,
  - d) imiona i nazwiska rodowe rodziców oraz ich numery PESEL, jeżeli zostały im nadane,
  - e) stan cywilny i rodzinny, w tym imiona i nazwisko, nazwisko rodowe oraz data urodzenia małżonka i dzieci,
  - f) obywatelstwo,
  - g) płeć,
  - h) wizerunek,
  - i) seria, numer i data ważności ostatniego wydanego dowodu osobistego oraz oznaczenie organu wydającego dokument,
  - j) miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące oraz adres do korespondencji i dane kontaktowe, a także adres najbliższej rodziny,
  - k) dane kontaktowe obejmujące numer telefonu i adres elektroniczny tej osoby oraz wskazanej przez nią osoby obejmujące nazwisko, imiona, adres zameldowania lub adres zamieszkania, numer telefonu i adres elektroniczny,
  - l) dotyczące wykształcenia i zawodu wyuczonego,
  - m) dotyczące nauki, w tym miejsce jej pobierania, oraz posiadane kwalifikacje zawodowe, w tym uprawnienia do wykonywania zawodów lub czynności,
  - n) dotyczące zatrudnienia lub prowadzonej działalności gospodarczej, w tym ich miejsce, rodzaj i okres oraz zajmowane stanowisko,
  - o) dotyczące zdolności do służby wojskowej,
  - p) dotyczące szkodliwego używania alkoholu lub używania środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków,
  - q) dotyczące orzeczeń psychologicznych,
  - r) stopień wojskowy, specjalność wojskowa, korpus osobowy i grupa osobowa,
  - s) dotyczące przeznaczenia do służby wojskowej lub jej form równorzędnych oraz służby zastępczej lub innych form obowiązku obrony,
  - t) dotyczące przydziału mobilizacyjnego, pracowniczego przydziału mobilizacyjnego lub przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego albo dotyczące wyłączenia od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny,
  - u) dotyczące przebiegu czynnej służby wojskowej lub jej form równorzędnych albo zastępczych, w tym postępowań dyscyplinarnych i wyróżnień,
  - v) dotyczące karty mobilizacyjnej lub karty przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego oraz karty i tabliczki tożsamości,
  - w) dotyczące prawomocnych orzeczeń w sprawach karnych oraz w sprawach o wykroczenia,

- x) o zastosowaniu tymczasowego aresztowania, o osadzeniu w zakładzie karnym lub areszcie śledczym lub o umieszczeniu w zakładzie poprawczym oraz o zwolnieniu z tych zakładów lub aresztu,
  - y) informacje o osobie z Krajowego Rejestru Karnego,
  - z) data zgonu albo data znalezienia zwłok, numer aktu zgonu oraz oznaczenie urzędu stanu cywilnego, który sporządził akt zgonu;
- 2) osób, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3:
- a) dane, o których mowa w pkt 1,
  - b) stopień wojskowy, specjalność wojskowa, klasa kwalifikacyjna, korpus osobowy i grupa osobowa,
  - c) dotyczące przebiegu czynnej służby wojskowej i pracy, a w przypadku żołnierzy zawodowych – dodatkowo dotyczące przebiegu pracy zarobkowej,
  - d) dotyczące prawomocnych orzeczeń w sprawach karnych, w sprawach o wykroczenia oraz w postępowaniu administracyjnym lub dyscyplinarnym, a także odpowiedzialności zawodowej,
  - e) dotyczące zdrowia,
  - f) dotyczące szczepień,
  - g) dotyczące postępowań dyscyplinarnych i wyróżnień,
  - h) dotyczące uposażeń lub wynagrodzeń i wyróżnień,
  - i) fotografię.

3. Przetwarzanie danych osobowych zgromadzonych w ewidencji wojskowej może się odbywać bez zgody i wiedzy osoby, której dotyczą te dane. Do przetwarzania tych danych ma zastosowanie przepis art. 2 ust. 2 lit. a RODO.

4. Osoby podlegające ewidencji wojskowej są obowiązane do udzielania informacji organom prowadzącym tę ewidencję w zakresie danych ich dotyczących i przetwarzanych w ewidencji wojskowej.

5. Podstawę prowadzenia ewidencji wojskowej stanowią dokumenty potwierdzające dane, o których mowa w ust. 2. Żołnierz, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, informuje niezwłocznie dowódcę jednostki wojskowej, w której pełni służbę, o zmianach danych gromadzonych i przetwarzanych w ewidencji wojskowej i przedstawia dokumenty potwierdzające te zmiany.

6. Podstawą wprowadzenia danych do ewidencji wojskowej są również rozstrzygnięcia, decyzje, rozkazy personalne oraz inne dokumenty dotyczące przebiegu czynnej służby wojskowej.

7. Pracownik resortu obrony narodowej informuje niezwłocznie szefa (kierownika, dyrektora) jednostki, w której jest zatrudniony, o zmianach danych gromadzonych i przetwarzanych w ewidencji wojskowej i przedstawia dokumenty potwierdzające te zmiany.

8. W odniesieniu do pracowników resortu obrony narodowej ewidencję wojskową prowadzi się do dnia zwolnienia żołnierza z czynnej służby wojskowej albo wygaśnięcia stosunku służbowego służby wojskowej.

9. W odniesieniu do osób, o których mowa w ust. 1 pkt 3, ewidencję wojskową prowadzi się do dnia rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku pracy.

10. Dane osób, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, gromadzone i przetwarzane w ewidencji wojskowej przechowuje się do czasu ukończenia 60 lat życia przez osobę, której dane dotyczą, a w przypadku żołnierzy posiadających stopień podoficerski albo oficerski – 63 lat życia, albo do dnia zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej oraz przez okres 10 lat po upływie tego czasu.

11. Dane osób, o których mowa w ust. 1 pkt 3, gromadzone i przetwarzane w ewidencji wojskowej przechowuje się przez okres 10 lat od dnia rozwiązania albo wygaśnięcia stosunku pracy.

Art. 72. 1. Organy administracji publicznej są obowiązane do bezpłatnego udostępniania danych osobowych w celu ich przetwarzania w ewidencji wojskowej.

2. W ramach udostępniania danych, o których mowa w ust. 1, do ewidencji wojskowej przekazywane są następujące dane:

- 1) z rejestru PESEL – określone w art. 8 pkt 1–7, 9–12, 14, 17–22 i 26 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności;

- 2) z centralnej ewidencji kierowców – określone w art. 100aa ust. 1 pkt 1–3 i ust. 4 pkt 1–16 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 988, 1002, 1768 i 1783);
- 3) z Krajowego Rejestru Karnego – określone w art. 20 ust. 1 pkt 1 (obejmujące nazwisko, imiona i numer PESEL) i pkt 2 (obejmujące stwierdzenie, czy dana osoba figuruje lub nie figuruje w Krajowym Rejestrze Karnym) ustawy z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1709 oraz z 2022 r. poz. 1700 i 1933).

3. Dane, o których mowa w ust. 2, przekazuje się do ewidencji wojskowej w drodze teletransmisji danych lub na informatycznym nośniku danych.

4. Do pozyskiwania danych, o których mowa w ust. 2, nie wymaga się odrębnego żądania, zapytania lub wniosku w tej sprawie, a ich przekazywanie następuje bezpłatnie w sposób ustalony w porozumieniu zawartym między Ministrem Obrony Narodowej, w zakresie:

- 1) rejestru PESEL – z ministrem właściwym do spraw informatyzacji;
- 2) centralnej ewidencji kierowców – z ministrem właściwym do spraw informatyzacji;
- 3) Krajowego Rejestru Karnego – z Ministrem Sprawiedliwości.

Art. 73. 1. Dane osobowe zgromadzone w ewidencji wojskowej mogą być udostępniane:

- 1) dowódcom jednostek wojskowych oraz ich przełożonym – jeżeli wymagają tego ich zadania;
- 2) sądom wojskowym, powszechnym jednostkom organizacyjnym prokuratury, w których utworzono komórki organizacyjne do spraw wojskowych, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego i Żandarmerii Wojskowej – jeżeli wymagają tego ich zadania;
- 3) sądom powszechnym, powszechnym jednostkom organizacyjnym prokuratury, Policji, Straży Granicznej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnemu Biuru Antykorupcyjnemu i Służbie Ochrony Państwa – jeżeli wymagają tego ich zadania i jest to niezbędne do prowadzonego przez nie postępowania;
- 4) pracodawcom – w zakresie stosunku zatrudnianych przez nich pracowników do obowiązku obrony oraz rodzaju i terminu wykonania tego obowiązku;
- 5) osobom, których dotyczą dane osobowe zgromadzone w ewidencji wojskowej;
- 6) innym podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów.

2. Udostępnianie danych osobowych zgromadzonych w ewidencji wojskowej podmiotom wymienionym w ust. 1 następuje nieodpłatnie.

3. Organy prowadzące ewidencję wojskową są obowiązane do wzajemnego przekazywania danych zgromadzonych w tej ewidencji.

Art. 74. 1. W przypadku zniszczenia danych lub dokumentów zawartych w ewidencji wojskowej, a także wystąpienia zdarzeń, które uniemożliwiają korzystanie z tej ewidencji, następuje jej odtwarzanie.

2. Odtworzenie ewidencji wojskowej zarządza szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.
3. Odtwarzanie ewidencji wojskowej obejmuje dane przetwarzane w ewidencji wojskowej.

Art. 75. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia ewidencji wojskowej, dokumenty będące podstawą wprowadzenia danych do tej ewidencji, sposób odtwarzania ewidencji wojskowej, uwzględniając kategorie osób objętych ewidencją wojskową, formy spełniania obowiązku obrony, a także przypadki, w których następuje potrzeba odtworzenia ewidencji wojskowej.

Art. 76. 1. Szefowie wojskowych centrów rekrutacji oraz kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr, a w przypadku wprowadzenia obowiązku zgłoszenia się określonych osób do rejestracji również organy przeprowadzające tę rejestrację, są zawiadamiani przez:

- 1) sądy – o zastosowaniu tymczasowego aresztowania wobec osób podlegających obowiązkowi służby wojskowej i o prawomocnym skazaniu tych osób;
- 2) zakłady karne i poprawcze oraz areszty śledcze – o osadzeniu w zakładzie karnym lub areszcie śledczym osób podlegających obowiązkowi służby wojskowej lub o umieszczeniu takich osób w zakładzie poprawczym oraz o zwolnieniu z tych zakładów lub aresztu.

2. Minister Sprawiedliwości, Minister Obrony Narodowej i minister właściwy do spraw administracji publicznej określą, w drodze rozporządzenia, zakres zawiadomień, o których mowa w ust. 1, oraz sposób i terminy przesyłania tych zawiadomień, uwzględniając pisemną lub elektroniczną postać zawiadomienia.

3. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje co najmniej stopień wojskowy, imię, nazwisko, imiona rodziców, datę i miejsce urodzenia, numer PESEL, adres zamieszkania oraz:

- 1) w przypadku prawomocnego skazania datę i treść orzeczenia sądu;
- 2) w przypadku tymczasowego aresztowania informacje o postanowieniu sądu;
- 3) w przypadku umieszczenia w zakładzie poprawczym informacje o orzeczeniu sądu oraz nazwę zakładu poprawczego oraz dacie umieszczenia w zakładzie poprawczym;
- 4) w przypadku zwolnienia z zakładu poprawczego informacje o dacie i powodzie zwolnienia oraz nazwę zakładu poprawczego;
- 5) w przypadku osadzenia w zakładzie karnym, areszcie śledczym informacje o orzeczeniu sądu, nazwie zakładu karnego lub aresztu śledczego, określenie kary lub środka stanowiącego podstawę osadzenia oraz datę osadzenia;
- 6) w przypadku zwolnienia z zakładu karnego, aresztu śledczego informacje o powodzie zwolnienia, nazwie zakładu karnego lub aresztu śledczego oraz dacie zwolnienia.

Art. 77. 1. W przypadkach określonych w ustawie wydaje się książeczki wojskowe.

2. W książeczce wojskowej zamieszcza się:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) datę i miejsce urodzenia;
- 3) numer PESEL;
- 4) stopień wojskowy;
- 5) informacje dotyczące określenia zdolności do służby wojskowej;
- 6) informacje dotyczące pełnionej służby wojskowej;
- 7) informacje o przeznaczeniu żołnierza rezerwy;
- 8) nazwę organu wystawiającego;
- 9) serię i numer;
- 10) wskazówki dla posiadacza książeczki wojskowej;
- 11) adnotacje służbowe;
- 12) elementy zabezpieczające.

3. Osoba, której wydano książeczkę wojskową, w przypadku utraty lub zniszczenia tej książeczki, jest obowiązana powiadomić szefa wojskowego centrum rekrutacji, a będąca żołnierzem w czynnej służbie wojskowej dowódcę jednostki wojskowej, o jej utracie lub zniszczeniu.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wzór książeczki wojskowej, sposób jej wydawania i ewidencjonowania oraz zwrotu, tryb postępowania w przypadku jej utraty albo zniszczenia, uwzględniając przeznaczenie do służby wojskowej oraz sprawność postępowania w zakresie wydawania książeczki wojskowej.

Art. 78. 1. Organy wojskowe wyposażają żołnierzy w czynnej służbie wojskowej oraz osoby pełniące służbę w jednostkach zmilitaryzowanych przydzielonych do Sił Zbrojnych, cywilny personel medyczno-sanitarny Sił Zbrojnych, osoby cywilne towarzyszące Siłom Zbrojnym, personel organizacji „Polski Czerwony Krzyż” i innych ochotniczych organizacji pomocy, osoby cywilne wykonujące czynności duszpasterskie oraz inne osoby określone prawem międzynarodowym – w karty i tabliczki tożsamości.

2. Karty tożsamości wydawane żołnierzom w czynnej służbie wojskowej wyjeżdżającym w celach służbowych za granicę stanowią również dowód tożsamości, o którym mowa w art. III ust. 2 lit. a Umowy między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotyczącej statusu ich sił zbrojnych, sporządzonej w Londynie dnia 19 czerwca 1951 r. (Dz. U. z 2000 r. poz. 257 oraz z 2008 r. poz. 1052).

3. Żołnierzom, o których mowa w ust. 2, wydaje się również indywidualny lub zbiorowy rozkaz wyjazdu.

4. W kartach tożsamości zamieszcza się:

- 1) nazwisko i imię (imiona) posiadacza karty;
- 2) datę urodzenia posiadacza karty;

- 3) stopień wojskowy i oznaczenie książeczki wojskowej albo legitymacji służbowej posiadacza karty;
- 4) numer PESEL posiadacza karty;
- 5) rodzaj służby (status) posiadacza karty;
- 6) grupę krwi posiadacza karty;
- 7) fotografię i podpis posiadacza karty;
- 8) suchy odcisk pieczęci urzędowej organu wydającego kartę (wyłącznie na papierowych kartach tożsamości);
- 9) nazwę państwa wystawiającego kartę;
- 10) serię i numer karty;
- 11) elementy zabezpieczające kartę.

5. Na tabliczce tożsamości zamieszcza się:

- 1) numer seryjny;
- 2) imię i nazwisko;
- 3) numer PESEL;
- 4) oznaczenie grupy krwi.

6. Na tabliczce tożsamości można dodatkowo zamieścić informacje dotyczące religii albo wyznania.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje oraz wzory kart i tabliczek tożsamości, organy wojskowe właściwe do ich wydawania i ewidencjonowania, tryb ich ewidencjonowania, doręczania i postępowania w przypadku ich zniszczenia lub utraty, z uwzględnieniem przeznaczenia oraz wykorzystania kart i tabliczek tożsamości przez osoby, o których mowa w ust. 1, a także wzór rozkazu wyjazdu, mając na względzie zapewnienie konieczności jego ujednolicenia.

DZIAŁ VII

Rekrutacja do służby wojskowej oraz orzekanie o zdolności do pełnienia służby wojskowej

Art. 79. 1. Osoba ubiegająca się o powołanie do służby wojskowej może zgłosić się do dowolnie wybranego wojskowego centrum rekrutacji w celu złożenia wniosku o powołanie do służby wojskowej albo przesłać ten wniosek za pośrednictwem strony internetowej lub środków komunikacji elektronicznej w rozumieniu ustawy z dnia 18 lipca 2002 r. o świadczeniu usług drogą elektroniczną.

2. Wniosek o powołanie do służby wojskowej może zostać złożony również podczas kwalifikacji wojskowej.

Art. 80. 1. We wniosku o powołanie do służby wojskowej wskazuje się rodzaj służby wojskowej, którego pełnieniem jest zainteresowana osoba ubiegająca się o powołanie do tej służby.

2. We wniosku o powołanie do służby wojskowej wskazuje się co najmniej:

- 1) preferowane miejsce odbywania dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej;
- 2) uczelnię wojskową, na której osoba ubiegająca się o powołanie do służby wojskowej chce podjąć kształcenie;
- 3) chęć odbycia kursu oficerskiego – w przypadku absolwentów uczelni wyższych innych niż wojskowe na kierunku zapewniającym nabycie kwalifikacji szczególnie przydatnych w Siłach Zbrojnych;
- 4) uprawnienia lub kwalifikacje, których nabyciem jest zainteresowana osoba zgłaszająca się do odbycia dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, spośród uprawnień i kwalifikacji określonych w przepisach wydanych na podstawie ust. 4.

3. W przypadku wskazania we wniosku o powołanie do służby wojskowej uprawnień lub kwalifikacji, o których mowa w ust. 2 pkt 4, powołanie do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej może nastąpić wyłącznie po podpisaniu umowy określającej w szczególności wysokość i zasady zwrotu kosztów nabycia uprawnień lub kwalifikacji w przypadku zakończenia służby przed upływem okresu, na jaki nastąpiło powołanie do tej służby.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wykaz uprawnień i kwalifikacji szczególnie przydatnych w Siłach Zbrojnych:
  - a) które można nabyć w ramach pełnienia dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej,
  - b) których nabycie na uczelni wyższej innej niż uczelnia wojskowa może spowodować skierowanie absolwenta tej uczelni na kurs oficerski,

- 2) tryb postępowania w sprawach zgłaszania się do odbycia dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej,
- 3) elementy umowy, o której mowa w ust. 3,
- 4) wzór wniosku o powołanie do służby wojskowej

– uwzględniając potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych oraz konieczność zapewnienia efektywności przebiegu tej służby.

Art. 81. 1. Postępowanie rekrutacyjne mające na celu powołanie do służby wojskowej prowadzi szef wojskowego centrum rekrutacji.

2. Postępowanie, o którym mowa w ust. 1, obejmuje w szczególności:

- 1) wpisanie do ewidencji wojskowej, w przypadku braku takiego wpisu;
- 2) przeprowadzenie badania lekarskiego i psychologicznego, a w uzasadnionych przypadkach skierowanie na dodatkowe badania lekarskie lub specjalistyczne, z zastrzeżeniem art. 61;
- 3) skierowanie do wojskowej komisji lekarskiej osób ubiegających się o powołanie do zawodowej służby wojskowej;
- 4) skierowanie do wojskowej komisji lekarskiej osób ubiegających się o powołanie do służby wojskowej, wobec której wydano ostateczne orzeczenie ustalające kategorię zdolności do służby wojskowej D w celu zmiany tej kategorii, jeżeli w ocenie tej osoby nastąpiła poprawa stanu jej zdrowia;
- 5) wydanie orzeczenia o zdolności do służby wojskowej, z zastrzeżeniem art. 190 ust. 1;
- 6) określenie kategorii zdolności do służby wojskowej, w przypadku osób, które jej nie posiadają;
- 7) nadanie stopnia wojskowego szeregowego, w przypadku jego nieposiadania;
- 8) powołanie do służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej oraz dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej w przypadkach, o których mowa w art. 95 ust. 4.

3. Szef wojskowego centrum rekrutacji na potrzeby prowadzenia postępowania, o którym mowa w ust. 1, może zatrudnić, na podstawie umowy o pracę na czas określony lub umowy zlecenia, lekarza do orzekania o zdolności do służby wojskowej. Przepisy art. 63 ust. 1–3 oraz przepisy wydane na podstawie art. 63 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 82. 1. Postępowanie rekrutacyjne wobec osoby ubiegającej się o powołanie do służby wojskowej trwa nie dłużej niż 2 dni.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku powołania do zawodowej służby wojskowej oraz gdy jest niezbędne skierowanie osoby ubiegającej się o powołanie do służby wojskowej do wojskowej komisji lekarskiej w celu wykonania dodatkowych badań.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 2, osobę ubiegającą się o powołanie do służby wojskowej kieruje się do dowolnie wybranej przez tę osobę wojskowej komisji lekarskiej, a w przypadku określania zdolności do służby w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych oraz rodzajach wojsk – do właściwej rzeczowo wojskowej komisji lekarskiej.

4. W przypadku prowadzenia czynności, o których mowa w ust. 1, orzeczenie o zdolności do służby wojskowej wydaje lekarz rejonowej wojskowej komisji lekarskiej albo inny lekarz, z którym szef wojskowego centrum rekrutacji zawarł umowę w zakresie orzekania o zdolności do służby wojskowej.

5. Do prowadzenia badań lekarskich oraz wydawania orzeczeń w tych sprawach stosuje się odpowiednio przepisy wydane na podstawie art. 87 ust. 3.

6. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 4, jest decyzją, od której osobie ubiegającej się o powołanie do służby wojskowej przysługuje odwołanie do rejonowej wojskowej komisji lekarskiej właściwej terytorialnie dla danego wojskowego centrum rekrutacji, w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia.

7. W przypadku uznania osoby ubiegającej się o powołanie do służby wojskowej za zdolną do służby wojskowej szef wojskowego centrum rekrutacji powołuje tę osobę do służby wojskowej, wskazując termin i miejsce stawienia się do tej służby, z zastrzeżeniem art. 186.

8. Rekrutacja może być prowadzona w siedzibie szefa wojskowego centrum rekrutacji lub w obiektach jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Obrony Narodowej lub w innych obiektach umożliwiających prawidłowe jej przeprowadzenie.

9. Obiekty, o których mowa w ust. 8, wyposaża się w sprzęt i środki niezbędne do orzekania o zdolności do pełnienia czynnej służby wojskowej, działalności administracyjnej oraz promocyjno-informacyjnej.

10. Szefowie wojskowych centrów rekrutacji właściwi w zakresie prowadzenia ewidencji wojskowej przesyłają szefowi wojskowego centrum rekrutacji prowadzącemu rekrutację ewidencję wojskową osób ubiegających się o powołanie do służby wojskowej.

11. Szef wojskowego centrum rekrutacji przeprowadzający rekrutację wzywa kandydatów do stawienia się w określonym miejscu i czasie w celu przeprowadzenia tej rekrutacji.

12. Osobom, które stawily się na wezwanie, o którym mowa w ust. 11, na złożony przez nie wniosek, zapewnia się zakwaterowanie i wyżywienie przez czas prowadzenia czynności związanych z przeprowadzeniem rekrutacji, w przypadku gdy okres rekrutacji trwa dłużej niż 1 dzień.

Art. 83. 1. Do służby wojskowej może być powołana osoba, która spełnia następujące warunki:

- 1) posiada obywatelstwo polskie,
- 2) posiada nieposzlakowaną opinię,
- 3) posiada zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia służby wojskowej,
- 4) posiada wiek co najmniej 18 lat,
- 5) nie była karana za przestępstwo umyślne,
- 6) nie jest przeznaczona do służby zastępczej,
- 7) nie jest wyłączona od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny,
- 8) nie posiada nadanego przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego do służby w jednostce zmilitaryzowanej,
- 9) posiada wykształcenie:
  - a) co najmniej wyższe – w przypadku pełnienia służby na stanowisku służbowym w korpusie oficerów,
  - b) co najmniej średnie lub średnie branżowe – w przypadku pełnienia służby na stanowisku służbowym w korpusie podoficerów,
  - c) co najmniej podstawowe – w przypadku pełnienia służby na stanowisku służbowym w korpusie szeregowych

– jeżeli występują potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych.

2. Powołanie do służby wojskowej może być również uzależnione od:

- 1) posiadania przez kandydata na żołnierza kwalifikacji wymaganych do zajmowania stanowiska służbowego;
- 2) posiadania orzeczenia o braku przeciwwskazań do pełnienia służby na stanowiskach wymagających szczególnych predyspozycji psychofizycznych;
- 3) złożenia ankiety bezpieczeństwa osobowego.

Art. 84. 1. W przypadku, o którym mowa w art. 82 ust. 2, szef wojskowego centrum rekrutacji kieruje osobę ubiegającą się o powołanie do służby wojskowej do wojskowej komisji lekarskiej w celu wydania stosownego orzeczenia.

2. Wojskowa komisja lekarska wydaje orzeczenie, które jest decyzją.

3. Wojskowa komisja lekarska może orzekać jednoosobowo, z wyjątkiem przypadku określonego w art. 82 ust. 2.

4. Niezależnie od orzekania o zdolności do czynnej służby wojskowej, wojskowe komisje lekarskie orzekają również w innych sprawach określonych w ustawie.

5. Badania diagnostyczne i konsultacje specjalistyczne na potrzeby orzekania przez wojskowe komisje lekarskie realizują podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej.

6. Do realizacji świadczeń, o których mowa w ust. 5, finansowanych z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, z późn. zm.¹⁶⁾), w zakresie ustalania kolejności dostępu do świadczeń.

¹⁶⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1292, 1559, 1773, 1834, 1981, 2105, 2120, 2232, 2270, 2427 i 2469 oraz z 2022 r. poz. 64, 91, 526, 583, 655, 807, 974, 1002, 1079, 1265, 1352, 1700 i 1855.

7. Orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej doręcza się na piśmie wraz z uzasadnieniem, utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej, osobie skierowanej do wojskowej komisji lekarskiej oraz organowi, który skierował tę osobę do wojskowej komisji lekarskiej.

8. Od orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej osobie skierowanej oraz organowi, który skierował tę osobę do wojskowej komisji lekarskiej, przysługuje odwołanie do wojskowej komisji lekarskiej będącej organem wyższego stopnia, w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia.

9. Ostateczne orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej jest wiążące dla szefów wojskowych centrów rekrutacji i dowódców jednostek wojskowych.

10. Minister Obrony Narodowej i wojskowa komisja lekarska będąca organem wyższego stopnia może w trybie nadzoru uchylić każde orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej sprzeczne z prawem lub wydane z pominięciem istotnych okoliczności faktycznych.

11. Uchylając orzeczenie, odpowiednio Minister Obrony Narodowej albo wojskowa komisja lekarska będąca organem wyższego stopnia wskazuje okoliczności wymagające wyjaśnienia w toku dalszego postępowania w sprawie.

12. W przypadku uchylecia orzeczenia sprawę rozpatruje ponownie w pierwszej instancji wojskowa komisja lekarska wyznaczona odpowiednio przez Ministra Obrony Narodowej albo wojskowa komisja lekarska będąca organem wyższego stopnia, która wydaje orzeczenie zgodnie z zaleceniami, o których mowa w ust. 11.

13. Do postępowań, o których mowa w ust. 10, przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego nie stosuje się.

Art. 85. Do zamówień na realizację świadczeń, o których mowa w art. 84 ust. 5, nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

Art. 86. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia:

- 1) tworzy, przekształca i znosi wojskowe komisje lekarskie, określa ich siedziby, zasięg działania oraz właściwość,
- 2) określi tryb udzielania zamówień na badania diagnostyczne i konsultacje specjalistyczne na potrzeby orzekania przez wojskowe komisje lekarskie

– kierując się koniecznością zapewnienia równego traktowania podmiotów leczniczych oraz przejrzystości i sprawności postępowania w zakresie udzielania tych zamówień.

Art. 87. 1. Wojskowe komisje lekarskie wydają orzeczenie o zdolności danej osoby do służby wojskowej na podstawie badania lekarskiego fizycznej i psychicznej zdolności tej osoby do odpowiedniego rodzaju służby wojskowej, z uwzględnieniem wyników badań specjalistycznych, a w przypadku potrzeby również obserwacji szpitalnej. Przepis art. 58 ust. 6 stosuje się.

2. Do wojskowej komisji lekarskiej nie kieruje się w celu określenia zdolności do zawodowej służby wojskowej osób, wobec których wydano ostateczne orzeczenie ustalające niezdolność do służby wojskowej w czasie pokoju lub trwałą i całkowitą niezdolność do czynnej służby wojskowej w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wykaz chorób i ułomności uwzględniany przy orzekaniu o zdolności do służby wojskowej oraz do służby poza granicami państwa,
- 2) wykaz chorób i ułomności uwzględniany przy orzekaniu o zdolności do pełnienia służby w rodzajach wojsk i służb oraz na stanowiskach służbowych i funkcjach wojskowych wymagających szczególnych predyspozycji zdrowotnych,
- 3) wykaz chorób i ułomności uwzględniany przy orzekaniu o ograniczonej zdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych i rodzajach wojsk oraz na określonych stanowiskach służbowych wraz ze wskazaniem kategorii zdolności do zawodowej służby wojskowej,
- 4) zakres badań wykonywanych w ramach orzekania o zdolności do poszczególnych rodzajów służby wojskowej,
- 5) warunki orzekania o zdolności do służby wojskowej przez wojskowe komisje lekarskie,
- 6) szczegółowe warunki orzekania o zdolności do służby wojskowej poza granicami państwa,
- 7) tryb postępowania wojskowych komisji lekarskich,

- 8) sposób ustalania związku chorób oraz śmierci ze służbą wojskową przez te komisje,
- 9) sposób orzekania o potrzebie udzielenia żołnierzowi urlopu zdrowotnego

– kierując się koniecznością: prawidłowego oznaczenia kategorii zdolności do służby orzekanych w odniesieniu do stwierdzonych chorób i ułomności, zapewnienia ochrony danych osobowych w procesie orzecznictwym, zapewnienia zakresu diagnostyki osób stawających przed wojskowymi komisjami lekarskimi adekwatnego do rodzaju służby wojskowej, zapewnienia pełnej i specjalistycznej oceny zdolności do służby wojskowej oraz profesjonalnego i sprawnego postępowania orzecznictwego.

Art. 88. 1. Osobę powoływaną do czynnej służby wojskowej poddaje się badaniom psychologicznym w celu stwierdzenia istnienia lub braku przeciwwskazań do pełnienia czynnej służby wojskowej na stanowisku wymagającym szczególnych predyspozycji psychofizycznych.

2. Badania psychologiczne obejmują ocenę sprawności intelektualnej, cech osobowości, sprawności psychomotorycznej oraz poziomu dojrzałości emocjonalnej i społecznej oraz ocenę sprawności funkcjonowania w sytuacjach trudnych i stresowych, a także ocenę sposobu działania i podejmowania decyzji w sytuacjach zagrożenia.

3. Orzeczenie psychologiczne wydaje psycholog uprawniony do przeprowadzenia badań psychologicznych.

4. Orzeczenie psychologiczne doręcza się na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej badanemu i szefowi wojskowego centrum rekrutacji albo dowódcy jednostki wojskowej.

5. Od orzeczenia psychologicznego przysługuje odwołanie do Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb odwoływania się od orzeczeń psychologicznych,
- 2) zakres badań psychologicznych wykonywanych w procesie wydawania orzeczeń psychologicznych,
- 3) tryb kontroli wykonywania i dokumentowania badań psychologicznych oraz wydawania orzeczeń psychologicznych,
- 4) sposób postępowania z dokumentacją związaną z badaniami psychologicznymi,
- 5) wzór orzeczenia psychologicznego, z wyjątkiem wzoru orzeczenia dotyczącego badań kierowców i osób ubiegających się o uprawnienia do kierowania pojazdami oraz wykonujących pracę na stanowisku kierowcy

– uwzględniając potrzebę zapewnienia jednolitej procedury kontroli i jednolitości wydawanych orzeczeń oraz konieczność zapewnienia należytej ochrony dokumentacji związanej z prowadzeniem badań psychologicznych.

Art. 89. Szef wojskowego centrum rekrutacji informuje pracodawcę osoby powoływanej do służby wojskowej o jej powołaniu do czynnej służby wojskowej, z wyjątkiem powołania do zawodowej służby wojskowej oraz powołania w trybie natychmiastowego stawiennictwa.

Art. 90. Powołani do czynnej służby wojskowej stają się żołnierzami w czynnej służbie wojskowej z chwilą stawienia się do tej służby w określonym terminie i miejscu.

DZIAŁ VIII

Kształcenie żołnierzy

Rozdział 1

Formy kształcenia

Art. 91. 1. Kształcenie kandydatów do zawodowej służby wojskowej oraz żołnierzy zawodowych odbywa się w:

- 1) uczelniach wojskowych – w przypadku kształcenia na potrzeby korpusu oficerów zawodowych;
- 2) szkołach podoficerskich – w przypadku kształcenia na potrzeby korpusu podoficerów zawodowych;
- 3) ośrodkach szkolenia lub centrach szkolenia – w przypadku kształcenia na potrzeby korpusu szeregowych zawodowych.

2. Kształcenie może odbywać się również w uczelniach wyższych, szkołach i ośrodkach szkolenia innych niż wojskowe.

Art. 92. 1. Pierwszeństwo przyjęcia do szkół podoficerskich mają szeregowi, którzy pełnili zawodową służbę wojskową przez co najmniej 3 lata oraz posiadają co najmniej bardzo dobrą ogólną ocenę w ostatniej opinii służbowej.

2. Dowódca jednostki wojskowej, w której szeregowy pełni zawodową służbę wojskową, kieruje go do szkoły podoficerskiej, na jego wniosek, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych oraz limity przyjęć do szkół podoficerskich.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio do przyjęcia na kurs oficerski podoficerów pełniących zawodową służbę wojskową.

Art. 93. 1. Żołnierz zawodowy może być kierowany na studia lub naukę oraz na staż, kurs lub specjalizację i inne formy szkolenia i doskonalenia zawodowego w kraju lub za granicą.

2. W wojskowych szkoleniach specjalistycznych organizowanych dla żołnierzy w resorcie obrony narodowej może uczestniczyć również pracownik resortu obrony narodowej, na jego wniosek lub za jego zgodą.

Art. 94. 1. Kandydatów na oficerów i podoficerów aktywnej rezerwy i pasywnej rezerwy kształci się w szkołach Legii Akademickiej.

2. Kandydatów na oficerów obrony terytorialnej oraz żołnierzy obrony terytorialnej, zwanych dalej „żołnierzami OT”, kształci się w uczelniach wojskowych, centrach szkolenia oraz jednostkach wojskowych Wojsk Obrony Terytorialnej. Do kształcenia stosuje się odpowiednio przepisy art. 108 i art. 109 oraz przepisy wydane na podstawie art. 110 i art. 111.

3. Do kandydatów, o których mowa w ust. 1 i 2, w okresie kształcenia stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej w zakresie uprawnień, obowiązków oraz należności finansowych, do czasu powołania do aktywnej rezerwy, pasywnej rezerwy albo terytorialnej służby wojskowej.

Rozdział 2

Kształcenie osób ubiegających się o przyjęcie do zawodowej służby wojskowej

Art. 95. 1. Kandydat do zawodowej służby wojskowej ubiegający się o przyjęcie na uczelnię wojskową, do szkoły podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodka szkolenia jest poddawany postępowaniu rekrutacyjnemu, o którym mowa w art. 81, oraz postępowaniu rekrutacyjnemu w uczelni wojskowej, w szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodka szkolenia.

2. Postępowanie rekrutacyjne na uczelni wojskowej, w szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodka szkolenia obejmuje egzamin wstępny, rozmowę kwalifikacyjną oraz analizę ocen uzyskanych przez osobę ubiegającą się o powołanie do tej służby na świadectwie dojrzałości lub świadectwie ukończenia szkoły.

3. Przyjęcie na uczelnię wojskową, do szkoły podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodka szkolenia jest uzależnione od:

- 1) wyniku uzyskanego w postępowaniu rekrutacyjnym w tej uczelni, szkole, centrum szkolenia lub ośrodku;
- 2) orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej ustalającej kategorię zdolności do zawodowej służby wojskowej;
- 3) orzeczenia psychologicznego o braku przeciwwskazań do pełnienia zawodowej służby wojskowej.

4. Rozpoczęcie kształcenia kandydata do zawodowej służby wojskowej następuje po jego powołaniu do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, trwającej przez okres:

- 1) pierwszego roku kształcenia określonego programem studiów uczelni wojskowej – w przypadku kształcenia w uczelni wojskowej;
- 2) w przypadku kształcenia w szkole podoficerskiej oraz centrum szkolenia lub ośrodka szkolenia, a także w przypadku kształcenia w uczelni wojskowej w ramach kursu oficerskiego przez kandydatów posiadających tytuł magistra lub równorzędny:
  - a) pierwszego roku kształcenia – gdy program kształcenia jest dłuższy niż 12 miesięcy,
  - b) kształcenia – gdy program kształcenia jest krótszy niż 12 miesięcy.

5. Powołanie do zawodowej służby wojskowej żołnierza, o którym mowa w ust. 4 pkt 1 i pkt 2 lit. a, następuje na wniosek tego żołnierza, z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych, po podpisaniu umowy określającej warunki zwrotu poniesionych kosztów na utrzymanie i naukę. Koszty te nie podlegają zwrotowi w przypadku orzeczenia o niezdolności do służby wojskowej lub orzeczenia psychologicznego stwierdzającego przeciwwskazania do pełnienia tej służby.

6. Powołanie do zawodowej służby wojskowej żołnierza, o którym mowa w ust. 4 pkt 2 lit. b, następuje po odbyciu dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, na wniosek tego żołnierza, z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych. W przypadku braku wniosku żołnierza przenosi się do pasywnej rezerwy.

7. Żołnierz po powołaniu do zawodowej służby wojskowej, w przypadku dalszego kształcenia w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum lub ośrodku szkolenia, nabywa uprawnienia przewidziane dla żołnierzy zawodowych, z wyłączeniem uprawnień wskazanych w art. 105, art. 189, art. 236, art. 276 ust. 1 pkt 4–6 i ust. 2–4, art. 277 pkt 3 i 4, art. 281, art. 284, art. 286, art. 289, art. 293, art. 298 i art. 336.

8. Jeżeli żołnierz pełniący zawodową służbę wojskową w trakcie kształcenia w uczelni wojskowej nie ukończy nauki w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum lub ośrodku szkolenia, zostaje z mocy prawa zwolniony z zawodowej służby wojskowej z dniem skreślenia z ewidencji tej uczelni, szkoły, centrum lub ośrodka, o ile nie wyrazi chęci dalszego pełnienia zawodowej służby wojskowej na stanowisku służbowym w jednostce wojskowej.

9. Przepisów ust. 1 i 4–8 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych skierowanych na kształcenie w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum lub ośrodku szkolenia, w czasie pełnienia przez nich zawodowej służby wojskowej.

10. Do odbywania dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, o której mowa w ust. 4, nie stosuje się przepisu art. 144.

11. Żołnierz zawodowy w czasie kształcenia w uczelni wojskowej może równocześnie pobierać naukę w innej uczelni niż uczelnia wojskowa.

12. Żołnierz, o którym mowa w ust. 11, po powołaniu do czynnej służby wojskowej odbywa szkolenie wojskowe w okresie przerw wakacyjnych oraz pozostaje na zaopatrzeniu wybranej uczelni wojskowej.

Art. 96. 1. Żołnierzom pełniącym zawodową służbę wojskową w trakcie kształcenia w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia przysługuje uposażenie zasadnicze, dodatki do uposażenia zasadniczego oraz inne należności pieniężne.

2. Żołnierze, o których mowa w ust. 1, otrzymują uposażenie zasadnicze w wysokości nie niższej niż najniższe uposażenie zasadnicze żołnierza zawodowego oraz mogą być im przyznane dodatki do tego uposażenia, o których mowa w art. 479 ust. 3 i 4, i inne należności pieniężne.

3. W sprawach dotyczących uposażenia i innych należności pieniężnych żołnierzy, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy art. 433–435, art. 471–475, art. 476 ust. 1, art. 477, art. 478, art. 481, art. 482, art. 484–487 oraz przepisy wydane na podstawie art. 445 ust. 15 i art. 473 ust. 8.

4. Prokuratorom powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury pełniącym służbę wojskową na czas kształcenia w uczelni wojskowej przysługuje prawo do wynagrodzenia określone w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1247 i 1259). W takim przypadku uposażenia zasadniczego, o którym mowa w ust. 1, nie wypłaca się.

5. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, stawki uposażenia zasadniczego dla żołnierzy pełniących służbę wojskową na czas kształcenia odpowiednio w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia, mając na uwadze, by stawki uposażenia były nie niższe niż uposażenie żołnierzy odbywających obowiązkową zasadniczą służbę wojskową, oraz uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych.

Art. 97. W okresie pełnienia przez kandydata do zawodowej służby wojskowej dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, o którym mowa w art. 95 ust. 4, stosuje się odpowiednio przepisy art. 190, art. 276 ust. 1 pkt 1–3, art. 277 pkt 1, 2 i 5, art. 278, art. 279 ust. 1, 2 i 7 oraz art. 287–290.

Art. 98. Po zakończeniu kształcenia przewidzianego programem studiów uczelni wojskowej albo nauczania szkoły podoficerskiej lub ośrodka szkolenia oraz wyznaczeniu na stanowisko służbowe żołnierz nabywa pozostałe uprawnienia przewidziane dla żołnierzy zawodowych.

Art. 99. Zadaniem szkół podoficerskich są w szczególności:

- 1) kształcenie kandydatów na podoficerów;
- 2) prowadzenie kursów dla podoficerów.

Art. 100. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia:

- 1) tworzy i znosi szkoły podoficerskie,
- 2) określi szczegółowe warunki i tryb składania egzaminów końcowych w szkołach podoficerskich oraz odbywania praktyk, a także wzór świadectwa stwierdzającego jej ukończenie,
- 3) określi cele, organizację i podstawowe założenia procesu kształcenia w szkołach podoficerskich

– mając na uwadze efektywne przygotowanie kadry zawodowej Sił Zbrojnych do pełnienia służby wojskowej.

Art. 101. 1. Wysokość opłaty z tytułu egzaminów wstępnych do uczelni wojskowych dla osób ubiegających się o pełnienie zawodowej służby wojskowej, w przypadku przeprowadzania egzaminu wstępnego obejmującego sprawdzian sprawności fizycznej, określa się w wysokości opłaty za przeprowadzenie rekrutacji na studia ustalonej w rozporządzeniu wydanym na podstawie art. 81 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2022 r. poz. 574, z późn. zm.¹⁷⁾).

2. Wysokość opłaty z tytułu egzaminów wstępnych dla osób będących cywilnymi studentami uczelni wojskowej, w przypadku ubiegania się o przeniesienie na studia dla kandydatów na oficerów zawodowych na tej uczelni, albo będących cywilnymi studentami innej uczelni niż uczelnia wojskowa oraz ubiegających się o przyjęcie do zawodowej służby wojskowej na uczelni wojskowej oraz osób ubiegających się o przyjęcie do szkół podoficerskich określa się w wysokości 50% opłaty, o której mowa w ust. 1.

Art. 102. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb ubiegania się o przyjęcie, w tym tryb postępowania rekrutacyjnego, do uczelni wojskowych, szkół podoficerskich, centrów szkolenia i ośrodków szkolenia, dokumenty wymagane przy ubieganiu się o przyjęcie do tych uczelni, szkół, centrów i ośrodków szkolenia oraz zakres i terminy składania egzaminów wstępnych,
- 2) warunki i tryb powoływania do służby wojskowej pełnionej na czas kształcenia odpowiednio w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia,
- 3) warunki i tryb przyjmowania do uczelni wojskowych, szkół podoficerskich, centrów szkolenia i ośrodków szkolenia,
- 4) sposób ustalania kosztów kształcenia na uczelni wojskowej, w szkole podoficerskiej, centrum szkolenia i ośrodku szkolenia oraz wzór umowy, o której mowa w art. 95 ust. 5,
- 5) sposób wnoszenia opłat z tytułu egzaminów wstępnych dla osób niebędących żołnierzami zawodowymi, ubiegających się o przyjęcie do uczelni wojskowych, szkół podoficerskich, centrów szkolenia i ośrodków szkolenia oraz szczegółowy tryb ich pobierania,
- 6) warunki i tryb mianowania na stopnie wojskowe żołnierzy pełniących zawodową służbę wojskową na czas kształcenia odpowiednio w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia,
- 7) przebieg służby, warunki i tryb opiniowania żołnierzy pełniących tę służbę, w tym wzór arkusza opinii, ich uprawnienia inne niż określone w ustawie oraz tryb postępowania związany ze zwalnianiem z tej służby

– uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności procesu powoływania do zawodowej służby wojskowej i ustalenia w jego toku przydatności do tej służby, konieczność zapewnienia sprawności postępowania przy przyjmowaniu do uczelni wojskowych, szkół podoficerskich, centrów szkolenia i ośrodków szkolenia.

Art. 103. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki i tryb mianowania na stopnie wojskowe żołnierzy pełniących zawodową służbę wojskową na czas kształcenia odpowiednio w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia,
- 2) przebieg służby, warunki i tryb opiniowania żołnierzy pełniących tę służbę, w tym wzór arkusza opinii oraz tryb postępowania związany ze zwalnianiem z tej służby

– uwzględniając konieczność zapewnienia, aby warunki mianowania uwzględniały poszczególne okresy nauki, opinie oraz wyniki uzyskiwane w nauce przez żołnierzy pełniących zawodową służbę wojskową oraz aby przebieg i czas trwania nauki uwzględniał praktyki zawodowe i przerwy wakacyjne oraz urlopy z różnych tytułów.

Art. 104. Absolwenta uczelni wyższej innej niż uczelnia wojskowa, posiadającego tytuł zawodowy magistra lub równorzędny, który ukończył kierunek studiów zapewniający nabycie kwalifikacji szczególnie przydatnych w Siłach Zbrojnych oraz złożył wniosek o powołanie do zawodowej służby wojskowej, można skierować na kurs oficerski, pod warunkiem odbycia szkolenia, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 1.

Rozdział 3

Doskonalenie zawodowe żołnierzy zawodowych

Art. 105. 1. Żołnierz zawodowy może pobierać naukę, jeżeli nie koliduje to z wykonywaniem przez niego zadań służbowych.

2. Żołnierz zawodowy pisemnie informuje o fakcie pobierania nauki dowódcę jednostki wojskowej, w której zajmuje stanowisko służbowe.

¹⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 583, 655, 682, 807, 1010, 1079, 1117 i 1459.

3. Żołnierz zawodowy może wystąpić do dowódcy, o którym mowa w ust. 2, z wnioskiem o udzielenie pomocy w związku z pobieraniem nauki.

4. Pomoc, o której mowa w ust. 3, może być udzielona wyłącznie w przypadkach, gdy poziom i kierunek nauki są zbieżne z wymaganiami kwalifikacyjnymi na zajmowanym lub na planowanym do wyznaczenia stanowisku służbowym.

5. Dowódca jednostki wojskowej, po uzyskaniu zgody organu uprawnionego do wyznaczenia żołnierza zawodowego na wyższe od zajmowanego stanowisko służbowe, zawiera z żołnierzem zawodowym umowę, w której określa między innymi rodzaj pomocy, o której mowa w ust. 3, a w szczególności pokrycie czesnego za naukę, zwrot należności z tytułu kosztów przejazdu na obszarze kraju oraz warunki zwrotu kosztów tej pomocy w przypadku przerwania nauki lub zwolnienia z zawodowej służby wojskowej z przyczyn, o których mowa w art. 226 pkt 1, 4, 6–9, 11–16 oraz art. 228 ust. 1 pkt 1, 2 i 6–10. Zwrot kosztów pomocy następuje w terminie określonym w umowie, przy czym termin ten nie może być dłuższy niż 3 lata od zakończenia nauki.

6. Do zgody, o której mowa w ust. 5, nie stosuje się art. 106 § 2–6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Art. 106. 1. Z żołnierzem zawodowym, którego planuje się na koszt wojska skierować na studia lub naukę albo staż, kurs lub specjalizację lub inne formy szkolenia i doskonalenia zawodowego w kraju lub za granicą, których koszt przekracza sześciokrotność najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego, zawiera się umowę, która określa warunki zwrotu kosztów poniesionych na jego utrzymanie i naukę w przypadku przerwania, odwołania z kształcenia lub zwolnienia z zawodowej służby wojskowej przed określonym w umowie okresem służby wojskowej z przyczyn, o których mowa w art. 226 pkt 1, 4, 6–9, 11–16 oraz art. 228 ust. 1 pkt 1, 2 i 6–10, w wysokości proporcjonalnej do czasu służby po zakończeniu tej nauki.

2. Odwołanie żołnierza z kształcenia może nastąpić w przypadku:

- 1) braku postępów w kształceniu;
- 2) naruszenia regulaminów ustalonych przez organizatora kształcenia;
- 3) wniosku żołnierza;
- 4) zaistnienia potrzeb Sił Zbrojnych.

3. Organem uprawnionym do zawarcia umowy jest organ, który kieruje żołnierzem zawodowym na studia lub naukę albo staż, kurs lub specjalizację oraz inne formy szkolenia i doskonalenia zawodowego w kraju lub za granicą.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Obrony Narodowej może zwolnić żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 1, który nie ukończył nauki, z obowiązku zwrotu kosztów poniesionych przez resort obrony narodowej na jego naukę, przy czym zwolnienie to nie dotyczy kosztów w wysokości dwunastokrotności miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego żołnierzowi zawodowemu na zajmowanym przez niego stanowisku służbowym, które żołnierz jest obowiązany pokryć.

Art. 107. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb udzielania żołnierzom zawodowym pomocy w związku z pobieraniem przez nich nauki, rodzaj, formę, zakres i wysokość pomocy oraz sposób jej ustalania i tryb jej zwrotu, a także sposób dokumentowania poniesionych przez żołnierza zawodowego wydatków objętych pomocą,
- 2) tryb kierowania na studia lub naukę oraz na staż, kurs lub specjalizację w kraju lub za granicą i organy właściwe w tych sprawach,
- 3) tryb odwołania ze studiów lub z nauki oraz ze stażu, z kursu lub ze specjalizacji w kraju lub za granicą i organy właściwe w tych sprawach,
- 4) wzory umów, o których mowa w art. 105 ust. 5 i art. 106 ust. 1,
- 5) sposób ustalania kosztów związanych z pobieraniem nauki przez żołnierza pełniącego w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej lub ośrodku szkolenia oraz tryb zwrotu tych kosztów

– uwzględniając konieczność zapewnienia efektywności procesu kształcenia żołnierzy zawodowych i potrzeby Sił Zbrojnych, racjonalność wydatkowania środków publicznych, zapewnienie sprawności postępowania organów wojskowych w związku z pobieraniem przez żołnierzy zawodowych nauki oraz aby wysokość udzielanej pomocy uwzględniała koszty zakwaterowania, wyżywienia, umundurowania i nauki oraz dojazdu do miejsca jej pobierania, a także czesnego i stypendium, jak również mając na uwadze jednolitość postępowania przy zawieraniu umów.

Rozdział 4

Kształcenie w Szkołach Legii Akademickiej

Art. 108. 1. Ochotnicze szkolenie wojskowe studentów i absolwentów uczelni wyższych realizuje się równoległe do kształcenia odpowiednio w uczelni wyższej albo po zakończeniu studiów w uczelni wyższej.

2. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, jest realizowane w formie teoretycznej w uczelniach wyższych oraz w formie praktycznej w centrach szkolenia, ośrodkach szkolenia oraz jednostkach wojskowych. Udział uczelni wyższych w szkoleniu jest dobrowolny.

3. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, rozpoczyna się od odbycia szkolenia, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 1.

4. Po odbyciu szkolenia, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 1, i złożeniu przysięgi wojskowej osobę, która odbyła to szkolenie, przenosi się na jej wniosek do aktywnej rezerwy. Do osoby, która nie ukończyła szkolenia podstawowego lub nie złożyła wniosku o przeniesienie do aktywnej rezerwy, stosuje się art. 146 ust. 3.

Art. 109. 1. Szkolenie w Szkołach Legii Akademickiej jest realizowane przez okres do 3 lat i kończy się:

- 1) w przypadku kształcenia na podoficera – egzaminem na podoficera;
- 2) w przypadku kształcenia na oficera – egzaminem na oficera.

2. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, może zostać przerwane w każdym czasie:

- 1) z uwagi na potrzeby Sił Zbrojnych;
- 2) na wniosek osoby odbywającej szkolenie.

Art. 110. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki określi, w drodze rozporządzenia, wykaz uczelni wyższych, w tym uczelni wojskowych, centrów szkolenia i ośrodków szkolenia, w których jest realizowane ochotnicze szkolenie wojskowe studentów i absolwentów uczelni wyższych, w tym w ramach programu Legii Akademickiej, mając na względzie konieczność zapewnienia efektywności kształcenia oraz potrzeby Sił Zbrojnych.

Art. 111. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, czas trwania ochotniczego szkolenia wojskowego i sposób kształcenia w Szkołach Legii Akademickiej, sposób i tryb ich powoływania do odbycia szkoleń i zwalniania z ich odbywania, uwzględniając konieczność zapewnienia efektywności kształcenia oraz potrzeby Sił Zbrojnych.

Rozdział 5

Stypendia dla kandydatów na żołnierzy

Art. 112. 1. Minister Obrony Narodowej może przyznać osobie zainteresowanej powołaniem do zawodowej służby wojskowej, na jej wniosek, stypendium na naukę w uczelni wyższej, na kierunku zapewniającym nabycie kwalifikacji przydatnych w Siłach Zbrojnych.

2. Wniosek o przyznanie stypendium składa się do Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

3. Warunkiem przyznania stypendium jest podpisanie umowy, w ramach której osoba, której przyznaje się stypendium, zobowiązuje się do:

- 1) ukończenia szkolenia podstawowego w ramach dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej przed rozpoczęciem drugiego roku nauki, po którym zostanie przeniesiona do pasywnej rezerwy;
- 2) nieodpłatnego uczestniczenia w ćwiczeniach wojskowych żołnierzy pasywnej rezerwy, w wymiarze przewidzianym w umowie;
- 3) uczestniczenia w zajęciach w Szkole Legii Akademickiej;
- 4) ukończenia kursu oficerskiego i zdania egzaminu na oficera;
- 5) złożenia wniosku o przyjęcie do zawodowej służby wojskowej i pozostawanie w tej służbie przez okres określony w umowie nie krótszy niż 5 lat.

4. W przypadku niespełnienia warunków określonych w umowie wskazanej w ust. 3 osoba, która podpisała umowę, zwraca wypłacone stypendium na zasadach określonych w tej umowie.

Art. 113. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przyznawania i wypłacania stypendium, wykaz uczelni i kierunków studiów zapewniających nabycie kwalifikacji przydatnych w Siłach Zbrojnych oraz niezbędne elementy umowy, uwzględniając rodzaje kwalifikacji przydatnych w Siłach Zbrojnych.

Rozdział 6

Organizacje proobronne

Art. 114. 1. Minister Obrony Narodowej może zawrzeć partnerską umowę proobronną z organizacją pozarządową prowadzącą społecznie użyteczną działalność na rzecz wzmocnienia bezpieczeństwa państwa oraz narodowych zdolności obronnych, na wniosek tej organizacji.

2. Członkowie i wolontariusze organizacji proobronnych, którzy nie pełnili czynnej służby wojskowej oraz służby w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Policji, Straży Granicznej, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Ochrony Państwa, Służbie Więziennej, Straży Marszałkowskiej, Służbie Celno-Skarbowej lub Państwowej Straży Pożarnej i nie złożyli przysięgi wojskowej, w terminie do 12 miesięcy liczonym od dnia zawarcia umowy lub dnia uzyskania członkostwa w organizacji proobronnej mogą być powołani na 28-dniowe szkolenie, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 1, i stają się żołnierzami aktywnej rezerwy.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do członków i wolontariuszy organizacji proobronnych:

- 1) uznanych za niezdolnych do pełnienia służby wojskowej;
- 2) wyłączonych od obowiązku pełnienia służby wojskowej.

Art. 115. 1. Minister Obrony Narodowej gromadzi i przetwarza, w postaci elektronicznej lub papierowej, następujące dane osobowe członków organizacji proobronnych:

- 1) imię lub imiona oraz nazwisko, w tym nazwisko rodowe;
- 2) datę i miejsce urodzenia;
- 3) numer PESEL;
- 4) stan cywilny i rodzinny;
- 5) obywatelstwo;
- 6) serię i numer dowodu osobistego;
- 7) adres do korespondencji;
- 8) telefon do kontaktu;
- 9) dotyczące wykształcenia i zawodu wyuczonego oraz posiadanych kwalifikacji zawodowych;
- 10) dotyczące nauki, w tym miejsca jej pobierania;
- 11) dotyczące zatrudnienia lub prowadzonej działalności gospodarczej, w tym ich miejsce, rodzaj i okres oraz zajmowane stanowisko;
- 12) dotyczące zdolności do służby wojskowej;
- 13) dotyczące stosunku do służby wojskowej.

2. Minister Obrony Narodowej gromadzi i przetwarza dane osobowe, o których mowa w ust. 1, przy pomocy:

- 1) Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji;
- 2) szefa wojskowego centrum rekrutacji właściwego ze względu na miejsce siedziby organizacji proobronnej;
- 3) dowódcy jednostki wojskowej prowadzącego szkolenie.

Art. 116. Minister Obrony Narodowej, w ramach partnerskiej umowy proobronnej, o której mowa w art. 114, może:

- 1) organizować szkolenia dla członków lub wolontariuszy organizacji proobronnych w celu nadania uprawnień do prowadzenia działalności instruktorskiej na rzecz osób trzecich w zakresie objętym szkoleniem;
- 2) wyrazić zgodę na nieodpłatne wykorzystanie zasobów i infrastruktury Sił Zbrojnych oraz udzielić wsparcia rzeczowego i finansowego organizacji proobronnej.

Art. 117. Dowódcy jednostek wojskowych w ramach realizacji swoich zadań mogą współpracować z organizacjami proobronnymi w zakresie działalności dydaktyczno-instruktorskiej, kształtowania postaw patriotycznych i kapitału społecznego oraz wzmocnienia potencjału Sił Zbrojnych na rzecz obronności i bezpieczeństwa państwa.

Art. 118. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) obszary szkoleniowe, w których członkowie lub wolontariusze organizacji proobronnych mogą uzyskać uprawnienie do prowadzenia działalności instruktorskiej,
- 2) zakres wsparcia rzeczowego i finansowego organizacji proobronnych,
- 3) tryb oraz podmioty odpowiedzialne za prowadzenie szkoleń, o których mowa w art. 116

– mając na uwadze konieczność zapewnienia skutecznej współpracy z organizacjami proobronnymi oraz potrzeby Sił Zbrojnych.

DZIAŁ IX
Służba wojskowa

Rozdział 1
Przepisy ogólne

Art. 119. 1. Dla stanowiska służbowego żołnierza zawodowego określa się:

- 1) nazwę;
- 2) stopień etatowy;
- 3) grupę lub grupy uposażenia;
- 4) korpus osobowy;
- 5) grupę osobową;
- 6) specjalność wojskową.

2. Dla każdego stanowiska służbowego sporządza się Kartę Opisu Stanowiska Służbowego, w której określa się niezbędne wymogi i kwalifikacje uwzględniane przy wyznaczeniu na stanowisko.

Art. 120. 1. Przewidziane w ustawie uprawnienia i obowiązki dowódców jednostek wojskowych w stosunku do żołnierzy zawodowych:

- 1) pełniących zawodową służbę wojskową w komórkach organizacyjnych lub jednostkach organizacyjnych – przysługują odpowiednio dyrektorom (szefom, komendantom, kierownikom, prezesom) tych komórek lub jednostek;
- 2) zajmujących stanowiska dowódców jednostek wojskowych (dyrektorów, szefów, komendantów, kierowników, prezesów) – przysługują ich bezpośrednim przełożonym;
- 3) pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego – przysługują odpowiednio Szefowi Służby Kontrwywiadu Wojskowego albo Szefowi Służby Wywiadu Wojskowego.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w czasie oddelegowania.

Art. 121. 1. Pierwszeństwo w powołaniu do zawodowej służby wojskowej mają osoby, które odbyły dobrowolną zasadniczą służbę wojskową.

2. Dowódca jednostki wojskowej jest obowiązany zapewnić, aby liczba nieobsadzonych stanowisk etatowych przeznaczonych dla żołnierzy zawodowych w jednostce wojskowej nie przekraczała 5% ogólnej liczby stanowisk przeznaczonych dla tych żołnierzy.

3. Limit, o którym mowa w ust. 2, nie obowiązuje w przypadku, gdy brakuje osób zainteresowanych pełnieniem zawodowej służby wojskowej w danej jednostce.

4. W przypadku braku możliwości obsadzenia wakującego stanowiska przeznaczonego dla szeregowego zawodowego można na to stanowisko powołać żołnierza odbywającego dobrowolną zasadniczą służbę wojskową albo pełniącego służbę w aktywnej rezerwie.

5. W przypadku braku możliwości obsadzenia wakującego stanowiska w jednostce organizacyjnej Wojsk Obrony Terytorialnej, przeznaczonego dla żołnierza zawodowego, można na to stanowisko powołać żołnierza OT.

Art. 122. 1. Od decyzji wydanych przez właściwe organy w sprawach określonych w ustawie żołnierz może wnieść odwołanie do organu wyższego stopnia, na zasadach określonych w ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, i skargę do właściwego sądu administracyjnego, na zasadach określonych w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2022 r. poz. 329, 655, 1457 i 1855).

2. Przepisu, o którym mowa w ust. 1, nie stosuje się w sprawach:

- 1) mianowania na stopień wojskowy;
- 2) przeniesienia do innego korpusu osobowego lub do innej grupy osobowej;
- 3) skierowania do wykonywania zadań służbowych poza jednostką wojskową;
- 4) powierzenia czasowego pełnienia obowiązków służbowych na innym stanowisku.

3. Skarga do właściwego sądu administracyjnego nie może być wniesiona na decyzje w sprawach:

- 1) powołania do obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej;
- 2) powołania do odbycia ćwiczeń wojskowych;
- 3) wyznaczenia i przeniesienia na stanowisko służbowe oraz zwolnienia ze stanowiska służbowego, a także przeniesienia do dyspozycji;
- 4) delegowania do pełnienia obowiązków.

4. Wystąpienia w sprawach wynikających ze stosunku służbowego, z wyjątkiem spraw wymienionych w ust. 1, oraz przypadków określonych w ustawie, żołnierz może wnosić tylko drogą służbową.

5. W postępowaniach, o których mowa w ust. 1, nie stosuje się obowiązku doręczenia korespondencji przy wykorzystaniu publicznej usługi hybrydowej albo publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego, o których mowa w ustawie z dnia 18 listopada 2020 r. o doręczeniach elektronicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 569 i 1002).

6. Decyzje i rozkazy personalne wydaje się w formie indywidualnej lub zbiorowej. W przypadku sporządzenia decyzji lub rozkazu personalnego w formie zbiorowej, wyciąg z tej decyzji lub rozkazu jest z nimi równoznaczny. W przypadkach sporządzenia decyzji lub rozkazu personalnego albo wyciągu z tej decyzji lub rozkazu personalnego, ich wydruk wykonany z ewidencji wojskowej prowadzonej w postaci elektronicznej, o której mowa w art. 70 ust. 1, jest, z wyjątkiem spraw związanych z powołaniem do zawodowej służby wojskowej oraz zwolnienia z tej służby, z nimi równoznaczny.

Art. 123. Organem właściwym w postępowaniu administracyjnym oraz stroną w postępowaniu cywilnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań na podstawie niniejszej ustawy, jest dowódca jednostki wojskowej, z której działalnością jest związany przedmiot postępowania.

Art. 124. 1. Roszczenia wynikające z przepisów ustawy przedawniają się z upływem 3 lat od dnia, w którym stały się wymagalne, chyba że przepisy ustawy stanowią inaczej.

2. Przerwanie biegu przedawnienia roszczenia następuje na zasadach określonych w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360).

Art. 125. 1. Do orzekania o zdolności do służby wojskowej w trakcie jej pełnienia właściwe są wojskowe komisje lekarskie.

2. Niezależnie od orzekania, o którym mowa w ust. 1, wojskowe komisje lekarskie orzekają również o:

- 1) zdolności do pełnienia służby poza granicami państwa;
- 2) zdolności do pełnienia służby w rodzajach wojsk i służb oraz na stanowiskach służbowych i funkcjach wojskowych wymagających szczególnych predyspozycji zdrowotnych;
- 3) potrzebie udzielenia żołnierzowi urlopu zdrowotnego;
- 4) ustaleniu związku chorób oraz śmierci ze służbą wojskową;
- 5) prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby lub prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, kieruje go do wojskowej komisji lekarskiej właściwej ze względu na miejsce stacjonowania jednostki wojskowej lub pododdziału jednostki wojskowej, a w przypadku określania zdolności do służby w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych oraz rodzajach wojsk – do właściwej rzeczowo wojskowej komisji lekarskiej oraz przesyła w załączeniu posiadaną dokumentację medyczną dotyczącą stanu zdrowia osoby skierowanej.

4. Do orzekania przez wojskowe komisje lekarskie w stosunku do żołnierzy stosuje się odpowiednio przepisy art. 61 i art. 84 oraz przepisy wydane na podstawie art. 87 ust. 3.

Art. 126. 1. Żołnierza w czynnej służbie wojskowej poddaje się badaniom psychologicznym w celu stwierdzenia istnienia lub braku przeciwwskazań do pełnienia czynnej służby wojskowej na stanowisku wymagającym szczególnych predyspozycji psychofizycznych.

2. Do przeprowadzania badań psychologicznych stosuje się odpowiednio art. 88.

Art. 127. 1. W czasie pełnienia czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem służby w pasywnej rezerwie oraz służby pełnionej w razie mobilizacji i w czasie wojny, żołnierz podlega opiniowaniu służbowemu przez przełożonego.

2. Opiniowanie służbowe:

- 1) przeprowadza się corocznie – w przypadku żołnierza zawodowego;
- 2) ma na celu, oprócz oceny jego wywiązywania się z obowiązków na stanowisku służbowym lub wykonywania zadań, również:
  - a) ocenę jego kompetencji i predyspozycji,
  - b) ocenę jego postawy i zachowania poza godzinami służby,
  - c) wyznaczenie kierunków rozwoju zawodowego i określenie potrzeb szkoleniowych opiniowanego żołnierza.

3. Przełożony, na podstawie ocen, o których mowa w ust. 2 pkt 2, wystawia ogólną ocenę opiniowanego żołnierza, wyrażoną przy zastosowaniu następującej skali ocen:

- 1) wzorowa (6);
- 2) bardzo dobra (5);
- 3) dobra (4);
- 4) dostateczna (3);
- 5) niedostateczna (2).

4. Do opiniowania służbowego nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego. Opiniowany żołnierz w trakcie opiniowania służbowego występuje osobiście i nie może być reprezentowany przez pełnomocnika.

5. W przypadku żołnierzy, których stosunek służbowy lub wykonywanie zawodu są unormowane w odrębnych przepisach, opiniowanie służbowe tych żołnierzy prowadzi się niezależnie od tych przepisów.

6. Od opinii służbowej żołnierzowi, o którym mowa w ust. 1, przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

7. Wyższy przełożony może opinię służbową, od której wniesiono odwołanie:

- 1) utrzymać w mocy;
- 2) zmienić lub uzupełnić;
- 3) uchylić i wydać nową;
- 4) uchylić, jeżeli brak było podstaw prawnych do jej wydania.

8. Wyższy przełożony może zmienić opinię służbową na niekorzyść żołnierza wyłącznie w przypadku ujawnienia okoliczności lub faktów mających negatywny wpływ na wynik opinii służbowej, które nie były znane opiniującemu w dniu wydania opinii, od której wniesiono odwołanie.

9. Opinia służbowa wydana wskutek odwołania jest ostateczna, chyba że żołnierz uzyskał ogólną ocenę niedostateczną. W takim przypadku żołnierz może wystąpić do dowódcy jednostki wojskowej z wnioskiem o zweryfikowanie tej opinii.

10. W przypadku osób pełniących służbę na stanowisku zastępcy dowódcy jednostki wojskowej wniosek o weryfikację opinii jest kierowany do wyższego przełożonego rozpatrującego odwołanie.

11. W przypadku wystąpienia przez żołnierza z wnioskiem o zweryfikowanie opinii służbowej dowódca jednostki wojskowej może powołać komisję w celu zbadania zasadności wniosku i po zapoznaniu się z opinią komisji, o ile została ona powołana, w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku, może opinię:

- 1) utrzymać w mocy;
- 2) zmienić lub uzupełnić;
- 3) uchylić i wydać nową;
- 4) uchylić, jeżeli brak było podstaw prawnych do jej sporządzenia.

12. Żołnierz wyznaczony na stanowisko służbowe poza granicami państwa albo w międzynarodowej strukturze wojskowej dyslokowanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlega opiniowaniu służbowemu według trybu obowiązującego w miejscu pełnienia służby.

13. Dowódca jednostki wojskowej może z urzędu lub na polecenie wyższego przełożonego uchylić albo zmienić każdą opinię służbową, jeżeli:

- 1) wyjdą na jaw okoliczności mające wpływ na to opiniowanie w trakcie przeprowadzania opiniowania a nieznane opiniującemu;
- 2) nie było podstaw prawnych do wydania opinii służbowej;
- 3) opinia służbowa zawiera oczywiste błędy lub omyłki.

14. Od decyzji wydanej na skutek postępowania, o którym mowa w ust. 13, przysługuje odwołanie.

15. Za przygotowanie i przebieg procesu opiniowania służbowego żołnierza odpowiada:

- 1) w jednostce wojskowej – dowódca jednostki wojskowej;
- 2) skierowanego do służby poza granicami państwa – przełożony w jednostce wojskowej, w której żołnierz zajmuje ostatnie stanowisko służbowe przed skierowaniem do służby poza granicami państwa;
- 3) w instytucji krajowej lub zagranicznej – kierownik jednostki, do której żołnierz zawodowy został oddelegowany;
- 4) w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo w Służbie Wywiadu Wojskowego – odpowiednio Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego albo Szef Służby Wywiadu Wojskowego.

16. Opinię służbową o żołnierzu udostępnia się w przypadku wystąpienia o nią przez sąd, prokuratora, Żandarmerię Wojskową, Służbę Kontrwywiadu Wojskowego, Służbę Wywiadu Wojskowego, Agencję Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Policję, Agencję Wywiadu, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Straż Graniczną, rzecznika dyscyplinarnego lub rzecznika dyscypliny finansów publicznych – w przypadku gdy podmioty te prowadzą postępowanie dotyczące tego żołnierza.

17. Przepisów ust. 1–16 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych.

18. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb opiniowania żołnierzy, o których mowa w ust. 1,
- 2) terminy opiniowania służbowego,
- 3) sposób i tryb wnoszenia odwołania od opinii służbowej,
- 4) wzór arkusza opinii służbowej,
- 5) sposób doręczania opinii służbowej

– uwzględniając zróżnicowany charakter służby i wykonywanych zadań w ramach jej pełnienia, aby wzór arkusza opinii służbowej zawierał wszystkie dane niezbędne do jej sporządzenia oraz umożliwiał opiniowanemu wypowiedzenie się w sprawie dalszego przebiegu służby, a także aby opiniowanie było oparte na zasadzie jawności dla opiniowanego.

Art. 128. 1. Żołnierza pełniącego służbę wojskową zwalnia się ze służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej, obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej oraz służby pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, w przypadku:

- 1) upływu czasu jej pełnienia;
- 2) osiągnięcia wieku, w którym przestaje podlegać obowiązkowi służby wojskowej;
- 3) utraty albo zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- 4) ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do służby wojskowej;
- 5) utraty stopnia wojskowego albo degradacji;
- 6) prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej usunięcia ze służby;
- 7) wybrania na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, senatora, na kierownicze stanowisko państwowe obsadzone na podstawie wyboru oraz do organów wykonawczych samorządu terytorialnego;
- 8) prawomocnego orzeczenia środka karnego pozbawienia praw publicznych;
- 9) skazania prawomocnym wyrokiem na karę ograniczenia wolności, pozbawienia wolności lub karę aresztu wojskowego bez warunkowego zawieszenia jej wykonania;
- 10) otrzymania w opinii służbowej ogólnej oceny niedostatecznej;
- 11) nieukończenia szkolenia podstawowego lub niezłożenia przysięgi wojskowej w przypadku żołnierzy, o których mowa w art. 173 ust. 1;

- 12) niewyrażenia zgody na zmianę stanowiska służbowego na stanowisko w innej jednostce wojskowej w przypadku reformowania jednostki wojskowej, w której pełnił tę służbę;
- 13) niewyrażenia zgody na zmianę stanowiska służbowego w przypadku skreślenia w etacie jednostki wojskowej stanowiska służbowego, na które był wyznaczony;
- 14) odmowy przyjęcia skierowania do wojskowej komisji lekarskiej lub na badania psychologiczne, niezgłoszenia się do tej komisji lub na te badania w określonym terminie i miejscu albo niepoddania się badaniom, do których żołnierz został zobowiązany.

2. Żołnierza, o którym mowa w ust. 1, można zwolnić ze służby wojskowej przed upływem czasu jej trwania w przypadku:

- 1) zaistnienia potrzeb Sił Zbrojnych;
- 2) odmowy wydania lub cofnięcia żołnierzowi poświadczenia bezpieczeństwa, lub niewyrażenia przez żołnierza zgody na przeprowadzenie postępowania sprawdzającego;
- 3) braku możliwości wyznaczenia żołnierza na inne stanowisko służbowe w tej samej lub innej jednostce wojskowej, odpowiadające jego przygotowaniu zawodowemu oraz kwalifikacjom i umiejętnościom przydatnym w Siłach Zbrojnych;
- 4) otrzymania w opinii służbowej ogólnej oceny dostatecznej;
- 5) złożenia przez niego, drogą służbową, pisemnego wniosku uzasadnionego szczególnie ważnymi względami osobistymi lub rodzinnymi;
- 6) zachowania naruszającego godność i honor żołnierza lub nielicującego z powagą służby;
- 7) zachowania godzącego w dobre imię lub interes Sił Zbrojnych.

3. Osobę, która sprawuje mandat radnego, można zwolnić z czynnej służby wojskowej oraz aktywnej rezerwy przed upływem czasu jej trwania również w przypadku, gdy prowadzona przez nią aktywność polityczna lub społeczna godzi w dobre imię lub interes Sił Zbrojnych.

4. Żołnierza zwolnionego z czynnej służby wojskowej oraz służby w aktywnej rezerwie dowódca jednostki wojskowej przenosi do pasywnej rezerwy.

5. Dzień zwolnienia żołnierza pełniącego służbę w aktywnej rezerwie ze służby określa dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił służbę, przy czym jeżeli zwolnienie następuje na wniosek żołnierza aktywnej rezerwy, dzień ten nie może przypadać w terminie dłuższym niż 30 dni od dnia złożenia wniosku.

6. Jeżeli zachowania, o których mowa w ust. 2 pkt 6 i 7, skutkują wszczęciem przeciwko żołnierzowi postępowania karnego, zwolnienie ze służby wojskowej może nastąpić przed wydaniem prawomocnego orzeczenia w sprawie.

7. W przypadku gdy żołnierz, o którym mowa w ust. 6, nie został skazany prawomocnym wyrokiem sądu, po zakończeniu postępowania karnego przywraca się go do służby, o ile zostanie uznany przez wojskową komisję lekarską za zdolnego do służby wojskowej. Żołnierz ten otrzymuje uposażenie równe uposażeniu na stanowisku zajmowanym przed zwolnieniem i obowiązkowe podwyżki wprowadzone w okresie trwania postępowania.

8. Prawo do uposażenia, o którym mowa w ust. 7, powstaje z dniem podjęcia służby.

9. Okresu pozostawania poza służbą z przyczyn, o których mowa w ust. 6, za który żołnierz nie otrzymał uposażenia, a następnie został przywrócony do służby wojskowej, nie uważa się za przerwę w służbie w zakresie uprawnień uzależnionych od nieprzerwanego jej biegu.

10. Stosunek służbowy wygasa w przypadku, gdy żołnierz:

- 1) zmarł;
- 2) został uznany za zmarłego;
- 3) zaginął.

11. W przypadkach, o których mowa w ust. 10, żołnierza skreśla się z ewidencji wojskowej.

Rozdział 2

Rodzaje służby wojskowej

Art. 129. Służba wojskowa dzieli się na:

- 1) czynną służbę wojskową;
- 2) służbę w rezerwie.

Art. 130. 1. Czynna służba wojskowa polega na pełnieniu:

- 1) zasadniczej służby wojskowej;
- 2) terytorialnej służby wojskowej;
- 3) służby w aktywnej rezerwie w dniach tej służby oraz odbywaniu ćwiczeń wojskowych w ramach pasywnej rezerwy;
- 4) zawodowej służby wojskowej;
- 5) służby w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

2. Zasadnicza służba wojskowa polega na pełnieniu:

- 1) dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej;
- 2) obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej.

Art. 131. 1. Służba w rezerwie ma na celu zapewnienie uzupełnieniowych potrzeb Sił Zbrojnych i dzieli się na:

- 1) aktywną rezerwę;
- 2) pasywną rezerwę.

2. Aktywną rezerwę tworzą osoby, które zgłosiły chęć pełnienia służby w aktywnej rezerwie, złożyły przysięgę wojskową i nie pełnią innego rodzaju służby wojskowej oraz nie ukończyły 55 roku życia, a w przypadku osób posiadających stopień podoficerski lub oficerski – 63 roku życia.

3. Pasywną rezerwę tworzą osoby, które mają uregulowany stosunek do służby wojskowej i nie pełnią innego rodzaju służby wojskowej, i nie podlegają militaryzacji oraz nie ukończyły 55 roku życia, a w przypadku osób posiadających stopień podoficerski lub oficerski – 63 roku życia.

Art. 132. Żołnierze z tytułu pełnienia służby wojskowej w czasie wykonywania obowiązków służbowych podlegają szczególnej ochronie przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych.

Art. 133. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, liczbę osób, które mogą być powołane w danym roku kalendarzowym do czynnej służby wojskowej, oraz liczbę osób, które mogą pełnić służbę wojskową w rezerwie w ramach odbywania ćwiczeń wojskowych. W rozporządzeniu należy uwzględnić odpowiednio potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych.

Rozdział 3

Stopnie wojskowe

Art. 134. 1. Żołnierzy w służbie wojskowej dzieli się na:

- 1) korpus szeregowych;
- 2) korpus podoficerów, do którego zalicza się:
  - a) podoficerów młodszych,
  - b) podoficerów starszych;
- 3) korpus oficerów, do którego zalicza się:
  - a) oficerów młodszych,
  - b) oficerów starszych,
  - c) generałów i admirałów.

2. Korpusy oficerów, podoficerów i szeregowych dzielą się na korpusy osobowe. Korpusy osobowe dzielą się na grupy osobowe, w których występuje podział na specjalności wojskowe.

3. Minister Obrony Narodowej, w drodze rozporządzenia, tworzy i znosi korpusy osobowe, ustala ich podział na grupy osobowe i specjalności wojskowe oraz wskazuje grupy osobowe i specjalności wojskowe, w których służba może być pełniona przez osoby z niepełnosprawnościami, kierując się zapewnieniem zaspokojenia potrzeb Sił Zbrojnych.

Art. 135. 1. Ze względu na posiadany stopień wojskowy żołnierze są szeregowymi, podoficerami lub oficerami.

2. Stopniami wojskowymi są następujące stopnie:

- 1) szeregowych:
  - a) szeregowy,
  - b) starszy szeregowy,
  - c) starszy szeregowy specjalista;
- 2) podoficerskie:
  - a) podoficerów młodszych:
    - kapral,
    - starszy kapral,
    - plutonowy,
    - sierżant,
    - starszy sierżant,
    - młodszy chorąży,
  - b) podoficerów starszych:
    - chorąży,
    - starszy chorąży,
    - starszy chorąży sztabowy;
- 3) oficerskie:
  - a) oficerów młodszych:
    - podporucznik,
    - porucznik,
    - kapitan,
  - b) oficerów starszych:
    - major,
    - podpułkownik,
    - pułkownik,
  - c) generalskie:
    - generał brygady,
    - generał dywizji,
    - generał broni,
    - generał.

3. W Marynarce Wojennej stopniami wojskowymi są stopnie:

- 1) szeregowych:
  - a) marynarz,
  - b) starszy marynarz,
  - c) starszy marynarz specjalista;
- 2) podoficerskie:
  - a) podoficerów młodszych:
    - mat,
    - starszy mat,

- bosmanmat,
  - bosman,
  - starszy bosman,
  - młodszy chorąży marynarki,
- c) podoficerów starszych:
- chorąży marynarki,
  - starszy chorąży marynarki,
  - starszy chorąży sztabowy marynarki;
- 3) oficerskie:
- a) oficerów młodszych:
- podporucznik marynarki,
  - porucznik marynarki,
  - kapitan marynarki,
- b) oficerów starszych:
- komandor podporucznik,
  - komandor porucznik,
  - komandor,
- c) admirałskie:
- kontradmirał,
  - wiceadmirał,
  - admirał floty,
  - admirał.

4. Najwyższym stopniem wojskowym jest stopień Marszałka Polski.

5. Żołnierzom będącym studentami uczelni wojskowych albo słuchaczom Szkoły Legii Akademickiej, którzy złożyli przysięgę wojskową, nadaje się tytuł „podchorążego”, który jest używany wraz ze stopniem wojskowym.

6. Stopnie wojskowe są dożywotnie.

Art. 136. 1. Nadanie żołnierzowi stopnia wojskowego, z wyłączeniem stopnia wojskowego szeregowego (marynarza), następuje w drodze mianowania.

2. Pierwszym stopniem wojskowym jest:

- 1) w korpusie szeregowych – stopień wojskowy szeregowego (marynarza);
- 2) w korpusie podoficerów – stopień wojskowy kaprała (mata);
- 3) w korpusie oficerów – stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki).

3. Nadanie stopnia wojskowego szeregowego następuje na kwalifikacji wojskowej albo w trakcie rekrutacji do służby wojskowej prowadzonej przez wojskowe centrum rekrutacji. Nadanie stopnia wojskowego szeregowego (marynarza) może nastąpić również w trakcie rekrutacji do służby wojskowej prowadzonej przez wojskowe centrum rekrutacji.

4. Żołnierza zawodowego mianuje się na stopień wojskowy, który odpowiada stopniowi etatowemu stanowiska służbowego, na jakie żołnierz ma być wyznaczony, z dniem objęcia stanowiska służbowego, albo na kolejny stopień wojskowy w ramach zajmowanego stanowiska służbowego, z dniem określonym w rozkazie o mianowaniu albo w postanowieniu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

5. Mianowania, o którym mowa w ust. 4, nie stosuje się do żołnierzy zawodowych wyznaczanych na stanowiska służbowe zaszerogowane do stopni generałów (admirałów) oraz do żołnierzy zawodowych, o których mowa w art. 193 ust. 2.

Art. 137. 1. Funkcjonariusz Policji, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego może być na własną prośbę przeniesiony do dalszego pełnienia służby w ramach zawodowej służby wojskowej, jeżeli wykazuje predyspozycje do pełnienia tej służby.

2. Przeniesienie, o którym mowa w ust. 1, odbywa się za zgodą Ministra Obrony Narodowej oraz ministra nadzorującą daną służbę, z zachowaniem ciągłości służby.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, do okresu służby, od którego jest uzależnione mianowanie na wyższy stopień wojskowy lub wyznaczenie na wyższe stanowisko służbowe, wlicza się okres posiadania równorzędnego stopnia służbowego w danej służbie oraz okres zajmowania równorzędnego stanowiska w danej służbie.

4. Funkcjonariusz, o którym mowa w ust. 1, otrzymuje stopień wojskowy równorzędny z posiadanym stopniem w odpowiedniej służbie zgodnie z art. 140.

5. Funkcjonariuszowi przenoszonemu w trybie, o którym mowa w ust. 1, nie przysługuje odprawa ani inne należności przewidziane dla funkcjonariuszy odchodzących ze służby.

Art. 138. Osoba posiadająca stopień policyjny, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, powołana na jej wniosek albo za jej zgodą do zawodowej lub terytorialnej służby wojskowej otrzymuje stopień równorzędny ze stopniem posiadanym w danej służbie, zgodnie z art. 140.

Art. 139. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, stopnie policyjne, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Służby Więziennej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej lub Straży Granicznej odpowiadające poszczególnym stopniom wojskowym, biorąc pod uwagę konieczność zapewnienia równorzędności pierwszych stopni w poszczególnych korpusach.

Art. 140. 1. Na stopnie wojskowe w korpusie oficerów mianuje Minister Obrony Narodowej, z wyłączeniem pierwszego stopnia oficerskiego (podporucznika) oraz stopni oficerskich generałów i admirałów, na które mianuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Ministra Obrony Narodowej.

2. Na stopnie wojskowe szeregowych i podoficerów mianuje Minister Obrony Narodowej lub organy wojskowe, którymi są: Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, dowódca rodzaju Sił Zbrojnych, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej, Dowódca Garnizonu Warszawa, szefowie wojskowych centrów rekrutacji oraz inni dowódcy jednostek wojskowych zajmujący stanowisko służbowe zaszerogowane do stopnia etatowego co najmniej pułkownika (komandora), w podległych jednostkach wojskowych, a w przypadku szeregowych zawodowych i podoficerów zawodowych organ właściwy do wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe.

3. Na pierwszy stopień wojskowy w korpusie podoficerów, w przypadku kształcenia, o którym mowa w art. 95, mianuje organ, któremu podlega szkoła podoficerska.

4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Ministra Obrony Narodowej mianuje na stopień wojskowy Marszałka Polski oficera posiadającego stopień wojskowy generała (admirała) za wyjątkowe zasługi dla Sił Zbrojnych.

5. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny na wyższy stopień wojskowy mianuje:

- 1) na stopień wojskowy podporucznika – w drodze postanowienia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych;
- 2) na stopnie wojskowe generałów i admirałów – w drodze postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych;
- 3) na pozostałe stopnie – odpowiednio w drodze decyzji Ministra Obrony Narodowej lub Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych, a także właściwy dowódca jednostki wojskowej.

6. Minister Obrony Narodowej, a w przypadku pierwszego stopnia oficerskiego (podporucznika) oraz stopni oficerskich generałów i admirałów Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w czasie pokoju mogą mianować na wyższy stopień wojskowy również osoby, które z racji ukończonego wieku lub stanu zdrowia nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej, oraz żołnierzy rezerwy:

- 1) w uznaniu ich zasług z tytułu udziału w walkach o niepodległość państwa polskiego;
- 2) w uznaniu ich szczególnych zasług z tytułu działalności na rzecz suwerennej i demokratycznej Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) w uznaniu ich zasług z tytułu udziału w misjach i operacjach poza granicami państwa;

- 4) w uznaniu ich zasług za wykonywanie prac lub zadań na rzecz obronności państwa, w tym tych, którzy:
  - a) działają lub działali w organizacjach pozarządowych, wykonujących działania o charakterze obronnym, edukacyjno-wychowawczym lub w zakresie bezpieczeństwa publicznego,
  - b) są zatrudnieni lub byli zatrudnieni w organach władzy publicznej albo w podmiotach posiadających osobowość prawną,
  - c) posiadają nadany pracowniczy przydział mobilizacyjny lub przydział organizacyjno-mobilizacyjny;
- 5) jeżeli posiadają nadany przydział mobilizacyjny albo przewiduje się nadanie im takiego przydziału i odbyli ćwiczenia wojskowe;
- 6) w przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych, pomimo nieodbycia ćwiczeń wojskowych, jeżeli posiadają zawód lub wykształcenie przydatne na stanowisku służbowym w jednostce wojskowej.

7. Mianowanie, o którym mowa w ust. 6, na wyższy stopień wojskowy może nastąpić:

- 1) w przypadku, o którym mowa w ust. 6 pkt 1 i 2, w stosunku do osób posiadających:
  - a) stopnie wojskowe szeregowych lub podoficerów – na pierwszy stopień oficerski (podporucznika),
  - b) stopnie oficerskie – na wyższe stopnie oficerskie;
- 2) w przypadkach, o których mowa w ust. 6 pkt 3, tylko jeden raz w ramach danego korpusu;
- 3) w przypadkach, o których mowa w ust. 6 pkt 4, tylko w ramach danego korpusu, jeżeli od poprzedniego mianowania upłynęły co najmniej 3 lata;
- 4) w przypadkach, o których mowa w ust. 6 pkt 5, jeżeli w posiadanym stopniu wojskowym pełnili okresową służbę wojskową lub odbyli odpowiednią liczbę dni ćwiczeń wojskowych;
- 5) w przypadkach, o których mowa w ust. 6 pkt 6, jeżeli posiadają nadany przydział mobilizacyjny przez okres co najmniej roku lub byli zamustrowani na statku żeglugi morskiej przewidzianym na potrzeby mobilizacyjne i od poprzedniego mianowania upłynęły co najmniej 3 lata.

8. W szczególnie uzasadnionych przypadkach za zasługi, o których mowa w ust. 6 pkt 1 lub 2, może nastąpić pośmiertne mianowanie na wyższy stopień wojskowy. Mianowanie to może nastąpić tylko raz.

9. Warunkiem mianowania żołnierza na pierwszy stopień wojskowy w czasie pokoju w korpusie:

- 1) podoficerów – jest posiadanie przez niego wykształcenia co najmniej na poziomie szkoły ponadpodstawowej, a w przypadku żołnierzy zawodowych wykształcenia co najmniej średniego lub średniego branżowego;
- 2) oficerskim – jest posiadanie przez niego wykształcenia wyższego, a w przypadku żołnierzy zawodowych tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego.

10. Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki) może być mianowany, po odbyciu szkolenia wojskowego i zdaniu egzaminu na oficera, podoficer lub szeregowy o nieposzlakowanej opinii, który posiada co najmniej bardzo dobrą ocenę w ostatniej opinii służbowej.

11. Jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, na stopień wojskowy kaprała (mata) może być mianowany, po zdaniu egzaminu na podoficera, szeregowy o nieposzlakowanej opinii, który posiada co najmniej bardzo dobrą ocenę w ostatniej opinii służbowej.

12. Żołnierze w czynnej służbie wojskowej mogą być mianowani w czasie pokoju na kolejny wyższy stopień wojskowy, jeżeli spełniają łącznie następujące warunki:

- 1) uzyskają pozytywne wyniki w szkoleniu wojskowym;
- 2) otrzymali co najmniej bardzo dobrą ocenę w opinii służbowej;
- 3) ukończyli kurs lub szkolenie wojskowe, jeżeli jest to wymagane dla stopnia wojskowego, na który mają być mianowani.

13. W razie zewnętrznego zagrożenia państwa, jeżeli została podwyższona gotowość obronna państwa bez ogłaszania mobilizacji lub stanu wojennego, na pierwszy stopień wojskowy w korpusie podoficerów lub w korpusie oficerskim można mianować, jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, żołnierzy zawodowych, o których mowa w art. 95 ust. 7, pomimo niespełnienia warunków, o których mowa w ust. 9–12.

14. Mianowania na wyższy stopień wojskowy nie można dokonać wobec osób skazanych za przestępstwo popełnione z winy umyślnej, z wyjątkiem przypadku, gdy w czasie wojny żołnierz zasłużył się męstwem na polu walki.

15. W przypadku śmierci żołnierza w czynnej służbie wojskowej, mającej związek z tą służbą, za jego zasługi na rzecz obronności państwa, Minister Obrony Narodowej, a w przypadku pierwszego stopnia oficerskiego (podporucznika) oraz stopni oficerskich generałów i admirałów – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, może mianować pośmiertnie tego żołnierza na wyższy stopień wojskowy.

16. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, tryb mianowania na pierwszy stopień oficerski, stopnie oficerskie generałów i admirałów oraz stopień wojskowy Marszałka Polski, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych i ceremoniał wojskowy.

17. Mianowanie żołnierza na kolejny wyższy stopień wojskowy może nastąpić po upływie 3 lat od dnia poprzedniego mianowania.

18. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeśli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych, żołnierz może być mianowany na kolejny wyższy stopień wojskowy przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 17, jednak nie krótszym niż 2 lata.

19. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki, tryb i sposób mianowania na stopnie wojskowe, na które mogą mianować Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej albo Minister Obrony Narodowej, oraz stopnie wojskowe, na które mogą mianować organy wojskowe, o których mowa w ust. 2 i ust. 5 pkt 3, uwzględniając w szczególności różne rodzaje czynnej służby wojskowej, przebieg służby wojskowej lub przeznaczenie żołnierza rezerwy na wypadek ogłoszenia mobilizacji i czas wojny, a także potrzeby Sił Zbrojnych w zakresie stanu osobowego.

Art. 141. Mianowanie na stopień wojskowy odpowiadający stopniowi etatowemu stanowiska służbowego kandydatów na sędziów sądów wojskowych spełniających wymagania określone w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1754 oraz z 2022 r. poz. 655 i 1259) albo stopniowi etatowemu stanowiska służbowego kandydatów na prokuratorów do spraw wojskowych spełniających wymagania określone w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze następuje według zasad określonych dla mianowania żołnierzy zawodowych na stopień wojskowy podporucznika (podporucznika marynarki).

Art. 142. 1. Żołnierz traci stopień wojskowy w przypadku zrzeczenia się obywatelstwa polskiego. W przypadku ponownego uzyskania obywatelstwa polskiego osoba pozbawiona stopnia wojskowego odzyskuje stopień szeregowego, chyba że Minister Obrony Narodowej uzna za wskazane przywrócić jej utracony wyższy stopień wojskowy.

2. W przypadku uprawomocnienia się wyroku sądu orzekającego środek karny pozbawienia praw publicznych albo degradacji żołnierz traci posiadany stopień wojskowy, zachowując jednocześnie stopień wojskowy szeregowego (marynarza).

3. W przypadku uchylecia prawomocnego wyroku sądu, w którym został zastosowany środek karny pozbawienia praw publicznych albo degradacji, żołnierz odzyskuje wcześniej posiadany stopień wojskowy.

4. Żołnierzowi można przywrócić stopień wojskowy za szczególne osiągnięcia w pracy lub zasługi dla Rzeczypospolitej Polskiej, przy czym w przypadku utraty stopnia wskutek zastosowania środka karnego pozbawienia praw publicznych nie może to nastąpić przed upływem czasu, na który został zastosowany ten środek karny.

5. Minister Obrony Narodowej orzeka, w drodze decyzji administracyjnej, o przywróceniu stopnia wojskowego.

Rozdział 4

Zasadnicza służba wojskowa

Oddział 1

Dobrowolna zasadnicza służba wojskowa

Art. 143. 1. Dobrowolna zasadnicza służba wojskowa jest pełniona przez okres do 12 miesięcy.

2. W czasie pełnienia dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej realizuje się:

- 1) szkolenie podstawowe w wymiarze do 28 dni zakończone przysięgą wojskową i wydaniem książeczki wojskowej;
- 2) szkolenie specjalistyczne połączone z wykonywaniem obowiązków na stanowisku służbowym albo w trakcie kształcenia, o którym mowa w art. 95 ust. 4, w wymiarze do 11 miesięcy.
3. Przepisu ust. 2 pkt 1 nie stosuje się do osób, które złożyły już przysięgę wojskową.

Art. 144. Czas trwania dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej może być skrócony dla osób będących absolwentami szkół ponadpodstawowych:

- 1) realizujących programy innowacyjne lub eksperymentalne przysposobienia obronnego lub edukacji w dziedzinie obronności państwa;
- 2) pobierających i kończących naukę w oddziale przygotowania wojskowego;
- 3) realizujących programy edukacyjne związane z obronnością państwa, nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 145. 1. W trakcie odbywania dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej można dokonać zmiany wyboru rodzaju czynnej służby wojskowej, wskazanego we wniosku, o którym mowa w art. 79, przy czym wniosek w tym zakresie jest rozpatrywany z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych.

2. Wniosek w sprawie zmiany wyboru rodzaju czynnej służby wojskowej składa się do szefa wojskowego centrum rekrutacji za pośrednictwem dowódcy jednostki wojskowej, w której jest odbywana dobrowolna zasadnicza służba wojskowa.

Art. 146. 1. Dobrowolna zasadnicza służba wojskowa może zostać przerwana w każdym czasie:

- 1) z uwagi na potrzeby Sił Zbrojnych;
- 2) na wniosek osoby odbywającej służbę.

2. Osobę, która ukończyła wyłącznie szkolenie podstawowe, przenosi się na jej wniosek do aktywnej rezerwy albo terytorialnej służby wojskowej, a w przypadku braku takiego wniosku przenosi się ją do pasywnej rezerwy.

3. Osobę, która nie ukończyła szkolenia podstawowego, nie złożyła przysięgi wojskowej lub nie zrealizowała wymaganego programu kształcenia, o którym mowa w art. 95, albo nie złożyła wniosku, o którym mowa w art. 95 ust. 5, zwalnia się z dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej i przenosi do pasywnej rezerwy.

4. Osoba, która ukończyła wyłącznie szkolenie podstawowe i została przeniesiona do aktywnej rezerwy albo pasywnej rezerwy, może w terminie 3 lat od dnia jej przeniesienia do tej rezerwy złożyć wniosek o powołanie do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej w celu jej kontynuowania przez odbycie szkolenia, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 2. Wniosek uwzględnia się, mając na uwadze potrzeby Sił Zbrojnych.

5. Żołnierza, który odbył dobrowolną zasadniczą służbę wojskową, przenosi się na jego wniosek do zawodowej służby wojskowej, terytorialnej służby wojskowej albo do aktywnej rezerwy, przy czym wniosek w tym zakresie jest rozpatrywany z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych. W przypadku braku takiego wniosku żołnierza przenosi się go do pasywnej rezerwy.

Art. 147. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełnił dobrowolną zasadniczą służbę wojskową, w przypadku gdy przebieg tej służby wskazywał na szczególne zaangażowanie tego żołnierza, powołuje go na stanowisko etatowe do zawodowej służby wojskowej, uwzględniając jego wniosek i potrzeby Sił Zbrojnych.

Art. 148. 1. Za równoznaczne z odbyciem dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej uznaje się:

- 1) ukończenie pierwszego roku studiów wojskowych przez osobę, która przed rozpoczęciem kształcenia złożyła wniosek o powołanie do zawodowej służby wojskowej;
- 2) ukończenie kursu oficerskiego przez absolwenta uczelni wyższej innej niż uczelnia wojskowa, który ukończył kierunek studiów zapewniający nabycie kwalifikacji szczególnie przydatnych w Siłach Zbrojnych oraz złożył wniosek o powołanie do zawodowej służby wojskowej.

2. W przypadku studentów:

- 1) uczelni wyższej, którzy kontynuują kształcenie na uczelni wojskowej oraz złożyli wniosek o powołanie do zawodowej służby wojskowej, albo
- 2) którzy w trakcie kształcenia na uczelni wojskowej złożyli wniosek o powołanie do zawodowej służby wojskowej – za równoznaczne z odbyciem dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej uznaje się ukończenie roku studiów wojskowych, pod warunkiem odbycia szkolenia, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 1.

Art. 149. 1. Osoby, które odbyły dobrowolną zasadniczą służbę wojskową, korzystają z pierwszeństwa w zatrudnieniu w urzędach administracji publicznej.

2. Okres odbywania dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej wlicza się do okresu odbywania służby wojskowej albo do okresu zatrudnienia w rozumieniu przepisów prawa pracy.

Art. 150. Osoba odbywająca dobrowolną zasadniczą służbę wojskową otrzymuje uposażenie w wysokości najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego, określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 437 ust. 4.

Art. 151. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób powoływania do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej,
- 2) czas trwania dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej oraz czas trwania szkolenia podstawowego i szkolenia specjalistycznego,
- 3) wymiar czasu, o który może zostać skrócony czas trwania dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej dla osób będących absolwentami szkół ponadpodstawowych i ubiegających się o powołanie do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej,
- 4) sposób odbywania dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej,
- 5) sposób i tryb postępowania organów wojskowych w zakresie przyjmowania osób powołanych do dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, wyznaczania, zmiany i zwalniania żołnierzy ze stanowisk służbowych, przenoszenia do innych jednostek wojskowych, delegowania i podróży służbowych

– uwzględniając potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych oraz konieczność zapewnienia efektywnego przebiegu tej służby.

Oddział 2

Obowiązkowa zasadnicza służba wojskowa

Art. 152. 1. Obowiązkowa zasadnicza służba wojskowa jest pełniona z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych.

2. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Rady Ministrów, wprowadza, w drodze rozporządzenia, obowiązek pełnienia zasadniczej służby wojskowej, określając termin jej rozpoczęcia i zakończenia, z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych.

Art. 153. 1. Czas trwania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej wynosi 9 miesięcy.

2. Służbę, o której mowa w ust. 1, odbywa się w jednym nieprzerwanym okresie.

3. Rada Ministrów może, w drodze rozporządzenia, ograniczać czas trwania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych i jeżeli nie zagraża to obronności lub bezpieczeństwu państwa.

4. W przypadkach gdy wymaga tego konieczność zapewnienia obrony lub bezpieczeństwa państwa, Rada Ministrów może przedłużyć, w drodze rozporządzenia, czas trwania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej o okres nieprzekraczający łącznie 6 miesięcy.

Art. 154. 1. Równoznaczne ze spełnianiem obowiązku odbycia zasadniczej służby wojskowej przez osoby podlegające obowiązkowi jej odbycia jest odbycie dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej albo pełnienie terytorialnej służby wojskowej przez okres co najmniej 3 lat albo pełnienie służby w aktywnej rezerwie przez okres co najmniej 4 lat.

2. W przypadku wprowadzenia obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej osoby pełniące dobrowolną zasadniczą służbę wojskową:

- 1) które zdecydowały się na jej ukończenie, nie podlegają obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej;
- 2) które przerwały pełnienie dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej, podlegają obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej.

Art. 155. 1. Do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej kwalifikuje się osoby uznane za zdolne do tej służby, posiadające wykształcenie co najmniej podstawowe, z wyłączeniem wykształcenia uzyskanego w szkole specjalnej, oraz które nie ukończyły 35 roku życia.

2. Osoby, o których mowa w ust. 1, szef wojskowego centrum rekrutacji przeznacza i powołuje do służby, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych, orzeczenie właściwej komisji lekarskiej oraz stosownie do potrzeb orzeczenie psychologiczne i kwalifikacje zawodowe.

3. Do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej powołuje się również osoby uznane za zdolne do służby wojskowej, które ukończyły 18 rok życia i zgłosiły się ochotniczo do tej służby.

4. Osoby, o których mowa w ust. 1, powołuje się do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej w miarę możliwości w jednostce wojskowej mającej siedzibę w pobliżu ich miejsca pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób przeznaczania osób, o których mowa w ust. 1, do służby, wymogi dotyczące kierowania tych osób do poszczególnych rodzajów Sił Zbrojnych i rodzajów wojsk oraz kryteria ich kierowania na poszczególne stanowiska i funkcje wojskowe, z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych.

Art. 156. 1. Osoby podlegające powołaniu, w tym również w trybie ochotniczym, do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, po upływie okresu trwania obowiązku jej odbywania, szef wojskowego centrum rekrutacji przenosi do pasywnej rezerwy.

2. W przypadku osób, o których mowa w ust. 1, ich przeniesienie do pasywnej rezerwy następuje z dniem następującym po dniu upływu okresu trwania obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej, a w przypadku osób podlegających poza tym okresem kwalifikacji wojskowej – z dniem, w którym orzeczenie o ich zdolności do służby wojskowej stało się ostateczne.

3. Przeniesienie do pasywnej rezerwy osób, o których mowa w ust. 1, następuje z urzędu i nie wymaga zgody lub udziału osoby przenoszonej do rezerwy.

Art. 157. Nie powołuje się do obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej:

- 1) obywateli polskich, którzy stale zamieszkują za granicą przez okres co najmniej 2 lat i którzy nie posiadają miejsca pobytu stałego albo czasowego trwającego ponad 3 miesiące na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) osób, które pełnią służbę w Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służbie Kontrwywiadu Wojskowego, Służbie Wywiadu Wojskowego, Policji, Straży Granicznej, Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, Służbie Ochrony Państwa, Służbie Więziennej, Straży Marszałkowskiej, Służbie Celno-Skarbowej lub Państwowej Straży Pożarnej;
- 3) żołnierzy OT, żołnierzy pełniących dobrowolną zasadniczą służbę wojskową albo żołnierzy pełniących zawodową służbę wojskową.

Art. 158. 1. Obowiązek pełnienia zasadniczej służby wojskowej odracza się na wniosek osoby podlegającej temu obowiązkowi w przypadku:

- 1) wyboru na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, lub senatora – od dnia ogłoszenia wyników wyboru do dnia wygaśnięcia mandatu;
- 2) kandydowania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Senatu Rzeczypospolitej Polskiej lub Parlamentu Europejskiego – do dnia ogłoszenia wyników wyborów;
- 3) udokumentowanej konieczności sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny wspólnie zamieszkującym, który nie ukończył 16 roku życia lub został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy i do samodzielnej egzystencji albo który ukończył 75 rok życia, jeżeli nie ma innego pełnoletniego członka rodziny bliższego lub równego stopniem pokrewieństwa obowiązwanego do sprawowania tej opieki, albo ze względu na obowiązek sprawowania opieki wynikający z prawomocnego orzeczenia sądu – na czas sprawowania tej opieki;
- 4) pobierania nauki w szkole ponadpodstawowej – na czas pobierania tej nauki;
- 5) pobierania nauki w szkole wyższej, jeżeli jest ona studentem – na czas pobierania tej nauki;
- 6) pobierania nauki w wyższych seminariach duchownych lub innych szkołach duchownych kościołów i związków wyznaniowych mających osobowość prawną oraz zakonach – na czas pobierania tej nauki;
- 7) wystąpienia ważnych spraw osobistych lub rodzinnych, w szczególności związanych z zaistnieniem trudnej sytuacji osobistej lub rodzinnej, które nie upoważniają do udzielenia odroczenia z tytułu sprawowania bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny albo z powodu konieczności załatwienia spraw związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, gospodarstwa rolnego albo innej działalności gospodarczej – do czasu ich ustania.

2. Osoba podlegająca obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej, której udzielono odroczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 4–6, po zakończeniu roku szkolnego albo akademickiego, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia kolejnego roku szkolnego albo akademickiego, przedkłada szefowi wojskowego centrum rekrutacji właściwemu ze względu na miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące zaświadczenie o ukończeniu poprzedniego i rozpoczęciu nowego roku szkolnego albo akademickiego.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb udzielania odroczeń obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej oraz zakres dokumentacji dołączanej do wniosku o udzielenie odroczenia, uwzględniając wymóg, że odroczenia udziela się osobie podlegającej obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej na jej udokumentowany wniosek, oraz mając na względzie potrzebę ujednolicenia sposobu postępowania w tych sprawach.

Art. 159. 1. Po upływie terminu odroczenia osobę powołuje się do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, chyba że zachodzą przesłanki dalszego odroczenia.

2. Osobę, wobec której odroczone obowiązek odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, przenosi się do pasywnej rezerwy, jeżeli do dnia ukończenia przez nią 35 roku życia nie została powołana do odbycia tej służby.

Art. 160. 1. Osoba powołana do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej jest obowiązana stawić się do tej służby w określonym terminie i miejscu.

2. W przypadku niestawienia się osoby powołanej do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej bez uzasadnionej przyczyny starosta (prezydent miasta na prawach powiatu) właściwy ze względu na jej miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące, na wniosek szefa wojskowego centrum rekrutacji, zarządza przymusowe doprowadzenie powołanego przez Policję do wskazanej jednostki wojskowej, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

3. Żołnierzom, po złożeniu przysięgi wojskowej, dowódca jednostki wojskowej wydaje książeczkę wojskową.

Art. 161. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób odbywania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, sposób i tryb postępowania organów wojskowych w zakresie przyjmowania osób powołanych do obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, wyznaczania, zmiany i zwalniania żołnierzy ze stanowisk służbowych, przeniesienia do innych jednostek wojskowych, delegowania i podróży służbowych, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia sprawności i efektywności odbywania tej służby.

Art. 162. Do czasu trwania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej nie zalicza się okresu samowolnego opuszczenia jednostki wojskowej, w której żołnierz odbywa służbę, lub wyznaczonego miejsca przebywania albo okresu samowolnego pozostawania poza nimi. Jednakże okres ten można zaliczyć do czasu trwania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, jeżeli w późniejszym okresie żołnierz wyróżnił się wzorową służbą.

Art. 163. 1. Żołnierza odbywającego obowiązkową zasadniczą służbę wojskową dowódca jednostki wojskowej zwalnia z tej służby przed upływem okresu jej trwania w przypadku:

- 1) uznania go ze względu na stan zdrowia za czasowo niezdolnego do służby wojskowej lub niezdolnego do służby wojskowej w czasie pokoju albo za trwale i całkowicie niezdolnego do służby wojskowej w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;
- 2) konieczności sprawowania przez niego bezpośredniej opieki nad członkiem rodziny; przepis art. 158 ust. 1 pkt 3 stosuje się odpowiednio;
- 3) wybrania go na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, lub senatora;
- 4) zarządzenia w stosunku do niego wykonania kary pozbawienia wolności, w tym również kary zastępczej.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 3 i 4, szef wojskowego centrum rekrutacji z urzędu udziela żołnierzom zwolnionym z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej przed jej odbyciem odroczenia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, do czasu ustania przyczyny zwolnienia.

3. Po ustaniu przyczyn zwolnienia z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, określonych w ust. 1, szef wojskowego centrum rekrutacji powołuje żołnierza do odbycia pozostałego okresu tej służby, jeżeli nie zachodzą okoliczności uzasadniające udzielenie dalszego odroczenia.

4. Żołnierz – kobieta odbywający obowiązkową zasadniczą służbę wojskową i zwolniony z tej służby z powodu uznania go za czasowo niezdolnego do służby wojskowej ze względu na ciążę nie podlega powołaniu do odbycia pozostałego okresu tej służby. Z dniem zwolnienia ze służby dowódca jednostki wojskowej przenosi tego żołnierza do pasywnej rezerwy.

5. Żołnierza, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, niepowołanego do odbycia pozostałego okresu obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej z powodu odroczenia tej służby, szef wojskowego centrum rekrutacji przenosi do pasywnej rezerwy z dniem ukończenia przez niego 35. roku życia.

6. Przeniesienie do pasywnej rezerwy żołnierza zwolnionego z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, w przypadku uznania tego żołnierza za niezdolnego do służby wojskowej w czasie pokoju, należy do dowódcy jednostki wojskowej i następuje z dniem jego zwolnienia z tej służby.

7. Minister Obrony Narodowej może, na udokumentowany wniosek żołnierza, uzasadniony szczególnie ważnymi względami osobistymi lub rodzinnymi, złożony drogą służbową, wydać decyzję administracyjną zwalniającą go z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej przed jej odbyciem i przenieść go do pasywnej rezerwy, jeżeli nie stoją temu na przeszkodzie potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych.

Art. 164. Żołnierza, który odbył obowiązkową zasadniczą służbę wojskową, dowódca jednostki wojskowej przenosi do pasywnej rezerwy, chyba że złoży on wniosek o powołanie do zawodowej służby wojskowej, terytorialnej służby wojskowej albo przeniesienie do aktywnej rezerwy. Wniosek w tej sprawie rozpatruje się z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych.

Art. 165. 1. Orzekanie w sprawach udzielania osobom podlegającym obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej odroczeń tej służby należy do szefów wojskowych centrów rekrutacji i następuje w drodze decyzji administracyjnej.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, przysługuje osobie podlegającej obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej odwołanie do Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji w terminie 14 dni od dnia doręczenia tej decyzji. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje powołania do zasadniczej służby wojskowej osoby podlegającej obowiązkowi odbycia tej służby.

3. Decyzja, o której mowa w ust. 1, może być zmieniona przez Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji również z urzędu, jeżeli została wydana z naruszeniem przepisów prawa.

4. Osoba podlegająca obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej korzystająca z odroczenia zasadniczej służby wojskowej jest obowiązana stawić się przed szefem wojskowego centrum rekrutacji niezwłocznie po upływie okresu odroczenia.

5. Z dniem zakończenia obowiązku odbywania zasadniczej służby wojskowej wygasają decyzje o udzieleniu osobom podlegającym obowiązkowi odbywania zasadniczej służby wojskowej odroczenia tej służby.

6. Przeniesienie do rezerwy w przypadku, o którym mowa w art. 159 ust. 2, następuje z urzędu i nie wymaga zgody lub udziału tych osób.

7. Osoby podlegające obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej i niepowołane do odbycia tej służby przenosi do pasywnej rezerwy szef wojskowego centrum rekrutacji.

8. Minister Obrony Narodowej może określić, w drodze rozporządzenia, grupę lub grupy osób podlegających przeniesieniu do pasywnej rezerwy przed upływem okresu, w którym podlegają powołaniu do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, oraz termin tego przeniesienia, uwzględniając potrzeby uzupełnieniowe Sił Zbrojnych.

Art. 166. 1. Żołnierze mogą być zwolnieni z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej przedterminowo z pozostawieniem w dyspozycji dowódcy jednostki wojskowej.

2. Zwolnienie, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić z przyczyn służbowych uzasadniających natychmiastowe dokonanie zmiany stanu ewidencyjnego żołnierzy odbywających czynną służbę wojskową w jednostce wojskowej.

3. Zwolnienia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje dowódca jednostki wojskowej za zgodą lub na polecenie Ministra Obrony Narodowej.

4. Żołnierzom, o których mowa w ust. 1, w okresie pozostawiania w dyspozycji dowódcy jednostki wojskowej nie przysługują świadczenia z tytułu odbywania czynnej służby wojskowej określone w niniejszej ustawie.

5. Przeniesienie do pasywnej rezerwy żołnierzy zwolnionych z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej przedterminowo należy do szefa wojskowego centrum rekrutacji i następuje z upływem czasu trwania tej służby, liczonego od dnia rozpoczęcia jej odbywania.

6. Przed przeniesieniem do pasywnej rezerwy żołnierze zwolnieni z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej przedterminowo mogą być w każdym czasie wezwani przez dowódcę jednostki wojskowej do dalszego jej odbywania. Wezwanie do odbycia pozostałego okresu tej służby doręcza się żołnierzowi na piśmie co najmniej na 3 dni przed dniem stawienia się do tej służby.

Art. 167. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb postępowania w zakresie zwalniania żołnierzy z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej przed jej odbyciem, a także przenoszenia do pasywnej rezerwy tych żołnierzy, terminy, w których następuje zwolnienie ze służby i przeniesienie do rezerwy, czynności podlegające wykonaniu przez poszczególne organy wojskowe, uwzględniając zróżnicowanie postępowania w zależności od podstaw zwolnienia oraz niezbędny okres konieczny do rozliczenia się żołnierza z jednostką wojskową;
- 2) przypadki i sposób postępowania w zakresie wzywania żołnierzy zwolnionych przedterminowo z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej do odbycia pozostałego okresu tej służby, mając na względzie konieczność zapewnienia sprawnego postępowania w tych sprawach.

Art. 168. 1. Osoby podlegające obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej, które zostały duchownymi lub członkami zakonów (po profesji wieczystej), przenosi się do pasywnej rezerwy.

2. Przepisu ust. 1 oraz innych przepisów ustawy dotyczących duchownych lub członków zakonów nie stosuje się do:

- 1) duchownych wybieranych na określoną kadencję;
- 2) duchownych lub członków zakonów kościołów i innych związków wyznaniowych nieposiadających osobowości prawnej.

Art. 169. 1. Żołnierzom odbywającym obowiązkową zasadniczą służbę wojskową przysługuje uposażenie w wysokości 50% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego, na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 437 ust. 4, jednakże w wysokości nie niższej niż kwota minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalanego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

2. Do uposażenia, o którym mowa w ust. 1, mogą być przyznane dodatek za sprawowaną funkcję i dodatki uzasadnione szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wysokość dodatków, o których mowa w ust. 2, sposób i tryb ich przyznawania, uwzględniając rodzaj sprawowanej funkcji oraz szczególne właściwości lub warunki służby.

Rozdział 5

Terytorialna służba wojskowa

Art. 170. 1. Terytorialną służbę wojskową mogą pełnić, na ich wniosek, osoby posiadające uregulowany stosunek do służby wojskowej, a także inne osoby niepodlegające obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej.

2. Czas trwania terytorialnej służby wojskowej wynosi od roku do 6 lat.

3. Czas trwania terytorialnej służby wojskowej może zostać przedłużony na kolejny okres, na wniosek lub za zgodą żołnierza OT, przez dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę, w trakcie pełnienia tej służby.

4. Terytorialną służbę wojskową pełni się w jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych Wojsk Obrony Terytorialnej oraz w Dowództwie Wojsk Obrony Terytorialnej.

5. Żołnierz OT może wykonywać zadania służbowe na terytorium całego kraju niezależnie od siedziby jednostki wojskowej, w której pełni służbę.

Art. 171. 1. Terytorialna służba wojskowa może być pełniona dyspozycyjnie albo rotacyjnie.

2. Terytorialną służbę wojskową żołnierz OT pełni rotacyjnie w jednostce wojskowej albo innym miejscu określonym przez dowódcę jednostki wojskowej w określonych przez dowódcę jednostki wojskowej dniach służby, co najmniej raz w miesiącu przez okres 2 dni w czasie wolnym od pracy. W pozostałe dni żołnierz OT pełni służbę dyspozycyjnie.

3. Terytorialną służbę wojskową żołnierz OT może pełnić rotacyjnie również w inne dni, stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych, po uzgodnieniu z tym żołnierzem lub na jego wniosek.

4. Terytorialną służbę wojskową żołnierz OT pełni dyspozycyjnie poza jednostką wojskową, pozostając w gotowości do stawienia się do służby pełnionej rotacyjnie w terminie i miejscu wskazanych przez dowódcę jednostki wojskowej.

Art. 172. 1. Stosunek służbowy terytorialnej służby wojskowej powstaje w drodze powołania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do tej służby.

2. W powołaniu wskazuje się miejsce i okres pełnienia terytorialnej służby wojskowej oraz stanowisko służbowe występujące w etacie jednostki wojskowej przeznaczone dla żołnierza OT.

3. Pierwszeństwo w powołaniu do terytorialnej służby wojskowej przysługuje:

- 1) osobom posiadającym pobyt stały lub pobyt czasowy powyżej 3 miesięcy na obszarze dyslokacji miejsca pełnienia tej służby;
- 2) byłym żołnierzom zawodowym;
- 3) członkom organizacji proobronnych;
- 4) członkom organizacji harcerskich, które podpisały porozumienie o współpracy z Ministrem Obrony Narodowej lub dowódcami jednostek wojskowych, posiadającym rekomendacje władz tych organizacji;
- 5) absolwentom szkół realizujących programy innowacyjne lub eksperymentalne przysposobienia obronnego lub edukacji w dziedzinie obronności państwa;
- 6) absolwentom szkół ponadpodstawowych pobierającym naukę w oddziałach przygotowania wojskowego;
- 7) absolwentom szkół ponadpodstawowych realizujących programy edukacyjne związane z obronnością państwa, nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej.

4. W przypadku osób, które wcześniej nie pełniły czynnej służby wojskowej i nie złożyły przysięgi wojskowej, powołanie może nastąpić wyłącznie na stanowisko służbowe w korpusie szeregowych.

5. Żołnierz OT ma obowiązek zawiadomić niezwłocznie swojego pracodawcę o fakcie powołania do terytorialnej służby wojskowej.

Art. 173. 1. Żołnierze OT, którzy wcześniej nie pełnili czynnej służby wojskowej i nie złożyli przysięgi wojskowej, w pierwszym okresie pełnią terytorialną służbę wojskową rotacyjnie nieprzerwanie przez okres 16 dni, w ramach którego odbywają szkolenie podstawowe i składają przysięgę wojskową.

2. Żołnierzom OT, po złożeniu przysięgi wojskowej, dowódca jednostki wojskowej wydaje książeczkę wojskową.

3. W uzasadnionych przypadkach szkolenie podstawowe można odbyć w kilku okresach w ciągu 4 miesięcy w czasie wolnym od pracy.

4. W powołaniu do terytorialnej służby wojskowej żołnierzy, o których mowa w art. 171 ust. 4, określa się miejsce stawienia się na szkolenie podstawowe. Po zakończeniu szkolenia żołnierza OT kieruje się do jednostki wojskowej w celu pełnienia dalszej służby i objęcia stanowiska służbowego.

Art. 174. Żołnierz OT może być powołany do zawodowej służby wojskowej, jeżeli pełnił terytorialną służbę wojskową przez okres co najmniej 2 lat i uzyskał pozytywną opinię służbową.

Art. 175. 1. Żołnierze OT mogą być wezwani do stawienia się w trybie natychmiastowego stawiennictwa do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie w celu:

- 1) sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej i bojowej jednostek wojskowych;
- 2) udziału jednostek wojskowych w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, działaniach antyterrorystycznych i z zakresu ochrony mienia, akcjach poszukiwawczych oraz ratowania lub ochrony zdrowia i życia ludzkiego, oczyszczaniu terenów z materiałów wybuchowych i niebezpiecznych pochodzenia wojskowego oraz ich unieszkodliwianiu, a także w realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego;
- 3) przeciwdziałania zagrożeniu bezpieczeństwa państwa, jeżeli jest to niezbędne do wykonywania zadań Sił Zbrojnych w tym zakresie.

2. Wezwanie, o którym mowa w ust. 1, może być przekazane w środkach masowego przekazu oraz za pośrednictwem środków komunikacji elektronicznej.

3. Żołnierz OT wezwany do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie w trybie natychmiastowego stawiennictwa jest obowiązany stawić się do tej służby w określonym terminie i miejscu.

Art. 176. 1. W trakcie pełnienia terytorialnej służby wojskowej przez żołnierza OT dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę, może kierować żołnierza OT, na jego wniosek lub za jego zgodą, na kurs, w tym kurs podoficerski lub oficerski, lub szkolenie specjalistyczne, stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych i jednostki wojskowej.

2. Żołnierzom OT pełniącym terytorialną służbę wojskową rotacyjnie przysługują bezpłatne badania lekarskie związane z uzyskaniem uprawnień do wykonywania zadań lub zawodów na potrzeby Sił Zbrojnych, wymagających szczególnych kwalifikacji zdrowotnych, na podstawie przepisów odrębnych.

3. Koszty badań lekarskich finansowane są z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, w formie zwrotu opłaty uiszczonej przez żołnierza. Przepisy art. 323 ust. 3–5 i 8–10 stosuje się odpowiednio.

Art. 177. 1. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierze OT pełnią terytorialną służbę wojskową, ustala – w formie zbiorowego wykazu dla jednostki wojskowej – dni, w których w danym roku kalendarzowym służba jest pełniona rotacyjnie. Dni, w których służba jest pełniona rotacyjnie w trybie natychmiastowego stawiennictwa, są uwzględniane w wykazie po zakończeniu pełnienia tej służby, w formie załącznika do wykazu.

2. Wykaz sporządza się nie później niż na 30 dni przed upływem roku kalendarzowego poprzedzającego rok kalendarzowy, w którym terytorialna służba wojskowa będzie pełniona rotacyjnie, i zapoznaje się z nim żołnierzy OT za pisemnym potwierdzeniem, a wyciąg z wykazu przesyła się właściwemu szefowi wojskowego centrum rekrutacji.

3. Ustalenie dni, w których służba jest pełniona rotacyjnie, w pierwszym roku kalendarzowym pełnienia przez żołnierza OT terytorialnej służby wojskowej może nastąpić w dowolnym okresie tego roku w formie załącznika do wykazu.

4. Wykaz może być zmieniany na uzasadniony wniosek żołnierza OT albo za jego zgodą, z wyjątkiem przypadku pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie w trybie natychmiastowego stawiennictwa.

5. Żołnierz OT po zapoznaniu się z wykazem zawiadamia niezwłocznie swojego pracodawcę o dniach, w których będzie pełnił terytorialną służbę wojskową rotacyjnie, oraz o zmianach tych terminów, a także zawiadamia pracodawcę o wezwaniu go do pełnienia tej służby w innych dniach, z wyjątkiem przypadku pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie w trybie natychmiastowego stawiennictwa.

6. W przypadku wezwania żołnierza OT do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie w trybie natychmiastowego stawiennictwa dowódca jednostki wojskowej, do której żołnierz został wezwany, niezwłocznie po jego stawieniu się do służby zawiadamia o tym fakcie pracodawcę tego żołnierza.

7. Przed rozpoczęciem kolejnego okresu szkoleniowego, jednak nie później niż na 6 miesięcy przed przewidywanym terminem skierowania na kurs lub szkolenie specjalistyczne prowadzone w ramach terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie, dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę, informuje go o możliwości skierowania na ten kurs lub szkolenie.

Art. 178. 1. W czasie pełnienia terytorialnej służby wojskowej dyspozycyjnie żołnierz OT jest obowiązany kształcić się i doskonalić, w tym podnosić sprawność fizyczną w zakresie niezbędnym do wykonywania zadań na stanowisku służbowym, a także utrzymywać stały kontakt z jednostką wojskową.

2. W czasie terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie żołnierz OT może przebywać w jednostce wojskowej za zgodą dowódcy tej jednostki. Czas ten nie zalicza się do czasu trwania terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie.

Art. 179. Na wniosek żołnierza OT dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę, wydaje mu zaświadczenie o okresie pełnienia terytorialnej służby wojskowej, wskazując w nim okres i liczbę dni, w których pełnił tę służbę rotacyjnie.

Art. 180. 1. W ramach pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie żołnierz OT jest szkolony w specjalności wojskowej odpowiadającej stanowisku służbowemu, na które został wyznaczony lub jest planowany do wyznaczenia, oraz funkcji, która została mu powierzona.

2. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, może być prowadzone w uczelniach wojskowych, szkołach podoficerskich, centrach szkolenia i ośrodkach szkolenia oraz jednostkach wojskowych, a zajęcia objęte programem tego szkolenia można organizować i prowadzić, stosownie do potrzeb, rodzaju i celu tych zajęć oraz warunków szkoleniowych, również poza tymi jednostkami.

Art. 181. 1. Żołnierz OT pełniący terytorialną służbę wojskową rotacyjnie może być czasowo delegowany, na podstawie rozkazu dowódcy jednostki wojskowej, w której pełni służbę, do wykonywania zadań w innej jednostce wojskowej.

2. Okres delegowania nie może przekraczać jednorazowo 30 dni, a w przypadku wyrażenia zgody przez żołnierza OT – 3 miesięcy.

Art. 182. 1. Żołnierz OT pełniący terytorialną służbę wojskową rotacyjnie może być skierowany w podróż służbową.

2. W krajową podróż służbową żołnierza OT kieruje dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę.

3. W zagraniczną podróż służbową żołnierza OT, za jego zgodą i na wniosek dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę, kieruje dowódca brygady lub Dowódca Wojsk Obrony Terytorialnej.

4. Żołnierzowi OT, który odbył podróż służbową w godzinach nocnych, przysługuje bezpośrednio po zakończeniu podróży co najmniej 6 godzin odpoczynku.

Art. 183. 1. Żołnierz OT może być przeniesiony, z urzędu lub na swój wniosek, do innej jednostki wojskowej Wojsk Obrony Terytorialnej.

2. Przeniesienie żołnierza OT do innej jednostki wojskowej może nastąpić z urzędu, w szczególności:

- 1) ze względów szkoleniowych;
- 2) w celu uzupełnienia potrzeb etatowych innych jednostek wojskowych;
- 3) w przypadku rozformowania jednostki wojskowej;
- 4) w przypadku zmniejszenia stanu etatowego jednostki wojskowej.

Art. 184. Przepisy art. 340, w zakresie informowania przez żołnierza zawodowego dowódcy jednostki wojskowej o zamiarze wyjazdu i pobytu za granicą w celach niezwiązanych z zawodową służbą wojskową, stosuje się odpowiednio do żołnierzy OT.

Rozdział 6

Zawodowa służba wojskowa

Oddział 1

Powoływanie do zawodowej służby wojskowej

Art. 185. 1. Powołanie do zawodowej służby wojskowej może nastąpić, jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych.

2. Powołanie do zawodowej służby wojskowej następuje na czas nieokreślony.

3. Stosunek służbowy żołnierza zawodowego powstaje w drodze powołania na podstawie dobrowolnego zgłoszenia się do tej służby.

4. Termin rozpoczęcia pełnienia zawodowej służby wojskowej oraz stanowisko służbowe, na jakim będzie pełniona ta służba, określa rozkaz personalny.

Art. 186. 1. Rozkazy personalne o powołaniu do zawodowej służby wojskowej wydają, w odniesieniu do stanowisk służbowych:

- 1) o stopniach etatowych pułkownika (komandora) i generałów (admirałów) – Minister Obrony Narodowej;
- 2) w korpusie oficerów, o stopniach etatowych niewymienionych w pkt 1, oraz w korpusach podoficerów i szeregowych w jednostkach wojskowych niewymienionych w pkt 3 i 4 – kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr;
- 3) w korpusach podoficerów i szeregowych – Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych, dowódcy wojsk, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej i Dowódca Garnizonu Warszawa, oraz Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych w podległych jednostkach wojskowych;
- 4) w korpusie szeregowych – dowódca jednostki wojskowej zajmujący stanowisko służbowe zaszeregowane do stopnia etatowego co najmniej pułkownika (komandora), w podległych jednostkach wojskowych.

2. Rozkazy personalne o powołaniu do zawodowej służby wojskowej w stosunku do osób w czasie kształcenia, a także do poprzedzającej go dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej wydaje odpowiednio:

- 1) na uczelni wojskowej – kierownik komórki organizacyjnej Ministerstwa Obrony Narodowej właściwej do spraw kadr;
- 2) w szkole podoficerskiej albo w centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia – dowódca rodzaju Sił Zbrojnych, pod który podlega szkoła, centrum lub ośrodek.

Art. 187. 1. Do zawodowej służby wojskowej można powołać:

- 1) w korpusie oficerów osobę, która spełnia łącznie następujące warunki:
  - a) posiada tytuł zawodowy co najmniej magistra lub równorzędny,
  - b) posiada stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia etatowego stanowiska służbowego, na jakie ma być wyznaczona;
- 2) w korpusie podoficerów osobę, która spełnia łącznie następujące warunki:
  - a) posiada co najmniej wykształcenie średnie lub średnie branżowe,
  - b) posiada stopień wojskowy równy lub bezpośrednio niższy od stopnia wojskowego stanowiska etatowego, do którego ma być zaszeregowana po powołaniu do zawodowej służby wojskowej;
- 3) w korpusie szeregowych osobę, która spełnia łącznie następujące warunki:
  - a) posiada co najmniej wykształcenie podstawowe, gimnazjalne, zasadnicze zawodowe lub zasadnicze branżowe,
  - b) posiada przygotowanie zawodowe lub kwalifikacje albo umiejętności przydatne w korpusie osobowym, w jakim ma pełnić zawodową służbę wojskową,
  - c) odbyła co najmniej szkolenie podstawowe, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 1, o ile nie pełniła wcześniej czynnej służby wojskowej.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do powołania do zawodowej służby wojskowej, o której mowa w art. 95 ust. 5 i 6.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb i sposób powoływania do zawodowej służby wojskowej, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności procesu powoływania i ustalania przydatności do zawodowej służby wojskowej osób ubiegających się o powołanie do tej służby oraz mając na uwadze kategorie tych osób, w tym żołnierzy pełniących różne rodzaje służby wojskowej.

Art. 188. Powołanie do zawodowej służby wojskowej sędziów w sądach wojskowych reguluje ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych.

Art. 189. 1. Pracownik powołany do zawodowej służby wojskowej zachowuje prawo do ostatnio pobieranego wynagrodzenia od pracodawcy do końca miesiąca kalendarzowego, w którym jest obowiązany stawić się do pełnienia tej służby.

2. Stosunek pracy z pracownikiem powołanym do zawodowej służby wojskowej wygasa z dniem stawienia się do tej służby.

Oddział 2

Pełnienie zawodowej służby wojskowej

Art. 190. 1. Zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia zawodowej służby wojskowej ustala wojskowa komisja lekarska właściwa ze względu na miejsce stacjonowania jednostki wojskowej lub pododdziału jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, a w przypadku określania zdolności do służby w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych oraz rodzajach wojsk właściwa rzeczowo wojskowa komisja lekarska.

2. Żołnierzy zawodowych kieruje się do wojskowej komisji lekarskiej z urzędu:

- 1) gdy nie wykonują zadań służbowych z powodu choroby trwającej nieprzerwanie przez co najmniej 3 miesiące;
- 2) jeżeli w ich stanie zdrowia nastąpiło pogorszenie uniemożliwiające lub utrudniające wykonywanie zadań służbowych;
- 3) gdy ulegli wypadkom pozostającym w związku z pełnieniem zawodowej służby wojskowej lub u których została stwierdzona choroba powstała w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej;
- 4) w celu przeprowadzenia okresowych lub okolicznościowych badań lekarskich – jeżeli zostali zaliczeni do określonych grup osobowych;
- 5) przed skierowaniem lub wyznaczeniem do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa oraz po powrocie do kraju z wyjątkiem kierowania lub wyznaczania żołnierzy do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa z przeznaczeniem realizacji zadań na terenie kontynentu europejskiego oraz Państw-Stron Traktatu Północnoatlantyckiego spoza tego kontynentu;
- 6) jeżeli orzeczenie wojskowej komisji lekarskiej jest niezbędne w postępowaniu karnym lub w sprawach o wykroczenia.

3. Przepisu ust. 2 pkt 1 nie stosuje się do żołnierzy – kobiet w ciąży.

4. Do wojskowej komisji lekarskiej można skierować z urzędu żołnierza zawodowego również w innych niż wymienione w ust. 2 przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych, w tym w szczególności:

- 1) przed wyznaczeniem na stanowisko służbowe;
- 2) w związku z przeniesieniem do innego korpusu osobowego albo innej grupy osobowej;
- 3) przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej z przyczyn innych niż ze względu na stan zdrowia;
- 4) gdy nie przystąpił w nakazanym terminie do sprawdzianu sprawności fizycznej lub gdy otrzymał ze sprawdzianu sprawności fizycznej ocenę niedostateczną;
- 5) w celu sprawdzenia prawidłowości orzekania o jego czasowej niezdolności do służby z powodu choroby lub prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego.

5. Żołnierza kieruje się również do wojskowej komisji lekarskiej na jego wniosek.

6. Do wojskowej komisji lekarskiej kierują:

- 1) dowódca jednostki wojskowej – w przypadkach wymienionych w ust. 2 pkt 1–4, ust. 4 pkt 3–5 oraz ust. 5, a także, po uzgodnieniu z organem właściwym do wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe, w przypadkach wymienionych w ust. 2 pkt 5 oraz w ust. 4 pkt 1 i 2;
- 2) sąd, prokurator, komendant jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej oraz inny organ, przed którym toczy się postępowanie w sprawach o przestępstwo lub wykroczenie – w przypadku wymienionym w ust. 2 pkt 6;
- 3) Minister Obrony Narodowej – we wszystkich przypadkach.

7. Żołnierz zawodowy jest obowiązany poddać się badaniom zleconym przez wojskową komisję lekarską, w tym również badaniom specjalistycznym, psychologicznym i dodatkowym.

8. W przypadku gdy przeprowadzone badania i zgromadzona dokumentacja nie pozwalają na wydanie orzeczenia, żołnierz zawodowy może zostać skierowany na obserwację w podmiocie leczniczym, jeżeli wyraża na to zgodę.

9. W przypadku odmowy żołnierza zawodowego poddania się obserwacji w podmiocie leczniczym wojskowa komisja lekarska może wydać orzeczenie na podstawie posiadanych dokumentów i oceny stanu zdrowia żołnierza zawodowego.

10. Ustala się następujące kategorie zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej:

- 1) kategoria Z – zdolny do zawodowej służby wojskowej, co oznacza zdolność do pełnienia zawodowej służby wojskowej, a także zdolność do pełnienia dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej w okresie kształcenia, o którym mowa w art. 95 ust. 4;

- 2) kategoria Z/O – zdolny do zawodowej służby wojskowej z ograniczeniami, co oznacza ograniczoną zdolność do dalszego pełnienia zawodowej służby wojskowej w poszczególnych rodzajach Sił Zbrojnych i rodzajach wojsk oraz na określonych stanowiskach służbowych;
- 3) kategoria N – trwale lub czasowo niezdolny do zawodowej służby wojskowej oraz niezdolny do służby w charakterze kandydata na żołnierza zawodowego.

11. Do orzekania przez wojskowe komisje lekarskie w stosunku do żołnierzy zawodowych stosuje się odpowiednio przepisy art. 61, art. 84 i art. 88 oraz przepisy wydane na podstawie art. 87 ust. 3.

12. Orzekając o zaliczeniu żołnierza zawodowego do kategorii Z/O, właściwe wojskowe komisje lekarskie uwzględniają zdolność do pełnienia zawodowej służby wojskowej na stanowisku służbowym wskazanym przez organ właściwy do wyznaczania na to stanowisko. Stanowisko służbowe wskazuje się w uzgodnieniu z żołnierzem zawodowym.

Art. 191. Żołnierz zawodowy pełni zawodową służbę wojskową:

- 1) na stanowisku służbowym;
- 2) w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia, ośrodku szkolenia, w których pobiera naukę;
- 3) w dyspozycji.

Art. 192. 1. Żołnierza zawodowego wyznacza się na stanowisko służbowe, w drodze decyzji, stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych, w zależności od wymogów i kwalifikacji określonych w Karcie Opisu Stanowiska Służbowego, posiadanej oceny w opinii służbowej oraz modelu przebiegu służby.

2. Modele przebiegu służby mogą być opracowane również dla poszczególnych korpusów osobowych (grup osobowych) przez osoby, wskazane przez Ministra Obrony Narodowej, posiadające kwalifikacje właściwe dla danego korpusu osobowego (grupy osobowej).

3. Minimalne wymagania w zakresie wykształcenia w zawodowej służbie wojskowej, niezbędne do wyznaczenia na pierwsze stanowisko służbowe w poszczególnych korpusach, są następujące w stosunku do:

- 1) szeregowych – posiadanie wykształcenia podstawowego, gimnazjalnego, zasadniczego zawodowego lub zasadniczego branżowego;
- 2) podoficerów – posiadanie wykształcenia średniego lub średniego branżowego;
- 3) oficerów – posiadanie tytułu zawodowego magistra lub równorzędnego.

4. Wyznaczenie na kolejne stanowisko służbowe żołnierza zawodowego jest uzależnione od ukończenia kursu, szkolenia, stażu lub specjalizacji, w zależności od wymaganych kwalifikacji, a także w odniesieniu do oficerów:

- 1) od stopnia etatowego majora (komandora podporucznika) – ukończenie studiów podyplomowych na uczelni wojskowej lub posiadanie stopnia naukowego doktora;
- 2) od stopnia etatowego generała brygady (kontradmirała) – ukończenie podyplomowych studiów polityki obronnej.

5. Do celów określonych w ust. 4 na równi ze świadectwem lub dyplomem uczelni wojskowej są traktowane świadectwa lub dyplomy zagranicznych oraz krajowych szkół i uczelni.

6. Przepisu ust. 4 nie stosuje się przy wyznaczaniu żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe, których zajmowanie jest uzależnione od posiadania kwalifikacji lub spełnienia wymagań określonych w innych ustawach, które warunkują możliwość wykonywania niektórych zawodów, a także na stanowiska na uczelniach wojskowych oraz w instytutach badawczych.

Art. 193. 1. Żołnierza zawodowego wyznacza się na stanowisko służbowe, jeżeli posiada stopień wojskowy odpowiadający stopniowi etatowemu stanowiska służbowego, na jakie ma zostać wyznaczony.

2. Minister Obrony Narodowej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach, może wyznaczyć żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe wyższe niż stanowisko, o którym mowa w ust. 1, bez mianowania na wyższy stopień wojskowy.

Art. 194. 1. Wyznaczenie żołnierza zawodowego na niższe stanowisko służbowe może nastąpić, za pisemną zgodą żołnierza, w odniesieniu do żołnierza pełniącego służbę w dyspozycji, z wyłączeniem żołnierzy pełniących służbę w oddelegowaniu.

2. Wyznaczenie, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić na stanowisko służbowe zaszeregowane do bezpośrednio niższego stopnia etatowego od zajmowanego przez żołnierza zawodowego stanowiska.

Art. 195. Wyznaczenie na stanowiska służbowe Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego i dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych następuje zgodnie z aktami mianowania Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 196. 1. Organami właściwymi do wyznaczania na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk żołnierzy zawodowych są:

- 1) Minister Obrony Narodowej – w odniesieniu do stanowisk służbowych o stopniach etatowych pułkownika (komandora) i generałów (admiralów) oraz na które wyznacza na podstawie przepisów odrębnych ustaw;
- 2) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr – w odniesieniu do pozostałych oficerów;
- 3) dowódca jednostki wojskowej – w odniesieniu do stanowisk służbowych korpusu podoficerów i szeregowych.

2. Zwolnienia żołnierza zawodowego korpusu podoficerów i szeregowych z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego w jednostce wojskowej, w której zajmował to stanowisko, i wyznaczenia na stanowisko służbowe w innej jednostce wojskowej dokonuje właściwy organ, któremu podlegają obie te jednostki.

3. Organy, o których mowa w ust. 1, dokonują corocznie oceny sytuacji kadrowej.

Art. 197. 1. Oficer zawodowy zajmujący stanowisko dowódcy jednostki wojskowej (dyrektora, szefa, komendanta, kierownika) pełni zawodową służbę wojskową przez czas określony kadencjami na stanowisku służbowym.

2. Kadencja na stanowisku służbowym trwa od 2 do 3 lat.

3. W przypadku gdy okres pozostający do osiągnięcia przez żołnierza zawodowego wieku, o którym mowa w art. 226 pkt 5, jest krótszy niż 2 lata, można określić dla takiego żołnierza kadencję, której okres kończy się z dniem osiągnięcia przez niego wieku określonego w ustawie albo z dniem określonym przez Ministra Obrony Narodowej na podstawie art. 227.

4. Kadencja na stanowisku służbowym, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami Sił Zbrojnych, może być przedłużona przez organ właściwy do wyznaczenia na stanowisko służbowe.

5. Okres przedłużenia kadencji na stanowisku służbowym nie może być dłuższy niż 12 miesięcy.

6. Okres kadencji na stanowisku służbowym określa organ właściwy do wyznaczania na stanowisko służbowe w decyzji o wyznaczeniu oficera zawodowego na to stanowisko.

7. Oficer zawodowy może powtarzać kadencję na tym samym stanowisku służbowym.

8. Przepisów ust. 1–6 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych sędziów sądów wojskowych, prokuratorów do spraw wojskowych lub w oddelegowaniu.

Art. 198. 1. Kadencja na stanowiskach służbowych Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, dowódców rodzajów Sił Zbrojnych i dowódców wojsk wynosi 3 lata, z możliwością wyznaczenia na ponowną kadencję.

2. Żołnierz zawodowy zajmujący stanowisko służbowe Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego i dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych może być zwolniony z zajmowanego stanowiska przed upływem kadencji przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej lub na jego wniosek, jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych.

Art. 199. 1. Żołnierza zawodowego zwalnia się z zajmowanego stanowiska służbowego:

- 1) jeżeli wojskowa komisja lekarska orzekła jego niezdolność do pełnienia zawodowej służby wojskowej w określonych jednostkach wojskowych albo na zajmowanym stanowisku służbowym;
- 2) jeżeli zlikwidowano zajmowane przez niego stanowisko służbowe;
- 3) wskutek wymierzenia kary dyscyplinarnej odwołania z zajmowanego stanowiska służbowego;
- 4) w przypadku udzielenia urlopu wychowawczego w wymiarze dłuższym niż 12 miesięcy;
- 5) jeżeli upłynął termin kadencji na stanowisku służbowym.

2. Żołnierza zawodowego można zwolnić z zajmowanego stanowiska służbowego w przypadku:

- 1) zaistnienia potrzeb Sił Zbrojnych;
- 2) wszczęcia kontrolnego postępowania sprawdzającego, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 742 oraz z 2022 r. poz. 655 i 1933).

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 i ust. 2 pkt 1, żołnierza zawodowego wyznacza się na równorzędne lub wyższe stanowisko służbowe albo przenosi się do dyspozycji. Możliwość wyznaczenia na wyższe stanowisko nie dotyczy żołnierza zwolnionego ze stanowiska służbowego w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, żołnierza zawodowego przenosi się do dyspozycji na czas prowadzonego postępowania. Na zwolnione stanowisko służbowe nie wyznacza się innego żołnierza zawodowego do czasu zakończenia postępowania, natomiast można powierzyć obowiązki służbowe na tym stanowisku innemu żołnierzowi zawodowemu w trybie określonym w art. 208.

5. Z dniem przeniesienia żołnierza zawodowego do dyspozycji albo zwolnienia z zawodowej służby wojskowej żołnierz zawodowy z mocy prawa jest zwolniony z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego.

6. Zwolnienie żołnierza zawodowego ze stanowiska służbowego sędziego sądu wojskowego albo prokuratora do spraw wojskowych następuje z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych albo ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

Art. 200. 1. Żołnierza zawodowego zwolnionego z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego przenosi się do dyspozycji kierownika komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr:

1) jeżeli przewiduje się wyznaczenie go na inne stanowisko służbowe, przy czym okres pozostawania w dyspozycji nie może być jednorazowo dłuższy niż 2 lata;

2) w przypadku oddelegowania żołnierza zawodowego do pełnienia obowiązków w trybie art. 209.

2. Żołnierz, o którym mowa w ust. 1, jest na zaopatrzeniu w dotychczasowej lub innej jednostce wojskowej.

3. Żołnierza można przenieść do dyspozycji kierownika komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr w przypadku:

1) skierowania go na studia, kursy i szkolenia;

2) podjęcia przez niego pracy poza granicami państwa w strukturach organizacji międzynarodowych lub międzynarodowych strukturach wojskowych, na podstawie umowy zawartej między tym żołnierzem a taką organizacją – jeżeli przewidziano za tym potrzeby Sił Zbrojnych;

3) udzielenia żołnierzowi zawodowemu urlopu wychowawczego, o którym mowa w art. 286;

4) wydania w stosunku do niego decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, przy czym właściwy dowódca może go zwolnić z wykonywania zadań służbowych.

4. Organem wojskowym właściwym do przeniesienia żołnierza zawodowego do dyspozycji jest:

1) Minister Obrony Narodowej – w przypadku żołnierza zawodowego zwolnionego ze stanowiska służbowego na czas oddelegowania oraz w przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2;

2) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr – w pozostałych przypadkach.

5. Jeżeli przeniesienie żołnierza do dyspozycji następuje w związku:

1) ze skierowaniem żołnierza na studia, kursy i szkolenia – czas pozostawania w dyspozycji obejmuje okres tych studiów oraz kursów i szkoleń;

2) z podjęciem przez żołnierza zawodowego pracy, o której mowa w ust. 3 pkt 2 – czas pozostawania w dyspozycji nie może być dłuższy niż 6 lat w okresie zawodowej służby wojskowej.

6. W przypadku przeniesienia żołnierza zawodowego do dyspozycji na podstawie ust. 3 pkt 2 żołnierz zawodowy:

1) nie wykonuje zadań służbowych;

2) nie otrzymuje uposażenia i innych należności pieniężnych oraz nie nabywa prawa do świadczeń w naturze, z wyjątkiem należności i świadczeń, o których mowa w art. 442, art. 444, art. 458, art. 459, art. 462, art. 463, art. 465 i art. 466;

3) nie nabywa prawa do urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego za ten okres.

Art. 201. 1. Żołnierz zawodowy może pełnić zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w spółkach kapitałowych wykonujących działalność leczniczą, utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej, oraz w podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami, dla których Minister Obrony Narodowej jest podmiotem tworzącym w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej.

2. Żołnierz zawodowy, za jego pisemną zgodą, może pełnić zawodową służbę wojskową na stanowiskach w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo w Służbie Wywiadu Wojskowego.

3. Decyzję w sprawie skierowania żołnierza zawodowego do pełnienia zawodowej służby wojskowej na stanowisku w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo Służbie Wywiadu Wojskowego wydaje Minister Obrony Narodowej, na wniosek, odpowiednio, Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego albo Szefa Służby Wywiadu Wojskowego.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera stopień, imię i nazwisko oraz numer PESEL żołnierza zawodowego, wskazanie – odpowiednio – Służby Kontrwywiadu Wojskowego albo Służby Wywiadu Wojskowego, stopień etatowy i grupę uposażenia.

5. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 2, przysługują uprawnienia i świadczenia, w tym uposażenie i inne należności pieniężne, określone w przepisach dla żołnierzy zawodowych pełniących służbę w jednostkach wojskowych.

6. Do żołnierzy, o których mowa w ust. 2, w zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą stosuje się przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego.

7. Minister Obrony Narodowej określi w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb postępowania przy kierowaniu żołnierzy zawodowych w celu wyznaczenia na stanowiska służbowe w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego albo w Służbie Wywiadu Wojskowego i odwoływania ich z tych stanowisk,
  - 2) wzór wniosku o wyznaczenie żołnierza zawodowego na stanowiska służbowe
- uwzględniając dane, jakie powinien zawierać wniosek, a także konieczność zapewnienia efektywności przebiegu tej służby.

Art. 202. 1. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wymagania kwalifikacyjne do wyznaczenia na poszczególne stanowiska służbowe, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia możliwości równego dostępu żołnierzy zawodowych do wyższych stanowisk służbowych oraz doświadczenia żołnierzy i przebiegu służby wojskowej;
- 2) tryb wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe i zwalniania z tych stanowisk oraz zmiany zaszeregowania do stopni wojskowych, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności kierowania przez Ministra Obrony Narodowej podległymi i nadzorowanymi jednostkami organizacyjnymi;
- 3) warunki i tryb zaliczania i przenoszenia żołnierzy zawodowych do innego korpusu osobowego lub grupy osobowej, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia, aby podstawowym kryterium zaliczenia lub przeniesienia żołnierza zawodowego do innego korpusu osobowego lub grupy osobowej było wykształcenie żołnierza, jego kwalifikacje zawodowe, w tym specjalistyczne, stan zdrowia, a także przydatność na nowym stanowisku służbowym;
- 4) tryb przenoszenia żołnierzy zawodowych do dyspozycji, warunki i sposób pełnienia przez nich zawodowej służby wojskowej w tym okresie, a także sposób nakładania na nich zadań służbowych oraz rozliczania z ich wykonania, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia prawidłowego pełnienia przez nich służby wojskowej i wykonywania zadań służbowych;
- 5) warunki i tryb czasowego powierzania obowiązków służbowych, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia ciągłości funkcjonowania jednostki wojskowej oraz sprawności postępowania w sprawach czasowego powierzania obowiązków służbowych;
- 6) terminy i sposób prowadzenia corocznej oceny sytuacji kadrowej, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia możliwości pełnego wykorzystania przez organy wojskowe podległej kadry zawodowej Sił Zbrojnych.

2. Tryb postępowania i warunki, których spełnienie jest wymagane przy wyznaczaniu żołnierzy zawodowych na stanowiska sędziów w sądach wojskowych oraz stanowiska prokuratorów do spraw wojskowych i odwoływaniu z tych stanowisk, określają przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

Art. 203. 1. Żołnierz zawodowy może być wyznaczony lub skierowany do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa.

2. Do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa wyznacza:

- 1) Minister Obrony Narodowej – żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe o stopniach etatowych od stopnia pułkownika (komandora) do stopnia generała (admirala) oraz na które wyznacza na podstawie przepisów odrębnych ustaw;
- 2) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr – pozostałych żołnierzy zawodowych.

3. Do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa kieruje Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego.

4. W czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa żołnierz zawodowy podlega organowi, który wyznaczył lub skierował go do tej służby, albo organowi wskazanemu przez Ministra Obrony Narodowej w przepisach określających bezpośrednie podporządkowanie jednostek organizacyjnych. Podczas wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa żołnierz zawodowy może podlegać odpowiednio, w zależności od miejsca pełnienia zawodowej służby wojskowej:

- 1) przełożonemu kierującemu działalnością misji organizacji międzynarodowej lub sił wielonarodowych;
- 2) kierującemu placówką zagraniczną, w której został wyznaczony do pełnienia zawodowej służby wojskowej;
- 3) polskiemu przedstawicielowi wojskowemu – w przypadku pełnienia służby na stanowisku w polskim przedstawicielstwie wojskowym przy organizacji międzynarodowej lub przy międzynarodowej strukturze wojskowej, przy siłach zbrojnych albo przy innych strukturach obronnych państw obcych;
- 4) przełożonemu określonymu przez organizację międzynarodową albo międzynarodową strukturę wojskową – w przypadku pełnienia służby na stanowisku bezpośrednio w strukturach organizacji międzynarodowych albo międzynarodowych strukturach wojskowych, a w sprawach narodowych – starszemu oficerowi narodowemu;
- 5) przełożonemu określonymu przez właściwy organ sił zbrojnych albo innych struktur obronnych państwa obcego – przy którego siłach lub strukturach żołnierz pełni służbę wojskową.

5. Żołnierzom zawodowym wyznaczonym do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługują następujące uprawnienia i świadczenia:

- 1) prawo przebywania w miejscu pełnienia służby wraz z małżonkiem i dziećmi pozostającymi na utrzymaniu żołnierza;
- 2) prawo do nieodpłatnego zakwaterowania w lokalu mieszkalnym, wraz z niezbędnym umeblowaniem i wyposażeniem, albo prawo do równoważnika pieniężnego na wynajęcie lokalu mieszkalnego, odpowiednio do zajmowanego stanowiska służbowego oraz liczby uprawnionych i przesiedlonych członków rodziny;
- 3) prawo do ryczałtu na pokrycie niektórych świadczeń związanych z użytkowaniem lokalu mieszkalnego;
- 4) zwrot opłat związanych z nauką przesiedlonych dzieci w szkole podstawowej i ponadpodstawowej;
- 5) zwrot niezbędnych, udokumentowanych kosztów leczenia w państwie, w którym żołnierz pełni służbę, oraz kosztów leczenia uprawnionych i przesiedlonych członków rodziny.

6. Niezależnie od świadczeń, o których mowa w ust. 5, żołnierzom zawodowym udającym się poza granice państwa w celu objęcia stanowiska służbowego oraz żołnierzom pełniącym służbę poza granicami państwa wyznaczonym na kolejne stanowisko za granicą w innym państwie niż dotychczas, a także żołnierzom powracającym do kraju po zakończeniu pełnienia służby poza granicami państwa przysługuje zwrot kosztów:

- 1) podróży żołnierza i przebywających z nim członków rodziny;
- 2) przewozu rzeczy osobistego użytku i przedmiotów gospodarstwa domowego;
- 3) przejazdu do miejsca pełnienia służby za granicą i z powrotem do kraju członków rodziny nieprzebywających z nim za granicą:
  - a) raz na 2 lata, jeżeli członek rodziny żołnierza nie przesiedlał się za granicę do miejsca pełnienia służby żołnierza,
  - b) jeden raz, jeżeli członek rodziny przebywał z żołnierzem za granicą i żołnierzowi pokryto koszty jego podróży, po upływie nie mniej niż jednego roku po przesiedleniu.

7. Żołnierzom zawodowym skierowanym do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługują następujące uprawnienia i świadczenia:

- 1) bezpłatne zakwaterowanie i wyżywienie;
- 2)¹⁸⁾ bezpłatne świadczenia zdrowotne oraz bezpłatne zaopatrzenie w produkty lecznicze, wyroby medyczne, wyposażenie wyrobów medycznych, systemy i zestawy zabiegowe w rozumieniu przepisów o wyrobach medycznych;
- 3) bezpłatny przewóz:
  - a) z kraju do miejsca pełnienia służby i z powrotem w związku z rozpoczęciem i zakończeniem pełnienia służby poza granicami państwa,
  - b) z miejsca pełnienia służby do kraju i z powrotem w przypadku śmierci członka najbliższej rodziny;
- 4) indywidualne i zbiorowe ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków zaistniałych w czasie pełnienia służby poza granicami państwa, wskutek których nastąpiło uszkodzenie ciała, rozstrój zdrowia lub śmierć żołnierza.

---

¹⁸⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 136 pkt 1 ustawy z dnia 7 kwietnia 2022 r. o wyrobach medycznych (Dz. U. poz. 974), która weszła w życie z dniem 26 maja 2022 r.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) przypadki, w których następuje wyznaczenie, a w których skierowanie do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, z uwzględnieniem jednostek lub struktur organizacyjnych, w których następuje wyznaczenie do pełnienia służby wojskowej, oraz charakteru służby wojskowej poza granicami państwa;
- 2) tryb postępowania przy wyznaczaniu lub kierowaniu żołnierzy zawodowych do pełnienia służby poza granicami państwa, a także odwoływania do kraju z tej służby, mając na uwadze konieczność uzyskania przez kandydata orzeczenia lekarskiego stwierdzającego brak przeciwwskazań zdrowotnych do pełnienia tej służby oraz odpowiedniego poświadczenia bezpieczeństwa;
- 3) warunki pełnienia przez żołnierzy służby poza granicami państwa, z uwzględnieniem podległości, o której mowa w ust. 4;
- 4) wysokość, sposób i tryb przyznawania świadczeń żołnierzom wyznaczonym albo skierowanym do pełnienia służby poza granicami państwa oraz świadczeń przysługujących żołnierzom w związku z wyznaczeniem lub skierowaniem do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, mając na uwadze świadczenia przysługujące członkom rodzin żołnierzy przebywającym z nimi za granicą, z uwzględnieniem specyfiki wykonywanych zadań, zagrożeń dla zdrowia lub życia tych żołnierzy, a także istniejących w danym państwie warunków miejscowych, jak również zachowanie wszystkich uprawnień i świadczeń, jakie przysługują na podstawie przepisów obowiązujących wobec żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową w kraju, oraz uwzględniając powstałe w tym czasie zmiany mające wpływ na te uprawnienia, z wyjątkiem świadczeń określonych w art. 289–293.

Art. 204. 1. Żołnierz zawodowy może być wyznaczony na stanowisko służbowe w organizacjach międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych lub przy siłach zbrojnych państw obcych stacjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Stanowiska służbowe, o których mowa w ust. 1, ujmuje się w wykazach stanowisk służbowych przeznaczonych dla żołnierzy pełniących zawodową służbę wojskową w organizacjach międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych lub przy siłach zbrojnych państw obcych stacjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

3. Żołnierza do pełnienia zawodowej służby wojskowej na stanowisko służbowe, o którym mowa w ust. 1, wyznacza Minister Obrony Narodowej.

4. Żołnierza, w związku z zakończeniem pełnienia zawodowej służby wojskowej w organizacjach międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych lub przy siłach zbrojnych państw obcych stacjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, Minister Obrony Narodowej wyznacza na stanowisko służbowe lub przenosi do dyspozycji.

5. Wobec żołnierzy pełniących zawodową służbę wojskową w organizacjach międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych lub przy siłach zbrojnych państw obcych stacjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zadania dowódcy jednostki wojskowej realizuje organ, któremu wykazy stanowisk służbowych przeznaczonych dla żołnierzy pełniących zawodową służbę wojskową w organizacjach międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych lub przy siłach zbrojnych państw obcych stacjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej zostały podporządkowane organizacyjnie. Podczas wykonywania zadań służbowych żołnierz może podlegać odpowiednio, w zależności od miejsca pełnienia zawodowej służby wojskowej:

- 1) przełożonemu kierującemu działalnością misji organizacji międzynarodowej, sił wielonarodowych lub sił zbrojnych państw obcych;
- 2) przełożonemu określönemu przez organizację międzynarodową, międzynarodową strukturę wojskową albo siły zbrojne państw obcych – w przypadku pełnienia zawodowej służby wojskowej na stanowisku służbowym bezpośrednio w strukturach organizacji międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych albo przy siłach zbrojnych państw obcych.

Art. 205. Minister Obrony Narodowej może wskazać spośród żołnierzy wyznaczonych do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa albo w organizacjach międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych lub przy siłach zbrojnych państw obcych stacjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej starszego oficera narodowego do realizacji dodatkowo funkcji koordynacyjnych i przedstawicielskich w sprawach narodowych w tych strukturach.

Art. 206. Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego może wskazać spośród żołnierzy skierowanych do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa starszego oficera narodowego do realizacji dodatkowo funkcji koordynacyjnych i przedstawicielskich w sprawach narodowych w tych strukturach.

Art. 207. Żołnierz wyznaczony do pełnienia zawodowej służby wojskowej na stanowisku służbowym poza granicami państwa albo wyznaczony na stanowisko służbowe w organizacjach międzynarodowych, międzynarodowych strukturach wojskowych lub przy siłach zbrojnych państw obcych stacjonujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może być skierowany do pełnienia zawodowej służby wojskowej w kraju i poza granicami państwa. Skierowanemu żołnierzowi przysługują uprawnienia i świadczenia przysługujące żołnierzom skierowanym do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa.

Art. 208. 1. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy jest wyznaczony na stanowisko służbowe, może dodatkowo powierzyć żołnierzowi czasowe pełnienie obowiązków służbowych w tej jednostce na stanowisku nieobsadzonym lub obsadzonym, na którym wyznaczony żołnierz czasowo nie wykonuje zadań służbowych. Nie dotyczy to sędziów sądów wojskowych i prokuratorów do spraw wojskowych oraz żołnierzy zawodowych w czasie oddelegowania.

2. Minister Obrony Narodowej w przypadkach, o których mowa w ust. 1, może, uwzględniając potrzeby Sił Zbrojnych, powierzyć także żołnierzowi zawodowemu pozostającemu w dyspozycji czasowe pełnienie obowiązków służbowych w każdej jednostce wojskowej. Nie dotyczy to sędziów sądów wojskowych i prokuratorów do spraw wojskowych oraz żołnierzy zawodowych w czasie oddelegowania.

3. Okres, o którym mowa w ust. 1 i 2, nie może być jednorazowo dłuższy niż 15 miesięcy.

4. W wyjątkowych przypadkach żołnierzowi zawodowemu w korpusie:

- 1) szeregowych można dodatkowo powierzyć czasowe pełnienie obowiązków służbowych na stanowisku służbowym przewidzianym dla podoficera, jeżeli nie wiąże się z tym powierzeniem stosunek przełożenia nad podoficerami;
- 2) podoficerów można dodatkowo powierzyć czasowe pełnienie obowiązków służbowych na stanowisku służbowym przewidzianym dla oficera młodszego, jeżeli nie wiąże się z tym powierzeniem stosunek przełożenia nad oficerami; podoficerom starszym można dodatkowo powierzyć czasowe pełnienie obowiązków służbowych na stanowisku służbowym przewidzianym dla oficerów do stopnia majora włącznie, jeżeli nie wiąże się z tym powierzeniem stosunek przełożenia nad oficerami;
- 3) oficerów można dodatkowo powierzyć oficerowi młodszemu czasowe pełnienie obowiązków służbowych na stanowisku służbowym przewidzianym dla oficera starszego, jeżeli nie wiąże się z tym powierzeniem stosunek przełożenia nad oficerami starszymi.

5. Przepisy ust. 1–3 mają zastosowanie również w przypadku czasowego powierzenia żołnierzowi zawodowemu obowiązków pracownika.

6. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy jest wyznaczony na stanowisko służbowe, może również, niezależnie od powierzenia czasowego pełnienia obowiązków służbowych, o którym mowa w ust. 1, skierować tego żołnierza do wykonywania zadań służbowych poza jednostką wojskową, na czas nie dłuższy niż 6 miesięcy w ciągu roku kalendarzowego.

7. Skierowany żołnierz zawodowy pozostaje na stanowisku służbowym w dotychczasowej jednostce wojskowej.

8. Skierowanie sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych określają przepisy ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych i przepisy ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

Art. 209. 1. Minister Obrony Narodowej może oddelegować żołnierza zawodowego, z wyjątkiem Szefa Sztabu Generalnego oraz dowódców rodzajów Sił Zbrojnych, za jego pisemną zgodą, do pełnienia obowiązków służbowych w:

- 1) urzędzie krajowym obsługującym organ władzy publicznej, w którym są wykonywane zadania o charakterze związanym z obronnością, zwanym dalej „instytucją krajową”;
- 2) urzędzie, organizacji lub instytucji międzynarodowej albo państwa obcego, w których są wykonywane zadania związane z obronnością Rzeczypospolitej Polskiej, zwanych dalej „instytucją zagraniczną”.

2. Oddelegowanie, o którym mowa w ust. 1, następuje po przeniesieniu żołnierza zawodowego do dyspozycji.

3. Okresu oddelegowania, o którym mowa w ust. 1, nie wlicza się do okresu pozostawania żołnierza zawodowego w dyspozycji określonego w art. 200 ust. 1 pkt 1.

4. Oddelegowanie oraz odwołanie z oddelegowania następuje w drodze decyzji, do której nie stosuje się przepisów ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

5. Od decyzji o oddelegowaniu żołnierzowi zawodowemu nie przysługuje odwołanie.

Art. 210. 1. Oddelegowanie żołnierza zawodowego następuje na wniosek:

- 1) instytucji krajowej;
- 2) instytucji zagranicznej.

2. Wniosek powinien określać nazwę instytucji, komórki organizacyjnej tej instytucji oraz nazwę stanowiska przeznaczonego dla żołnierza zawodowego lub pełnionej funkcji, opis kwalifikacji wymaganych do zajmowania stanowiska lub pełnienia funkcji, zakres wykonywanych zadań, przewidywany okres oddelegowania oraz określenie należności pieniężnych i innych świadczeń przysługujących oddelegowanemu żołnierzowi. Wniosek instytucji zagranicznej powinien dodatkowo zawierać określenie uprawnień i należności przysługujących oddelegowanemu żołnierzowi w tej instytucji.

3. W przypadku żołnierza zawodowego, który ma zostać oddelegowany za granicę do wykonywania zadań zleconych przez instytucję zagraniczną albo zadań wynikających z programów finansowanych ze środków funduszy Unii Europejskiej, gdy okres oddelegowania ma trwać co najmniej rok, a wykonywanie zadań nie wymaga objęcia przez żołnierza stanowiska w instytucji zagranicznej, wniosek powinien dodatkowo określać zakres uprawnień i należności, jakie przysługują oddelegowanemu żołnierzowi lub jego jednostce wojskowej od instytucji finansującej, przez którą należy rozumieć instytucję krajową albo instytucję zagraniczną, w tym organizację międzynarodową, inną niż podmiot oddelegowujący lub podmiot, do którego następuje oddelegowanie.

4. Decyzja Ministra Obrony Narodowej o oddelegowaniu żołnierza zawodowego określa w szczególności nazwę instytucji, komórki organizacyjnej tej instytucji oraz nazwę stanowiska przeznaczonego dla żołnierza lub pełnionej funkcji, przewidywany okres oddelegowania oraz określenie należności pieniężnych i innych świadczeń przysługujących oddelegowanemu żołnierzowi.

Art. 211. 1. W przypadku gdy oddelegowanie żołnierza zawodowego do instytucji zagranicznej jest poprzedzone postępowaniem kwalifikacyjnym przewidzianym w umowie międzynarodowej, porozumieniu międzynarodowym lub w przepisach prawa Unii Europejskiej, żołnierz zwraca się pisemnie do Ministra Obrony Narodowej z wnioskiem o wyrażenie zgody na uczestnictwo w tym postępowaniu.

2. W przypadku pozytywnie zakończonego postępowania kwalifikacyjnego oddelegowanie żołnierza zawodowego do instytucji zagranicznej następuje po przedstawieniu Ministrowi Obrony Narodowej kontraktu z instytucją zagraniczną.

3. W przypadku otrzymania przez żołnierza zawodowego od instytucji zagranicznej propozycji przedłużenia kontraktu lub w przypadku gdy żołnierz ubiega się o kolejny kontrakt w instytucji zagranicznej, stosuje się odpowiednio ust. 1.

Art. 212. Minister Obrony Narodowej w przypadku uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 210 ust. 1:

- 1) uzgadnia z instytucją krajową lub instytucją zagraniczną obsadę personalną stanowiska służbowego określonego we wniosku albo pełnią funkcję, po uprzednim uzyskaniu od żołnierza zawodowego zgody na oddelegowanie;
- 2) zalicza w celu obliczenia wysokości uposażenia i innych należności pieniężnych przysługujących żołnierzowi zawodowemu w okresie oddelegowania stanowisko służbowe w podmiocie, do którego następuje oddelegowanie, do odpowiedniej grupy uposażenia oraz ustala wojskowy stopień etatowy, stosownie do zaszeregowania stanowisk służbowych;
- 3) oddelegowuje żołnierza zawodowego do wykonywania zadań służbowych zgodnie z wnioskiem.

Art. 213. 1. Warunkiem oddelegowania żołnierza zawodowego jest wyznaczenie go w podmiocie, do którego następuje oddelegowanie, na stanowisko służbowe lub do pełnienia funkcji zgodnie z decyzją o oddelegowaniu.

2. Żołnierza oddelegowanego można, za jego pisemną zgodą, przenieść na inne stanowisko służbowe niż określone w decyzji o oddelegowaniu, jeżeli na stanowisku tym są wykonywane zadania o charakterze związanym z obronnością. W takim przypadku przepisy art. 209–212 stosuje się odpowiednio.

Art. 214. 1. Minister Obrony Narodowej odwołuje żołnierza zawodowego z oddelegowania w przypadku konieczności zwolnienia go ze służby, zawiadamiając o tym odpowiednio instytucję krajową, instytucję zagraniczną lub instytucję finansującą.

2. Minister Obrony Narodowej, na uzasadniony wniosek instytucji krajowej, instytucji zagranicznej lub instytucji finansującej, odwołuje żołnierza zawodowego z oddelegowania bez jego zgody. Właściwa instytucja, składając Ministrowi Obrony Narodowej wniosek o odwołanie żołnierza z oddelegowania, zawiadamia o tym żołnierza. Odwołanie następuje nie wcześniej niż z upływem 30 dni od dnia złożenia wniosku.

3. Minister Obrony Narodowej odwołuje żołnierza zawodowego z oddelegowania do instytucji krajowej albo instytucji zagranicznej na jego wniosek, zawiadamiając odpowiednio właściwą instytucję. Odwołanie następuje w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku.

4. Minister Obrony Narodowej, z uwagi na potrzeby Sił Zbrojnych, może odwołać żołnierza zawodowego z oddelegowania bez jego zgody, zawiadamiając o tym instytucję krajową, instytucję zagraniczną lub instytucję finansującą oraz żołnierza. Odwołanie następuje nie wcześniej niż z upływem 30 dni od dnia zawiadomienia.

5. Terminy, o których mowa w ust. 2–4, mogą być skracane za porozumieniem Ministra Obrony Narodowej oraz odpowiednio instytucji krajowej, instytucji zagranicznej, instytucji finansującej oraz zainteresowanego żołnierza zawodowego.

Art. 215. 1. Po odwołaniu z oddelegowania żołnierz zawodowy jest wyznaczany na stanowisko nie niższe niż zajmowane przed oddelegowaniem.

2. Minister Obrony Narodowej zwalnia ze służby żołnierza, o którym mowa w art. 214, ze stanowiska równorzędnego pod względem płacowym z zajmowanym w podmiocie, do którego nastąpiło oddelegowanie. Nie dotyczy to żołnierza, który podlega zwolnieniu ze służby na podstawie art. 226 pkt 1, 6, 12, 13 i 16 oraz art. 228 ust. 1 pkt 2, 3 i 5.

Art. 216. 1. W okresie oddelegowania żołnierz zawodowy podlega, z tytułu zajmowania stanowiska służbowego albo pełnienia funkcji, bezpośredniemu przełożonemu w podmiocie, do którego nastąpiło oddelegowanie, a w zakresie stosunku służby wojskowej – Ministrowi Obrony Narodowej.

2. Organem właściwym do wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe lub do pełnienia funkcji w podmiocie, do którego nastąpiło oddelegowanie, oraz do określania wysokości uposażenia w okresie oddelegowania jest kierownik instytucji, do której żołnierz jest oddelegowany. Określenie wysokości uposażenia w okresie oddelegowania jest wiążące.

Art. 217. 1. Żołnierz zawodowy oddelegowany do wykonywania zadań służbowych w instytucji krajowej zachowuje prawo do urlopu w wymiarze i na zasadach określonych w ustawie.

2. Żołnierzowi oddelegowanemu do wykonywania zadań służbowych w instytucji zagranicznej przysługuje urlop w wymiarze i na zasadach obowiązujących w tej instytucji.

3. Żołnierz oddelegowany do wykonywania zadań służbowych w instytucji zagranicznej jest obowiązany informować na piśmie dowódcę jednostki, w której pełni on służbę, o wymiarze urlopu przysługującego i wykorzystanego w instytucji zagranicznej.

4. Żołnierzowi odwołanemu z oddelegowania w instytucji zagranicznej przysługuje urlop uzupełniający w wymiarze odpowiadającym różnicy pomiędzy wymiarem urlopu wypoczynkowego i dodatkowego, ustalonego na podstawie ustawy, a wymiarem urlopu przysługującego mu w instytucji zagranicznej.

Art. 218. 1. Żołnierzowi zawodowemu oddelegowanemu do wykonywania zadań służbowych w instytucji krajowej przysługują uprawnienia i świadczenia, w tym uposażenie i inne należności pieniężne, o których mowa w art. 432 ust. 1.

2. Żołnierzowi oddelegowanemu do wykonywania zadań służbowych w instytucji krajowej należności, o których mowa w art. 433 ust. 2, wypłaca jednostka wojskowa, na której zaopatrzeniu finansowym żołnierz pozostaje.

Art. 219. Do żołnierza zawodowego oddelegowanego do wykonywania zadań służbowych w instytucji krajowej stosuje się przepisy, które mają zastosowanie do pracowników zatrudnionych na stanowiskach analogicznych do zajmowanego przez niego stanowiska służbowego, w szczególności dotyczące obowiązków pracodawcy i pracownika, regulaminów pracy, wyróżnień, odpowiedzialności materialnej pracowników, czasu pracy, bezpieczeństwa i higieny pracy, a także funduszu nagród, z wyłączeniem pozostałych przepisów w sprawie wynagrodzeń oraz innych świadczeń i należności pieniężnych wynikających ze stosunku pracy.

Art. 220. Żołnierz zawodowy, w czasie oddelegowania do wykonywania zadań służbowych w instytucji zagranicznej, nie zachowuje prawa do uposażenia zasadniczego, dodatków do uposażenia o charakterze stałym i innych należności pieniężnych należnych na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

Art. 221. Kierownik podmiotu, do którego żołnierz zawodowy został oddelegowany na wniosek Ministra Obrony Narodowej lub upoważnionej przez niego osoby, przesyła informacje dotyczące oceny wykonywania przez żołnierza zadań i obowiązków w czasie trwania oddelegowania, w celu i zakresie niezbędnym do sporządzenia opinii służbowej.

Art. 222. 1. Żołnierza zawodowego zalicza do określonego korpusu osobowego, grupy osobowej i specjalności wojskowej właściwy organ, o którym mowa w art. 186, w rozkazie personalnym o powołaniu do zawodowej służby wojskowej.

2. Żołnierz zawodowy może być przeniesiony do innego korpusu osobowego, innej grupy osobowej lub innej specjalności wojskowej przez organ właściwy do wyznaczenia go na stanowisko służbowe decyzją o wyznaczeniu na stanowisko służbowe.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych.

Art. 223. W jednostkach wojskowych oraz instytucjach, w których pełnią służbę żołnierze zawodowi, nie może powstać stosunek podległości służbowej między żołnierzami lub pracownikami będącymi małżonkami oraz osobami pozostającymi ze sobą we wspólnym pożyciu oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

Art. 224. 1. Żołnierzom zawodowym, niezwłocznie po rozpoczęciu pełnienia służby wojskowej, wydaje się legitymację służbową stwierdzającą pełnienie zawodowej służby wojskowej.

2. W legitymacji zamieszcza się:

- 1) nazwisko i imię (imiona) żołnierza zawodowego;
- 2) datę urodzenia i płeć żołnierza zawodowego;
- 3) numer PESEL;
- 4) posiadany stopień wojskowy i kod oznaczenia stopnia wojskowego według kodów Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego;
- 5) nazwę jednostki wojskowej;
- 6) fotografię żołnierza zawodowego;
- 7) datę wydania i datę ważności legitymacji.

3. Legitymacja służbowa jest ważna 10 lat od dnia jej wydania, chyba że w tym terminie wystąpią okoliczności uzasadniające wymianę legitymacji.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzór legitymacji służbowej, sposób dokonywania wpisów w legitymacji i postępowania z legitymacją, a także organy właściwe do jej wydawania,
- 2) sposób postępowania przy wydawaniu legitymacji, a także warunki i tryb jej wymiany, zwrotu oraz unieważniania – uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności i jednolitości postępowania w sprawie jej wydawania, wymiany i zwrotu.

Oddział 3

Zawieszenie żołnierzy zawodowych w czynnościach służbowych i zwalnianie z zawodowej służby wojskowej i uprawnienia związane ze zwolnieniem ze służby

Art. 225. 1. Żołnierza zawodowego zawiesza się w czynnościach służbowych na zajmowanym stanowisku służbowym w przypadku wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, umyślne ścigane z oskarżenia publicznego – na czas nie dłuższy niż 3 miesiące.

2. Żołnierza zawodowego można zawiesić w czynnościach służbowych w przypadku wszczęcia przeciwko niemu postępowania karnego w sprawie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe lub przestępstwo nieumyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub postępowania dyscyplinarnego, jeżeli jest to celowe z uwagi na dobro postępowania lub dobro służby – na czas nie dłuższy niż 12 miesięcy.

3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres zawieszenia w czynnościach służbowych można przedłużyć do czasu zakończenia postępowania karnego.

4. Do zawieszenia i przedłużenia okresu zawieszenia żołnierza zawodowego w czynnościach służbowych właściwy jest dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, a żołnierzy pełniących służbę w dyspozycji – kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr.

5. Zawieszenie i przedłużenie zawieszenia w czynnościach służbowych następuje w drodze decyzji, która podlega natychmiastowemu wykonaniu.

6. Od decyzji, o której mowa w ust. 5, przysługuje odwołanie do dowódcy jednostki wojskowej nadrzędnej nad jednostką, w której żołnierz pełni służbę, a w przypadku braku takiego dowódcy – do Ministra Obrony Narodowej.

7. W okresie zawieszenia w czynnościach służbowych żołnierz zawodowy może być zwolniony ze stanowiska służbowego i przeniesiony do dyspozycji, w tym poza jednostkę wojskową, w której dotychczas pełnił zawodową służbę wojskową. Organem właściwym w przedmiocie tego skierowania jest kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr. Przepis art. 456 ust. 2 stosuje się.

8. Przepisy ust. 1–7 stosuje się gdy środek zapobiegawczy w postaci zawieszenia w czynnościach służbowych nie został zastosowany w toku prowadzonego postępowania karnego przez prokuratora lub sąd.

Art. 226. Żołnierza zawodowego zwalnia się z zawodowej służby wojskowej wskutek:

- 1) zrzeczenia się obywatelstwa polskiego;
- 2) wybrania na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, senatora, na kierownicze stanowisko państwowe obsadzone na podstawie wyboru oraz do organów wykonawczych samorządu terytorialnego;
- 3) ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do służby;
- 4) odmowy przyjęcia skierowania do wojskowej komisji lekarskiej lub nieusprawiedliwionego niezgłoszenia się do tej komisji w określonym terminie i miejscu albo niepoddania się badaniom, do których został zobowiązany przez komisję lekarską;
- 5) osiągnięcia wieku 60 lat życia, z zastrzeżeniem art. 227;
- 6) otrzymania niedostatecznej ogólnej oceny w opinii służbowej;
- 7) złożenia niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego;
- 8) odmowy pełnienia służby na równorzędnym lub wyższym stanowisku służbowym;
- 9) upływu terminu wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej dokonanego przez żołnierza zawodowego;
- 10) niewyznaczenia na stanowisko służbowe w czasie pozostawania w dyspozycji;
- 11) utraty stopnia wojskowego albo degradacji;
- 12) prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej usunięcia z zawodowej służby wojskowej;
- 13) prawomocnego orzeczenia środków karnych pozbawienia praw publicznych, wydalenia z zawodowej służby wojskowej lub zakazu wykonywania zawodu żołnierza zawodowego;
- 14) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności lub aresztu wojskowego bez warunkowego zawieszenia jej wykonania;
- 15) prawomocnego ukarania przez organ właściwego samorządu zawodowego karą zawieszenia lub pozbawienia prawa wykonywania zawodu (specjalności zawodowej), o ile brak jest możliwości wyznaczenia tego żołnierza na inne stanowisko służbowe;
- 16) nieobecności w służbie jednorazowo przez okres 3 dni roboczych, która nie została usprawiedliwiona.

Art. 227. Minister Obrony Narodowej, w przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych, na wniosek żołnierza zawodowego złożony nie później niż przed osiągnięciem wieku 60 lat życia, może wyrazić zgodę na dalsze pełnienie przez niego zawodowej służby wojskowej, określając termin zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, przy czym termin zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie może być późniejszy niż dzień osiągnięcia przez żołnierza zawodowego wieku 65 lat.

Art. 228. 1. Żołnierza zawodowego można zwolnić z zawodowej służby wojskowej wskutek:

- 1) skazania prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności lub aresztu wojskowego z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary;
- 2) odmowy wydania lub cofnięcia żołnierzowi wymaganego poświadczenia bezpieczeństwa;
- 3) niewyznaczenia na stanowisko służbowe na kolejną kadencję;
- 4) otrzymania dostatecznej ogólnej oceny w opinii służbowej;
- 5) zaistnienia potrzeb Sił Zbrojnych – za pisemną zgodą żołnierza;
- 6) skazania prawomocnym wyrokiem na karę ograniczenia wolności, pozbawienia wolności lub karę aresztu wojskowego;
- 7) skreślenia żołnierza zawodowego w trakcie kształcenia, o którym mowa w art. 95 ust. 4, z listy kształconych z uwagi na niespełnienie wymogów określonych w regulaminie nauki lub studiów;
- 8) zachowania naruszającego godność lub honor żołnierza lub nieliczącego z powagą służby oraz godzącego w dobre imię lub interes Sił Zbrojnych;
- 9) upływu 12 miesięcy zawieszenia w czynnościach służbowych, jeżeli nie ustały przyczyny będące podstawą zawieszenia;

- 10) popełnienia czynu o znamionach przestępstwa albo przestępstwa skarbowego, jeżeli popełnienie czynu jest oczywiste i uniemożliwia dalsze pozostawanie w służbie;
- 11) upływu 12 miesięcy od dnia zaprzestania pełnienia służby z powodu choroby lub pobytu w szpitalu albo innym podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne oraz niewystępowanie przesłanek, o których mowa w art. 18 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1732).

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, zwolnienie z zawodowej służby wojskowej następuje po 6 miesiącach od upływu kadencji, w ostatnim dniu miesiąca. Okres ten może być skrócony na pisemny wniosek żołnierza.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 8, stosuje się odpowiednio art. 128 ust. 6–9 oraz art. 456.

Art. 229. 1. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej w przypadkach, o których mowa w art. 226 pkt 2, 4, 6–10 i 16 oraz art. 228 ust. 1, następuje decyzją organu wymienionego w art. 186 ust. 1.

2. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej w przypadkach, o których mowa w art. 226 pkt 1, 3, 5 i 11–15, następuje z mocy prawa z dniem uprawomocnienia się odpowiedniego orzeczenia lub z dniem, w którym decyzja stała się ostateczna, albo z dniem zaistnienia okoliczności stanowiącej podstawę zwolnienia żołnierza zawodowego ze służby, z zastrzeżeniem art. 233.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 2, dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy pełni służbę, stwierdza fakt zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej rozkazem personalnym, wydanym do celów ewidencyjnych.

4. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej w przypadkach niewymienionych w ust. 2 następuje z dniem określonym w decyzji organu, o którym mowa w art. 186 ust. 1.

Art. 230. Żołnierz zawodowy może w każdym czasie wypowiedzieć stosunek służbowy zawodowej służby wojskowej bez podawania przyczyny.

Art. 231. 1. Organami właściwymi do zwalniania z zawodowej służby wojskowej są organy właściwe do powoływania do służby, a w przypadku zwolnienia z zawodowej służby wojskowej w trakcie kształcenia w uczelni wojskowej, o którym mowa w art. 186 ust. 2, rektor-komendant uczelni wojskowej.

2. Zwolnienie z zawodowej służby wojskowej żołnierza zawodowego wskutek dokonanego wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej następuje po upływie 3 miesięcy od dnia złożenia wypowiedzenia przez żołnierza w ostatnim dniu miesiąca.

3. Okres wypowiedzenia stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej, o którym mowa w ust. 2, może być skrócony za pisemną zgodą zwalnianego żołnierza zawodowego i właściwego organu, przy czym kończyć się musi ostatniego dnia miesiąca.

Art. 232. 1. W przypadku uchylecia orzeczenia albo wyroku, o których mowa w art. 226 pkt 11–15 albo art. 228 ust. 1 pkt 1 i 6, albo uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji o zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, ulegają uchyleciu skutki tego orzeczenia albo decyzji, jakie wynikły dla żołnierza zawodowego z tego tytułu.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, data zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie ulega zmianie.

3. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie w wysokości sześciokrotności kwoty uposażenia zasadniczego, wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość, a w przypadku gdy stanowisko służbowe, które żołnierz zawodowy zajmował przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, nie istnieje, według stawek na porównywalnym pod względem stopnia etatowego i grupy uposażenia stanowisku służbowym, obowiązujących w dniu uprawomocnienia się orzeczenia lub decyzji wymienionych w ust. 1.

Art. 233. W przypadku zwolnienia sędziego sądu wojskowego lub prokuratora do spraw wojskowych będącego żołnierzem zawodowym, z zawodowej służby wojskowej, pozostaje on na stanowisku sędziego lub prokuratora w danej jednostce organizacyjnej sądu lub prokuratury niezależnie od liczby stanowisk w tych jednostkach.

Art. 234. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb zwalniania żołnierzy zawodowych z zawodowej służby wojskowej, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach oraz jego jawności.

Art. 235. 1. Żołnierz zwolniony z zawodowej służby wojskowej z powodu, o którym mowa w art. 226 pkt 3 i 10 oraz art. 228 ust. 1 pkt 3, 5 i 11, który pełnił zawodową służbę wojskową co najmniej przez 10 lat, ze względu na szczególnie charakter wykształcenia, doświadczenia wojskowego i wiedzy specjalistycznej korzysta z pierwszeństwa w zatrudnieniu na stanowiskach związanych z obronnością kraju w administracji publicznej.

2. Ewidencję stanowisk pracy związanych z obronnością kraju w administracji publicznej prowadzi Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji na podstawie informacji przekazywanych przez właściwe miejscowo organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego, w których dyspozycji lub zasobach znajdują się te stanowiska.

3. Organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego współpracują z Szefem Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji w zakresie ewidencjonowania stanowisk związanych z obronnością kraju, w tym stanowisk dotyczących planowania i realizacji pozamilitarnych przygotowań obronnych w państwie.

4. Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji wydaje żołnierzowi, o którym mowa w ust. 1, na jego wniosek, w terminie 14 dni, zaświadczenie stwierdzające jego predyspozycje do zajmowania stanowiska pracy określonego w ust. 1.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 4, zawiera:

- 1) imię i nazwisko żołnierza zawodowego;
- 2) stopień wojskowy;
- 3) miejsce urodzenia;
- 4) adres zamieszkania i adres do korespondencji;
- 5) numer PESEL;
- 6) wskazanie stanowiska pracy związanego z obronnością kraju, o które ubiega się żołnierz zawodowy;
- 7) podpis żołnierza zawodowego.

6. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 4, zawiera co najmniej:

- 1) dane, o których mowa w ust. 5;
- 2) okres pełnienia zawodowej służby wojskowej, w tym okres pełnienia służby w szczególnych warunkach i o szczególnym charakterze i zajmowane stanowisko służbowe;
- 3) wykształcenie i posiadane kwalifikacje zawodowe;
- 4) przyczyny rozwiązania stosunku służbowego;
- 5) pouczenie.

7. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 1, w pierwszej kolejności przysługuje byłym żołnierzom zawodowym, którzy zostali zwolnieni z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej pełnionej poza granicami państwa, związanej z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa.

8. Prezes Rady Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, stanowiska pracy związane z obronnością kraju w administracji publicznej, z uwzględnieniem potrzeb obronności państwa i konieczności zapewnienia odpowiedniego wykorzystania kwalifikacji żołnierzy zawodowych na tych stanowiskach.

9. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach ewidencjonowania stanowisk związanych z obronnością kraju, sposób gromadzenia informacji o zajętych stanowiskach pracy związanych z obronnością kraju oraz wzór zaświadczenia stwierdzającego predyspozycje żołnierza zawodowego do zajmowania stanowiska pracy związanego z obronnością kraju, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności postępowania i jego właściwego przebiegu oraz jednolitości postępowania przy wydawaniu zaświadczeń.

Art. 236. 1. Na terenie kraju żołnierz zawodowy, za uprzednią pisemną zgodą dowódcy jednostki wojskowej, może, na pisemny wniosek, korzystać z pomocy w zakresie:

- 1) doradztwa zawodowego, o ile pełnił zawodową służbę wojskową co najmniej 3 lata,
- 2) przekwalifikowania zawodowego i pośrednictwa pracy na 6 miesięcy przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, o ile pełnił tę służbę co najmniej 4 lata,
- 3) praktyk zawodowych na 3 miesiące przed zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, o ile pełnił zawodową służbę wojskową co najmniej 9 lat

– udzielanej przez właściwe podmioty.

2. Do zgody, o której mowa w ust. 1, nie stosuje się art. 106 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

3. Żołnierz zawodowy, który został zwolniony z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej albo który pełnił zawodową służbę wojskową co najmniej 4 lata, z wyjątkiem zwolnionego ze służby wojskowej z powodu, o którym mowa w art. 226 pkt 1, 2, 7 i 11–15, w okresie 2 lat od dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, może korzystać, na terenie kraju, na pisemny wniosek, z pomocy w zakresie doradztwa zawodowego, przekwalifikowania i pośrednictwa pracy, udzielanej przez właściwe organy.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1 i 3, zawiera co najmniej:

- 1) imię i nazwisko uprawnionego;
- 2) stopień wojskowy;
- 3) numer PESEL;
- 4) adres zamieszkania (adres do korespondencji) i numer telefonu kontaktowego;
- 5) adres jednostki wojskowej;
- 6) rodzaj oczekiwanej pomocy;
- 7) nazwę ośrodka szkolenia lub nazwę instytucji organizującej praktykę zawodową (adres, NIP, REGON);
- 8) termin i miejsce realizacji pomocy;
- 9) przewidywane koszty pomocy;
- 10) informacje dotyczące uzyskanej dotychczas pomocy;
- 11) uzasadnienie wyboru rodzaju oczekiwanej pomocy.

5. Wniosek o pomoc w zakresie przekwalifikowania zawodowego należy złożyć w terminie do 2 lat od dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej.

6. Pomoc w zakresie przekwalifikowania zawodowego nie może trwać dłużej niż 6 miesięcy od dnia, w którym upłynął termin do złożenia wniosku wskazanego w ust. 5.

7. Żołnierz zawodowy, który został zwolniony z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej wskutek wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej pełnionej poza granicami państwa, związanej z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, korzysta z pomocy, o której mowa w ust. 3, bezterminowo.

8. W ramach pomocy, o której mowa w ust. 1 i 3, do wysokości limitów, mogą być pokrywane koszty:

- 1) przekwalifikowania zawodowego, rozumianego jako zmiana posiadanych kwalifikacji zawodowych na inne, celem wykonywania nowego zawodu, nabycia nowych kwalifikacji w ramach tego samego zawodu, uzyskania innych kwalifikacji zawodowych niezbędnych do funkcjonowania na rynku pracy, uzyskania certyfikatu, licencji, zdania egzaminu lub uzyskania wpisu na listę uprawnionych do wykonywania zawodu;
- 2) przejazdów z miejsca zamieszkania do ośrodka szkolenia, w którym następuje przekwalifikowanie zawodowe, lub do miejsca odbywania praktyki zawodowej i z powrotem;
- 3) zakwaterowania w okresie przekwalifikowania zawodowego lub odbywania praktyki zawodowej.

9. Wysokość limitów, o których mowa w ust. 8, wynosi za:

- 1) przekwalifikowanie zawodowe – 60% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego obowiązującego w dniu 1 stycznia roku kalendarzowego, w którym zainteresowany wystąpił po raz pierwszy z wnioskiem o udzielenie pomocy w przekwalifikowaniu zawodowym;
- 2) przejazdy z miejsca zamieszkania do ośrodka szkolenia lub miejsca odbywania praktyki zawodowej i z powrotem – do wysokości równowartości 20 przejazdów, których koszt jednostkowy nie przekracza ceny biletu jednorazowego w 2 klasie pociągu według taryfy pośpiesznej, z uwzględnieniem przysługujących ulg, z wyjątkiem biletów na miejsca rezerwowane, sypialne lub miejsca do leżenia;
- 3) zakwaterowanie w miejscu szkolenia lub w miejscu odbywania praktyki zawodowej – do wysokości równowartości 30 noclegów, których koszt jednostkowy nie przekracza 300% ryczałtu za noclegi, określonego w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

10. Żołnierzowi zawodowemu i żołnierzowi zawodowemu, który został zwolniony z zawodowej służby wojskowej, pokrywa się koszty, o których mowa w ust. 8 pkt 1, w wysokości:

- 1) po 4 latach służby wojskowej – 100%,
- 2) po 9 latach służby wojskowej – 200%,
- 3) po 15 latach służby wojskowej – 300%

– limitu określonego w ust. 9 pkt 1.

11. Małżonkom oraz dzieciom, o których mowa w ust. 15, oraz żołnierzom zawodowym zwolnionym z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej z przyczyn, o których mowa w ust. 3 i 7, pokrywa się koszty, o których mowa w ust. 8 pkt 1, w wysokości 300% limitu określonego w ust. 9 pkt 1.

12. Koszty, o których mowa w ust. 8 pkt 2 i 3, pokrywa się, jeżeli przejazd odbywa się na odległość powyżej 50 kilometrów w jedną stronę.

13. W przypadku nieukończenia przekwalifikowania zawodowego i praktyk zawodowych z winy uprawnionego zwrotowi podlegają:

- 1) koszty, o których mowa w ust. 8;
- 2) wypłacone żołnierzowi uposażenie za okres, w którym był skierowany na praktykę zawodową.

14. Pomoc w zakresie doradztwa zawodowego i pośrednictwa pracy jest realizowana bezpłatnie.

15. Z pomocy, o której mowa w ust. 3, mogą korzystać bezterminowo, na pisemny wniosek, również małżonek oraz dzieci, które pozostawały na utrzymaniu żołnierza zawodowego, który:

- 1) zaginął lub poniósł śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych;
- 2) zmarł w okresie 3 lat po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostającej w związku z wykonywaniem zadań służbowych.

16. Podmiotami właściwymi w zakresie udzielania pomocy, o której mowa w ust. 1 i 3, są:

- 1) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw socjalnych;
- 2) dyrektor Centralnego Ośrodka Aktywizacji Zawodowej;
- 3) kierownicy ośrodków aktywizacji zawodowej;
- 4) szefowie wojskowych centrów rekrutacji, właściwi ze względu na terytorialny zasięg działania;
- 5) właściwi dyrektorzy wojskowych biur emerytalnych.

17. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) dokumenty, które należy złożyć wraz z wnioskiem w celu skorzystania z pomocy, o której mowa w ust. 1 i 3,
- 2) tryb:
  - a) korzystania z uprawnień, o których mowa w ust. 1–15,
  - b) dokonywania zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 13,
- 3) terminy w zakresie:
  - a) przesyłania wniosku o pomoc, o której mowa w ust. 1 i 3,
  - b) przesyłania dokumentu potwierdzającego ukończenie przekwalifikowania zawodowego i praktyk zawodowych,
  - c) zwrotu kosztów przekwalifikowania zawodowego i praktyk zawodowych

– uwzględniając konieczność zagwarantowania odpowiedniego przygotowania uprawnionych do funkcjonowania na rynku pracy, prawidłowego wykorzystania środków finansowych przeznaczanych na ten cel oraz zapewnienia jednolitości i sprawności postępowania w tym zakresie.

Art. 237. Okres pełnienia zawodowej służby wojskowej wlicza się pracownikowi do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień związanych z tym zatrudnieniem, z zastrzeżeniem art. 458 ust. 7. Żołnierz zawodowy zwolniony ze służby wojskowej, który podjął pracę w roku kalendarzowym, w którym nastąpiło jego zwolnienie z zawodowej służby wojskowej, nabywa prawo do urlopu wypoczynkowego w następnym roku kalendarzowym.

Art. 238. 1. Żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej przenosi się do pasywnej rezerwy, jeżeli ze względu na wiek podlegają obowiązkowi służby wojskowej i zostali uznani za zdolnych do tej służby. Żołnierze ci mogą posługiwać się posiadanym stopniem wojskowym z określeniem „w rezerwie”.

2. Żołnierzy zwolnionych z zawodowej służby wojskowej, którzy ze względu na wiek albo stan zdrowia nie podlegają obowiązkowi służby wojskowej, przenosi się w stan spoczynku. Żołnierze ci mogą posługiwać się posiadanym stopniem wojskowym z określeniem „w stanie spoczynku”.

Art. 239. 1. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej wydaje się niezwłocznie świadectwo służby.

2. W świadectwie służby podaje się następujące dane niezbędne do ustalenia uprawnień wynikających ze stosunku służbowego oraz z ubezpieczenia społecznego:

- 1) imię (imiona) i nazwisko;
- 2) imiona rodziców;
- 3) datę i miejsce urodzenia, numer PESEL;
- 4) okres pełnienia czynnej służby wojskowej z uwzględnieniem służby niezawodowej i zawodowej;
- 5) ostatnio zajmowane stanowisko służbowe;
- 6) podstawę prawną zwolnienia z zawodowej służby wojskowej;
- 7) liczbę dni urlopu wypoczynkowego, w tym niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego, dodatkowego urlopu wypoczynkowego, zdrowotnego, szkoleniowego i okolicznościowego wykorzystanego przez żołnierza w roku kalendarzowym, w którym ustał stosunek służbowy;
- 8) okresy korzystania w czasie całej służby z urlopu bezpłatnego i podstawę prawną jego udzielenia;
- 9) okres korzystania w roku kalendarzowym, w którym ustał stosunek służbowy, z urlopu okolicznościowego w celu sprawowania opieki nad dzieckiem lub chorym członkiem rodziny i podstawę prawną jego udzielenia;
- 10) urlop macierzyński wykorzystany w okresie służby, dodatkowy urlop macierzyński, urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego, dodatkowy urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlop ojcowski oraz urlop rodzicielski;
- 11) urlop wychowawczy wykorzystany w okresie służby;
- 12) zwolnienia od zajęć służbowych wykorzystane w roku kalendarzowym, w którym ustał stosunek służbowy;
- 13) liczbę niewykorzystanych dni urlopu wypoczynkowego, za które żołnierzowi wypłacono ekwiwalent pieniężny, o którym mowa w art. 459 pkt 2;
- 14) potrącenia z uposażenia, o których mowa w art. 469;
- 15) okresy pełnienia służby wojskowej w warunkach uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia;
- 16) okresy pełnienia służby wojskowej na stanowiskach określanych jako stanowiska służbowe o szczególnych właściwościach, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 287 ust. 6;
- 17) okres pełnienia służby uzasadniającej podwyższenie emerytury wojskowej na podstawie przepisów o świadczeniach emerytalnych żołnierzy zawodowych;
- 18) okres pozostawania poza służbą;
- 19) informacje na temat ubezpieczenia społecznego, w przypadku gdy żołnierz zawodowy nie nabył uprawnień do emerytury wojskowej;
- 20) zaliczone do dnia 30 czerwca 2004 r. do wysługi lat w stopniu wojskowym okresy pracy po ukończeniu 16 roku życia w gospodarstwie rolnym prowadzonym przez rodziców lub teściów, poprzedzające objęcie tego gospodarstwa i rozpoczęcie jego prowadzenia osobiście lub ze współmałżonkiem, na podstawie art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 1990 r. o wliczaniu okresów pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym do pracowniczego stażu pracy (Dz. U. poz. 310);
- 21) dane zamieszczone na wniosek zwolnionego żołnierza.

3. Na prośbę żołnierza, zgłoszoną przed dniem wydania świadectwa służby, w świadectwie podaje się szczegółowe informacje dotyczące stanowisk służbowych zajmowanych w trakcie pełnienia służby, a także informacje o wysokości i składnikach uposażenia na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym oraz o posiadanych kwalifikacjach.

4. Do wydania świadectwa służby oraz do jego prostowania jest uprawniony dowódca jednostki wojskowej.

5. Były żołnierz zawodowy może żądać sprostowania świadectwa służby w terminie 7 dni od dnia jego doręczenia.

6. W przypadku niewydania w terminie lub wydania niewłaściwego świadectwa służby byłemu żołnierzowi zawodowemu przysługuje odszkodowanie z tytułu poniesionej przez niego w związku z tym szkody, w wysokości uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, za czas pozostawania bez pracy z tego powodu, nie dłuższy jednak niż 6 tygodni.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb wydawania i prostowania świadectwa służby oraz tryb przyznawania odszkodowania z tytułu szkody wyrządzonej niewydaniem w terminie lub wydaniem niewłaściwego świadectwa służby, a także wzór świadectwa służby, uwzględniając sprawność postępowania w tych sprawach oraz tego, że wzór świadectwa służby powinien odpowiadać wzorom świadectw pracy i służby dla innych grup zawodowych.

DZIAŁ X

Służba w rezerwie

Rozdział 1

Służba w aktywnej rezerwie

Art. 240. Służba w aktywnej rezerwie jest pełniona na podstawie powołania na czas nieokreślony.

Art. 241. Służba w aktywnej rezerwie jest pełniona w jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych na etatach przewidzianych dla tej służby.

Art. 242. Żołnierz aktywnej rezerwy, zwany dalej „żołnierzem AR”, może być kierowany do pełnienia służby na stanowiska w Polskich Kontyngentach Wojskowych na swój wniosek. Żołnierz AR może pełnić służbę w Polskich Kontyngentach Wojskowych na stanowiskach przewidzianych dla żołnierzy zawodowych.

Art. 243. 1. Służbę w aktywnej rezerwie pełni się raz na kwartał jednorazowo, przez co najmniej 2 dni w czasie wolnym od pracy oraz jednorazowo, przez 14 dni, co najmniej raz na 3 lata.

2. Służba wojskowa w aktywnej rezerwie może być pełniona również w trybie natychmiastowego stawiennictwa.

3. Służbę wojskową w aktywnej rezerwie żołnierz AR pełni w określonych przez dowódcę jednostki wojskowej dniach służby.

4. Służbę w aktywnej rezerwie żołnierz AR może pełnić również w inne dni, stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych, po uzgodnieniu z tym żołnierzem lub na jego wniosek, oraz w dni, w których został wezwany do natychmiastowego stawiennictwa.

Art. 244. Żołnierz AR może być powołany do zawodowej służby wojskowej, jeżeli pełnił służbę w aktywnej rezerwie przez okres co najmniej 3 lat i uzyskał pozytywną opinię służbową.

Art. 245. 1. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierze AR pełnią służbę na stanowisku, w formie zbiorowego wykazu dla jednostki wojskowej, ustala dni, w których w danym roku kalendarzowym służba ta jest pełniona.

2. Wykaz sporządza się nie później niż na 30 dni przed upływem roku kalendarzowego poprzedzającego rok kalendarzowy, w którym służba w aktywnej rezerwie będzie pełniona, i zapoznaje się z nim żołnierzy AR za potwierdzeniem.

3. Ustalenie dni, o których mowa w ust. 1, w pierwszym roku kalendarzowym pełnienia przez żołnierza AR służby może nastąpić w dowolnym okresie tego roku, w formie załącznika do wykazu, w którym mowa w ust. 1.

4. Wykaz może być zmieniany na uzasadniony wniosek żołnierza AR albo za jego zgodą.

5. Żołnierz AR po zapoznaniu się z wykazem zawiadamia niezwłocznie swojego pracodawcę o dniach, w których będzie pełnił służbę wojskową, oraz o zmianach tych terminów, a także zawiadamia pracodawcę o wezwaniu go do pełnienia tej służby w innych dniach.

6. W przypadku wezwania żołnierza AR do pełnienia służby w trybie natychmiastowego stawiennictwa dowódca jednostki wojskowej, do której żołnierz został wezwany, niezwłocznie zawiadamia o tym fakcie pracodawcę tego żołnierza.

Art. 246. 1. W pierwszym dniu pełnienia służby w aktywnej rezerwie dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz AR pełni służbę, wyznacza go na stanowisko służbowe i nadaje mu przydział mobilizacyjny.

2. Żołnierzowi AR, po złożeniu przysięgi wojskowej, dowódca jednostki wojskowej wydaje książeczkę wojskową.

3. W czasie pełnienia służby w aktywnej rezerwie żołnierza AR można kierować w podróż służbową, delegować go do wykonywania zadań poza jednostką wojskową lub w innej jednostce wojskowej, w tym w ośrodku szkolenia, a także kierować go za jego zgodą lub na jego wniosek na kurs lub szkolenie oraz przenosić do innej jednostki wojskowej w celu dalszego pełnienia tej służby.

4. W czasie pełnienia służby w aktywnej rezerwie żołnierza AR można wyznaczyć na inne stanowisko służbowe, jeżeli:

- 1) stan zdrowia żołnierza AR pogorszył się, uniemożliwiając pełnienie służby wojskowej na zajmowanym stanowisku służbowym, i zostało to stwierdzone orzeczeniem wojskowej komisji lekarskiej;
- 2) żołnierz AR utracił kwalifikacje wymagane na zajmowanym stanowisku;
- 3) żołnierz AR pozyskał nowe kwalifikacje;
- 4) nastąpiła likwidacja lub zmiana zajmowanego stanowiska;
- 5) zmieniły się potrzeby etatowe jednostki wojskowej;
- 6) względy służbowe za tym przemawiają.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb kierowania żołnierzy AR w podróż służbową, delegowania ich do wykonywania zadań poza jednostką wojskową lub w innej jednostce wojskowej, kierowania ich na kurs lub szkolenie oraz przenoszenia ich do innej jednostki wojskowej w celu dalszego pełnienia służby, uwzględniając konieczność zapewnienia efektywnego pełnienia służby w aktywnej rezerwie.

Art. 247. Do osób pozostających w aktywnej rezerwie stosuje się, odpowiednio, art. 172.

Rozdział 2

Służba w pasywnej rezerwie

Art. 248. 1. Pełnienie służby przez żołnierzy pasywnej rezerwy, zwanych dalej „żołnierzami PR”, polega na odbywaniu ćwiczeń wojskowych.

2. Żołnierzom PR, po złożeniu przysięgi wojskowej, dowódca jednostki wojskowej wydaje książeczkę wojskową.

3. Odbywanie ćwiczeń wojskowych żołnierzy PR może polegać na udziale w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, w akcjach poszukiwawczych oraz ratowaniu życia ludzkiego.

4. Minister Obrony Narodowej może określić, w drodze rozporządzenia, okres trwania ćwiczeń wojskowych żołnierzy PR oraz ich rodzaj, termin rozpoczęcia i zakończenia poszczególnych rodzajów ćwiczeń, sposób powoływania na te ćwiczenia oraz kategorie osób powoływanych na ćwiczenia, uwzględniając ich wiek lub posiadane przez nich kwalifikacje albo uprawnienia, cel wprowadzania ćwiczeń wojskowych żołnierzy PR oraz konieczność zapewnienia efektywnego ich odbywania.

5. Na ćwiczenia wojskowe żołnierzy PR nie powołuje się osób, które są wyłączone od obowiązku pełnienia służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny lub:

- 1) prowadzą własną kampanię wyborczą w przypadku kandydowania do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Parlamentu Europejskiego lub organów samorządu terytorialnego – w czasie jej trwania;
- 2) zostały wybrane na posła, w tym do Parlamentu Europejskiego, albo senatora – w czasie trwania kadencji;
- 3) pełnią funkcję organów jednostek samorządu terytorialnego albo sprawują mandat radnego;
- 4) zajmują kierownicze stanowiska w urzędach administracji rządowej;
- 5) zostały przeznaczone do odbycia służby zastępczej lub odbyły tę służbę.

Art. 249. Ćwiczenia wojskowe mogą być odbywane jako:

- 1) jednodniowe;
- 2) krótkotrwałe – trwające nieprzerwanie do 30 dni;
- 3) długotrwałe – trwające nieprzerwanie do 90 dni;
- 4) rotacyjne – trwające łącznie do 30 dni i odbywane z przerwami w określonych dniach w ciągu danego roku kalendarzowego.

Art. 250. Żołnierze PR odbywają ćwiczenia wojskowe w jednostkach wojskowych i związkach organizacyjnych albo jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych oraz w innych podmiotach wskazanych przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 251. Czas trwania ćwiczeń wojskowych w odniesieniu do żołnierza PR nie może przekraczać łącznie 90 dni w ciągu roku, przy czym żołnierz PR może odbywać ćwiczenia wojskowe trwające do 24 godzin nie więcej niż 3 razy w roku, a pozostałe ćwiczenia raz w roku.

Art. 252. Przepisu art. 251 nie stosuje się do działań związanych z udziałem w zwalczaniu klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków, akcjami poszukiwawczymi oraz ratowania życia ludzkiego.

Art. 253. Duchowni, z wyjątkiem wybieranych na określoną kadencję, oraz członkowie zakonów mogą być powoływani do odbywania ćwiczeń wojskowych tylko w celu przeszkolenia do pełnienia funkcji kapelana wojskowego, za zgodą właściwego przełożonego kościelnego.

DZIAŁ XI

Psy i konie w Siłach Zbrojnych

Art. 254. W celu realizacji zadań ustawowych, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1214 oraz z 2022 r. poz. 655 i 1488) oraz art. 11 ust. 1 i 4, lub w celach reprezentacyjnych Siły Zbrojne mogą używać:

- 1) psów służbowych – psów będących własnością Skarbu Państwa, znajdujących się na stanie jednostki wojskowej, w której są używane;
- 2) psów kontraktowych – psów stanowiących własność żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową, dobranych do użycia w jednostce wojskowej na podstawie kontaktu zawartego między tym żołnierzem a jednostką wojskową, w której psy są używane w trakcie trwania kontraktu, i znajdujących się na stanie jednostki wojskowej, w której są używane;
- 3) koni służbowych – koni będących własnością Skarbu Państwa, znajdujących się na stanie jednostki wojskowej, w której są używane.

Art. 255. 1. Do użycia w Siłach Zbrojnych nabywa się psy i konie spełniające wymagania zdrowotne i użytkowe określone w przepisach wydanych na podstawie art. 267 pkt 3, zapewniające przydatność zwierzęcia do użycia go w celu realizacji zadań ustawowych, o których mowa w art. 4 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych oraz art. 11 ust. 1 i 4, lub w celach reprezentacyjnych.

2. Psy służbowe, psy kontraktowe i konie służbowe mogą być używane w Siłach Zbrojnych po odbyciu specjalistycznego szkolenia. Przewodnicy i kandydaci na przewodników wraz z psami służbowymi lub psami kontraktowymi oraz żołnierze-jeźdźcy i kandydaci na żołnierzy-jeźdźców wraz z końmi służbowymi odbywają szkolenie w jednostce organizacyjnej wskazanej przez Ministra Obrony Narodowej. W przypadkach uzasadnionych potrzebami Sił Zbrojnych szkolenie psów służbowych i psów kontraktowych może odbywać się w innych podmiotach.

3. Szkolenie przewodnika psa służbowego i psa służbowego oraz właściciela psa kontraktowego i psa kontraktowego kończy się egzaminem przed komisją powołaną przez kierownika jednostki organizacyjnej, o której mowa w ust. 2 zdanie pierwsze. Uzyskanie oceny pozytywnej z egzaminu końcowego potwierdza się wydaniem przewodnikowi psa służbowego i właścicielowi psa kontraktowego odpowiednio upoważnienia do wykonywania czynności z użyciem psa służbowego i atestu psa służbowego lub upoważnienia do wykonywania czynności z użyciem psa kontraktowego i atestu psa kontraktowego. W przypadkach gdy szkolenie psa służbowego lub psa kontraktowego odbywa się w innych podmiotach, o których mowa w ust. 2 zdanie drugie, egzaminu przed komisją powołaną przez kierownika jednostki organizacyjnej, o której mowa w ust. 2 zdanie pierwsze, nie przeprowadza się i uznaje się dokumenty potwierdzające odbycie szkolenia, wydane przez te podmioty.

4. Psy służbowe wycofane z użycia, psy kontraktowe wycofane z użycia, które przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu były używane w jednostce wojskowej, i konie służbowe wycofane z użycia pozostają na stanie jednostki wojskowej, w której były używane.

5. Zakwalifikowanym do użycia w Siłach Zbrojnych psom służbowym i psom kontraktowym nadaje się nazwy, znakuje się je, jeżeli nie są znakowane, i wydaje się dowód tożsamości odpowiednio psa służbowego lub psa kontraktowego, określony w przepisach wydanych na podstawie art. 267 pkt 7. Zakwalifikowane do użycia w Siłach Zbrojnych konie służbowe znakuje się, jeżeli nie są znakowane, i wydaje się dowód tożsamości konia służbowego określony w przepisach wydanych na podstawie art. 267 pkt 7.

6. Psy służbowe, psy kontraktowe i konie służbowe ujmuje się w ewidencji określonej w przepisach wydanych na podstawie art. 267 pkt 4 i 5.

Art. 256. Opiekunem psa służbowego, opiekunem psa kontraktowego lub opiekunem konia służbowego jest odpowiednio:

- 1) przewodnik – żołnierz lub pracownik, któremu przydzielono pod opiekę psa służbowego i który ukończył szkolenie i uzyskał pozytywną ocenę z egzaminu końcowego;
- 2) kandydat na przewodnika – żołnierz lub pracownik, któremu przydzielono pod opiekę psa służbowego i którego skierowano po raz pierwszy na szkolenie;
- 3) właściciel – żołnierz pełniący czynną służbę wojskową, który ukończył szkolenie, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 267 pkt 1, z którym zawarto kontrakt, na podstawie którego jednostka wojskowa używa psa w trakcie trwania kontraktu;
- 4) żołnierz-jeździec – żołnierz, któremu przydzielono pod opiekę konia służbowego i który ukończył szkolenie i uzyskał pozytywną ocenę z egzaminu końcowego;
- 5) kandydat na żołnierza-jeźdźcę – żołnierz, któremu przydzielono pod opiekę konia służbowego i którego skierowano po raz pierwszy na szkolenie.

Art. 257. 1. Opiekunem psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia w pierwszej kolejności może być dotychczasowy opiekun tego zwierzęcia, jeżeli złoży pisemną deklarację woli sprawowania opieki.

2. W następnej kolejności opiekunem psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia może być inny opiekun psa służbowego lub konia służbowego, jeżeli złoży pisemną deklarację woli sprawowania opieki.

3. Jeżeli pies służbowy wycofany z użycia lub koń służbowy wycofany z użycia nie zostanie powierzony opiekunowi, o którym mowa w ust. 1 albo 2, zwierzę można powierzyć innemu żołnierzowi albo innej zainteresowanej osobie, jeżeli złoży pisemną deklarację woli sprawowania opieki oraz posiada wiedzę i umiejętności w zakresie opieki nad psem lub koniem.

4. W przypadku śmierci opiekuna psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia opiekunem tego zwierzęcia w pierwszej kolejności może zostać członek rodziny zmarłego opiekuna, który prowadził z tym opiekunem wspólne gospodarstwo domowe, jeżeli złoży pisemną deklarację woli sprawowania opieki. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

5. W przypadku gdy pies służbowy wycofany z użycia lub koń służbowy wycofany z użycia nie zostanie powierzony osobom, o których mowa w ust. 1–4, opiekę nad zwierzęciem sprawuje jednostka wojskowa, na której stanie znajduje się zwierzę. Dowódca jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, w uzgodnieniu z dowódcą jednostki organizacyjnej realizującej szkolenie, może przekazać psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia pod opiekę tej jednostki.

6. Dowódca jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, lub dowódca jednostki organizacyjnej realizującej szkolenie wyznacza opiekuna psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia.

7. Dowódca jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, lub dowódca jednostki organizacyjnej realizującej szkolenie mogą powierzyć opiekę nad psem służbowym wycofanym z użycia lub koniem służbowym wycofanym z użycia organizacji społecznej, której statutowym celem działania jest ochrona zwierząt.

8. Opiekunem psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia nie może zostać osoba, która w następstwie swojego zawinionego działania przyczyniła się do wycofania z użycia psa służbowego lub konia służbowego.

9. Opiekunem psa służbowego lub konia służbowego wycofanego z użycia nie może zostać opiekun, któremu odebrano zwierzę z powodów, o których mowa w art. 266 ust. 1 pkt 1 lub 2. Do organizacji, o której mowa w ust. 7, zdanie pierwsze stosuje się.

Art. 258. Opiekun psa służbowego, opiekun konia służbowego, opiekun psa służbowego wycofanego z użycia i opiekun konia służbowego wycofanego z użycia oraz organizacja, o której mowa w art. 257 ust. 7, zapewniają prawidłowe utrzymanie zwierzęcia obejmujące w szczególności:

- 1) racjonalne żywienie oraz stały dostęp do czystej i świeżej wody;
- 2) dbanie o stan zdrowia i kondycję, w tym poddawanie terminowym szczepieniom i zabiegom profilaktycznym oraz zapewnienie możliwości codziennego ruchu;
- 3) pielęgnację i utrzymanie w czystości;
- 4) warunki utrzymania dostosowane do potrzeb biologicznych.

Art. 259. 1. Żywienie psa służbowego, psa kontraktowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, lub konia służbowego wycofanego z użycia jest racjonalne, dostosowane do potrzeb jego organizmu, wagi, wieku, stanu zdrowia, warunków klimatycznych, funkcji fizjologicznych oraz wysiłku fizycznego lub wskazań wojskowego lekarza weterynarii.

2. Żywienie psa służbowego, psa kontraktowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, lub konia służbowego wycofanego z użycia odbywa się na podstawie normy wyżywienia, którą stanowi dobowa ilość karmy lub paszy, artykułów spożywczych oraz dodatków paszowych, niezbędnych do prawidłowego żywienia jednego psa lub konia. Z uwagi na zwiększone zapotrzebowanie energetyczne i odżywcze w trakcie odbywania szkolenia przez psa służbowego, psa kontraktowego lub konia służbowego norma ta może zostać podwyższona. W przypadku wycofania psa służbowego, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, lub konia służbowego wycofanego z użycia norma ta jest zmniejszana w związku ze zmniejszonym wysiłkiem fizycznym zwierzęcia.

3. W przypadku stwierdzenia przez wojskowego lekarza weterynarii konieczności zastosowania w żywieniu psa służbowego, psa kontraktowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, lub konia służbowego wycofanego z użycia diety lub karmy leczniczej norma, o której mowa w ust. 2, może zostać podwyższona.

4. Opiekun psa służbowego, psa kontraktowego lub konia służbowego otrzymuje wyżywienie dla psa lub konia w naturze albo równoważnik pieniężny w formie ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia. Ryczałt wypłaca się co miesiąc z góry.

5. Opiekun psa służbowego wycofanego z użycia, opiekun psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, opiekun konia służbowego wycofanego z użycia oraz organizacja, o której mowa w art. 257 ust. 7, otrzymują równoważnik pieniężny w formie ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia. Ryczałt wypłaca się co miesiąc z góry.

6. Opiekun oraz organizacja, o której mowa w art. 257 ust. 7, są obowiązani do proporcjonalnego zwrotu wypłaconego ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia w przypadku:

- 1) padnięcia albo konieczności bezzwłocznego uśmiercenia zwierzęcia na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2022 r. poz. 572);
- 2) odebrania zwierzęcia, o którym mowa w art. 266 ust. 1;
- 3) utraty lub zaginięcia zwierzęcia;
- 4) rezygnacji ze sprawowania opieki nad zwierzęciem;
- 5) powierzenia opieki nad psem służbowym lub koniem służbowym innemu opiekunowi, o którym mowa w art. 266 ust. 4;
- 6) korzystania przez zwierzę w trakcie odbywania szkolenia z wyżywienia w naturze;
- 7) prawomocnego orzeczenia przepadku zwierzęcia;
- 8) rozwiązania kontraktu, o którym mowa w art. 254 pkt 2.

7. W sprawach wypłaty ryczałtu z tytułu kosztów wyżywienia zwierzęcia oraz jego zwrotu właściwy jest ustanowiony przez Ministra Obrony Narodowej dysponent środków budżetu państwa właściwy dla jednostki wojskowej, na której stanie zwierzę się znajduje. W sprawie wydawania wyżywienia dla psa służbowego, psa kontraktowego lub konia służbowego w naturze właściwy jest dowódca jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę.

Art. 260. Określony w ustawie dla psa kontraktowego co najmniej pięcioletni okres trwania kontraktu, warunkujący nabycie uprawnień w zakresie zapewnienia prawidłowego utrzymania, w tym otrzymywania równoważnika pieniężnego w formie ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia, nie ma zastosowania w przypadku, gdy zwierzę przed upływem tego okresu zostanie wycofane z użycia w związku z utratą zdrowia lub trwałą utratą sprawności użytkowej w wyniku nieszczęśliwego zdarzenia, do którego doszło podczas jego pracy.

Art. 261. 1. Opiekę lekarsko-weterynaryjną nad psami służbowymi, psami kontraktowymi, końmi służbowymi, psami służbowymi wycofanymi z użycia, psami kontraktowymi wycofanymi z użycia, które przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu były używane w jednostce wojskowej, oraz końmi służbowymi wycofanymi z użycia realizują wojskowi lekarze weterynarii. Wojskowi lekarze weterynarii opiekę tę wykonują w ramach usług realizowanych w wojskowych gabinetach weterynaryjnych będących zakładami leczniczymi dla zwierząt, o których mowa w ustawie z dnia 18 grudnia 2003 r. o zakładach leczniczych dla zwierząt (Dz. U. z 2019 r. poz. 24), w zakresie możliwości przypisanych dla gabinetu weterynaryjnego.

2. W nagłych przypadkach zagrożenia życia zwierzęcia wymagających udzielenia natychmiastowej pomocy oraz w celu przeprowadzenia diagnostyki i terapii psy służbowe, psy kontraktowe, konie służbowe, psy służbowe wycofane z użycia, psy kontraktowe wycofane z użycia, które przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu były używane w jednostce wojskowej, oraz konie służbowe wycofane z użycia mogą być kierowane do zakładów leczniczych dla zwierząt innych niż zakłady podległe Ministrowi Obrony Narodowej.

3. Koszty zabiegów profilaktycznych i leczenia psa służbowego, psa kontraktowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, lub konia służbowego wycofanego z użycia, w tym koszty produktów leczniczych, pokrywa się ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej. W przypadku realizacji profilaktyki i leczenia przez inny zakład leczniczy dla zwierząt niż zakład podległy Ministrowi Obrony Narodowej koszty te są pokrywane na podstawie faktury.

4. Koszty utylizacji zwłok psa służbowego, psa kontraktowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, lub konia służbowego wycofanego z użycia pokrywa się ze środków budżetu państwa będących w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej na podstawie faktury.

5. W sprawach, o których mowa w ust. 3 i 4, właściwy jest ustanowiony przez Ministra Obrony Narodowej dysponent środków budżetu państwa właściwy dla jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę.

Art. 262. 1. Opiekunowi psa kontraktowego, opiekunowi psa służbowego wycofanego z użycia, opiekunowi konia służbowego wycofanego z użycia oraz organizacji, o której mowa w art. 257 ust. 7, zabrania się:

- 1) zbywania zwierzęcia;
- 2) rozmnażania zwierzęcia;
- 3) wykorzystywania zwierzęcia w celach zarobkowych.

2. Opiekun psa kontraktowego wycofanego z użycia powiadamia dowódcę jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, o zamiarze jego zbycia nie później niż w terminie 30 dni przed planowanym terminem zbycia. Siłom Zbrojnym przysługuje prawo pierwokupu psa.

3. Psy kontraktowe, które przeszły na własność Skarbu Państwa, stają się psami służbowymi.

Art. 263. 1. Psa służbowego lub konia służbowego wycofuje się z użycia w przypadku:

- 1) trwałej utraty sprawności użytkowej;
- 2) wystąpienia stanu chorobowego uniemożliwiającego dalsze używanie zwierzęcia w Siłach Zbrojnych;
- 3) wystąpienia narowów u konia;
- 4) braku postępów w szkoleniu rokujących osiągnięcie odpowiedniego poziomu wyszkolenia zwierzęcia;
- 5) padnięcia zwierzęcia albo konieczności bezzwłocznego jego uśmiercenia na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt;
- 6) upływu 6 miesięcy od dnia jego utraty albo zaginięcia.

2. Psa służbowego lub konia służbowego można wycofać z użycia po ukończeniu:

- 1) 9. roku życia przez psa;
- 2) 18. roku życia przez konia.

3. Psa kontraktowego wycofuje się z użycia w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 1, 2, 4–6, lub wraz z zakończeniem kontraktu.

4. Psa służbowego lub konia służbowego wycofuje z użycia dowódca jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę.

Art. 264. Nadzór nad psami służbowymi, psami kontraktowymi, końmi służbowymi, psami służbowymi wycofanymi z użycia, psami kontraktowymi wycofanymi z użycia, które przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu były używane w jednostce wojskowej, oraz końmi służbowymi wycofanymi z użycia sprawują dowódca jednostki wojskowej, na której stanie znajdują się zwierzęta, oraz wojskowi lekarze weterynarii.

Art. 265. 1. Opiekun psa służbowego wycofanego z użycia, opiekun psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, opiekun konia służbowego wycofanego z użycia i przedstawiciel organizacji, o której mowa w art. 257 ust. 7, w celu umożliwienia sprawowania nadzoru nad zwierzęciem, na żądanie żołnierza lub pracownika wyznaczonego przez dowódcę jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, lub na żądanie wojskowego lekarza weterynarii okazują zwierzę, a opiekun konia okazuje dodatkowo dowód tożsamości konia.

2. Opiekun psa służbowego wycofanego z użycia, opiekun psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, opiekun konia służbowego wycofanego z użycia oraz przedstawiciel organizacji, o której mowa w art. 257 ust. 7, niezwłocznie powiadamiają dowódcę jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, o:

- 1) zmianie stałego miejsca przebywania lub chowu zwierzęcia, zmianie miejsca przebywania zwierzęcia trwającej dłużej niż 30 dni;
- 2) padnięciu albo konieczności bezzwłocznego uśmiercenia zwierzęcia na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt, utracie albo zaginięciu zwierzęcia oraz o okolicznościach tych zdarzeń.

3. Opiekun psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, niezwłocznie powiadamia dowódcę jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, o zbyciu zwierzęcia.

Art. 266. 1. Psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia odbiera się opiekunowi lub organizacji, o której mowa w art. 257 ust. 7, w przypadku:

- 1) stwierdzenia zaniedbania zwierzęcia;
- 2) niewywiązywania się z obowiązków opieki nad zwierzęciem lub postępowania wbrew zakazom, o których mowa w art. 262 ust. 1;
- 3) rezygnacji ze sprawowania opieki nad zwierzęciem.

2. Do czasu powierzenia psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia innemu opiekunowi opiekę nad zwierzęciem sprawuje jednostka wojskowa, na której stanie znajduje się zwierzę.

3. Psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia odbiera dowódca jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, lub osoba przez niego upoważniona.

4. W przypadku przeniesienia opiekuna psa służbowego lub opiekuna konia służbowego na stanowisko służbowe niezwiązane z realizacją czynności służbowych związanych z użyciem zwierzęcia lub opieką nad zwierzęciem opieka nad tym psem lub koniem może zostać powierzona innemu opiekunowi psa służbowego lub innemu opiekunowi konia służbowego.

5. W przypadku czasowego braku możliwości sprawowania opieki nad psem służbowym lub koniem służbowym przez opiekuna dowódca jednostki wojskowej, na której stanie znajduje się zwierzę, może wyznaczyć czasowego opiekuna psa służbowego lub konia służbowego. Do czasowego opiekuna stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące opiekuna psa służbowego lub konia służbowego, z zastrzeżeniem, że ryczałt na pokrycie kosztów wyżywienia zwierzęcia wypłaca się co miesiąc z góry, proporcjonalnie do okresu sprawowania opieki nad psem służbowym lub koniem służbowym.

Art. 267. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) jednostki organizacyjne właściwe do prowadzenia szkolenia kandydatów na przewodników psów służbowych, przewodników psów służbowych i psów służbowych, właścicieli psów kontraktowych i psów kontraktowych oraz kandydatów na żołnierzy-jeźdźców, żołnierzy-jeźdźców i koni służbowych, a także rodzaje i sposób ich szkolenia,
- 2) termin ważności upoważnienia i atestu, o których mowa w art. 255 ust. 3, oraz sposób ich przedłużania,
- 3) wymagania zdrowotne i użytkowe psów i koni zapewniające przydatność do użycia w Siłach Zbrojnych,
- 4) tryb nabywania, przekazywania i wycofywania z użycia w Siłach Zbrojnych psów służbowych i koni służbowych, podmiot właściwy do nabywania lub pokrywania kosztów tego nabycia oraz sposób prowadzenia ewidencji psów służbowych i ewidencji koni służbowych,
- 5) tryb pozyskiwania psów kontraktowych oraz sposób prowadzenia ewidencji psów kontraktowych,
- 6) wzór kontraktu, o którym mowa w art. 254 pkt 2,
- 7) sposób znakowania zakwalifikowanych do służby psów służbowych, psów kontraktowych i koni służbowych oraz wzory dowodu tożsamości psa służbowego, psa kontraktowego oraz dowodu tożsamości konia służbowego,

- 8) sposób utrzymania i używania psów służbowych, psów kontraktowych i koni służbowych w Siłach Zbrojnych,
- 9) zakres opieki lekarsko-weterynaryjnej nad psami służbowymi, psami kontraktowymi, końmi służbowymi, psami służbowymi wycofanymi z użycia, psami kontraktowymi wycofanymi z użycia, które przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu były używane w jednostce wojskowej, i końmi służbowymi wycofanymi z użycia i tryb udzielania zgody na leczenie tych zwierząt w zakładach leczniczych dla zwierząt innych niż zakłady podległe Ministrowi Obrony Narodowej oraz sposób sprawowania nadzoru nad psami służbowymi, psami kontraktowymi, końmi służbowymi oraz psami służbowymi wycofanymi z użycia, psami kontraktowymi wycofanymi z użycia, które przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu były używane w jednostce wojskowej, i końmi służbowymi wycofanymi z użycia,
- 10) tryb odbierania psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia i konia służbowego wycofanego z użycia opiekunowi oraz organizacji, o której mowa w art. 257 ust. 7,
- 11) sposób żywienia, wielkość normy wyżywienia dla psa służbowego, psa kontraktowego i konia służbowego oraz normy wyżywienia dla psa służbowego wycofanego z użycia, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, i konia służbowego wycofanego z użycia, w tym maksymalną wysokość normy w przypadku jej podwyższenia, jak również wysokość dziennej stawki pieniężnej na żywienie zwierząt,
- 12) tryb przyznawania, wypłacania oraz zwrotu ryczałtu na pokrycie kosztów wyżywienia psa służbowego, psa kontraktowego lub konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, i konia służbowego wycofanego z użycia, a także sposób ustalania wysokości tego ryczałtu,
- 13) tryb pokrywania kosztów zabiegów profilaktycznych, leczenia psa służbowego, psa kontraktowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia, psa kontraktowego wycofanego z użycia, który przez okres co najmniej 5 lat trwania kontraktu był używany w jednostce wojskowej, lub konia służbowego wycofanego z użycia, w tym kosztów produktów leczniczych,
- 14) wzór upoważnienia i atestu, o których mowa w art. 255 ust. 3,
- 15) wzór protokołu odebrania opiekunowi lub organizacji, o której mowa w art. 257 ust. 7, psa służbowego, konia służbowego, psa służbowego wycofanego z użycia lub konia służbowego wycofanego z użycia,
- 16) wzory protokołów wycofania psa służbowego i wycofania konia służbowego z użycia w Siłach Zbrojnych

– uwzględniając potrzebę zapewnienia prawidłowej realizacji zadań związanych z użyciem psa służbowego, psa kontraktowego lub konia służbowego, prawidłowej opieki nad zwierzęciem, racjonalne wydatkowanie środków finansowych oraz to, że wysokość dziennej stawki pieniężnej na żywienie zwierząt jest uzależniona od wagi zwierząt, okresu roku oraz warunków realizacji zadań przez te zwierzęta, a także że nie może ona przekroczyć 1/30 minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę.

DZIAŁ XII

Uprawnienia i obowiązki służbowe żołnierzy

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 268. 1. Żołnierze są obowiązani zachować w tajemnicy wszystkie informacje niejawne oraz inne informacje chronione, z którymi zapoznali się podczas pełnienia służby wojskowej lub w związku z nim, w tym również informacje stanowiące tajemnicę innego państwa lub organizacji międzynarodowych chronioną na zasadzie wzajemności na podstawie zawartych umów międzynarodowych.

2. Obowiązek zachowania tajemnicy trwa również po zakończeniu pełnienia służby wojskowej.

3. Od obowiązku zachowania tajemnicy może zwolnić żołnierza Minister Obrony Narodowej, dowódca rodzaju Sił Zbrojnych albo dowódca wojsk, a żołnierza zwolnionego ze służby wojskowej – Minister Obrony Narodowej, z zastrzeżeniem przypadków określonych w przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

Art. 269. 1. W celu ustalenia zdolności do wykonywania obowiązków służbowych żołnierz jest obowiązany poddać się, na żądanie dowódcy jednostki wojskowej, w której pełni służbę, badaniu na zawartość w organizmie alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków.

2. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, ma obowiązek niedopuszczenia go do służby, jeżeli stanął się on do służby po spożyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków albo spożywał je w czasie służby albo jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie, że stanął się do służby po spożyciu tych substancji. Okoliczności stanowiące podstawę decyzji podaje się żołnierzowi zawodowemu do wiadomości.

3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb dokonywania badań, o których mowa w ust. 1, uwzględniając konieczność zagwarantowania prawidłowej weryfikacji zawartości w organizmie żołnierza zawodowego alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków.

Art. 270. 1. Żołnierze, z wyjątkiem żołnierzy OT pełniących terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, są obowiązani w czasie wykonywania zadań służbowych nosić umundurowanie oraz odznaki i oznaki wojskowe.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wzory, sposób noszenia umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych,
- 2) przypadki, w których żołnierze są zwolnieni od obowiązku noszenia umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych,
- 3) sposób noszenia przez żołnierzy orderów, odznaczeń, medali i odznak innych niż wojskowe,
- 4) okoliczności i sposób noszenia uzbrojenia

– uwzględniając podział mundurów na ich rodzaje, specyfikę związaną z oznakowaniem mundurów, zestawów ubiorczych dla żołnierzy poszczególnych rodzajów wojsk i służb, okoliczności noszenia umundurowania, odznak i oznak wojskowych oraz charakter wykonywanych zadań.

Rozdział 2

Uprawnienia żołnierzy zawodowych

Art. 271. 1. Żołnierzowi zawodowemu pobierającemu naukę właściwy organ udziela płatnego urlopu szkoleniowego na pobieranie nauki, odbywanie studiów wyższych lub studiów podyplomowych lub kształcenie w szkole doktorskiej, a także na odbycie specjalizacji medycznej, farmaceutycznej, diagnostyki laboratoryjnej oraz w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia, a także aplikacji radcowskiej lub legislacyjnej.

2. Urlop szkoleniowy jest przeznaczony na przygotowanie się do egzaminów i ich złożenie, przygotowanie pracy dyplomowej, przygotowanie i złożenie egzaminu dyplomowego, specjalizacyjnego, egzaminów doktorskich, przygotowanie się do obrony rozprawy doktorskiej lub kolokwium habilitacyjnego.

Art. 272. Żołnierzowi zawodowemu, któremu udzielono pomocy w związku z pobieraniem nauki, oraz żołnierzowi zawodowemu pobierającemu naukę, niespełniającemu warunków do uzyskania pomocy, o której mowa w art. 105 ust. 3, można udzielić urlopu szkoleniowego.

Art. 273. Właściwy organ udziela żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w art. 272, zwolnienia z całości lub części dnia służby na udział w zajęciach obowiązkowych.

Art. 274. 1. Wymiar urlopu szkoleniowego wynosi:

- 1) w szkołach ponadpodstawowych – 14 dni w każdym roku szkolnym;
- 2) w uczelniach w każdym roku studiów odbywanych w systemie niestacjonarnym – 28 dni;
- 3) w ostatnim roku studiów odbywanych w systemie niestacjonarnym niezależnie od urlopu określonego w pkt 2 – 28 dni;
- 4) dla żołnierzy zawodowych pobierających naukę w szkołach policealnych (pomaturalnych) i na studiach podyplomowych oraz na innych studiach albo kursach specjalnych prowadzonych przez uczelnie lub instytuty badawcze w systemie niestacjonarnym – 21 dni w celu przygotowania się i złożenia egzaminu końcowego;
- 5) w celu przygotowania się do złożenia egzaminów doktorskich i obrony rozprawy doktorskiej lub w celu przygotowania się do kolokwium oraz wykładu habilitacyjnego – 28 dni;
- 6) w celu przygotowania się do egzaminu radcowskiego, egzaminu sędziowskiego lub egzaminu prokuratorskiego i złożenia każdego z tych egzaminów – 30 dni;
- 7) w celu przygotowania się do egzaminu po zakończeniu aplikacji legislacyjnej i złożenia tego egzaminu – 14 dni;
- 8) w celu przygotowania się do Państwowego Egzaminu Specjalizacyjnego przez lekarzy i lekarzy dentyistów oraz specjalistów z korpusu osobowego medycznego i złożenia tego egzaminu – 30 dni.

2. Urlop szkoleniowy określony w ust. 1 pkt 1–5 może być przedłużony, na umotywowany wniosek żołnierza zawodowego, o liczbę dni nieprzekraczającą połowy jego wymiaru, jeżeli zachodzi uzasadniona potrzeba, w szczególności gdy wymaga tego realizacja programu nauki.

Art. 275. 1. Wymiar czasu służby żołnierzy zawodowych jest określony ich zadaniami służbowymi.

2. Zadania służbowe żołnierzy zawodowych powinny być ustalane przez przełożonych w sposób pozwalający na ich wykonywanie w ramach 40 godzin służby w tygodniu. Wykonywanie zadań służbowych nie może przekraczać przeciętnie 48 godzin w tygodniu, w czteromiesięcznym okresie rozliczeniowym. W zamian za czas służby przekraczający 40 godzin służby w tygodniu żołnierzowi zawodowemu przysługuje czas wolny od służby w takim samym wymiarze.

3. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje prawo do co najmniej:

- 1) 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku w każdej dobie;
- 2) 24 godzin nieprzerwanego odpoczynku w okresie 7-dniowym.

4. Przepisy ust. 2 i 3 nie mają zastosowania do oficerów zawodowych pełniących obowiązki dowódców jednostek wojskowych, a także do żołnierzy zawodowych realizujących zadania szczególnie istotne dla Sił Zbrojnych oraz realizujących zadania o charakterze nadzwyczajnym niezbędne do ochrony interesów państwa, w szczególności: biorących udział w zapobieganiu skutkom katastrof naturalnych lub awarii technicznych noszących znamiona klęski żywiołowej oraz w celu ich usunięcia, pełniących służby i dyżury, odbywających ćwiczenia i szkolenia oraz pełniących służbę wojskową poza granicami państwa.

5. Żołnierze zawodowi pełniący służbę wojskową na stanowisku radcy prawnego wykonują zadania służbowe w siedzibie jednostki wojskowej, w której pełnią służbę wojskową, z wyjątkiem czynności, które wymagają załatwienia poza tą siedzibą. Do żołnierzy zawodowych pełniących służbę wojskową na stanowisku radcy prawnego nie stosuje się przepisów art. 18 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1166).

6. Ewidencję czasu służby potwierdzającą wykonywanie przez żołnierza zawodowego zadań służbowych ponad normy określone w ust. 2 prowadzi dowódca jednostki wojskowej.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, dodatkowe dni wolne od służby, rozkład czasu służby w tygodniu oraz sposób prowadzenia ewidencji czasu służby, uwzględniając taki rozkład czasu służby w tygodniu, aby możliwe było ustalenie zadań służbowych w ramach 40 godzin w 5-dniowym tygodniu służby.

Art. 276. 1. Zwolnienie lekarskie obejmuje okres, w którym żołnierz zawodowy jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu:

- 1) choroby lub pobytu w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;
- 2) oddawania krwi lub jej składników w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi lub z powodu okresowego badania lekarskiego dawców krwi;
- 3) niemożności wykonywania zajęć służbowych z przyczyn określonych w art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka żołnierza zawodowego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie do ukończenia przez nie 14. roku życia;
- 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, rodziców, rodzica dziecka żołnierza zawodowego, ojczyma, macochę, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z żołnierzem zawodowym w okresie sprawowania nad nimi opieki;
- 6) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka żołnierza zawodowego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie do ukończenia przez nie 8. roku życia w przypadku:
  - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1324 i 1383), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
  - b) porodu lub choroby małżonka żołnierza zawodowego lub rodzica dziecka żołnierza zawodowego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
  - c) pobytu małżonka żołnierza zawodowego lub rodzica dziecka żołnierza zawodowego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

2. Zwolnienie od zajęć służbowych z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki, o której mowa w ust. 1 pkt 4 i 6, przysługuje przez okres nie dłuższy niż 60 dni w roku kalendarzowym, a w przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 5 – przez okres nie dłuższy niż 14 dni w roku kalendarzowym, przy czym okresy te łącznie nie mogą przekroczyć 60 dni w roku kalendarzowym.

3. Przepis ust. 2 stosuje się bez względu na liczbę dzieci i innych członków rodziny wymagających opieki.

4. W przypadku zbiegu uprawnień do zwolnienia lekarskiego z uprawnieniem do zwolnienia od zajęć służbowych lub urlopu okolicznościowego, o których mowa w art. 281 ust. 15 i 16, żołnierz zawodowy jest obowiązany w pierwszej kolejności wykorzystać zwolnienie lekarskie.

Art. 277. Okres przebywania na zwolnieniu lekarskim stwierdza zaświadczenie lekarskie wystawione zgodnie z art. 55 ust. 1 i art. 55a ust. 7 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa albo wydruk zaświadczenia lekarskiego, o którym mowa w art. 55a ust. 6 tej ustawy, z tym że:

- 1) w przypadku poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz niezdolności do służby wskutek poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów – zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku zgodnie z przepisem art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa;
- 2) w przypadku, o którym mowa w art. 276 ust. 1 pkt 2 – zaświadczenie jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi;
- 3) w przypadku, o którym mowa w art. 276 ust. 1 pkt 6 lit. a – oświadczenie żołnierza zawodowego;
- 4) w przypadkach, o których mowa w art. 276 ust. 1 pkt 6 lit. b i c – zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza na zwykłym druku;
- 5) w przypadku, o którym mowa w art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa – decyzja wydana przez właściwy organ albo uprawniony podmiot na podstawie przepisów o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Art. 278. 1. Doręczenie zaświadczenia lekarskiego odbywa się przy wykorzystaniu profilu informacyjnego, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, na zasadach określonych w tej ustawie. Dowódcy jednostek wojskowych wykorzystują lub tworzą profil informacyjny płatnika składek, o którym mowa w art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

2. Zaświadczenie wystawione przez lekarza na zwykłym druku w przypadkach, o których mowa w art. 276 ust. 1 pkt 6 lit. b i c oraz art. 277 pkt 1, żołnierz zawodowy jest obowiązany dostarczyć dowódcy jednostki wojskowej w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania.

3. Zaświadczenie jednostki organizacyjnej publicznej służby krwi albo decyzję, o której mowa w art. 277 pkt 5, żołnierz zawodowy jest obowiązany dostarczyć dowódcy jednostki wojskowej w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania.

4. Oświadczenie o wystąpieniu okoliczności, o których mowa w art. 276 ust. 1 pkt 6 lit. a, żołnierz zawodowy jest obowiązany złożyć dowódcy jednostki wojskowej w terminie 7 dni od dnia ich zaistnienia.

5. W przypadku niedopełnienia obowiązków, o których mowa w ust. 2–4, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia, chyba że niedostarczenie zaświadczenia, oświadczenia albo decyzji nastąpiło z przyczyn niezależnych od żołnierza.

Art. 279. 1. Prawidłowość orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby, prawidłowość wykorzystania zwolnienia lekarskiego, spełnienie wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich oraz oświadczenie żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 277 pkt 3, mogą podlegać kontroli.

2. Kontrolę przeprowadzają:

- 1) wojskowe komisje lekarskie – w zakresie prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do służby z powodu choroby;
- 2) dowódca jednostki wojskowej – w zakresie prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego przez żołnierza zawodowego i spełnienia wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich oraz w zakresie oświadczenia żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 277 pkt 3.

3. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone nieprawidłowe wykorzystanie zwolnienia lekarskiego, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

4. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone, że oświadczenie żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 277 pkt 3, zostało złożone niezgodnie z prawdą, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

5. Jeżeli w wyniku kontroli wojskowa komisja lekarska ustali datę ustania niezdolności do służby wcześniejszą niż data orzeczonej w zaświadczeniu lekarskim, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za okres od tej daty do końca zwolnienia.

6. Jeżeli w wyniku kontroli zostanie ustalone, że zwolnienie lekarskie zostało sfalszowane, żołnierz zawodowy traci prawo do uposażenia za cały okres zwolnienia.

7. Kontrola prawidłowości wykorzystania zwolnień lekarskich polega na ustaleniu, czy żołnierz zawodowy w okresie orzeczonej niezdolności do służby, w tym sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny, nie wykorzystuje zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z jego celem, a w szczególności czy nie wykonuje pracy zarobkowej.

8. Kontrola oświadczenia żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 277 pkt 3, polega na ustaleniu, czy nastąpiło nieprzewidziane zamknięcie żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których uczęszcza dziecko żołnierza zawodowego, lub na ustaleniu, czy niania lub dzienny opiekun dziecka przebywali na zwolnieniu lekarskim.

9. Kontrolę prawidłowości wykorzystania zwolnienia lekarskiego oraz oświadczenia żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 277 pkt 3, przeprowadza osoba upoważniona przez dowódcę jednostki wojskowej.

10. W przypadku stwierdzenia w trakcie kontroli, że żołnierz zawodowy wykonuje pracę zarobkową albo wykorzystuje zwolnienie lekarskie w inny sposób niezgodny z jego celem, osoba kontrolująca sporządza protokół, w którym podaje, na czym polegało nieprawidłowe wykorzystanie zwolnienia lekarskiego.

11. W przypadku stwierdzenia w trakcie kontroli, że oświadczenie żołnierza zawodowego, o którym mowa w art. 277 pkt 3, nie jest zgodne z prawdą, osoba kontrolująca sporządza protokół.

12. Protokół przedstawia się żołnierzowi zawodowemu w celu wniesienia do niego ewentualnych uwag. Wniesienie uwag żołnierz zawodowy potwierdza własnoręcznym podpisem.

13. Na podstawie ustaleń zawartych w protokole dowódca jednostki wojskowej stwierdza, w drodze decyzji, utratę prawa do uposażenia za okres, o którym mowa w ust. 3 lub 4.

14. Od decyzji, o której mowa w ust. 13, żołnierzowi zawodowemu przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

15. Kontrola wymogów formalnych zaświadczeń lekarskich polega na sprawdzeniu, czy zaświadczenie:

- 1) nie zostało sfalszowane;
- 2) zostało wydane zgodnie z przepisami w sprawie zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich.

16. Jeżeli w wyniku kontroli, o której mowa w ust. 15 pkt 1, zachodzi podejrzenie, że zaświadczenie lekarskie zostało sfalszowane, dowódca jednostki wojskowej występuje do lekarza, który wystawił zaświadczenie lekarskie, o wyjaśnienie sprawy.

17. W przypadku podejrzenia, że zaświadczenie lekarskie zostało wydane niezgodnie z przepisami w sprawie zasad i trybu wystawiania zaświadczeń lekarskich, dowódca jednostki wojskowej występuje o wyjaśnienie sprawy do terenowej jednostki organizacyjnej Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 280. 1. Żołnierze zawodowi otrzymują corocznie urlop wypoczynkowy w wymiarze 26 dni roboczych.

2. Żołnierzowi zawodowemu w roku kalendarzowym, w którym został powołany do zawodowej służby wojskowej, udziela się urlopu wypoczynkowego w wymiarze proporcjonalnym do okresu pozostającego do końca danego roku kalendarzowego.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do żołnierza, o którym mowa w art. 200 ust. 3 pkt 2, po zakończeniu przez niego pracy poza granicami państwa w strukturach organizacji międzynarodowych lub międzynarodowych strukturach wojskowych na podstawie umowy zawartej między tym żołnierzem a taką organizacją, oraz o którym mowa w art. 286 ust. 5, po zakończeniu lub zrezygnowaniu przez niego z urlopu wychowawczego.

4. Jeżeli ważne względy służbowe nie pozwalają na udzielenie żołnierzowi zawodowemu urlopu wypoczynkowego w całości albo w części w danym roku kalendarzowym, urlopu tego udziela się w ciągu następnego roku kalendarzowego.

5. Decyzję w sprawie przesunięcia żołnierzowi zawodowemu urlopu wypoczynkowego podejmuje dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe. Dowódca jednostki wojskowej jest zobowiązany skierować żołnierza na przesunięty urlop wypoczynkowy, aby wykorzystał go najpóźniej w terminie określonym w ust. 4.

6. Za dni robocze, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 281 ust. 1–3, 6–8, 12, 13 pkt 2 i ust. 15, uważa się wszystkie dni, z wyjątkiem niedziel i świąt określonych w przepisach ustawy z dnia 18 stycznia 1951 r. o dniach wolnych od pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1920) oraz dodatkowych dni wolnych od służby określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 275 ust. 7.

7. Żołnierzom zawodowym, o których mowa w art. 95 ust. 5, udziela się urlopów w wymiarze, na zasadach i w trybie określonych w programach kształcenia.

Art. 281. 1. Żołnierz zawodowy zajmujący stanowisko służbowe pracownika dydaktycznego, badawczego lub badawczo-dydaktycznego otrzymuje corocznie dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 12 dni roboczych.

2. Żołnierz zawodowy posiadający status weterana poszkodowanego otrzymuje corocznie dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze 5 dni roboczych.

3. Urlop, o którym mowa w ust. 2, nie przysługuje żołnierzowi zawodowemu posiadającemu status weterana poszkodowanego uprawnionemu do urlopu wypoczynkowego i dodatkowych urlopów wypoczynkowych, z wyłączeniem dodatkowego urlopu z tytułu szkodliwych dla zdrowia warunków służby, w wymiarze przekraczającym 26 dni roboczych.

4. Prawo do pierwszego dodatkowego urlopu, o którym mowa w ust. 2, powstaje z dniem, w którym decyzja administracyjna o przyznaniu statusu weterana poszkodowanego stała się ostateczna, przy czym realizacja tego prawa może nastąpić nie wcześniej niż z dniem przedstawienia przez żołnierza zawodowego tej decyzji dowódcy jednostki wojskowej.

5. Urlop, o którym mowa w ust. 2, wykorzystuje się w całości w roku kalendarzowym, w którym żołnierz zawodowy ma do niego prawo, w terminie uzgodnionym z dowódcą jednostki wojskowej, jeżeli nie został ujęty w planie urlopów, o którym mowa w ust. 14.

6. Żołnierz zawodowy pełniący zawodową służbę wojskową w warunkach szkodliwych dla zdrowia przy przekroczonych najwyższych dopuszczalnych stężeniach lub natężeniach czynników szkodliwych otrzymuje corocznie, w zależności od ustalonego w odrębnych przepisach stopnia szkodliwości, dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze:

- 1) 5 dni roboczych – przy pierwszym stopniu szkodliwości;
- 2) 7 dni roboczych – przy drugim stopniu szkodliwości;
- 3) 10 dni roboczych – przy trzecim stopniu szkodliwości;
- 4) 15 dni roboczych – przy czwartym stopniu szkodliwości.

7. Żołnierz zawodowy, jeżeli jest to uzasadnione szczególnymi właściwościami zajmowanego stanowiska służbowego, otrzymuje dodatkowy urlop wypoczynkowy w wymiarze do 15 dni roboczych rocznie.

8. Żołnierzowi zawodowemu, w zależności od stażu czynnej służby wojskowej, udziela się corocznie dodatkowego urlopu wypoczynkowego w wymiarze:

- 1) 5 dni roboczych – po osiągnięciu 15 lat czynnej służby wojskowej;
- 2) 10 dni roboczych – po osiągnięciu 20 lat czynnej służby wojskowej;
- 3) 15 dni roboczych – po osiągnięciu 25 lat czynnej służby wojskowej.

9. Żołnierz zawodowy zajmujący stanowisko służbowe sędziego wojskowego lub prokuratora do spraw wojskowych otrzymuje dodatkowy urlop wypoczynkowy na zasadach i w wymiarze określonych odpowiednio w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych oraz w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

10. W przypadku zbiegu uprawnień do dodatkowych urlopów wypoczynkowych z różnych tytułów żołnierzowi zawodowemu przysługuje tylko jeden urlop w wymiarze najkorzystniejszym, z wyjątkiem dodatkowego urlopu z tytułu szkodliwych dla zdrowia warunków służby.

11. Łączny wymiar urlopu wypoczynkowego i dodatkowych urlopów wypoczynkowych w danym roku kalendarzowym nie może przekroczyć 50 dni roboczych.

12. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu do służby poza granicami państwa, po zakończeniu służby w ramach tego skierowania, udziela się urlopu aklimatyzacyjnego w wymiarze 1 dnia roboczego za każde rozpoczęte 10 dni pełnienia służby poza granicami państwa. Urlopu tego udziela dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe albo do której został skierowany w ramach pełnienia zawodowej służby wojskowej w dyspozycji, bezpośrednio po stawieniu się w jednostce wojskowej. Wymiar urlopu aklimatyzacyjnego nie może przekroczyć 22 dni roboczych.

13. Żołnierzowi zawodowemu może być udzielony urlop:

- 1) zdrowotny – w wymiarze do 6 miesięcy;
- 2) okolicznościowy – w wymiarze jednorazowo nie dłuższym niż 5 dni roboczych.

14. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy zajmuje stanowisko służbowe, udziela żołnierzowi urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego przysługującego w danym roku kalendarzowym, na podstawie planu urlopów.

15. Żołnierz zawodowy może otrzymać zwolnienie od zajęć służbowych w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki nad najbliższym członkiem rodziny, gdy opieki takiej nie może sprawować małżonek żołnierza lub inny członek rodziny, nieprzekraczające jednak łącznie 50 dni roboczych w roku kalendarzowym.

16. W szczególnie uzasadnionych przypadkach żołnierzowi zawodowemu, który wykorzystał zwolnienie od zajęć służbowych w związku z koniecznością sprawowania opieki nad najbliższym członkiem rodziny i nadal musi tę opiekę sprawować osobiście, może być udzielony urlop okolicznościowy w wymiarze do 5 miesięcy.

17. Najbliższym członkiem rodziny żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 15 i 16, są jego małżonek, dzieci i rodzice.

18. Żołnierzowi zawodowemu – lekarzowi lub lekarzowi dentyście skierowanemu przez właściwy organ do odbycia szkolenia specjalistycznego w dziedzinie medycyny na czas odbywania zajęć w ramach tego szkolenia udziela się zwolnienia od zajęć służbowych, w całym okresie szkolenia, w wymiarze nie mniejszym niż 24 godziny tygodniowo, w czteromiesięcznym okresie rozliczeniowym w ramach normy i rozkładu czasu służby, o których mowa w art. 275 ust. 2.

Art. 282. 1. Żołnierza zawodowego można odwołać z urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego, a także wstrzymać udzielenie mu urlopu w całości albo w części z ważnych względów służbowych. Termin urlopu może być także przesunięty na wniosek żołnierza zawodowego umotywowany ważnymi względami.

2. Żołnierzowi zawodowemu, którego odwołano z urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego albo któremu wstrzymano udzielenie takiego urlopu, przysługuje, w pełnej wysokości, zwrot kosztów spowodowanych odwołaniem z urlopu lub wstrzymaniem urlopu.

3. Odwołania żołnierza zawodowego z urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego lub wstrzymania udzielenia takiego urlopu może dokonać dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe.

4. Dowódca jednostki wojskowej, który odwołał żołnierza zawodowego z urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego albo wstrzymał udzielenie takiego urlopu, wydaje na wniosek żołnierza decyzję o zwrocie kosztów spowodowanych odwołaniem lub wstrzymaniem urlopu.

Art. 283. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) stanowiska służbowe, na których pełnienie zawodowej służby wojskowej jest szkodliwe dla zdrowia albo które posiadają szczególne właściwości, ze względu na zajmowanie których udziela się dodatkowego urlopu wypoczynkowego, uwzględniając podobne lub takie same stanowiska ustalone na podstawie przepisów prawa pracy;
- 2) tryb orzekania o potrzebie udzielenia urlopu zdrowotnego i organy właściwe w tych sprawach, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach;
- 3) warunki i tryb udzielania urlopów, o których mowa w art. 280 oraz art. 281 ust. 1, 2, 6–8, 12 i 16, a także wymiar urlopu, o którym mowa w art. 281 ust. 7 i 13 pkt 2, zapewniając ciągłość i skuteczność realizacji zadań;
- 4) warunki i tryb odwoływania z urlopu wypoczynkowego i dodatkowego urlopu wypoczynkowego, a także wstrzymania udzielenia takiego urlopu oraz zwracania kosztów spowodowanych odwołaniem z urlopu lub wstrzymaniem urlopu i sposób ich obliczania, zapewniając, aby zastosowanie tych środków miało charakter wyjątkowy;
- 5) warunki i tryb udzielania żołnierzom zawodowym zwolnienia od zajęć służbowych, o którym mowa w art. 281 ust. 15 i 18, zapewniając ciągłość i skuteczność realizacji zadań oraz uwzględniając plany poszczególnych specjalizacji lekarskich.

Art. 284. 1. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje urlop macierzyński, urlop na warunkach urlopu macierzyńskiego, urlop ojcowski oraz urlop rodzicielski na zasadach i w wymiarze określonych w przepisach ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510 i 1700), z zastrzeżeniem art. 285.

2. Żołnierzowi zawodowemu – kobiecie będącej w ciąży lub karmiącej dziecko piersią:

- 1) nie powierza się obowiązków w wymiarze przekraczającym 40 godzin służby w tygodniu i w porze nocnej;
- 2) nie deleguje się poza miejsce pełnienia służby – bez zgody żołnierza zawodowego – kobiety;
- 3) nie powierza się wykonywania zadań służbowych uciążliwych, niebezpiecznych lub szkodliwych dla zdrowia, określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 176 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

3. Żołnierz zawodowy – kobieta karmiąca dziecko piersią ma prawo do dwóch półgodzinnych przerw wliczanych do czasu służby. W przypadku karmienia więcej niż jednego dziecka żołnierz zawodowy – kobieta ma prawo do dwóch 45-minutowych przerw. Przerwy na karmienie mogą być na wniosek żołnierza zawodowego – kobiety udzielane łącznie.

4. Żołnierza zawodowego sprawującego opiekę nad dzieckiem do lat 4, pozostającego w związku małżeńskim z innym żołnierzem, nie deleguje się bez jego zgody poza miejsce pełnienia zawodowej służby wojskowej w tym samym czasie co współmałżonka.

5. Przepis ust. 4 stosuje się również do żołnierza zawodowego samotnie wychowującego dziecko do lat 4.

Art. 285. 1. Żołnierzowi – kobiecie pełniącej zawodową służbę wojskową w trakcie kształcenia w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia, w razie zajścia w ciążę, na okres ciąży i połogu udziela się na jego wniosek urlopu bezpłatnego w wymiarze nie dłuższym niż 12 miesięcy.

2. W przypadku niepodjęcia kształcenia w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia po upływie okresu, o którym mowa w ust. 1, oraz w przypadku ponownego zajścia w ciążę żołnierza – kobiety w trakcie tego kształcenia zwalnia się z zawodowej służby wojskowej.

3. Przepisy ust. 1 i 2 nie mają zastosowania do żołnierzy zawodowych – kobiet skierowanych do kształcenia w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia w czasie pełnienia przez nich zawodowej służby wojskowej.

Art. 286. 1. Żołnierz zawodowy ma prawo do urlopu wychowawczego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

2. Żołnierzowi zawodowemu korzystającemu z urlopu wychowawczego nie wypłaca się uposażenia i innych należności pieniężnych, z wyjątkiem określonych w art. 442, art. 444, art. 458 i art. 462.

3. Żołnierzowi zawodowemu korzystającemu z urlopu wychowawczego przysługują, w okresie korzystania z tego urlopu, świadczenia określone w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 615 i 1265).

4. W przypadku gdy urlop wychowawczy trwa do 12 miesięcy, żołnierz zawodowy pozostaje na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym.

5. W przypadku gdy okres urlopu wychowawczego jest dłuższy niż określony w ust. 4, żołnierza zawodowego przenosi się do dyspozycji. Czas pozostawania w dyspozycji nie może być dłuższy od udzielonego urlopu wychowawczego. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

6. Żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 5, po zakończeniu lub zrezygnowaniu przez niego z urlopu wychowawczego w czasie jego trwania, jeżeli nie ma możliwości wyznaczenia go na stanowisko służbowe, pozostawia się w dyspozycji przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy.

7. Przepisów ust. 1–6 nie stosuje się do żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w trakcie kształcenia w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia, z wyłączeniem żołnierzy zawodowych skierowanych do tego kształcenia w czasie pełnienia przez nich zawodowej służby wojskowej.

Art. 287. 1. Żołnierze zawodowi są objęci obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego i korzystają ze świadczeń na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

2. Żołnierzom zawodowym przysługuje prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, udzielanych w podmiotach leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz przez niego nadzorowanych. Prawo to nie wpływa na uprawnienia innych świadczeniobiorców posiadających prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej, wynikające z przepisów tej ustawy.

3. Żołnierzom zawodowym zajmującym stanowiska służbowe o szczególnych właściwościach lub warunkach pełnienia służby, wymagające szczególnych predyspozycji zdrowotnych, przysługuje prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej gwarantowanych, udzielanych w podmiotach leczniczych, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej, oraz przez niego nadzorowanych – w przypadku powstania choroby lub schorzenia dyskwalifikujących lub ograniczających wykonywanie zadań służbowych. Prawo to nie wpływa na uprawnienia innych świadczeniobiorców posiadających prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej, wynikające z przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

4. Świadczenia opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 3, podlegają dofinansowaniu z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, z uwzględnieniem przepisów art. 11b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

5. Dokumentem uprawniającym do korzystania poza kolejnością z prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 2 i 3, jest legitymacja służbowa stwierdzająca pełnienie zawodowej służby wojskowej, wydana przez właściwy organ.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, stanowiska służbowe o szczególnych właściwościach lub warunkach pełnienia służby, wymagające szczególnych predyspozycji zdrowotnych, uprawniające do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 3, wykaz chorób i schorzeń dyskwalifikujących z wykonywania zadań służbowych lub ograniczających ich wykonywanie, uwzględniając zakres wymaganych konsultacji specjalistycznych i badań dodatkowych, w tym laboratoryjnych potwierdzających potrzebę udzielenia świadczenia oraz przebieg procesu leczenia umożliwiającą szybki powrót do wykonywania zadań służbowych.

Art. 288. 1. Żołnierzom zawodowym przysługują coroczne bezpłatne badania profilaktyczne na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o służbie medycyny pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 437).

2.¹⁹⁾ Żołnierzom zawodowym w trakcie szkoleń poligonowych i ćwiczeń wojskowych (rejsów, lotów) i zgrupowań wojskowych oraz w przypadku użycia oddziałów i pododdziałów Sił Zbrojnych do wsparcia organów administracji publicznej na zasadach określonych w odrębnych przepisach przysługują bezpłatne świadczenia zdrowotne i bezpłatne zaopatrzenie w produkty lecznicze znajdujące się w wykazach, o których mowa w art. 37 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 463, 583 i 974), w zakresie kategorii, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. a tej ustawy, oraz leki recepturowe, a także produkty lecznicze oznaczone symbolem OTC, wyroby medyczne, wyposażenie wyrobów medycznych, systemy i zestawy zabiegowe w rozumieniu przepisów o wyrobach medycznych, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 326 ust. 2.

3. Żołnierze zawodowi skierowani do służby poza granicami państwa podlegają bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym oraz szczepieniom ochronnym.

4. Żołnierze zawodowi bezpośrednio przed wyjazdem do służby poza granicami państwa podlegają kontrolnemu badaniu w celu rozpoznania ewentualnych zaburzeń w stanie ich zdrowia, jakie mogły zaistnieć od daty zakończenia badań, o których mowa w ust. 3.

5. Wyniki badań kontrolnych wpisuje się w dokumentacji medycznej prowadzonej na podstawie przepisów w sprawie rodzajów dokumentacji medycznej oraz sposobu jej prowadzenia i udostępniania przez podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej.

6. Żołnierzom zawodowym wyznaczonym lub skierowanym do pełnienia służby wojskowej poza granicami państwa wykonuje się jeden raz w czasie zawodowej służby wojskowej badanie polegające na pobraniu materiału genetycznego, realizowane przez podmioty lecznicze, dla których podmiotem tworzącym jest Minister Obrony Narodowej.

7. Pobrany materiał genetyczny jest przechowywany w podmiocie leczniczym, o którym mowa w ust. 6, w pracowni właściwej do wykonania badania cytogenetycznego.

8. Pobrany materiał genetyczny jest przechowywany przez okres pełnienia zawodowej służby wojskowej przez żołnierza.

9. Po odejściu żołnierza ze służby pobrany materiał genetyczny niszczy niezwłocznie komisja powołana przez Ministra Obrony Narodowej. Z czynności komisji sporządza się protokół.

10. Dokumentacja medyczna dotycząca pobranego materiału genetycznego może być udostępniona przez podmiot leczniczy, o którym mowa w ust. 6, żołnierzowi zawodowemu na jego wniosek.

11. Koszty pobrania oraz przechowywania materiału genetycznego w podmiotach leczniczych, o których mowa w ust. 6, są finansowane na podstawie umowy zawartej z kierownikiem podmiotu leczniczego.

12. Umowa, o której mowa w ust. 11, jest zawierana z uwzględnieniem zasad wydatkowania środków publicznych określonych w art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych i określa w szczególności:

- 1) liczbę żołnierzy, którym zostanie pobrany materiał genetyczny;
- 2) okres jej obowiązywania;
- 3) kwotę zobowiązania i możliwość jej weryfikacji oraz zasady rozliczeń;
- 4) zasady zwrotu środków finansowych i stosowania kar umownych w przypadku niewłaściwego wykonania umowy;
- 5) sposób i tryb kontroli wykonania umowy.

---

¹⁹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 136 pkt 2 ustawy, o której mowa w odnośniku 18.

13. Żołnierze zawodowi powracający do kraju po zakończeniu służby poza granicami państwa podlegają bezpłatnym badaniom lekarskim i psychologicznym.

14. W przypadku odniesienia ran, kontuzji, urazu psychicznego lub schorzenia przez żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 6, lub ze względu na jego stan psychofizyczny zgodnie ze wskazaniami lekarza żołnierz zawodowy może być skierowany na bezpłatny turnus leczniczo-profilaktyczny wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny w rozumieniu art. 4 pkt 12 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa.

15. Turnus leczniczo-profilaktyczny trwa 14 dni kalendarzowych i obejmuje działania leczniczo-rehabilitacyjne i profilaktykę zdrowotną, w tym profilaktykę psychologiczną.

16. Kolejny pobyt żołnierza zawodowego na turnusie leczniczo-profilaktycznym po tym samym pełnieniu służby wojskowej poza granicami państwa może odbyć się pod warunkiem poddania się leczeniu specjalistycznemu, ambulatoryjnemu lub stacjonarnemu albo konsultacji specjalistycznej zakończonej wskazaniem uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym jako niezbędnego do kontynuacji leczenia.

17. Pełnoletni najbliższy członek rodziny skierowany wraz z żołnierzem zawodowym na turnus leczniczo-profilaktyczny może skorzystać z prawa do tego turnusu w trakcie pełnienia służby przez żołnierza zawodowego.

18. Pełne koszty uczestnictwa w turnusie leczniczo-profilaktycznym żołnierza zawodowego oraz 50% kosztów uczestnictwa pełnoletniego najbliższego członka rodziny pokrywa się z budżetu państwa, z części pozostającej w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej.

19. Skierowanie na badania, o których mowa w ust. 13, zawiera następujące dane żołnierza zawodowego:

- 1) imię i nazwisko;
- 2) numer PESEL;
- 3) adres zamieszkania i do korespondencji;
- 4) miejsce pełnienia służby;
- 5) okres delegowania, miejsce, stanowisko i zakres zadań wykonywanych podczas pełnienia służby wojskowej poza granicami państwa.

20. Skierowanie na turnus leczniczo-profilaktyczny zawiera następujące dane:

- 1) żołnierza zawodowego:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) numer PESEL,
  - c) adres zamieszkania i do korespondencji,
  - d) miejsce pełnienia służby,
  - e) numer telefonu kontaktowego;
- 2) pełnoletniego najbliższego członka rodziny:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) datę urodzenia,
  - c) stopień pokrewieństwa.

21. Koszty udziału w turnusie leczniczo-profilaktycznym żołnierza zawodowego oraz pełnoletniego najbliższego członka rodziny są finansowane na podstawie umowy zawartej z kierownikiem podmiotu prowadzącego turnus.

22. Umowa, o której mowa w ust. 21, jest zawierana z uwzględnieniem zasad wydatkowania środków publicznych określonych w art. 44 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych i określa w szczególności:

- 1) warunki oraz organizację turnusu leczniczo-profilaktycznego, oraz liczbę uczestników;
- 2) okres jej obowiązywania;
- 3) kwotę zobowiązania i możliwość jej weryfikacji oraz zasady rozliczeń;
- 4) zasady zwrotu środków finansowych i stosowania kar umownych w przypadku niewłaściwego wykonania umowy;
- 5) sposób i tryb kontroli wykonania umowy.

23. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) zakres świadczeń zdrowotnych, o których mowa w ust. 1–4 i 6, oraz jednostki organizacyjne, dla których organem założycielskim jest Minister Obrony Narodowej albo uczelnia wojskowa, udzielające świadczeń zdrowotnych żołnierzom zawodowym, uwzględniając konieczność zapewnienia zaopatrzenia urazów i schorzeń, które powstały w trakcie szkoleń poligonowych, ćwiczeń oraz zgrupowań wojskowych i działań związanych ze wsparciem organów administracji publicznej;
- 2) zakres i tryb kontroli zaopatrzenia w produkty lecznicze i wyroby medyczne, o których mowa w ust. 2, mając na względzie zapewnienie poprawności i celowości wydawania takich produktów i wyrobów oraz racjonalność gospodarowania nimi;
- 3) tryb kierowania żołnierzy zawodowych na badania, o których mowa w ust. 6, oraz sposób pobierania, przechowywania i niszczenia materiału genetycznego, uwzględniając sprawność postępowania;
- 4) rodzaje i wzory dokumentów wystawianych po przeprowadzeniu obowiązkowych badań przed wyjazdem i po zakończeniu służby poza granicami państwa, uwzględniając niezbędne elementy skierowań, orzeczeń i certyfikatów wystawianych po przeprowadzeniu takich badań;
- 5) wykaz zalecanych szczepień ochronnych przed wyjazdem do pełnienia służby poza granicami państwa, miejsca wykonywania takich szczepień oraz sposób ich dokumentowania, a także sposób postępowania w sytuacji odmowy przez żołnierza poddania się zalecanym szczepieniom ochronnym, uwzględniając zagrożenia epidemiologiczne charakterystyczne dla miejsca pełnienia służby poza granicami państwa;
- 6) tryb kierowania żołnierzy zawodowych wraz z pełnoletnim najbliższym członkiem rodziny na turnus leczniczo-profilaktyczny, a także ramowy program tego turnusu, podmiot kierujący na turnus leczniczo-profilaktyczny, podmiot prowadzący turnus leczniczo-profilaktyczny, rodzaje i wzory dokumentów wystawianych w związku ze skierowaniem na turnus leczniczo-profilaktyczny, uwzględniając potrzeby żołnierzy zawodowych wynikające z ich aktualnego stanu zdrowia i stanu psychofizycznego, w tym konieczność zapewnienia pełnej rekonwalescencji żołnierzy zawodowych oraz umożliwienie dalszego leczenia lub rehabilitacji po zakończeniu pobytu na turnusie leczniczo-profilaktycznym;
- 7) sposób prowadzenia dyspanseryzacji w ramach badań profilaktycznych, o których mowa w ust. 1, oraz wzór karty intensywnego nadzoru dyspanseryzacyjnego, określając grupy zdrowotne, wykaz chorób i schorzeń, zakres konsultacji specjalistycznych i badań dodatkowych, w tym laboratoryjnych, w celu prowadzenia dyspanseryzacji, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach oraz kompleksowego objęcia żołnierza opieką medyczną.

24. Przepis ust. 2 oraz przepisy wydane na podstawie ust. 23 pkt 1 stosuje się odpowiednio w przypadku wykonywania przez żołnierzy zawodowych zadań związanych z ogłoszeniem stanu wyjątkowego lub stanu klęski żywiołowej.

Art. 289. 1. Żołnierzom zawodowym przysługują bezpłatne dodatkowe świadczenia stomatologiczne oraz materiały stomatologiczne:

- 1) w razie wypadku pozostającego w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej oraz na określonych stanowiskach służbowych;
- 2) w okresie przygotowania do pełnienia służby poza granicami państwa;
- 3) przez okres 6 miesięcy po powrocie do kraju po zakończeniu służby poza granicami państwa.

2. Dokumentami potwierdzającymi uprawnienia do świadczeń, o których mowa w ust. 1, są:

- 1) w przypadku wskazanym w ust. 1 pkt 1 – decyzja szefa wojskowego centrum rekrutacji potwierdzająca związek wypadku albo choroby z pełnieniem służby wojskowej albo choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej oraz na określonych stanowiskach służbowych;
- 2) w przypadku wskazanym w ust. 1 pkt 2 – rozkaz albo decyzja o skierowaniu lub wyznaczeniu do pełnienia służby poza granicami kraju wydane przez organ uprawniony do kierowania lub wyznaczania do tej służby;
- 3) w przypadku wskazanym w ust. 1 pkt 3 – zaświadczenie o zakończeniu pełnienia służby poza granicami kraju zawierające okres pełnienia tej służby, wydane przez organ, o którym mowa w pkt 2.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wykaz dodatkowych świadczeń zdrowotnych lekarza dentystry i materiałów stomatologicznych, sposób ich realizacji, uprawnienia do tych świadczeń oraz tryb kierowania żołnierzy zawodowych do jednostek organizacyjnych udzielających świadczeń zdrowotnych, a także wykaz stanowisk służbowych uprawniających do dodatkowych świadczeń zdrowotnych lekarza dentystry i materiałów stomatologicznych, mając na względzie specyfikę służby wojskowej żołnierzy zawodowych oraz warunki i właściwości służby uzasadniające udzielanie świadczeń stomatologicznych.

Art. 290. 1. Żołnierze zawodowi podlegają bezpłatnym szczepieniom ochronnym.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, program szczepień ochronnych dla żołnierzy zawodowych w formie kalendarza szczepień ochronnych, z uwzględnieniem specyfiki służby wojskowej.

Art. 291. 1. Żołnierzowi zawodowemu:

- 1) pozostającemu w związku małżeńskim i posiadającemu z tym małżonkiem wspólny adres zamieszkania albo zameldowania na pobyt stały albo
- 2) niepozostającemu w związku małżeńskim, lecz posiadającemu dziecko pozostające na jego utrzymaniu i wspólny adres zamieszkania albo zameldowania na pobyt stały z tym dzieckiem

– który w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1623) korzysta z zakwaterowania zbiorowego lub któremu przydzielono miejsce w internacie lub kwaterze internatowej, bez prawa zamieszkiwania z członkami rodziny, przysługuje dodatek za rozłąkę i zwrot kosztów przejazdów nie częściej niż raz w miesiącu do miejscowości zamieszkania członka rodziny i z powrotem.

2. Żołnierzowi zawodowemu niekorzystającemu z prawa do dodatku za rozłąkę, zamieszkującemu poza miejscem pełnienia służby w miejscowości, która nie jest miejscowością pobliską w rozumieniu art. 1a ust. 1 pkt 7 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, przysługuje prawo do zwrotu kosztów codziennych dojazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia służby i z powrotem.

3. Prawo do dodatku za rozłąkę i zwrotu kosztów przejazdów nie częściej niż raz w miesiącu do miejscowości zamieszkania członka rodziny i z powrotem powstaje od pierwszego dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym żołnierz zawodowy spełnił warunki określone w ust. 1.

4. Dodatek za rozłąkę ustala się w formie ryczałtu miesięcznego w wysokości 18-krotności stawki diety określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

5. Zwrot kosztów przejazdów odbywanych raz w miesiącu przez żołnierza zawodowego ustala się w wysokości równoważności ceny biletu za przejazd środkami publicznego transportu zbiorowego, z uwzględnieniem ust. 6 oraz przysługującej żołnierzowi zawodowemu ulgi, niezależnie od tytułu, z jakiego ulga ta przysługuje.

6. Zwrot kosztów, o których mowa w ust. 5, ustala się w wysokości równoważności ceny biletu jednorazowego za przejazd na trasie, o której mowa w ust. 1, w drugiej klasie pociągu według taryfy pospiesznej albo autobusem zwykłym lub pospiesznym, jeżeli brak jest połączenia kolejowego między miejscem pełnienia służby lub miejscowością pobliską a miejscem zamieszkiwania członków rodziny żołnierza zawodowego.

7. Przy ustalaniu wysokości zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 5, przyjmuje się najkrótszą trasę kolejową lub autobusową albo łącznie trasę kolejową i autobusową.

8. Zwrot kosztów codziennych dojazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia służby i z powrotem ustala się w formie ryczałtu miesięcznego w wysokości 75% ceny imiennego biletu miesięcznego określonego w cenniku biletów publicznego transportu zbiorowego, z wyłączeniem ceny biletów za przejazd komunikacją miejską i metropolitalną, wykonywanych przez przewoźników:

- 1) kolejowych – w klasie drugiej pociągu osobowego,
- 2) autobusowych, jeżeli brak jest połączenia kolejowego

– na trasie pomiędzy najbliższą miejscu zamieszkania żołnierza zawodowego stacją kolejową lub przystankiem autobusowym a najbliższą miejscu pełnienia służby stacją kolejową lub przystankiem autobusowym i z powrotem.

9. Przy ustalaniu wysokości zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 8, stosuje się odpowiednio ust. 7.

10. W przypadku wykonywania usług transportu zbiorowego kolejowego lub autobusowego przez kilku przewoźników na danej trasie przyjmuje się najniższą cenę biletu.

11. Przy ustalaniu wysokości zwrotu kosztów codziennych dojazdów uwzględnia się posiadane przez żołnierza zawodowego ulgi na dany środek transportu, bez względu na to, z jakiego tytułu przysługują, lub prawo do bezpłatnych przejazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia służby.

12. W przypadku gdy na trasie, o której mowa w ust. 8, bądź na jej części nie jest możliwy przejazd środkami komunikacji publicznej, zwrot kosztów codziennych dojazdów ustala się w formie ryczałtu miesięcznego w wysokości 75% ceny imiennego biletu miesięcznego określonego w cenniku biletów środków komunikacji publicznej, wykonywanych przez przewoźników kolejowych w klasie drugiej pociągu osobowego na trasie o długości 30 km.

13. Należności określone w ust. 1 i 2 nie przysługują:

- 1) jeżeli przez okres miesiąca kalendarzowego żołnierz zawodowy:
  - a) nie wykonywał zadań służbowych z powodu choroby lub zwolnienia z wykonywania zadań służbowych, lub zwolnienia od zajęć służbowych w razie konieczności sprawowania osobistej opieki nad najbliższym członkiem rodziny albo wykorzystywania urlopu zdrowotnego, okolicznościowego, szkoleniowego, macierzyńskiego, wychowawczego, wypoczynkowego lub bezpłatnego,
  - b) wykonywał zadania służbowe w miejscowości, w której on sam lub jego małżonek posiada dom lub samodzielny lokal mieszkalny albo w której jest on zameldowany na pobyt stały,
  - c) otrzymał świadczenie mieszkaniowe,
  - d) pełnił służbę poza granicami państwa,
  - e) przebywał na praktyce zawodowej;
- 2) za miesiąc kalendarzowy, w którym żołnierz zawodowy nie wykonywał zadań służbowych z nieusprawiedliwionych przyczyn, określonych w art. 487.

14. Żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować pisemnie dowódcę jednostki wojskowej o zmianie stanu rodzinnego albo miejsca zamieszkania stałego, albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące, swojego lub członków rodziny, mających wpływ na prawo do przyznanych należności oraz o przyznaniu świadczenia mieszkaniowego.

Art. 292. Żołnierzowi zawodowemu przyznaje się na jego wniosek uprawnienie do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego, w przypadku jego wykupu od przewoźnika.

Art. 293. 1. Żołnierzowi zawodowemu posiadającemu członków rodziny, o których mowa w art. 291 ust. 1, z uwzględnieniem ust. 4–6, mogą być przyznane, na jego wniosek, także inne świadczenia socjalno-bytowe w postaci pomocy finansowej i rzeczowej w postaci:

- 1) dofinansowania zorganizowanego wypoczynku dzieci żołnierzy zawodowych w formie kolonii, obozów i zimowisk, w tym również wypoczynku połączonego z leczeniem albo pobytem na leczeniu sanatoryjnym;
- 2) dopłaty do turnusów rehabilitacyjnych dzieci żołnierza zawodowego pozostających na jego utrzymaniu;
- 3) dopłaty do wypoczynku w ramach programu „Tanie wczasy”;
- 4) pełnego pokrycia kosztów wypoczynku dzieci żołnierza zawodowego.

2. Wysokość dofinansowania, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, uzależnia się od wyrażonego w procentach średniego miesięcznego dochodu żołnierza zawodowego i członków jego rodziny przypadającego na osobę w rodzinie żołnierza, za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających dzień wniesienia opłaty do najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego.

3. Dofinansowanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, może być przyznane nie częściej niż raz w roku kalendarzowym na każde dziecko pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego.

4. Dopłatę do turnusów rehabilitacyjnych, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przyznaje się żołnierzowi zawodowemu na dzieci pozostające na jego utrzymaniu, które posiadają aktualne orzeczenie o niepełnosprawności, stopniu niepełnosprawności lub grupie inwalidzkiej albo mają przyznany zasiłek pielęgnacyjny, nie częściej niż 2 razy w roku. Wysokość dopłaty wynosi 80% poniesionych kosztów pobytu.

5. W przypadku gdy dzieci, o których mowa w ust. 4, wymagają stałej indywidualnej opieki rodzica, prawnego opiekuna lub innej osoby uprawnionej do opieki podczas pobytu na turnusie rehabilitacyjnym, na wniosek żołnierza zawodowego przyznaje się dopłatę, o której mowa w ust. 1 pkt 2, w wysokości 40% kosztów zakwaterowania i wyżywienia poniesionych przez rodzica, prawnego opiekuna lub inną osobę uprawnioną do opieki.

6. Dopłata, o której mowa w ust. 4 i 5, nie może przekroczyć kwoty 200% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego.

7. Świadczenia socjalno-bytowe, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, polegają na przyznaniu żołnierzowi zawodowemu oraz jego małżonkowi i dzieciom pozostającym na jego utrzymaniu wypoczynku rodzinnego na 7-dniowych albo 14-dniowych turnusach, albo krótszych – stosownie do wniosku żołnierza.

8. Świadczenia socjalno-bytowe, o których mowa w ust. 1 pkt 3 i 4, są realizowane:

- 1) przez spółkę powołaną przez Agencję Mienia Wojskowego stosownie do prowadzonej przez tę spółkę działalności;
- 2) z wykorzystaniem majątku lub nieruchomości przekazanych w tym celu Agencji Mienia Wojskowego decyzją Ministra Obrony Narodowej, na zasadach określonych w umowie.

9. Dopłata, o której mowa w ust. 1 pkt 3, nie przysługuje żołnierzowi, jeśli skorzystał z niej w roku poprzednim.

10. Dopłatę do wypoczynku w ramach programu „Tanie wczasy” przyznaje się żołnierzowi zawodowemu skierowanemu do pełnienia służby poza granicami państwa na podstawie art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, który został ranny lub zachorował w związku z pełnieniem tej służby. Dopłata obejmuje wyżywienie, zakwaterowanie oraz dwa zabiegi profilaktyczno-lecznicze dziennie.

11. Żołnierzowi zawodowemu pełniącemu służbę łącznie przez okres nie krótszy niż 60 dni w strefie nadgranicznej w ramach pomocy udzielanej Straży Granicznej przez Siły Zbrojne na podstawie art. 11b ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1061, 1115 i 1855) przyznaje się dodatkowo dopłatę w ramach programu „Tanie wczasy” do wypoczynku jego oraz jego małżonka i dzieci pozostających na jego utrzymaniu.

12. Wysokość przyznawanych świadczeń uzależnia się od poziomu dochodów uzyskiwanych na członka rodziny żołnierza zawodowego, przy czym dopłatę, o której mowa w ust. 1 pkt 2 oraz ust. 10 i 11, przyznaje się bez względu na wysokość uzyskiwanych dochodów.

13. Pełne pokrycie kosztów wypoczynku, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, przyznaje się w przypadku, gdy średni miesięczny dochód na osobę w rodzinie żołnierza zawodowego, za okres 12 miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym żołnierz złożył wniosek o zakwalifikowanie na wypoczynek, nie przekracza 40% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego.

14. Żołnierzowi zawodowemu przyznaje się w danym roku kalendarzowym dopłatę do wypoczynku dzieci pozostających na jego utrzymaniu w ramach programu „Tanie wczasy” albo pełne pokrycie kosztów wypoczynku tych dzieci, o którym mowa w ust. 1 pkt 4.

15. W przypadku świadczeń socjalno-bytowych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, na wniosek żołnierza zawodowego, umotywowany trudną sytuacją materialną rodziny, należna kwota dofinansowania lub dopłaty może zostać wypłacona w formie zaliczki. Maksymalna wysokość zaliczki nie może przekroczyć 50% kwoty przysługującego świadczenia.

Art. 294. Świadczenia, o których mowa w art. 203 ust. 7 pkt 2, art. 287 i art. 288–293, są dofinansowane lub finansowane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Art. 295. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób dokumentowania i wypłaty:
  - a) dodatku za rozłąkę,
  - b) zwrotu kosztów codziennych dojazdów,
  - c) zwrotu kosztów przejazdów odbywanych nie częściej niż raz w miesiącu do miejsca zamieszkania członków rodziny i z powrotem– biorąc pod uwagę potrzebę zapewnienia jednolitości postępowania i dokumentowania składanych wniosków i oświadczeń;
- 2) sposób i tryb postępowania w zakresie przyznawania świadczeń, o których mowa w art. 293 ust. 1, sposób ustalania wysokości dochodu w rodzinie żołnierza zawodowego dla celów przyznania tych świadczeń, sposób korzystania ze świadczeń, o których mowa w art. 293 ust. 1 pkt 3 i 4, wysokość świadczeń, o których mowa w art. 293 ust. 1 pkt 1 i 2, oraz terminy wypłaty świadczeń, o których mowa w art. 293 ust. 1 pkt 1 i 2, uwzględniając sytuację materialną żołnierza zawodowego, sprawność postępowania w tych sprawach oraz dostępność ośrodków wypoczynkowych;
- 3) tryb i terminy wypłaty zaliczek, o których mowa w art. 293 ust. 15, biorąc pod uwagę sytuację materialną wnioskodawcy i sprawność postępowania.

Art. 296. 1. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje zwrot kosztów poniesionych na pomoc prawną, jeżeli wszczęte przeciwko niemu postępowanie karne o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem zadań i czynności służbowych zostało zakończone prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu postępowania z powodu braku ustawowych znamion czynu zabronionego lub niepopełnienia przestępstwa albo wyrokiem uniewinniającym.

2. Koszty w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego obrońcy, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184) oraz art. 22⁵ ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, zwraca się ze środków części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

3. W zakresie nieuregulowanym w ust. 1 i 2 do zwrotu kosztów poniesionych na pomoc prawną stosuje się przepisy działu XIV ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, kierując się dobrem służby, można przyznać pomoc w zakresie sfinansowania pomocy prawnej żołnierzowi zawodowemu, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem zadań i czynności służbowych, jeszcze przed zakończeniem tego postępowania. Przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio. Poniesione koszty pomocy prawnej nie podlegają zwrotowi przez żołnierza zawodowego niezależnie od wyniku postępowania karnego.

Art. 297. 1. Żołnierzowi zawodowemu pokrzywdzonemu przestępstwem, o którym mowa w art. 222, art. 223 lub art. 226 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1138, 1726 i 1855), w związku z wykonywaniem zadań lub czynności służbowych przysługuje, na jego wniosek, bezpłatna pomoc prawna w postępowaniu karnym, w którym uczestniczy w charakterze pokrzywdzonego lub oskarżyciela posiłkowego.

2. Pomoc prawną, o której mowa w ust. 1, zapewniają żołnierzowi zawodowemu Siły Zbrojne.

3. W przypadku braku możliwości zapewnienia pomocy prawnej przez Siły Zbrojne żołnierzowi zawodowemu przysługuje zwrot kosztów pomocy prawnej. Przepis art. 296 stosuje się odpowiednio.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania oraz sposób dokumentowania przez żołnierza zawodowego kosztów poniesionych na pomoc prawną w przypadkach, o których mowa w ust. 3 oraz art. 296 ust. 1 i 4, kierując się koniecznością zapewnienia żołnierzowi pomocy prawnej, a także szybkiego zwrotu kosztów poniesionych przez żołnierza na tę pomoc.

Art. 298. Żołnierz zawodowy ma prawo do zakwaterowania oraz innych świadczeń z tym związanych na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 299. 1. Przełożeni ponoszą odpowiedzialność za stan bezpieczeństwa i higieny służby żołnierzy zawodowych i są obowiązani zapewnić warunki ochrony ich życia i zdrowia przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy.

2. Żołnierz zawodowy jest obowiązany do przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

3. W zakresie wymienionym w ust. 1 i 2 do żołnierzy zawodowych stosuje się odpowiednio przepisy działu dziesiątego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, z wyjątkiem art. 207 § 2 pkt 7, art. 209¹ § 4, art. 210, art. 230 § 2, art. 232, art. 234 § 2, art. 235–235², art. 237–237², art. 237⁷ § 1 pkt 1 i § 2–4, art. 237⁸ § 1, art. 237⁹ § 3 oraz art. 237¹¹ § 4.

Art. 300. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny żołnierzowi zawodowemu może być udzielony wyłącznie urlop:

- 1) okolicznościowy – w wymiarze jednorazowo do 15 dni kalendarzowych;
- 2) zdrowotny – w wymiarze określonym przez wojskową komisję lekarską;
- 3) nagrodowy – w wymiarze i na podstawie art. 424 ust. 1 pkt 5 oraz ust. 3 i 4.

2. Urlopu udziela dowódca jednostki wojskowej.

3. Żołnierzowi zawodowemu udającemu się na urlop przysługuje prawo do bezpłatnego przejazdu do wybranej miejscowości w kraju i z powrotem.

4. Odwołanie żołnierza zawodowego z urlopu przez dowódcę jednostki wojskowej może nastąpić w każdym czasie, jeżeli przemawiają za tym ważne względy służbowe.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb udzielania oraz odwoływania z urlopów udzielanych żołnierzowi zawodowemu w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, z uwzględnieniem tego, aby udzielenie lub odwołanie z urlopu nie powodowałyby obniżenia gotowości bojowej jednostki wojskowej.

Art. 301. W razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny żołnierzowi zawodowemu przysługują bezpłatne świadczenia zdrowotne. Koszty tych świadczeń pokrywa się z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Art. 302. 1. Żołnierz zawodowy otrzymuje w razie ogłoszenia mobilizacji i ogłoszenia stanu wojennego uposażenie zasadnicze według zajmowanego stanowiska służbowego i inne należności, a w czasie wojny – również dodatek wojenny. Przepis art. 435 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

2. Uposażenie zasadnicze i należności, o których mowa w ust. 1, przysługują żołnierzom od dnia ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego albo ogłoszenia stanu wojny. Dodatek wojenny przysługuje żołnierzom od dnia ogłoszenia stanu wojny.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, stawki uposażenia zasadniczego żołnierzy zawodowych, inne należności, ich wysokość oraz stawki dodatku wojennego, z uwzględnieniem trybu i terminów ich wypłacania, konieczności zróżnicowania stawek w zależności od rangi stanowiska służbowego, zakresu wykonywanych zadań służbowych, ponoszonej odpowiedzialności i wymaganych kwalifikacji, a w przypadku dodatku wojennego uzależnione ponadto od warunków pełnienia służby w czasie wojny oraz z uwzględnieniem konieczności zastosowania uproszczonego trybu przyznawania dodatku wojennego i innych należności. W przypadku innych należności w rozporządzeniu uwzględnia się konieczność zapewnienia dostosowania rodzajów tych należności i ich wysokości do szczególnych warunków pełnienia służby w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny. Rozporządzenie powinno ustalić uproszczony tryb przyznawania dodatku wojennego i innych należności.

Rozdział 3

Uprawnienia i obowiązki żołnierzy niebędących żołnierzami zawodowymi

Art. 303. 1. Stosunek pracy z osobą powołaną do pełnienia zasadniczej służby wojskowej albo terytorialnej służby wojskowej może być rozwiązany tylko za zgodą pracownika.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do umów o pracę zawartych na okres próbny lub na czas określony nie dłuższy niż 12 miesięcy, a także jeżeli pracodawca może rozwiązać stosunek pracy bez wypowiedzenia z winy pracownika oraz w przypadku ogłoszenia upadłości lub likwidacji zakładu pracy.

3. Jeżeli okres dokonanego przez pracodawcę lub przez pracownika wypowiedzenia stosunku pracy upływa po dniu powołania pracownika do służby, o której mowa w ust. 1, wypowiedzenie staje się bezskuteczne. W tym przypadku rozwiązanie stosunku pracy może nastąpić tylko na żądanie pracownika.

Art. 304. 1. Osobie pozostającej w stosunku pracy i odbywającej szkolenie, o którym mowa w art. 143 ust. 2, udziela się urlopu bezpłatnego na czas trwania szkolenia.

2. Od dnia poinformowania pracodawcy o terminie rozpoczęcia szkolenia, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 1, do dnia jego zakończenia oraz w okresie trwania szkolenia, o którym mowa w art. 143 ust. 2 pkt 2, a także przez okres 12 miesięcy od dnia jego zakończenia, pracodawca nie może rozwiązać ani wypowiedzieć stosunku pracy z osobą odbywającą to szkolenie. Przepisy art. 303 ust. 1 i 3 stosuje się odpowiednio.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do umów o pracę zawartych na okres próbny albo na czas określony nie dłuższy niż 24 miesiące, a także w przypadku ogłoszenia upadłości lub likwidacji zakładu pracy oraz w sytuacjach określonych w art. 52 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy i art. 1 ust. 1 ustawy z dnia 13 marca 2003 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (Dz. U. z 2018 r. poz. 1969).

4. Przepisów ust. 1–3 nie stosuje się, jeżeli pracodawca może rozwiązać umowę o pracę bez wypowiedzenia z winy pracownika oraz w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy. W tych przypadkach rozwiązanie stosunku pracy następuje na zasadach ogólnych.

Art. 305. 1. Pracodawca udziela pracownikowi powołanemu do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie, z wyjątkiem służby pełnionej jednorazowo w czasie lub dniu wolnym od pracy, urlopu bezpłatnego na okres trwania tej służby.

2. Urlopu udziela się na wniosek, a w przypadku wezwania w trybie natychmiastowego stawiennictwa – na podstawie zawiadomienia szefa wojskowego centrum rekrutacji.

3. W czasie trwania urlopu bezpłatnego pracownik zachowuje wszystkie uprawnienia wynikające ze stosunku pracy, z wyjątkiem prawa do wynagrodzenia.

4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do żołnierza rezerwy.

Art. 306. 1. W okresie odbywania przez żołnierza obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej rozwiązanie przez pracodawcę stosunku pracy z małżonkiem żołnierza może nastąpić wyłącznie z winy pracownika oraz w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy.

2. Pracownik powołany do terytorialnej służby wojskowej otrzymuje od pracodawcy odprawę w wysokości dwutygodniowego wynagrodzenia obliczonego według zasad określonych dla ustalania ekwiwalentu za urlop wypoczynkowy. Odprawa nie przysługuje w razie ponownego powołania do tej samej służby.

Art. 307. 1. W okresie między dniem powołania studenta lub ucznia, który ochotniczo zgłosił się do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, a dniem upływu okresu 30 dni od dnia jego zwolnienia z tej służby nie można tego studenta lub ucznia skreślić z listy studentów lub uczniów oraz zwolnić lub wydalic ze szkoły.

2. W okresie, o którym mowa w ust. 1, do dnia zgłoszenia, o którym mowa w ust. 5, studentowi lub uczniowi udziela się urlopu.

3. W czasie urlopu, o którym mowa w ust. 2, student lub uczeń jest zwolniony z łożenia wszelkich świadczeń na rzecz danej uczelni lub szkoły wynikających z tytułu pobierania w niej nauki.

4. Szef wojskowego centrum rekrutacji zawiadamia daną uczelnię lub szkołę o zwolnieniu żołnierza będącego studentem lub uczniem, o którym mowa w ust. 1, z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej.

5. Studenta lub ucznia, który w terminie 30 dni od dnia zwolnienia z obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej zgłosi w szkole, w której pobierał naukę w dniu powołania do tej służby, zamiar kontynuowania tej nauki, przywraca się w prawach studenta lub ucznia i wpisuje na rok lub semestr nauki, który został przerwany z powodu odbywania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej. Niezachowanie tego terminu powoduje skreślenie tego studenta lub ucznia z listy studentów lub uczniów oraz jego zwolnienie ze szkoły.

Art. 308. 1. Żołnierz, który został zwolniony z zasadniczej służby wojskowej albo terytorialnej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską trwałej lub czasowej niezdolności do służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem służby wojskowej, może korzystać na pisemny wniosek w okresie 2 lat od dnia zwolnienia ze służby wojskowej z pomocy w zakresie przekwalifikowania, doradztwa zawodowego lub pośrednictwa pracy, udzielanej przez właściwe organy.

2. Żołnierz, który został zwolniony z zasadniczej służby wojskowej albo terytorialnej służby wojskowej z powodów, o których mowa w ust. 1, w związku z pełnieniem służby wojskowej poza granicami państwa, związanej z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, korzysta bezterminowo na pisemny wniosek z pomocy, o której mowa w ust. 1.

3. Z pomocy, o której mowa w ust. 1, mogą korzystać bezterminowo na pisemny wniosek również małżonek oraz dzieci, którzy pozostawali na utrzymaniu żołnierza, który:

- 1) zaginął lub poniósł śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych;
- 2) zmarł w okresie 3 lat po zwolnieniu ze służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem służby wojskowej.

4. Z pomocy, o której mowa w ust. 1, mogą korzystać bezterminowo, na pisemny wniosek, również małżonek oraz dzieci, którzy pozostawali na utrzymaniu żołnierza zasadniczej służby wojskowej pełnionej jako nadterminowa w okresie od dnia 22 stycznia 1992 r. do dnia 31 grudnia 2009 r., który:

- 1) zaginął lub poniósł śmierć w związku z wykonywaniem zadań służbowych;
- 2) zmarł w okresie 3 lat po zwolnieniu ze służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem służby wojskowej.

5. Wniosek, o którym mowa w ust. 1–4, zawiera:

- 1) imię i nazwisko uprawnionego;
- 2) stopień wojskowy;
- 3) numer PESEL;
- 4) adres zamieszkania (adres do korespondencji) i numer telefonu kontaktowego;
- 5) rodzaj oczekiwanej pomocy;
- 6) nazwę ośrodka szkolenia;
- 7) termin i miejsce realizacji pomocy;
- 8) przewidywane koszty pomocy;
- 9) informacje dotyczące uzyskanej dotychczas pomocy;
- 10) uzasadnienie wyboru.

6. Uprawnieni, o których mowa w ust. 1–4, mogą korzystać z pomocy, o której mowa w ust. 1, w wysokości i na zasadach określonych w art. 236.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb korzystania przez żołnierzy, o których mowa w ust. 1 i 2, a także małżonków oraz dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierzy, którzy zaginęli lub ponieśli śmierć, w związku z wykonywaniem zadań służbowych, z pomocy wymienionej w ust. 1 oraz:

- 1) dokumenty, które należy dołączyć do wniosku, o którym mowa w ust. 4,
- 2) terminy w zakresie:
  - a) przesyłania dokumentu potwierdzającego ukończenie przekwalifikowania zawodowego,
  - b) zwrotu kosztów przekwalifikowania zawodowego

– z uwzględnieniem konieczności zapewnienia sprawności postępowania w zakresie udzielania tej pomocy.

Art. 309. 1. Pracodawcy zatrudniającemu pracownika będącego żołnierzem rezerwy albo będącego żołnierzem OT pełniącym służbę wojskową rotacyjnie przysługuje świadczenie pieniężne za dni, w których pełnili oni służbę wojskową.

2. Świadczenie obejmuje wyłącznie rekompensatę kosztów, bez kwot wynagrodzenia poniesionych przez pracodawcę z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę na czas określony nowego pracownika w celu zastępstwa żołnierza, o którym mowa w ust. 1, lub z tytułu powierzenia tego zastępstwa innemu pracownikowi zatrudnionemu dotychczas u tego pracodawcy, a także wypłaty żołnierzowi OT odprawy, o której mowa w art. 306 ust. 2.

3. Pracodawca przesyła wniosek w sprawie wypłaty świadczenia wraz z dokumentami potwierdzającymi poniesione koszty, o których mowa w ust. 2, szefowi wojskowego centrum rekrutacji właściwemu ze względu na siedzibę pracodawcy nie później niż przed upływem 90 dni od dnia zwolnienia żołnierza rezerwy albo żołnierza OT z pełnienia tej służby.

4. Wniosek, o którym mowa w ust. 3, zawiera:

- 1) nazwę pracodawcy i adres siedziby firmy;
- 2) miejsce prowadzenia działalności;
- 3) adres poczty elektronicznej pracodawcy;
- 4) numer identyfikacji podatkowej (NIP);
- 5) numer rachunku bankowego pracodawcy lub numer jego rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej;
- 6) dane dotyczące żołnierza, w tym imię i nazwisko, numer PESEL, adres zamieszkania, numer karty powołania i organ powołujący;
- 7) informacje o liczbie dni uwzględnianej do obliczenia kosztów;
- 8) rodzaj kosztów ujętych do wyliczenia.

5. Kwotę świadczenia ustala właściwy szef wojskowego centrum rekrutacji.

6. Odmowa wypłaty świadczenia lub ustalenie kwoty niższej niż wskazana we wniosku pracodawcy następuje w drodze decyzji administracyjnej.

7. Kwota świadczenia za każdy dzień pełnienia służby przez żołnierza, o którym mowa w ust. 1, nie może być wyższa od 1/22 dwuipółkrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw obowiązującego w kwartale bezpośrednio poprzedzającym termin powołania do tej służby, którego wysokość ogłasza Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

8. Kwotę świadczenia ustala się i wypłaca każdorazowo odpowiednio za czas odbywania terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie albo za dni pełnienia służby w rezerwie – za dany miesiąc jej pełnienia.

9. Jeżeli żołnierz, o którym mowa w ust. 1, jest zatrudniony u dwóch lub więcej pracodawców, świadczenie przysługuje wszystkim zatrudniającym go pracodawcom, proporcjonalnie do poniesionych przez nich kosztów, z uwzględnieniem, że wysokość świadczenia dla jednego pracodawcy za każdy dzień pełnienia tej służby nie może przekraczać kwoty obliczonej na podstawie ust. 7.

10. Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń, o których mowa w ust. 1, pokrywa się z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

11. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób obliczania poniesionych kosztów, o których mowa w ust. 2,
- 2) wzór wniosku o wypłatę świadczenia, o którym mowa w ust. 3,
- 3) sposób dokumentowania przez pracodawcę poniesionych kosztów,
- 4) tryb wypłacania świadczenia

– uwzględniając możliwość weryfikacji przez właściwego szefa wojskowego centrum rekrutacji przedłożonych dokumentów przed dokonaniem wypłaty świadczenia, zakres informacji niezbędny do dokonania rozliczenia oraz kierując się potrzebą zapewnienia sprawności i szybkości postępowania oraz szybkości zwrotu świadczenia.

Art. 310. 1. Przepisy art. 300 ust. 1 pkt 1–3, art. 301, art. 313, art. 315 i art. 316 stosuje się do żołnierzy pełniących służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, jeżeli przepisy dotyczące tej służby nie stanowią inaczej.

2. Członkowie rodziny pozostający na wyłącznym utrzymaniu żołnierza pełniącego służbę wojskową, o której mowa w ust. 1, zachowują prawo do wszystkich świadczeń od pracodawcy, który zatrudniał żołnierza w dniu powołania go do służby, przysługujących członkom rodziny innych pracowników zatrudnionych przez tego pracodawcę.

Art. 311. 1. Na wniosek pracownika powołanego do czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej, oraz pełniącego służbę w rezerwie pracodawca jest obowiązany udzielić mu zwolnienia od pracy bez zachowania prawa do wynagrodzenia na 2 dni.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się w przypadku powołania w trybie natychmiastowego stawiennictwa.

3. Na wniosek pracownika, który pełnił terytorialną służbę wojskową rotacyjnie, jednorazowo, nieprzerwanie przez okres co najmniej 30 dni, pracodawca jest obowiązany udzielić mu zwolnienia od pracy po odbyciu tej służby na 1 dzień, bez zachowania prawa do wynagrodzenia.

4. W przypadkach określonych w ust. 1 i 3 pracodawca może – na własny koszt – wypłacić pracownikowi wynagrodzenie za czas zwolnienia od pracy.

Art. 312. 1. Żołnierzom OT, którzy pełnili terytorialną służbę wojskową rotacyjnie, z wyjątkiem służby pełnionej jednorazowo w czasie lub dniu wolnym od pracy, przysługuje świadczenie pieniężne rekompensujące utracone wynagrodzenie ze stosunku pracy, stosunku służbowego, dochodu z prowadzonej działalności gospodarczej lub rolniczej, które mogliby uzyskać w okresie pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie.

2. Świadczenie pieniężne za każdy dzień terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie stanowi kwota $1/22$ całkowitego miesięcznego wynagrodzenia brutto lub dochodu, o których mowa w ust. 1, pomnożona przez liczbę dni pełnienia tej służby w danym miesiącu.

3. Kwota dziennego świadczenia pieniężnego nie może być wyższa od $1/22$ dwuipółkrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw obowiązującego w roku poprzedzającym pełnienie terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie, którego wysokość ogłasza Prezes Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

4. W przypadku gdy prowadzona przez żołnierza OT działalność gospodarcza w roku poprzedzającym okres pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie nie przynosiła dochodu lub przynosiła straty lub gdy nie jest możliwe ustalenie wysokości dochodu uzyskiwanego przez żołnierza z prowadzonej działalności gospodarczej albo wysokości utraconego wynagrodzenia ze stosunku pracy, świadczenie pieniężne przysługuje mu w kwocie wynikającej z podzielenia przez 22 minimalnego wynagrodzenia za pracę pracowników ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego w okresie pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie, i następnie pomnożenia przez liczbę dni pełnienia tej służby.

5. Świadczenie pieniężne ustala i wypłaca dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę, na udokumentowany wniosek uprawnionego żołnierza OT, złożony nie później niż w ciągu 3 miesięcy po upływie okresu, w którym terytorialna służba wojskowa była pełniona rotacyjnie, w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku o jego ustalenie i wypłatę.

6. Świadczenie pieniężne wypłaca się w kwocie pomniejszonej o uposażenie, jakie żołnierz OT otrzymał z tytułu pełnienia terytorialnej służby wojskowej za dni, których dotyczy rekompensata.

7. Do okresu pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie, za które przysługuje świadczenie pieniężne, nie wlicza się dni, w których żołnierz OT:

- 1) samowolnie opuścił jednostkę wojskową lub wyznaczone miejsce przebywania albo samowolnie poza nimi pozostawał;
- 2) był pod wpływem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków;
- 3) odmówił uczestnictwa w szkoleniu lub wykonywania obowiązków służbowych;
- 4) nie pełnił terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie w pełnym ustalonym wymiarze z powodu niestawienia się do niej w terminie lub nieusprawiedliwionego spóźnienia z przepustki, urlopu albo podróży służbowej.

8. W przypadku zbiegu uprawnień do wynagrodzenia ze stosunku pracy, stosunku służbowego albo dochodu z prowadzonej działalności gospodarczej lub rolniczej, stanowiących podstawę do wyliczenia świadczenia pieniężnego, żołnierzowi OT przysługuje suma świadczeń.

9. Wydatki z tytułu wypłaty świadczeń pieniężnych są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

10. Przepisy ust. 1–9 stosuje się odpowiednio do żołnierza AR i żołnierza PR.

11. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb ustalania i wypłacania świadczenia pieniężnego żołnierzom OT oraz żołnierzom AR i żołnierzom PR, uwzględniając potrzebę rekompensaty utraconego wynagrodzenia albo dochodu oraz konieczność zapewnienia sprawności i szybkości postępowania.

Art. 313. 1. Pracownikowi, który w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej i zasadniczej służby wojskowej, podjął pracę u pracodawcy, u którego był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia u tego pracodawcy w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

2. Pracownikowi, który w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej, podjął pracę po raz pierwszy lub u innego pracodawcy niż ten, u którego był zatrudniony w dniu powołania do tej służby, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia wymaganego do nabywania lub zachowania uprawnień wynikających ze stosunku pracy, z wyjątkiem uprawnień przysługujących wyłącznie pracownikom u pracodawcy, u którego podjął pracę.

3. Pracownikowi, który podjął pracę po upływie 30 dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej, czas odbywania tej służby wlicza się do okresu zatrudnienia wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień wynikających ze stosunku pracy, z wyjątkiem uprawnień przysługujących wyłącznie pracownikom u pracodawcy, u którego podjęli pracę.

4. Terminy przewidziane w ust. 1 i 2 uważa się za zachowane, jeżeli pracownik nie mógł podjąć pracy z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy.

5. Przepisy ust. 1–4 stosuje się, jeżeli przepisy szczególne nie przewidują korzystniejszych uprawnień.

6. Stosowanie przepisów ust. 1–3 nie powoduje utraty uprawnień bezrobotnych, określonych w przepisach ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, 830, 1079, 1383, 1561 i 1812).

7. W przypadku żołnierzy OT do okresu zatrudnienia, o którym mowa w ust. 1–3, wlicza się wyłącznie okres pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie.

Art. 314. 1. Żołnierze, którzy w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia z czynnej służby wojskowej, z wyłączeniem zawodowej służby wojskowej, z zastrzeżeniem art. 313 ust. 4, nie mogą podjąć pracy wskutek ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy, u którego byli zatrudnieni w dniu powołania do tej służby, albo rozwiązania z nimi stosunku pracy z przyczyn nietyczących pracowników, a także którzy z innych przyczyn poszukują pracy – korzystają z pierwszeństwa w zakresie pośrednictwa pracy.

2. Dowódca jednostki wojskowej, na wniosek żołnierza, zawiadamia na piśmie właściwy rejonowy urząd pracy o terminie zwolnienia żołnierza z czynnej służby wojskowej nie później niż na 30 dni przed tym terminem.

3. W zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 2, podaje się:

- 1) dane osobowe żołnierza:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) datę urodzenia i numer PESEL,
  - c) adres zamieszkania;
- 2) informacje o wykształceniu oraz o kwalifikacjach zawodowych uzyskanych w czasie pełnienia czynnej służby wojskowej;
- 3) informacje o oczekiwaniach żołnierza co do rodzaju pracy, przyuczenia do zawodu lub przekwalifikowania się.

4. Na podstawie informacji zawartych w zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 2, rejonowy urząd pracy przedstawia żołnierzowi zwolnionemu z czynnej służby wojskowej propozycje odpowiedniego zatrudnienia, wykonywania prac interwencyjnych, robót publicznych lub szkolenia – na zasadzie pierwszeństwa.

5. Przepisy ust. 1 i 4 stosuje się odpowiednio do osób, które odbyły służbę zastępczą. Osoby te zawiadamiają właściwy rejonowy urząd pracy o zwolnieniu z odbywania tej służby na 30 dni przed terminem jej zakończenia.

Art. 315. 1. Pracodawca, który zatrudnił pracownika w dniu powołania do obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, jest obowiązany zatrudnić go na poprzednio zajmowanym stanowisku lub na stanowisku równorzędnym pod względem rodzaju pracy oraz wynagrodzenia, jeżeli w ciągu 30 dni od dnia zwolnienia ze służby pracownik zgłosił się do tego zakładu w celu podjęcia pracy. Niezachowanie tego terminu powoduje wygaśnięcie stosunku pracy, chyba że nastąpiło z przyczyn usprawiedliwiających nieobecność w pracy.

2. Jeżeli pracownik uzyskał podczas odbywania zasadniczej służby wojskowej inne lub wyższe kwalifikacje zawodowe, pracodawca jest obowiązany na wniosek pracownika zatrudnić go w miarę możliwości na stanowisku, które odpowiada kwalifikacjom nabytym w Siłach Zbrojnych.

Art. 316. 1. Żołnierzowi przysługuje zwrot kosztów poniesionych na pomoc prawną, jeżeli postępowanie przygotowawcze wszczęte przeciwko niemu o przestępstwo popełnione w związku z wykonywaniem obowiązków służbowych zostanie zakończone prawomocnym orzeczeniem o umorzeniu.

2. Koszty w wysokości odpowiadającej wynagrodzeniu jednego obrońcy, określone w przepisach wydanych na podstawie art. 16 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze oraz art. 22⁵ ust. 2 i 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, zwraca się ze środków części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

3. W zakresie nieuregulowanym w ust. 1 i 2 do zwrotu kosztów poniesionych na pomoc prawną stosuje się przepisy działa XIV ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

Art. 317. 1. Członków rodziny żołnierza odbywającego obowiązkową zasadniczą służbę wojskową, którzy zamieszkiwali wspólnie z nim w dniu powołania go do tej służby, nie usuwa się przymusowo z lokali mieszkalnych zajmowanych na podstawie tytułu prawnego.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli żołnierz nie został uznany za posiadającego na wyłącznym utrzymaniu członków rodziny i zwłoka z zapłatą należności z tytułu zajmowania lokalu mieszkalnego wynosi co najmniej 2 pełne okresy płatności.

3. Nie zajmuje się również lokali mieszkalnych żołnierzy samotnych odbywających obowiązkową zasadniczą służbę wojskową.

Art. 318. 1. Osoby przeznaczone do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej mogą być kierowane do odbycia szkolenia w celu uzyskania kwalifikacji przydatnych w Siłach Zbrojnych. Do odbycia szkolenia (kursu) kieruje szef wojskowego centrum rekrutacji.

2. Szkolenia (kursy), o których mowa w ust. 1, prowadzą osoby fizyczne, osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, z którymi szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji zawarł umowę na realizację tego szkolenia (kursu). Do wyłonienia podmiotów realizujących szkolenie (kursy) stosuje się przepisy ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

3. Czas trwania szkolenia (kursu), o którym mowa w ust. 1, może wynosić do 3 miesięcy i może być realizowany w czasie wolnym od pracy.

4. Uczestnikom szkolenia (kursu), o którym mowa w ust. 1, będącym pracownikami przysługuje:

- 1) zwolnienie z pracy na czas niezbędny do odbycia zajęć, z uwzględnieniem czasu koniecznego na dojazd;
- 2) wynagrodzenie w pełnej wysokości za czas zwolnienia z pracy z powodu odbywania zajęć.

5. Koszty związane z realizacją szkolenia (kursu), o którym mowa w ust. 1, oraz wynikające ze świadczeń określonych w ust. 4 pokrywa się z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Art. 319. 1. Żołnierzom OT:

- 1) zamieszkującym poza miejscem pełnienia służby – przysługuje prawo do zwrotu kosztów dojazdów z miejsca zamieszkania do miejsca pełnienia tej służby rotacyjnie i z powrotem;
- 2) okres urlopu bezpłatnego udzielonego w związku z tą służbą przez pracodawcę jest wliczany do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze, w tym wymiar urlopu wypoczynkowego za dany rok.

2. Koszty związane ze świadczeniami dla żołnierzy OT z tytułu pełnienia czynnej służby wojskowej są pokrywane z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

3. Za koszty, o których mowa w ust. 1, uznaje się koszty przejazdu środkami publicznego transportu zbiorowego, kolejowego pociągiem osobowym lub pospiesznym klasy drugiej albo autobusowego w komunikacji zwykłej lub pospiesznej, a w przypadku braku takiego środka – koszty przejazdu najtańszym dostępnym środkiem transportu zbiorowego.

4. Zwrotu kosztów przejazdu dokonują dowódcy jednostek wojskowych na podstawie udokumentowanego oświadczenia.

5. Zwrot kosztów przejazdu nie przysługuje w przypadku zapewnienia bezpłatnego przejazdu lub gdy przejazd następuje w granicach miejscowości, w której znajduje się miejsce odbywania służby wojskowej.

Art. 320. 1. Żołnierzom OT, którzy pełnili terytorialną służbę wojskową przez okres co najmniej 3 lat na stanowiskach służbowych lub w funkcjach wojskowych odpowiadających ich kwalifikacjom nabytym przed powołaniem do tej służby lub w jej trakcie, wypłaca się ekwiwalent pieniężny z tytułu poniesionych kosztów związanych z uzyskaniem kwalifikacji przydatnych w Siłach Zbrojnych, zrewaloryzowany o prognozowany w ustawie budżetowej na dany rok średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych obowiązujący w dniu zwolnienia żołnierza ze służby wojskowej.

2. Podstawę do wypłaty ekwiwalentu stanowi umowa zawarta między szefem wojskowego centrum rekrutacji a żołnierzem OT, na podstawie której żołnierz OT zobowiązał się do uzyskania przed powołaniem do terytorialnej służby wojskowej lub w jej trakcie określonych kwalifikacji, a szef wojskowego centrum rekrutacji zobowiązał się, po uzgodnieniu z dowódcą jednostki wojskowej, do powołania żołnierza OT na stanowisko służbowe lub funkcję wojskową odpowiadającą uzyskanym kwalifikacjom.

3. Ekwiwalent jest wypłacany po upływie 3 lat pełnienia terytorialnej służby wojskowej. Na wniosek żołnierza OT ekwiwalent można wypłacić przed upływem tego okresu w przypadku, gdy zobowiąże się on do zwrotu wypłaconego ekwiwalentu w przypadku zwolnienia go z tej służby przed jej zakończeniem z przyczyn niezależnych od organów wojskowych, z wyjątkiem przypadku wynikającego z orzeczenia o niezdolności do czynnej służby wojskowej lub orzeczenia psychologicznego stwierdzającego przeciwwskazania do pełnienia tej służby albo powołania do zawodowej służby wojskowej.

Art. 321. 1. Żołnierze OT, którzy zobowiązali się do pełnienia terytorialnej służby wojskowej nieprzerwanie przez okres nie krótszy niż 3 lata, mogą zostać skierowani przez szefa wojskowego centrum rekrutacji, w drodze decyzji, na wniosek dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę, albo na swój wniosek, za zgodą dowódcy jednostki wojskowej, do odbycia kursu lub szkolenia specjalistycznego prowadzonego poza Siłami Zbrojnymi w celu uzyskania kwalifikacji przydatnych w Siłach Zbrojnych, o ile mają one związek z zajmowanym stanowiskiem służbowym lub skierowanie żołnierza OT na kurs lub szkolenie specjalistyczne wynika z potrzeby zmiany stanowiska służbowego albo pozostawienia go w terytorialnej służbie wojskowej na kolejny okres, nie krótszy niż 3 lata.

2. Żołnierz OT ponosi koszty związane ze skierowaniem na kurs lub szkolenie specjalistyczne w przypadku:

- 1) nieukończenia kursu lub szkolenia specjalistycznego lub nieuzyskania kwalifikacji przydatnych w Siłach Zbrojnych;
- 2) zwolnienia go z terytorialnej służby wojskowej z przyczyn niezależnych od organów wojskowych przed ustalonym okresem jej pełnienia trwającym nie krócej niż 3 lata, z wyjątkiem przypadku wynikającego z orzeczenia o niezdolności do czynnej służby wojskowej lub orzeczenia psychologicznego stwierdzającego przeciwwskazania do pełnienia tej służby albo powołania do zawodowej służby wojskowej.

3. Uczestnikom kursu lub szkolenia specjalistycznego, którzy są pracownikami, przysługuje:

- 1) zwolnienie z pracy na czas niezbędny do odbycia zajęć, z uwzględnieniem czasu koniecznego na dojazd;
- 2) wynagrodzenie w pełnej wysokości za czas zwolnienia z pracy z powodu odbywania zajęć.

4. Koszty związane z realizacją kursu lub szkolenia specjalistycznego oraz koszty świadczeń, o których mowa w ust. 3, są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Art. 322. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) kwalifikacje przydatne w Siłach Zbrojnych, o których mowa w art. 318 i art. 320,
- 2) wzór umowy, o której mowa w art. 318 ust. 2 i art. 320 ust. 2,
- 3) sposób i tryb naliczania i wypłacania ekwiwalentu pieniężnego, o którym mowa w art. 320 ust. 1,
- 4) sposób i tryb naliczania oraz dokonywania zwrotu kosztów, o których mowa w art. 321 ust. 2, i kosztów świadczeń, o których mowa w art. 318 ust. 4 pkt 2 i art. 321 ust. 3

– uwzględniając klasyfikację zawodów i specjalności określoną w przepisach wydanych na podstawie art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz konieczność zagwarantowania równości stron umowy oraz zapewnienia sprawności postępowania w zakresie wypłacania ekwiwalentu.

Art. 323. 1. Żołnierzowi OT można przyznać dofinansowanie kosztów studiów, nauki, stażu, kursu lub specjalizacji, zwłaszcza w specjalnościach wojskowych wymagających podwyższonych kwalifikacji, w wymiarze proporcjonalnym do deklarowanego okresu pełnienia terytorialnej służby wojskowej.

2. Dofinansowanie może być przyznane wyłącznie w przypadkach, gdy poziom i kierunek nauki są zbieżne z wymaganiami kwalifikacyjnymi na zajmowanym lub na planowanym do wyznaczenia stanowisku służbowym.

3. Podstawę dofinansowania stanowi umowa zawarta między dowódcą jednostki wojskowej a żołnierzem OT, określająca zasady, wysokość i sposób tego dofinansowania oraz warunki jego zwrotu.

4. Dofinansowanie przyznaje się żołnierzowi OT w formie zwrotu opłaty uiszczonej przez żołnierza OT.

5. Dofinansowanie kosztów studiów, nauki, stażu, kursu lub specjalizacji, które trwały krócej niż 6 miesięcy, następuje po ich zakończeniu oraz przedstawieniu przez żołnierza OT dowodu uiszczenia opłaty.

6. Jeżeli studia, nauka, staż, kurs lub specjalizacja trwały dłużej niż 6 miesięcy, żołnierz OT przedstawia dowódcy jednostki wojskowej, w której pełni służbę, zaświadczenie potwierdzające zaliczenie ich kolejnych okresów oraz dowód uiszczenia opłaty.

7. Dofinansowanie przyznaje się w wysokości 1/3 kosztów, o których mowa w ust. 1, za każdy rok pełnienia terytorialnej służby wojskowej przez żołnierza OT po zakończeniu kształcenia.

8. Zwrot dofinansowania przez żołnierza OT następuje w przypadku przerwania kształcenia lub zwolnienia z terytorialnej służby wojskowej przed ustalonym w umowie okresem jej pełnienia, trwającym nie krócej niż 3 lata, z przyczyn niezależnych od organów wojskowych, z wyjątkiem przypadku wynikającego z orzeczenia o niezdolności do czynnej służby wojskowej lub orzeczenia psychologicznego stwierdzającego przeciwwskazania do pełnienia tej służby albo powołania do zawodowej służby.

9. Zwrotu, o którym mowa w ust. 8, dochodzi dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz OT pełni służbę.

10. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb udzielania żołnierzom OT dofinansowania kosztów studiów, nauki, stażu, kursu lub specjalizacji,
- 2) sposób dokumentowania poniesionych przez żołnierza OT wydatków objętych dofinansowaniem,
- 3) wzór umowy, o której mowa w ust. 3

– uwzględniając sprawność postępowania w sprawie dofinansowania, wysokość rzeczywistych kosztów studiów, nauki, stażu, kursu lub specjalizacji, możliwość weryfikacji tych kosztów oraz konieczność zagwarantowania równości stron umowy.

Art. 324. Żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową, żołnierze OT pełniący terytorialną służbę wojskową pełnią rotacyjnie oraz żołnierze pełniący służbę w rezerwie są objęci obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Art. 325. 1. Żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową, żołnierze OT pełniący terytorialną służbę wojskową rotacyjnie lub żołnierze pełniący służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, na czas pełnienia tej służby, mają prawo wyboru:

- 1) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej lub położnej podstawowej opieki zdrowotnej,
- 2) świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych,
- 3) lekarza denty,sty,
- 4) szpitala

– najbliższych miejscu pełnienia służby spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, będących podmiotami leczniczymi utworzonymi przez Ministra Obrony Narodowej.

2. Żołnierzom OT pełniącym terytorialną służbę wojskową przysługuje prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, udzielanych w podmiotach leczniczych utworzonych przez Ministra Obrony Narodowej. Prawo to nie wpływa na uprawnienia innych świadczeniobiorców posiadających prawo do korzystania poza kolejnością ze świadczeń opieki zdrowotnej, wynikające z przepisów tej ustawy.

3. Dokumentem uprawniającym do korzystania z prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, o których mowa w ust. 2, jest wojskowy dokument osobisty stwierdzający pełnienie terytorialnej służby wojskowej.

4. Jeżeli żołnierze, o których mowa w ust. 1, nie mogą uzyskać świadczenia opieki zdrowotnej u świadczeniodawcy określonego w ust. 1, mają prawo wyboru innego świadczeniodawcy spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

Art. 326. 1.²⁰⁾ Żołnierzom odbywającym zasadniczą służbę wojskową oraz pełniącym służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny przysługuje bezpłatne zaopatrzenie w produkty lecznicze, wyroby medyczne, wyposażenie wyrobów medycznych, systemy i zestawy zabiegowe w rozumieniu przepisów o wyrobach medycznych, inne niż oznaczone znakiem „Rp”, finansowane z części budżetu państwa pozostającej w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej.

2.²¹⁾ Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, wykaz produktów leczniczych oznaczonych symbolem OTC oraz wyrobów medycznych, wyposażenia wyrobów medycznych, systemów i zestawów zabiegowych, o których mowa w ust. 1, wydawanych bezpłatnie, oraz sposób i tryb finansowania ponoszonych kosztów, uwzględniając zasady i sposób wydatkowania środków publicznych.

Art. 327. 1. Żołnierze odbywający zasadniczą służbę wojskową lub żołnierze OT pełniący terytorialną służbę wojskową rotacyjnie są obowiązani do przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy.

2. Do żołnierzy, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio przepisy działu dziesiątego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, z wyjątkiem art. 207 § 2 pkt 7, art. 209¹ § 4, art. 210, art. 230 § 2, art. 232, art. 234 § 2, art. 235–235², art. 237–237², art. 237³ § 2 w zakresie prowadzenia szkolenia okresowego, art. 237⁷ § 1 pkt 1 i § 2–4, art. 237⁸ § 1, art. 237⁹ § 3 oraz art. 237¹¹ § 4.

Art. 328. 1. W okresie odbywania służby wojskowej członkostwo żołnierzy niebędących żołnierzami zawodowymi w partiach politycznych ulega zawieszeniu.

2. W okresie odbywania służby wojskowej żołnierze niebędący żołnierzami zawodowymi nie mogą brać udziału w działalności ruchów obywatelskich i innych ugrupowań obywateli o charakterze politycznym ani prowadzić działalności politycznej na terenie jednostki (instytucji) wojskowej, w tym rozpowszechniać publikacji dotyczących zagadnień politycznych.

3. Żołnierze niebędący żołnierzami zawodowymi, biorąc udział w zgromadzeniach o charakterze politycznym, nie mogą występować w umundurowaniu oraz odznakach i oznakach wojskowych.

4. Przepisu ust. 2 nie stosuje się w przypadku kandydowania żołnierza niebędącego żołnierzem zawodowym do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej lub Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Parlamentu Europejskiego lub organów samorządu terytorialnego.

5. Żołnierze niebędący żołnierzami zawodowymi nie mogą tworzyć związków zawodowych i wstępować do nich ani brać udziału w działalności związków zawodowych, których byli członkami w chwili powołania do służby.

6. Zakaz wstępowania do związków zawodowych oraz brania udziału w działalności związków zawodowych nie dotyczy żołnierzy OT pełniących terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie, z wyjątkiem sytuacji, w której działalność związkowa miałaby związek z pełnieniem tej służby.

7. Żołnierze niebędący żołnierzami zawodowymi mogą wstępować do stowarzyszeń i innych organizacji działających poza wojskiem oraz brać udział w działalności stowarzyszeń i innych organizacji, do których należeli w chwili powołania do służby, po pisemnym poinformowaniu dowódcy jednostki wojskowej, w której pełnią służbę.

8. Działalność partii politycznych oraz stowarzyszeń i innych organizacji na terenie jednostek (instytucji) wojskowych określają przepisy art. 7 ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o partiach politycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 372) oraz art. 44 i art. 45 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (Dz. U. z 2020 r. poz. 2261), z tym że na terenie jednostek (instytucji) wojskowych nie mogą być tworzone i nie mogą działać środowiskowe stowarzyszenia i inne organizacje zrzeszające żołnierzy niebędących żołnierzami zawodowymi.

Art. 329. 1. Żołnierzom OT pełniącym terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie wydaje się przedmioty umundurowania i wyekwipowania wojskowego. Żołnierze ci są obowiązani stawić się w wydanym umundurowaniu wraz z ekwipunkiem w przypadku pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie.

2. Żołnierzom niebędącym żołnierzami zawodowymi, którzy nie pełnią służby wojskowej, mogą być wydawane przedmioty umundurowania i wyekwipowania wojskowego do celów związanych z wykonywaniem obowiązku obrony. Żołnierze ci są obowiązani stawić się w wydanym umundurowaniu i z ekwipunkiem w razie powołania do służby.

3. W innych przypadkach niż określone w ust. 1 i art. 270 żołnierze mogą nosić umundurowanie oraz odznaki i oznaki wojskowe tylko w razie uzyskania zezwolenia w trybie określonym w przepisach wydanych na podstawie ust. 4.

²⁰⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 136 pkt 3 lit. a ustawy, o której mowa w odnośniku 18.

²¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez art. 136 pkt 3 lit. b ustawy, o której mowa w odnośniku 18.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb postępowania w sprawach o uzyskanie zezwolenia na noszenie umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych, uwzględniając konieczność uzyskania przez żołnierza pozytywnej opinii właściwego organu wojskowego prowadzącego ewidencję żołnierza w zakresie wywiązywania się przez niego z obowiązku obrony, jeżeli mu podlega, oraz zasadność motywów, jakie przytoczył żołnierz w swojej prośbie o uzyskanie zezwolenia.

5. Minister Obrony Narodowej określi w odniesieniu do żołnierzy niebędących żołnierzami zawodowymi, w drodze rozporządzenia, sposób wydawania przedmiotów umundurowania i wyekwipowania wojskowego oraz normy należności i czas używalności tych przedmiotów w przypadkach, o których mowa w ust. 1 i 2, uwzględniając podział mundurów na ich rodzaje oraz charakter wykonywanych zadań.

Art. 330. 1. Żołnierze niebędący żołnierzami zawodowymi w trakcie pełnienia służby wojskowej otrzymują:

- 1) bezpłatne wyżywienie lub równoważnik pieniężny, z wyjątkiem żołnierzy OT pełniących terytorialną służbę wojskową dyspozycyjnie;
- 2) umundurowanie i wyekwipowanie wojskowe w naturze lub równoważnik pieniężny.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, przypadki, w których żołnierze otrzymują świadczenia, o których mowa w ust. 1, warunki oraz normy ich otrzymywania, wysokość równoważników pieniężnych, warunki, tryb i terminy wypłacania równoważników pieniężnych oraz sposób realizacji dodatkowych norm wyżywienia, z uwzględnieniem rodzaju, miejsca i warunków pełnionej służby oraz czynników wpływających na pełnienie tej służby.

Art. 331. 1. Żołnierzom niebędącym żołnierzami zawodowymi w czasie odbywania służby wojskowej można udzielać następujących urlopów:

- 1) wypoczynkowego – żołnierzom odbywającym zasadniczą służbę wojskową lub żołnierzom OT pełniącym terytorialną służbę wojskową, jeżeli łączny czas trwania tej służby pełnionej rotacyjnie wynosi co najmniej 30 dni w ciągu roku kalendarzowego, lub służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;
- 2) dodatkowego – żołnierzom pełniącym służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny przebywającym w strefie działań bojowych w czasie wojny co najmniej przez 60 dni w ciągu roku;
- 3) zdrowotnego – żołnierzom odbywającym zasadniczą służbę wojskową lub pełniącym służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny w jednym nieprzerwanym okresie, w wymiarze do 1 miesiąca;
- 4) okolicznościowego – żołnierzom w trakcie pełnienia służby;
- 5) nagrodowego – żołnierzom w trakcie pełnienia służby w wymiarze określonym w przepisach o dyscyplinie wojskowej;
- 6) z tytułu honorowego krwiodawstwa – żołnierzom odbywającym zasadniczą służbę wojskową w wymiarze 1 dnia kalendarzowego za każde oddane 200 ml krwi.

2. Urlopu wypoczynkowego udziela się w jednym nieprzerwanym okresie żołnierzom odbywającym obowiązkową zasadniczą służbę wojskową – jednorazowo, w czasie jej odbywania, w wymiarze 10 dni kalendarzowych, po odbyciu co najmniej 3 miesięcy tej służby.

3. Urlopu wypoczynkowego udziela się w jednym nieprzerwanym okresie żołnierzom odbywającym dobrowolną zasadniczą służbę wojskową, żołnierzom OT pełniącym terytorialną służbę wojskową oraz żołnierzom pełniącym służbę w aktywnej albo pasywnej rezerwie – w wymiarze 2 dni kalendarzowych za każdy okres pełnienia służby wynoszący łącznie 30 dni:

- 1) dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej;
- 2) terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie;
- 3) służby w aktywnej rezerwie albo ćwiczeń wojskowych odbywanych w pasywnej rezerwie.

4. Żołnierzom pełniącym służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny udziela się urlopu wypoczynkowego w wymiarze do 26 dni kalendarzowych w danym roku.

5. Żołnierzom odbywającym zasadniczą służbę wojskową lub żołnierzom OT pełniącym terytorialną służbę wojskową udziela się urlopu na czas trwania ich własnej kampanii wyborczej w przypadku kandydowania do organów, o których mowa w art. 328 ust. 4.

6. Urlopów, o których mowa w ust. 1 i 5, udziela dowódca jednostki wojskowej, a urlopu, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, udziela również organ właściwy do wyróżniania żołnierza.

7. Dowódca jednostki wojskowej może odwołać żołnierza z urlopu, o którym mowa w ust. 1, z ważnych względów służbowych. Żołnierz odwołany z urlopu jest obowiązany niezwłocznie stawić się w miejscu odbywania służby wojskowej.

8. Żołnierzom przebywającym na urlopie, o którym mowa w ust. 1, urlop ten może być przedłużony.

9. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb udzielania urlopów żołnierzom niebędącym żołnierzami zawodowymi w służbie wojskowej, odwoływania z urlopu lub jego przedłużania oraz wymiar urlopu, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, uwzględniając konieczność umożliwienia zróżnicowania wymiaru urlopów w zależności od rodzaju służby wojskowej lub charakteru wykonywanych zadań na stanowisku służbowym lub w ramach pełnionej funkcji oraz wyjątkowy charakter odwoływania żołnierzy z urlopu lub jego przedłużania.

Rozdział 4

Obowiązki żołnierzy zawodowych

Art. 332. 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany utrzymywać sprawność fizyczną zapewniającą wykonywanie przez niego zadań służbowych.

2. Żołnierz zawodowy jest obowiązany na polecenie dowódcy jednostki do uczestnictwa w zorganizowanych zajęciach z wychowania fizycznego.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, program oraz formy organizacyjne zajęć z zakresu wychowania fizycznego i sportu realizowane w urzędzie obsługującym Ministra Obrony Narodowej oraz w jednostkach organizacyjnych, a także wymagania, jakie obowiązane są spełniać osoby prowadzące zajęcia z zakresu wychowania fizycznego i sportu, uwzględniając charakter i specyfikę służby wojskowej pełnionej w tym urzędzie oraz jednostkach organizacyjnych.

4. Żołnierz zawodowy jest poddawany w roku kalendarzowym rocznemu sprawdzianowi sprawności fizycznej.

5. Żołnierz zawodowy może być zwolniony ze sprawdzianu sprawności fizycznej w danym roku kalendarzowym z przyczyn służbowych lub zdrowotnych.

6. Żołnierza zawodowego – kobietę zwalnia się ze sprawdzianu sprawności fizycznej w okresie ciąży lub karmienia dziecka piersią.

7. Sprawność fizyczną żołnierza zawodowego ocenia się na podstawie ćwiczeń zróżnicowanych ze względu na płeć, grupy wiekowe oraz jednostki wojskowe i zajmowane stanowiska służbowe, a także posiadanej przez żołnierza kategorii zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej.

8. Na podstawie przeprowadzonego sprawdzianu wystawia się żołnierzowi zawodowemu ocenę sprawności fizycznej wyrażoną w skali od 5 do 2 (bardzo dobra, dobra, dostateczna i niedostateczna).

9. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki i tryb przeprowadzania sprawdzianu sprawności fizycznej,
- 2) zakres ćwiczeń zróżnicowany ze względu na płeć, grupy wiekowe oraz jednostki wojskowe i zajmowane stanowiska służbowe, a także posiadaną przez żołnierza kategorię zdolności fizycznej i psychicznej do zawodowej służby wojskowej,
- 3) tryb zwalniania ze sprawdzianu sprawności fizycznej w danym roku kalendarzowym oraz dokumenty wymagane w tych sprawach,
- 4) sposób dokumentowania niemożności przystąpienia do sprawdzianu sprawności fizycznej,
- 5) sposób dokumentowania otrzymanych przez żołnierzy ocen oraz nieprzystąpienia do tego sprawdzianu z przyczyn innych niż określone w ust. 5 i 6

– uwzględniając potrzebę kształtowania właściwej sprawności fizycznej żołnierzy zawodowych, konieczność zapewnienia odpowiedniego poziomu oceniania żołnierzy zawodowych w czasie sprawdzianu, z zachowaniem jawności i obiektywizmu, zapewnienia prawidłowości wykonywanych ćwiczeń, przejrzystość i rzetelność prowadzenia dokumentacji dotyczącej sprawdzianu sprawności fizycznej oraz potrzeby Sił Zbrojnych.

Art. 333. 1. Żołnierze zawodowi są uprawnieni do noszenia umundurowania podczas drogi z miejsca zamieszkania do miejsca wykonywania czynności służbowych i z powrotem.

2. Minister Obrony Narodowej może wprowadzić obowiązek noszenia umundurowania przez żołnierzy zawodowych podczas drogi z miejsca zamieszkania do miejsca wykonywania czynności służbowych i z powrotem.

3. Minister Obrony Narodowej może zwolnić żołnierzy zawodowych od obowiązku noszenia umundurowania i oznak wojskowych w czasie wykonywania przez nich zadań służbowych.

4. W przypadkach określonych przez dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy jest wyznaczony na stanowisko służbowe, jest on obowiązany do noszenia uzbrojenia lub orderów i odznaczeń.

Art. 334. 1. Żołnierze zawodowi otrzymują umundurowanie i wyekwipowanie, uzbrojenie oraz, w określonych przypadkach, wyżywienie albo równoważnik pieniężny w zamian za te należności.

2. Żołnierze zawodowi otrzymują umundurowanie i wyekwipowanie:

- 1) na własność:
  - a) z chwilą wydania albo
  - b) po upływie okresu używalności;
- 2) do bezpłatnego korzystania na czas wykonywania określonych czynności służbowych.

3. Równoważnik pieniężny przysługujący żołnierzowi zawodowemu w zamian za umundurowanie i wyekwipowanie, niewydane w naturze, może podlegać zmniejszeniu lub można wstrzymać jego wypłatę.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) warunki oraz normy umundurowania i wyekwipowania żołnierzy zawodowych, w tym ubiory cywilne żołnierzy zawodowych, możliwość stosowania zamienników oraz przypadki, w których można dokonywać zmian tych norm, przedmioty umundurowania i wyekwipowania, które przechodzą na własność żołnierzy z chwilą wydania, okresy używalności, po upływie których umundurowanie i wyekwipowanie przechodzi na własność, przedmioty umundurowania i wyekwipowania, które żołnierze otrzymują do bezpłatnego korzystania na czas wykonywania określonych czynności służbowych, a także organy wojskowe właściwe w tych sprawach,
- 2) rodzaje i normy uzbrojenia żołnierzy zawodowych,
- 3) przypadki, w których żołnierzom zawodowym przysługuje bezpłatne wyżywienie, oraz normy tego wyżywienia

– uwzględniając specyfikę umundurowania poszczególnych rodzajów wojsk i służb oraz charakter wykonywanych zadań służbowych oraz zróżnicowanie tych norm w zależności od charakteru wykonywanych zadań służbowych i krąg żołnierzy zawodowych uprawnionych do bezpłatnego wyżywienia.

5. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość równoważników pieniężnych przysługujących żołnierzom zawodowym w zamian za umundurowanie i wyekwipowanie, niewydane w naturze, w tym za czyszczenie umundurowania i wyekwipowania oraz wykonywanie haftów dla żołnierzy zawodowych, przypadki i tryb otrzymywania, zmniejszania, wstrzymywania i wznawiania wypłaty tych równoważników, warunki, tryb i terminy ich wypłacania, a także organy właściwe w tych sprawach,
- 2) przypadki otrzymywania oraz warunki, tryb i terminy wypłaty równoważników pieniężnych przysługujących żołnierzom zawodowym w zamian za bezpłatne wyżywienie niewydane w naturze, sposób ustalania ich wysokości, a także organy właściwe w tych sprawach

– uwzględniając rodzaje umundurowania i wyekwipowania żołnierzy zawodowych, którym ono przysługuje, jak również okoliczność, że wykonywanie (uzupełnienie) haftów dla żołnierzy zawodowych pozostaje w związku z mianowaniem na wyższy stopień wojskowy oraz charakter wykonywanych przez żołnierzy zawodowych zadań służbowych i warunki ich wykonywania.

Art. 335. 1. Żołnierzowi zawodowemu nie wolno podejmować pracy zarobkowej i prowadzić działalności gospodarczej.

2. Za pracę zarobkową uważa się pracę świadczoną osobiście:

- 1) w ramach stosunku pracy;
- 2) na podstawie innego tytułu, jeżeli praca jest wykonywana przez okres dłuższy niż 1 miesiąc.

3. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy zajmuje stanowisko służbowe, na wniosek żołnierza zawodowego, może zezwolić żołnierzowi na wykonywanie pracy zarobkowej lub prowadzenie działalności gospodarczej, jeżeli:

- 1) nie koliduje to z wykonywaniem zadań służbowych przez żołnierza;
- 2) wpływa to na podwyższenie jego kwalifikacji;
- 3) nie narusza to prestiżu żołnierza zawodowego;
- 4) prowadzona działalność gospodarcza lub działalność podmiotu, u którego będzie świadczona praca, nie dotyczy wyrobów, o których mowa w przepisach w sprawie klasyfikacji wyrobów obronnych oraz dostaw, robót budowlanych i usług, przeznaczonych na zamówienie jednostek wojskowych.

4. Żołnierzowi zawodowemu nie wolno wykonywać odpłatnych prac w okresach krótszych niż 1 miesiąc, jeżeli stanowiłoby to naruszenie chociażby jednego z warunków, o których mowa w ust. 3 pkt 1, 3 lub 4.

5. Praca zarobkowa nie może być wykonywana przez żołnierza zawodowego w innej jednostce wojskowej, chyba że żołnierz uzyska zgodę Ministra Obrony Narodowej na podjęcie tej pracy, z wyłączeniem zatrudnienia żołnierza zawodowego w uczelni wojskowej jako wykładowcy prowadzącego zajęcia dydaktyczne.

6. Dowódca jednostki wojskowej w przypadku naruszenia warunków, o których mowa w ust. 3, cofa zezwolenie na wykonywanie pracy zarobkowej lub prowadzenie działalności gospodarczej.

7. Żołnierz zawodowy jest obowiązany przekazać dowódcy jednostki wojskowej, w której zajmuje stanowisko służbowe, informację o nazwie podmiotu, u którego wykonywał odpłatne prace na okres nie dłuższy niż 1 miesiąc, w terminie nie dłuższym niż 1 miesiąc od dnia rozpoczęcia wykonywania tych prac.

8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 3, dane, jakie zawiera wniosek żołnierza o zezwolenie na pracę lub prowadzenie działalności gospodarczej, oraz warunki odmowy lub cofnięcia zezwolenia, z uwzględnieniem miejsca, charakteru i czasu pracy lub prowadzonej działalności gospodarczej, jaka ma być wykonywana.

Art. 336. 1. Żołnierz zawodowy nie może przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej:

- 1) być zatrudniony albo podejmować pracy zarobkowej na podstawie innego tytułu lub wykonywać innego zajęcia, w tym w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, u przedsiębiorcy oraz podmiotu zależnego od tego przedsiębiorcy albo na ich rzecz, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1983 i 2140 oraz z 2022 r. poz. 872 i 1488),
- 2) być członkiem zarządu, rady nadzorczej lub komisji rewizyjnej spółki prawa handlowego,
- 3) posiadać więcej niż 10% akcji lub udziałów przedstawiających więcej niż 10% kapitału zakładowego w spółce prawa handlowego

– jeżeli w okresie 3 lat przed dniem zwolnienia z zawodowej służby wojskowej brał udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub zleceniu zadania, które następnie zostało udzielone lub zlecone takiemu przedsiębiorcy lub podmiotowi od niego zależnemu, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych.

2. Żołnierz zawodowy nie może przed upływem 3 lat od dnia zwolnienia z zawodowej służby wojskowej prowadzić działalności gospodarczej w zakresie produkcji lub obrotu wyrobami obronnymi objętymi listą, o której mowa w art. 346 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. z 2004 r. poz. 864), ani też prowadzić tego rodzaju działalności gospodarczej wspólnie z innymi osobami, a także zarządzać taką działalnością lub być przedstawicielem lub pełnomocnikiem w prowadzeniu takiej działalności.

3. Udział w postępowaniu o udzielenie zamówienia lub zleceniu zadania, o którym mowa w ust. 1, obejmuje następujące czynności:

- 1) podejmowanie decyzji o konieczności zakupu lub opracowanie jej projektu, również w formie aktu prawnego;
- 2) opracowywanie lub zatwierdzanie wymagań dotyczących przedmiotu zamówienia;
- 3) uczestnictwo w szacowaniu wartości zamówienia;
- 4) przygotowywanie lub zatwierdzanie specyfikacji warunków zamówienia lub innego dokumentu określających przedmiot, warunki lub tryb udzielenia zamówienia;
- 5) udział w pracach komisji przetargowej lub zespołu prowadzącego postępowanie o udzielenie zamówienia, a także udział w czynnościach kontroli lub nadzoru nad tymi pracami, a w przypadku braku powołanej komisji lub zespołu realizowanie czynności związanych z oceną złożonych wniosków o dopuszczenie do udziału w postępowaniu, oceną ofert lub komunikacją z wykonawcami przed otwarciem ofert;
- 6) udział w negocjacjach lub w dialogu, także w przedmiocie dokonywania zmian w umowie, oraz zawieranie, w tym podpisywanie, umowy;
- 7) opracowywanie lub podejmowanie decyzji o unieważnieniu postępowania lub zawarciu umowy, jeżeli zaoferowana cena przekracza środki przeznaczone pierwotnie na realizację zamówienia publicznego;
- 8) udział w testach lub sprawdzeniach przedmiotu zamówienia.

4. Czynności, o których mowa w ust. 1, obejmują dokonywanie odbioru wyrobów, dostaw, robót budowlanych lub wykonanych usług oraz inne czynności przewidziane w zawartej umowie po stronie zamawiającego.

Art. 337. 1. Żołnierz zawodowy nie może wchodzić w skład organów spółek, innych przedsiębiorców oraz fundacji.

2. Żołnierz zawodowy może uczestniczyć w zgromadzeniach akcjonariuszy lub zgromadzeniach wspólników.

Art. 338. 1. Oficerowie zawodowi, podoficerowie zawodowi posiadający specjalność wojskową określoną w przepisach wydanych na podstawie ust. 8 oraz żołnierze wyznaczeni do prac w komisjach przetargowych są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera informacje, w tym dane osobowe, obejmujące:

- 1) imię (imiona), nazwisko oraz nazwisko rodowe;
- 2) datę i miejsce urodzenia;
- 3) imiona i nazwiska ojca i matki oraz ich nazwiska rodowe;
- 4) numer PESEL oraz serię i numer dowodu osobistego;
- 5) obywatelstwo i płeć;
- 6) numer telefonu oraz adres poczty elektronicznej;
- 7) miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcje;
- 8) posiadane nieruchomości oraz ich adresy;
- 9) posiadane zasoby pieniężne;
- 10) posiadane akcje lub udziały w spółkach handlowych;
- 11) nabyte mienie od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków lub komunalnej osoby prawnej, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;
- 12) członkostwo, zatrudnienie lub wykonywanie czynności w zarządzie, radzie nadzorczej, komisji rewizyjnej spółki handlowej, komisji rewizyjnej spółdzielni lub zarządu fundacji prowadzącej działalność gospodarczą;
- 13) prowadzone działalności gospodarcze;
- 14) składniki mienia ruchomego o wartości powyżej 10 000 zł;
- 15) zobowiązania pieniężne o wartości powyżej 10 000 zł;
- 16) wynagrodzenia za pracę i dochody z innej działalności zarobkowej;
- 17) dochody z majątku wspólnego oraz z majątku osobistego;
- 18) dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia przez małżonka funkcji w spółkach handlowych lub spółdzielniach;
- 19) inne przychody i świadczenia.

3. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, żołnierz zawodowy składa Ministrowi Obrony Narodowej za pośrednictwem Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej.

4. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, składa się co roku do dnia 31 marca według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego oraz na żądanie Komendanta Głównego Żandarmerii Wojskowej lub Szefa Służby Kontrwywiadu Wojskowego według stanu na dzień określony przez ten organ, a także w terminie 14 dni od dnia zwolnienia ze służby według stanu na dzień zwolnienia ze służby.

5. Informacje zawarte w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 1, stanowią tajemnicę prawnie chronioną i podlegają ochronie przewidzianej dla informacji niejawnych o klauzuli tajności „zastrzeżone” określonej w przepisach o ochronie informacji niejawnych, chyba że żołnierz zawodowy, który złożył oświadczenie, wyraził pisemną zgodę na ich ujawnienie. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Obrony Narodowej może je ujawnić pomimo braku zgody składającego oświadczenie.

6. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, przechowuje się przez okres 10 lat.

7. Do złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, stosuje się formularz określony przepisami wydanymi na podstawie art. 11 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1110), dotyczącymi oświadczenia, o którym mowa w art. 10 ust. 1 tej ustawy.

8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, szczegółowe warunki i tryb oraz wykaz specjalności wojskowych objętych obowiązkiem składania oświadczeń o stanie majątkowym.

Art. 339. 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany uprzedzić bezpośredniego przełożonego o niemożności stawienia się do służby lub spóźnieniu z przyczyny z góry wiadomej lub możliwej do przewidzenia oraz określić przewidywany czas trwania nieobecności, w szczególności uprzedzić o konieczności przebywania na zwolnieniu lekarskim.

2. W przypadku niestawienia się do służby lub spóźnienia z innej przyczyny żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować bezpośredniego przełożonego tego samego dnia o przyczynie nieobecności w służbie i przewidywanym czasie jej trwania lub przyczynie spóźnienia.

3. W przypadku zaistnienia przyczyny uniemożliwiającej dopełnienie obowiązku, o którym mowa w ust. 2, żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować o przyczynie nieobecności w służbie i przewidywanym czasie jej trwania lub przyczynie spóźnienia niezwłocznie po ustaniu tej przyczyny.

4. W przypadkach, o których mowa w ust. 1–3, żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować bezpośredniego przełożonego osobiście lub za pośrednictwem innej osoby, przez środek łączności lub drogą pocztową. Za datę przekazania informacji drogą pocztową uważa się datę stempla pocztowego.

Art. 340. 1. Żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować pisemnie dowódcę jednostki wojskowej, w której zajmuje stanowisko służbowe, o zamiarze wyjazdu i pobytu za granicą w celach niezwiązanych z zawodową służbą wojskową.

2. Dowódca jednostki wojskowej może, w drodze decyzji, zakazać żołnierzowi zawodowemu wyjazdu za granicę w celach niezwiązanych z zawodową służbą wojskową, jeżeli wymaga tego względ na przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych albo istotne sprawy organizacyjne.

3. Zakaz wyjazdu dowódca jednostki wojskowej wydaje w formie decyzji, którą doręcza się żołnierzowi zawodowemu nie później niż na 3 dni przed planowanym terminem wyjazdu tego żołnierza za granicę.

4. Dowódca jednostki wojskowej przed wydaniem decyzji o zakazie wyjazdu żołnierza zawodowego za granicę może zwrócić się o wydanie opinii do właściwej jednostki organizacyjnej Służby Kontrwywiadu Wojskowego.

5. Zakaz dotyczący wyjazdu w ramach małego ruchu granicznego dowódca jednostki wojskowej określa w miesiącach.

6. Odwołanie od decyzji zakazu wyjazdu i pobytu za granicą żołnierz zawodowy wnosi, z pominięciem drogi służbowej, do bezpośredniego przełożonego dowódcy jednostki wojskowej, który wydał kwestionowaną decyzję.

7. Przełożony dowódcy jednostki wojskowej, o którym mowa w ust. 1, rozpatruje odwołanie w terminie nie później niż na dzień przed planowanym terminem wyjazdu żołnierza zawodowego za granicę.

8. W przypadku nieodbicia zgłoszonego wyjazdu zagranicznego żołnierz zawodowy jest obowiązany powiadomić o tym fakcie dowódcę jednostki wojskowej.

9. Powiadomienia nie realizuje się w przypadku wyjazdów w ramach małego ruchu granicznego.

10. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb informowania przez żołnierza zawodowego o zamiarze wyjazdu i pobytu za granicą oraz postępowania w sprawach wydawania zakazu wyjazdu za granicę, formę zawiadomienia i dane, jakie żołnierz zawodowy jest obowiązany w nim zawrzeć, z uwzględnieniem uproszczonych procedur małego ruchu granicznego oraz konieczności zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach.

Rozdział 5

Publiczna działalność żołnierzy zawodowych

Art. 341. 1. W czasie pełnienia zawodowej służby wojskowej żołnierzowi zawodowemu nie wolno:

- 1) być członkiem partii politycznej ani stowarzyszenia, organizacji lub ruchu obywatelskiego, stawiających sobie cele polityczne;
- 2) brać udziału w zgromadzeniach o charakterze politycznym;
- 3) prowadzić działalności politycznej.

2. Zastrzeżenie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie dotyczy zgromadzeń związanych z wyborami władz państwowych i samorządowych. Żołnierzom zawodowym uczestniczącym w takich zgromadzeniach nie wolno nosić umundurowania oraz odznak i oznak wojskowych.

3. Z dniem rozpoczęcia pełnienia zawodowej służby wojskowej ustaje dotychczasowe członkostwo żołnierza zawodowego w partii politycznej, stowarzyszeniu, organizacji lub ruchu obywatelskim, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

Art. 342. 1. Żołnierz zawodowy pisemnie informuje dowódcę jednostki wojskowej, w której zajmuje stanowisko służbowe, o swojej przynależności do stowarzyszenia i innej organizacji krajowej.

2. Przynależność żołnierza zawodowego do stowarzyszenia i innej organizacji zagranicznej lub międzynarodowej wymaga zezwolenia Ministra Obrony Narodowej wydawanego na wniosek żołnierza zawodowego. Wniosek zawiera co najmniej:

- 1) nazwę stowarzyszenia lub organizacji;
- 2) charakter stowarzyszenia lub organizacji;
- 3) siedziby, w tym przedstawicielstw na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) charakter pełnionej przez żołnierza funkcji w stowarzyszeniu lub organizacji.

3. Zezwolenie, o którym mowa w ust. 2, może być przez Ministra Obrony Narodowej zawieszane lub cofnięte, jeżeli wymagają tego względy ochrony informacji niejawnych oraz potrzeby Sił Zbrojnych.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawach, o których mowa w ust. 2 i 3, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia sprawności postępowania oraz potrzeb Sił Zbrojnych.

Art. 343. 1. Żołnierzom zawodowym nie wolno tworzyć związków zawodowych i zrzeszać się w związkach zawodowych.

2. Z dniem rozpoczęcia pełnienia zawodowej służby wojskowej ustaje dotychczasowe członkostwo żołnierza zawodowego w związku zawodowym.

3. Żołnierzom zawodowym wolno zrzeszać się w organizacjach prowadzących działalność zapomogowo-pożyczkową u pracodawców, u których pełnią zawodową służbę wojskową.

Art. 344. 1. W jednostkach wojskowych żołnierze zawodowi mogą tworzyć, w drodze wyboru, organy przedstawicielskie poszczególnych korpusów kadry zawodowej Sił Zbrojnych.

2. Do zadań organów przedstawicielskich należy obrona praw żołnierzy zawodowych i środowiska wojskowego oraz reprezentowanie interesów żołnierzy zawodowych, w tym przez spełnianie funkcji opiniodawczo-doradczej wobec właściwego w danej sprawie organu.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób działania organów przedstawicielskich żołnierzy zawodowych, warunki organizacji, funkcjonowania i tryb ich wyboru, szczegółowe zadania i uprawnienia organów przedstawicielskich, a także formy ich współpracy z dowódcami jednostek wojskowych, z uwzględnieniem konieczności zagwarantowania odpowiedniego poziomu obrony praw żołnierzy zawodowych i środowiska wojskowego oraz opiniodawczo-doradczego charakteru ich działania.

Art. 345. Organy przedstawicielskie żołnierzy zawodowych opracowują i przyjmują Kodeks Honorowy Żołnierza Zawodowego Wojska Polskiego określający zasady etyki oraz honoru i godności żołnierzy zawodowych.

Art. 346. 1. Żołnierz zawodowy może kandydować do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz Parlamentu Europejskiego, na kierownicze stanowiska w państwie obsadzone na podstawie wyboru oraz do organów samorządu terytorialnego, o czym niezwłocznie informuje dowódcę jednostki wojskowej.

2. Na czas trwania kampanii wyborczej żołnierzowi zawodowemu udziela się urlopu bezpłatnego.

Art. 347. Ograniczenia określone w niniejszym rozdziale nie wpływają na prawa przynależności żołnierzy zawodowych do kościołów i innych związków wyznaniowych mających osobowość prawną.

DZIAŁ XIII

Dyscyplina wojskowa

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 348. Żołnierz odpowiada dyscyplinarnie za popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu dyscypliny wojskowej.

Art. 349. 1. Sędziowie sądów wojskowych ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną za przewinienia dyscyplinarne na zasadach określonych w ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych.

2. Prokuratorzy do spraw wojskowych będący żołnierzami zawodowymi ponoszą odpowiedzialność dyscyplinarną za przewinienia dyscyplinarne na zasadach określonych w ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

Art. 350. Odpowiedzialność dyscyplinarna na podstawie ustawy nie wyłącza odpowiedzialności dyscyplinarnej za:

- 1) przewinienia dyscyplinarne polegające na naruszeniu przepisów o wykonywaniu specjalności zawodowej – żołnierzy, których przynależność do samorządów zawodowych jest obowiązkowa;
- 2) naruszenie przepisów obowiązujących w uczelni oraz za czyny uchybiające godności studenta lub doktoranta – żołnierzy, którzy odbywają studia lub studia doktoranckie w uczelni wojskowej;
- 3) postępowanie uchybiające obowiązkom nauczyciela akademickiego lub godności zawodu nauczycielskiego – żołnierzy będących nauczycielami akademickimi.

Art. 351. 1. Żołnierz za czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne, wypełniający jednocześnie znamiona przestępstwa lub wykroczenia albo przestępstwa skarbowego lub wykroczenia skarbowego, podlega odpowiedzialności dyscyplinarnej niezależnie od odpowiedzialności karnej.

2. W przypadku czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne, wypełniającego jednocześnie znamiona wykroczenia lub wykroczenia skarbowego, w przypadku czynu mniejszej wagi lub ukarania grzywną przełożony dyscyplinarny może nie wszczynać postępowania dyscyplinarnego, a wszczęte postępowanie umorzyć.

Art. 352. 1. W przypadku czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne mniejszej wagi przełożony dyscyplinarny może odstąpić od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i przeprowadzić ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego udokumentowaną w formie notatki rozmowę dyscyplinującą.

2. Rozmowę dyscyplinującą, o której mowa w ust. 1, można przeprowadzić w terminie do 30 dni od dnia powzięcia przez przełożonego dyscyplinarnego wiadomości o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego. Rozmowa ta polega na wytknięciu żołnierzowi niewłaściwego postępowania oraz uprzedzeniu go o możliwości zastosowania innych środków dyscyplinujących, a także wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i wymierzenia kary dyscyplinarnej w przypadku ponownego popełnienia czynu, za który żołnierz ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną.

3. Notatkę, o której mowa w ust. 1, włącza się do ewidencji wojskowej na okres 6 miesięcy.

Art. 353. 1. Naruszenie dyscypliny wojskowej stanowi czyn żołnierza polegający na zachowaniu godzącym w dobre imię lub interes Sił Zbrojnych, zawinionym przekroczeniu uprawnień albo niewykonaniu obowiązków wynikających z przepisów prawa, w tym z rozkazów i poleceń wydanych przez przełożonych uprawnionych na podstawie tych przepisów.

2. Naruszeniem dyscypliny wojskowej jest w szczególności:

- 1) zachowanie nielicujące z godnością i postawą żołnierza;
- 2) niedopełnienie obowiązków żołnierza wynikających ze złożonej przysięgi wojskowej, a także z przepisów prawa, regulaminów wojskowych i zasad etyki wojskowej;
- 3) odmowa wykonania lub niewykonanie rozkazu lub polecenia;
- 4) zaniechanie czynności służbowej albo wykonanie jej w sposób nieprawidłowy;
- 5) niedopełnienie obowiązków służbowych albo przekroczenie uprawnień określonych w przepisach prawa;
- 6) świadome wprowadzenie w błąd przełożonego lub innego żołnierza, jeżeli spowodowało to lub mogło spowodować szkodę w służbie, żołnierzowi lub innej osobie;
- 7) nadużycie zajmowanego stanowiska dla osiągnięcia korzyści majątkowej lub osobistej;
- 8) postępowanie przełożonego w sposób przyczyniający się do rozluźnienia dyscypliny służbowej wśród podległych mu żołnierzy;
- 9) samowolne oddalenie się z rejonu zakwaterowania, jeśli pełni służbę w systemie skoszarowanym, lub nieusprawiedliwione opuszczenie miejsca pełnienia służby lub niestawienie się w tym miejscu;
- 10) stawianie się do służby w stanie nietrzeźwości albo po użyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków, pełnienie jej w takim stanie, a także spożywanie alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków w czasie służby;
- 11) umyślne naruszenie dóbr osobistych innego żołnierza, a także innej osoby;
- 12) utrata służbowej broni palnej, amunicji lub środków bojowych;
- 13) utrata przedmiotu stanowiącego wyposażenie służbowe, którego wykorzystanie przez osoby nieuprawnione wyrządziło szkodę innej osobie lub stworzyło zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa powszechnego;
- 14) ujawnienie informacji pozostającej w związku z wykonywaniem czynności służbowych, jeżeli spowodowało to lub mogło spowodować szkodę w służbie.

3. Żołnierz jest obowiązany odmówić wykonania rozkazu lub innego polecenia, jeśli wykonanie rozkazu lub innego polecenia łączyłoby się z popełnieniem przestępstwa.

4. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek sądu lub prokuratora, organ wnioskujący informuje się o wyniku tego postępowania.

Art. 354. Przewinienie dyscyplinarne jest zawinione wtedy, gdy żołnierz:

- 1) ma zamiar jego popełnienia, to jest chce je popełnić albo przewidując możliwość jego popełnienia, na to się godzi;
- 2) nie ma zamiaru jego popełnienia, popełnia je jednak na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że możliwość taką przewidywał lub mógł i powinien przewidzieć albo zaniechał działania, które mógł lub powinien podjąć.

Art. 355. 1. Żołnierz odpowiada dyscyplinarne, jeżeli popełnia przewinienie dyscyplinarne sam albo wspólnie i w porozumieniu z inną osobą, a także w przypadku, gdy kieruje popełnieniem przez innego żołnierza przewinienia dyscyplinarnego albo poleca jego popełnienie.

2. Żołnierz odpowiada dyscyplinarne także wówczas, gdy chcąc, aby inny żołnierz popełnił czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne, nakłania go do tego.

3. Żołnierz odpowiada dyscyplinarne w przypadku, gdy chcąc, aby inny żołnierz popełnił czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne lub godząc się na to, swoim zachowaniem ułatwia jego popełnienie.

4. Każdy z żołnierzy, o których mowa w ust. 1–3, odpowiada w granicach swojej winy, niezależnie od odpowiedzialności pozostałych osób.

5. Żołnierz odpowiada dyscyplinarne za popełnienie za granicą przewinienia dyscyplinarnego.

Art. 356. 1. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny są obowiązani badać oraz uwzględniać okoliczności przemawiające zarówno na korzyść, jak i na niekorzyść obwinionego.

2. Obwinionego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie udowodniona i stwierdzona prawomocnym orzeczeniem. Niedające się usunąć wątpliwości rozstrzyga się na korzyść obwinionego.

Art. 357. Dwa lub więcej zachowań stanowiących naruszenie dyscypliny wojskowej, podjętych w krótkich odstępach czasu w celu wykonania tego samego zamiaru lub z wykorzystaniem takiej samej sposobności uważa się za jedno przewinienie dyscyplinarne.

Art. 358. 1. Władzę dyscyplinarną wobec żołnierzy polegającą na prawie do wszczynania postępowań dyscyplinarnych i rozstrzygania spraw dyscyplinarnych sprawują:

- 1) Minister Obrony Narodowej,
- 2) Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych,
- 3) Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego,
- 4) dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych, dowódcy wojsk, Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej, Dowódca Garnizonu Warszawa, Szef Inspektoratu Wsparcia Sił Zbrojnych, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego, szef instytucji krajowej, do której żołnierz został oddelegowany,
- 5) dowódca polskiego kontyngentu wojskowego lub doraźnie sformowanego zgrupowania zadaniowego wydzielonego do realizacji zadań w kraju i poza jego granicami,
- 6) dowódca jednostki wojskowej

– zwani dalej „przełożonymi dyscyplinarnymi”.

2. Przełożeni dyscyplinarni są wyższymi przełożonymi dyscyplinarnymi w stosunku do podległych im przełożonych dyscyplinarnych.

3. Minister Obrony Narodowej sprawuje władzę dyscyplinarną wobec żołnierzy zajmujących stanowiska służbowe określone w ust. 1 pkt 3 i 4.

4. Przełożeni dyscyplinarni, o których mowa w ust. 1 pkt 2–6, sprawują władzę dyscyplinarną w stosunku do podległych im żołnierzy.

5. Osoba, której czasowo powierzono pełnienie obowiązków na stanowisku służbowym albo pełni je w zastępstwie, posiada uprawnienia przysługujące przełożonemu dyscyplinarnemu wyznaczonemu na to stanowisko.

6. Minister Obrony Narodowej może do dnia wydania postanowienia o zamknięciu postępowania dowodowego wszczętego przez innego przełożonego dyscyplinarnego, jeżeli uzna to za uzasadnione okolicznościami sprawy:

- 1) przejąć prowadzenie postępowania dyscyplinarnego albo
- 2) przekazać prowadzenie postępowania dyscyplinarnego innemu przełożonemu dyscyplinarnemu.

7. Przełożony dyscyplinarny, któremu przekazano prowadzenie postępowania dyscyplinarnego, sprawuje władzę dyscyplinarną wobec żołnierza, przeciwko któremu jest prowadzone postępowanie dyscyplinarne, wyłącznie w zakresie przekazanej sprawy.

8. Minister Obrony Narodowej oraz osoby, o których mowa w ust. 1 pkt 2–4, mogą w formie pisemnej upoważnić inną osobę do załatwiania spraw dyscyplinarnych w jego imieniu w ustalonym zakresie.

Art. 359. 1. Żołnierz delegowany, skierowany do wykonywania zadań w innej jednostce wojskowej albo którego skierowano na naukę, podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego dyscyplinarnego właściwego dla miejsca pełnienia służby.

2. Żołnierz pozostający w dyspozycji podlega władzy dyscyplinarnej przełożonego, w którego dyspozycji pozostaje.

3. Spory o właściwość w sprawach dyscyplinarnych między przełożonymi dyscyplinarnymi rozstrzyga wyższy przełożony dyscyplinarny.

Art. 360. 1. Żołnierz jest obowiązany do przestrzegania dyscypliny wojskowej.

2. Przełożony jest obowiązany:

- 1) kształtować dyscyplinę wojskową podporządkowanych mu żołnierzy, w szczególności przez działania profilaktyczno-wychowawcze oraz tworzenie warunków do wyróżniania i przestrzegania dyscypliny wojskowej;
- 2) niezwłocznie reagować na zachowania żołnierzy naruszające dyscyplinę wojskową.

3. Żołnierz starszy stopniem wojskowym, niebędący przełożonym żołnierza młodszego stopniem wojskowym, naruszającego dyscyplinę wojskową podczas nieobecności przełożonego, jest:

- 1) uprawniony do wydania temu żołnierzowi rozkazu zaprzestania naruszania dyscypliny wojskowej;
- 2) obowiązany do powiadomienia o tym fakcie przełożonego tego żołnierza.

4. Żołnierz jest obowiązany, na żądanie uprawnionej osoby, do udzielenia pomocy w czynnościach służbowych podejmowanych w stosunku do żołnierza naruszającego dyscyplinę wojskową.

Art. 361. 1. Za kształtowanie dyscypliny w jednostce wojskowej odpowiada dowódca jednostki wojskowej.

2. Czynności związane z reagowaniem dyscyplinarnym i informacje ich dotyczące, zawarte w rozkazie lub decyzji oraz dokumentacji i ewidencji dyscyplinarnej, są jawne wyłącznie dla uczestników tych czynności oraz innych uprawnionych na podstawie ustawy osób, chyba że ustawa stanowi inaczej.

3. W trakcie reagowania dyscyplinarnego nie stosuje się drogi służbowej, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Rozdział 2

Kary i środki dyscyplinarne

Art. 362. 1. Żołnierzowi mogą być wymierzane kary dyscyplinarne:

- 1) upomnienie;
- 2) nagana;
- 3) kara pieniężna;
- 4) ostrzeżenie o niepełnej przydatności na zajmowanym stanowisku służbowym;
- 5) zwolnienie z zajmowanego stanowiska służbowego i wyznaczenie na inne stanowisko służbowe;
- 6) ostrzeżenie o niepełnej przydatności do dobrowolnych form służby wojskowej;
- 7) zwolnienie z dobrowolnych form służby wojskowej.

2. Prawomocne wymierzenie kary, o której mowa w ust. 1 pkt 7, powoduje zakaz przyjęcia do dobrowolnych form służby wojskowej przez okres 10 lat. Przepis ten stosuje się również w stosunku do funkcjonariuszy innych służb, wobec których została zastosowana kara wydalenia ze służby.

3. W stosunku do żołnierzy, z wyjątkiem żołnierzy zawodowych pełniących służbę na stanowiskach służbowych lub będących w dyspozycji, oprócz kar wymienionych w ust. 1 można ponadto orzec zakaz opuszczania miejsca zakwaterowania na okres od 7 do 15 dni.

Art. 363. Karę upomnienia i karę nagany wymierza się przez przeprowadzenie rozmowy w czasie raportu dyscyplinarnego i wytknięcie ukaranemu przez przełożonego dyscyplinarnego przewinienia dyscyplinarnego, jakiego się dopuścił.

Art. 364. 1. Karę pieniężną wymierza się w stawkach dziennych, określając liczbę stawek.

2. Stawka dzienna stanowi 1/22 części miesięcznego uposażenia otrzymanego przez żołnierza w miesiącu, w którym popełnił on przewinienie dyscyplinarne.

3. Liczba stawek wynosi od 3 do 10.

Art. 365. Karę ostrzeżenia o niepełnej przydatności na zajmowanym stanowisku służbowym wymierza się przez przeprowadzenie rozmowy w czasie raportu dyscyplinarnego, wytknięcie niewłaściwego postępowania i uprzedzenie ukaranego o możliwości wymierzenia kary zwolnienia z zajmowanego stanowiska służbowego lub kary dyscyplinarnej surowszej, jeżeli ponownie dopuści się czynu rodzącego odpowiedzialność dyscyplinarną.

Art. 366. Kara zwolnienia z zajmowanego stanowiska służbowego oznacza zwolnienie z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego i wyznaczenie na inne w tej samej jednostce wojskowej lub innej jednostce organizacyjnej Sił Zbrojnych, zgodnie ze wskazaniami zawartymi w uzasadnieniu orzeczenia.

Art. 367. Karę ostrzeżenia o niepełnej przydatności do dobrowolnych form służby wojskowej wymierza się przez przeprowadzenie rozmowy w czasie raportu dyscyplinarnego, wytknięcie niewłaściwego postępowania i uprzedzenie ukaranego o możliwości wymierzenia kary usunięcia z dobrowolnych form służby wojskowej, jeżeli ponownie dopuści się czynu rodzącego odpowiedzialność dyscyplinarną.

Art. 368. Karę zwolnienia z dobrowolnych form służby wojskowej wymierza się przez przeprowadzenie rozmowy w czasie raportu dyscyplinarnego, wytknięcie niewłaściwego postępowania i zwolnienie ze służby wojskowej pełnionej dobrowolnie.

Art. 369. Zakaz opuszczania miejsca zakwaterowania oznacza zakazanie ukaranemu opuszczania miejsca zakwaterowania w czasie wolnym od zajęć przez czas trwania kary dyscyplinarnej oraz nałożenie obowiązku meldowania się, nie częściej niż trzykrotnie w czasie od godziny 6 do godziny 22, na wezwanie służby dyżurnej lub innego wyznaczonego żołnierza.

Art. 370. 1. Podstawę wszelkich rozstrzygnięć w postępowaniach dyscyplinarnych stanowią ustalenia faktyczne.

2. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny kształtują swoje przekonanie na podstawie wszystkich przeprowadzonych dowodów ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

3. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny rozstrzygają samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne, podlegając wyłącznie przepisom prawa. Prawomocne orzeczenia sądu są dla przełożonego dyscyplinarnego i rzecznika dyscyplinarnego wiążące.

Art. 371. 1. Obwinionemu wymierza się karę dyscyplinarną współmierną do popełnionego przewinienia dyscyplinarnego oraz stopnia zawinienia.

2. Na zaostrzenie wymiaru kary mają wpływ następujące okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego:

- 1) działanie z motywacji zasługującej na szczególnie potępienie, w stanie nietrzeźwości albo w stanie po użyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków;
- 2) popełnienie przewinienia dyscyplinarnego przez żołnierza przed zatarciem wymierzonej mu kary dyscyplinarnej;
- 3) poważne skutki przewinienia dyscyplinarnego, zwłaszcza istotne zakłócenie realizacji zadań lub naruszenia dobrego imienia lub interesu Sił Zbrojnych;
- 4) działanie w obecności podwładnego, wspólnie z nim lub na jego szkodę.

3. Na złagodzenie wymiaru kary mają wpływ następujące okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego:

- 1) nieumyślność jego popełnienia;
- 2) podjęcie przez żołnierza starań o zmniejszenie jego skutków;
- 3) brak należytego doświadczenia zawodowego lub dostatecznych umiejętności zawodowych;
- 4) dobrowolne poinformowanie przełożonego dyscyplinarnego o popełnieniu przewinienia dyscyplinarnego przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego.

Art. 372. 1. Kary dyscyplinarne wymierza właściwy przełożony dyscyplinarny, z zastrzeżeniem kar, o których mowa w art. 362 ust. 1 pkt 5 i 7, do wymierzenia których jest właściwy przełożony dyscyplinarny lub przełożony posiadający odpowiednio kompetencje do wyznaczenia na stanowiska służbowe i zwalniania ze służby wojskowej.

2. Jeżeli przełożony dyscyplinarny nie jest właściwy do wymierzenia kary, o której mowa w art. 362 ust. 1 pkt 5 lub 7, przedstawia wniosek o jej wymierzenie właściwemu przełożonemu posiadającemu takie uprawnienia.

Art. 373. 1. Środkami dyscyplinarnymi są:

- 1) zobowiązanie do przeproszenia pokrzywdzonego;
- 2) zobowiązanie do wykonania dodatkowych zadań służbowych;
- 3) zobowiązanie do naprawienia wyrządzonej szkody;
- 4) pozbawienie prawa do noszenia odznaki honorowej lub odznaki tytułu honorowego oraz udziału w uroczystościach wojskowych i państwowych z udziałem wojska;
- 5) podanie informacji o ukaraniu do wiadomości innych osób.

2. Środek dyscyplinarny można orzec samoistnie albo wraz z karą dyscyplinarną.

3. Do orzekania środka dyscyplinarnego jest właściwy przełożony dyscyplinarny.

Rozdział 3

Dyscyplinarne środki zapobiegawcze

Art. 374. 1. W przypadkach określonych ustawą przełożony dyscyplinarny może stosować wobec podporządkowanych sobie żołnierzy następujące dyscyplinarne środki zapobiegawcze:

- 1) niedopuszczenie do wykonywania czynności służbowych;
- 2) osadzenie w izbie zatrzymań.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, przysługują również wojskowym organom porządkowym i Żandarmerii Wojskowej wobec żołnierzy, do których ze względu na okoliczności, miejsce i czas są właściwymi organami do zastosowania dyscyplinarnych środków zapobiegawczych.

Art. 375. Niedopuszczenie do wykonywania czynności służbowych stosuje się, jeżeli żołnierz znajduje się w stanie nietrzeźwości lub odurzenia, po użyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków.

Art. 376. 1. Osadzenie w izbie zatrzymań można zastosować wobec żołnierza będącego w stanie nietrzeźwości lub odurzenia w obiekcie zajmowanym przez organ wojskowy, a także w rejonie obiektów koszarowych lub zakwaterowania przejściowego jednostki wojskowej albo w innym miejscu wykonywania zadań służbowych lub w miejscu publicznym, który swoim zachowaniem daje powód do zgorszenia, znajduje się w okolicznościach zagrażających jego zdrowiu lub życiu albo zagraża zdrowiu lub życiu innej osoby lub mieniu.

2. Jeżeli brak jest możliwości osadzenia żołnierza w izbie zatrzymań albo jego warunki zdrowotne to uzasadniają, przełożony dyscyplinarny, wojskowy organ porządkowy lub Żandarmeria Wojskowa może polecić doprowadzenie tego żołnierza do miejsca zamieszkania lub zakwaterowania albo zgodnie z diagnozą lekarza skierować go do izby chorych lub zakładu opieki zdrowotnej.

3. Żołnierza osadzonego w izbie zatrzymań zwalnia się niezwłocznie po wytrzeźwieniu lub ustaniu stanu odurzenia nie później niż z upływem 24 godzin od chwili osadzenia.

Art. 377. 1. Dowódca jednostki wojskowej, a za jego zgodą również wojskowy organ porządkowy lub Żandarmeria Wojskowa, mogą poddać żołnierza przebywającego na terenie obiektów zajmowanych przez organy wojskowe, jak również obiektów koszarowych i zakwaterowania przejściowego badaniu w celu ustalenia w organizmie zawartości alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków.

2. Przed zastosowaniem dyscyplinarnego środka zapobiegawczego niedopuszczenia do wykonywania czynności służbowych lub osadzenia w izbie zatrzymań żołnierza poddaje się badaniom niezbędnym do ustalenia zawartości alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków w organizmie tego żołnierza, w tym zabiegowi pobrania krwi.

3. Żołnierz jest obowiązany poddać się badaniu, o którym mowa w ust. 1 i 2.

4. Z przeprowadzonego badania albo w przypadku braku możliwości jego przeprowadzenia sporządza się protokół.

5. Odmowa żołnierza poddania się badaniu lub uniemożliwienie jego przeprowadzenia nie wyłącza zastosowania dyscyplinarnych środków zapobiegawczych.

6. Żołnierzowi przysługuje prawo złożenia zażalenia do wyższego przełożonego lub przełożonego wojskowego organu porządkowego albo komendanta jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej, której żołnierz zastosował ten środek, w terminie 3 dni od dnia badania, na warunki i sposób ich przeprowadzenia.

7. Koszty badań ponoszone są z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Art. 378. 1. Żołnierzowi przysługuje zażalenie na postanowienie o zastosowaniu dyscyplinarnego środka zapobiegawczego niedopuszczenia do wykonywania czynności służbowych oraz osadzenia w izbie zatrzymań.

2. W zażaleniu żołnierz może się domagać uchylenia, zmiany oraz zbadania zasadności i legalności zastosowania lub przedłużenia stosowania, a także prawidłowości wykonania dyscyplinarnego środka zapobiegawczego.

3. Żołnierz może wnieść zażalenie w terminie 3 dni od dnia doręczenia mu postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu stosowania względem niego dyscyplinarnego środka zapobiegawczego.

4. Wniesienie zażalenia nie wstrzymuje wykonania postanowienia o zastosowaniu lub przedłużeniu stosowania dyscyplinarnego środka zapobiegawczego.

5. Na postanowienie o zastosowaniu dyscyplinarnego środka zapobiegawczego zażalenie rozpatruje odpowiednio wyższy przełożony dyscyplinarny lub przełożony wojskowego organu porządkowego albo komendant jednostki organizacyjnej Żandarmerii Wojskowej, której żołnierz zastosował ten środek.

Art. 379. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób postępowania w sprawach stosowania dyscyplinarnych środków zapobiegawczych, w tym:
  - a) postępowania, odpowiednio, przełożonego dyscyplinarnego, wojskowego organu porządkowego i Żandarmerii Wojskowej przed zastosowaniem tych środków,
  - b) uchylenia, wygaśnięcia lub zmiany postanowienia o zastosowaniu dyscyplinarnego środka zapobiegawczego,
  - c) treści postanowień w tych sprawach,
  - d) sposobu i terminu zawiadamiania właściwych przełożonych, organów wojskowych i zainteresowanych osób o zastosowaniu dyscyplinarnego środka zapobiegawczego,
  - e) czynności i terminów rozpatrywania zażaleń na zastosowanie dyscyplinarnych środków zapobiegawczych,
- 2) sposób i tryb osadzania żołnierza w izbie zatrzymań, w tym:
  - a) tryb doprowadzania do izby zatrzymań żołnierza, w stosunku do którego zostało wydane postanowienie o osadzeniu w izbie zatrzymań,
  - b) tryb przyjęcia żołnierza doprowadzonego do izby zatrzymań i postępowania w razie jego nieprzyjęcia do izby zatrzymań,
  - c) czynności dokonywane przez obsługę izby zatrzymań wobec osadzonych żołnierzy,
- 3) rodzaje, zakres, przypadki, sposób i tryb dokonywania badań, o których mowa w art. 377, w celu zapewnienia prawidłowości ich przeprowadzania, sposób postępowania w przypadku odmowy poddania się badaniu przez żołnierza, procedurę składania i rozpatrywania zażaleń w tych sprawach

– uwzględniając konieczność zagwarantowania sprawności postępowania w tych sprawach, zapewnienie odpowiedniego poziomu kształtowania dyscypliny wojskowej i prawidłowości dokonywania badań i osadzania żołnierzy w izbie zatrzymań oraz uwzględniając również warunki pełnienia służby wojskowej po ogłoszeniu mobilizacji, w stanach nadzwyczajnych, w czasie wojny, a także podczas wykonywania zadań służbowych w strefie działań wojennych oraz w przypadku użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa, jak również udziału w akcjach humanitarnych, poszukiwawczych lub ratowniczych.

Rozdział 4

Postępowanie dyscyplinarne

Art. 380. 1. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna się niezwłocznie, jeżeli zachodzi uzasadnione podejrzenie popełnienia przez żołnierza czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne.

2. Postępowanie dyscyplinarne wszczyna się z dniem wydania postanowienia o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego. Żołnierza, wobec którego wydano postanowienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, uważa się za obwinionego.

3. Celem postępowania dyscyplinarnego jest:

- 1) ustalenie, czy czyn, którego popełnienie zarzucono obwinionemu, został popełniony i czy obwiniony jest jego sprawcą;
- 2) wyjaśnienie przyczyn i okoliczności popełnienia czynu, o którym mowa w pkt 1;
- 3) zebranie i utrwalenie dowodów w sprawie.

4. Postępowanie dyscyplinarne przełożony dyscyplinarny wszczyna z własnej inicjatywy lub:

- 1) na wniosek przełożonego żołnierza;
- 2) na polecenie przełożonego, któremu podlega służbowo przełożony dyscyplinarny;
- 3) na żądanie organu kontroli;
- 4) na żądanie Żandarmerii Wojskowej lub wojskowego organu porządkowego;
- 5) na żądanie sądu lub prokuratora;
- 6) wskutek wniesienia sprzeciwu, o którym mowa w art. 385 ust. 1.

5. Przełożony dyscyplinarny może wszcząć postępowanie dyscyplinarne na wniosek innego zainteresowanego organu, instytucji lub pokrzywdzonego.

6. Pokrzywdzonym jest osoba, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone zachowaniem żołnierza stanowiącym przewinienie dyscyplinarne.

Art. 381. 1. Jeżeli zachodzą wątpliwości co do popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, jego kwalifikacji prawnej albo osoby sprawcy, przed wszczęciem postępowania dyscyplinarnego przełożony dyscyplinarny zleca przeprowadzenie czynności wyjaśniających.

2. Rozpoczęcie czynności wyjaśniających następuje w drodze postanowienia.

3. Postanowienie, o którym mowa w ust. 2, zawiera:

- 1) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) podstawę prawną;
- 4) datę otrzymania przez przełożonego dyscyplinarnego informacji uzasadniających przeprowadzenie czynności wyjaśniających;
- 5) określenie okoliczności stanowiących przedmiot czynności wyjaśniających;
- 6) wskazanie rzecznika dyscyplinarnego do prowadzenia czynności wyjaśniających;
- 7) podpis przełożonego dyscyplinarnego.

4. Jeżeli w toku czynności wyjaśniających zostały ujawnione inne okoliczności wskazujące na możliwość popełnienia przewinienia dyscyplinarnego, rzecznik dyscyplinarny za zgodą przełożonego dyscyplinarnego może poszerzyć zakres okoliczności stanowiących przedmiot czynności wyjaśniających, o których mowa w ust. 3 pkt 5.

5. Czynności wyjaśniające kończy się w terminie do 30 dni od dnia wydania postanowienia, a w szczególnych przypadkach ze względu na charakter sprawy czynności wyjaśniające za zgodą przełożonego dyscyplinarnego mogą być kontynuowane w terminie nie dłuższym niż 60 dni od dnia wydania postanowienia, o którym mowa w ust. 2.

6. W toku czynności wyjaśniających nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu.

7. Z przeprowadzonych czynności wyjaśniających rzecznik dyscyplinarny sporządza notatkę służbową, w której w szczególności przedstawia wnioski dotyczące wszczęcia postępowania dyscyplinarnego, odstąpienia od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego albo odstąpienia od wszczęcia postępowania dyscyplinarnego i przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej ze sprawcą przewinienia dyscyplinarnego.

8. W przypadku wszczęcia postępowania dyscyplinarnego materiały zebrane podczas przeprowadzania czynności wyjaśniających stają się materiałami postępowania dyscyplinarnego.

Art. 382. 1. Nie można wymierzyć żołnierzowi kary dyscyplinarnej po upływie 1 roku od dnia popełnienia przewinienia dyscyplinarnego.

2. Jeżeli żołnierz z powodu nieobecności w służbie nie ma możliwości złożenia wyjaśnień, bieg terminu, o którym mowa w ust. 1, nie rozpoczyna się, a rozpoczęty ulega zawieszeniu do dnia stawienia się żołnierza do służby.

3. Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego wstrzymuje bieg terminu, o którym mowa w ust. 1.

4. W przypadku gdy przewinienie dyscyplinarne stanowi jednocześnie przestępstwo lub wykroczenie albo przestępstwo skarbowe lub wykroczenie skarbowe, przedawnienie karalności dyscyplinarnej następuje z upływem okresu przedawnienia ich karalności.

Art. 383. Postępowania dyscyplinarnego nie wszczyna się, jeżeli:

- 1) czynności wyjaśniające nie potwierdziły popełnienia czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne;
- 2) upłynęły terminy określone w art. 382 ust. 1 lub 4;
- 3) postępowanie dyscyplinarne w sprawie tego samego czynu i tego samego żołnierza zostało prawomocnie zakończone lub wszczęte wcześniej toczy się.

Art. 384. 1. Przełożony dyscyplinarny może wydać orzeczenie bez wszczynania postępowania dyscyplinarnego, jeżeli okoliczności popełnionego czynu i wina żołnierza nie budzą wątpliwości oraz nie zachodzi potrzeba wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej niż kary pieniężnej w wysokości 3 stawek dziennych.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, orzeczenie wydaje się po wysłuchaniu żołnierza i złożeniu przez niego wyjaśnienia na piśmie oraz wyrażeniu pisemnej zgody na poddanie się karze dyscyplinarnej bez prowadzenia postępowania dyscyplinarnego.

3. Po wszczęciu postępowania dyscyplinarnego nie później niż w dniu zapoznania się obwinionego z całością materiałów sprawy obwiniony może złożyć wniosek o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej.

4. Przełożony dyscyplinarny może uwzględnić wniosek o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej, jeżeli okoliczności popełnienia przewinienia dyscyplinarnego i wina obwinionego nie budzą wątpliwości, a charakter popełnionego przewinienia nie uzasadnia wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej niż nagana. Czynności, o których mowa w art. 398, nie przeprowadza się.

5. W przypadku uwzględnienia wniosku o dobrowolne poddanie się karze dyscyplinarnej przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie bez przeprowadzenia raportu dyscyplinarnego.

6. Od orzeczeń, o których mowa w ust. 1 lub 5, żołnierzowi przysługuje odwołanie na zasadach dotyczących odwołań od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego.

7. Jeżeli odwołanie od orzeczenia, o którym mowa w ust. 5, dotyczy kontynuacji postępowania dyscyplinarnego, przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie, uchyla wydane orzeczenie i kontynuuje postępowanie, o którym mowa w ust. 3.

8. W przypadku uchylenia w postępowaniu odwoławczym orzeczenia, o którym mowa w ust. 5, i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia przełożony dyscyplinarny kontynuuje postępowanie, o którym mowa w ust. 3.

Art. 385. 1. Jeżeli żołnierz nie zgadza się z wytkniętym mu niewłaściwym postępowaniem podczas rozmowy dyscyplinującej, o której mowa w art. 352 ust. 1, w terminie 2 dni od dnia zapoznania się z notatką z tej rozmowy może wnieść do przełożonego dyscyplinarnego pisemny sprzeciw. O prawie do wniesienia sprzeciwu żołnierza poucza się podczas rozmowy dyscyplinującej, a treść pouczenia zawiera się w notatce z tej rozmowy. Przepis art. 408 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

2. Wniesienie sprzeciwu powoduje wszczęcie postępowania dyscyplinarnego. Przepisy art. 390 ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

3. Brak wniesienia sprzeciwu powoduje włączenie notatki z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej do ewidencji wojskowej żołnierza, z którym była przeprowadzona ta rozmowa. W przypadku wniesienia sprzeciwu notatkę z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego.

4. W przypadku wniesienia sprzeciwu i braku możliwości wszczęcia postępowania dyscyplinarnego w związku z upływem terminów określonych w art. 382 ust. 1 lub 4 notatka z przeprowadzonej rozmowy dyscyplinującej podlega zniszczeniu.

5. W przypadku wniesienia sprzeciwu po upływie terminu, o którym mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o odmowie przyjęcia sprzeciwu. Na postanowienie przysługuje zażalenie w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia. Zażalenie wnosi się za pośrednictwem przełożonego dyscyplinarnego do wyższego przełożonego dyscyplinarnego. Jeżeli postanowienie wydał Minister Obrony Narodowej, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Przepis art. 408 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

6. Rozmowę dyscyplinującą przeprowadza przełożony dyscyplinarny. W uzasadnionym przypadku przełożony dyscyplinarny może na piśmie upoważnić do przeprowadzenia w jego imieniu rozmowy dyscyplinującej żołnierza w stopniu wojskowym nie niższym od stopnia posiadanego przez żołnierza, z którym ma być prowadzona ta rozmowa, lub zajmującego co najmniej równorzędne z tym żołnierzem stanowisko służbowe.

7. Upoważnienie do przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej zawiera:

- 1) podstawę prawną;
- 2) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe upoważnionego żołnierza;
- 3) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe żołnierza, z którym ma być prowadzona rozmowa dyscyplinująca;
- 4) określenie czynu, w związku z którym rozmowa dyscyplinująca ma być prowadzona, wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 5) określenie przesłanek, jakie spowodowały podjęcie przez przełożonego dyscyplinarnego rozstrzygnięcia o przeprowadzeniu w danym przypadku rozmowy dyscyplinującej;
- 6) wytyczne dotyczące przeprowadzenia rozmowy dyscyplinującej;
- 7) określenie terminu, w jakim przeprowadza się rozmowę dyscyplinującą.

8. Notatkę służbową z rozmowy dyscyplinującej żołnierz upoważniony do jej przeprowadzenia przedstawia przełożonemu dyscyplinarnemu przed jej przekazaniem do ewidencji wojskowej żołnierza, z którym była przeprowadzona rozmowa dyscyplinująca.

Art. 386. 1. Postępowanie dyscyplinarne prowadzi rzecznik dyscyplinarny.

2. Przełożony dyscyplinarny powołuje rzeczników dyscyplinarnych spośród żołnierzy zawodowych podległych temu przełożonemu oraz odwołuje ich z pełnienia tej funkcji.

3. Rzecznikiem dyscyplinarnym może być żołnierz zawodowy wobec:

- 1) żołnierzy posiadających stopień wojskowy szeregowych lub podoficerów – będący podoficerem w stopniu wojskowym plutonowego (bosmanmata) lub wyższym;
- 2) oficerów młodszych lub żołnierzy, o których mowa w pkt 1 – będący oficerem młodszym;
- 3) oficerów starszych lub żołnierzy, o których mowa w pkt 1 i 2 – będący oficerem starszym;
- 4) oficerów posiadających stopień generała brygady (kontradmirala) lub wyższy – oficer posiadający stopień wojskowy generała brygady (kontradmirala) lub wyższy.

4. W toku postępowania dyscyplinarnego rzecznik dyscyplinarny jest niezależny w granicach określonych ustawą.

5. Rzecznikowi dyscyplinarnemu za uczestniczenie oraz wykonywanie czynności w postępowaniu dyscyplinarnym przysługuje dodatkowe wynagrodzenie.

Art. 387. 1. Przełożony dyscyplinarny odwołuje rzecznika dyscyplinarnego w przypadkach:

- 1) zaistnienia okoliczności, które stanowią podstawę zwolnienia go z zawodowej służby wojskowej;
- 2) prawomocnego wymierzenia mu kary dyscyplinarnej;
- 3) przeniesienia go do innej jednostki wojskowej niepodlegającej bezpośrednio przełożonemu dyscyplinarnemu.

2. Przełożony dyscyplinarny może odwołać rzecznika dyscyplinarnego w szczególnie uzasadnionych przypadkach lub na jego uzasadniony wniosek.

3. Rzecznik dyscyplinarny za zgodą przełożonego dyscyplinarnego może skorzystać z pomocy innego rzecznika dyscyplinarnego przy przeprowadzaniu czynności dowodowych.

Art. 388. 1. Przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny podlegają wyłączeniu z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym, jeżeli:

- 1) sprawa dotyczy ich bezpośrednio;
- 2) są małżonkami obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostają we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
- 3) są krewnymi lub powinowatymi obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo są związani z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;

- 4) byli świadkami zdarzenia lub w tej sprawie byli przesłuchani w charakterze świadka;
- 5) między nimi a obwinionym lub pokrzywdzonym zachodzi stosunek osobisty mogący wywołać wątpliwości co do bezstronności prowadzącego postępowanie;
- 6) są podwładnymi obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego.

2. Przełożonego dyscyplinarnego i rzecznika dyscyplinarnego można wyłączyć z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym także z innych uzasadnionych przyczyn.

3. Przełożony dyscyplinarny i rzecznik dyscyplinarny badają z urzędu, czy nie zachodzą okoliczności uzasadniające ich wyłączenie z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym.

4. Wyłączenie rzecznika dyscyplinarnego lub przełożonego dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym może nastąpić również na uzasadniony pisemny wniosek obwinionego.

5. O wyłączeniu albo odmowie wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego rozstrzyga przełożony dyscyplinarny w drodze postanowienia. Do dnia wydania tego postanowienia rzecznik dyscyplinarny podejmuje czynności niecierpiące zwłoki.

6. Wyższy przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o wyłączeniu albo odmowie wyłączenia przełożonych dyscyplinarnych, o których mowa w art. 358 ust. 1 pkt 3–6. Do dnia wydania postanowienia przełożony dyscyplinarny podejmuje czynności niecierpiące zwłoki.

Art. 389. 1. W przypadku wyłączenia przełożonego dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym postępowanie dyscyplinarne przejmuje wyższy przełożony dyscyplinarny albo wyznacza przełożonego dyscyplinarnego z innej podległej jednostki wojskowej.

2. W przypadku wyłączenia rzecznika dyscyplinarnego z udziału w postępowaniu dyscyplinarnym postępowanie dyscyplinarne przejmuje do prowadzenia inny wyznaczony rzecznik dyscyplinarny.

Art. 390. 1. Wszczęcie postępowania dyscyplinarnego następuje w drodze postanowienia, którego odpis niezwłocznie doręcza się obwinionemu. Zawiadomienie o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego doręcza się także sądowi, prokuratorowi oraz organowi, instytucji lub pokrzywdzonemu, jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na ich wniosek.

2. Postanowienie zawiera:

- 1) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) podstawę prawną;
- 5) datę otrzymania przez przełożonego dyscyplinarnego informacji uzasadniającej podejrzenie popełnienia przez żołnierza zarzucanego mu czynu;
- 6) określenie czynu zarzucanego obwinionemu wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 7) uzasadnienie faktyczne czynu zarzucanego obwinionemu;
- 8) wyznaczenie rzecznika dyscyplinarnego do prowadzenia postępowania dyscyplinarnego z podaniem stopnia wojskowego, imienia, nazwiska i stanowiska służbowego;
- 9) podpis przełożonego dyscyplinarnego.

3. Jeżeli w toku postępowania dyscyplinarnego okaże się, że obwinionemu należy zarzucić ponadto czyn nieobjęty postanowieniem o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego albo czyn w zmienionej w istotny sposób postaci, wydaje się postanowienie o zmianie lub uzupełnieniu zarzutów. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio.

4. W przypadku uchylenia w postępowaniu odwoławczym orzeczenia, o którym mowa w art. 400 ust. 1, i przekazania sprawy do ponownego rozpatrzenia za dzień wszczęcia postępowania dyscyplinarnego przyjmuje się dzień wydania orzeczenia, o którym mowa w art. 400 ust. 1.

Art. 391. 1. Rzecznik dyscyplinarny zbiera dowody i podejmuje czynności niezbędne do wyjaśnienia sprawy, w szczególności przesłuchuje obwinionego, świadków i pokrzywdzonego, dokonuje oględzin, konfrontacji, okazania oraz dokonuje odtworzenia przebiegu stanowiących przedmiot rozpoznania zdarzeń lub ich fragmentów. Zleca lub występuje do przełożonego dyscyplinarnego o zlecenie przeprowadzenia odpowiednich badań, ekspertyz i tłumaczeń oraz zasięga niezbędnych opinii.

2. Otrzymane przez organy wojskowe, w związku z realizacją ustawowych zadań Sił Zbrojnych, pisma sporządzone w języku obcym włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego łącznie z tłumaczeniami wykonanymi przez komórki organizacyjne lub komórki wewnętrzne wyodrębnione w strukturze jednostek organizacyjnych Sił Zbrojnych sporządzające tego rodzaju tłumaczenia na potrzeby Sił Zbrojnych.

3. O przeprowadzenie czynności poza miejscowością, w której toczy się postępowanie, przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny może zwrócić się do dowódcy, komendanta, szefa, dyrektora jednostki organizacyjnej Sił Zbrojnych lub komórki organizacyjnej albo instytucji krajowej, do której żołnierz został oddelegowany, właściwego dla miejsca, w którym czynność ta ma być dokonana. Czynność przeprowadza rzecznik dyscyplinarny wyznaczony przez dowódcę, komendanta, szefa, dyrektora, kierownika tej jednostki organizacyjnej.

4. Z czynności, o których mowa w ust. 1 zdanie pierwsze, sporządza się protokół. Z innych czynności sporządza się protokół, jeżeli przepis szczególny tego wymaga albo przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny uzna to za potrzebne. W pozostałych przypadkach można ograniczyć się do sporządzenia notatki służbowej. Protokół sporządza rzecznik dyscyplinarny, a w przypadku, o którym mowa w ust. 3 – rzecznik dyscyplinarny wyznaczony przez dowódcę, komendanta, szefa, dyrektora, kierownika tej jednostki organizacyjnej.

5. Protokół zawiera:

- 1) oznaczenie czynności, jej czasu i miejsca, osób w niej uczestniczących lub przy niej obecnych oraz charakteru ich uczestnictwa;
- 2) opis przebiegu czynności;
- 3) podpisy osób biorących udział w czynności;
- 4) w miarę potrzeby:
  - a) stwierdzenie innych okoliczności dotyczących przebiegu czynności,
  - b) oświadczenia i wnioski uczestników czynności,
  - c) pouczenie o uprawnieniach i obowiązkach.

6. Jeżeli czyn będący przedmiotem postępowania dyscyplinarnego jest lub był przedmiotem innego postępowania, w tym postępowania przygotowawczego, przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny może zwrócić się do właściwego organu o udostępnienie akt tego postępowania w całości albo w części. Za zgodą tego organu potrzebne odpisy lub wyciągi z udostępnionych akt włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego.

7. Rzecznik dyscyplinarny, w razie ustalenia w toku postępowania dyscyplinarnego, że obwinionemu należy zarzucić czyn, który nie był objęty postanowieniem o wszczęciu postępowania dyscyplinarnego, albo czyn w zmienionej w istotny sposób postaci, występuje do przełożonego dyscyplinarnego z wnioskiem o zmianę lub uzupełnienie zarzutów.

8. Rzecznik dyscyplinarny w toku postępowania dyscyplinarnego wydaje postanowienia, jeżeli ich wydanie nie jest zastrzeżone do kompetencji przełożonego dyscyplinarnego.

9. Rzecznik dyscyplinarny prowadzi spis akt postępowania dyscyplinarnego zawierający:

- 1) liczbę porządkową;
- 2) numer arkusza;
- 3) nazwę dokumentu;
- 4) datę wykonania dokumentu;
- 5) uwagi.

Art. 392. 1. W toku postępowania dyscyplinarnego obwiniony ma prawo do:

- 1) odmowy składania wyjaśnień;
- 2) zgłaszania wniosków dowodowych;
- 3) przeglądania akt postępowania dyscyplinarnego oraz sporządzania z nich notatek, fotokopii lub odpisów;
- 4) korzystania z pomocy obrońcy, którym może być wskazany przez obwinionego żołnierz, adwokat albo radca prawny;
- 5) wnoszenia zażaleń na postanowienia, o których mowa w ust. 3, art. 395 ust. 3, art. 398 ust. 5 i art. 418 ust. 6.

2. Uprawnienia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 5, przysługują również obrońcy obwinionego.

3. Rzecznik dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, odmówić udostępnienia akt, jeżeli sprzeciwia się temu dobro postępowania dyscyplinarnego. Na postanowienie przysługuje zażalenie.

4. Ustanowienie obrońcy uprawnia go do działania w całym postępowaniu dyscyplinarnym, nie wyłączając czynności po uprawomocnieniu się orzeczenia, jeżeli nie zawiera ograniczeń. O zmianie zakresu pełnomocnictwa uprawniającego do działania w postępowaniu dyscyplinarnym lub o jego cofnięciu obwiniony niezwłocznie zawiadamia obrońcę oraz rzecznika dyscyplinarnego.

5. Obrońca nie może podejmować czynności na niekorzyść obwinionego. Może on zrezygnować z reprezentowania obwinionego w toku postępowania dyscyplinarnego, zawiadamiając o tym obwinionego oraz rzecznika dyscyplinarnego. Do czasu ustanowienia nowego obrońcy, jednak nie dłużej niż przez 14 dni od dnia zawiadomienia obwinionego, obrońca jest obowiązany podejmować niezbędne czynności.

6. Udział obrońcy w postępowaniu dyscyplinarnym nie wyłącza osobistego działania w nim obwinionego.

7. Orzeczenia, postanowienia, zawiadomienia i inne pisma, wydane w toku postępowania, doręcza się niezwłocznie obwinionemu lub jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony. Postanowienie doręcza się również pokrzywdzonemu w przypadku, o którym mowa w art. 380 ust. 5.

8. W razie doręczenia obwinionemu lub obrońcy, jeżeli został ustanowiony, w różnych terminach pisma, od którego przysługuje odwołanie lub zażalenie, termin do złożenia odwołania lub zażalenia liczy się od dnia doręczenia, które nastąpiło wcześniej.

9. Zażalenie na postanowienie wnosi się za pośrednictwem rzecznika dyscyplinarnego do przełożonego dyscyplinarnego, a jeżeli postanowienie wydał ten przełożony dyscyplinarny – do wyższego przełożonego dyscyplinarnego za pośrednictwem tego przełożonego. Jeżeli postanowienie wydał Minister Obrony Narodowej albo Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych, zażalenie nie przysługuje, jednak obwiniony może zwrócić się odpowiednio do Ministra Obrony Narodowej albo Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

10. Zażalenie oraz wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy na postanowienia, o których mowa w ust. 9, wnosi się w terminie 3 dni od dnia doręczenia postanowienia, z zastrzeżeniem art. 418 ust. 6. Przepis art. 408 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 393. 1. Wnioski dowodowe zgłasza się na piśmie rzecznikowi dyscyplinarnemu ze wskazaniem okoliczności, które mają być udowodnione.

2. Wniosek dowodowy oddala się, jeżeli:

- 1) przeprowadzenie dowodu jest niedopuszczalne;
- 2) okoliczność, która ma zostać udowodniona, jest już udowodniona zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy;
- 3) okoliczności nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy lub dowodu nie da się przeprowadzić;
- 4) wniosek dowodowy w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania;
- 5) wniosek dowodowy został złożony po określonym terminie, o którym wnioskodawca został zawiadomiony.

3. Oddalenie wniosku dowodowego następuje w drodze postanowienia.

Art. 394. 1. Postępowanie dowodowe zamyka się w terminie do 30 dni od dnia wszczęcia postępowania.

2. W uzasadnionych przypadkach przełożony dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, przedłużyć termin prowadzenia postępowania dowodowego do 3 miesięcy.

3. Wniosek o przedłużenie terminu prowadzenia postępowania dowodowego w postępowaniu dyscyplinarnym składa się nie później niż 5 dni przed upływem tego terminu. Przed wydaniem postanowienia o przedłużeniu terminu prowadzenia postępowania dowodowego przełożony dyscyplinarny może zażądać niezwłocznego przekazania akt postępowania.

Art. 395. 1. Przełożony dyscyplinarny może zawiesić postępowanie dyscyplinarne, w drodze postanowienia, gdy zachodzi długotrwała przeszkoda uniemożliwiająca prowadzenie postępowania.

2. Przełożony dyscyplinarny zawiesza postępowanie dyscyplinarne z dniem zwolnienia obwinionego z dotychczasowego stanowiska służbowego i wyznaczenia na inne stanowisko służbowe w innej jednostce wojskowej, albo oddelegowania do instytucji krajowej, i przekazuje materiały postępowania dyscyplinarnego przełożonemu dyscyplinarnemu w nowym miejscu służby obwinionego.

3. Na postanowienie o zawieszeniu postępowania dyscyplinarnego obwinionemu i pokrzywdzonemu przysługuje zażalenie, z wyjątkiem postanowienia, o którym mowa w ust. 2. Jeżeli postanowienie wydał Minister Obrony Narodowej albo Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych, zażalenie nie przysługuje, jednak obwiniony i pokrzywdzony mogą zwrócić się odpowiednio do Ministra Obrony Narodowej albo Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

4. Zawieszenie postępowania dyscyplinarnego wstrzymuje bieg terminów.

5. Po ustaniu przyczyn uzasadniających zawieszenie postępowania dyscyplinarnego przełożony dyscyplinarny wydaje postanowienie o podjęciu zawieszono postępowania.

6. Postanowienie o podjęciu zawieszono postępowania dyscyplinarnego w przypadku, o którym mowa w ust. 2, wydaje się niezwłocznie po otrzymaniu materiałów postępowania dyscyplinarnego wszczętego w poprzednim miejscu służby obwinionego.

Art. 396. 1. Jeżeli przeciwko obwinionemu jest prowadzone postępowanie dyscyplinarne obejmujące zarzuty popełnienia dwóch lub więcej czynów, a zebrane na danym etapie postępowania dowody dają podstawy do uznania obwinionego za winnego popełnienia jednego z zarzuconych mu czynów, przełożony dyscyplinarny może, w drodze postanowienia, wyłączyć ten czyn do odrębnego postępowania dyscyplinarnego, bez względu na to, czy wyjaśniono wszystkie okoliczności dotyczące pozostałych czynów objętych postępowaniem.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, zebrane w toku postępowania dyscyplinarnego dowody dotyczące wyłączono czynu stają się dowodami odrębnego postępowania dyscyplinarnego.

Art. 397. Choroba obwinionego, świadka lub innego uczestnika postępowania dyscyplinarnego stwierdzona zwolnieniem lekarskim usprawiedliwia nieobecność tych osób podczas czynności objętych danym postępowaniem przez okresy nie dłuższe niż łącznie 14 dni w ciągu całego postępowania dyscyplinarnego. Usprawiedliwienie nieobecności z powodu choroby za każdy następny jej okres wymaga przedstawienia zaświadczenia wystawionego przez lekarza uprawnionego do wystawiania zaświadczeń potwierdzających niemożność stawienia się na wezwanie.

Art. 398. 1. Jeżeli rzecznik dyscyplinarny uzna, że zostały wyjaśnione wszystkie okoliczności sprawy, zapoznaje obwinionego lub jego obrońcę, jeżeli został ustanowiony, z aktami postępowania dyscyplinarnego.

2. Obrońca obwinionego, jeżeli został ustanowiony, może zapoznać się z aktami postępowania dyscyplinarnego nie później niż do dnia zapoznania obwinionego z tymi aktami.

3. Z czynności zapoznania obwinionego lub jego obrońcy z aktami postępowania dyscyplinarnego sporządza się protokół.

4. Odmowa obwinionego lub jego obrońcy zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego lub złożenia podpisu stwierdzającego tę okoliczność nie wstrzymuje biegu postępowania. Rzecznik dyscyplinarny dokonuje w aktach postępowania dyscyplinarnego wzmianki o odmowie obwinionego lub jego obrońcy zapoznania się z tymi aktami. Nieusprawiedliwione niestawienie się obwinionego lub jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony, na czynność zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego jest równoznaczne z odmową zapoznania się z tymi aktami.

5. Obwiniony ma prawo w terminie 3 dni od dnia zapoznania się z aktami postępowania dyscyplinarnego zgłosić wniosek o ich uzupełnienie. Przepis art. 390 stosuje się odpowiednio. Wniosek o uzupełnienie akt postępowania dyscyplinarnego rozpatruje rzecznik dyscyplinarny. Na postanowienie o odmowie uzupełnienia akt postępowania dyscyplinarnego obwinionemu przysługuje zażalenie.

6. Rzecznik dyscyplinarny po zapoznaniu obwinionego z aktami postępowania dyscyplinarnego wydaje postanowienie o zamknięciu postępowania dowodowego i sporządza w terminie 7 dni sprawozdanie z przeprowadzonego postępowania oraz przekazuje akta postępowania dyscyplinarnego przełożonemu dyscyplinarnemu.

7. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 6, zawiera:

- 1) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe rzecznika dyscyplinarnego;
- 2) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe przełożonego dyscyplinarnego;
- 3) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) określenie czynu zarzucanego obwinionemu, ze wskazaniem kwalifikacji prawnej;
- 5) opis ustalonego stanu faktycznego;
- 6) wnioski dotyczące orzeczenia dyscyplinarnego lub umorzenia postępowania dyscyplinarnego, z uzasadnieniem i ze wskazaniem okoliczności łagodzących lub obciążających;
- 7) podpis rzecznika dyscyplinarnego.

Art. 399. Jeżeli przełożony dyscyplinarny uzna, że w przekazanych mu aktach postępowania dyscyplinarnego są istotne braki, w terminie 14 dni od dnia przekazania mu akt wydaje postanowienie o uchyleniu postanowienia o zakończeniu czynności dowodowych i zwraca sprawę rzecznikowi dyscyplinarnemu w celu usunięcia stwierdzonych braków w materiale dowodowym.

Art. 400. 1. Na podstawie zebranego w postępowaniu materiału dowodowego przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie o:

- 1) uniewinnieniu, jeżeli przeprowadzone postępowanie nie potwierdziło zarzutów stawianych obwinionemu;
- 2) uznaniu za winnego popełnienia czynu, za który obwiniony ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną, i o wymierzeniu kary dyscyplinarnej;
- 3) uznaniu za winnego popełnienia czynu, za który obwiniony ponosi odpowiedzialność dyscyplinarną, i o odstąpieniu od wymierzenia kary dyscyplinarnej;
- 4) umorzeniu postępowania.

2. Przełożony dyscyplinarny w orzeczeniu może zmienić opis czynu lub jego kwalifikację prawną w granicach czynu zarzucanego obwinionemu i jego kwalifikacji prawnej.

3. Jeżeli w dniu wydania orzeczenia zachodzi okoliczność uzasadniająca umorzenie postępowania w części, o umorzeniu rozstrzyga się w tym orzeczeniu.

4. Przełożony dyscyplinarny może odstąpić od ukarania, jeżeli stopień winy lub stopień szkodliwości przewinienia dyscyplinarnego dla służby nie jest znaczny, a właściwości i warunki osobiste obwinionego oraz dotychczasowy przebieg służby uzasadniają przypuszczenie, że mimo odstąpienia od ukarania będzie on przestrzegał dyscypliny służbowej oraz zasad etyki zawodowej.

5. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się nie później niż w terminie 14 dni od dnia zamknięcia postępowania dowodowego.

Art. 401. 1. Orzeczenie, o którym mowa w art. 400 ust. 1, przełożony dyscyplinarny wydaje w czasie raportu dyscyplinarnego, z zastrzeżeniem art. 384 ust. 5.

2. Do udziału w raporcie dyscyplinarnym, podając termin i miejsce jego przeprowadzenia, przełożony dyscyplinarny wzywa:

- 1) obwinionego;
- 2) obrońcę obwinionego;
- 3) rzecznika dyscyplinarnego.

Art. 402. 1. Przełożony dyscyplinarny może zwolnić z obowiązku stawiennictwa do raportu dyscyplinarnego osoby wskazane w art. 401 ust. 2, jeżeli zostanie zapewniony udział tych stron w raporcie przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających udział w raporcie na odległość z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku.

2. Obrońca obwinionego, jeżeli został ustanowiony, może wziąć udział w raporcie przeprowadzanym w sposób określony w ust. 1 w miejscu przebywania obwinionego.

Art. 403. 1. Dokumentację dyscyplinarną stanowią:

- 1) dokumenty dotyczące odmowy wszczęcia postępowania dyscyplinarnego;
- 2) akta postępowania dyscyplinarnego;
- 3) dokumenty dotyczące nieprzyjęcia odwołania;
- 4) dokumenty dotyczące wykonania ukarania oraz likwidacji skutków ukarania, a także wcześniejszego zatarcia ukarania;
- 5) dokumenty dotyczące sprawy o wzruszenie prawomocnego orzeczenia dyscyplinarnego;
- 6) dokumenty dotyczące zastosowania dyscyplinarnych środków zapobiegawczych;
- 7) dokumenty dotyczące wyróżniania;
- 8) inne dokumenty związane z reagowaniem dyscyplinarnym.

2. Ewidencja dyscyplinarna obejmuje:

- 1) ewidencję wyróżnień w formie karty wyróżnień żołnierza;
- 2) ewidencję ukarań dyscyplinarnych w formie karty ukarania żołnierza;

- 3) ewidencję postępowań dyscyplinarnych w formie rejestru postępowań dyscyplinarnych;
- 4) informacje o wypadkach wynikłych z naruszenia prawa przez żołnierzy, rodzajach naruszeń dyscypliny wojskowej, objęciu żołnierzy dyscyplinarnymi i karnymi środkami zapobiegawczymi, a także o rodzajach ukarań żołnierzy oraz wykonaniu tych ukarań.

3. Dokumenty, o których mowa w ust. 1 i 2, są gromadzone, przetwarzane i przechowywane w ewidencji wojskowej.

4. W karcie wyróżnień żołnierza zamieszcza się dane wyróżnionego: stopień wojskowy, imię i nazwisko, imię ojca, numer PESEL.

5. W karcie ukarania żołnierza zamieszcza się:

- 1) dane ukaranego: stopień wojskowy, imię i nazwisko, imię ojca, numer PESEL;
- 2) datę wydania prawomocnego orzeczenia o ukaraniu;
- 3) oznaczenie przewinienia dyscyplinarnego;
- 4) informację o rodzaju i wymiarze orzeczonej kary dyscyplinarnej lub zastosowanego środka dyscyplinarnego albo środków dyscyplinarnych;
- 5) dane o wykonaniu ukarania albo termin warunkowego zawieszenia wykonania ukarania oraz termin przedawnienia się wykonania ukarania;
- 6) termin zatarcia ukarania, o którym mowa w art. 416 ust. 2–5;
- 7) adnotację o niewniesieniu sprzeciwu przez ukaranego do orzeczenia w przypadku prowadzenia postępowania dyscyplinarnego w trybie uproszczonym.

6. Dostęp do danych oraz dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2, posiadają przełożeni dyscyplinarni, organy uprawnione do wymierzania kar oraz wyżsi przełożeni dyscyplinarni w stosunku do podległych żołnierzy, a także kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw dyscypliny wojskowej.

7. Do danych, o których mowa w ust. 1 i 2, ma zastosowanie przepis art. 2 ust. 2 lit. a RODO.

8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia i dokumentowania akt postępowania dyscyplinarnego oraz obieg dokumentów, a także okres ich przechowywania, sposób brakowania lub archiwizowania, z uwzględnieniem warunków zapewniających ochronę przed nieuprawnionym ujawnieniem danych zawartych w dokumentacji oraz warunków pełnienia czynnej służby wojskowej, w tym po ogłoszeniu mobilizacji, w stanach nadzwyczajnych, w czasie wojny, a także podczas wykonywania zadań służbowych w strefie działań wojennych oraz w przypadku użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa, jak również udziału w sytuacjach kryzysowych.

Art. 404. 1. Postępowanie dyscyplinarne umarza się, jeżeli:

- 1) nastąpiło przedawnienie wymierzenia kary dyscyplinarnej;
- 2) postępowanie dyscyplinarne wszczęto po upływie terminu, o którym mowa w art. 382 ust. 1;
- 3) ustalono, że czyn stanowiący przewinienie dyscyplinarne przypisany obwinionemu nie wypełnia znamion czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne;
- 4) obwiniony zmarł lub został uznany za zaginionego;
- 5) obwiniony przestał podlegać orzecznictwu dyscyplinarnemu;
- 6) postępowanie dyscyplinarne w sprawie tego samego czynu zarzuconego obwinionemu zostało prawomocnie zakończone albo wszczęte wcześniej toczy się.

2. Postępowanie dyscyplinarne można umorzyć w przypadku:

- 1) długotrwałej choroby obwinionego;
- 2) wycofania wniosku, o którym mowa w art. 380 ust. 5.

3. Orzeczenia o umorzeniu postępowania z uwagi na przedawnienie karalności nie wydaje się, w przypadku gdy zebrane dowody uzasadniają niewinność obwinionego od popełnienia zarzuconego mu czynu.

Art. 405. 1. Przy wymierzaniu kary dyscyplinarnej uwzględnia się rodzaj i wagę czynu, skutki i okoliczności jego popełnienia, pobudki działania obwinionego, następstwa negatywne dla służby, dotychczasowe wyniki w służbie, opinię służbową, okres pozostawania w służbie oraz zachowanie się obwinionego przed popełnieniem i po popełnieniu zarzuconego mu czynu, a także okoliczności, zarówno łagodzące, jak i obciążające, istotne w sprawie.

2. Przełożony dyscyplinarzy uwzględnia okoliczności, o których mowa w ust. 1 oraz w art. 371, wyłącznie w odniesieniu do żołnierza, którego one dotyczą.

Art. 406. 1. Orzeczenie dyscyplinarne zawiera:

- 1) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko przełożonego dyscyplinarnego, który wydaje orzeczenie;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień wojskowy, imię i nazwisko oraz stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) określenie czynu zarzucanego obwinionemu wraz z jego kwalifikacją prawną;
- 5) rozstrzygnięcie w sprawie;
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne;
- 7) pouczenie o prawie do wniesienia odwołania;
- 8) podpis przełożonego dyscyplinarnego.

2. Uzasadnienie faktyczne orzeczenia zawiera w szczególności wskazanie faktów, które uznano za udowodnione, dowodów, na których się oparto, oraz przyczyn, dla których innym dowodom odmówiono wiarygodności i mocy dowodowej. W uzasadnieniu prawnym wyjaśnia się podstawy prawne orzeczenia z przytoczeniem przepisów prawa. W uzasadnieniu faktycznym przytacza się ponadto okoliczności, które wpłynęły na wymiar kary dyscyplinarnej lub na odstąpienie od wymierzenia kary dyscyplinarnej.

3. Orzeczenie doręcza się niezwłocznie obwinionemu lub jego obrońcy, jeżeli został ustanowiony.

4. Oczywiste omyłki pisarskie i rachunkowe w orzeczeniu lub postanowieniu można sprostować w każdym czasie w drodze postanowienia.

5. Sprostowanie oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych w protokołach sporządzanych w toku postępowania dyscyplinarnego wymaga opisania tych omyłek przez osobę sporządzającą protokół przed jego podpisaniem. W przypadku ujawnienia omyłek pisarskich lub rachunkowych po podpisaniu protokołu prostuje się je w drodze postanowienia.

6. Od postanowień, o których mowa w ust. 4 i 5, zażalenie nie przysługuje.

7. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.

8. Sprostowania dokonuje przełożony dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny, który popełnił omyłkę.

Art. 407. 1. Postępowanie dyscyplinarne jest postępowaniem dwuinstancyjnym. Obwiniony może wnieść na piśmie odwołanie od orzeczenia w terminie 7 dni od dnia doręczenia orzeczenia za pośrednictwem przełożonego dyscyplinarnego.

2. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przez przełożonego dyscyplinarnego przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego dyscyplinarnego.

3. Od orzeczenia wydanego w pierwszej instancji przez Ministra Obrony Narodowej lub Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych odwołanie nie przysługuje. Obwiniony lub jego obrońca, jeżeli został ustanowiony, może jednak zwrócić się odpowiednio do Ministra Obrony Narodowej lub Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy. Do wniosku stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące odwołań od orzeczeń dyscyplinarnych.

4. Minister Obrony Narodowej lub Naczelnny Dowódca Sił Zbrojnych odmawia przyjęcia odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, w drodze postanowienia, jeżeli odwołanie lub wniosek są niedopuszczalne lub zostały wniesione po terminie. Postanowienie w tej sprawie jest ostateczne. Przepis ten stosuje się odpowiednio do odmowy przywrócenia terminu.

5. Od orzeczeń dyscyplinarnych o zwolnieniu ze służby żołnierzowi przysługuje prawo wniesienia skargi do sądu administracyjnego.

Art. 408. 1. Termin do wniesienia odwołania, o którym mowa w art. 407 ust. 1, uważa się za zachowany, jeżeli przed jego upływem pismo zostało:

- 1) nadane w polskiej placówce pocztowej operatora publicznego;
- 2) złożone w jednostce organizacyjnej Sił Zbrojnych lub instytucji krajowej, do której żołnierz został oddelegowany, lub w komórce organizacyjnej;
- 3) złożone przez obwinionego pozbawionego wolności w administracji zakładu karnego.

2. Wniesienie odwołania w terminie wstrzymuje wykonanie orzeczenia.

3. Orzeczenie, od którego nie wniesiono odwołania, staje się po upływie terminu, o którym mowa w art. 407 ust. 1, prawomocne i podlega wykonaniu.

Art. 409. 1. Jeżeli przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie, uzna, że odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, wydaje nowe orzeczenie, w którym uchyla lub zmienia zaskarżone orzeczenie. W innym przypadku przełożony dyscyplinarny przesyła odwołanie w terminie 7 dni do wyższego przełożonego dyscyplinarnego – z zastrzeżeniem art. 407 ust. 3 i 4, załączając akta postępowania dyscyplinarnego.

2. Od nowego orzeczenia obwinionemu przysługuje odwołanie na zasadach dotyczących odwołań od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu postępowania dyscyplinarnego.

Art. 410. 1. W postępowaniu odwoławczym rozpoznanie sprawy następuje na podstawie materiału dowodowego zebranego w postępowaniu zakończonym zaskarżonym orzeczeniem. Jeżeli jest to potrzebne do wydania prawidłowego orzeczenia, przełożony dyscyplinarny właściwy do rozpatrzenia odwołania może uzupełnić materiał dowodowy, zlecając rzecznikowi dyscyplinarnemu prowadzącemu postępowanie dyscyplinarne przeprowadzenie czynności dowodowych, określając ich zakres i termin ich przeprowadzenia.

2. Z materiałami uzyskanymi w wyniku czynności dowodowych, o których mowa w ust. 1, rzecznik dyscyplinarny zapoznaje obwinionego. W terminie 3 dni od dnia zapoznania obwiniony ma prawo zgłoszenia przełożonemu dyscyplinarnemu właściwemu do rozpatrzenia odwołania uwag dotyczących przeprowadzonych czynności dowodowych. Przepisy art. 395 ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.

Art. 411. 1. Minister Obrony Narodowej lub Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych po rozpatrzeniu odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy wydaje orzeczenie o:

- 1) utrzymaniu w mocy orzeczenia wydanego w pierwszej instancji albo
- 2) uchyleniu w całości albo w części orzeczenia wydanego w pierwszej instancji i w tym zakresie orzeczeniu co do istoty sprawy lub uchyleniu tego orzeczenia i umorzeniu postępowania w pierwszej instancji, albo
- 3) uchyleniu orzeczenia wydanego w pierwszej instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia, ze wskazaniem stwierdzonych uchybień, albo
- 4) umorzeniu postępowania odwoławczego.

2. Do orzeczeń, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przepis art. 400 ust. 2 stosuje się odpowiednio. W postępowaniu odwoławczym nie można wymierzyć kary dyscyplinarnej surowszej niż orzeczona w zaskarżonym orzeczeniu, chyba że wymierzona kara dyscyplinarna rażąco narusza prawo lub interes służby.

3. W przypadku, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, można w dalszym postępowaniu orzec karę dyscyplinarną surowszą niż orzeczona w uchylonym orzeczeniu.

4. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, wydaje się w terminie 30 dni od dnia wpływu odwołania wraz z aktami osobowymi i aktami postępowania dyscyplinarnego.

5. Orzeczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) oznaczenie przełożonego dyscyplinarnego wydającego orzeczenie;
- 2) datę i miejsce wydania;
- 3) stopień wojskowy, imię, nazwisko i stanowisko służbowe obwinionego;
- 4) wskazanie orzeczenia, od którego zostało złożone odwołanie;
- 5) rozstrzygnięcie w sprawie;
- 6) uzasadnienie faktyczne i prawne;
- 7) pouczenie o prawie wniesienia skargi do sądu administracyjnego;
- 8) podpis przełożonego dyscyplinarnego.

Art. 412. 1. Prawomocne staje się:

- 1) orzeczenie dyscyplinarne:
  - a) z upływem terminu do wniesienia odwołania albo wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy, jeżeli go nie wniesiono,
  - b) w dniu jego wydania przez przełożonego dyscyplinarnego właściwego do rozpatrzenia odwołania;

- 2) postanowienie kończące postępowanie dyscyplinarne o:
- niedopuszczalności wniesienia odwołania,
  - uchybieniu terminu do wniesienia odwołania,
  - odmowie przywrócenia terminu do wniesienia odwołania.

2. Po uprawomocnieniu się orzeczenia lub postanowienia, o których mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny zarządza wykonanie orzeczonej kary dyscyplinarnej.

Art. 413. 1. Odpis orzeczenia włącza się do akt postępowania dyscyplinarnego i przechowuje się w ewidencji wojskowej do czasu zatarcia ukarania.

2. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne zostało wszczęte na wniosek pokrzywdzonego, sądu, prokuratora, organu lub instytucji, przełożony dyscyplinarny informuje pokrzywdzonego, sąd, prokuratora, organ lub instytucję o wydanym orzeczeniu.

Art. 414. 1. Raport dyscyplinarny w imieniu przełożonego dyscyplinarnego może przeprowadzić inna osoba upoważniona przez tego przełożonego.

2. Osoba upoważniona do przeprowadzenia raportu dyscyplinarnego sporządza z raportu notatkę służbową, którą przedstawia przełożonemu dyscyplinarnemu.

Art. 415. 1. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do postępowania dyscyplinarnego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego dotyczące porządku czynności procesowych, z wyjątkiem art. 117 i art. 117a, wezwań, terminów, doręczeń i świadków, z wyłączeniem możliwości nakładania kar porządkowych oraz konfrontacji, okazania, oględzin i eksperymentu procesowego. W postępowaniu dyscyplinarnym do świadków nie stosuje się przepisu art. 184 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego.

2. O zwolnieniu od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania osoby pozostającej z obwinionym w szczególnie bliskim stosunku osobistym rozstrzyga rzecznik dyscyplinarny. Na odmowę zwolnienia od złożenia zeznania lub odpowiedzi na pytania przysługuje zażalenie w terminie 3 dni od dnia doręczenia postanowienia w tej sprawie.

Art. 416. 1. Zatarcie kary dyscyplinarnej polega na uznaniu kary za niebyłą, usunięciu z ewidencji wojskowej orzeczenia o ukaraniu lub uczynieniu nieczytelnym zapisu o karalności.

2. Kary dyscyplinarne ulegają zatarciu po upływie:

- 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary upomnienia lub nagany;
- 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary pieniężnej, kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności na zajmowanym stanowisku służbowym oraz samoistnego środka dyscyplinarnego;
- 18 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary zwolnienia z zajmowanego stanowiska służbowego i wyznaczenia na inne stanowisko służbowe;
- 24 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do dobrowolnych form służby wojskowej.

3. W przypadku nienagannej służby, stwierdzonej w opinii służbowej, przełożony dyscyplinarny może w drodze wyróżnienia zatrzeć karę dyscyplinarną przed upływem terminu określonego w ust. 2, jednak nie wcześniej niż przed upływem:

- 3 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary upomnienia lub nagany;
- 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary pieniężnej oraz kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do służby na zajmowanym stanowisku oraz samoistnego środka dyscyplinarnego;
- 9 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary zwolnienia z zajmowanego stanowiska służbowego i wyznaczenia na inne stanowisko służbowe;
- 12 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kary ostrzeżenia o niepełnej przydatności do dobrowolnych form służby wojskowej.

4. W razie wymierzenia żołnierzowi kary dyscyplinarnej, o której mowa w art. 362 ust. 1 pkt 7, oraz środka dyscyplinarnego, jeżeli został orzeczony wraz z tą karą, ukaranie to ulega zatarciu po upływie 5 lat od uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu.

5. Jeżeli żołnierz zostanie ponownie ukarany przed zatarciem poprzednio wymierzonej kary dyscyplinarnej, okres wymagany do zatarcia tej kary liczy się od dnia wykonania nowej kary.

6. Zatarcie zastosowania środka dyscyplinarnego orzeczonego samoistnie nie może nastąpić przed jego wykonaniem.

7. Zatarcie ukarania nie likwiduje skutków wykonania kary dyscyplinarnej.

Art. 417. 1. Postępowanie dyscyplinarne zakończone prawomocnym orzeczeniem wznawia się, jeżeli:

- 1) dowody, na których podstawie ustalono istotne dla sprawy okoliczności, okazały się fałszywe;
- 2) zostały ujawnione istotne dla sprawy nowe fakty lub dowody, które nie były znane w toku postępowania dyscyplinarnego;
- 3) orzeczenie wydano z naruszeniem obowiązujących przepisów – jeżeli mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
- 4) orzeczenie zostało wydane na podstawie innej decyzji lub orzeczenia, które zostały następnie uchylone lub zmienione;
- 5) prowadzone o ten sam czyn postępowanie karne, karne skarbowe lub w sprawach o wykroczenia zostało zakończone prawomocnym wyrokiem uniewinniającym albo orzeczeniem o umorzeniu postępowania ze względu na okoliczności określone w art. 17 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego albo w art. 5 § 1 pkt 1 lub 2 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2022 r. poz. 1124).

2. Postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się po upływie 5 lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

3. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do spraw o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem o zwolnieniu ze służby wojskowej.

4. Postępowania dyscyplinarnego nie wznawia się na niekorzyść ukaranego po ustaniu karalności czynu stanowiącego przewinienie dyscyplinarne.

5. Postępowanie dyscyplinarne, które zostało umorzone z powodu zwolnienia żołnierza ze służby wojskowej, wznawia się w przypadku ponownego powołania tego żołnierza do służby wojskowej, jeżeli od tego zwolnienia nie upłynął okres dłuższy niż 3 lata.

Art. 418. 1. Wznowienie postępowania dyscyplinarnego następuje z urzędu lub na wniosek ukaranego.

2. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może złożyć w razie jego śmierci jego krewny w linii prostej, przysposabiający, przysposobiony, rodzeństwo lub małżonek.

3. W sprawach o wznowienie postępowania dyscyplinarnego właściwy jest przełożony dyscyplinarny, który wydał orzeczenie kończące postępowanie.

4. W przypadku likwidacji stanowiska służbowego przełożonego dyscyplinarnego, który wydał orzeczenie kończące postępowanie, właściwy w sprawie wznowienia postępowania dyscyplinarnego jest przełożony dyscyplinarny sprawujący władzę dyscyplinarną obejmującą swoim zakresem zadania realizowane wcześniej przez przełożonego, który wydał orzeczenie kończące postępowanie.

5. Wznowienie lub odmowa wznowienia postępowania dyscyplinarnego następuje w drodze postanowienia. Postanowienie doręcza się ukaranemu lub jego obrońcy, jeżeli taki został ustanowiony, albo osobie, o której mowa w ust. 2.

6. Na postanowienie o odmowie wznowienia postępowania dyscyplinarnego ukaranemu lub osobie, o której mowa w ust. 2, przysługuje zażalenie do wyższego przełożonego dyscyplinarnego organu orzekającego w przedmiocie odmowy wznowienia postępowania dyscyplinarnego w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia, z tym że na postanowienie wydane przez Ministra Obrony Narodowej lub Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych zażalenie nie przysługuje, jednak ukarany lub osoba, o której mowa w ust. 2, mogą zwrócić się odpowiednio do Ministra Obrony Narodowej lub Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia z wnioskiem o ponowne rozpatrzenie sprawy.

Art. 419. 1. Postanowienie o wznowieniu postępowania dyscyplinarnego stanowi podstawę do przeprowadzenia postępowania co do rozstrzygnięcia istoty sprawy.

2. Po przeprowadzeniu postępowania, o którym mowa w ust. 1, przełożony dyscyplinarny wydaje orzeczenie, w którym:

- 1) odmawia uchylenia dotychczasowego orzeczenia;
- 2) uchyla dotychczasowe orzeczenie i wydaje nowe orzeczenie rozstrzygające o istocie sprawy.

3. Orzeczenie kary dyscyplinarnej surowszej od dotychczasowej jest możliwe tylko wtedy, gdy wznowienie postępowania nastąpiło z urzędu i nie nastąpiło przedawnienie karalności dyscyplinarnej za dany czyn oraz orzeczona dotychczas kara dyscyplinarna jest rażąco niewspółmierna do popełnionego czynu.

4. Jeżeli w następstwie wznowienia postępowania wymierzono karę dyscyplinarną łagodniejszą, ulegają uchyleniu skutki wymierzonej poprzednio kary dyscyplinarnej surowszej, a w razie wymierzenia kary dyscyplinarnej surowszej jej skutki liczy się od dnia wymierzenia tej kary.

5. Karę dyscyplinarną wykonaną zalicza się na poczet kary dyscyplinarnej orzeczonej w następstwie wznowienia postępowania.

6. Termin do zatarcia kary dyscyplinarnej zmienionej w następstwie wznowienia postępowania liczy się od dnia wydania orzeczenia o wymierzeniu pierwszej kary dyscyplinarnej.

7. Od orzeczenia, o którym mowa w ust. 2, przysługuje odwołanie, z zastrzeżeniem art. 407 ust. 3. Przepisy art. 406–409 i art. 413 stosuje się odpowiednio.

Art. 420. 1. W przypadku prawomocnego uniewinnienia żołnierza w sprawie o przestępstwo, przestępstwo skarbowe lub wykroczenie, jeżeli w tej sprawie prowadzone było również postępowanie dyscyplinarne zakończone ostatecznym orzeczeniem dyscyplinarnym o wymierzeniu kary, orzeczenie to uchyla się.

2. Sąd, który prawomocnie uniewinnił żołnierza w przypadku, o którym mowa w ust. 1, przesyła orzeczenie w tej sprawie do właściwego przełożonego dyscyplinarnego.

3. Właściwy do uchylenia orzeczenia postępowania dyscyplinarnego jest przełożony dyscyplinarne, który je wydał, jego następca prawny lub wyższy przełożony dyscyplinarne.

4. W sprawach uchylenia skutków orzeczenia dyscyplinarnego przepis art. 232 stosuje się odpowiednio.

Art. 421. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wzory orzeczeń, postanowień i innych dokumentów sporządzanych w postępowaniu dyscyplinarnym, mając na względzie potrzebę zapewnienia rzetelności i sprawności prowadzonego postępowania.

Art. 422. Minister Obrony Narodowej wydaje w drodze zarządzenia regulaminy wojskowe.

Rozdział 5

Wyróżnianie żołnierzy oraz pododdziałów, oddziałów i instytucji wojskowych

Art. 423. 1. Żołnierzowi może być udzielone wyróżnienie za określony czyn świadczący o ofiarności i odwadze lub za szczególne osiągnięcia w wykonywaniu zadań służbowych, a także gdy swoim działaniem lub postawą przyczynił się dla dobra i interesu Sił Zbrojnych.

2. Byłemu żołnierzowi za zasługi określone w ust. 1 może być udzielone wyróżnienie, o którym mowa w art. 424 ust. 1 pkt 3 i 8–12, przy czym pośmiertnie wyłącznie w formie, o której mowa w art. 424 ust. 1 pkt 8, 10 i 12.

3. Udzielenie wyróżnienia stwierdza się w rozkazie lub decyzji.

4. Jednorazowo nie można wyróżnić więcej niż dwoma wyróżnieniami.

Art. 424. 1. Wyróżnieniami są:

- 1) zatarcie ukarania przed upływem terminu określonego w ustawie;
- 2) pochwała;
- 3) list gratulacyjny;
- 4) pismo pochwalne ze zdjęciem wyróżnionego żołnierza na tle:
  - a) flagi państwowej Rzeczypospolitej Polskiej lub wojskowej,
  - b) sztandaru jednostki wojskowej lub bandery wojennej;
- 5) urlop nagrodowy;
- 6) nagroda rzeczowa;
- 7) nagroda pieniężna;
- 8) wpisanie zasług żołnierza do kroniki jednostki wojskowej;
- 9) odznaka honorowa;
- 10) tytuł honorowy;
- 11) honorowa broń biała;
- 12) wpisanie zasług żołnierza do Księgi Honorowej Wojska Polskiego.

2. Ukaranego żołnierza nie można wyróżnić, jeżeli jednocześnie nie jest mu udzielane wyróżnienie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1.

3. Urlopu nagrodowego jednorazowo udziela się na czas od jednego do sześciu dni roboczych.

4. Łączny wymiar urlopów nagrodowych w ciągu roku kalendarzowego nie może przekroczyć dwunastu dni, przy czym w przypadku pełnienia czynnej służby wojskowej przez okres krótszy niż rok wymiar ten nie może przekroczyć liczby dni równej liczbie rozpoczętych miesięcy tej służby.

5. Nagrodę rzeczową może stanowić przedmiot o wartości nie wyższej od dwukrotności najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego obowiązującego w dniu udzielenia tej nagrody.

6. Wysokość nagrody pieniężnej nie może być wyższa od dwukrotności uposażenia zasadniczego ostatnio otrzymanego przez wyróżnionego żołnierza.

Art. 425. Jednostki wojskowe, pododdziały, oddziały i instytucje wojskowe można wyróżnić za:

- 1) czyny świadczące o ofiarności i odwadze żołnierzy tych jednostek wojskowych, pododdziałów, oddziałów i instytucji wojskowych dokonane w czasie wojny lub w strefie działań wojennych;
- 2) szczególne osiągnięcia w wykonywaniu zadań służbowych, w tym szkoleniowych w czasie pokoju, w razie ogłoszenia mobilizacji lub stanów nadzwyczajnych, użycia Sił Zbrojnych w kraju i poza granicami państwa w działaniach antyterrorystycznych, akcjach humanitarnych, poszukiwawczych lub ratowniczych, a także w zwalczaniu klęsk żywiołowych oraz likwidacji ich skutków.

Art. 426. Wyróżnieniami dla jednostek wojskowych, pododdziałów, oddziałów i instytucji wojskowych są:

- 1) dyplom uznania;
- 2) wpisanie nazwy i osiągnięć pododdziału lub oddziału do kroniki jednostki wojskowej;
- 3) wpisanie nazwy i osiągnięć podległej jednostki wojskowej do kroniki jednostki wojskowej nadrzędnej;
- 4) tytuł honorowy;
- 5) wpisanie nazwy i osiągnięć jednostki wojskowej, pododdziału, oddziału lub instytucji wojskowej do Księgi Honorowej Wojska Polskiego.

Art. 427. 1. Wyróżnień, o których mowa w art. 424, mogą udzielać:

- 1) wymienionych w pkt 1 – przełożony dyscyplinarny, który wymierzył karę, lub wyższy przełożony dyscyplinarny;
- 2) wymienionych w pkt 2, 3 i 5 – każdy przełożony;
- 3) wymienionego w pkt 4, 6–8 – przełożeni dyscyplinarni;
- 4) wymienionych w pkt 9–11 – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej lub przełożeni dyscyplinarni;
- 5) wymienionego w pkt 12 – Minister Obrony Narodowej lub Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych.

2. Wyróżnień, o których mowa w art. 426, mogą udzielać:

- 1) wymienionego w pkt 1, 2 i 4 – dowódca jednostki wojskowej lub jego przełożony;
- 2) wymienionego w pkt 3 – dowódca jednostki wojskowej w stosunku do jednostki podległej lub jego przełożony;
- 3) wymienionego w pkt 5 – Minister Obrony Narodowej lub Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych.

3. Przełożony dyscyplinarny może wystąpić do wyższego przełożonego dyscyplinarnego o udzielenie wyróżnienia, jeżeli sam nie jest uprawniony do jego udzielenia.

Art. 428. 1. Fundusz na wyróżnienia tworzy się w ramach środków budżetowych części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

2. Fundusz na wyróżnianie żołnierzy pełniących służbę w oddelegowaniu oraz w jednostkach organizacyjnych, dla których Minister Obrony Narodowej jest organem założycielskim, albo jednostki organizacyjnej nadzorowanej przez Ministra Obrony Narodowej, niebędących jednostkami budżetowymi, tworzy się w ramach środków tych instytucji i jednostek.

3. Wysokość funduszu pozostającego w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej wynosi nie mniej niż 0,025% planowanych w ustawie budżetowej środków na uposażenia żołnierzy. Z tej części funduszu pokrywane są wydatki na:

- 1) wyróżnienia udzielane przez Ministra Obrony Narodowej;

- 2) wyróżnienia udzielane przez dowódców jednostek wojskowych wykonujących zadania na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa;
- 3) zakup odznak honorowych, odznak i znaków tytułów honorowych oraz legitymacji i podkładek pod odznak, sznurów wyróżniających, a także honorowej broni białej, jak również usługi grawerskie i poligraficzne związane z przygotowaniem do udzielania tych rodzajów wyróżnień.

4. Wysokość funduszu pozostającego w dyspozycji każdego dowódcy jednostki wojskowej albo wyższego przełożonego dyscyplinarnego stanowi kwota na poziomie 0,5% uposażeń żołnierzy wypłacanych za miesiąc styczeń danego roku.

5. Dla celów ustalenia wysokości funduszy pozostających w dyspozycji kierowników instytucji, do której nastąpiło oddelegowanie, przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio.

Art. 429. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb udzielania wyróżnień,
- 2) rodzaje odznak honorowych, tytułów honorowych oraz honorowej broni białej,
- 3) wzory odznak honorowych, odznak i znaków tytułów honorowych oraz honorowej broni białej,
- 4) sposób noszenia odznak honorowych, odznak tytułów honorowych oraz honorowej broni białej, a także eksponowania, przekazywania i przechowywania niektórych wyróżnień,
- 5) pododdziały, oddziały i instytucje wojskowe, które mogą być wyróżnione poszczególnymi rodzajami wyróżnień

– uwzględniając rodzaje osiągnięć będących kryterium wyróżnienia, a zwłaszcza mających znaczenie dla obronności państwa i Sił Zbrojnych oraz czynów świadczących o ofiarności i odwadze w warunkach pełnienia czynnej służby wojskowej po ogłoszeniu mobilizacji, w stanach nadzwyczajnych, w czasie wojny, a także podczas wykonywania zadań służbowych w strefie działań wojennych oraz w przypadku użycia Sił Zbrojnych poza granicami państwa, jak również udziału w akcjach humanitarnych, poszukiwawczych lub ratowniczych, oraz uroczysty charakter udzielania wyróżnień i sposób wręczania niektórych z nich, zgodnie z ceremoniałem wojskowym.

DZIAŁ XIV

Uposażenie żołnierzy i inne należności pieniężne

Rozdział 1

Uposażenie i inne należności żołnierzy zawodowych

Art. 430. 1. Żołnierze zawodowi otrzymują uposażenie i inne należności pieniężne określone w ustawie.

2. Przeciętne uposażenie żołnierzy zawodowych stanowi wielokrotność kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa.

3. Przez przeciętne uposażenie, o którym mowa w ust. 2, rozumie się uposażenie wraz z miesięczną równowartością dodatkowego uposażenia rocznego.

4. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, wielokrotność kwoty bazowej, o której mowa w ust. 2, uwzględniając prestiż zawodu żołnierza zawodowego.

Art. 431. 1. Uposażenie żołnierzy zawodowych składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków do uposażenia.

2. Z tytułu pełnienia zawodowej służby wojskowej żołnierz zawodowy otrzymuje tylko jedno uposażenie.

3. Żołnierzowi zawodowemu powołanemu do zawodowej służby wojskowej w trakcie miesiąca kalendarzowego, w którym pełnił inną formę czynnej służby wojskowej, przysługuje odpowiednie wyrównanie uposażenia do uposażenia żołnierza zawodowego.

Art. 432. 1. Żołnierze zawodowi otrzymują następujące inne należności pieniężne:

- 1) zasiłek na zagospodarowanie;
- 2) dodatkowe uposażenie roczne;
- 3) nagrody uznaniowe i zapomogi;
- 4) nagrody jubileuszowe;
- 5) należności za podróże i przeniesienia służbowe;
- 6) gratyfikację urlopową;

- 7) dodatkowe wynagrodzenie za dodatkowo powierzone czasowe pełnienie obowiązków służbowych i za wykonywanie czynności powierzonych wykraczających poza zadania wynikające z zajmowanego stanowiska służbowego;
- 8) świadczenie teleinformatyczne, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa (Dz. U. poz. 2333 oraz z 2022 r. poz. 655);
- 9) świadczenie motywacyjne;
- 10) należności związane z pełnieniem zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa;
- 11) należności związane ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej.

2. Świadczenie motywacyjne nie jest dodatkiem o charakterze stałym i nie wchodzi w skład uposażenia stanowiącego podstawę obliczenia należności pieniężnych z tytułu zwolnienia z zawodowej służby wojskowej.

3. W przypadku śmierci żołnierza zawodowego lub członka jego rodziny przysługują:

- 1) zasiłek pogrzebowy;
- 2) odprawa pośmiertna;
- 3) pokrycie kosztów pogrzebu oraz zwrot kosztów przewozu zwłok do miejscowości, w której zmarły żołnierz ma być pochowany, z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

Art. 433. 1. Wyплаты uposażenia oraz innych należności, o których mowa w art. 432, dokonuje jednostka wojskowa lub inna instytucja, na której zaopatrzeniu finansowym żołnierz pozostaje.

2. Żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe w jednostce organizacyjnej, dla której Minister Obrony Narodowej jest organem założycielskim, albo nadzorowanej przez Ministra Obrony Narodowej, niebędącej jednostką budżetową:

- 1) zasiłek na zagospodarowanie,
- 2) nagrody uznaniowe i zapomogi przyznawane przez Ministra Obrony Narodowej,
- 3) nagrodę jubileuszową,
- 4) gratyfikację urlopową,
- 5) należności za przeniesienie służbowe,
- 6) należności związane ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, z wyjątkiem ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystane urlopy wypoczynkowe,
- 7) należności i świadczenia pośmiertne, o których mowa w art. 432 ust. 3,
- 8) uposażenie i należności związane ze skierowaniem żołnierza zawodowego do pełnienia służby poza granicami państwa

– wypłaca wojskowa jednostka budżetowa, na której zaopatrzeniu finansowym żołnierz pozostaje.

Art. 434. W przypadku zwłoki w wypłacie uposażenia i innych należności, o których mowa w art. 432, żołnierzowi zawodowemu przysługują odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia, w którym uposażenie lub inna należność pieniężna stały się wymagalne. O odsetkach ustawowych za opóźnienie orzeka w decyzji administracyjnej organ właściwy w sprawie przyznania uposażenia lub innej należności.

Art. 435. 1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem rozpoczęcia przez żołnierza zawodowego pełnienia zawodowej służby wojskowej.

2. Zmiana wysokości uposażenia następuje:

- 1) z dniem powstania okoliczności uzasadniających tę zmianę – w przypadku zaistnienia okoliczności powodujących podwyższenie uposażenia;
- 2) z pierwszym dniem miesiąca następującego po miesiącu, w którym powstały okoliczności uzasadniające tę zmianę – w przypadku zaistnienia okoliczności powodujących obniżenie uposażenia.

3. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub podwyższenie wysokości tego uposażenia nastąpiło w trakcie miesiąca kalendarzowego, uposażenie za czas do końca tego miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia za każdy dzień.

4. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym żołnierz zawodowy został zwolniony z zawodowej służby wojskowej, zginął lub zmarł.

Art. 436. Uposażenie i inne należności, o których mowa w art. 432, pobrane przez żołnierza zawodowego, przysługujące mu według zasad obowiązujących w dniu wypłaty, nie podlegają zwrotowi.

Art. 437. 1. Wysokość uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego jest uzależniona od grupy uposażenia, do której zostało zaszeregowane zajmowane przez niego stanowisko służbowe.

2. Żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe uposażenie zasadnicze w wysokości wynikającej z ust. 1 przysługuje od dnia objęcia tego stanowiska.

3. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, grupy uposażenia dla poszczególnych stopni etatowych, uwzględniając konieczność zapewnienia zróżnicowania grup uposażenia w zależności od rangi stanowiska, zakresu wykonywanych zadań służbowych, ponoszonej odpowiedzialności i wymaganych kwalifikacji oraz konieczność zapewnienia możliwości określenia jednej lub kilku grup uposażenia na stanowiskach służbowych o określonym stopniu etatowym.

4. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, stawki uposażenia zasadniczego dla poszczególnych grup uposażenia, z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych, oraz że stawka uposażenia zasadniczego dla najniższej grupy uposażenia nie będzie niższa niż wysokość kwoty bazowej, której wysokość określa ustawa budżetowa.

Art. 438. Żołnierz zawodowy wyznaczony na stanowisko służbowe zaszeregowane do niższej grupy uposażenia zachowuje prawo do stawki uposażenia zasadniczego pobieranego na poprzednio zajmowanym stanowisku do czasu uzyskania wyższej stawki uposażenia zasadniczego.

Art. 439. 1. Żołnierze zawodowi otrzymują następujące dodatki do uposażenia zasadniczego:

- 1) dodatek specjalny – za szczególne właściwości lub warunki pełnienia zawodowej służby wojskowej;
- 2) dodatek służbowy – za pełnienie zawodowej służby wojskowej na określonych stanowiskach dowódczych i kierowniczych lub samodzielnych albo w określonych jednostkach wojskowych;
- 3) dodatek za długoletnią służbę wojskową;
- 4)²²⁾ **dodatek motywacyjny – dla żołnierzy zawodowych pełniących służbę w korpusach podoficerów zawodowych i szeregowych pełniących zawodową służbę wojskową za uzyskanie w opinii służbowej oceny co najmniej bardzo dobrej;**
- 5) dodatek kompensacyjny – w przypadku wyznaczenia żołnierza na stanowisko służbowe wyższe od zajmowanego bez mianowania na wyższy stopień wojskowy.

2. W przypadku gdy miesięczne uposażenie żołnierza zawodowego pełniącego zawodową służbę wojskową na stanowisku służbowym sędziego sądu wojskowego albo prokuratora do spraw wojskowych jest niższe od miesięcznego wynagrodzenia przysługującego na równorzędnym stanowisku i pełnionej funkcji sędziego sądu powszechnego albo wysokości wynagrodzenia prokuratora na takim samym stanowisku i pełnionej funkcji, żołnierzowi przysługuje dodatek wyrównawczy w wysokości różnicy między tym wynagrodzeniem a uposażeniem należnym na zajmowanym stanowisku.

3. Dodatki do uposażenia zasadniczego mogą być ustalone w stawkach miesięcznych, dziennych albo za wykonanie określonych czynności; dodatki ustalone w stawkach miesięcznych są dodatkami o charakterze stałym.

4. Dodatki do uposażenia przyznaje, w drodze decyzji, organ, o którym mowa w art. 470.

5. Organ, który przyznał dodatek do uposażenia, w przypadku niewykonywania zadań uzasadniających wypłacanie dodatku, w drodze decyzji zawiesza, obniża albo wstrzymuje jego wypłacanie.

6. Decyzję w sprawie przyznania dodatku o charakterze stałym wydaje się na czas określony lub nieokreślony, nie dłuższy jednak niż na czas pełnienia przez żołnierza zawodowego służby na stanowisku służbowym.

7. Ponowne wyznaczenie żołnierza zawodowego na zajmowane dotychczas stanowisko służbowe albo podwyższenie dodatku za długoletnią służbę wojskową wynikające z dokonanej zmiany stawek uposażenia zasadniczego nie wymaga wydawania nowej decyzji w sprawie przyznania dodatku.

8. Żołnierzowi zawodowemu spełniającemu równocześnie warunki do otrzymywania dodatków specjalnych o charakterze stałym z kilku tytułów przysługuje jeden dodatek specjalny w wyższej stawce miesięcznej. Przepis stosuje się również w przypadku zbiegu uprawnień do dodatku służbowego.

9. Żołnierzowi zawodowemu, który otrzymywał dodatek specjalny z różnych tytułów, w ostatnim miesiącu pełnienia służby przyznaje się dodatek specjalny z jednego tytułu w najwyższej wysokości. Wysokość dodatku specjalnego z jednego tytułu uzależnia się od wysokości dodatku i okresu jego otrzymywania. Przepis stosuje się również do dodatku służbowego.

²²⁾ Wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2023 r. na podstawie art. 824 pkt 2 niniejszej ustawy.

10. Przy ustalaniu dodatków uwzględnia się:

- 1) w odniesieniu do dodatku specjalnego:
  - a) przy ustalaniu tytułów, za które dodatek przysługuje:
    - charakter wykonywanych czynności,
    - zakres wykonywanych czynności służbowych i ich specyfikę,
    - obciążenia psychofizyczne na stanowiskach służbowych,
    - wymagane kwalifikacje do zajmowania stanowisk służbowych,
  - b) przy ustalaniu wysokości dodatku – możliwość ustalenia wysokości dodatku z niektórych tytułów w zależności od:
    - liczby wykonanych czynności,
    - wprowadzenia rocznych norm wykonywania tych czynności,
    - stopnia szkodliwości lub uciążliwości pełnienia służby wojskowej,
    - stażu służby żołnierza na stanowiskach służbowych;
- 2) w odniesieniu do dodatku służbowego – kwalifikacje i wymagania psychofizyczne niezbędne do zajmowania określonych stanowisk służbowych oraz pełnienia służby w określonych jednostkach wojskowych;
- 3) w odniesieniu do dodatku za długoletnią służbę wojskową – wzrost dodatku uzależniony od stażu służby wojskowej oraz uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego, wskazując sytuacje, w których wydaje się decyzje przyznające dodatek;
- 4) w odniesieniu do dodatku motywacyjnego – zależność wysokości dodatku, a także zależność jego podwyższenia, obniżenia albo wstrzymania jego wypłaty od wyników opiniowania służbowego;
- 5) w odniesieniu do dodatku kompensacyjnego:
  - a) zależność jego wysokości od uposażeń zasadniczych uwzględnianych przy ustalaniu tej wysokości,
  - b) możliwość podwyższenia albo obniżenia dodatku w zależności od wysokości tych uposażeń;
- 6) w przypadku dodatków specjalnego i służbowego przysługujących w ostatnim miesiącu pełnienia służby wojskowej – zależność wysokości dodatku od okresu jego otrzymywania oraz kwoty dodatku.

11. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość, warunki i tryb przyznawania i podwyższania dodatków specjalnego, służbowego i motywacyjnego, a także, w zależności od występujących okoliczności i tytułu ich wypłaty, możliwość obniżania i wstrzymywania tych dodatków,
- 2) wysokość, warunki i tryb przyznawania, podwyższania i obniżania dodatku kompensacyjnego,
- 3) wysokość i tryb przyznawania i podwyższania dodatku za długoletnią służbę wojskową,
- 4) sposób ustalania wysokości dodatków specjalnego i służbowego w ostatnim miesiącu pełnienia służby wojskowej oraz okresy służby lub pobierania dodatku uznawane za równorzędne z okresem pobierania dodatków specjalnego lub służbowego,
- 5) szczególne właściwości lub warunki służby wojskowej, z tytułu których są wypłacane dodatki specjalne,
- 6) stanowiska służbowe, których zajmowanie i jednostki wojskowe, w których pełnienie służby uprawniają do dodatku służbowego

– uwzględniając okoliczności dotyczące ustalania dodatków określone w ust. 10, konieczność zapewnienia sprawności i prawidłowości postępowania w sprawie ustalania, przyznawania, podwyższania, obniżania i wstrzymywania dodatków oraz zadania realizowane przez żołnierza zawodowego na zajmowanym stanowisku służbowym.

12. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wysokości dodatku wyrównawczego, o którym mowa w ust. 2, z uwzględnieniem określenia składników uposażenia i wynagrodzenia przyjmowanych przy obliczaniu dodatku wyrównawczego, a także terminy wypłacania tego dodatku, mając na względzie konieczność zapewnienia pełnej i niezwłocznej kompensaty różnicy w uposażeniu należnym na zajmowanym stanowisku.

Art. 440. 1. Uposażenie zasadnicze i dodatki o charakterze stałym są wypłacane miesięcznie z góry, w pierwszym dniu roboczym miesiąca, za który przysługują.

2. Dodatki do uposażenia zasadniczego, inne niż wymienione w ust. 1, wypłaca się nie później niż do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym żołnierz zawodowy spełnił warunki uzasadniające ich przyznanie. W przypadku dodatków do uposażenia wypłacanych żołnierzom zawodowym za czynności wykonywane w okresie roku kalendarzowego dodatki te wypłaca się w pierwszym kwartale następnego roku kalendarzowego.

3. Inne należności, o których mowa w art. 432, wypłaca się w terminie 14 dni od dnia, w którym żołnierz zawodowy spełnił warunki uzasadniające otrzymanie tych należności albo właściwy organ podjął decyzję o przyznaniu żołnierzowi tych należności, w przypadku gdy przyznanie prawa do należności lub określenie ich wysokości jest uzależnione od wydania takiej decyzji, z zastrzeżeniem art. 442 ust. 5, art. 456 ust. 2 i art. 460 ust. 8.

4. Świadczenie, o którym mowa w art. 432 ust. 1 pkt 8, wypłaca się nie później niż do 10. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym żołnierz zawodowy spełnił warunki uzasadniające jego otrzymanie.

5. Uposażenie i inne należności, o których mowa w art. 432, są płatne bezpośrednio do rąk żołnierza zawodowego albo w formie bezgotówkowej, na warunkach ustalonych w pisemnym porozumieniu między płatnikiem i żołnierzem zawodowym.

Art. 441. 1. Żołnierz zawodowy, po powołaniu do zawodowej służby wojskowej, otrzymuje zasiłek na zagospodarowanie w wysokości jednomiesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym. Zasiłek może być przyznany żołnierzowi zawodowemu tylko jeden raz w trakcie pełnienia zawodowej służby wojskowej.

2. Żołnierzowi zawodowemu kształconemu w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej, w centrum szkolenia lub ośrodku szkolenia zasiłek na zagospodarowanie przysługuje po objęciu obowiązków na pierwszym stanowisku służbowym w korpusie odpowiednio oficerów, podoficerów albo szeregowych.

Art. 442. 1. Żołnierz zawodowy pełniący zawodową służbę wojskową przez okres całego roku kalendarzowego nabywa prawo do dodatkowego uposażenia rocznego w wysokości 1/12 uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym otrzymanego w roku kalendarzowym, za który dodatkowe uposażenie roczne przysługuje.

2. Prawo do dodatkowego uposażenia rocznego nabywa również:

- 1) żołnierz zawodowy powołany do zawodowej służby wojskowej w trakcie roku kalendarzowego, jeżeli pełnił zawodową służbę wojskową przez okres co najmniej 6 miesięcy kalendarzowych,
- 2) żołnierz zawodowy, który został zwolniony z zawodowej służby wojskowej w trakcie roku kalendarzowego – w wysokości 1/12 uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym otrzymanego w roku kalendarzowym, za który dodatkowe uposażenie roczne przysługuje.

3. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w art. 200 ust. 3 pkt 2 i art. 286, który w roku zwolnienia z zawodowej służby wojskowej nie nabył prawa do dodatkowego uposażenia rocznego, w przypadku zwolnienia go z zawodowej służby wojskowej w przypadku spełniania warunków do przyznania emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, przysługuje dodatkowe uposażenie roczne w wysokości 1/12 miesięcznego uposażenia przysługującego w ostatnim miesiącu pełnienia zawodowej służby wojskowej.

4. Dodatkowe uposażenie roczne nie przysługuje w przypadku:

- 1) nieobecności żołnierza zawodowego w służbie przez okres dłuższy niż 2 dni robocze w ciągu roku kalendarzowego, która nie została usprawiedliwiona;
- 2) zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej w przypadkach, o których mowa w art. 226 pkt 6 i 11–14.

5. Dodatkowe uposażenie roczne wypłaca się nie później niż w pierwszym kwartale roku kalendarzowego następującego po roku, za który przysługuje to uposażenie.

6. Dodatkowe uposażenie roczne przysługujące żołnierzowi zwalnianemu z zawodowej służby wojskowej oraz żołnierzowi zawodowemu, który zmarł, został uznany za zmarłego albo zaginął, wypłaca się odpowiednio w terminie wypłaty odprawy lub w terminie wypłaty odprawy pośmiertnej, a żołnierzowi zawodowemu, któremu zawieszono część uposażenia, dodatkowe uposażenie roczne wypłaca się w terminie wypłaty zawieszony części uposażenia.

7. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania dodatkowego uposażenia rocznego, uwzględniając miejsce pełnienia służby oraz sprawność postępowania w tych sprawach.

Art. 443. 1. Żołnierzom zawodowym mogą być przyznawane:

- 1) nagrody uznaniowe – w szczególności w związku z przejawianiem inicjatywy w służbie albo wykonywaniem zadań służbowych wymagających szczególnie dużego nakładu pracy, w tym poza określonym czasem służby, w skróconych terminach lub warunkach szczególnie utrudnionych;
- 2) zapomogi – w przypadku zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci członka rodziny oraz z innych przyczyn powodujących istotne pogorszenie warunków materialnych.

2. W przypadku zaginięcia żołnierza zawodowego w związku z wykonywaniem zadań służbowych lub śmierci żołnierza zawodowego Minister Obrony Narodowej może przyznać zapomogę małżonkowi, a w przypadku braku małżonka dzieciom pozostającym na utrzymaniu żołnierza zawodowego. W przypadku braku małżonka i dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego zapomogę Minister Obrony Narodowej może przyznać rodzicom żołnierza.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do małżonka, dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego lub rodziców żołnierza zawodowego, który zmarł w ciągu 3 lat po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z wykonywaniem zadań służbowych.

4. Nagrody uznaniowe i zapomogi, o których mowa w ust. 1 i 2, wypłaca się z tworzonego na ten cel funduszu, którego wysokość nie może być niższa niż 2,5% planowanych na dany rok kalendarzowy środków na uposażenia żołnierzy zawodowych.

5. Minister Obrony Narodowej z pozostających w jego dyspozycji środków funduszu, o którym mowa w ust. 4, może przyznawać nagrody uznaniowe i zapomogi żołnierzom zawodowym bez względu na miejsce pełnienia przez nich zawodowej służby wojskowej.

6. Warunkiem przyznania żołnierzowi zawodowemu nagrody uznaniowej jest uzyskiwanie wysokich wyników w wykonywaniu zadań służbowych. Żołnierzowi zawodowemu można również przyznać nagrodę uznaniową za wykonywanie zadań służbowych o wysokiej odpowiedzialności albo zadań wykraczających poza zwykłe obowiązki służbowe.

7. Warunkiem przyznania żołnierzowi zawodowemu zapomogi jest konieczność poniesienia wydatków pieniężnych spowodowanych zdarzeniem określonym w ust. 1 pkt 2. Przy przyznawaniu zapomogi uwzględnia się okoliczności mające wpływ na sytuację materialną żołnierza zawodowego i jego rodziny.

8. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość funduszu na nagrody uznaniowe i zapomogi, a także sposób ustalania wysokości środków tego funduszu pozostających w dyspozycji dowódców jednostek wojskowych, o których mowa w art. 470, oraz sposób zwiększania tego funduszu w trakcie roku kalendarzowego, uwzględniając formę organizacyjno-prawną jednostki wojskowej, w której jest tworzony fundusz.

9. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania żołnierzom zawodowym nagród uznaniowych oraz zapomóg, a także zapomóg w sytuacjach, o których mowa w ust. 1–3, dokumenty stanowiące podstawę przyznania zapomogi, a także właściwe organy wojskowe wnioskujące o przyznanie oraz przyznające nagrody uznaniowe lub zapomogi, uwzględniając okoliczności uzasadniające przyznanie nagrody uznaniowej lub zapomogi, w tym w przypadku zapomogi sytuację materialno-bytową, a także sprawność postępowania w tych sprawach.

Art. 444. 1. Żołnierzom zawodowym przysługują nagrody jubileuszowe w wysokości:

- 1) po 20 latach czynnej służby wojskowej – 75%,
- 2) po 25 latach czynnej służby wojskowej – 100%,
- 3) po 30 latach czynnej służby wojskowej – 150%,
- 4) po 35 latach czynnej służby wojskowej – 200%,
- 5) po 40 latach czynnej służby wojskowej – 300%

– miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, okresy wliczane do okresu czynnej służby wojskowej, od którego zależy nabycie prawa do nagrody jubileuszowej, oraz tryb jej obliczania i wypłacania, sposób dokumentowania tych okresów oraz postępowania w przypadku zbiegu prawa do kilku nagród, a także termin wypłacania nagrody, uwzględniając okresy służby, pracy i nauki powodujące nabycie prawa do nagrody jubileuszowej i potrzeby Sił Zbrojnych.

3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do sędziów sądów wojskowych oraz prokuratorów do spraw wojskowych, którym gratyfikacje jubileuszowe przysługują w wysokości i na zasadach określonych odpowiednio w przepisach ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 2072, z 2021 r. poz. 1080 i 1236 oraz z 2022 r. poz. 655, 1259 i 1933) oraz ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze.

Art. 445. 1. Żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe poza miejscowością stanowiącą siedzibę jednostki wojskowej lub wydzielonego pododdziału, w której żołnierz zajmował dotychczas stanowisko służbowe, przysługują:

- 1) ryczałt z tytułu przeniesienia – w wysokości 50% najniższej stawki uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego;
- 2) diety – za czas przejazdu i pierwszą dobę pobytu w nowym miejscu pełnienia służby w wysokości stawki diety przysługującej z tytułu odbywania krajowej podróży służbowej, obowiązującej w dniu przejazdu żołnierza do nowego miejsca pełnienia służby określonej w przepisach w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy;
- 3) ryczałt na pokrycie kosztów przejazdu z miejsca stałego zamieszkania do nowego miejsca pełnienia służby – w wysokości obowiązującej w dniu przejazdu żołnierza ceny biletu za przejazd pociągiem pospiesznym w klasie drugiej między dotychczasowym miejscem stałego zamieszkania żołnierza albo członków jego rodziny a nowym miejscem pełnienia służby, z uwzględnieniem posiadanej przez żołnierza i członków jego rodziny ulgi na dany środek transportu, bez względu na to, z jakiego tytułu ulga im przysługuje; w przypadku gdy na danej trasie jest brak połączenia kolejowego, cenę biletu ustala się na podstawie tabeli opłat przewoźnika kolejowego i najkrótszej odległości drogowej między dotychczasowym miejscem stałego zamieszkania żołnierza albo członków jego rodziny a nowym miejscem pełnienia służby.

2. W przypadku przesiedlenia się żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 1, do nowego miejsca pełnienia służby przysługują mu ponadto:

- 1) zasiłek osiedleniowy – w wysokości:
  - a) 250% najniższego uposażenia żołnierza zawodowego – jeżeli żołnierz przesiedlił się z członkami rodziny,
  - b) 50% najniższego uposażenia żołnierza zawodowego – jeżeli żołnierz:
    - jest samotny albo
    - przesiedlił się bez członków rodziny;
- 2) zwrot kosztów przewozu urządzeń domowych – w wysokości udokumentowanej rachunkiem, nie większej jednak niż 200% najniższego uposażenia żołnierza zawodowego.

3. Należności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1, przysługujące żołnierzowi zawodowemu pozostającemu w związku małżeńskim lub posiadającemu dzieci pozostające na jego utrzymaniu, ustala się z uwzględnieniem członków rodziny przesiedlających się z żołnierzem do nowego miejsca pełnienia służby.

4. Zasiłek osiedleniowy oraz zwrot kosztów przewozu urządzeń domowych nie przysługuje żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe w miejscowości, w której żołnierz lub jego małżonek są właścicielami domu lub samodzielnego lokalu mieszkalnego albo jest on zameldowany na pobyt stały.

5. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do żołnierza zawodowego wyznaczonego na stanowisko służbowe poza granicami państwa.

6. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do żołnierza zawodowego, który przesiedlił się do innej miejscowości w związku ze zmianą stałego miejsca stacjonowania jednostki wojskowej lub wydzielonego pododdziału.

7. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu przez dowódcę jednostki wojskowej do wykonywania zadań służbowych poza stałym miejscem pełnienia służby, w kraju lub poza granicami państwa, przysługują następujące należności za podróże służbowe:

- 1) diety – w wysokości określonej w przepisach w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej, wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy;
- 2) zwrot kosztów:
  - a) przejazdu na trasie od stałego miejsca pełnienia służby do miejscowości stanowiącej cel skierowania i z powrotem,
  - b) noclegów lub ryczałt za nocleg,
  - c) dojazdu środkami komunikacji miejscowej w formie ryczałtu;
- 3) zwrot innych niezbędnych i udokumentowanych wydatków poniesionych w związku ze skierowaniem.

8. Należności, o których mowa w ust. 7, nie przysługują żołnierzowi zawodowemu wykonującemu zadania służbowe w składzie załogi jednostki pływającej albo przebywającemu na tej jednostce – za czas wykonywania przez niego zadań służbowych na morzu i w portach.

9. Dieta nie przysługuje za czas pobytu w stałym miejscu pełnienia służby, miejscu zamieszkania lub na leczeniu w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne, a także jeżeli na podstawie odrębnych przepisów żołnierz otrzymał bezpłatne wyżywienie lub równoważnik pieniężny w zamian za wyżywienie.

10. Przepisu ust. 9 nie stosuje się do żołnierza zawodowego wykonującego zadania służbowe polegające na uczestniczeniu w ćwiczeniach i szkoleniach poligonowych, a także przebywającego poza stałym miejscem pełnienia służby w związku z czasową zmianą miejsca postoju jednostki wojskowej lub wydzielonego pododdziału.

11. Żołnierzowi zawodowemu wykonującemu zadania służbowe na terenie kraju przysługuje zwrot kosztów przejazdów do miejscowości zamieszkania w czasie wolnym od wykonywania czynności służbowych tylko wtedy, gdy spowoduje to zmniejszenie łącznych kosztów podróży, o których mowa w ust. 7. Warunek ten nie dotyczy żołnierza wykonującego zadania służbowe w okresie dłuższym niż 10 dni.

12. Zwrot kosztów noclegu lub ryczałt za nocleg, o których mowa w ust. 7 pkt 2 lit. b, nie przysługuje:

- 1) za czas przejazdu wagonem sypialnym lub z miejscami do leżenia oraz za czas pobytu w stałym miejscu pełnienia służby, zamieszkania lub zameldowania na pobyt stały;
- 2) w przypadku gdy z miejscowości stanowiącej cel podróży służbowej istnieje dogodne połączenie komunikacyjne umożliwiające codzienny powrót do stałego miejsca pełnienia służby lub miejscowości zamieszkania albo zameldowania na pobyt stały;
- 3) w przypadku wykonywania zadań służbowych w porze nocnej albo zapewnienia żołnierzowi bezpłatnego noclegu;
- 4) w przypadkach określonych w ust. 10.

13. Ryczałt, o którym mowa w ust. 7 pkt 2 lit. c, nie przysługuje, jeżeli żołnierz odbywa podróż służbową pojazdem służbowym albo gdy nie ponosi kosztów, na których pokrycie przeznaczony jest ten ryczałt.

14. Kwotę należności przysługujących żołnierzowi zawodowemu z tytułu zagranicznej podróży służbowej zmniejsza się o kwotę środków pieniężnych otrzymanych od strony zagranicznej na cele związane z finansowaniem kosztów tej podróży.

15. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb przyznawania należności, o których mowa w ust. 1, 2 i 7, terminy i tryb ich wypłacania i rozliczania, a także rodzaje wydatków, o których mowa w ust. 7 pkt 3,
- 2) tryb wypłaty żołnierzom zawodowym zaliczek na cele związane z finansowaniem kosztów podróży służbowych,
- 3) sposób dokumentowania poniesionych kosztów,
- 4) sposób obliczania czasu podróży służbowej oraz sposób obliczania należności za przeniesienia i podróże służbowe

– uwzględniając charakter zadań żołnierza zawodowego odbywającego podróż służbową lub przeniesionego lub skierowanego do pełnienia służby w innej miejscowości oraz zróżnicowanie kosztów utrzymania, potrzebę zapewnienia warunków do prawidłowego wykonywania tych zadań oraz konieczność pokrycia zwiększonych kosztów utrzymania, jak również uwzględniając potrzebę uzależnienia wysokości należności od czasu trwania podróży i zwrotu rzeczywiście poniesionych wydatków, a także zapewniając sprawność postępowania w tych sprawach.

Art. 446. 1. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje raz w roku prawo do gratyfikacji urlopowej.

2. Żołnierzowi zawodowemu powołanemu do zawodowej służby wojskowej w trakcie roku kalendarzowego gratyfikacja urlopowa za ten rok przysługuje, jeżeli pełnił służbę przez okres co najmniej 6 miesięcy kalendarzowych.

3. Przy ustalaniu wysokości gratyfikacji urlopowej uwzględnia się również małżonka, a także dzieci pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego.

4. Wysokość gratyfikacji urlopowej na jedną osobę uwzględnianą przy ustalaniu jej wysokości nie może być niższa niż 35% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego.

5. W przypadku zbiegu uprawnień do gratyfikacji urlopowej żołnierzy zawodowych posiadających wspólne dzieci gratyfikację na te dzieci uwzględnia się przy ustalaniu gratyfikacji tylko jednego z rodziców.

6. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz terminy i tryb wypłacania gratyfikacji urlopowej, uwzględniając sprawność postępowania w tych sprawach oraz możliwość otrzymania przez żołnierza zawodowego gratyfikacji urlopowej przed urlopem.

Art. 447. 1. Żołnierzowi zawodowemu, któremu przez okres co najmniej 1 miesiąca dodatkowo powierzono czasowe pełnienie obowiązków służbowych w trybie określonym w art. 208 przysługuje dodatkowe wynagrodzenie.

2. Żołnierz zawodowy otrzymuje dodatkowe wynagrodzenie również za wykonywanie czynności powierzonych, które wykraczają poza zadania wynikające z zajmowanego przez niego stanowiska służbowego.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wysokość oraz warunki i tryb wypłacania żołnierzom zawodowym dodatkowego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1 i 2, z uwzględnieniem czynności powierzonych wykraczających poza zadania wynikające z zajmowanych przez żołnierzy stanowisk służbowych, które uprawniają do dodatkowego wynagrodzenia, a także stawek oraz terminów jego wypłacania. Określając wysokość dodatkowego wynagrodzenia, rozporządzenie powinno uwzględniać charakter i zakres wykonywanych czynności, pracochłonność i stopień wykorzystania czasu pozasłużbowego niezbędnego przy ich wykonywaniu, a także kwalifikacje i doświadczenie żołnierza zawodowego niezbędne przy wykonywaniu tych czynności.

Art. 448. 1. Żołnierzowi zawodowemu realizującemu zadania, o których mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, przysługuje świadczenie teleinformatyczne, o którym mowa w art. 5 tej ustawy, na czas wykonywania tych zadań w wysokości ustalonej zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 8 ust. 1 tej ustawy.

2. Przy ustalaniu wysokości świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, uwzględnia się w szczególności kwalifikacje zawodowe posiadane przez żołnierza zawodowego oraz stopień złożoności zadań, o których mowa w art. 5 tej ustawy.

3. Wysokość świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, za dany miesiąc obniża się proporcjonalnie do okresu niewykonywania w tym miesiącu zadań, o których mowa w ust. 1, z powodu:

- 1) przebywania żołnierza zawodowego na zwolnieniu lekarskim;
- 2) przebywania żołnierza zawodowego na urlopie macierzyńskim, urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego oraz na urlopie rodzicielskim i urlopie na warunkach urlopu rodzicielskiego;
- 3) przebywania żołnierza zawodowego na urlopie wychowawczym;
- 4) przebywania żołnierza zawodowego na urlopie bezpłatnym, urlopie zdrowotnym, urlopie aklimatyzacyjnym, urlopie szkoleniowym, urlopie nagrodowym, urlopie ojcowskim;
- 5) zwolnienia żołnierza zawodowego z wykonywania zadań służbowych w przypadku, o którym mowa w art. 281 ust. 15;
- 6) zaistnienia innych niż wymienione w pkt 1–5 okoliczności powodujących niewykonywanie zadań, trwających co najmniej 1 miesiąc.

4. Do ustalania wysokości świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, stosuje się art. 435 ust. 2 i 3.

5. W przypadku niewykonywania zadań, o których mowa w ust. 1, przez żołnierza zawodowego przez okres całego miesiąca kalendarzowego, świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, nie wypłaca się.

6. Świadczenia teleinformatycznego, o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o szczególnych zasadach wynagradzania osób realizujących zadania z zakresu cyberbezpieczeństwa, nie wypłaca się za miesiąc kalendarzowy, w którym:

- 1) żołnierz zawodowy utracił prawo do uposażenia w przypadkach, o których mowa w art. 279 ust. 3–6;
- 2) żołnierz zawodowy był nieobecny w służbie z przyczyn nieusprawiedliwionych w wymiarze co najmniej jednego dnia;
- 3) zastosowano wobec żołnierza zawodowego środek zapobiegawczy w postaci zawieszenia w czynnościach służbowych lub tymczasowego aresztowania;
- 4) prowadzono wobec żołnierza kontrolne postępowanie sprawdzające na podstawie przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

Art. 449. 1. Żołnierzowi zawodowemu przyznaje się świadczenie motywacyjne po osiągnięciu:

- 1) 25 lat służby wojskowej, ale nie więcej niż 28 lat i 6 miesięcy – w wysokości 1500 zł miesięcznie albo
- 2) 28 lat i 6 miesięcy służby wojskowej – w wysokości 2500 zł miesięcznie.

2. Świadczenie motywacyjne przyznaje lub odmawia przyznania, w formie decyzji, organ, o którym mowa w art. 470, na czas pełnienia służby w danej jednostce wojskowej.

3. Świadczenia motywacyjnego nie przyznaje się żołnierzowi zawodowemu:

- 1) który w ostatniej opinii służbowej otrzymał ocenę ogólną niższą niż dobra;
- 2) przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne, dyscyplinarne lub o odpowiedzialności zawodowej do czasu prawomocnego zakończenia tego postępowania;
- 3) ukaranemu karą dyscyplinarną – do czasu jej zatarcia;
- 4) skazanemu wyrokiem sądu lub w stosunku do którego postępowanie karne zostało warunkowo umorzono – przez okres 1 roku od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

4. W przypadku, o którym mowa w ust. 3 pkt 2, art. 456 ust. 2 stosuje się odpowiednio.

5. Świadczenia motywacyjnego nie wypłaca się za okres:

- 1) korzystania z urlopu bezpłatnego;
- 2) przerw w wykonywaniu obowiązków służbowych, wymienionych w art. 457;
- 3) zawieszenia w czynnościach służbowych albo tymczasowego aresztowania;
- 4) zwolnienia z zajęć służbowych, o którym mowa w art. 276 ust. 1 pkt 1 i 3–6;
- 5) innej nieobecności trwającej co najmniej 1 miesiąc kalendarzowy.

6. Jeżeli po przyznaniu świadczenia motywacyjnego wystąpią okoliczności, o których mowa w ust. 3 i 5, wstrzymanie wypłaty świadczenia motywacyjnego następuje z dniem zaistnienia tych okoliczności. Wstrzymanie wypłaty świadczenia motywacyjnego następuje w formie dokumentu wydawanego dla celów ewidencyjnych przez organ, który przyznał to świadczenie.

7. Do ustalania wysokości świadczenia motywacyjnego przepis art. 435 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 450. 1. W okresie pozostawania w dyspozycji albo urlopu żołnierz zawodowy otrzymuje, z zastrzeżeniem art. 454 ust. 1–6, uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym, należne na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do żołnierza zawodowego, który został zwolniony ze stanowiska służbowego albo podlega zwolnieniu ze stanowiska służbowego w przypadkach wymienionych w art. 199 ust. 1 i 2 do czasu wyznaczenia na stanowisko służbowe, przeniesienia do dyspozycji albo zwolnienia z zawodowej służby wojskowej.

Art. 451. 1. W okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim żołnierz zawodowy otrzymuje 80% uposażenia.

2. Zwolnienie lekarskie obejmuje okres, o którym mowa w art. 276 ust. 1.

3. Jeżeli zwolnienie lekarskie obejmuje okres, w którym żołnierz zawodowy jest zwolniony od zajęć służbowych z powodu:

- 1) wypadku pozostającego w związku z pełnieniem służby,
- 2) choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej,
- 3) wypadku w drodze do miejsca pełnienia służby lub w drodze powrotnej ze służby,
- 4) choroby przypadającej w czasie ciąży,
- 5) poddania się niezbędnym badaniom lekarskim przewidzianym dla kandydatów na dawców komórek, tkanek i narządów oraz poddania się zabiegowi pobrania komórek, tkanek i narządów,
- 6) oddania krwi lub jej składników w jednostkach organizacyjnych publicznej służby krwi lub z powodu badania lekarskiego dawców krwi,
- 7) przebywania na obserwacji w podmiocie leczniczym w wyniku skierowania przez wojskową komisję lekarską,

- 8) stwierdzenia zakażenia lub zachorowania na chorobę, o której mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, przy czym stwierdzone zakażenie lub zachorowanie powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby

– zachowuje on prawo do 100% uposażenia.

4. Prawo do 100% uposażenia przysługuje również wtedy, gdy żołnierz został zwolniony od zajęć służbowych:

- 1) podczas skierowania żołnierza zawodowego do pełnienia służby poza granicami państwa;
- 2) w wyniku popełnienia przez inną osobę umyślnego czynu zabronionego w związku z wykonywaniem przez żołnierza zawodowego czynności służbowych stwierdzonego orzeczeniem wydanym przez uprawniony organ;
- 3) na skutek czynów o charakterze bohaterskim dokonanych w szczególnie niebezpiecznych warunkach, z wykazaniem wyjątkowej odwagi, z narażeniem życia lub zdrowia, w obronie prawa, nienaruszalności granic państwowych, życia, mienia lub bezpieczeństwa obywateli;
- 4) na skutek podlegania obowiązkowej kwarantannie, izolacji lub izolacji w warunkach domowych, o których mowa w przepisach o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, jeżeli podleganie tej kwarantannie lub izolacji powstało w związku z wykonywaniem zadań służbowych w okresie ogłoszenia stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii z powodu tej choroby.

5. Wykonywanie zadań służbowych, o których mowa w ust. 3 pkt 8 i ust. 4 pkt 4, stwierdza w rozkazie dowódca jednostki wojskowej.

6. Związek zwolnienia od zajęć służbowych z czynami, o których mowa w ust. 4 pkt 3, stwierdza, w drodze decyzji, dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy pełni służbę.

7. Od decyzji, o której mowa w ust. 6, żołnierzowi zawodowemu przysługuje odwołanie do wyższego przełożonego.

Art. 452. 1. Podstawę uposażenia, o którym mowa w art. 451, stanowi uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym należne żołnierzowi zawodowemu na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

2. Przy obliczaniu uposażenia za okres przebywania na zwolnieniu lekarskim przyjmuje się, że uposażenie za 1 dzień przebywania na zwolnieniu lekarskim stanowi 1/30 uposażenia, o którym mowa w ust. 1.

3. Potrącenia z uposażenia w związku z przebywaniem żołnierza zawodowego na zwolnieniu lekarskim w danym miesiącu dokonuje się z mocy prawa z uposażenia przysługującego w następnym miesiącu kalendarzowym lub z należności określonych w art. 458 i art. 459 pkt 2–4.

Art. 453. 1. Środki finansowe uzyskane z tytułu zmniejszenia uposażeń żołnierzy zawodowych w okresie przebywania na zwolnieniu lekarskim przeznaczają się w całości na nagrody uznaniowe za wykonywanie zadań służbowych w zastępstwie żołnierzy zawodowych przebywających na zwolnieniach lekarskich.

2. Środki finansowe, o których mowa w ust. 1, zwiększają fundusz na nagrody uznaniowe i zapomogi.

3. Rozdział środków finansowych, o których mowa w ust. 1, odbywa się po zakończeniu okresu rozliczeniowego trwającego nie krócej niż 1 miesiąc kalendarzowy i nie dłużej niż 3 miesiące kalendarzowe, przy czym wybór okresu rozliczeniowego uzależnia się od wielkości środków finansowych uzyskanych z tytułu zmniejszenia uposażeń żołnierzy zawodowych.

Art. 454. 1. Żołnierzowi zawodowemu, któremu udzielono:

- 1) zwolnienia od zajęć służbowych w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki nad najbliższym członkiem rodziny, o którym mowa w art. 281 ust. 15, przysługuje 80%,
- 2) urlopu okolicznościowego w związku ze sprawowaniem opieki nad najbliższym członkiem rodziny, o którym mowa w art. 281 ust. 16, przysługuje 75%

– uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość oraz inne należności pieniężne.

2. W okresie urlopu rodzicielskiego żołnierz zawodowy otrzymuje:

- 1) 100% miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 450 ust. 1, za okres do:
  - a) 6 tygodni urlopu rodzicielskiego w przypadku, o którym mowa w art. 182^{1a} § 1 pkt 1 i art. 183 § 4 pkt 1 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy,

- b) 8 tygodni urlopu rodzicielskiego w przypadkach, o których mowa w art. 182^{1a} § 1 pkt 2 i art. 183 § 4 pkt 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy,
  - c) 3 tygodni urlopu rodzicielskiego w przypadku, o którym mowa w art. 183 § 4 pkt 3 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy;
- 2) 60% miesięcznego uposażenia, o którym mowa w art. 450 ust. 1, za okres urlopu rodzicielskiego przypadający po okresach, o których mowa w pkt 1.

3. W przypadku złożenia przez żołnierza zawodowego, nie później niż 21 dni po porodzie, wniosku o udzielenie bezpośrednio po urlopie macierzyńskim urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze, za cały okres odpowiadający okresowi urlopu macierzyńskiego oraz urlopu rodzicielskiego żołnierz otrzymuje 80% uposażenia, o którym mowa w art. 450 ust. 1.

4. W przypadku gdy wysokość uposażenia żołnierza pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych obliczonego zgodnie z ust. 1–3 jest niższa niż kwota świadczenia rodzicielskiego określonego w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, kwotę uposażenia żołnierza pomniejszonego o zaliczkę na podatek dochodowy od osób fizycznych podwyższa się do wysokości świadczenia rodzicielskiego.

5. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio do żołnierza zawodowego, który nie później niż 21 dni po przyjęciu dziecka na wychowanie i wystąpieniu do sądu opiekuńczego z wnioskiem o wszczęcie postępowania w sprawie przysposobienia dziecka lub po przyjęciu dziecka na wychowanie jako rodzina zastępcza, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej, złoży wniosek o udzielenie bezpośrednio po urlopie na warunkach urlopu macierzyńskiego urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze.

6. Żołnierzowi zawodowemu, który z uwagi na wniosek złożony w trybie ust. 3 albo 5 otrzymał 80% uposażenia, o którym mowa w ust. 3, w przypadku rezygnacji z urlopu rodzicielskiego w pełnym wymiarze albo rezygnacji z urlopu rodzicielskiego albo w wymiarze, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, przysługuje jednorazowe wyrównanie otrzymywanego uposażenia, o którym mowa w ust. 3, do wysokości 100%, pod warunkiem niepobrania uposażenia za okres odpowiadający okresom tych urlopów.

7. Należności pieniężne określone w art. 441, art. 444, art. 458, art. 459 pkt 1–3 i art. 460–462, przysługujące żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1–5, art. 200 ust. 3 pkt 2, art. 286 oraz art. 451, albo członkom jego rodziny wypłaca się w ustalonej wysokości, z uwzględnieniem pełnej kwoty uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego żołnierzowi na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym oraz zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

Art. 455. 1. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu na studia lub naukę oraz na staż, kurs lub specjalizację w kraju lub za granicą przysługuje uposażenie zasadnicze wraz z dodatkami o charakterze stałym należne na stanowisku służbowym zajmowanym bezpośrednio przed skierowaniem, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na prawo do uposażenia lub jego wysokość.

2. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu na studia lub naukę oraz na staż, kurs lub specjalizację za granicą przysługuje uposażenie, o którym mowa w ust. 1, oraz mogą być przyznane:

- 1) stypendium miesięczne na pokrycie kosztów utrzymania za granicą;
- 2) zwrot kosztów zakwaterowania;
- 3) jednorazowy zwrot uzasadnionych wydatków rzeczowych związanych z przygotowaniem pracy dyplomowej, doktorskiej lub habilitacyjnej;
- 4) zwrot kosztów przejazdów i dojazdów;
- 5) zwrot opłat wizowych.

3. Należności określone w ust. 2 nie przysługują lub podlegają odpowiedniemu obniżeniu, jeżeli państwo przyjmujące żołnierza zawodowego na studia lub naukę oraz na staż, kurs lub specjalizację za granicą pokrywa je w całości albo w części z własnych środków finansowych.

4. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, wysokość, tryb, terminy i sposób wypłacania należności, o których mowa w ust. 2, oraz jednostki wojskowe właściwe w sprawie wypłacania tych należności, zapewniając, aby wysokość należności odpowiadała miesięcznym kosztom utrzymania żołnierza i wysokościami kosztów poniesionych przez żołnierza, a także kierując się potrzebą umożliwienia zwiększenia stypendium w przypadku poniesienia przez żołnierza dodatkowych kosztów, jak również uwzględniając sprawność postępowania w tych sprawach.

Art. 456. 1. Żołnierzowi zawodowemu, który został zawieszony w czynnościach służbowych albo tymczasowo aresztowany, zawiesza się od najbliższego terminu płatności połowę ostatnio otrzymanego uposażenia zasadniczego oraz wypłatę dodatków o charakterze stałym, a także wypłatę należności pieniężnych, o których mowa w art. 458 i art. 459 pkt 1 i 3.

2. W przypadku umorzenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego albo uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu lub orzeczeniem dyscyplinarnym żołnierz zawodowy otrzymuje zawieszoną część uposażenia oraz zawieszone należności pieniężne, wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie, od dnia, w którym uposażenie lub inna należność pieniężna stały się wymagalne, choćby umorzenie lub uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu żołnierza z zawodowej służby wojskowej.

Art. 457. 1. Żołnierzowi zawodowemu, który samowolnie opuścił miejsce pełnienia zawodowej służby wojskowej lub poza nim pozostaje albo odmawia pełnienia służby lub wykonania obowiązku wynikającego z tej służby, zawiesza się od najbliższego terminu płatności wypłatę uposażenia oraz innych należności pieniężnych. W przypadku uznania nieobecności za usprawiedliwioną wypłaca się żołnierzowi zawieszony uposażenie i inne należności pieniężne.

2. Za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności żołnierz zawodowy traci prawo do 1/30 części miesięcznego uposażenia. Jeżeli żołnierz pobrał już uposażenie za ten czas, odpowiednią kwotę uposażenia potrąca się przy najbliższej jego wypłacie.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku stwierdzenia zawinionej przez żołnierza zawodowego niemożności wykonywania zadań służbowych.

Art. 458. 1. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej przysługuje odprawa w wysokości:

- 1) po 1 roku służby – 100%,
- 2) po 5 latach służby – 200%,
- 3) po 10 latach służby – 300%

– kwoty uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego w ostatnim dniu pełnienia służby.

2. Wysokość odprawy, o której mowa w ust. 1 pkt 3, ulega zwiększeniu o 20% uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym za każdy rok zawodowej służby wojskowej pełnionej ponad 10 lat, nie więcej jednak niż do wysokości 600%.

3. Do okresu zawodowej służby wojskowej, o którym mowa w ust. 1 i 2, zalicza się okresy pełnienia nieprzerwanej czynnej służby wojskowej, do którego dolicza się okres służby w formacjach, o których mowa w art. 137 ust. 1, z wyłączeniem okresów zawieszenia w czynnościach służbowych lub tymczasowego aresztowania, chyba że prawomocnym orzeczeniem postępowanie karne lub dyscyplinarne, będące przyczyną zawieszenia lub aresztowania, zostało umorzone albo żołnierz został uniewinniony na podstawie prawomocnego wyroku lub orzeczenia o uniewinnieniu w postępowaniu dyscyplinarnym.

4. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej wskutek niewyznaczenia na stanowisko służbowe w czasie pozostawania w dyspozycji, z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w art. 200 ust. 3 pkt 4, albo niewyznaczenia na stanowisko służbowe na kolejną kadencję przysługuje odprawa w wysokości 600% uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym.

5. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej na podstawie art. 226 pkt 1, 6, 15 i 16 albo wskutek wypowiedzenia przez żołnierza stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej, jeżeli pełnił on zawodową służbę wojskową przez okres krótszy niż 10 lat – przysługuje 50% kwoty odprawy, o której mowa w ust. 1 i 2.

6. Odprawa nie przysługuje żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej na podstawie art. 226 pkt 11–14.

7. Okresu pełnienia zawodowej służby wojskowej nie wlicza się do okresu zatrudnienia, od którego zależy prawo do odprawy pieniężnej w związku z przejściem na rentę lub emeryturę przysługującej na podstawie przepisów prawa pracy.

Art. 459. Żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, niezależnie od odprawy, o której mowa w art. 458, przysługują następujące należności pieniężne:

- 1) przez okres 1 roku po zwolnieniu ze służby wypłacane co miesiąc świadczenie pieniężne w wysokości kwoty uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym, należnego w ostatnim dniu pełnienia służby;
- 2) ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, w tym za dodatkowy urlop wypoczynkowy, z wyjątkiem urlopu, o którym mowa w art. 281 ust. 2, niewykorzystany w roku zwolnienia ze służby, oraz za lata poprzednie;
- 3) dodatkowe uposażenie roczne za rok, w którym nastąpiło zwolnienie ze służby, obliczone zgodnie z art. 442;
- 4) gratyfikacja urlopowa niewykorzystana w roku zwolnienia ze służby;
- 5) zwrot kosztów jednorazowego przejazdu żołnierza i członków jego rodziny oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego do obranego przez żołnierza miejsca zamieszkania w kraju – w wysokości i na zasadach określonych jak dla żołnierzy zawodowych przeniesionych do pełnienia służby w innej miejscowości.

Art. 460. 1. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 459 pkt 1, przysługuje żołnierzowi, który pełnił nieprzerwanie zawodową służbę wojskową przez okres co najmniej 15 lat, do którego dolicza się okres służby w formacjach, o których mowa w art. 137 ust. 1. Przepis art. 458 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

2. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 459 pkt 1, przysługuje również żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej, który pełnił zawodową służbę wojskową przez okres krótszy niż 15 lat, jeżeli został zwolniony wskutek:

- 1) orzeczenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej, w przypadku gdy utrata tej zdolności została spowodowana wypadkiem pozostającym w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej albo chorobą powstałą w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej;
- 2) niewyznaczenia na stanowisko służbowe w czasie pozostawania w dyspozycji, z wyjątkiem sytuacji, o której mowa w art. 200 ust. 3 pkt 4;
- 3) niewyznaczenia na stanowisko służbowe na kolejną kadencję.

3. W przypadku zbiegu uprawnień do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 459 pkt 1, i świadczenia emerytalnego żołnierzowi przysługuje, według jego wyboru, tylko jedno z tych świadczeń.

4. W przypadku zbiegu uprawnień przysługujących sędziemu sądu wojskowego, prokuratorowi do spraw wojskowych przeniesionym w stan spoczynku do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 459 pkt 1, i uposażenia w stanie spoczynku żołnierzowi przysługuje, według jego wyboru, tylko jedno z tych świadczeń.

5. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 459 pkt 1, nie przysługuje żołnierzowi w przypadkach, o których mowa w art. 458 ust. 5 i 6.

6. Żołnierz zawodowy, który otrzymał świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 459 pkt 1, nie może ponownie nabyć do niego prawa.

7. Żołnierz, który posiada uprawnienia do świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 459 pkt 1, może je pobrać jednorazowo z góry za cały należny okres.

8. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w art. 459 pkt 1, wypłaca się żołnierzowi zwolnionemu z zawodowej służby wojskowej w terminach określonych w art. 440 ust. 1, a w przypadku gdy żołnierz wystąpił o wypłatę tego świadczenia za cały należny okres jednorazowo z góry – nie później niż w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku w tej sprawie.

9. Wypłaty świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 459 pkt 1, zwrotu kosztów jednorazowego przejazdu żołnierza i członków jego rodziny oraz zwrotu kosztów przewozu urządzenia domowego do obranego przez żołnierza miejsca zamieszkania w kraju dokonuje wojskowy organ emerytalny właściwy dla adresu miejsca pobytu stałego żołnierza, a w przypadku braku takiego adresu – organ emerytalny właściwy dla adresu pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące.

10. Zwrotu kosztów jednorazowego przejazdu żołnierza i członków jego rodziny oraz zwrotu kosztów przewozu urządzenia domowego do obranego przez żołnierza miejsca zamieszkania w kraju dokonuje się na jego wniosek złożony w okresie 3 lat od dnia zwolnienia żołnierza z zawodowej służby wojskowej.

11. Wypłaty należności, o których mowa w ust. 9, dokonuje się na pisemny wniosek żołnierza zawodowego, na podstawie decyzji wojskowego organu emerytalnego właściwego dla adresu miejsca pobytu stałego żołnierza, a w przypadku braku takiego – organu emerytalnego właściwego dla adresu miejsca pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące.

12. Należności pieniężne, związane ze zwolnieniem z zawodowej służby wojskowej, inne niż wymienione w art. 459 pkt 1 i 5, wypłaca się na podstawie decyzji dowódcy, o którym mowa w art. 470.

13. Ekwiwalent pieniężny za jeden dzień niewykorzystanego urlopu wypoczynkowego lub dodatkowego urlopu wypoczynkowego wynosi 1/22 części miesięcznego uposażenia zasadniczego wraz z dodatkami o charakterze stałym należnego w ostatnim dniu pełnienia zawodowej służby wojskowej.

Art. 461. W przypadku wypowiedzenia przez żołnierza zawodowego stosunku służbowego zawodowej służby wojskowej w okresie 12 miesięcy od dnia objęcia przez tego żołnierza zawodowego wyższego stanowiska służbowego albo stanowiska służbowego o tym samym stopniu etatowym, lecz z wyższą grupą uposażenia podstawę wymiaru należności, o których mowa w art. 458 oraz art. 459 pkt 1 i 2, ustala się, przyjmując uposażenie należne żołnierzowi na poprzednio zajmowanym stanowisku służbowym.

Art. 462. 1. W przypadku śmierci żołnierza zawodowego przysługuje odprawa pośmiertna w takiej wysokości, w jakiej przysługiwałaby temu żołnierzowi, na podstawie art. 458 ust. 1 i 2, odprawa przy zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej oraz należności pieniężne określone w art. 459 pkt 2–5.

2. Należności pieniężne, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi, a w przypadku braku małżonka – kolejno: dzieciom, rodzicom, dziadkom, wnukom albo rodzeństwu.

3. Przepisy ust. 1 i 2 stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy żołnierz zawodowy został uznany za zmarłego lub zaginął.

4. Podstawę obliczenia należności pieniężnych, o których mowa w ust. 3, stanowi uposażenie należne żołnierzowi zawodowemu na ostatnio zajmowanym stanowisku służbowym przed zaginięciem lub uznaniem za zmarłego, z uwzględnieniem zmian mających wpływ na wysokość uposażenia.

Art. 463. 1. W przypadku śmierci żołnierza zawodowego, niezależnie od należności pieniężnych określonych w art. 462, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) 4000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, dzieci, wnuki, rodzice lub rodzeństwo;
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, nie wyższych jednak niż kwota określona w pkt 1 – jeżeli koszty pogrzebu poniosła inna osoba.

2. Jeżeli śmierć żołnierza zawodowego nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku z zawodową służbą wojskową, koszty jego pogrzebu pokrywa się z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

3. W przypadku pokrycia kosztów pogrzebu żołnierza zawodowego z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, osobom wymienionym w ust. 1 pkt 1 przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości 50%.

Art. 464. Przepisy art. 463 stosuje się odpowiednio w przypadku śmierci żołnierza zawodowego, po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z wykonywaniem zadań służbowych.

Art. 465. 1. W przypadku śmierci członka rodziny żołnierza zawodowego osobie, która pokryła koszty pogrzebu, przysługuje zasiłek pogrzebowy w wysokości:

- 1) 4000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponosi żołnierz zawodowy;
- 2) kosztów rzeczywiście poniesionych, nie wyższych jednak niż kwota określona w pkt 1 – jeżeli koszty pogrzebu pokryła inna osoba.

2. Zasiłek pogrzebowy, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w związku z pokryciem kosztów pogrzebu następujących członków rodziny żołnierza zawodowego:

- 1) małżonka albo byłego małżonka żołnierza, wobec którego w dniu śmierci żołnierz był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych;
- 2) dzieci własnego żołnierza, dzieci jego małżonka, dziecka przysposobionego i przyjętego na wychowanie, w tym w ramach rodziny zastępczej, albo innego dziecka, którego opiekunem prawnym został ustanowiony żołnierz lub jego małżonek;
- 3) rodziców i byłych prawnych opiekunów żołnierza albo jego małżonka.

Art. 466. 1. Pogrzeb żołnierza zawodowego organizuje i jego koszty pokrywa dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy pełnił ostatnio służbę wojskową, do wysokości pięciokrotności kwoty najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego obowiązującej w dniu śmierci żołnierza.

2. Niezależnie od wysokości kosztów pogrzebu, o których mowa w ust. 1, dodatkowo pokrywa się koszty związane z przewozem zwłok do miejscowości, w której zmarły żołnierz zawodowy ma być pochowany.

Art. 467. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób dokumentowania uprawnień do zasiłków pogrzebowych, o których mowa w art. 463 i art. 465, a także warunki i tryb pokrywania kosztów pogrzebu żołnierza zawodowego z części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, dokumenty wymagane przy wypłacie zasiłku, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach oraz mając na uwadze rodzaj wydatków składających się na koszty pogrzebu.

Art. 468. 1. Żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługuje uposażenie zasadnicze ustalone z uwzględnieniem grupy uposażenia określonej dla stanowiska służbowego, na jakie został wyznaczony do pełnienia służby poza granicami państwa.

2. Żołnierzowi zawodowemu skierowanemu do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa przysługuje uposażenie zasadnicze ustalone z uwzględnieniem grupy uposażenia według stanowiska służbowego zajmowanego przed skierowaniem.

3. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1, w czasie zajmowania stanowiska służbowego poza granicami państwa przysługują, wypłacane w walucie polskiej lub obcej:

- 1) należność zagraniczna – na pokrycie zwiększonych kosztów związanych z pełnieniem obowiązków i funkcji poza granicami państwa, ustalona odpowiednio do zakresu ich pełnienia oraz kosztów utrzymania poza granicami państwa;
- 2) jednorazowy zasiłek adaptacyjny – w przypadku wyznaczenia na okres powodujący zmianę miejsca zamieszkania.

4. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 2, w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa przysługuje, wypłacana w walucie polskiej lub obcej, należność zagraniczna, ustalona odpowiednio do rangi pełnionej funkcji i zakresu wykonywanych obowiązków służbowych, warunków zagrożenia utraty zdrowia lub życia występujących w miejscu pełnienia służby poza granicami państwa, a także uciążliwości wynikających z trudnych warunków klimatycznych lub zakwaterowania.

5. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1 i 2, przebywającemu w strefie działań wojennych przysługuje dodatek wojenny.

6. Żołnierzowi zawodowemu, o którym mowa w ust. 1 i 2, mogą być przyznane inne należności pieniężne, odpowiednio do warunków pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa.

7. Kwotę należności zagranicznej wynikającą z ust. 3 pkt 1 zmniejsza się o kwotę środków pieniężnych wypłacanych miesięcznie żołnierzowi zawodowemu na podstawie przepisów obowiązujących w organizacji międzynarodowej, międzynarodowej strukturze wojskowej lub w siłach zbrojnych albo w innych strukturach obronnych państw obcych. W przypadku gdy wypłacane żołnierzowi zawodowemu środki pieniężne są wyższe od kwoty należności zagranicznej, należność ta nie przysługuje.

8. Kwotę należności zagranicznej wynikającą z ust. 4 zmniejsza się o kwotę środków pieniężnych wypłacanych miesięcznie żołnierzowi zawodowemu na podstawie przepisów obowiązujących w organizacji międzynarodowej lub w siłach wielonarodowych. W przypadku gdy wypłacane żołnierzowi zawodowemu środki pieniężne są wyższe od kwoty należności zagranicznej, należność ta nie przysługuje. Przy ustalaniu wysokości środków pieniężnych wypłacanych żołnierzowi zawodowemu nie uwzględnia się środków przeznaczonych na zakwaterowanie i wyżywienie.

9. Żołnierz zawodowy jest obowiązany poinformować na piśmie dowódcę jednostki wojskowej właściwego w sprawie wypłaty należności zagranicznej o środkach pieniężnych wypłacanych mu miesięcznie przez organizację międzynarodową, międzynarodową strukturę wojskową, siły zbrojne albo inne struktury obronne państw obcych albo siły wielonarodowe.

10. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia, tryb przyznawania i wypłacania należności, o których mowa w ust. 3–5, oraz mnożniki najniższego uposażenia zasadniczego stosowane przy ich obliczaniu, rodzaje, a także tryb przyznawania i wypłacania innych należności pieniężnych, w tym stawki tych należności, o których mowa w ust. 6, przysługujących żołnierzom zawodowym wyznaczonym albo skierowanym do pełnienia zawodowej służby wojskowej poza granicami państwa, z uwzględnieniem konieczności zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach, walut, w których te należności będą wypłacane, oraz biorąc pod uwagę charakter i warunki pełnienia służby poza granicami państwa.

Art. 469. 1. Z uposażenia żołnierza zawodowego mogą być dokonywane potrącenia w granicach i na zasadach określonych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

2. Przez uposażenie, o którym mowa w ust. 1, należy rozumieć uposażenie wymienione w art. 431 ust. 1, dodatkowe uposażenie roczne, o którym mowa w art. 442 ust. 1, dodatkowe wynagrodzenie, o którym mowa w art. 447, odprawę z tytułu zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, o której mowa w art. 458, i należności pieniężne wymienione w art. 459 pkt 1 i 2.

3. Z uposażenia, o którym mowa w ust. 1, dokonuje się potrąceń na podstawie prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary pieniężnej, wydanego w postępowaniu dyscyplinarnym.

4. Odprawa z tytułu zwolnienia z zawodowej służby wojskowej, o której mowa w art. 458, podlega egzekucji wyłącznie na zaspokojenie zaległych świadczeń alimentacyjnych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z ust. 1.

5. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do zaliczek pobranych przez żołnierza zawodowego do rozliczenia, które potrąca się z uposażenia, i innych należności, o których mowa w art. 432, w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń dokonywanych z innych tytułów.

Art. 470. 1. Organami właściwymi w sprawach określonych w przepisach niniejszego rozdziału są dowódcy jednostek wojskowych zajmujący stanowiska służbowe dowódcy batalionu lub równorzędne, o których mowa w ust. 3, albo wyższe – w stosunku do wszystkich żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w podległej jednostce wojskowej, z wyjątkiem tego dowódcy i jego zastępcy.

2. W stosunku do dowódców jednostek wojskowych i ich zastępców oraz żołnierzy zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w jednostkach wojskowych, których dowódcy zajmują stanowisko niższe niż określone w ust. 1, właściwymi organami są bezpośredni przełożeni dowódców tych jednostek.

3. Stanowiskami służbowymi równorzędnymi stanowisku dowódcy batalionu są stanowiska:

- 1) dowódcy dywizjonu lub eskadry;
- 2) inne stanowiska dowódców jednostek wojskowych, jeżeli stanowiska te zostały zaszeregowane do stopnia etatowego co najmniej majora (komandora podporucznika).

Rozdział 2

Uposażenie i inne należności pieniężne żołnierzy niebędących żołnierzami zawodowymi

Art. 471. 1. Uposażenie żołnierzy składa się z uposażenia zasadniczego i dodatków.

2. Inne należności pieniężne obejmują:

- 1) nagrody i zapomogi;
- 2) należności za podróże służbowe;
- 3) należności w związku ze zwolnieniem z czynnej służby wojskowej;
- 4) zasiłki pogrzebowe, odprawy pośmiertne, zwrot kosztów pogrzebu, zwrot kosztów przewozu zwłok do miejscowości, w której zmarły żołnierz ma być pochowany.

Art. 472. 1. Żołnierzom mogą być przyznawane:

- 1) nagrody – w szczególności w związku z przejawianiem inicjatywy w służbie albo wykonywaniem zadań służbowych wymagających szczególnie dużego nakładu pracy, w tym poza określonym czasem służby, w skróconych terminach lub w warunkach szczególnie utrudnionych;
- 2) zapomogi – w przypadku zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci członka rodziny oraz innych przyczyn powodujących istotne pogorszenie warunków materialnych.

2. W przypadku zaginięcia żołnierza w związku z wykonywaniem zadań służbowych lub śmierci żołnierza Minister Obrony Narodowej może przyznać zapomogę małżonkowi, a w przypadku braku małżonka dzieciom pozostającym na utrzymaniu żołnierza. W przypadku braku małżonka i dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zapomogę Minister Obrony Narodowej może przyznać rodzicom żołnierza.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do małżonka, dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza lub rodziców żołnierza, który zmarł w ciągu 3 lat po zwolnieniu z czynnej służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej.

4. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Obrony Narodowej może przyznać zapomogę byłemu żołnierzowi, który został zwolniony z czynnej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską trwałej lub czasowej niezdolności do służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej.

5. Fundusz na nagrody i zapomogi dla żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi pełniących służbę w jednostkach wojskowych, które:

- 1) są państwowymi jednostkami budżetowymi – tworzy się w ramach środków budżetowych części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej;
- 2) nie są państwowymi jednostkami budżetowymi – tworzy się w ramach środków finansowych tych jednostek.

6. Wysokość funduszu na nagrody i zapomogi dla żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi wynosi 2,5% planowanych na dany rok kalendarzowy środków finansowych na uposażenia żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi.

7. Fundusz na nagrody i zapomogi dla byłych żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi tworzy się na dany rok kalendarzowy w ramach środków budżetowych części budżetu państwa, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej, w wysokości nie niższej niż 5% funduszu, o którym mowa w ust. 6.

8. W ramach funduszu dla żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi, o którym mowa w ust. 5 pkt 1, wyodrębnia się środki finansowe pozostające w dyspozycji:

- 1) każdego dowódcy jednostki wojskowej zajmującego stanowisko służbowe dowódcy batalionu (równorzędne) lub wyższe w stosunku do wszystkich żołnierzy odbywających służbę w podległej jednostce wojskowej – w wysokości 1,5% wydatkowanych w roku kalendarzowym środków na uposażenia żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi w bezpośrednio podległej jednostce wojskowej oraz podległej jednostce wojskowej, której dowódca zajmuje stanowisko służbowe niższe niż stanowisko służbowe dowódcy batalionu (równorzędne);
- 2) Ministra Obrony Narodowej – w wysokości 1,0% środków na uposażenia żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi w danym roku kalendarzowym.

9. Środki, o których mowa w ust. 8 pkt 1, nalicza się w jednostkach wojskowych, które są państwowymi jednostkami budżetowymi, w okresach kwartalnych, z tym że środki na pierwszy kwartał danego roku kalendarzowego ustala się zaliczkowo, przyjmując za podstawę wydatki na uposażenia żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi poniesione w miesiącu styczniu.

10. Rozliczenia środków, o których mowa w ust. 8 pkt 1, dokonuje się po zakończeniu kwartału kalendarzowego, z tym że środki za czwarty kwartał rozlicza się w grudniu.

11. Środki finansowe funduszu na zapomogi dla byłych żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi, o którym mowa w ust. 8, pozostają w dyspozycji Ministra Obrony Narodowej.

12. Wysokość funduszu dla żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi, o którym mowa w ust. 5 pkt 1, może być podwyższona przez Ministra Obrony Narodowej w ciągu roku kalendarzowego o niewykorzystane środki na uposażenie tych żołnierzy.

13. Minister Obrony Narodowej może z własnej inicjatywy przekazać do dyspozycji dowódcy jednostki wojskowej środki funduszu pozostające w jego dyspozycji z przeznaczeniem na nagrody dla żołnierzy innych niż żołnierze zawodowi pełniących służbę wojskową w podległych temu dowódcy jednostkach wojskowych.

Art. 473. 1. Warunkiem przyznania żołnierzowi innemu niż żołnierz zawodowy nagrody jest uzyskiwanie wysokich wyników w wykonywaniu zadań służbowych.

2. Żołnierzowi można również przyznać nagrodę za wykonywanie zadań służbowych o wysokiej odpowiedzialności albo zadań wykraczających poza zwykłe obowiązki służbowe.

3. Warunkiem przyznania zapomogi żołnierzowi jest konieczność poniesienia wydatków pieniężnych spowodowanych zdarzeniem określonym w art. 443 ust. 1 pkt 2. Przy przyznawaniu zapomogi uwzględnia się okoliczności mające wpływ na sytuację materialną żołnierza.

4. Warunkiem przyznania zapomogi osobom wymienionym w art. 472 ust. 2 i 3 jest złożenie wniosku o jej przyznanie.

5. Zapomoga, o której mowa w art. 472 ust. 2 i 3, jest przyznawana jednorazowo.

6. Przy przyznawaniu zapomogi, o której mowa w art. 472 ust. 2 i 3, uwzględnia się sytuację materialną rodziny żołnierza.

7. Warunkiem przyznania zapomogi byłemu żołnierzowi, o którym mowa w art. 472 ust. 4, jest zaistnienie zdarzenia mającego wpływ na pogorszenie się sytuacji materialnej byłego żołnierza, w szczególności powodującego konieczność poniesienia wydatków pieniężnych.

8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i terminy wypłaty nagród i zapomóg, dokumenty stanowiące podstawę przyznania zapomogi, uwzględniając okoliczności uzasadniające przyznanie nagrody lub zapomogi, właściwość przełożonych oraz konieczność zapewnienia sprawnego postępowania w tych sprawach.

Art. 474. Żołnierzowi delegowanemu do wykonywania zadań służbowych poza stałym miejscem odbywania służby przysługują należności za podróże służbowe. Do należności stosuje się odpowiednio art. 445 ust. 7–14 oraz przepisy wydane na podstawie art. 445 ust. 15.

Art. 475. Z tytułu pełnienia służby wojskowej żołnierz otrzymuje tylko jedno uposażenie określone w ustawie.

Art. 476. 1. Prawo do uposażenia powstaje z dniem stawienia się żołnierza do pełnienia służby w określonym miejscu.

2. Żołnierzowi innemu niż żołnierz zawodowy uposażenie wypłaca się z dołu w terminie 10 dni po zakończeniu pełnienia służby, a w przypadku gdy okres służby przekracza 30 dni w terminie do 10 dnia roboczego miesiąca kalendarzowego następującego po miesiącu, za który przysługuje.

3. Dowódca jednostki wojskowej może, na wniosek żołnierza, o którym mowa w ust. 2, wypłacić zaliczkę na poczet przyszłego uposażenia do wysokości stanowiącej równowartość kwoty należnej za okres do 5 dni pełnienia służby.

4. W przypadku zwolnienia z ćwiczeń wojskowych lub pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie przed upływem okresu, o którym mowa w ust. 3, zaliczka podlega zwrotowi za dni nieodbytych ćwiczeń wojskowych lub pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie.

5. Zmiana wysokości uposażenia następuje z dniem powstania okoliczności uzasadniających tę zmianę.

6. Jeżeli prawo do uposażenia powstało lub zmiana wysokości uposażenia nastąpiła w określonym dniu miesiąca kalendarzowego, uposażenie za każdy następujący dzień do końca tego miesiąca oblicza się w wysokości 1/30 części miesięcznego uposażenia.

Art. 477. 1. Prawo do uposażenia wygasa z ostatnim dniem miesiąca, w którym żołnierz:

- 1) został zwolniony ze służby wojskowej;
- 2) zmarł lub zaginął.

2. Prawo do uposażenia żołnierzy odbywających ćwiczenia wojskowe wygasa z dniem zwolnienia ze służby wojskowej.

3. Prawo do uposażenia żołnierzy OT pełniących terytorialną służbę wojskową rotacyjnie wygasa z ostatnim dniem każdorazowego okresu tych ćwiczeń.

Art. 478. 1. Uposażenie i inne należności pieniężne pobrane przez żołnierza, przysługujące mu według zasad obowiązujących w dniu wypłaty, nie podlegają zwrotowi, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.

2. Uposażenie zasadnicze przysługuje w stawkach miesięcznych lub dziennych, w zależności od rodzaju odbywanej lub pełnionej służby wojskowej.

Art. 479. 1. Żołnierzom odbywającym ćwiczenia wojskowe oraz żołnierzom pełniącym służbę w aktywnej rezerwie przysługuje odpowiednio za każdy dzień trwania tych ćwiczeń albo pełnienia służby uposażenie zasadnicze według stopnia etatowego zajmowanego stanowiska służbowego.

2. Żołnierzom, o których mowa w ust. 1, do czasu wyznaczenia na stanowisko służbowe przysługuje uposażenie zasadnicze według posiadanego stopnia wojskowego.

3. Żołnierzom, o których mowa w ust. 1, wyznaczonym na stanowiska służbowe przewidziane w etatach jako stanowiska dowódcze dowódca jednostki wojskowej przyznaje dodatek funkcyjny w wysokości do 15% uposażenia zasadniczego przysługującego żołnierzowi.

4. Żołnierzom, o których mowa w ust. 1, mogą być przyznawane dodatki do uposażenia uzasadnione szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej, przewidziane dla żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową.

5. Pobieranie uposażenia, o którym mowa w ust. 1, powoduje zawieszenie na ten czas prawa do zasiłku dla bezrobotnych.

Art. 480. 1. Żołnierzom OT pełniącym terytorialną służbę wojskową rotacyjnie przysługuje za każdy dzień trwania tej służby uposażenie zasadnicze i dodatki. Przepis art. 479 stosuje się odpowiednio.

2. Żołnierzom OT pełniącym terytorialną służbę wojskową przysługuje za każdy miesiąc kalendarzowy pełnienia tej służby dodatek za gotowość bojową, wypłacany do 10. dnia następnego miesiąca.

3. Dodatek, o którym mowa w ust. 2, nie przysługuje za miesiąc kalendarzowy, w którym żołnierz OT nie stawił się do terytorialnej służby wojskowej pełnionej rotacyjnie lub nie pełnił jej z przyczyn nieusprawiedliwionych w pełnym wymiarze ustalonego czasu trwania lub nie stawił się z przyczyn nieusprawiedliwionych do pełnienia terytorialnej służby wojskowej w trybie natychmiastowego stawiennictwa. Decyzję w zakresie uznania przyczyn nieobecności za usprawiedliwione lub nieusprawiedliwione podejmuje dowódca jednostki wojskowej.

4. Wysokość dodatku za gotowość bojową ustala się na poziomie nie niższym niż 10% najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego.

5. Żołnierzom OT dowódca jednostki wojskowej przyznaje dodatek w wysokości 3% należnego uposażenia zasadniczego po upływie okresu 3 lat pełnienia tej służby. Dodatek ten jest zwiększany o kolejne 3% za każdy następujący taki okres.

Art. 481. 1. W przypadku śmierci żołnierza innego niż żołnierz zawodowy koszty pogrzebu są pokrywane z budżetu państwa, z części, której dysponentem jest Minister Obrony Narodowej.

2. Zwrot kosztów przewozu zwłok do miejscowości, w której zmarły żołnierz ma być pochowany, następuje w wysokości rzeczywiście poniesionych kosztów.

3. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz odbywał ostatnio służbę wojskową, organizuje pogrzeb i pokrywa jego koszty do wysokości 5-krotnej kwoty najniższego uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego obowiązującej w dniu śmierci żołnierza.

4. Członkom rodziny zmarłego żołnierza przysługuje jednorazowa odprawa w wysokości jednomiesięcznego uposażenia, a jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą wojskową – w wysokości trzymiesięcznego uposażenia.

5. Do obliczenia wysokości odprawy, o której mowa w ust. 4, przyjmuje się najniższą stawkę uposażenia zasadniczego żołnierza zawodowego w odpowiednim stopniu wojskowym, obowiązującej w dniu śmierci żołnierza.

6. Odprawę, o której mowa w ust. 4, wypłaca się małżonkowi, dzieciom, rodzicom lub rodzeństwu zmarłego żołnierza.

Art. 482. Przepisy art. 481 stosuje się odpowiednio w przypadku śmierci żołnierza innego niż żołnierz zawodowy, po zwolnieniu ze służby wojskowej, w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą wojskową.

Art. 483. Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) stawki uposażenia zasadniczego żołnierzy odbywających ćwiczenia wojskowe, żołnierzy pełniących służbę w aktywnej rezerwie oraz żołnierzy OT pełniących terytorialną służbę wojskową rotacyjnie, w kwotach dziennych – uwzględniając różne rodzaje służby wojskowej, a także stopień etatowy zajmowanego stanowiska służbowego lub posiadany stopień wojskowy;
- 2) wysokość dodatków do uposażenia zasadniczego – uwzględniając takie same rozwiązania dla wszystkich żołnierzy niezależnie od rodzaju odbywanej lub pełnionej służby wojskowej.

Art. 484. 1. W okresie choroby, urlopu i zwolnienia od zajęć służbowych żołnierz zachowuje prawo do pobieranego ostatnio uposażenia i innych należności pieniężnych, z uwzględnieniem powstałych w tym okresie zmian mających wpływ na wysokość uposażenia zasadniczego lub na prawo do dodatków i innych należności pieniężnych.

2. W razie nieobecności żołnierza OT w służbie pełnionej rotacyjnie spowodowanej chorobą żołnierzowi temu nie przysługuje prawo do uposażenia.

Art. 485. 1. Żołnierzowi, który został zawieszony w czynnościach służbowych albo tymczasowo aresztowany, zawieszają się od najbliższego terminu płatności wypłatę połowy uposażenia zasadniczego oraz wypłatę dodatków o charakterze stałym.

2. W przypadku umorzenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego albo uniewinnienia prawomocnym wyrokiem sądu lub orzeczeniem dyscyplinarnym żołnierz otrzymuje zawieszoną część uposażenia wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnieniem od dnia, w którym uposażenie stało się wymagalne, choćby umorzenie lub uniewinnienie nastąpiło po zwolnieniu żołnierza z czynnej służby wojskowej.

Art. 486. Żołnierzowi odbywającemu w czasie pełnienia służby wojskowej karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) nie wypłaca się uposażenia od najbliższego terminu płatności.

Art. 487. 1. Żołnierzowi, który samowolnie opuścił swoją jednostkę lub miejsce wykonywania obowiązków służbowych albo poza nimi pozostaje, zawieszają się wypłatę uposażenia. W przypadku uznania nieobecności za usprawiedliwioną wypłaca się żołnierzowi zawieszone uposażenie.

2. Za każdy dzień nieusprawiedliwionej nieobecności żołnierz traci prawo do 1/30 części uposażenia miesięcznego. Odpowiednią kwotę potrąca się przy najbliższej wypłacie uposażenia.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio w przypadku stwierdzenia zawinionej przez żołnierza niemożności pełnienia obowiązków służbowych.

Art. 488. Z uposażenia żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową, ćwiczenia wojskowe, pełniących służbę w aktywnej rezerwie albo pełniących służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny mogą być dokonywane potrącenia tylko na zaspokojenie roszczeń z tytułu szkody wyrządzonej jednostce wojskowej i kary pieniężne orzeczone w postępowaniu dyscyplinarnym, z tym że łączna wysokość potrąceń nie może przekroczyć 50% miesięcznego uposażenia.

Art. 489. Przepisu art. 488 nie stosuje się do zaliczek pobranych przez żołnierza do rozliczenia, które potrąca się z uposażenia i innych należności pieniężnych w pełnej wysokości, niezależnie od potrąceń dokonywanych z innych tytułów.

Art. 490. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) terminy płatności uposażenia, dodatków do uposażenia i innych należności pieniężnych oraz tryb ich wypłacania, uwzględniając sposób wypłaty określony w art. 476 ust. 2 i 3;
- 2) tryb pokrywania przez Siły Zbrojne kosztów pogrzebu żołnierzy niebędących żołnierzami zawodowymi, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach oraz mając na uwadze rodzaj wydatków składających się na koszty pogrzebu.

DZIAŁ XV

Odpowiedzialność majątkowa żołnierzy

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 491. Żołnierze w czynnej służbie wojskowej oraz żołnierze rezerwy ponoszą odpowiedzialność majątkową za szkody wyrządzone w mieniu Skarbu Państwa znajdującym się w dyspozycji jednostek wojskowych oraz innych jednostek organizacyjnych i komórek organizacyjnych, w których żołnierze pełnią służbę, wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych.

Art. 492. 1. W sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do odpowiedzialności majątkowej żołnierzy za szkody wyrządzone wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych, w zakresie przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej przez żołnierza, stosuje się przepisy działu czternastego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, a w pozostałym zakresie stosuje się przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny.

2. W przypadku wyrządzenia przez żołnierza szkody osobie trzeciej termin przedawnienia biegnie od dnia zaspokojenia roszczenia tej osoby przez Skarb Państwa.

Rozdział 2

Zasady odpowiedzialności majątkowej żołnierza

Art. 493. Żołnierz, który wskutek niewykonania lub nienależytego wykonania obowiązków służbowych ze swojej winy wyrządził szkodę w mieniu, o którym mowa w art. 491, ponosi odpowiedzialność majątkową w granicach rzeczywistej straty i tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego wynikła szkoda.

Art. 494. Dowódca (szef, komendant, dyrektor, kierownik, rektor) jednostki organizacyjnej, spełniającej funkcję organu zaopatrującego w mienie, zwany dalej „właściwym organem jednostki organizacyjnej”, jest obowiązany wykazać okoliczności uzasadniające odpowiedzialność majątkową żołnierza oraz wysokość wyrządzonej szkody.

Art. 495. Żołnierz nie ponosi odpowiedzialności majątkowej za szkodę:

- 1) w takim zakresie, w jakim inna osoba albo jednostka organizacyjna przyczyniła się do powstania szkody lub jej zwiększenia;
- 2) wynikłą w związku z działaniem w granicach dopuszczalnego ryzyka.

Art. 496. W przypadku wyrządzenia szkody przez kilku żołnierzy każdy z nich ponosi odpowiedzialność majątkową za część szkody, stosownie do przyczynienia się do niej i stopnia winy. Jeżeli nie jest możliwe ustalenie stopnia przyczynienia się poszczególnych żołnierzy do powstania szkody lub stopnia ich winy, odpowiadają oni w częściach równych.

Art. 497. Jeżeli żołnierz wyrządził szkodę nieumyślnie, jest obowiązany do zapłaty odszkodowania w wysokości rzeczywistej straty, jednak odszkodowanie nie może przewyższać kwoty trzymiesięcznego uposażenia przysługującego żołnierzowi.

Art. 498. Jeżeli naprawienie szkody wyrządzonej nieumyślnie następuje na podstawie ugody między właściwym organem jednostki organizacyjnej a żołnierzem, który wyrządził szkodę, wysokość odszkodowania może być obniżona, przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, a w szczególności stopnia winy żołnierza i jego dotychczasowego stosunku do obowiązków służbowych.

Art. 499. Jeżeli żołnierz wyrządził szkodę umyślnie, jest obowiązany do jej naprawienia w pełnej wysokości.

Art. 500. 1. Jeżeli żołnierz, wykonując obowiązki służbowe, wyrządził szkodę osobie trzeciej, obowiązany do naprawienia tej szkody jest Skarb Państwa reprezentowany przez jednostkę organizacyjną spełniającą funkcję organu zaopatrującego w mieniu jednostkę organizacyjną, w której żołnierz pełnił służbę w chwili wyrządzenia szkody.

2. Żołnierz ponosi odpowiedzialność majątkową przewidzianą w przepisach ustawy wobec Skarbu Państwa reprezentowanego przez jednostkę organizacyjną, która naprawiła szkodę.

Rozdział 3

Odpowiedzialność majątkowa za szkodę wyrządzoną w mieniu powierzonym żołnierzowi

Art. 501. 1. Żołnierz odpowiada, w granicach określonych w art. 493, za szkodę w mieniu powierzonym mu z obowiązkiem zwrotu albo wyliczenia się, zwanym dalej „mieniem powierzonym”.

2. Żołnierz może uwolnić się od odpowiedzialności majątkowej za szkodę w mieniu powierzonym, jeżeli wykaże, że powstała ona z przyczyn od niego niezależnych, a w szczególności skutek niezapewnienia przez jednostkę organizacyjną warunków umożliwiających prawidłowe zabezpieczenie powierzonego mienia.

Art. 502. 1. Żołnierze mogą przyjąć wspólną odpowiedzialność majątkową za mienie łącznie im powierzone. Podstawą łącznego powierzenia mienia jest umowa o wspólnej odpowiedzialności majątkowej zawarta przez żołnierzy, pod rygorem nieważności, w formie pisemnej z właściwym organem jednostki organizacyjnej, w której dyspozycji znajduje się powierzone mienie.

2. Żołnierze ponoszący wspólną odpowiedzialność majątkową odpowiadają w częściach określonych w umowie, a jeżeli umowa nie określa tych części – w częściach równych.

3. W przypadku ustalenia, że szkoda w całości albo w części została spowodowana przez niektórych żołnierzy, za całość szkody albo za stosowną jej część odpowiadają tylko żołnierze będący sprawcami szkody.

Art. 503. Do odpowiedzialności majątkowej, określonej w art. 501 i art. 502, stosuje się odpowiednio przepisy art. 495, art. 499 i art. 500.

Art. 504. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb powierzania żołnierzom mienia, o którym mowa w art. 501 ust. 1, uwzględniając w szczególności rodzaje mienia, które może być powierzone żołnierzowi, oraz terminy związane z jego przekazywaniem i zwrotem jednostce organizacyjnej;
- 2) sposób i tryb łącznego powierzania żołnierzom mienia, o którym mowa w art. 502 ust. 1, rodzaje mienia, które może być łącznie powierzane żołnierzom, oraz tryb zawierania i rozwiązywania umowy o wspólnej odpowiedzialności majątkowej żołnierzy, oraz wzór tej umowy, uwzględniając kwalifikacje żołnierzy i wykonywanych przez nich funkcji, z jednoczesnym wykluczeniem przypadków ich podległości służbowej.

Rozdział 4

Dochodzenie roszczeń o odszkodowanie

Art. 505. 1. Właściwy organ jednostki organizacyjnej, po stwierdzeniu szkody i ustaleniu jej wysokości, wzywa żołnierza do dobrowolnej zapłaty odszkodowania w określonym terminie albo złożenia pisemnego zobowiązania do zapłaty odszkodowania zawierającego co najmniej wskazanie danych żołnierza, oznaczenie szkody w mieniu, określenie kwoty zobowiązania i terminu jej płatności.

2. Jeżeli sprawcą szkody jest dowódca (szef, komendant, dyrektor, kierownik, rektor) jednostki organizacyjnej, czynności, o których mowa w ust. 1, wykonuje jego bezpośredni przełożony.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb stwierdzania szkody i ustalania jej wysokości,
- 2) wzór pisemnego zobowiązania żołnierza do zapłaty odszkodowania

– z uwzględnieniem konieczności zapewnienia sprawnego postępowania w tych sprawach oraz naprawienia szkody.

Art. 506. 1. Właściwy organ wojskowy, na wniosek żołnierza będącego sprawcą szkody, może w całości albo w części umorzyć należność stanowiącą odszkodowanie, odroczyć lub rozłożyć na raty jej spłatę, jeżeli przemawia za tym szczególna sytuacja materialna lub rodzinna żołnierza oraz pozwala na to uzasadniony interes poszkodowanej jednostki organizacyjnej.

2. Umorzenie należności, którą stanowi odszkodowanie, oraz odroczenie lub rozłożenie na raty spłaty należności następuje w drodze umowy zawartej między właściwym organem wojskowym a żołnierzem.

3. Jeżeli wysokość należności z tytułu odszkodowania nie przekracza dziesięciokrotności kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w roku poprzedzającym zawarcie umowy ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego dla celów naliczania odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych, organem wojskowym właściwym do zawarcia umów w sprawie odroczenia, rozłożenia na raty lub umorzenia spłaty odszkodowania jest dowódca (szef, komendant, dyrektor, kierownik, rektor) jednostki organizacyjnej posiadający uprawnienia dysponenta środków budżetowych.

4. Jeżeli wysokość odszkodowania przekracza dziesięciokrotność kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3, a nie przekracza dwudziestokrotności tej kwoty, do zawarcia umów, o których mowa w ust. 2, organem właściwym jest dowódca (szef, komendant, dyrektor, kierownik, rektor) jednostki organizacyjnej posiadający uprawnienia dysponenta środków budżetowych drugiego stopnia.

5. Jeżeli wysokość odszkodowania przekracza dwudziestokrotność kwoty przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 3, do zawarcia umów, o których mowa w ust. 2, organem właściwym jest Minister Obrony Narodowej.

6. Organ wymieniony w ust. 4 lub 5 jest również właściwy do zawarcia umów, o których mowa w ust. 2, jeżeli za wyrządzoną szkodę jest odpowiedzialny dowódca (szef, komendant, dyrektor, kierownik, rektor) jednostki organizacyjnej lub jego zastępca.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb zawierania umów w sprawie odraczania, rozkładania na raty lub umarzania spłaty odszkodowań oraz wzory tych umów, kierując się koniecznością właściwej weryfikacji sytuacji materialnej i rodzinnej żołnierza będącego sprawcą szkody oraz właściwością organów wojskowych właściwych do ich zawarcia.

Art. 507. Spory dotyczące odpowiedzialności majątkowej żołnierzy rozpoznają sądy pracy oraz sądy pracy i ubezpieczeń społecznych.

DZIAŁ XVI

Świadczenia odszkodowawcze pozostające w związku ze służbą wojskową

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 508. Ilekroć w niniejszym dziale jest mowa o wypadku, należy przez to rozumieć nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, pozostające w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej, z wyjątkiem terytorialnej służby wojskowej pełnionej dyspozycyjnie, które zaszło podczas lub w związku z:

- 1) wykonywaniem obowiązków służbowych albo poleceń przełożonych;
- 2) wykonywaniem czynności w interesie służby wojskowej, nawet bez polecenia przełożonych;
- 3) ratowaniem ludzi z grożącego niebezpieczeństwa albo ratowaniem mienia przed zniszczeniem lub zagarnięciem;
- 4) udziałem w pościgu lub ujęciu osób podejrzanych o popełnienie przestępstwa albo ochroną innych osób przed napaścią;
- 5) odbywaniem drogi do miejsca i z miejsca wykonywania czynności określonych w pkt 1 i 2.

Art. 509. 1. Świadczenia odszkodowawcze obejmują jednorazowe odszkodowanie przysługujące w razie wypadków lub chorób pozostających w związku ze służbą wojskową oraz odszkodowanie za przedmioty osobistego użytku utracone, całkowicie zniszczone lub uszkodzone wskutek wypadku pozostającego w związku ze służbą wojskową.

2. Świadczenia odszkodowawcze przysługują żołnierzowi, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, albo wskutek choroby powstałej w związku ze szczególnymi właściwościami lub warunkami służby wojskowej, zwanej dalej „chorobą”, jak również żołnierzowi, który poniósł szkodę majątkową wskutek wypadku, a także członkom rodziny żołnierza, który zmarł wskutek wypadku lub choroby.

3. Świadczenia odszkodowawcze przysługują również żołnierzowi rezerwy, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku.

4. Świadczenia odszkodowawcze przysługują żołnierzowi rezerwy, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku w okolicznościach wskazanych w art. 508 pkt 3 i 4.

5. Świadczenia odszkodowawcze przysługują również:

- 1) osobom powołanym do odbycia czynnej służby wojskowej i zwolnionym z tej służby, które uległy wypadkowi w drodze z miejsca zamieszkania do jednostki wojskowej lub z powrotem do miejsca zamieszkania;
- 2) członkom rodzin osób zmarłych wskutek wypadku, o których mowa w pkt 1.

Art. 510. Świadczenia odszkodowawcze przysługują następującym członkom rodziny żołnierza:

- 1) małżonkowi, z wyjątkiem przypadku orzeczonej separacji;
- 2) dzieciom własnym, dzieciom współmałżonka, dzieciom przysposobionym oraz przyjętym na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnukom, rodzeństwu i innym dzieciom, w tym również w ramach rodziny zastępczej, spełniającym w dniu śmierci żołnierza warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej;
- 3) rodzicom, osobom przysposabiającym, macosze i ojczymowi:
  - a) żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową – jeżeli bezpośrednio przed powołaniem do czynnej służby wojskowej prowadzili z nimi wspólne gospodarstwo domowe lub znacząco przyczyniali się do ich utrzymania,
  - b) innych żołnierzy niż wymienieni w lit. a – jeżeli w dniu śmierci żołnierza prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli żołnierz bezpośrednio przed śmiercią znacząco przyczyniał się do ich utrzymania– albo jeżeli ustalone zostało wyrokiem lub ugodą sądową prawo do alimentów ze strony tych żołnierzy.

Art. 511. Uszczerbek na zdrowiu, o którym mowa w art. 509 ust. 2, uważa się za:

- 1) stały – jeżeli powoduje upośledzenie czynności organizmu nierokujące poprawy;
- 2) długotrwały – jeżeli powoduje upośledzenie czynności organizmu na okres przekraczający 6 miesięcy mogące ulec poprawie.

Art. 512. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia i ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, wykaz chorób, z tytułu których przysługują świadczenia określone w niniejszym dziale, z uwzględnieniem szczególnych właściwości lub warunków służby wojskowej powodujących powstawanie tych chorób oraz ich związku z pełnioną służbą.

Art. 513. Świadczenia określone w niniejszym dziale nie przysługują:

- 1) w przypadku choroby lub wypadku, których wyłączną przyczyną było udowodnione przez właściwy organ umyślne lub rażąco niedbałe działanie albo zaniechanie żołnierza naruszające obowiązujące przepisy lub rozkazy, jeżeli jego przełożeni zapewnili warunki odpowiadające tym przepisom, a żołnierz posiadał umiejętności potrzebne do wykonywania określonych czynności i był należycie przeszkolony w zakresie znajomości tych przepisów;
- 2) w przypadku:
  - a) wypadku, któremu żołnierz uległ podczas:
    - pobytu na urlopie lub przepustce, z wyjątkiem odbywania drogi na urlop lub przepustkę i z powrotem oraz przypadków, o których mowa w art. 508 pkt 3 i 4,
    - samowolnego opuszczenia swojej jednostki wojskowej lub wyznaczonego miejsca przebywania albo samowolnego pozostawania poza nimi, z wyjątkiem przypadków, o których mowa w art. 508 pkt 3 i 4,
  - b) wypadku, do którego w znacznym stopniu przyczyniło się zachowanie żołnierza spowodowane jego stanem nietrzeźwości albo zażyciem środków odurzających lub substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków;
- 3) jeżeli uszczerbek na zdrowiu lub śmierć żołnierza zostały spowodowane przez niego umyślnie.

Art. 514. Świadczenia odszkodowawcze przewidziane w tym dziale przysługują niezależnie od świadczeń odszkodowawczych przewidzianych dla żołnierzy pełniących służbę wojskową poza granicami państwa.

Art. 515. W sprawach nieuregulowanych w niniejszym dziale stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

Rozdział 2

Jednorazowe odszkodowanie

Art. 516. Żołnierzowi, który wskutek wypadku albo choroby doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu, przysługuje jednorazowe odszkodowanie.

Art. 517. 1. Jednorazowe odszkodowanie przysługuje w wysokości 20% przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim roku, ogłaszanego do celów emerytalnych w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski” przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, stosowane, poczynając od drugiego kwartału każdego roku przez okres 1 roku, za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu. Wysokość jednorazowego odszkodowania ustala się na dzień wydania decyzji przyznającej to odszkodowanie.

2. Jeżeli wskutek pogorszenia się stanu zdrowia stały lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu będący następstwem wypadku lub choroby, który był podstawą przyznania jednorazowego odszkodowania, ulegnie zwiększeniu co najmniej o 10 punktów procentowych, jednorazowe odszkodowanie zwiększa się o 20% przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, za każdy procent uszczerbku na zdrowiu przewyższający procent, według którego ustalone było to odszkodowanie.

3. Jednorazowe odszkodowanie ulega zwiększeniu o kwotę stanowiącą 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w ust. 1, jeżeli żołnierz wskutek wypadku lub choroby został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy oraz niezdolnego do samodzielnej egzystencji.

4. Przepis ust. 3 stosuje się odpowiednio, jeżeli rencista lub inwalida wskutek pogorszenia się stanu zdrowia w następstwie wypadku lub choroby zostanie uznany za całkowicie niezdolnego do pracy oraz niezdolnego do samodzielnej egzystencji.

5. Kwotę jednorazowego odszkodowania zaokrągla się do pełnych złotych.

Art. 518. 1. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania jest uprawniony tylko jeden członek rodziny zmarłego żołnierza, jednorazowe odszkodowanie przysługuje w wysokości:

- 1) 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionymi są małżonek lub dziecko;
- 2) 9-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionym jest inny członek rodziny.

2. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni równocześnie:

- 1) małżonek i jedno lub więcej dzieci – odszkodowanie to przysługuje w wysokości ustalonej w ust. 1 pkt 1, zwiększonej o 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia na każde dziecko;
- 2) dwoje lub więcej dzieci – odszkodowanie to przysługuje w wysokości określonej w ust. 1 pkt 1, zwiększonej o 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia na drugie i każde następne dziecko.

3. Jeżeli obok małżonka lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich odszkodowanie przysługuje w wysokości 3,5-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom zgodnie z ust. 1 pkt 1 lub ust. 2.

4. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni tylko członkowie rodziny inni niż małżonek lub dzieci, odszkodowanie to przysługuje w wysokości ustalonej według zasad określonych w ust. 1 pkt 2, zwiększonej o 3,5-krotność przeciętnego wynagrodzenia na drugiego i każdego następnego uprawnionego.

5. Kwotę jednorazowego odszkodowania, ustaloną zgodnie z ust. 2 lub 4, dzieli się w równych częściach między uprawnionych.

Art. 519. 1. Jednorazowe odszkodowanie przysługuje, jeżeli żołnierz:

- 1) doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku w ciągu 3 lat od dnia wypadku;
- 2) doznał uszczerbku na zdrowiu wskutek choroby nie później niż w ciągu 3 lat od dnia zwolnienia ze służby wojskowej;
- 3) zmarł wskutek:
  - a) wypadku w ciągu 3 lat od dnia wypadku lub
  - b) choroby w ciągu 3 lat od dnia ustalenia uszczerbku na zdrowiu wskutek tej choroby.

2. Zwiększenie jednorazowego odszkodowania przysługuje, jeżeli zmiany w stanie zdrowia żołnierza uzasadniające zwiększenie odszkodowania nastąpiły w terminach określonych w ust. 1 pkt 1 i 2.

Art. 520. W szczególnie uzasadnionych przypadkach Minister Obrony Narodowej może przyznać:

- 1) żołnierzowi albo członkowi rodziny zmarłego żołnierza – jednorazowe odszkodowanie wyższe niż określone w art. 517 albo art. 518;
- 2) członkowi rodziny zmarłego żołnierza niespełniającemu warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej albo innej osobie bliskiej – jednorazowe odszkodowanie na zasadach określonych w art. 518;
- 3) członkom rodziny żołnierza, który zginął w czasie pełnienia służby wojskowej – jednorazowe odszkodowanie w wysokości określonej w art. 518.

Art. 521. 1. Jeżeli wypadek, któremu uległ żołnierz, został spowodowany przez inną osobę w wyniku popełnienia przez nią umyślnego przestępstwa lub wykroczenia, szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji może dochodzić od sprawcy zwrotu wypłaconego jednorazowego odszkodowania.

2. Okoliczności, o których mowa w ust. 1, stwierdza się na podstawie prawomocnego orzeczenia sądu.

Rozdział 3

Odszkodowanie za utracone całkowicie, zniszczone lub uszkodzone przedmioty osobistego użytku oraz przedmioty służące do wykonywania zawodu

Art. 522. 1. Żołnierzowi, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku, a w wypadku jego śmierci wskutek takiego wypadku – członkom jego rodziny uprawnionym do odszkodowania, o których mowa w art. 510, przysługuje odszkodowanie za udowodnione szkody poniesione wskutek utraty, całkowitego zniszczenia lub uszkodzenia w związku z wypadkiem przedmiotów osobistego użytku, jak również przedmiotów służących do wykonywania zawodu, z wyjątkiem pojazdów samochodowych oraz wartości pieniężnych.

2. Odszkodowanie za utracone, całkowicie zniszczone lub uszkodzone przedmioty osobistego użytku oraz przedmioty służące do wykonywania zawodu przysługuje również żołnierzowi, który poniósł szkodę wskutek wypadku.

Art. 523. 1. Wysokość odszkodowania za utracone, całkowicie zniszczone lub uszkodzone przedmioty, o których mowa w art. 522, ustala się na podstawie ich ceny rynkowej z dnia orzekania o odszkodowaniu, z uwzględnieniem stopnia zużycia tych przedmiotów.

2. W przypadku wyłącznego uszkodzenia przedmiotów odszkodowanie stanowi równowartość kosztów przywrócenia ich do stanu używalności; jeżeli jednak stopień uszkodzenia jest znaczny albo koszty naprawy przekraczałyby wartość uszkodzonego przedmiotu, przyznaje się odszkodowanie w wysokości określonej w ust. 1.

Rozdział 4

Postępowanie w sprawie odszkodowania

Art. 524. 1. W razie wypadku dowódca jednostki wojskowej, w której poszkodowany żołnierz pełni służbę, powołuje niezwłocznie komisję wypadkową w celu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku.

2. Jeżeli z okoliczności wypadku wynika uzasadnione przypuszczenie, że żołnierz znajdował się w stanie nietrzeźwości albo po użyciu alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków, właściwy organ kieruje go na badanie niezbędne do ustalenia zawartości alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych lub innych podobnie działających substancji lub środków w organizmie; odmowa poddania się badaniu lub inne zachowanie uniemożliwiające jego przeprowadzenie powodują pozbawienie prawa do świadczeń, chyba że żołnierz udowodni, iż miały miejsce przyczyny, które uniemożliwiły poddanie się temu badaniu.

3. Koszty badań, o których mowa w ust. 2, ponosi organ kierujący na badania.

Art. 525. 1. O uszczerbku na zdrowiu żołnierza wskutek wypadku lub choroby, a także o związku śmierci żołnierza ze służbą wojskową wskutek wypadku lub choroby orzekają nieodpłatnie wojskowe komisje lekarskie.

2. O uznaniu za całkowicie niezdolnego do pracy oraz niezdolnego do samodzielnej egzystencji orzekają:

- 1) w odniesieniu do rencisty – wojskowe komisje lekarskie;
- 2) w odniesieniu do inwalidy – lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

3. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) właściwość miejscową i tryb postępowania wojskowych komisji lekarskich, w tym sposób ustalania uszczerbku na zdrowiu żołnierza oraz związku jego śmierci ze służbą wojskową wskutek wypadku lub choroby, jak również sposób ustalania zwiększenia uszczerbku na zdrowiu, terminy badań lekarskich, tryb kierowania na te badania, tryb wydawania orzeczeń oraz zatwierdzania projektów orzeczeń, niezbędne elementy orzeczenia, a także tryb rozpatrywania odwołań i sprzeciwów od tych orzeczeń,
- 2) niezbędną dokumentację lekarską i inne dokumenty, w tym dotyczące przebiegu i warunków służby wojskowej żołnierza, mogące stanowić podstawę orzeczenia wojskowej komisji lekarskiej,
- 3) wykaz norm oceny uszczerbku na zdrowiu oraz wzór skierowania do wojskowych komisji lekarskich, jak również wzory orzeczeń wydawanych przez te komisje w sprawach uszczerbku na zdrowiu lub śmierci żołnierza wskutek wypadku albo choroby

– kierując się ochroną interesów osób poszkodowanych wskutek wypadku lub choroby żołnierza oraz koniecznością sprawnego i terminowego prowadzenia postępowań.

Art. 526. Postępowanie w sprawie świadczeń odszkodowawczych wszczyna się na wniosek osoby zainteresowanej albo z urzędu.

Art. 527. 1. Prawo do świadczenia odszkodowawczego i jego wysokość ustala, w drodze decyzji, Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

2. Jeżeli wypadkowi uległ Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji, Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, dowódca rodzajów Sił Zbrojnych, dowódca wojsk, dowódca (szef) jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanej albo ich zastępcy – decyzję, o której mowa w ust. 1, wydaje Minister Obrony Narodowej.

3. Przy podejmowaniu decyzji w sprawie, w której pomimo dolożenia najwyższej staranności nie można ustalić okoliczności wypadku, któremu żołnierz uległ w warunkach zbliżonych do działań wojennych, właściwy organ, o którym mowa w ust. 1 i 2, rozstrzyga wątpliwości na korzyść poszkodowanego.

4. Od decyzji i postanowień organów, o których mowa w ust. 1 i 2, w sprawach odszkodowań przysługuje osobie zainteresowanej odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych na zasadach i w terminach określonych w przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.²³⁾).

5. Odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych przysługuje także w przypadku, gdy właściwy organ nie wyda decyzji w terminie 60 dni od dnia otrzymania orzeczenia o ustaleniu stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

6. Od decyzji wydanej w trybie art. 520 odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych nie przysługuje.

Art. 528. Organy administracji publicznej, organy prokuratury i inne organy państwowe, podmioty lecznicze oraz instytucje ubezpieczeniowe są obowiązane udzielać organom, o których mowa w art. 527 ust. 1 i 2, na ich żądanie, informacji niezbędnych do ustalenia okoliczności mających znaczenie w prowadzonych postępowaniach w sprawach dotyczących odszkodowań.

Art. 529. Świadczenia odszkodowawcze wypłaca dowódca jednostki wojskowej, na którego zaopatrzeniu pozostaje Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

Art. 530. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb postępowania w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków przez właściwe organy, w tym tryb zgłaszania przez osoby zainteresowane zastrzeżeń do ustaleń tych organów, jak również tryb postępowania w przypadku ujawnienia choroby,
- 2) tryb przyznawania i wypłaty odszkodowań, terminy postępowania w tych sprawach oraz przypadki, w których postępowanie w sprawie odszkodowania prowadzi się z urzędu, jak również sposób doręczeń decyzji dotyczących odszkodowań,
- 3) wzory dokumentów sporządzanych w toku postępowania w sprawie ustalania okoliczności i przyczyn wypadków oraz postępowania o przyznanie i wypłatę odszkodowania,
- 4) tryb postępowania w sprawach, o których mowa w art. 520

– mając na względzie ochronę interesów osób poszkodowanych wskutek wypadku lub choroby żołnierza oraz konieczność sprawnego i terminowego prowadzenia postępowań i wypłaty odszkodowań.

²³⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328 i 2459 oraz z 2022 r. poz. 1, 366, 480, 807, 830, 974, 1098, 1301, 1371, 1692 i 1855.

DZIAŁ XVII

Służba wojskowa w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny

Art. 531. 1. Żołnierzy rezerwy, których w pierwszej kolejności przewiduje się powołać do służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, przeznaczają się do tej służby przez nadanie w czasie pokoju przydziału mobilizacyjnego na stanowiska służbowe lub do pełnienia funkcji wojskowych, które są określone w etacie jednostki wojskowej i występują w czasie wojny.

2. Przydział mobilizacyjny może zostać nadany również żołnierzowi w służbie wojskowej w dniu jego zwolnienia z tej służby, ze skutkiem następującym po dniu zwolnienia ze służby.

3. Przydział mobilizacyjny nadaje się na wolne stanowisko służbowe lub do pełnienia nieobsadzonej funkcji wojskowej, a w razie potrzeby również na stanowiska lub funkcje, na które nadano już taki przydział.

4. Przydziałów mobilizacyjnych nie nadaje się osobom, które są wyłączone od obowiązku pełnienia służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, oraz osobom, którym odroczone obowiązek służby wojskowej.

5. Pracownikom resortu obrony narodowej nadaje się pracownicze przydziały mobilizacyjne na stanowiska określone w etacie jednostki wojskowej albo komórki organizacyjnej występujące w czasie wojny.

6. W razie potrzeby również pracownikom zatrudnionym u innych pracodawców oraz innym osobom niebędącym pracownikami mogą być nadawane w czasie pokoju pracownicze przydziały mobilizacyjne na stanowiska pracownicze, które są określone w etacie jednostki wojskowej i występują w czasie wojny.

7. Pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych nie nadaje się osobom, które:

- 1) nie ukończyły 18 lat życia;
- 2) ukończyły 60 lat życia, z wyjątkiem osób zatrudnionych w jednostce wojskowej albo komórce organizacyjnej, które wyraziły zgodę na nadanie im tego przydziału;
- 3) posiadają nadany przydział mobilizacyjny;
- 4) są sędziami, asesorami sądowymi lub prokuratorami;
- 5) są funkcjonariuszami Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Ochrony Kolei, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej lub pracownikami specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych w jednostkach organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez ministrów, kierowników urzędów centralnych, wojewodów, Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Krajową Radę Radiofonii i Telewizji;
- 6) są wyłączone od obowiązku pełnienia służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;
- 7) zostały uznane za trwale lub długotrwale niezdolne do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników lub za całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji albo całkowicie niezdolne do pracy na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub zaliczone do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

8. Przydziały mobilizacyjne oraz pracownicze przydziały mobilizacyjne nadaje oraz uchyla szef wojskowego centrum rekrutacji, działając w porozumieniu z dowódcą jednostki wojskowej, a w przypadku stanowisk określonych w etacie komórek organizacyjnych, w porozumieniu z Dyrektorem Generalnym urzędu obsługującego Ministra Obrony Narodowej.

9. Nadanie przydziału mobilizacyjnego oraz pracowniczego przydziału mobilizacyjnego następuje w formie karty mobilizacyjnej. Osoba, której nadano przydział mobilizacyjny lub pracowniczy przydział mobilizacyjny, jest obowiązana przyjmując kartę mobilizacyjną.

10. W karcie mobilizacyjnej określa się co najmniej datę jej wydania, organ wydający, dane osobowe żołnierza rezerwy, pracownika lub innej osoby niebędącej pracownikiem, w tym stopień wojskowy, imię i nazwisko, dane jednostki wojskowej albo komórki organizacyjnej, w tym nazwę, adres, numer mobilizacyjny, pododdział, przydział mobilizacyjny lub pracowniczy przydział mobilizacyjny, a także termin i miejsce stawienia się do jednostki wojskowej albo komórki organizacyjnej, pouczenie o skutkach uchylania się odpowiednio od obowiązku służby wojskowej lub pracy, sposób postępowania w przypadku utraty karty oraz w przypadku niemożliwości stawienia się w miejscu określonym w tej karcie, a także wykaz przedmiotów użytku osobistego, które żołnierz rezerwy, pracownik lub inna osoba niebędąca pracownikiem powinna zabrać ze sobą, stawiając się do jednostki wojskowej albo komórki organizacyjnej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

11. Kartę mobilizacyjną szef wojskowego centrum rekrutacji doręcza w trybie określonym w art. 39 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

12. Kartę mobilizacyjną można również doręczyć żołnierzom w czasie pełnienia lub odbywania służby wojskowej oraz pełnienia zawodowej służby wojskowej w miejscu pełnienia służby, a pracownikom zatrudnionym w jednostkach wojskowych albo komórkach organizacyjnych – w miejscu pracy.

13. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb i warunki nadawania i uchylania przydziałów mobilizacyjnych oraz pracowniczych przydziałów mobilizacyjnych oraz warunki, jakie powinni spełniać żołnierze rezerwy, pracownicy lub inne osoby niebędące pracownikami do przeznaczenia ich do służby wojskowej lub pracy w jednostkach wojskowych albo komórkach organizacyjnych w razie ogłoszenia mobilizacji lub w czasie wojny oraz wzory kart mobilizacyjnych, uwzględniając konieczność zapewnienia mobilizacyjnego rozwinięcia Sił Zbrojnych oraz mając na uwadze konieczność sprawnego i prawidłowego przeprowadzenia procesu mobilizacji.

Art. 532. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny osoby uznane za zdolne do służby wojskowej mogą być w każdym czasie powołane do służby wojskowej.

2. Do służby wojskowej mogą być powołane również inne osoby, które zgłosiły się do pełnienia tej służby w drodze zaciągu ochotniczego i które stawały do kwalifikacji wojskowej, zdolne do pełnienia służby wojskowej.

3. Do pełnienia służby wojskowej mogą zgłaszać się, w drodze zaciągu ochotniczego, również osoby, które nie stawały do kwalifikacji wojskowej, oraz osoby niepodlegające obowiązkowi służby wojskowej, pod warunkiem że ukończyły 18 lat i nie ukończyły:

- 1) w przypadku mężczyzn – 60 lat;
- 2) w przypadku kobiet – 50 lat.

4. Osoby, o których mowa w ust. 2 i 3, zgłaszają się w sprawach zaciągu ochotniczego do właściwego, ze względu na ich miejsce stałego pobytu lub pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące, szefa wojskowego centrum rekrutacji.

5. Zaciąg ochotniczy przeprowadza szef wojskowego centrum rekrutacji właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego ochotnika trwającego ponad 3 miesiące.

6. Obywatele polscy mający stałe miejsce zamieszkania za granicą w sprawach zaciągu ochotniczego zgłaszają się do konsula Rzeczypospolitej Polskiej.

7. W ramach zaciągu ochotniczego nie powołuje się do służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny osób, które nie podlegają obowiązkowi tej służby.

8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przeprowadzania zaciągu ochotniczego, z uwzględnieniem sytuacji, w których przeprowadzany będzie zaciąg, oraz konieczności zapewnienia sprawnego i prawidłowego przeprowadzenia procesu tego zaciągu.

Art. 533. 1. Powołanie do służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny następuje za pomocą kart powołania lub w drodze podania informacji o powołaniu do publicznej wiadomości. Zorganizowanie doręczania i doręczanie kart powołania oraz podanie informacji o powołaniu do publicznej wiadomości należy do wójtów, burmistrzów albo prezydentów miast.

2. Karta powołania zawiera co najmniej: imię i nazwisko, numer PESEL, adres zamieszkania osoby powołanej do służby pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, czas i miejsce stawienia się do tej służby, pouczenie o skutkach uchylenia się od służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny i o postępowaniu w razie utraty karty powołania lub w przypadku niemożności stawienia się do tej służby oraz wykaz dokumentów i przedmiotów użytku osobistego, które osoba powołana powinna zabrać ze sobą, stawiając się do tej służby.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, doręczenie kart powołania może nastąpić również przez jednostki wojskowe, jednostki organizacyjne Poczty Polskiej Spółki Akcyjnej lub Policję.

4. Karty powołania w uzasadnionych przypadkach mogą być doręczane również w dniach ustawowo wolnych od pracy i o każdej porze doby.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty powołania do służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawnego i prawidłowego powołania do tej służby.

6. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw administracji publicznej oraz ministrem właściwym do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb doręczania kart powołania do służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny i podawania informacji o tym powołaniu do publicznej wiadomości, tryb postępowania organów jednostek wojskowych, Policji i Poczty Polskiej Spółki Akcyjnej w tym zakresie oraz sposób pokrywania kosztów związanych z doręczeniem dokumentów powołania i podawaniem informacji o powołaniu do publicznej wiadomości, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach.

Art. 534. 1. W czasie pokoju dowódca jednostki wojskowej nadaje i uchyla przydziały mobilizacyjne na stanowiska służbowe lub funkcje wojskowe określone w etacie jednostki wojskowej żołnierzom w służbie wojskowej, którzy będą pełnili służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny na stanowiskach służbowych lub funkcjach wojskowych innych niż te, które zajmują w czasie pokoju.

2. W przydziale mobilizacyjnym określa się stanowisko służbowe lub funkcję wojskową oraz nazwę lub numer jednostki wojskowej, w której żołnierz będzie pełnił służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

3. Przydział mobilizacyjny wygasa z mocy prawa z dniem zwolnienia żołnierza ze służby wojskowej, a pracowniczy przydział mobilizacyjny – z dniem rozwiązania stosunku pracy.

4. Żołnierzowi odbywającemu zasadniczą służbę wojskową lub służbę w aktywnej rezerwie można nie nadawać imieniem oznaczonego przydziału mobilizacyjnego, jeżeli dla stanowiska służbowego lub funkcji wojskowej, którą zajmuje lub pełni ten żołnierz, dowódca jednostki wojskowej określił taki przydział.

5. Wyznaczenie żołnierza w czasie pokoju na stanowisko służbowe lub funkcję wojskową, na których również będzie pełnił służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, jest równoznaczne z nadaniem temu żołnierzowi przydziału mobilizacyjnego na to stanowisko lub funkcję.

6. Przydziałów mobilizacyjnych dowódca jednostki wojskowej nie nadaje żołnierzom zawodowym, które nadawane są zgodnie z art. 545 ust. 1, oraz żołnierzom rezerwy, które nadawane są zgodnie z art. 531 ust. 1.

7. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze zarządzenia, warunki i tryb nadawania oraz uchylania przydziałów mobilizacyjnych żołnierzom w służbie wojskowej pełnionej w czasie pokoju oraz właściwość organów wojskowych w tych sprawach, uwzględniając niejawną charakter tego zarządzenia.

Art. 535. 1. Osoby posiadające przydział mobilizacyjny są obowiązane w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny stawić się w miejscu i czasie określonych w karcie mobilizacyjnej. Osoby posiadające pracowniczy przydział mobilizacyjny są obowiązane stawić się w miejscu i czasie określonych w karcie mobilizacyjnej, w razie ogłoszenia mobilizacji, w czasie stanu wojennego oraz w czasie wojny.

2. Żołnierze rezerwy, o których mowa w art. 531 ust. 1, stają się z mocy prawa po ogłoszeniu mobilizacji lub w czasie wojny żołnierzami w czynnej służbie wojskowej z chwilą stawienia się do tej służby w określonych miejscu i czasie.

3. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny dotychczasowy stosunek pracy pracownika, któremu nadano pracowniczy przydział mobilizacyjny do jednostki wojskowej, z dniem jego stawienia się do tej jednostki, określonym w karcie mobilizacyjnej, ulega zawieszeniu na czas wykonywania zadań wynikających z przydziału, nie dłużej niż na czas do dnia ogłoszenia demobilizacji.

4. Z dniem ogłoszenia mobilizacji lub z dniem, w którym rozpoczyna się czas wojny, określonym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 7, dowódca jednostki wojskowej rozwiązuje stosunek pracy z pracownikiem tej jednostki, któremu nie nadano pracowniczego przydziału mobilizacyjnego. Pracownikowi temu wypłaca się świadczenia należne pracownikom z tytułu rozwiązania z nimi stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy.

5. Pracownik, o którym mowa w ust. 3, inna osoba niebędąca pracownikiem po stawieniu się w jednostce wojskowej w dniu określonym w karcie mobilizacyjnej oraz pracownik komórki organizacyjnej staje się z mocy prawa osobą cywilną wchodzącą w skład personelu Sił Zbrojnych, w rozumieniu obowiązujących Rzeczpospolitą Polską przepisów prawa międzynarodowego.

6. Do osób świadczących po ogłoszeniu mobilizacji, w stanie wojennym lub w dniu, w którym rozpoczyna się czas wojny, określonym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 7, pracę w jednostkach wojskowych oraz komórkach organizacyjnych na podstawie pracowniczego przydziału mobilizacyjnego, w tym w zakresie ich obowiązków i uprawnień, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące osób pełniących służbę w jednostkach zmilitaryzowanych. Do osób tych nie stosuje się przepisów dotyczących powszechnego obowiązku wykonywania pracy, o którym mowa w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej.

Art. 536. Żołnierze odbywający czynną służbę wojskową w dniu ogłoszenia mobilizacji lub w dniu, w którym rozpoczyna się czas wojny, określonym przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie art. 24 ust. 1 pkt 7, a także żołnierze powołani do tej służby na podstawie art. 531 i art. 532 ust. 2 pozostają w czynnej służbie wojskowej do czasu zwolnienia.

Art. 537. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny żołnierze powołani do służby wojskowej mogą być przeznaczeni do pełnienia tej służby w jednostkach zmilitaryzowanych.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb przeznaczania żołnierzy powołanych do służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, do służby w jednostkach zmilitaryzowanych, z uwzględnieniem sytuacji, w których następuje nadanie przeznaczenia do służby, oraz specyfiki i rodzaju jednostek, w których służba ta będzie pełniona.

Art. 538. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny duchowni, z wyjątkiem wybieranych na określoną kadencję, mogą być powołani do służby wojskowej wyłącznie do pełnienia funkcji kapelanów wojskowych.

2. W razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny słuchacze seminariów i szkół duchownych oraz członkowie zakonów mogą być powołani do służby wojskowej wyłącznie do służby sanitarnej.

Art. 539. 1. Przeprowadzenie kwalifikacji wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny zarządza Minister Obrony Narodowej.

2. Do przeprowadzania kwalifikacji wojskowej są właściwi szefowie wojskowych centrów rekrutacji.

3. Szefowie wojskowych centrów rekrutacji powołują powiatowe i wojewódzkie komisje lekarskie.

4. Orzeczenia powiatowych komisji lekarskich są ostateczne.

5. Orzeczenie powiatowej komisji lekarskiej może być zmienione lub uchylone przez wojewódzką komisję lekarską tylko w trybie nadzoru, jeżeli zostało wydane z naruszeniem przepisów prawa lub jest oczywiście błędne.

6. Do przeprowadzenia kwalifikacji wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny stosuje się odpowiednio przepisy art. 56–59, z zastrzeżeniem, że przewidziane w tych przepisach kompetencje starosty oraz wójta (burmistrza, prezydenta miasta) przysługują szefowi wojskowego centrum rekrutacji.

Art. 540. Odroczenia czynnej służby wojskowej udziela się tylko ze względu na stan zdrowia na czas ustalony przez powiatową komisję lekarską, nie dłuższy jednak niż 6 miesięcy. Po upływie tego okresu osoba korzystająca z odroczenia obowiązana jest stawić się ponownie przed właściwą komisją lekarską.

Art. 541. 1. Nie powołuje się do służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny osób, które zostały wyłączone z obowiązku jej pełnienia.

2. Wyłączenia dokonuje szef wojskowego centrum rekrutacji, a w przypadku żołnierzy pełniących czynną służbę wojskową dowódca jednostki wojskowej.

3. Wyłączenia dokonuje się również w czasie pokoju.

4. W czasie pokoju nie podlegają wyłączeniu osoby, o których mowa w ust. 5 pkt 1 lit. b, które dobrowolnie zgłosiły się do pełnienia czynnej służby wojskowej.

5. Wyłączenie następuje:

1) z urzędu i dotyczy osób, które:

a) wykonują mandat posła albo senatora,

b) wykonują mandat radnego,

c) zajmują kierownicze stanowiska państwowe określone w art. 2 ustawy z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 1215 i 1459) lub stanowiska organów administracji publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego,

d) ze względu na posiadane kwalifikacje lub zajmowane stanowiska są niezbędne dla zapewnienia obrony lub bezpieczeństwa państwa;

2) na wnioski i dotyczy osób, których powołanie do służby wojskowej, o której mowa w ust. 1, groziłoby zaprzestaniem lub poważnym zakłóceniem pracy urzędu państwowego lub samorządowego albo działalności gospodarczej przedsiębiorcy niezbędnej dla zapewnienia obrony lub bezpieczeństwa państwa.

6. Podstawę wyłączenia z urzędu stanowi pisemne zawiadomienie (imienny wykaz osób) przekazane przez Kancelarię Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelarię Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz kierowników urzędów jednostek samorządu terytorialnego w stosunku do osób, o których mowa w ust. 5 pkt 1 lit. a, lub kierowników urzędów państwowych lub urzędów jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorców, pracodawców lub innych podmiotów uprawnionych do zatrudnienia lub nawiązania stosunku służbowego w stosunku do osób, o których mowa w ust. 5 pkt 1 lit. c i d.

7. Podstawę wyłączenia na wniosek stanowi pisemny udokumentowany wniosek kierowników urzędów państwowych lub samorządowych albo przedsiębiorców w stosunku do osób, o których mowa w ust. 5 pkt 2.

8. Informacja o wyłączeniu podlega zamieszczeniu w ewidencji wojskowej.

9. Odmowa dokonania wyłączenia na wniosek lub jej uchylenie w czasie pokoju stanowi decyzję administracyjną, od której służy wnioskodawcy odwołanie do Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

10. Osoby wyłączone z obowiązku jej pełnienia powiadamiają szefa wojskowego centrum rekrutacji o okolicznościach mających wpływ na to wyłączenie w terminie 30 dni od dnia ich powstania, przedstawiając do wglądu stosowne dokumenty.

11. W przypadku ustania przyczyn wyłączenia wygasa ono z mocy prawa.

12. Odmowa dokonania wyłączenia może nastąpić, jeżeli istnieje potrzeba uzupełnienia Sił Zbrojnych stanem osobowym, a w ewidencji wojskowej nie występują zasoby osób, którym z racji posiadanego wieku, stopnia wojskowego, wykształcenia, kwalifikacji, stanu zdrowia lub miejsca zamieszkania można nadać przydział mobilizacyjny lub pracowniczy przydział mobilizacyjny.

13. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb wyłączenia od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej, szczegółowy wykaz kwalifikacji lub stanowisk, których posiadanie lub zajmowanie powoduje wyłączenie z urzędu, wzory zawiadomień i wniosków w sprawie wyłączenia, uwzględniając konieczność uzupełnienia stanu osobowego Sił Zbrojnych na wypadek ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny oraz nakłady poniesione przez Siły Zbrojne na wyszkolenie żołnierzy rezerwy.

Art. 542. 1. Pracownikowi resortu obrony narodowej, któremu został nadany pracowniczy przydział mobilizacyjny, mogą być przyznane świadczenia socjalno-bytowe w postaci pomocy finansowej i rzeczowej na zakup lub dofinansowanie usług związanych z wypoczynkiem albo rehabilitacją pracownika resortu obrony narodowej lub członków jego rodziny.

2. W przypadku zbiegu uprawnień do świadczeń socjalno-bytowych przysługujących na mocy niniejszej ustawy i innych przepisów pracownikowi resortu obrony narodowej przysługują świadczenia dla niego korzystniejsze.

3. Wysokość świadczeń, o których mowa w ust. 1, jest uzależniona od wysokości dochodu uzyskiwanego przez pracownika resortu obrony narodowej w przeliczeniu na członka rodziny.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, rodzaj, wysokość i zakres świadczeń socjalno-bytowych, a także sposób i tryb przyznawania świadczeń oraz członków rodziny uwzględnianych przy ustalaniu uprawnień do tych świadczeń, uwzględniając sprawność i efektywność postępowania w tym zakresie oraz wysokość dochodów osób ubiegających się o te świadczenia.

Art. 543. 1. Pracownikom resortu obrony narodowej, którym nadano pracowniczy przydział mobilizacyjny, o którym mowa w art. 531 ust. 5, przysługuje dodatek za przydział mobilizacyjny.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, wysokość, szczegółowe warunki i tryb przyznawania dodatku za przydział mobilizacyjny, uwzględniając rodzaje stanowisk służbowych, na które przyznany został przydział.

Art. 544. Żołnierze odbywający służbę wojskową w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny są objęci obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

DZIAŁ XVIII

Służba wojskowa żołnierzy zawodowych w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny

Art. 545. 1. Żołnierzom zawodowym, którzy w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny będą pełnili służbę wojskową na stanowiskach służbowych innych niż te, które zajmują w czasie pokoju, nadaje się przydziały mobilizacyjne na stanowiska przewidziane do objęcia w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny.

2. Przydziały mobilizacyjne, o których mowa w ust. 1, dotyczą również stanowisk w międzynarodowych strukturach wojskowych.

3. W przydziale mobilizacyjnym określa się stanowisko służbowe żołnierza zawodowego w jednostce wojskowej.

4. W przydziale mobilizacyjnym do międzynarodowych struktur wojskowych określa się stanowisko służbowe żołnierza zawodowego na czas wojny oraz jednostkę organizacyjną istniejącą w czasie pokoju, której powierzono zadania związane z administrowaniem żołnierzami zawodowymi pełniącymi służbę na stanowiskach służbowych w międzynarodowej strukturze wojskowej, oraz jej miejsce stałej dyslokacji.

5. Przydział mobilizacyjny żołnierzowi zawodowemu nadaje się w formie rozkazu personalno-mobilizacyjnego.

6. Rozkaz personalno-mobilizacyjny wydają w czasie pokoju organy, o których mowa w art. 196.

7. Doręczenie żołnierzowi zawodowemu rozkazu personalno-mobilizacyjnego jest równoznaczne z nadaniem przydziału mobilizacyjnego.

8. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb nadawania oraz unieważniania przydziałów mobilizacyjnych żołnierzom, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach.

Art. 546. 1. Żołnierze zawodowi, którym nadano przydziały mobilizacyjne, w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny stawiają się niezwłocznie do pełnienia służby wojskowej w jednostkach wojskowych, do których nadano im przydziały mobilizacyjne.

2. Dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zawodowy pełni służbę w czasie pokoju, niezwłocznie kieruje żołnierza, o którym mowa w ust. 1, zgodnie z posiadany przez niego przydziałem mobilizacyjnym, a ubycie żołnierza stwierdza w rozkazie dziennym.

3. Objęcie przez żołnierza zawodowego stanowiska służbowego określonego w nadanym przydziale mobilizacyjnym stwierdza w rozkazie dziennym dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz objął stanowisko służbowe. Stwierdzenie to jest równoznaczne ze zwolnieniem z dotychczas zajmowanego stanowiska służbowego.

Art. 547. Do żołnierzy zawodowych, w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, nie stosuje się art. 96 ust. 1, art. 103, art. 105, art. 106, art. 122, art. 127, art. 138, art. 140 ust. 1–4, 10, 11 i 15–19, art. 185–190, art. 192–202, art. 222 ust. 1, art. 226–236, art. 239, art. 271–286, art. 288 ust. 1, 13–21 i 23, art. 291–298, art. 335, art. 336, art. 338, art. 430–433, art. 435, art. 437 ust. 3 i 4, art. 438, art. 439, art. 440 ust. 2, 4 i 5, art. 441–454, art. 458–467 i art. 470.

Art. 548. 1. Żołnierze zawodowi pełniący zawodową służbę wojskową w czasie pokoju w oddelegowaniu pełnią w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny nadal tę służbę na tych stanowiskach, jeżeli stanowiska te występują w strukturze organizacyjnej tych jednostek na czas wojny.

2. Żołnierze zawodowych pełniących zawodową służbę wojskową w czasie pokoju w oddelegowaniu na stanowiskach służbowych niewystępujących w strukturze organizacyjnej na czas wojny w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, kierownik podmiotu, do którego żołnierz był oddelegowany, niezwłocznie kieruje ich do kierownika komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr w celu wyznaczenia do pełnienia służby w określonej jednostce wojskowej. Przepisu nie stosuje się do sędziów sądów wojskowych i prokuratorów do spraw wojskowych będących żołnierzami zawodowymi.

3. Prokuratorzy do spraw wojskowych będący żołnierzami zawodowymi w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny kierowani są niezwłocznie przez Prokuratora Generalnego do Ministra Obrony Narodowej w celu wyznaczenia do pełnienia służby na stanowisko prokuratora do spraw wojskowych na czas wojny.

4. Żołnierze zawodowi w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny mogą być kierowani do pełnienia służby wojskowej na odpowiednich stanowiskach służbowych poza Siłami Zbrojnymi. Przepisu nie stosuje się do prokuratorów do spraw wojskowych będących żołnierzami zawodowymi.

Art. 549. 1. Żołnierza zawodowego wyznacza się w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny na stanowisko służbowe stosownie do potrzeb Sił Zbrojnych, w zależności od kwalifikacji, predyspozycji i opinii służbowej.

2. Organami właściwymi do wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny oraz zwalniania z tych stanowisk są:

- 1) Minister Obrony Narodowej – na wszystkie stanowiska służbowe do stopnia etatowego generała (admirała) włącznie oraz których wyznaczenie wynika z postanowień odrębnych ustaw, z wyjątkiem stanowisk służbowych, na które wyznacza i z których zwalnia Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych;
- 2) Naczelny Dowódca Sił Zbrojnych – na wszystkie stanowiska służbowe do stopnia etatowego generała (admirała) włącznie w podległych mu jednostkach wojskowych;
- 3) Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego, dowódcy rodzajów Sił Zbrojnych, dowódcy wojsk, Szef Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Szef Służby Wywiadu Wojskowego i Komendant Główny Żandarmerii Wojskowej – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego pułkownika (komandora) włącznie w podległych jednostkach wojskowych;

- 4) dowódca korpusu, Dowódca Garnizonu Warszawa, szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji i rektor-komendant wojskowej uczelni akademickiej – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego podpułkownika (komandora porucznika) włącznie w podległych jednostkach wojskowych;
- 5) dowódca dywizji, dowódca flotylli i dowódca brygady niewchodzącej w skład dywizji, szef wojskowego centrum rekrutacji i rektor-komendant wojskowej uczelni zawodowej – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego majora (komandora podporucznika) włącznie w podległych jednostkach wojskowych;
- 6) dowódca brygady wchodzącej w skład dywizji i dowódca pułku oraz szef wojskowego centrum rekrutacji – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego kapitana (kapitana marynarki) włącznie w podległych jednostkach wojskowych;
- 7) pozostali niewymienieni w pkt 2–6 dowódcy jednostek wojskowych – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego starszego chorążego sztabowego (starszego chorążego sztabowego marynarki) włącznie w podległych jednostkach wojskowych;
- 8) kierownik komórki organizacyjnej właściwej do spraw kadr – w odniesieniu do stanowisk służbowych do stopnia etatowego pułkownika (komandora) włącznie w pozostałych niewymienionych w pkt 2–7 jednostkach organizacyjnych.

3. Do przenoszenia żołnierza zawodowego z jednostki wojskowej, w której zajmował stanowisko służbowe, do innej jednostki wojskowej jest uprawniony organ, któremu podlegają obie te jednostki, przy zachowaniu posiadanych uprawnień do wyznaczania na stanowiska.

4. Jeżeli właściwy organ nie ma możliwości wyznaczenia żołnierza zawodowego na stanowisko służbowe, kieruje tego żołnierza do stanu zmiennego pododdziału uzupełnienia kadrowego bezpośredniego przełożonego.

5. Dowódcy jednostek wojskowych wykonujący na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa zadania poza granicami państwa posiadają uprawnienia do wyznaczania żołnierzy zawodowych, o których mowa w ust. 2, na stanowiska służbowe w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, przysługujące ich bezpośrednim przełożonym.

6. Warunkiem objęcia stanowiska służbowego jest posiadanie lub mianowanie na stopień wojskowy odpowiadający stopniowi etatowemu stanowiska, na jakie żołnierz zawodowy ma być wyznaczony.

Art. 550. 1. Żołnierza zawodowego w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny zwalnia się z zajmowanego stanowiska służbowego:

- 1) jeżeli nie wywiązuje się z obowiązków służbowych, co potwierdzono w opinii służbowej;
- 2) jeżeli wojskowa komisja lekarska orzekła jego niezdolność do pełnienia służby na zajmowanym stanowisku;
- 3) jeżeli zlikwidowano zajmowane przez niego stanowisko.

2. Żołnierza zawodowego w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny można zwolnić z zajmowanego stanowiska służbowego:

- 1) jeżeli złożył wniosek o zwolnienie z zajmowanego stanowiska;
- 2) w przypadku uzasadnionym potrzebami Sił Zbrojnych.

Art. 551. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb wyznaczania żołnierzy zawodowych na stanowiska służbowe oraz zwalniania z tych stanowisk w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, uwzględniając strukturę stanowisk, wymogi kwalifikacyjne i zdrowotne, opinię służbową, wymaganą wiedzę specjalistyczną i ogólną żołnierza zawodowego oraz potrzeby Sił Zbrojnych.

Art. 552. 1. Mianowanie żołnierza zawodowego w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny na wyższy stopień wojskowy, w obrębie korpusu Sił Zbrojnych, odpowiadający stopniowi etatowemu stanowiska służbowego, na jakie został wyznaczony, następuje z dniem objęcia stanowiska służbowego.

2. Mianowanie na:

- 1) stopień podporucznika (podporucznika marynarki) – następuje w drodze postanowienia Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych;
- 2) stopnie generalskie (admiralskie) – następuje w drodze postanowienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych lub Ministra Obrony Narodowej;
- 3) pozostałe stopnie – następuje decyzjami organów, o których mowa w art. 549 ust. 2.

3. Dowódca jednostki wojskowej może czasowo powierzyć żołnierzowi zawodowemu wykonywanie obowiązków służbowych na stanowisku służbowym zaszeregowanym do stopnia etatowego podporucznika (podporucznika marynarki), gdy posiada on niższy stopień wojskowy.

4. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, warunki i tryb mianowania żołnierzy zawodowych na stopnie wojskowe w związku z wyznaczeniem na wyższe stanowisko służbowe, uwzględniając konieczność zapewnienia maksymalnego uproszczenia procedur dotyczących obiegu dokumentów w tych sprawach.

Art. 553. 1. W razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny żołnierze zawodowi podlegają opiniowaniu służbowemu.

2. Opinię służbową sporządza się:

- 1) na zakończenie szkolenia trwającego co najmniej miesiąc;
- 2) w przypadku niewywiązywania się z obowiązków służbowych na zajmowanym stanowisku służbowym;
- 3) na żądanie dowódcy jednostki wojskowej zajmującego stanowisko służbowe nie niższe niż dowódca pułku (równorzędne);
- 4) na zarządzenie szefa organu kadrowego szczebla co najmniej dowódcy rodzaju Sił Zbrojnych;
- 5) w przypadku zwolnienia żołnierza zawodowego z zawodowej służby wojskowej.

3. Opinię służbową, o której mowa w ust. 1, udostępnia się na żądanie sądu, prokuratora, Żandarmerii Wojskowej, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego lub Policji.

Art. 554. 1. Przełożony, który sporządził opinię, zapoznaje niezwłocznie żołnierza zawodowego z jej treścią.

2. Żołnierz zawodowy potwierdza własnoręcznym podpisem zapoznanie się z opinią; w przypadku odmowy złożenia podpisu zapoznający czyni na opinii adnotację o tej odmowie.

3. Żołnierzowi zawodowemu przysługuje prawo wniesienia odwołania od wydanej o nim opinii do wyższego przełożonego, w terminie 14 dni od dnia zapoznania się z treścią opinii.

4. Wyższy przełożony, do którego wniesiono odwołanie od opinii, rozstrzyga ostatecznie o treści tej opinii przez:

- 1) utrzymanie jej w mocy;
- 2) zmianę jej treści w całości albo w części.

5. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb opiniowania żołnierzy zawodowych w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, zapoznawania ich z treścią opinii oraz wnoszenia i rozpatrywania od nich odwołań, uwzględniając poziom wykształcenia i kwalifikacji zawodowych, w tym przydatności do służby na zajmowanym stanowisku służbowym, cech osobowości żołnierza, w tym szczególnie odporności psychofizycznej na trudy służby, poziomu wykonywania zadań służbowych oraz predyspozycji do zajmowania wyższych stanowisk służbowych.

Art. 555. Wymiar czasu służby żołnierzy zawodowych w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny jest określony ich zadaniami służbowymi.

Art. 556. 1. Żołnierze zawodowi w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny pozostają w służbie wojskowej do dnia zwolnienia ich z tej służby.

2. Zwolnienie żołnierza zawodowego ze służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny następuje w przypadku:

- 1) uznania przez wojskową komisję lekarską za trwale niezdolnego do tej służby;
- 2) osiągnięcia przez żołnierza wieku 60 lat, z zastrzeżeniem art. 227;
- 3) niewywiązywania się z obowiązków służbowych, potwierdzonego w opinii służbowej;
- 4) zaistnienia potrzeb Sił Zbrojnych;
- 5) prawomocnego orzeczenia o wymierzeniu kary dyscyplinarnej usunięcia z zawodowej służby wojskowej;
- 6) prawomocnego orzeczenia środków karnych w postaci pozbawienia praw publicznych lub degradacji albo wydalenia z zawodowej służby wojskowej lub zakazu wykonywania zawodu żołnierza zawodowego;
- 7) skazania prawomocnym wyrokiem sądu na karę pozbawienia wolności (aresztu wojskowego) bez warunkowego zawieszenia jej wykonania.

3. Zwolnienie żołnierza zawodowego ze służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny może nastąpić:

- 1) w przypadku uznania go przez wojskową komisję lekarską za czasowo niezdolnego do czynnej służby wojskowej;
- 2) w celu sprawowania opieki nad dziećmi do lat 16, gdy oboje rodzice są żołnierzami lub gdy żołnierz samotnie sprawuje tę opiekę, a nie ma innego członka rodziny, któremu można powierzyć jej sprawowanie.

Art. 557. 1. Żołnierza zawodowego w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny zwalnia się ze służby wojskowej decyzją wydaną przez organ uprawniony do wyznaczenia na stanowisko służbowe.

2. Decyzję, o której mowa w ust. 1, doręcza się żołnierzowi zawodowemu wraz z opinią służbową, za pośrednictwem dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę.

3. Żołnierzowi przysługuje prawo wniesienia odwołania od decyzji o zwolnieniu w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

4. Odwołanie od decyzji o zwolnieniu wnosi się do organu, który wydał tę decyzję, za pośrednictwem dowódcy jednostki wojskowej, w której żołnierz pełni służbę.

5. Odwołanie wniesione po upływie terminu, o którym mowa w ust. 3, pozostawia się bez rozpoznania.

6. Właściwym do rozpatrzenia odwołania i wydania decyzji ostatecznej jest organ będący wyższym przełożonym w stosunku do organu, który wydał zaskarżoną decyzję.

7. Wniesienie odwołania od decyzji o zwolnieniu wstrzymuje wykonanie tej decyzji, z wyjątkiem przypadków określonych w art. 556 ust. 2.

8. Zwolnienie żołnierza z czynnej służby wojskowej następuje w dniu, w którym decyzja o zwolnieniu stała się ostateczna.

9. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb zwalniania żołnierzy z zawodowej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny, uwzględniając konieczność zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach.

Art. 558. 1. Żołnierza zawodowego, który w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny poległ, zmarł lub został uznany za zmarłego albo zaginął, skreśla z ewidencji, o której mowa w art. 70 ust. 1, dowódca jednostki wojskowej, w której żołnierz zajmował stanowisko służbowe.

2. O skreśleniu z ewidencji, o której mowa w art. 70 ust. 1, lub odnalezieniu się żołnierza zawodowego dowódca jednostki wojskowej powiadamia właściwe organy.

3. Dla żołnierzy zawodowych, którzy w razie ogłoszenia mobilizacji, ogłoszenia stanu wojennego i w czasie wojny polegli, zmarli lub zostali uznani za zmarłych albo zaginęli, prowadzi się odrębną ewidencję, zwaną dalej „ewidencją strat osobowych”.

4. Ewidencję strat osobowych prowadzą:

- 1) dowódca jednostki wojskowej – w stosunku do wszystkich podległych mu żołnierzy;
- 2) szef wojskowego centrum rekrutacji – w stosunku do żołnierzy, którzy posiadali miejsce pobytu stałego lub pobytu czasowego trwającego ponad trzy miesiące na obszarze działania wojskowego centrum rekrutacji;
- 3) jednostka organizacyjna właściwa do spraw prowadzenia ewidencji osobowej – w stosunku do żołnierzy pełniących służbę w Siłach Zbrojnych, w tym wyznaczonych do służby poza Siłami Zbrojnymi oraz wyznaczonych lub skierowanych do pełnienia służby poza granicami państwa.

5. Ewidencję strat osobowych prowadzi się w formie:

- 1) imiennego spisu poległych, zmarłych lub uznanych za zmarłych albo zaginionych, zwanego dalej „imiennym spisem strat” – we wszystkich jednostkach wojskowych;
- 2) księgi alfabetycznej strat – w wojskowych centrach rekrutacji;
- 3) zbiorczej ewidencji strat – w jednostce organizacyjnej właściwej do spraw prowadzenia ewidencji osobowej.

6. Ewidencję strat osobowych w jednostce organizacyjnej właściwej do spraw prowadzenia ewidencji osobowej, w jednostkach wojskowych i w wojskowych centrach rekrutacji prowadzi się również w formie elektronicznej, jeżeli umożliwiają to warunki występujące po ogłoszeniu mobilizacji, ogłoszeniu stanu wojennego i w czasie wojny.

7. W imiennym spisie strat ujmuje się:

- 1) stopień wojskowy, nazwisko i imię (imiona), seria i numer karty tożsamości, numer tabliczki tożsamości;
- 2) rodzaj pełnionej służby, stanowisko służbowe (funkcje), numer jednostki wojskowej lub poczty polowej;
- 3) datę i miejsce urodzenia;
- 4) stan cywilny;
- 5) numer PESEL;
- 6) datę powołania i organ powołujący do służby wojskowej;
- 7) adres ostatniego miejsca zamieszkania;
- 8) nazwisko, imię i adres najbliższego członka rodziny;
- 9) datę, miejsce i okoliczności zgonu (znalezienia zwłok), uznania za zmarłego albo zaginięcia, ze wskazaniem dokładnego miejsca pochowania zwłok (przybliżone współrzędne topograficzne i skala mapy, położenie cmentarza, grobu wspólnego lub pojedynczego);
- 10) związek przyczynowy śmierci ze służbą wojskową (z wypadkiem przy pracy, chorobą zawodową, działaniami wojennymi);
- 11) adnotacje o przesłaniu zawiadomienia o poległym, zmarłym lub uznanym za zmarłego albo zaginionym.

8. W księdze alfabetycznej strat ujmuje się:

- 1) stopień wojskowy, nazwisko i imię (imiona), seria i numer karty tożsamości, numer tabliczki tożsamości;
- 2) rodzaj pełnionej służby, stanowisko służbowe (funkcje), numer jednostki wojskowej (zmilitaryzowanej) lub poczty polowej;
- 3) numer PESEL;
- 4) datę i miejsce urodzenia;
- 5) związek przyczynowy śmierci ze służbą wojskową (z wypadkiem przy pracy, chorobą zawodową, działaniami wojennymi);
- 6) datę, miejsce i okoliczności zgonu (znalezienia zwłok), uznania za zmarłego albo zaginięcia, ze wskazaniem dokładnego miejsca pochowania zwłok (przybliżone współrzędne topograficzne i skala mapy, położenie cmentarza, grobu wspólnego lub pojedynczego);
- 7) nazwisko, imię i adres najbliższego członka rodziny, któremu doręczono zawiadomienie (data i numer pisma wychodzącego);
- 8) urząd stanu cywilnego, któremu przesłano zgłoszenie zgonu (data i numer pisma wychodzącego);
- 9) adnotacje o odnalezieniu się żołnierza (podstawa, data i numer zawiadomienia przesłanego do rodziny).

9. W zbiorczej ewidencji strat ujmuje się dane, o których mowa w ust. 7.

DZIAŁ XIX

Służba zastępcza

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 559. 1. Służba zastępcza polega na:

- 1) wykonywaniu prac na rzecz ochrony środowiska, ochrony przeciwpożarowej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, opieki nad osobami z niepełnosprawnościami albo bezdomnymi oraz na rzecz administracji publicznej i wymiaru sprawiedliwości przez podlegających obowiązkowi służby wojskowej, którym przekonania religijne lub wyznawane zasady moralne nie pozwalają na pełnienie tej służby;
- 2) pełnieniu służby w formacjach uzbrojonych niewchodzących w skład Sił Zbrojnych, zwanych dalej „formacjami uzbrojonymi”.

2. Pełnienie służby zastępczej jest równoznaczne ze spełnianiem obowiązku zasadniczej służby wojskowej przez osoby podlegające jej odbyciu.

3. Służbę zastępczą można pełnić wyłącznie w okresie trwania obowiązku pełnienia zasadniczej służby wojskowej.

Art. 560. 1. Służbę zastępczą, o której mowa w art. 559 ust. 1 pkt 1, odbywa się w państwowych i samorządowych jednostkach organizacyjnych, podmiotach leczniczych niebędących przedsiębiorcami, o których mowa w przepisach o działalności leczniczej, oraz w organizacjach pożytku publicznego, zwanych dalej „podmiotami”.

2. Skierowanie do odbycia służby zastępczej w organizacji pożytku publicznego, którą jest jednostka organizacyjna kościoła lub związku wyznaniowego mająca osobowość prawną, następuje wyłącznie za zgodą osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej.

3. Służbę zastępczą, o której mowa w art. 559 ust. 1 pkt 2, odbywa się w formacjach uzbrojonych niewchodzących w skład Sił Zbrojnych.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, formacje uzbrojone niewchodzące w skład Sił Zbrojnych, w których pełniona jest służba zastępcza, uwzględniając zakresu zadań poszczególnych formacji uzbrojonych oraz potrzeby obronności państwa.

Art. 561. Służba zastępcza trwa:

- 1) w podmiotach:
  - a) 9 miesięcy w przypadku absolwentów szkół wyższych,
  - b) 18 miesięcy w przypadku pozostałych osób;
- 2) w formacjach uzbrojonych – 12 miesięcy.

Art. 562. 1. Do osób odbywających służbę zastępczą, które w dniu rozpoczęcia odbycia tej służby pozostają w stosunku pracy, stosuje się odpowiednio przepisy art. 303 i art. 313 ust. 1.

2. Do postępowania w sprawach określonych w niniejszym dziale stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Rozdział 2

Służba zastępcza w podmiocie

Art. 563. 1. Zadania określone w niniejszym dziale są zadaniami zleconymi z zakresu administracji rządowej. Zadania wykonuje marszałek województwa.

2. Marszałkowie województw kontrolują podmioty w zakresie przebiegu służby zastępczej odbywanej przez osoby podlegające kwalifikacji wojskowej.

3. Marszałkowie województw informują ministra właściwego do spraw pracy o realizacji w podmiotach zadań związanych ze służbą zastępczą, określonych w ustawie.

Art. 564. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, zakres, terminy i sposób przekazywania informacji, o których mowa w ust. 3, przez marszałków województw ministrowi właściwemu do spraw pracy oraz wzory formularzy tych informacji niezbędnych do ustalania i aktualizowania liczby osób podlegających kwalifikacji wojskowej i podmiotów na obszarze województwa, uwzględniając konieczność zapewnienia weryfikacji przekazywanych informacji, w zakresie stanu faktycznego i prawnego związanego z osobami podlegającymi kwalifikacji wojskowej podlegającymi obowiązkowi służby zastępczej i podmiotami, oraz w zakresie finansowania służby zastępczej.

Art. 565. Czynności przewidziane w ustawie dla szefa wojskowego centrum rekrutacji wykonuje szef wojskowego centrum rekrutacji właściwy ze względu na miejsce pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej przeznaczonej do odbycia służby zastępczej.

Art. 566. 1. Podmiot składa do ministra właściwego do spraw pracy udokumentowany wniosek o wyrażenie zgody na odbywanie u niego służby zastępczej.

2. Minister właściwy do spraw pracy, w drodze decyzji administracyjnej, rozstrzyga o sposobie załatwienia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

3. Minister właściwy do spraw pracy zawiadamia właściwego marszałka województwa o wydanej decyzji.

4. Podmiot jest obowiązany informować ministra właściwego do spraw pracy o każdej zmianie stanu faktycznego lub prawnego, mającej wpływ na odbywanie u niego służby zastępczej.

5. Minister właściwy do spraw pracy prowadzi wykaz podmiotów, które uzyskały zgodę na odbywanie u nich służby zastępczej przez osoby podlegające kwalifikacji wojskowej.

6. Minister właściwy do spraw pracy, w drodze decyzji administracyjnej, cofa zgodę udzieloną podmiotowi na odbywanie u niego służby zastępczej, jeżeli podmiot:

- 1) zaprzestał wykonywania prac na rzecz ochrony środowiska, ochrony przeciwpożarowej, administracji publicznej, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, wymiaru sprawiedliwości, opieki nad osobami z niepełnosprawnościami albo bezdomnymi;
- 2) zmienił formę organizacyjną na inną niż określona w art. 560 ust. 1.

7. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wzór wniosku o wyrażenie zgody na odbywanie u niego służby zastępczej oraz dokumenty, jakie mają być dołączone do tego wniosku, uwzględniając konieczność uzyskania niezbędnych informacji o statusie prawnym podmiotu, dotychczasowej działalności prowadzonej przez podmiot oraz dokonanie oceny, czy prowadzona przez podmiot działalność pozwala na skierowanie do niego osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej celem odbycia służby zastępczej, oraz konieczność zapewnienia sprawności postępowania w tych sprawach.

Art. 567. 1. Podmiot ujęty w wykazie, o którym mowa w art. 566 ust. 5, może wystąpić do marszałka województwa z ofertą przyjęcia konkretnej liczby osób podlegających kwalifikacji wojskowej na określone stanowiska pracy.

2. Marszałek województwa zawiera z podmiotem umowę o wykonywanie pracy przez osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej.

3. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wzór umowy o wykonywanie pracy przez osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej, która powinna w szczególności wskazywać miejsce i stanowisko pracy osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej oraz przyczyny rozwiązania umowy, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowego wykonywania pracy.

Art. 568. Podmiot jest obowiązany zapewnić osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej:

- 1) odzież i obuwie robocze oraz środki ochrony indywidualnej, dostarczane na zasadach określonych przepisami działu dziesiątego ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy;
- 2) możliwość korzystania z urządzeń socjalnych, na zasadach określonych dla pracowników zatrudnionych przez ten podmiot;
- 3) posiłki i napoje, przyznawane na zasadach określonych przepisami wydanymi na podstawie art. 232 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, oraz inne posiłki, jeżeli osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej odbywa służbę na stanowisku pracy, na którym pracownikom danego podmiotu przysługują takie posiłki.

Art. 569. 1. Orzeczenie o przeznaczeniu do służby zastępczej w podmiocie wydaje komisja wojewódzka do spraw służby zastępczej, zwana dalej „komisją wojewódzką”.

2. Komisję wojewódzką powołuje i odwołuje marszałek województwa. W skład komisji wojewódzkiej wchodzi przewodniczący komisji wojewódzkiej oraz członkowie komisji wojewódzkiej, w liczbie 5 osób.

3. Orzeczenia komisji wojewódzkiej zapadają w obecności co najmniej 3 osób z jej składu.

Art. 570. 1. W skład komisji wojewódzkiej wchodzi osoby:

- 1) posiadające wykształcenie wyższe;
- 2) niekarane sędownie;
- 3) przeciwko którym nie jest prowadzone postępowanie karne.

2. Co najmniej 2 osoby ze składu komisji wojewódzkiej muszą wykazać się dokumentami potwierdzającymi posiadanie wiedzy w zakresie religioznawstwa lub etyki.

3. Przewodniczącym komisji wojewódzkiej może zostać osoba spełniająca warunki określone w ust. 1 i mogąca się wykazać co najmniej roczną praktyką w kierowaniu zespołami ludzkimi.

Art. 571. 1. Osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej, która została przeznaczona do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej, może złożyć wniosek o przeznaczenie jej do służby zastępczej w podmiocie.

2. Wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie zawiera:

- 1) imię i nazwisko osoby;
- 2) numer PESEL osoby;
- 3) oświadczenie o wyznawanych przekonaniach religijnych;
- 4) wskazanie w wyznawanej doktrynie religijnej podstawy wykluczającej możliwość odbywania służby wojskowej oraz wykazanie rzeczywistych związków z wyznawaną doktryną religijną lub wskazanie wyznawanych zasad moralnych, które pozostają w sprzeczności z obowiązkami żołnierza odbywającego służbę wojskową.

3. Osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej, która złożyła wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie, do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia tego wniosku nie może być powołana do służby wojskowej.

4. Osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej, której wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie został rozstrzygnięty negatywnie ostatecznym orzeczeniem, może wystąpić z kolejnym wnioskiem w tej sprawie nie wcześniej niż po upływie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się tego orzeczenia, chyba że upłynął już termin określony w karcie powołania do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej. Wniosek skierowany do komisji wojewódzkiej przed upływem tego terminu nie podlega rozpoznaniu.

5. W przypadku gdy wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie został rozstrzygnięty negatywnie ostatecznym orzeczeniem, a termin określony w karcie powołania już upłynął, osoba, której sprawa dotyczy, ma obowiązek stawienia się w miejscu określonym w karcie powołania w czasie 24 godzin od momentu otrzymania ostatecznego orzeczenia.

Art. 572. 1. Wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej składa na piśmie do właściwej komisji wojewódzkiej, za pośrednictwem szefa wojskowego centrum rekrutacji, najpóźniej w dniu doręczenia jej karty powołania do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej.

2. Szef wojskowego centrum rekrutacji przesyła wniosek, o którym mowa w ust. 1, komisji wojewódzkiej w terminie 3 dni od dnia jego złożenia przez osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej.

3. Komisja wojewódzka wydaje orzeczenie w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, z zastrzeżeniem art. 575 ust. 2.

Art. 573. 1. Osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej i szefowi wojskowego centrum rekrutacji w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia komisji wojewódzkiej przysługuje odwołanie do komisji do spraw służby zastępczej, zwanej dalej „komisją”.

2. Komisję powołuje i odwołuje minister właściwy do spraw pracy. W skład komisji wchodzi przewodniczący komisji oraz członkowie komisji, w liczbie 5 osób.

3. Orzeczenia komisji zapadają w obecności co najmniej 3 osób z jej składu.

4. Do osób wchodzących w skład komisji stosuje się art. 570.

Art. 574. 1. Za udział w pracach komisji wojewódzkiej i komisji przysługuje wynagrodzenie.

2. Wynagrodzenie nie przysługuje pracownikom wojewódzkich urzędów pracy, którzy wykonują czynności w komisji wojewódzkiej w ramach swoich obowiązków wynikających ze stosunku pracy.

3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób ustalania wynagrodzenia osób wchodzących w skład komisji wojewódzkiej i komisji, a także sposób ustalania wysokości i warunków wypłaty diet i innych należności, jeżeli osoby te zamieszkują poza miejscowościami, w których działają te komisje, uwzględniając rzeczywisty wkład pracy i czas pracy tych osób.

Art. 575. 1. Wniosek osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie rozpatruje komisja wojewódzka w obecności osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej, w terminie i w miejscu określonych przez przewodniczącego komisji wojewódzkiej.

2. Jeżeli osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej nie stawi się bez usprawiedliwionej przyczyny na posiedzenie komisji wojewódzkiej oraz nie zawiadomi jej w terminie 7 dni od dnia, w którym miał być rozpatrzony wniosek, o przyczynie nieobecności, rozpoznanie wniosku osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej o przeznaczenie do służby zastępczej w podmiocie następuje na kolejnym posiedzeniu komisji wojewódzkiej zwołanym nie później niż w terminie 30 dni od dnia, w którym był wyznaczony pierwszy termin rozpatrzenia tego wniosku. Komisja wojewódzka rozpoznaje wniosek osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej również przy braku jej obecności.

3. Orzeczenie komisji wojewódzkiej wraz z uzasadnieniem doręcza się na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej i szefowi wojskowego centrum rekrutacji.

Art. 576. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, tryb działania komisji wojewódzkiej i komisji, sposób dokumentowania działalności komisji wojewódzkiej i komisji, a także wzory orzeczeń w sprawach przeznaczenia do służby zastępczej w podmiocie, uwzględniając konieczność zapewnienia szybkiego i sprawnego postępowania w sprawie, konieczność wykorzystania istniejących struktur etatowych wojewódzkich urzędów pracy oraz takiego utrwalania czynności dokonywanych przez komisję wojewódzką i komisję, które umożliwi wykorzystanie dokumentacji w postępowaniu odwoławczym.

Art. 577. 1. Pracodawca osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej jest obowiązany, na czas stawienia się przed komisją wojewódzką oraz komisją, udzielić tej osobie zwolnienia od świadczenia pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.

2. Przepis ust. 1 stosuje się również w przypadku wezwania osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej przez marszałka województwa w sprawach związanych ze służbą zastępczą w podmiocie.

Art. 578. 1. Marszałek województwa:

- 1) wydaje osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej kartę skierowania do odbycia służby zastępczej w podmiocie, zwaną dalej „kartą skierowania”;
- 2) kieruje osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej w miarę możliwości do podmiotu mającego siedzibę w pobliżu jej miejsca pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące.

2. Marszałek województwa o skierowaniu osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do podmiotu zawiadamia na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej szefa wojskowego centrum rekrutacji i podmiot.

3. Karta skierowania zawiera określenie terminu i miejsca stawienia się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej w podmiocie, a także pouczenie o skutkach uchylania się od obowiązku odbycia tej służby, o postępowaniu w przypadku utraty karty skierowania oraz o postępowaniu w przypadku niemożności stawienia się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do służby z przyczyn zdrowotnych.

4. Minister właściwy do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, wzór karty skierowania, uwzględniając konieczność ujednoczenia sposobu kierowania tych osób do odbycia służby zastępczej w podmiocie.

Art. 579. 1. Osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej jest obowiązana stawić się do odbycia służby zastępczej w podmiocie w terminie i w miejscu określonych w karcie skierowania.

2. Podmiot, do którego została skierowana osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej w celu odbycia służby zastępczej, jest obowiązany przyjąć ją i zapewnić jej warunki wykonywania pracy określonej w umowie.

3. Niestawienie się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej w podmiocie jest usprawiedliwione w przypadku choroby stwierdzonej zaświadczeniem lekarskim.

4. O niemożności stawienia się do odbycia służby zastępczej osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej zawiadamia podmiot niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia określonego w karcie skierowania.

5. Osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej po ustaniu przyczyny, o której mowa w ust. 3, jest obowiązana niezwłocznie zgłosić się do podmiotu i przedstawić zaświadczenie lekarskie usprawiedliwiające przyczynę niestawienia się do odbycia służby zastępczej.

6. W przypadku niestawienia się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej i niezawiadomienia o przyczynie tego niestawienia się podmiot zawiadamia niezwłocznie marszałka województwa, prokuratora rejonowego i szefa wojskowego centrum rekrutacji.

Art. 580. 1. Marszałek województwa, w drodze decyzji administracyjnej, może odroczyć osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej, na jej wniosek, odbycie służby zastępczej w podmiocie.

2. Przepisy art. 158, art. 159 i art. 164 stosuje się odpowiednio.

3. Obowiązek odbycia służby zastępczej może być odroczone również z powodu zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności albo kary aresztu, wykonania kary ograniczenia wolności albo tymczasowego aresztowania osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej.

4. Odwołanie od decyzji, o której mowa w ust. 1, wnosi się do samorządowego kolegium odwoławczego. Wniesienie odwołania nie wstrzymuje powołania do służby zastępczej w podmiocie osoby podlegającej obowiązkowi odbycia tej służby.

Art. 581. 1. Minister właściwy do spraw pracy może zawrzeć porozumienie z ministrem właściwym do spraw wewnętrznych w sprawie szkolenia osób podlegających kwalifikacji wojskowej przeznaczonych do odbycia służby zastępczej w podmiocie w zakresie zwalczania klęsk żywiołowych.

2. Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, odbywa się w ośrodkach szkoleniowych podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych przez okres 6 tygodni przed dniem skierowania osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej do odbycia służby zastępczej w podmiocie.

3. Okres szkolenia, o którym mowa w ust. 2, zalicza się do czasu trwania służby zastępczej w podmiocie.

Art. 582. 1. Osoba odbywająca służbę zastępczą nie pozostaje w stosunku pracy z podmiotem, do którego została skierowana w celu odbycia tej służby.

2. Dniem rozpoczęcia odbywania służby zastępczej w podmiocie jest dzień stawienia się do odbycia tej służby.

3. Podmiot, do którego stawiała się osoba podlegająca kwalifikacji wojskowej w celu odbycia służby zastępczej:

- 1) zawiadamia o tym fakcie marszałka województwa oraz szefa wojskowego centrum rekrutacji w terminie 3 dni od dnia stawienia się osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej;
- 2) zaznajamia osobę podlegającą kwalifikacji wojskowej z obowiązującym regulaminem pracy i z przepisami dotyczącymi odbywania służby zastępczej w podmiocie;
- 3) powierza osobie podlegającej kwalifikacji wojskowej wykonywanie pracy po uprzednim przeszkoleniu jej w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz przepisów przeciwpożarowych, a także po uzyskaniu pozytywnych wyników wstępnych badań lekarskich.

Art. 583. 1. Do osób odbywających służbę zastępczą w podmiocie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy o: obowiązkach pracodawcy, obowiązkach pracownika, nagrodach i wyróżnieniach, odpowiedzialności porządkowej, ochronie wynagrodzenia za pracę, odpowiedzialności materialnej pracownika, świadczeniach przysługujących w okresie czasowej niezdolności do pracy, a także czasie pracy oraz bezpieczeństwie i higienie pracy.

2. W przypadku śmierci osoby odbywającej służbę zastępczą w podmiocie członkom jej rodziny przysługuje odprawa pośmiertna na zasadach przewidzianych w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, wypłacana przez podmiot.

Art. 584. 1. Osoba odbywająca służbę zastępczą w podmiocie nie może pełnić funkcji kierowniczej.

2. Na czas odbywania służby zastępczej w podmiocie ulega zawieszeniu członkostwo osoby podlegającej kwalifikacji wojskowej w związku zawodowym, którego jest członkiem w dniu powołania do tej służby.

3. Osoba odbywająca służbę zastępczą w podmiocie może brać udział w strajku, wyłącznie w przypadku gdy uczestniczą w nim wszyscy pracownicy zatrudnieni przez podmiot.

Art. 585. 1. Osobie odbywającej służbę zastępczą w podmiocie przysługuje z tytułu pełnienia tej służby świadczenie pieniężne w wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, obowiązującego w okresie pełnienia służby zastępczej w podmiocie.

2. Świadczenie pieniężne, o którym mowa w ust. 1, podmiot wypłaca co miesiąc.

3. Marszałek województwa dokonuje zwrotu wypłaconego przez podmiot świadczenia pieniężnego.

Art. 586. Osobie odbywającej służbę zastępczą w podmiocie przysługuje zwolnienie od pracy:

- 1) w celu wykonania okresowych badań lekarskich i szczepień ochronnych – na czas tych badań i szczepień;
- 2) w celu osobistego stawienia się na wezwanie przed organem administracji publicznej, organem wymiaru sprawiedliwości albo organem ścigania – na czas stawiennictwa;
- 3) w przypadku ślubu tej osoby lub urodzenia się jej dziecka albo śmierci i pogrzebu małżonka tej osoby lub jej dziecka, ojca, matki, ojczyma lub macochy – w wymiarze 2 dni;
- 4) w przypadku śmierci i pogrzebu jej siostry, brata, teściowej, teścia, babki, dziadka, a także innej osoby pozostającej we wspólnym pożyciu albo na utrzymaniu tej osoby lub pod jej bezpośrednią opieką – w wymiarze 1 dnia;
- 5) w celu załatwienia ważnych spraw rodzinnych – w wymiarze do 2 dni.

Art. 587. 1. Podmiot zawiadamia w terminie 14 dni marszałka województwa o każdej nieobecności w pracy osoby odbywającej służbę zastępczą.

2. Jeżeli osoba odbywająca służbę zastępczą w podmiocie jest niezdolna do odbywania tej z powodu choroby, marszałek województwa może wystąpić do szefa wojskowego centrum rekrutacji o skierowanie tej osoby do wojskowej komisji lekarskiej w celu ustalenia zdolności do służby wojskowej.

3. Okresu nieusprawiedliwionej nieobecności w podmiocie nie zalicza się do czasu odbywania służby zastępczej w podmiocie i czas jej odbywania przedłuża się o liczbę dni tej nieobecności.

Art. 588. 1. Dniem zwolnienia z odbywania służby zastępczej w podmiocie jest dzień, w którym upływa okres, o którym mowa w art. 561 pkt 1, liczony od dnia, w którym osoba odbywająca służbę zastępczą w podmiocie stawiała się do odbycia tej służby, z zastrzeżeniem art. 587 ust. 3.

2. Osobę odbywającą służbę zastępczą w podmiocie, która w ostatnim dniu odbywania tej służby przebywała ze względu na stan zdrowia w podmiocie leczniczym, zwalnia się ze służby w ostatnim dniu ustalonego czasu jej odbywania. Podmiot powiadamia o tym fakcie kierownika podmiotu leczniczego oraz osobę odbywającą służbę zastępczą w podmiocie.

Art. 589. Osoby, które odbyły służbę zastępczą w podmiocie, są przenoszone do pasywnej rezerwy.

Rozdział 3

Służba w formacjach uzbrojonych

Art. 590. 1. Osoba przeznaczona do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej może złożyć wniosek o przeznaczenie jej do służby zastępczej w formacji uzbrojonej.

2. Wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w formacji uzbrojonej osoba przeznaczona do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej składa na piśmie do kierującego formacją uzbrojoną, za pośrednictwem szefa wojskowego centrum rekrutacji, najpóźniej w dniu doręczenia jej karty powołania do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej.

3. Wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w formacji uzbrojonej zawiera:

- 1) imię i nazwisko osoby;
- 2) numer PESEL osoby;
- 3) nazwę i adres jednostki organizacyjnej formacji uzbrojonej, w której ta osoba ma pełnić służbę.

4. Szef wojskowego centrum rekrutacji przesyła wniosek, o którym mowa w ust. 1, do kierującego formacją uzbrojoną w terminie 3 dni od dnia jego złożenia.

5. Kierujący formacją uzbrojoną w terminie 60 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany do jego rozpatrzenia i poinformowania składającego wniosek oraz szefa wojskowego centrum rekrutacji o sposobie jego rozpatrzenia.

6. Osoba, której wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w formacji uzbrojonej został rozstrzygnięty negatywnie, może wystąpić z kolejnym wnioskiem w tej sprawie wyłącznie do innej formacji uzbrojonej, chyba że upłynął już termin określony w karcie powołania do odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej.

7. W przypadku gdy wniosek o przeznaczenie do służby zastępczej w formacji uzbrojonej został rozstrzygnięty negatywnie ostatecznym orzeczeniem, a termin określony w karcie powołania już upłynął, osoba, której sprawa dotyczy, ma obowiązek stawienia się w miejscu określonym w karcie powołania w czasie 24 godzin od momentu otrzymania ostatecznego orzeczenia.

Art. 591. Dniem rozpoczęcia odbywania służby zastępczej w formacji uzbrojonej jest dzień stawienia się do odbycia tej służby.

Art. 592. Osobom pełniącym służbę zastępczą w formacjach uzbrojonych i członkom ich rodzin, niezależnie od uprawnień określonych dla tych osób w przepisach z tytułu tej służby, przysługują uprawnienia przewidziane dla żołnierzy obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej i ich rodzin.

Art. 593. 1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i innymi ministrami, którym są podporządkowane formacje uzbrojone, określi, w drodze rozporządzenia, terminy kierowania osób podlegających obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej do służby w formacjach uzbrojonych, uwzględniając potrzeby uzupełnieniowe tych formacji oraz okresy szkolenia w tych formacjach. Rozporządzenie wydaje się corocznie w okresie trwania obowiązku odbywania obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej.

2. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej i innymi ministrami, którym są podporządkowane formacje uzbrojone, może, w drodze rozporządzenia, ograniczać czas trwania służby osób, o których mowa w ust. 1, w formacjach uzbrojonych, stosownie do potrzeb tych formacji, jeżeli nie zagraża to bezpieczeństwu państwa.

3. Jeżeli wymaga tego konieczność zapewnienia bezpieczeństwa państwa, Rada Ministrów może przedłużyć, w drodze rozporządzenia, czas trwania służby osób, o których mowa w ust. 1, w formacjach uzbrojonych o okres nieprzekraczający łącznie 6 miesięcy.

4. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z ministrami, którym są podporządkowane formacje uzbrojone, określi, w drodze rozporządzenia, tryb postępowania w sprawie przeznaczania i kierowania osób podlegających obowiązkowi odbycia obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej do służby w formacjach uzbrojonych, zapewniając współdziałanie w tych sprawach szefa wojskowego centrum rekrutacji i komendanta jednostki organizacyjnej formacji uzbrojonej lub innego właściwego w tych sprawach organu, a w zakresie przeznaczania i kierowania do tej służby, uwzględniając także konieczność uzupełniania Sił Zbrojnych w pierwszej kolejności.

Art. 594. Przepisy art. 158 i art. 159 stosuje się odpowiednio.

Art. 595. Osoby podlegające obowiązkowi odbycia zasadniczej służby wojskowej pełniące służbę w formacjach uzbrojonych są objęte obowiązkowym ubezpieczeniem zdrowotnym na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Art. 596. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie do stosunku służbowego osób pełniących służbę zastępczą w formacjach uzbrojonych stosuje się odpowiednio przepisy regulujące daną służbę.

Art. 597. 1. Dniem zwolnienia z odbywania służby zastępczej w formacji uzbrojonej jest dzień, w którym upływa okres, o którym mowa w art. 561 pkt 2, liczony od dnia, w którym osoba odbywająca służbę zastępczą w formacji uzbrojonej stawiała się do odbycia tej służby.

2. Osobę odbywającą służbę zastępczą w formacji uzbrojonej, która w ostatnim dniu odbywania tej służby przebywała ze względu na stan zdrowia w podmiocie leczniczym, zwalnia się ze służby w ostatnim dniu ustalonego czasu jej odbywania. Kierujący formacją uzbrojoną powiadamia o tym fakcie kierownika podmiotu leczniczego oraz osobę odbywającą służbę zastępczą w formacji uzbrojonej.

Art. 598. Osoby, które odbyły służbę zastępczą w formacji uzbrojonej, są przenoszone do pasywnej rezerwy.

Art. 599. 1. Osoby pełniące służbę w formacjach uzbrojonych na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych mają prawo wyboru:

- 1) lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarki podstawowej opieki zdrowotnej lub położnej podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej,
- 2) świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych,
- 3) lekarza dentystry,
- 4) szpitala

– najbliższego miejsca pełnienia służby, spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, będących jednostkami budżetowymi tworzonymi i nadzorowanymi przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, posiadających w strukturze organizacyjnej ambulatorium, ambulatorium z izbą chorych lub lekarza podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarkę podstawowej opieki zdrowotnej lub położną podstawowej opieki zdrowotnej, w rozumieniu ustawy z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej, albo będących podmiotami leczniczymi utworzonymi przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

2. Jeżeli osoby, o których mowa w ust. 1, nie mogą uzyskać świadczenia opieki zdrowotnej u świadczeniodawcy określonego w ust. 1, mają prawo wyboru innego świadczeniodawcy spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

3. Koszty częściowej lub całkowitej odpłatności za leki wydawane osobom, o których mowa w ust. 1, na zasadach i w zakresie określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, są finansowane z budżetu państwa, z części pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

4. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb finansowania kosztów leków, o których mowa w ust. 3, uwzględniając konieczność racjonalnego wydatkowania środków publicznych.

DZIAŁ XX

Militaryzacja i ochrona obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa

Art. 600. 1. W przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stanu wojennego, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, Rada Ministrów może objąć militaryzacją jednostki przewidziane do militaryzacji, na które nałożono obowiązek realizacji zadań szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa.

2. Zadaniem, o których mowa w ust. 1, są:

- 1) produkcja lub naprawa wyrobów, wykonywanie usług oraz prace wdrożeniowe i ekspertyzy niezbędne do zabezpieczenia potrzeb obronnych państwa;
- 2) wykonywanie przewozów wojskowych oraz logistyczne wsparcie Sił Zbrojnych i sojusznicznych sił wzmocnienia w ramach obowiązków państwa-gospodarza;
- 3) funkcjonowanie systemów łączności, transportu, energetyki oraz gazownictwa i sektora paliwowego, a także wykonywanie funkcji wynikających ze zwierzchnictwa w polskiej przestrzeni powietrznej;
- 4) budowa, rozbudowa i odtwarzanie infrastruktury obronnej państwa oraz osłony technicznej infrastruktury transportowej, a także gromadzenie i utrzymywanie rezerw strategicznych na potrzeby osłony technicznej tej infrastruktury;
- 5) informacyjne zabezpieczenie funkcjonowania systemu obronnego państwa;
- 6) utrzymanie bezpieczeństwa i porządku wewnętrznego;
- 7) ochrona obiektów o szczególnym znaczeniu dla bezpieczeństwa lub obronności państwa;
- 8) zabezpieczenie logistyczne wsparcia wykonywania zadań na rzecz bezpieczeństwa lub obronności;
- 9) zabezpieczenie funkcjonowania systemów sieci wodociągowych lub kanalizacyjnych.

3. Objęcie militaryzacją i odstąpienie od militaryzacji jednostek przewidzianych do militaryzacji następuje na wniosek Prezesa Rady Ministrów, ministra właściwego ze względu na przedmiot działania podmiotu przewidzianego do militaryzacji, wojewodę właściwego ze względu na miejsce realizacji zadań przez jednostkę przewidzianą do militaryzacji, centralny organ administracji rządowej, kierownika urzędu centralnego lub Prezesa Narodowego Banku Polskiego.

4. Po objęciu militaryzacją jednostki przewidziane do militaryzacji realizują zadania szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa państwa.

5. Wykaz jednostek przewidzianych do militaryzacji prowadzi Minister Obrony Narodowej.

6. Wpisu do wykazu dokonuje Minister Obrony Narodowej na podstawie wniosków zgłaszanych przez organy, o których mowa w ust. 3. Wniosek zawiera co najmniej oznaczenie organu wnioskującego oraz informacje dotyczące jednostki ze wskazaniem limitu osób, które w tej jednostce będą powołane do służby.

7. Wniosek sporządza się z zachowaniem przepisów ustawy z dnia 22 stycznia 1999 r. o ochronie informacji niejawnych.

8. Wnioski, o których mowa w ust. 6, podlegają rozpatrzeniu przez Ministra Obrony Narodowej pod względem ich zgodności z zadaniami na rzecz obronności lub bezpieczeństwa państwa nałożonymi na wnioskodawcę.

9. W wykazie uwzględnia się informacje dotyczące jednostek przewidzianych do militaryzacji, w tym informacje dotyczące organów, którym podlegają te jednostki, oraz limity osób, które przewiduje się powołać do służby w jednostkach zmilitaryzowanych.

Art. 601. 1. Jednostki przewidziane do militaryzacji podlegają kontroli stanu przygotowania do militaryzacji, zarządzanej przez:

- 1) Prezesa Rady Ministrów – w stosunku do ministrów, wojewodów, centralnego organu administracji rządowej, kierownika państwowego urzędu centralnego albo Prezesa Narodowego Banku Polskiego;
- 2) organy, o których mowa w pkt 1 – w stosunku do kierowników jednostek organizacyjnych, które im podlegają.

2. Minister Obrony Narodowej w porozumieniu z odpowiednim ministrem lub wojewodą może zarządzić dodatkową kontrolę w odniesieniu do jednostek wykonujących zadania na rzecz Sił Zbrojnych.

3. Kontrola może być zarządzona również na wniosek organu, według którego ustaleń przygotowuje się jednostki do objęcia ich militaryzacją.

Art. 602. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb ustalania jednostek przewidzianych do militaryzacji,
- 2) tryb ustalania limitów osób, o których mowa w art. 600 ust. 9,
- 3) czynności:
  - a) organu wnioskującego o objęcie militaryzacją,
  - b) organu, który objął jednostkę przygotowaniami do militaryzacji,
  - c) kierownika jednostki przewidzianej do militaryzacji,
  - d) kierownika jednostki zmilitaryzowanej,
- 4) zakres danych i wzór wniosku o wpis do wykazu,
- 5) tryb przeprowadzania kontroli stanu przygotowania jednostek przewidzianych do militaryzacji

– uwzględniając prawidłowe wykonywanie zadań szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa oraz konieczność zapewnienia sprawności i efektywności postępowania.

Art. 603. 1. Jednostki przewidziane do militaryzacji w sprawach przygotowania do objęcia militaryzacją podlegają Prezesowi Rady Ministrów, właściwym ministrom ze względu na przedmiot ich działania lub wojewodom właściwym ze względu na miejsce realizacji zadań przez jednostkę przewidzianą do militaryzacji, centralnym organom administracji rządowej, kierownikowi urzędu centralnego albo Prezesowi Narodowego Banku Polskiego.

2. Przygotowania jednostek przewidzianych do militaryzacji do realizacji zadań są finansowane ze środków własnych tych jednostek.

3. Koszty realizacji zadań, o których mowa w art. 600 ust. 2, są finansowane z budżetu państwa, z części będącej w dyspozycji organu wnioskującego o objęcie jednostki militaryzacją.

Art. 604. 1. Z dniem objęcia militaryzacją jednostki przewidziane do militaryzacji stają się jednostkami zmilitaryzowanymi, a kierownicy jednostek przewidzianych do militaryzacji stają się kierownikami jednostek zmilitaryzowanych.

2. Jednostki zmilitaryzowane podlegają organom wskazanym w wykazie, o którym mowa w art. 600 ust. 5.

3. Rada Ministrów, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, może przydzielić jednostki zmilitaryzowane organom innym niż wskazane w wykazie, o którym mowa w art. 600 ust. 5, albo Siłom Zbrojnym.

4. Jednostki zmilitaryzowane wykonują zadania ustalone przez organy, którym podlegają.

Art. 605. 1. Do służby w jednostkach zmilitaryzowanych mogą być przeznaczone osoby, którym nadano przydział organizacyjno-mobilizacyjny.

2. Ustalenie przeznaczenia osób wskazanych w ust. 1 następuje w drodze nadania im przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do tych jednostek. Przydziały nadaje się również po objęciu jednostek militaryzacją.

3. Przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych nie nadaje się osobom, które:

- 1) przekroczyły wiek określony w odpowiednich przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym;
- 2) nie ukończyły 18 lat życia;
- 3) są żołnierzami w czynnej służbie wojskowej;
- 4) mają nadane przydziały mobilizacyjne albo pracownicze przydziały mobilizacyjne;
- 5) są funkcjonariuszami Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Służby Więziennej, Straży Ochrony Kolei i Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli osoby te na mocy odrębnych przepisów pełnią służbę w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;
- 6) zostały uznane za stale lub długotrwale niezdolne do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników lub za całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji albo całkowicie niezdolne do pracy na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych lub zaliczone do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 7) zostały skazane prawomocnym wyrokiem na karę pozbawienia wolności.

4. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb nadawania przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych do jednostek przewidzianych do militaryzacji i zmilitaryzowanych,
- 2) sposób sporządzania zapotrzebowania na uzupełnienie potrzeb jednostek przewidzianych do militaryzacji i zmilitaryzowanych,
- 3) wzór karty przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego

– mając na uwadze konieczność zapewnienia jednolitości i sprawności postępowania w sprawach nadawania przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych.

Art. 606. 1. Osoby, którym nadano przydziały organizacyjno-mobilizacyjne, podlegają powołaniu w terminie i miejscu określonych w wezwaniu.

2. Osoby, którym nadano przydziały organizacyjno-mobilizacyjne do jednostek przewidzianych do militaryzacji z chwilą objęcia ich militaryzacją, stają się osobami pełniącymi służbę w jednostce zmilitaryzowanej.

3. Do służby w jednostkach objętych militaryzacją mogą być powoływane, w drodze nadania przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych, inne osoby, jeżeli posiadają kwalifikacje przydatne do tej służby.

Art. 607. 1. Kierownik jednostki zmilitaryzowanej zwalnia ze służby w tej jednostce:

- 1) osoby, które osiągnęły wiek określony w odpowiednich przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym;
- 2) osoby, które utraciły zdolność do wykonywania zawodu.

2. Kierownik jednostki zmilitaryzowanej może zwolnić ze służby w tej jednostce inne osoby niż określone w ust. 1, jeżeli jest to uzasadnione potrzebami jednostki zmilitaryzowanej.

Art. 608. 1. Dotychczasowy stosunek pracy osób przeznaczonych do pełnienia służby w jednostkach zmilitaryzowanych ulega zawieszeniu z dniem powołania ich do tej służby. Jednocześnie powstaje z mocy prawa stosunek służbowy militaryzacji, zwany dalej „stosunkiem służby”, uregulowany przepisami niniejszego rozdziału.

2. Osoby pełniące służbę w jednostce zmilitaryzowanej nie mogą rozwiązać stosunku służby z tą jednostką.

3. Stosunek służby oraz jego skutki prawne wygasają z dniem zwolnienia ze służby w jednostce zmilitaryzowanej.

4. Okres pełnienia służby w jednostce zmilitaryzowanej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakresie wszystkich uprawnień wynikających ze stosunku pracy.

Art. 609. 1. Do osób pełniących służbę w jednostkach zmilitaryzowanych, w zakresie nieuregulowanym w przepisach niniejszej ustawy, stosuje się przepisy prawa pracy oraz inne przepisy obowiązujące w tych jednostkach.

2. Osobom pełniącym służbę w jednostkach zmilitaryzowanych w przypadku wprowadzenia stanu wyjątkowego na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, stanu wojennego, ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny przysługują bezpłatne świadczenia zdrowotne. Koszty tych świadczeń pokrywa się z części budżetu państwa, której dysponentem jest organ, któremu podlega jednostka zmilitaryzowana.

Art. 610. 1. Osoby pełniące służbę w jednostce zmilitaryzowanej mogą być wyznaczane przez kierownika jednostki na inne stanowiska służby, niż zajmowały w dniu powołania do tej służby.

2. Osoby pełniące służbę w jednostce zmilitaryzowanej mogą być przenoszone do innej jednostki zmilitaryzowanej. Przeniesienie następuje w drodze nadania przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego.

3. Jeżeli przeniesienie, o którym mowa w ust. 2, miałoby nastąpić do jednostki zmilitaryzowanej mającej siedzibę w innej miejscowości, przepisu ust. 2 nie stosuje się do:

- 1) kobiet w ciąży oraz osób przebywających na urloпах związanych z rodzicielstwem;
- 2) osób sprawujących opiekę nad:
  - a) dziećmi do lat 16,
  - b) wspólnie z nimi zamieszkałymi osobami obłożnie chorymi lub osobami, wobec których orzeczono stałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, lub uznanymi za całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, lub zaliczonymi do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, jeżeli opieki tej nie można powierzyć innej osobie.

Art. 611. 1. Wysokość środków finansowych przeznaczonych na wynagrodzenia osób pełniących służbę w jednostce zmilitaryzowanej ustala kierownik jednostki przewidzianej do militaryzacji, w uzgodnieniu z organem wskazanym w art. 603 ust. 1.

2. Osoby pełniące służbę w jednostce zmilitaryzowanej otrzymują wynagrodzenie według zajmowanego stanowiska służbowego ujętego w etacie jednostki zmilitaryzowanej.

Art. 612. Organ, któremu podlega jednostka zmilitaryzowana, może ustalać indywidualny wymiar i rozkład czasu służby, z uwzględnieniem potrzeb jednostki zmilitaryzowanej.

Art. 613. 1. Rada Ministrów uznaje obiekty za szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa państwa oraz zapewnia warunki do wykonywania zadań dotyczących przygotowywania i prowadzenia szczególnej ochrony tych obiektów.

2. Przygotowywanie szczególnej ochrony obiektów obejmuje prace koncepcyjne, planistyczne, organizacyjne, logistyczne, techniczne, szkoleniowe i kontrolne mające na celu:

- 1) opracowanie, uzgadnianie i aktualizowanie planów szczególnej ochrony obiektów;
- 2) zapewnienie zasobów, w tym ludzkich, finansowych i materiałowych, niezbędnych do prowadzenia szczególnej ochrony obiektów;
- 3) utworzenie systemu kierowania szczególną ochroną obiektów, zorganizowanie współdziałania oraz określenie sposobu prowadzenia szczególnej ochrony obiektów;
- 4) osiągnięcie gotowości do prowadzenia szczególnej ochrony obiektów.

3. Prowadzenie szczególnej ochrony obiektów obejmuje:

- 1) bezpośrednią ochronę fizyczną obiektów i ich zabezpieczenie techniczne;
- 2) przedsięwzięcia realizowane w ramach systemu alarmowania i powiadamiania oraz wymiany informacji o zagrożeniach;
- 3) działania obronne prowadzone przez Siły Zbrojne, obejmujące w szczególności rozbudowę inżynierską terenu na podejściach i wewnątrz bronionego obiektu, system ognia broni palnej, powszechną obronę przeciwlotniczą oraz ochronę przed skażeniami;
- 4) inne działania mające na celu ochronę obiektu, które wynikają z jego specyfiki i charakteru zagrożeń dla jego funkcjonowania.

4. Szczególna ochrona obiektów jest przygotowywana przez organy, instytucje, formacje, przedsiębiorców lub jednostki organizacyjne, w których właściwości znajdują się obiekty.

5. Szczególna ochrona obiektów jest prowadzona przez tworzone w tym celu jednostki zmilitaryzowane.

6. Szczególna ochrona obiektów może być przygotowywana i prowadzona we współdziałaniu z:

- 1) Policją oraz Państwową Strażą Pożarną – w zakresie określonym przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych;
- 2) Siłami Zbrojnymi – w zakresie określonym przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 614. Z wnioskiem do Rady Ministrów o uznanie obiektu za szczególnie ważny dla bezpieczeństwa lub obronności państwa mogą występować:

- 1) Prezes Rady Ministrów, ministrowie i przewodniczący komitetów wchodzących w skład Rady Ministrów – w stosunku do obiektów:
  - a) będących w ich właściwości,
  - b) organów, formacji i jednostek organizacyjnych im podległych lub przez nich nadzorowanych,
  - c) instytucji państwowych oraz przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych – według właściwości wynikającej z ustaw;
- 2) organy administracji rządowej nadzorowane przez Prezesa Rady Ministrów – w stosunku do obiektów będących w ich właściwości;
- 3) Prezes Narodowego Banku Polskiego – w stosunku do obiektów będących w jego właściwości;
- 4) Prezes Zarządu Banku Gospodarstwa Krajowego – w stosunku do obiektów będących w jego właściwości;

- 5) wojewodowie – w stosunku do obiektów:
- a) będących w ich właściwości,
  - b) jednostek organizacyjnych im podporządkowanych lub przez nich nadzorowanych,
  - c) przedsiębiorców prowadzących działalność na terenie województwa, które nie są we właściwości innych organów,
  - d) będących we właściwości organów jednostek samorządu terytorialnego oraz utworzonych przez te organy jednostek organizacyjnych – po zasięgnięciu opinii organów wykonawczych właściwych jednostek samorządu terytorialnego.

Art. 615. Na podstawie ustaleń Rady Ministrów, o których mowa w art. 613, Minister Obrony Narodowej prowadzi i aktualizuje wykaz obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa.

Art. 616. Obiekty szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa państwa kategoryzuje się z uwagi na ich znaczenie oraz pełnioną funkcję dla systemu bezpieczeństwa państwa.

Art. 617. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) rodzaje obiektów szczególnie ważnych dla obronności lub bezpieczeństwa państwa i ich kategorie,
- 2) tryb uznawania obiektów za szczególnie ważne dla obronności lub bezpieczeństwa państwa oraz utraty przez nie takiego charakteru,
- 3) czynności w zakresie przygotowywania szczególnej ochrony obiektów,
- 4) zakres danych i wzór wniosku o uznanie obiektu za szczególnie ważny dla bezpieczeństwa lub obronności państwa – mając na uwadze znaczenie obiektów dla obronności lub bezpieczeństwa państwa oraz konieczność zapewnienia prawidłowości przygotowania i prowadzenia ochrony tych obiektów.

DZIAŁ XXI

Świadczenia na rzecz obrony

Rozdział 1

Świadczenia osobiste w czasie pokoju

Art. 618. 1. Na osoby posiadające obywatelstwo polskie, które ukończyły 16, a nie przekroczyły 60 lat życia, może być nałożony obowiązek świadczeń osobistych, polegających na wykonywaniu różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz przygotowania obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych, likwidacji ich skutków oraz zarządzania kryzysowego.

2. Obowiązek świadczeń osobistych może obejmować również obowiązek użycia posiadanych narzędzi prostych, a w stosunku do osób wykonujących świadczenia polegające na doręczaniu dokumentów powołania do służby wojskowej oraz wezwań do wykonania świadczeń, zwanych dalej „kurierami” – także posiadanych środków transportowych.

3. Obowiązek świadczeń osobistych może być nałożony w związku z ćwiczeniami wojskowymi, a także w celu dostarczenia i obsługi przedmiotów świadczeń rzeczowych.

4. W stosunku do kurierów obowiązek świadczeń osobistych może być nałożony w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej Sił Zbrojnych oraz w przypadku powoływania w trybie natychmiastowego stawiennictwa żołnierzy rezerwy lub wezwania żołnierzy OT do stawienia się do pełnienia terytorialnej służby wojskowej rotacyjnie.

Art. 619. 1. Czas wykonywania świadczeń osobistych nie może przekraczać jednorazowo 12 godzin, a w stosunku do kurierów oraz osób dostarczających i obsługujących przedmioty świadczeń rzeczowych – 48 godzin.

2. Nałożenie obowiązku wykonania świadczenia osobistego może nastąpić najwyżej 3 razy w roku.

3. Do czasu wykonywania świadczeń osobistych, o których mowa w ust. 1, wlicza się:

- 1) czas dojazdu do miejsca wykonywania świadczenia osobistego i powrotu do miejsca pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące, nie więcej jednak niż łącznie 2 godziny;
- 2) czas przeznaczony na wypoczynek, nie więcej jednak niż 8 godzin, jeżeli świadczenie jest wykonywane dłużej niż 12 godzin.

Art. 620. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) nakłada, w drodze decyzji administracyjnej, obowiązek świadczeń osobistych na wniosek szefa wojskowego centrum rekrutacji, kierownika jednostki przewidzianej do militaryzacji lub kierownika jednostki organizacyjnej wykonującej zadania na potrzeby obrony państwa, o której mowa w art. 628 ust. 3.

2. Decyzję o nałożeniu obowiązku wykonania świadczenia osobistego doręcza się osobie obowiązanej i wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem, na 14 dni przed terminem stawienia się do wykonania świadczenia.

3. Od decyzji przysługuje osobie obowiązanej i wnioskodawcy odwołanie do wojewody, w terminie 7 dni od dnia doręczenia decyzji. Decyzja ta może być zmieniona przez wojewodę również z urzędu, jeżeli została wydana z naruszeniem przepisów prawa.

4. Decyzji nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności w terminie w niej określonym.

5. Osoba, na którą nałożono obowiązek wykonania świadczenia osobistego, jest obowiązana stawić się do wykonania tego świadczenia w terminie i miejscu wskazanym w decyzji.

6. W przypadku niestawienia się osoby obowiązanej do wykonania świadczenia osobistego bez uzasadnionej przyczyny, wójt (burmistrz, prezydent miasta) zarządza przymusowe doprowadzenie tej osoby przez Policję do wskazanej jednostki wojskowej lub podmiotu, w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 621. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) wydaje decyzję administracyjną o przeznaczeniu osoby do wykonania świadczeń osobistych, w tym planowanych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny, na wniosek organów i jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 620 ust. 1.

2. Przeznaczenie osób do funkcji kuriera następuje z urzędu lub na wniosek szefa wojskowego centrum rekrutacji.

3. Decyzję doręcza się osobie przeznaczonej do wykonywania świadczeń osobistych oraz wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem.

4. Od decyzji przysługuje osobie przeznaczonej do wykonywania świadczeń osobistych i wnioskodawcy odwołanie do wojewody, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji.

5. Osoby, którym wydano ostateczne decyzje administracyjne o przeznaczeniu ich do wykonania świadczeń osobistych, mogą być z urzędu lub na wniosek organów i kierowników jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 620 ust. 1, wzywane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do wykonania tych świadczeń.

6. Wezwanie osób przeznaczonych do funkcji kuriera do wykonania świadczenia osobistego polegającego na doręczeniu dokumentów, o których mowa w art. 618 ust. 2, może nastąpić z urzędu lub na wniosek szefa wojskowego centrum rekrutacji.

7. Wezwania, o których mowa w ust. 5 i 6, mogą obejmować obowiązek do wykonania świadczeń osobistych w trybie natychmiastowego stawiennictwa.

8. Od wezwań, o których mowa w ust. 5 i 6, odwołanie nie przysługuje.

9. Osoby, o których mowa w ust. 5 i 6, są obowiązane stawić się do wykonania świadczenia osobistego w terminie i miejscu wskazanych w wezwaniu.

10. Przepis art. 620 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

Art. 622. 1. Za wykonanie świadczenia osobistego przysługuje ryczałt godzinowy w wysokości 1/178 kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w grudniu roku poprzedniego, ustalonego na podstawie przepisów ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę, za każdą godzinę czasu, o którym mowa w art. 619 ust. 1 i 3.

2. Jeżeli świadczenie osobiste jest wykonywane przez pracownika w czasie pracy i pracodawca nie wypłacił wynagrodzenia za czas pracy opuszczony z powodu świadczenia osobistego, osobie wykonującej świadczenie przysługuje za opuszczony czas pracy należność pieniężna – zamiast ryczału, w wysokości odpowiadającej utraconemu wynagrodzeniu za pracę. Należność tę wypłaca się na podstawie zaświadczenia pracodawcy.

3. Jeżeli świadczenie osobiste jest wykonywane przez pracownika w czasie urlopu wypoczynkowego, osobie wykonującej świadczenie przysługuje za czas wykonywania świadczenia, równy średniemu dziennemu wymiarowi czasu pracy, należność pieniężna, zamiast ryczału, obliczona według zasad obowiązujących przy ustalaniu wynagrodzenia za urlop wypoczynkowy. Należność tę wypłaca się na podstawie zaświadczenia pracodawcy.

4. Ryczałt i należności, o których mowa w ust. 1–3, wypłaca jednostka organizacyjna, na której rzecz jest wykonywane świadczenie osobiste.

5. Osobom wykonującym świadczenia osobiste przysługuje bezpłatne wyżywienie na zasadach określonych dla żołnierzy odbywających zasadniczą służbę wojskową lub ryczałt odpowiadający stawkom tego wyżywienia, o ile czas wykonywania świadczenia osobistego jest dłuższy niż 8 godzin. Do tego czasu nie wlicza się czasu, o którym mowa w art. 619 ust. 3 pkt 1.

6. Koszty przejazdu do miejsca wykonywania świadczenia osobistego i powrotu do miejsca pobytu stałego albo pobytu czasowego trwającego ponad 3 miesiące ponosi jednostka organizacyjna, na której rzecz jest wykonywane świadczenie.

Art. 623. 1. Pracodawca jest obowiązany zwolnić pracownika od świadczenia pracy na czas niezbędny do wykonywania świadczenia osobistego.

2. Czas zwolnienia od świadczenia pracy z powodu wykonywania świadczenia osobistego wlicza się do okresu pracy wymaganego do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych.

Art. 624. 1. Osobom wykonującym świadczenia osobiste, które zachorowały lub doznały uszczerbku na zdrowiu podczas lub w związku z udzielaniem tych świadczeń albo w bezpośredniej drodze do miejsca ich wykonywania lub w drodze powrotnej, przysługuje prawo do bezpłatnego korzystania ze świadczeń podmiotów leczniczych niebędących przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej.

2. Osobom, które doznały uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku powstałego podczas lub w związku z wykonywaniem świadczeń osobistych albo w bezpośredniej drodze do miejsca wykonywania tych świadczeń lub w drodze powrotnej, oraz członkom rodzin osób zmarłych wskutek takiego wypadku przysługują świadczenia na zasadach i w trybie przewidzianym dla pracowników w przepisach o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, z tym że prawo do świadczeń ustala i świadczenia wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 625. 1. Obowiązkowi świadczeń osobistych nie podlegają:

- 1) osoby wybrane do Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej lub organów samorządu terytorialnego na czas pełnienia mandatu;
- 2) żołnierze pełniący służbę wojskową oraz osoby powołane do tej służby, jeżeli termin stawienia się do służby koliduje z terminem wykonania świadczenia;
- 3) osoby odbywające służbę zastępczą;
- 4) osoby, wobec których orzeczono trwałą lub długotrwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, osoby uznane za całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji albo całkowicie niezdolne do pracy na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jak również osoby zaliczone do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności albo umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- 5) sędziowie, asesory sądowi, prokuratorzy, funkcjonariusze Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Służby Więziennej, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Ochrony Kolei, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej oraz pracownicy specjalistycznych uzbrojonych formacji ochronnych w jednostkach organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych przez ministrów, kierowników urzędów centralnych, wojewodów, Prezesa Narodowego Banku Polskiego oraz Krajową Radę Radiofonii i Telewizji;
- 6) kobiety w ciąży i w okresie 6 miesięcy po porodzie oraz osoby sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 8, jeżeli tej opieki nie można powierzyć innej osobie;
- 7) osoby sprawujące opiekę nad wspólnie z nimi zamieszkałymi dziećmi od lat 8 do 16, osobami, wobec których orzeczono trwałą niezdolność do pracy w gospodarstwie rolnym lub uznanymi za całkowicie niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji albo zaliczonymi do osób o znacznym stopniu niepełnosprawności na podstawie ustaw, o których mowa w pkt 4, a także osobami obłożnie chorymi, jeżeli opieki tej nie można powierzyć innym osobom;
- 8) osoby zatrudnione na stanowiskach kierowników podmiotów leczniczych niebędących przedsiębiorcami w rozumieniu przepisów o działalności leczniczej oraz na stanowiskach w opiece społecznej i placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

2. Zwolnienie osób, o których mowa w ust. 1, od obowiązku świadczeń osobistych następuje na podstawie dokumentów potwierdzających przyczynę zwolnienia i przedstawionych wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) przez zainteresowane osoby.

Art. 626. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb nakładania, wykonywania i zwalniania z obowiązku świadczeń osobistych,
- 2) wzory planów i wykazów świadczeń osobistych prowadzonych przez wojewodę, szefa wojskowego centrum rekrutacji, organy samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne, na rzecz których może być wykonywane świadczenie osobiste,
- 3) wzory decyzji administracyjnych, wniosków, wezwań i obwieszczeń oraz zaświadczeń wydawanych w sprawach świadczeń osobistych,
- 4) tryb wypłacania ryczałtu i należności pieniężnych za wykonanie świadczeń osobistych oraz dokumenty składane w celu ich wypłacenia,
- 5) zakres udostępniania lub doręczania planów i wykazów świadczeń osobistych, lub ich wyciągów,
- 6) sposób i miejsce przechowywania dokumentów

– mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawności i efektywności nakładania świadczeń oraz ich wykonywania, priorytet zadań realizowanych przez Siły Zbrojne lub zadań realizowanych na ich rzecz oraz konieczność zapewnienia możliwości wypłacania ryczałtu i należności pieniężnych nie wcześniej niż po wykonaniu świadczenia osobistego.

Art. 627. Wojewoda koordynuje na obszarze województwa działalność organów samorządu terytorialnego w zakresie planowania i nakładania obowiązku świadczeń osobistych, w tym:

- 1) prowadzi zbiorczy wykaz świadczeń osobistych przewidzianych do realizacji na obszarze województwa, zawierający rodzaj prac do wykonania lub niezbędne kwalifikacje oraz wykaz jednostek organizacyjnych, na których rzecz świadczenia mają być wykonane;
- 2) planuje wydatki finansowe związane z nakładaniem obowiązku świadczeń osobistych na obszarze województwa;
- 3) nadzoruje zadania związane z planowaniem, typowaniem i nakładaniem świadczeń osobistych na obszarze województwa;
- 4) analizuje potrzeby i możliwości realizacji świadczeń osobistych przez organy gminy na obszarze województwa, a w razie potrzeby wskazuje wójta (burmistrza, prezydenta miasta), który może zrealizować zadania nałożenia tych świadczeń.

Rozdział 2

Świadczenia rzeczowe w czasie pokoju

Art. 628. 1. Na urzędy i instytucje państwowe, przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne, a także osoby fizyczne może być nałożony obowiązek świadczeń rzeczowych, polegających na oddaniu do użytkowania posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych na cele przygotowania obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych, likwidacji ich skutków oraz zarządzania kryzysowego.

2. Świadczenia rzeczowe mogą być wykonywane na rzecz Sił Zbrojnych, jednostek przewidzianych do militaryzacji oraz jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa albo zwalczania klęsk żywiołowych, likwidacji ich skutków oraz zarządzania kryzysowego.

3. Jednostkami organizacyjnymi wykonującymi zadania na potrzeby obrony państwa są jednostki organizacyjne Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej, Straży Marszałkowskiej, Krajowej Administracji Skarbowej, jednostki organizacyjne podległe i nadzorowane przez Ministra Obrony Narodowej, niewchodzące w skład Sił Zbrojnych, a także terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz inne jednostki organizacyjne.

4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do zakwaterowania przejściowego Sił Zbrojnych.

5. Przedmiotem świadczeń rzeczowych nie mogą być:

- 1) tereny, pomieszczenia, środki transportowe, maszyny i inny sprzęt, znajdujące się w posiadaniu:
  - a) jednostek organizacyjnych służących bezpośrednio działalności Sejmu i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, ministerstw i urzędów wojewódzkich oraz Narodowego Banku Polskiego, banków, izby rozliczeniowej, o której mowa w art. 67 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 2439, z późn. zm.²⁴⁾), spółdzielczych kas oszczędnościowo-kredytowych, a także Polskiej Wytwórni Papierów Wartościowych,

²⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 2447 oraz z 2022 r. poz. 830, 872, 1358, 1488, 1692 i 1933.

- b) jednostek organizacyjnych podległych, podporządkowanych lub nadzorowanych odpowiednio przez Ministra Obrony Narodowej, Ministra Sprawiedliwości, ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ministra właściwego do spraw informatyzacji, Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szefa Agencji Wywiadu, Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego oraz Szefa Krajowej Administracji Skarbowej,
  - c) przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych oraz innych przedstawicielstw i instytucji zrównanych z nimi w zakresie przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych, jak również członków tych przedstawicielstw, urzędów i instytucji oraz członków ich rodzin, a także innych osób zrównanych z nimi w zakresie przywilejów i immunitetów, jeżeli nie posiadają obywatelstwa polskiego,
  - d) jednostek przewidzianych do militaryzacji i zmilitaryzowanych;
- 2) biblioteki, muzea, archiwa i zabytki uznane przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za pomniki historii oraz dobra kulturalne, o których mowa w art. 639, oraz obiekty wpisane na „listę dziedzictwa światowego” na podstawie Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego, przyjętej w Paryżu dnia 16 listopada 1972 r. (Dz. U. z 1976 r. poz. 190 i 191);
  - 3) zbiory naukowe i artystyczne mające charakter publiczny;
  - 4) świątynie, domy modlitwy oraz pomieszczenia kościołów i innych związków wyznaniowych mających osobowość prawną, wraz ze znajdującymi się w nich przedmiotami przeznaczonymi do wykonywania kultu religijnego;
  - 5) przedmioty wyłączone spod egzekucji stosownie do przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, z wyjątkiem narzędzi prostych oraz środków transportowych;
  - 6) parki narodowe i rezerваты przyrody;
  - 7) przedszkola, domy dziecka, zakłady opiekuńczo-wychowawcze, szkoły specjalne i internaty tych szkół, specjalne ośrodki wychowawcze i szkolno-wychowawcze oraz poradnie psychologiczno-pedagogiczne;
  - 8) urządzenia i sieci telekomunikacyjne:
    - a) ujęte w planach działania, o których mowa w art. 176a ust. 2 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. z 2022 r. poz. 1648 i 1933), przewidziane do użycia na potrzeby jednostek organizacyjnych, o których mowa w ust. 2,
    - b) niezbędne do wykonania decyzji nałożonych na przedsiębiorców telekomunikacyjnych przez Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej w trybie określonym w art. 178 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne;
  - 9) pojazdy samochodowe niedopuszczone do ruchu po drogach publicznych oraz używane wyłącznie do przewozu wewnątrz zakładu, po przedstawieniu przez posiadacza odpowiednich dokumentów;
  - 10) moce produkcyjne, naprawcze lub usługowe przedsiębiorcy.

6. Minister Obrony Narodowej corocznie określa, w drodze rozporządzenia, dla wykonania niezbędnych świadczeń rzeczowych:

- 1) rodzaj i liczbę nieruchomości, które mogą być w tym celu w użytkowaniu w danym roku kalendarzowym,
- 2) rodzaj i liczbę rzeczy ruchomych, które w danym roku kalendarzowym mogą być w tym celu pobrane

– uwzględniając potrzeby związane z prowadzeniem kwalifikacji wojskowej, przeprowadzaniem ćwiczeń wojskowych, w tym organizowanych w trybie natychmiastowego stawiennictwa żołnierzy rezerwy i sprawdzaniem gotowości mobilizacyjnej Sił Zbrojnych.

Art. 629. 1. Czas wykonywania świadczeń rzeczowych nie może przekraczać jednorazowo w przypadku pobrania przedmiotu świadczenia:

- 1) w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej Sił Zbrojnych – 48 godzin;
- 2) w związku z ćwiczeniami wojskowymi – 7 dni.

2. Nałożenie obowiązku świadczenia rzeczowego może nastąpić najwyżej 3 razy w roku, z tym że w wymiarze określonym w ust. 1 pkt 2 – tylko jeden raz.

3. Do czasu wykonywania świadczeń rzeczowych, o którym mowa w ust. 1, wlicza się czas niezbędny do dostarczenia przedmiotu świadczenia do wskazanego miejsca oraz jego powrotu do miejsca postoju (przechowywania), nie więcej jednak niż 2 godziny.

4. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy używania nieruchomości udostępnianych na czas przeprowadzenia rejestracji oraz kwalifikacji wojskowej.

5. Ograniczeń, o których mowa w ust. 1 i 2 oraz w art. 630 i art. 631, nie stosuje się do używania nieruchomości i rzeczy ruchomych udostępnionych w celu zwalczania klęsk żywiołowych i likwidacji ich skutków.

Art. 630. 1. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), na wniosek organów i kierowników jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 620 ust. 1, wydaje decyzję administracyjną o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomej na cele świadczeń rzeczowych, w tym planowanych do wykonania w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny.

2. Wniosek o wydanie decyzji o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomej na cele świadczeń w związku z użyciem ich w czasie kwalifikacji wojskowej składa odpowiednio do zadań wojewoda lub starosta.

3. Decyzję doręcza się posiadaczowi nieruchomości lub rzeczy ruchomej oraz wnioskodawcy na piśmie wraz z uzasadnieniem.

4. Od decyzji przysługuje posiadaczowi nieruchomości lub rzeczy ruchomej oraz wnioskodawcy odwołanie do wojewody, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Decyzja ta może być zmieniona przez wojewodę również z urzędu, jeżeli została wydana z naruszeniem przepisów prawa.

5. W decyzji można zobowiązać posiadaczy nieruchomości lub rzeczy ruchomych do wykonania tych świadczeń bez odrębnego wezwania.

Art. 631. 1. Posiadacz nieruchomości lub rzeczy ruchomej, wobec którego wydano ostateczną decyzję administracyjną o przeznaczeniu nieruchomości lub rzeczy ruchomej na cele świadczeń rzeczowych, może być, na wniosek organów i kierowników jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 620 ust. 1, wezwany przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do wykonania tego świadczenia.

2. Wezwanie doręcza się na 14 dni przed terminem wykonania świadczenia, z wyjątkiem przypadków, w których wykonanie świadczenia następuje w celu sprawdzenia gotowości mobilizacyjnej Sił Zbrojnych.

3. Od wezwania odwołanie nie przysługuje.

4. Wezwaniu nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności w terminie w nim określonym.

5. Posiadacz, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany oddać do używania przedmiot świadczenia w terminie i miejscu wskazanym w wezwaniu.

6. Przepis art. 620 ust. 6 stosuje się odpowiednio.

Art. 632. 1. Posiadacze nieruchomości i rzeczy ruchomych, wobec których wydano ostateczną decyzję o przeznaczeniu tych nieruchomości i rzeczy ruchomych na cele świadczeń rzeczowych, są obowiązani informować wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o rozporządzeniu tą nieruchomością lub rzeczą ruchomą, w terminie 30 dni od dnia tego rozporządzenia.

2. Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy są obowiązani, na żądanie szefów wojskowych centrów rekrutacji, do udzielania informacji, według posiadanych ewidencji i rejestrów, o stanie nieruchomości i rzeczy ruchomych mogących być przedmiotem świadczeń rzeczowych.

Art. 633. 1. Posiadacz przedmiotu świadczenia wezwany do wykonania świadczenia jest obowiązany oddać go do używania w stanie przydatnym do użytku wraz z dotyczącymi go dokumentami.

2. Biorący przedmiot świadczenia jest obowiązany używać go w sposób odpowiadający jego właściwościom i przeznaczeniu. Biorący ponosi zwykłe koszty i inne ciężary związane z utrzymaniem przedmiotu świadczenia, a poczynione przez niego wydatki lub nakłady na przedmiot świadczenia nie podlegają zwrotowi.

3. Biorący przedmiot świadczenia jest odpowiedzialny za jego utratę lub uszkodzenia oraz za szkody wynikłe z używania go w sposób sprzeczny z jego właściwościami lub przeznaczeniem.

4. Biorący jest obowiązany zwrócić posiadaczowi przedmiot świadczenia w stanie nie pogorszonym. Biorący nie ponosi odpowiedzialności za zużycie przedmiotu świadczenia będące następstwem prawidłowego używania.

5. Biorący przedmiot świadczenia jest odpowiedzialny za szkody wynikłe z niezwrócenia go w terminie oraz z tytułu napraw wykonywanych po tym terminie wskutek uszkodzeń powstałych w czasie używania go przez biorącego.

6. Roszczenia posiadacza przeciwko biorącemu, o których mowa w ust. 3–5, przedawniają się z upływem roku od dnia zwrotu przedmiotu świadczenia.

Art. 634. 1. Za używanie przedmiotu świadczenia rzeczowego przysługuje jego posiadaczowi ryczałt w wysokości odpowiadającej szkodzie poniesionej wskutek jego dostarczenia oraz stawce jego amortyzacji.

2. Ryczałt za używanie przedmiotu świadczenia rzeczowego wypłaca jednostka organizacyjna, na której rzecz świadczenie zostało wykonane.

Art. 635. Wojewoda koordynuje na obszarze województwa działalność organów samorządu terytorialnego w zakresie planowania i nakładania obowiązku świadczeń rzeczowych, w tym:

- 1) prowadzi zbiorczy wykaz świadczeń rzeczowych przewidzianych do realizacji na obszarze województwa;
- 2) planuje wydatki finansowe związane z nakładaniem obowiązku świadczeń rzeczowych na obszarze województwa;
- 3) nadzoruje zadania związane z planowaniem, typowaniem i nakładaniem świadczeń rzeczowych na obszarze województwa;
- 4) analizuje potrzeby i możliwości realizacji świadczeń rzeczowych przez organy gminy na obszarze województwa, a w razie potrzeby wskazuje wójta (burmistrza, prezydenta miasta), który może zrealizować zadania nałożenia tych świadczeń.

Art. 636. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb planowania i nakładania obowiązku świadczeń rzeczowych, przeznaczania do tych świadczeń i zwalniania z nich oraz ich wykonywania,
- 2) rodzaje planów, zestawień i wykazów świadczeń rzeczowych prowadzonych przez wojewodę, szefa wojskowego centrum rekrutacji, organy samorządu terytorialnego i jednostki organizacyjne, na rzecz których może być wykonywane świadczenie rzeczowe,
- 3) wzory decyzji administracyjnych, wniosków, wezwań w sprawach świadczeń rzeczowych,
- 4) tryb i zakres żądania oraz przekazywania informacji, o których mowa w art. 632,
- 5) tryb oddania, przyjęcia i zwrotu przedmiotu świadczeń rzeczowych oraz tryb dochodzenia roszczeń, o których mowa w art. 633,
- 6) wykaz dobowych stawek ryczałtu za używanie poszczególnych przedmiotów świadczeń rzeczowych, o których mowa w art. 634,
- 7) sposób i miejsce przechowywania dokumentów oraz zakres udostępniania lub doręczania planów, zestawień i wykazów świadczeń rzeczowych, lub ich wyciągów, lub innych dokumentów sporządzanych w tych sprawach,
- 8) sposób dokonywania oględzin nieruchomości i rzeczy ruchomych, które mogą być lub są przedmiotem świadczeń rzeczowych

– uwzględniając priorytet zadań realizowanych przez Siły Zbrojne lub zadań realizowanych na ich rzecz, konieczność zapewnienia skutecznego przepływu informacji między organami właściwymi w sprawach świadczeń rzeczowych oraz osobami zobowiązanymi do wykonywania tych świadczeń, dopuszczenie drogi postępowania sądowego w dochodzeniu roszczeń oraz fakt, że ryczałt za używanie poszczególnych przedmiotów świadczeń rzeczowych podlega corocznej waloryzacji.

Rozdział 3

Świadczenia w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny

Art. 637. 1. Osoby podlegające obowiązkowi świadczeń osobistych mogą być w każdym czasie w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny powołane do wykonania różnego rodzaju prac doraźnych na rzecz Sił Zbrojnych lub jednostek organizacyjnych wykonujących zadania na potrzeby obrony państwa.

2. Czas wykonywania świadczeń osobistych nie może przekraczać jednorazowo 7 dni.

Art. 638. 1. Organy administracji rządowej, organy samorządu terytorialnego, przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne, organizacje społeczne oraz osoby fizyczne mogą być w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny zobowiązane do wykonania świadczeń rzeczowych, polegających na oddaniu posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych do używania przez Siły Zbrojne lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania na potrzeby obrony państwa.

2. Przedmioty świadczeń rzeczowych podlegają zwrotowi po ustaniu potrzeby ich używania.

Art. 639. Dobra kultury objęte ochroną specjalną w rozumieniu Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r. (Dz. U. z 1957 r. poz. 212) lub ochroną wzmocnioną w rozumieniu Drugiego Protokołu do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954 r., sporządzonego w Hadze dnia 26 marca 1999 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 248) nie mogą być przedmiotem świadczeń rzeczowych. Dobra kultury podlegające ochronie ogólnej w rozumieniu konwencji, o której mowa w zdaniu pierwszym, mogą być przedmiotem świadczeń rzeczowych jedynie za zgodą wojewódzkiego konserwatora zabytków.

Art. 640. 1. Obowiązek świadczeń osobistych i rzeczowych nakłada wójt (burmistrz, prezydent miasta) na podstawie doraźnie zgłoszonych wniosków przez organy i kierowników jednostek organizacyjnych, o których mowa w art. 620 ust. 1, a także dowódców jednostek wojskowych.

2. Decyzji o nałożeniu obowiązku świadczenia nadaje się rygor natychmiastowej wykonalności w terminie w niej określonym.

3. Wójt (burmistrz, prezydent miasta) w szczególnych sytuacjach może nakładać obowiązek świadczeń osobistych lub rzeczowych również w drodze obwieszczeń lub w inny sposób.

4. Obowiązki świadczeń osobistych nie podlegają osoby wyłączone od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej.

5. Do świadczeń osobistych wykonywanych w czasie mobilizacji i wojny stosuje się odpowiednio przepisy art. 618 ust. 1 i 2, art. 619 ust. 3, art. 622–625 i art. 627.

6. Do świadczeń rzeczowych wykonywanych w czasie mobilizacji i wojny stosuje się odpowiednio przepisy art. 628 ust. 5, art. 629 ust. 3, art. 631–635.

7. Osoby przeznaczone w czasie pokoju do wykonania świadczeń osobistych lub rzeczowych są obowiązane do ich wykonania w terminie i miejscu określonym w decyzji o przeznaczeniu lub w wezwaniu do wykonania tych świadczeń.

8. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb nakładania obowiązku świadczeń osobistych i rzeczowych w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny,
- 2) wzory decyzji administracyjnych, wniosków i obwieszczeń oraz zaświadczeń wydawanych w sprawach świadczeń osobistych i rzeczowych,
- 3) warunki i tryb odpłatności za używanie przedmiotów świadczeń rzeczowych,
- 4) tryb i sposób ustalania i wypłacania odszkodowań za szkody w nich powstałe,
- 5) tryb wypłacania ryczałtu i należności pieniężnych za wykonanie świadczeń osobistych, a także dokumenty składane w celu ich wypłacania

– uwzględniając priorytet zadań realizowanych przez Siły Zbrojne lub zadań realizowanych na ich rzecz, konieczność zapewnienia skutecznego przepływu informacji między organami właściwymi w sprawach świadczeń rzeczowych oraz osobami zobowiązanymi do wykonywania tych świadczeń, oraz konieczność zapewnienia możliwości dokonania odpłatności za używanie przedmiotu świadczenia rzeczowego lub wypłacenia ryczałtu i należności pieniężnych za wykonanie świadczenia osobistego nie wcześniej niż po wykonaniu tego świadczenia oraz obowiązek ich zwrotu w przypadku nienależnej wypłaty.

Art. 641. Osobom obowiązującym do wykonywania świadczeń osobistych i członkom ich rodzin przysługują uprawnienia określone w art. 624.

Rozdział 4

Świadczenia szczególne

Art. 642. 1. Terenowe organy administracji rządowej, instytucje państwowe, organy samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorcy i inne jednostki organizacyjne mogą być zobowiązane do odpłatnego:

- 1) dostosowania posiadanych nieruchomości i rzeczy ruchomych do potrzeb obrony Państwa, w sposób niezmienny ich właściwości i przeznaczenia;
- 2) przystosowania budowanych (przebudowywanych i rozbudowywanych) obiektów budowlanych oraz wytwarzanych rzeczy ruchomych do potrzeb obrony Państwa, w sposób niezmienny ich właściwości i przeznaczenia;
- 3) utrzymywania (przemieszczania) mocy produkcyjnych, naprawczych i usługowych, niezbędnych do realizacji zadań na rzecz bezpieczeństwa lub obronności państwa;
- 4) wykonywania zadań mobilizacyjnych na rzecz Sił Zbrojnych;
- 5) gromadzenia, przechowywania i konserwacji przedmiotów niezbędnych do wykonania czynności, o których mowa w pkt 1 i 2.

2. Obowiązki i zadania, o których mowa w ust. 1, są finansowane z budżetu państwa.

Art. 643. 1. Organem właściwym do nakładania obowiązków i zadań wynikających z art. 642 ust. 1 pkt 3 niezbędnych do wytwarzania i naprawy rzeczy ruchomych na okres zagrożenia wojennego na potrzeby obrony państwa albo przemieszczania tych mocy w obrębie przedsiębiorcy lub między przedsiębiorcami jest Minister Obrony Narodowej.

2. Nakładanie obowiązków i zadań na przedsiębiorcę, o których mowa w ust. 1, następuje w drodze decyzji administracyjnej.

3. Wykonanie obowiązku lub zadania następuje na podstawie umowy zawartej z wykonawcą przez Ministra Obrony Narodowej.

Art. 644. 1. Minister Obrony Narodowej sprawuje kontrolę w zakresie:

- 1) przygotowania przedsiębiorców do realizacji nałożonych obowiązków i zadań;
- 2) prawidłowości wydatkowania przez przedsiębiorców środków przyznanych na realizację zadań.

2. Podstawą do przeprowadzenia kontroli, o której mowa w ust. 1, jest pisemne upoważnienie wystawione przez Ministra Obrony Narodowej, określające w szczególności: nazwę kontrolowanego przedsiębiorcy, przedmiot i zakres czynności kontrolowanych oraz okres, w jakim kontrola może być przeprowadzana.

3. Organy kontrolowanych jednostek są obowiązane do udostępniania niezbędnych dokumentów i udzielania niezbędnych informacji związanych z realizacją obowiązków i zadań nałożonych przez Ministra Obrony Narodowej.

Rozdział 5

Ewidencja dotycząca świadczeń

Art. 645. 1. Ewidencję osób fizycznych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej podlegających obowiązkowi świadczeń na rzecz obrony oraz rzeczy ruchomych i nieruchomości będących lub mogących być przedmiotem świadczeń rzeczowych, na potrzeby Sił Zbrojnych prowadzi w systemie teleinformatycznym Minister Obrony Narodowej przy pomocy Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

2. Dane do ewidencji wprowadza szef wojskowego centrum rekrutacji.

3. Szefowie wojskowych centrów rekrutacji udostępniają dowódcom jednostek wojskowych dane z ewidencji, w tym dane osób fizycznych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej przeznaczonych do wykonania świadczeń na rzecz obrony wykonywanych na rzecz tych jednostek oraz rzeczy ruchomych i nieruchomości będących przedmiotem świadczeń rzeczowych w tych jednostkach.

4. Ewidencję, o której mowa w ust. 1, prowadzą również dowódcy jednostek wojskowych na podstawie danych, o których mowa w ust. 3.

5. Organy administracji publicznej i przedsiębiorcy są obowiązani do bezpłatnego udostępniania niezbędnych danych w celu ich przetwarzania w ewidencji, o której mowa w ust. 1.

Art. 646. 1. W ewidencji, o której mowa w art. 645 ust. 1, gromadzi się i przetwarza następujące dane:

- 1) w zakresie danych osobowych osób fizycznych podlegających obowiązkowi świadczeń na rzecz obrony:
  - a) imię i nazwisko,
  - b) datę i miejsce urodzenia,
  - c) adres zamieszkania,
  - d) numer PESEL,
  - e) miejsce pracy, w tym stanowisko i adres pracodawcy,
  - f) rodzaj i zakres prac przewidzianych do wykonania w ramach świadczeń osobistych,
  - g) termin realizacji i miejsce stawiennictwa do wykonania świadczeń,
  - h) nazwę świadczeniobiorcy;
- 2) w zakresie danych o podmiotach podlegających obowiązkowi świadczeń rzeczowych na rzecz obrony:
  - a) imię i nazwisko (nazwę),
  - b) adres zamieszkania (siedzibę),
  - c) numer PESEL (REGON),
  - d) miejsce pracy, w tym stanowisko i adres pracodawcy (nazwę organu),

- e) numer telefonu służbowego,
  - f) rodzaj i zakres świadczenia,
  - g) termin i miejsce dostarczenia lub przekazania przedmiotów świadczeń rzeczowych,
  - h) tytuł prawny do rzeczy ruchomych lub nieruchomości;
- 3) w zakresie danych o nieruchomościach:
- a) rodzaj nieruchomości,
  - b) położenie nieruchomości oraz jej adres,
  - c) powierzchnię oraz występującą na niej zabudowę,
  - d) termin wykonania świadczenia,
  - e) przeznaczenie i sposób użytkowania nieruchomości,
  - f) nazwę świadczeniobiorcy;
- 4) w zakresie danych o rzeczach ruchomych:
- a) rodzaj rzeczy ruchomej,
  - b) miejsce jej stałego przechowywania,
  - c) cechy techniczne rzeczy ruchomej, w tym w szczególności w przypadku pojazdów rodzaj, typ, markę, rodzaj nadwozia, numer rejestracyjny, ładowność, pojemność silnika,
  - d) dane z centralnej ewidencji pojazdów lub z innych ewidencji, jeżeli rzecz ruchoma podlega obowiązkowej rejestracji, w tym rok produkcji, datę pierwszej rejestracji, termin badania technicznego.

2. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje rzeczy ruchomych i nieruchomości podlegających ewidencji, z uwzględnieniem potrzeb Sił Zbrojnych oraz konieczności zapewnienia odpowiedniego poziomu przygotowania obrony państwa.

Art. 647. Do ewidencji, w ramach udostępniania danych, niezbędnych do jej prowadzenia, przekazuje się w drodze teletransmisji lub na informatycznym nośniku danych dane z centralnej ewidencji pojazdów i gromadzi się dane określone w art. 80b ust. 1 pkt 1 lit. b, pkt 2 lit. a, b, d i e, pkt 3 lit. a, b, d i e, pkt 4 lit. a, b, d i e, pkt 10 – w zakresie terminu badania technicznego i odczytu liczników przebiegu pojazdu w momencie badania technicznego wraz z jednostką miary, pkt 13 – w zakresie marki, kategorii, typu, modelu, wariantu, wersji, rodzaju i roku produkcji pojazdu, pkt 14 – w zakresie daty kradzieży i daty odnalezienia pojazdu oraz pkt 18 – w zakresie numeru świadectwa homologacji typu WE pojazdu, świadectwa homologacji typu pojazdu, dopuszczenia jednostkowego pojazdu albo dopuszczenia indywidualnego WE pojazdu – ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym.

DZIAŁ XXII

Organizowanie zadań realizowanych przez przedsiębiorców na rzecz Sił Zbrojnych

Rozdział 1

Zadania na rzecz Sił Zbrojnych realizowane przez przedsiębiorców

Art. 648. 1. Zadania realizowane przez przedsiębiorców na rzecz Sił Zbrojnych obejmują:

- 1) wykonywanie produkcji, napraw lub świadczenie usług na rzecz Sił Zbrojnych w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub w czasie wojny;
- 2) utrzymywanie w czasie pokoju mocy produkcyjnych, naprawczych lub usługowych niezbędnych do realizacji zadań, o których mowa w pkt 1;
- 3) militaryzację;
- 4) ochronę obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa;
- 5) inne zadania realizowane na rzecz Sił Zbrojnych i wojsk sojusznicych.

2. Zadania na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, są nakładane na przedsiębiorcę w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez Ministra Obrony Narodowej.

3. Minister Obrony Narodowej może zmienić albo uchylić decyzję, o której mowa w ust. 2, w przypadku wystąpienia okoliczności powodującej, że jej wykonanie:

- 1) nie leży w interesie Sił Zbrojnych lub
- 2) jest niemożliwe przez przedsiębiorcę.

4. Jeżeli wykonanie decyzji, o której mowa w ust. 2, jest niemożliwe, przedsiębiorca składa do Ministra Obrony Narodowej wniosek dotyczący zmiany lub uchylecia decyzji, uzasadniając go brakiem możliwości realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych.

5. Minister Obrony Narodowej w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku, o którym mowa w ust. 4, dokonuje oceny jego zasadności i wniosek odrzuca albo wydaje decyzję utrzymującą, uchylającą albo zmieniającą decyzję, o której mowa w ust. 2.

6. Wykonywanie zadań w zakresie określonym w ust. 1 pkt 1 i 2 następuje na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą przez Ministra Obrony Narodowej.

7. Zadania, o których mowa w ust. 1 pkt 5, są nakładane na przedsiębiorcę w drodze decyzji administracyjnej, wydawanej przez właściwy organ administracji rządowej w uzgodnieniu z Ministrem Obrony Narodowej.

8. Wykonywanie zadań, w zakresie określonym w ust. 1 pkt 5, następuje na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą przez organ, który wydał decyzję o nałożeniu tych zadań, w ramach przedsięwzięć rzeczowo-finansowych określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 1.

9. W realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w ust. 1 pkt 1, są wykorzystywane zgromadzone w ramach rezerw strategicznych surowce i materiały, o których mowa w art. 651 ust. 2 pkt 4.

Art. 649. Zadania przedsiębiorcy w zakresie militaryzacji obejmują uzupełnienie jego potrzeb kadrowych, sprzętowych i materiałowych wynikających ze struktury jednostki przewidzianej do militaryzacji albo zmilitaryzowanej oraz inne przedsięwzięcia w zakresie przygotowań organizacyjno-mobilizacyjnych.

Art. 650. Zadania przedsiębiorców w zakresie ochrony obiektów szczególnie ważnych dla bezpieczeństwa lub obronności państwa stanowią zadania, o których mowa w art. 613 ust. 2 i 3 oraz w:

- 1) art. 5 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2021 r. poz. 1995) w zakresie obiektów, w tym: obiektów budowlanych, urządzeń, instalacji, usług ujętych w jednolitym wykazie obiektów, instalacji, urządzeń i usług wchodzących w skład infrastruktury krytycznej;
- 2) przepisach wydanych na podstawie art. 6 ust. 7 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 261 i 583), w zakresie zadań z obszaru ochrony infrastruktury krytycznej.

Rozdział 2

Plan zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców

Art. 651. 1. Dokumentem planistycznym w zakresie realizacji zadań, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2, jest Plan zabezpieczenia potrzeb Sił Zbrojnych realizowanych przez przedsiębiorców, zwany dalej „Planem”.

2. Plan określa:

- 1) zadania, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2, jakie mogą być nałożone na przedsiębiorców realizujących zadania na rzecz Sił Zbrojnych;
- 2) możliwości produkcyjno-usługowe przedsiębiorców objętych Planem;
- 3) wykaz kooperantów i podwykonawców, z podziałem na zagranicznych i krajowych, będących dostawcami środków materiałowych, surowców, komponentów zespołów, podzespołów i urządzeń do zabezpieczenia realizacji zadań, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2;
- 4) wykaz potrzeb dotyczących utworzenia rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych w zakresie surowców i materiałów niezbędnych do zabezpieczenia realizacji zadań, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1, na okres co najmniej 1 miesiąca po uruchomieniu Planu przez przedsiębiorców realizujących zadania na rzecz Sił Zbrojnych.

3. Plan opracowuje się:

- 1) na okres 5 lat;
- 2) na kolejny okres w terminie nie dłuższym niż 12 miesięcy przed upływem okresu objętego poprzednim Planem. Prace nad projektem Planu podejmuje Minister Obrony Narodowej;
- 3) w przypadku, gdy aktualizacja wymaga zmiany jego struktury lub spowoduje trudności w korzystaniu z Planu.

4. Minister Obrony Narodowej, opracowując Plan, uwzględnia:

- 1) interesy narodowe Rzeczypospolitej Polskiej w dziedzinie bezpieczeństwa narodowego;
- 2) zobowiązania międzynarodowe Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) potrzeby Sił Zbrojnych wynikające z analizy i szacowania ryzyka realizacji zadań w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, z wykorzystaniem uzupełnienia tych potrzeb w ramach Planu, w zakresie określonym w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2;
- 4) możliwości ulokowania u przedsiębiorców zadań na rzecz Sił Zbrojnych.

5. Do opracowania Planu wykorzystuje się co najmniej informacje o:

- 1) możliwościach produkcyjno-usługowych przedsiębiorców;
- 2) potrzebach Sił Zbrojnych w zakresie dostaw i napraw sprzętu wojskowego;
- 3) terminach realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych.

6. Plan podlega aktualizacji, w formie aneksu do istniejącego Planu, po zatwierdzeniu ustawy budżetowej w przypadku:

- 1) istotnych zmian w asortymencie i ilości zgłaszanych potrzeb;
- 2) zmiany zasad określania potrzeb do Planu;
- 3) zmiany oferty w zakresie produkcji, napraw lub usług przedsiębiorców, skutkującej koniecznością dokonania zmiany w zakresie przedsiębiorcy realizującego zadania w Planie.

7. Do aktualizacji Planu stosuje się odpowiednio przepisy ust. 4 i 5.

8. Plan lub jego aktualizację zatwierdza Minister Obrony Narodowej.

9. Minister Obrony Narodowej:

- 1) na podstawie wykazu, o którym mowa w ust. 2 pkt 4, zgłasza do Prezesa Rady Ministrów, w terminie do 31 grudnia każdego roku, zbiorczy wykaz potrzeb dotyczących utworzenia rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych, wraz ze wskazaniem możliwości ich przechowywania przez przedsiębiorcę, na potrzeby którego te rezerwy są tworzone;
- 2) koordynuje realizację Planu w przypadku jego uruchomienia, w tym:
  - a) aktualizuje Plan, stosownie do zmieniających się potrzeb, o których mowa w ust. 4,
  - b) występuje do Prezesa Rady Ministrów z wnioskiem o udostępnienie rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych w zakresie realizacji zadań ujętych w programie, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1,
  - c) koordynuje odbiór przez przedsiębiorców udostępnionych rezerw strategicznych, o których mowa w art. 28a ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2020 r. o rezerwach strategicznych, z Rządowej Agencji Rezerw Strategicznych,
  - d) koordynuje odbiór od przedsiębiorców wyprodukowanych wyrobów i świadczonych usług naprawczych, w ramach realizacji zadań, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1, przez Siły Zbrojne;
- 3) wnioskuje do Prezesa Rady Ministrów o uruchomienie Planu.

Art. 652. 1. Minister Obrony Narodowej na podstawie wniosku złożonego przez Ministra Koordynatora Służb Specjalnych w rozumieniu art. 4 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, zwanego dalej „Koordynatorem Służb Specjalnych”, może wyrazić zgodę na realizację zadań, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2, na rzecz służb specjalnych.

2. Z chwilą akceptacji wniosku Koordynator Służb Specjalnych zgłasza do Ministra Obrony Narodowej wykaz potrzeb służb specjalnych w zakresie produkcji i napraw sprzętu wojskowego wynikające z analizy i szacowania ryzyka realizacji zadań w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny, do zabezpieczenia w ramach Planu.

3. Zadania na rzecz służb specjalnych są nakładane na przedsiębiorcę w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez Ministra Obrony Narodowej.

4. Wykonywanie zadań następuje na podstawie umowy zawartej z przedsiębiorcą przez wskazanego przez Koordynatora Służb Specjalnych dysponenta części budżetowej, na rzecz którego przedsiębiorcy będą realizować zadania ujęte w Planie.

5. Wskazany przez Koordynatora Służb Specjalnych dysponent części budżetowej udziela dotacji celowej dla przedsiębiorców realizujących zadania na rzecz służb specjalnych z uwzględnieniem limitu środków finansowych przewidzianych w ustawie budżetowej na ten cel. Przepisy art. 659 ust. 4–12 stosuje się odpowiednio.

Art. 653. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb opracowywania Planu i aneksu do Planu oraz załączników do Planu lub aneksu do Planu, a także zawartość oraz strukturę tych dokumentów,
- 2) wzory dokumentów wykorzystywanych do opracowania Planu

– uwzględniając konieczność zapewnienia spójności opisu realizowanych zadań, jednolitości przekazywanych informacji niezbędnych do opracowania Planu oraz możliwości produkcyjno-usługowych przedsiębiorców.

Art. 654. 1. Prezes Rady Ministrów, na wniosek Ministra Obrony Narodowej, podejmuje decyzję o uruchomieniu Planu, w drodze rozporządzenia, w którym określa:

- 1) przyczynę uruchomienia Planu,
- 2) zakres uruchomienia Planu,
- 3) przedsiębiorców, u których uruchamia się Plan,
- 4) termin uruchomienia Planu

– mając na celu zabezpieczenie obrony państwa w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa.

2. W przypadku uruchomienia Planu przedsiębiorca realizuje zadania na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2, z zachowaniem pierwszeństwa w odniesieniu do innych przedsięwzięć wynikających z prowadzonej przez niego działalności gospodarczej.

Art. 655. 1. Plan może być uruchomiony selektywnie lub w pełnym zakresie.

2. Za selektywne uruchomienie Planu uważa się uruchomienie potencjału przedsiębiorców realizujących zadania na rzecz Sił Zbrojnych w celu realizacji przez nich zadań w zakresie produkcji, napraw lub świadczenia usług ujętych w planie, polegające na uruchomieniu potencjału jedynie wybranych przedsiębiorców w celu realizacji przez nich wszystkich lub niektórych zadań, jak również uruchomienie potencjału wszystkich przedsiębiorców w celu realizacji przez nich wybranych zadań. Za pełne uruchomienie Planu uważa się realizację wszystkich zadań przez wszystkich przedsiębiorców ujętych w Planie w czasie określonym w ust. 3.

3. Selektywne uruchomienie Planu lub jego uruchomienie w pełnym zakresie może nastąpić w przypadku pojawienia się zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa lub w czasie wojny, a zadania do wykonania przez przedsiębiorców mogą być realizowane:

- 1) w przypadku uruchomienia Planu w pełnym zakresie z wykorzystaniem struktury i potencjału jednostki zmilitaryzowanej – jeżeli przedsiębiorca posiada jej etat;
- 2) z wykorzystaniem struktury czasu pokoju – w pozostałych przypadkach.

4. Wniosek Ministra Obrony Narodowej, o którym mowa w art. 654 ust. 1, dotyczy selektywnego lub pełnego uruchomienia Planu. Wniosek ten powinien zawierać w szczególności:

- 1) wskazanie zadania do realizacji wraz z uzasadnieniem;
- 2) źródła finansowania zadań realizowanych przez przedsiębiorców po uruchomieniu Planu;
- 3) wskazanie przedsiębiorców, u których uruchamia się Plan;
- 4) wskazanie terminu uruchomienia Planu.

5. Minister Obrony Narodowej informuje przedsiębiorców o uruchomieniu Planu i zakresie zadań do realizacji.

Art. 656. 1. Minister Obrony Narodowej identyfikuje potrzeby Sił Zbrojnych wykraczające poza możliwości produkcyjno-naprawcze przedsiębiorców realizujących zadania w ramach Planu. Na tej podstawie opracowuje informacje o alternatywnych możliwościach ich zabezpieczenia.

2. Informacja, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) asortyment wraz z ilościami niezabezpieczonych potrzeb dla Sił Zbrojnych w zakresie produkcji i naprawy sprzętu wojskowego, w podziale na produkcję krajową oraz import;
- 2) skutki niezabezpieczenia potrzeb zgłoszonych przez Siły Zbrojne wraz z oceną ryzyka;
- 3) propozycje dotyczące przedsiębiorców, na których mogą zostać nałożone zadania produkcyjno-usługowe mające na celu zabezpieczenie potrzeb Sił Zbrojnych oraz sposób ich zabezpieczenia;
- 4) propozycje potencjalnych przedsiębiorców krajowych lub zagranicznych, rządów innych państw lub dostaw w ramach zamówień składanych do Agencji Wsparcia i Zamówień Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego lub innych dostaw z importu.

3. Informację, o której mowa w ust. 1, Minister Obrony Narodowej przedkłada Radzie Ministrów, która w drodze uchwały określa sposób zabezpieczenia i finansowania potrzeb Sił Zbrojnych niezabezpieczonych w ramach Planu.

Rozdział 3

Wymagania wobec przedsiębiorców

Art. 657. Przedsiębiorcą realizującym zadania na rzecz Sił Zbrojnych może być wyłącznie przedsiębiorca:

- 1) posiadający moce produkcyjne, naprawcze lub usługowe, które mogą być wykorzystane do realizacji zadań, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2;
- 2) będący osobą fizyczną, której nie skazano prawomocnie za:
  - a) przestępstwo udziału w zorganizowanej grupie przestępczej albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego, o którym mowa w art. 258 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
  - b) przestępstwo handlu ludźmi, o którym mowa w art. 189a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
  - c) przestępstwo, o którym mowa w art. 228–230a, art. 250a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny lub w art. 46 i art. 48 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1599),
  - d) przestępstwo finansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 165a ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, lub przestępstwo udaremniania lub utrudniania stwierdzenia przestępnego pochodzenia pieniędzy lub ukrywania ich pochodzenia, o którym mowa w art. 299 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
  - e) przestępstwo o charakterze terrorystycznym, o którym mowa w art. 115 § 20 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, lub mające na celu popełnienie tego przestępstwa,
  - f) przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu, o których mowa w art. 296–307 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, lub przestępstwo oszustwa, o którym mowa w art. 286 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
  - g) przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, o których mowa w art. 270–277d ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,
  - h) przestępstwo pracy małoletnich, o którym mowa w art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1745),
  - i) przestępstwo, o którym mowa w art. 9 ust. 1 i ust. 3 lub art. 10 ustawy z dnia 15 czerwca 2012 r. o skutkach powierzania wykonywania pracy cudzoziemcom przebywającym wbrew przepisom na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
  - j) przestępstwo skarbowe;
- 3) którego urzędującego członka organu zarządzającego lub nadzorczego, wspólnika spółki w spółce jawnej lub partnerskiej albo komplementariusza w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurenta nie skazano prawomocnie za przestępstwo, o którym mowa w pkt 2;
- 4) wobec którego nie wydano prawomocnego wyroku sądu lub ostatecznej decyzji administracyjnej o zaleganiu z uiszczaniem podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub zdrowotne;
- 5) który nie naruszył obowiązków dotyczących płatności podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub ubezpieczenie zdrowotne, z wyjątkiem przypadku, o którym mowa w pkt 4, chyba że przedsiębiorca wykaże, że dokonał płatności należnych podatków, opłat lub składek na ubezpieczenia społeczne lub ubezpieczenie zdrowotne wraz z odsetkami lub grzywnami lub zawarł wiążące porozumienie w sprawie spłaty tych należności;

- 6) który nie naruszył obowiązków w dziedzinie ochrony środowiska, prawa socjalnego lub prawa pracy to jest:
  - a) nie został prawomocnie skazany za przestępstwo przeciwko środowisku na podstawie art. 181–188 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny lub za przestępstwa przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową na podstawie art. 218–221 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, lub odpowiednio na podstawie przepisów prawa obcego,
  - b) nie został prawomocnie skazany za wykroczenie przeciwko prawom pracownika lub wykroczenie przeciwko środowisku, jeżeli za jego popełnienie wymierzono karę aresztu, ograniczenia wolności lub karę grzywny,
  - c) nie wydano wobec niego ostatecznej decyzji administracyjnej o naruszeniu obowiązków wynikających z zakresu prawa ochrony środowiska, prawa pracy lub przepisów o zabezpieczeniu społecznym, jeżeli wymierzono tą decyzją karę pieniężną;
- 7) którego urzędującego członka organu zarządzającego lub nadzorczego, współnika spółki w spółce jawnej lub partnerskiej albo komplementariusza w spółce komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub prokurenta nie skazano prawomocnie za przestępstwo lub wykroczenie, o którym mowa w pkt 6 lit. a lub b;
- 8) w stosunku, do którego nie otwarto likwidacji, nie ogłoszono upadłości, którego aktywami nie zarządza likwidator lub sąd, nie zawarł układu z wierzycielami, którego działalność gospodarza nie jest zawieszona;
- 9) posiadający wymagane przepisami prawa: koncesje, licencje, zezwolenia do prowadzenia działalności gospodarczej wydane przez uprawniony organ administracji państwowej;
- 10) posiadający zdolność do przetwarzania informacji niejawnych, jeśli jest to określone przez Ministra Obrony Narodowej jako wymóg przy wykonywaniu zadań.

Rozdział 4

Obowiązki przedsiębiorców

Art. 658. 1. Przedsiębiorca realizujący zadania na rzecz Sił Zbrojnych jest obowiązany do złożenia pisemnej informacji do Ministra Obrony Narodowej w przypadku:

- 1) rozwiązania lub likwidacji przedsiębiorcy;
- 2) przeniesienia siedziby przedsiębiorcy;
- 3) wykreślenia przedmiotu działalności przedsiębiorcy wpływającego na realizację zadań na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2;
- 4) utraty możliwości wykorzystania lub dysponowania, dokonania darowizny, zmiany przeznaczenia lub zaniechania eksploatacji składnika mocy produkcyjnych, naprawczych lub usługowych zadeklarowanego przez przedsiębiorcę, jako niezbędnego do realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2.

2. Przedsiębiorca realizujący zadania na rzecz Sił Zbrojnych, w przypadku powstania okoliczności uniemożliwiającej dalsze spełnianie wymagań, o których mowa w art. 657, jest obowiązany w terminie 14 dni od dnia powstania takiej okoliczności, w formie pisemnej poinformować Ministra Obrony Narodowej.

Rozdział 5

Finansowanie zadań na rzecz Sił Zbrojnych

Art. 659. 1. Przedsiębiorcy, na których nałożono zadania obronne na rzecz Sił Zbrojnych, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2, mogą ubiegać się o sfinansowanie, związanych z realizacją tych zadań, kosztów utrzymania mocy produkcyjnych, naprawczych lub usługowych do realizacji zadań związanych z produkcją, naprawą lub usługą na rzecz Sił Zbrojnych.

2. Koszty, o których mowa w ust. 1, pokrywa się przedsiębiorcom na ich wniosek przez udzielenie dotacji celowej z budżetu Ministra Obrony Narodowej, przy czym prace związane z prowadzeniem przygotowań obronnych do realizacji tych zadań, mające charakter planistyczny, są finansowane ze środków własnych przedsiębiorcy.

3. Dotacji celowych, o których mowa w ust. 2, dla przedsiębiorców udziela Minister Obrony Narodowej, z uwzględnieniem limitu środków finansowych przewidzianych w ustawie budżetowej na ten cel.

4. Przyznana przedsiębiorcy dotacja celowa, w zakresie pokrycia kosztów:

- 1) może być przeznaczona wyłącznie na pokrycie kosztów tego przedsiębiorcy, któremu została przyznana;
- 2) dotyczy kosztów poniesionych, zapłaconych i wynikających z dokonanych odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych oraz ujętych przez przedsiębiorcę w danym roku kalendarzowym w księgach rachunkowych lub księgach przychodów i rozchodów.

5. Dotację celową, w zakresie pokrycia kosztów, o których mowa w ust. 1, przydziela się przedsiębiorcy:

- 1) na którego nałożono decyzją administracyjną zadanie na rzecz Sił Zbrojnych odpowiednio w zakresie, o którym mowa w art. 648 ust. 1 pkt 1 i 2;
- 2) który złożył wniosek o przyznanie dotacji celowej;
- 3) który terminowo przedłożył oraz uzyskał zatwierdzenie sprawozdania z wykorzystania dotacji celowej oraz rozliczył przyznaną dotację, w przypadku gdy taką dotację otrzymywał, za okres 3 lat poprzedzających złożenie wniosku o przyznanie dotacji.

6. Przekazanie przedsiębiorcy dotacji celowej na pokrycie kosztów, o których mowa w ust. 1, następuje po zawarciu umowy z Ministrem Obrony Narodowej.

7. Do umów, o których mowa w ust. 6, stosuje się przepisy art. 150 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

8. Do zwrotu dotacji celowej niewykorzystanej w terminie lub wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem oraz pobranej nienależnie lub w nadmiernej wysokości stosuje się przepisy art. 168 i art. 169 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

9. Wniosek o przyznanie dotacji celowej, o której mowa w ust. 2, zawiera co najmniej:

- 1) dane informacyjne o przedsiębiorcy;
- 2) wnioskowaną wysokość dotacji;
- 3) numer wyodrębnionego rachunku bankowego lub wyodrębnionego rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej przeznaczonego do ewidencjonowania operacji finansowych związanych z otrzymaną dotacją celową.

10. Do wniosku, o którym mowa w ust. 9, dołącza się w szczególności:

- 1) arkusz zbiorczych kosztów, o których mowa w ust. 1;
- 2) wykaz mocy produkcyjnych, naprawczych lub usługowych – na nośniku elektronicznym w edytowalnej formie;
- 3) informację o kosztach utrzymywania w czasie pokoju mocy produkcyjnych, naprawczych lub usługowych – na nośniku elektronicznym w edytowalnej formie;
- 4) wykaz jednostkowej pracochłonności realizacji zadań – potwierdzony przez uprawnionego przedstawiciela jednostki organizacyjnej resortu obrony narodowej właściwej w zakresie nadzorowania jakości wykonania wyrobów obronnych;
- 5) oświadczenie wnioskodawcy o spełnianiu wymogów określonych w art. 657 ust. 1.

11. Z wykorzystania dotacji celowej przedsiębiorca składa Ministrowi Obrony Narodowej sprawozdanie, w którym wskazuje co najmniej:

- 1) dane informacyjne o przedsiębiorcy;
- 2) dane o wysokości poniesionych kosztów;
- 3) informacje o wysokości udzielonej dotacji celowej.

12. Do sprawozdania, o którym mowa w ust. 11, dołącza się co najmniej:

- 1) arkusz zbiorczych kosztów rozliczenia dotacji, o których mowa w ust. 1;
- 2) wykaz mocy produkcyjnych, naprawczych lub usługowych – na nośniku elektronicznym w edytowalnej formie;
- 3) informację o kosztach utrzymywania w czasie pokoju mocy produkcyjnych, naprawczych lub usługowych – na nośniku elektronicznym w edytowalnej formie;
- 4) wyciągi bankowe z wyodrębnionego rachunku bankowego lub wyodrębnionego rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej przeznaczonego do ewidencjonowania operacji finansowych z saldem na dzień 31 grudnia roku sprawozdawczego oraz z saldem na dzień sporządzenia sprawozdania;
- 5) potwierdzone za zgodność z oryginałem kopie dowodów księgowych, a w przypadku zwrotu niewykorzystanej dotacji lub odsetek naliczonych na wyodrębnionym rachunku bankowym lub wyodrębnionym rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej przelewu potwierdzającego dokonanie takiej operacji;
- 6) sprawozdanie biegłego rewidenta z oceny sprawozdania, o którym mowa w ust. 11, w zakresie weryfikacji dokumentacji księgowo-finansowej dotyczącej wykorzystania dotacji celowej.

13. Na etapie opracowywania projektu ustawy budżetowej na rok następny Minister Obrony Narodowej przedstawia właściwym ministrom oraz ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych propozycje limitów wydatków na pokrycie kosztów realizacji zadań, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 5.

14. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb udzielania i rozliczania dotacji celowej, o której mowa w ust. 2,
- 2) sposób określania kosztów, o których mowa w ust. 1,
- 3) roczny wymiar czasu pracy jednego pracownika liczony dla maksymalnej wielkości produkcji, napraw lub usług przedsiębiorcy posiadającego etat jednostki zmilitaryzowanej i nieposiadającego etatu,
- 4) termin składania i wzór wniosku o przyznanie dotacji celowej oraz jego załączników, o których mowa w ust. 9 i 10,
- 5) termin składania i wzór sprawozdania z wykorzystania dotacji celowej oraz jego załączników, o których mowa w ust. 11 i 12

– mając na celu zapewnienie jawności i przejrzystości gospodarowania środkami budżetu państwa oraz maksymalne wykorzystanie możliwości potencjału krajowego przemysłu do realizacji zadań obronnych.

Art. 660. Koszty realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych oraz służb specjalnych, o których mowa w art. 648, ujętych w Planie i poniesione przez przedsiębiorcę, zostaną temu przedsiębiorcy pomniejszone o wartość otrzymanych w ramach rezerw strategicznych surowców i materiałów niezbędnych do zabezpieczenia ich realizacji.

Rozdział 6

Nadzór i kontrola

Art. 661. Nadzór i kontrolę nad realizacją zadań na rzecz Sił Zbrojnych oraz służb specjalnych wykonywanych przez przedsiębiorcę sprawuje Minister Obrony Narodowej.

Art. 662. 1. Kontrola nad realizacją zadań na rzecz Sił Zbrojnych oraz służb specjalnych wykonywanych przez przedsiębiorcę polega na sprawdzeniu:

- 1) sposobu przygotowania przedsiębiorcy do realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych nałożonych decyzją administracyjną;
- 2) sposobu funkcjonowania przedsiębiorcy w warunkach zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;
- 3) wykonywania decyzji administracyjnej, o której mowa w art. 648 ust. 2 i 7;
- 4) prawidłowości i rzetelności prowadzenia dokumentacji dotyczącej realizowanych zadań;
- 5) wykorzystania udzielonych dotacji celowych;
- 6) wykonania zaleceń pokontrolnych wydanych na podstawie wyniku przeprowadzonej kontroli.

2. Minister Obrony Narodowej w związku ze sprawowaniem nadzoru nad przedsiębiorcą w zakresie realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych oraz służb specjalnych ma prawo do żądania informacji, dokumentów i danych, niezbędnych do sprawowania tego nadzoru.

Art. 663. 1. Czynności kontrolne mogą być wykonywane przez upoważnioną przez Ministra Obrony Narodowej osobę, na podstawie pisemnego upoważnienia do przeprowadzenia kontroli.

2. Czynności kontrolne, w zakresie zadań określonych w art. 648 ust. 1 pkt 5, mogą być wykonywane przez upoważnioną przez Ministra Obrony Narodowej osobę, na podstawie pisemnego upoważnienia do przeprowadzenia kontroli, w uzgodnieniu z właściwym organem administracji rządowej.

Art. 664. 1. Czynności kontrolnych dokonuje się w obecności kontrolowanego lub osoby pisemnie przez niego upoważnionej, w sposób sprawny i możliwie niezakłócający funkcjonowania kontrolowanego podmiotu.

2. Osoby upoważnione do przeprowadzania kontroli są uprawnione do:

- 1) swobodnego wstępu na teren nieruchomości, do obiektów i pomieszczeń kontrolowanego podmiotu;
- 2) przeprowadzania oględzin obiektów oraz składników majątku kontrolowanego przedsiębiorcy;
- 3) żądania od kontrolowanego przedsiębiorcy udzielenia informacji w formie ustnej i pisemnej w zakresie przeprowadzanej kontroli;
- 4) żądania wglądu do dokumentów i innych nośników informacji zawierających dane wynikające z zakresu kontroli;
- 5) sporządzania odpisów oraz kopii dokumentów, z zastrzeżeniem przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych;
- 6) zabezpieczenia kontrolowanej dokumentacji;
- 7) wykonywania innych czynności niezbędnych do prawidłowego przeprowadzenia kontroli.

3. Osoby kontrolujące zobowiązane są do przestrzegania tajemnicy przedsiębiorcy, a także przepisów ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych.

4. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół dokonanych czynności, w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, po jednym dla kontrolowanego i organu prowadzącego kontrolę. Protokół podpisuje kontrolowany albo osoba przez niego upoważniona.

5. Protokół zawiera pouczenie o sposobie złożenia zastrzeżeń co do jego treści, przy czym termin do złożenia zastrzeżeń nie może być krótszy niż 7 dni od dnia doręczenia protokołu.

6. W przypadku odmowy podpisania protokołu przez kontrolowanego albo osobę przez niego upoważnioną kontrolujący dokonuje stosownej adnotacji w protokole. Odmowa podpisania protokołu nie stanowi przeszkody do jego podpisania przez kontrolującego i wykonania ustaleń kontroli.

7. Organ prowadzący czynności kontrolne może wezwać kontrolowanego do usunięcia nieprawidłowości określonych w protokole, wskazując termin ich usunięcia.

8. Do organizowania oraz prowadzenia kontroli realizacji zadań na rzecz Sił Zbrojnych wykonywanych przez przedsiębiorców stosuje się przepisy wydane na podstawie art. 27 ust. 2 pkt 9 oraz przepisy rozdziału 5 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców.

DZIAŁ XXIII

Udzielanie zgody obywatelom polskim na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej

Art. 665. 1. Obywatel polski może przyjąć służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej za zgodą Ministra Obrony Narodowej.

2. Zgody nie udziela się w razie ogłoszenia mobilizacji, w czasie wojny oraz w razie wprowadzenia na całym terytorium Rzeczypospolitej Polskiej stanu wojennego lub stanu wyjątkowego.

3. Obywatele polscy, którzy przed ogłoszeniem, zaistnieniem lub wprowadzeniem stanów, o których mowa w ust. 2, uzyskali zgodę na przyjęcie służby w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej, mogą pełnić tę służbę przez okres, na jaki zgoda została im udzielona, o ile rozpoczęli już pełnienie tej służby.

4. Obowiązek uzyskiwania zgody, o której mowa w ust. 1, nie dotyczy obywateli polskich będących jednocześnie obywatelami innego państwa, jeżeli stale zamieszkują na jego terytorium i zamierzają przyjąć służbę w siłach zbrojnych lub organizacji wojskowej tego państwa.

5. Zgody udziela się wyłącznie na pisemny wniosek obywatela polskiego, który zamierza przyjąć służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej, złożony do Ministra Obrony Narodowej.

6. Do wniosku, o którym mowa w ust. 5, dołącza się:

- 1) zaświadczenie o niekaralności z Krajowego Rejestru Karnego;
- 2) zaświadczenie naczelnika urzędu skarbowego o braku zaległości podatkowych;
- 3) zaświadczenie właściwego oddziału Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o braku zaległości z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenia zdrowotne;
- 4) zaświadczenie z Krajowego Rejestru Sądowego o niefigurowaniu w rejestrze dłużników niewypłacalnych.

Art. 666. Obywatelowi polskiemu podlegającemu obowiązkowi obrony może być udzielona zgoda na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej tylko w przypadku, gdy ma uregulowany stosunek do służby wojskowej, nie jest żołnierzem w czynnej służbie wojskowej oraz nie posiada przydziału mobilizacyjnego, pracowniczego przydziału mobilizacyjnego lub przydziału organizacyjno-mobilizacyjnego, a właściwy szef wojskowego centrum rekrutacji nie prowadzi postępowania w sprawie nadania temu obywatelowi któregośkolwiek z tych przydziałów.

Art. 667. 1. Zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej można udzielić, jeżeli są spełnione łącznie następujące warunki:

- 1) służba ta nie narusza interesów Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) służba nie jest zakazana przez prawo międzynarodowe;
- 3) służba nie wpłynie na zadania wykonywane przez Siły Zbrojne;
- 4) nie zachodzi przeszkoda, o której mowa w art. 666.

2. Nie udziela się zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej pomimo spełnienia warunków określonych w ust. 1, jeżeli obywatel polski, ubiegający się o zgodę:

- 1) został przeniesiony do rezerwy wskutek uznania przez właściwą komisję lekarską za niezdolnego do czynnej służby wojskowej w czasie pokoju;
- 2) nie spełnił choćby jednego z obowiązków określonych w art. 3, art. 6 ust. 1, art. 54 ust. 2, art. 59 ust. 1, 2 i 5, art. 60 ust. 1 oraz art. 165 ust. 4, jeżeli do ich spełnienia był zobowiązany;
- 3) nie został powołany i nie odbył obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej lub ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji, z przyczyn leżących po stronie obywatela;
- 4) został uznany przez właściwą komisję lekarską za trwale i całkowicie niezdolnego do służby wojskowej w czasie pokoju oraz w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny;
- 5) złożył wniosek o przeznaczenie go do służby zastępczej, został przeznaczony do służby zastępczej, został skierowany do odbycia służby zastępczej, odbywał służbę zastępczą, został przeniesiony do rezerwy po odbyciu służby zastępczej lub bez jej odbycia;
- 6) został skazany prawomocnym wyrokiem sądu na karę co najmniej jednego roku pozbawienia wolności, w tym także z warunkowym zawieszeniem jej wykonania;
- 7) odbywa karę pozbawienia wolności lub oczekuje na jej wykonanie;
- 8) znajduje się w okresie próby w wykonywaniu warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności;
- 9) odbywa karę ograniczenia wolności;
- 10) ma zaległości podatkowe lub zaległości z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne lub zdrowotne;
- 11) jest wpisany do rejestru dłużników niewypłacalnych.

3. Złożenie wniosku, o którym mowa w art. 665 ust. 5, nie powoduje obowiązku skierowania obywatela polskiego ubiegającego się o zgodę do właściwej wojskowej komisji lekarskiej w celu określenia zdolności do służby wojskowej.

Art. 668. 1. Minister Obrony Narodowej udziela zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej albo odmawia jej udzielenia po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw wewnętrznych i ministra właściwego do spraw zagranicznych, lub organów przez nich upoważnionych, w zakresie, czy służba ta nie narusza interesów Rzeczypospolitej Polskiej oraz czy nie jest zakazana przez prawo międzynarodowe.

2. Obywatele polscy zamieszkujący lub przebywający czasowo powyżej 3 miesięcy za granicą składają wniosek o udzielenie zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej do Ministra Obrony Narodowej, za pośrednictwem konsula Rzeczypospolitej Polskiej. Wniosek zawiera co najmniej imię i nazwisko oraz numer PESEL wnioskodawcy, nazwę obcego wojska lub obcej organizacji wojskowej, państwo, w którym będzie pełniona służba, zamierzony czas pełnienia służby oraz przewidywany czas rozpoczęcia służby.

3. Udzielenie zgody i odmowa jej udzielenia następuje w drodze decyzji administracyjnej.

4. Osobom, którym została udzielona zgoda na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej, nie nadaje się przydziałów wymienionych w art. 666 przez okres, na jaki zgoda ta została udzielona.

5. Minister Obrony Narodowej zawiadamia właściwego szefa wojskowego centrum rekrutacji o każdym przypadku udzielenia obywatelowi polskiemu zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej.

Art. 669. Udzielenie zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej nie rodzi odpowiedzialności organów Rzeczypospolitej Polskiej za następstwa podjęcia tej służby.

Art. 670. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb udzielania obywatelom polskim zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej,
- 2) wzór wniosku o udzielenie zgody na służbę w obcym wojsku lub obcej organizacji wojskowej

– uwzględniając obowiązek zabezpieczania interesów Rzeczypospolitej Polskiej oraz możliwości wykonywania zadań przez Siły Zbrojne.

DZIAŁ XXIV

Medale

Art. 671. 1. Ustanawia się następujące Medale:

- 1) „Za zasługi dla obronności kraju”, zwany dalej „Medalem za zasługi”, w celu uznania zasług w dziedzinie rozwoju i umacniania obronności Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”, zwany dalej „Medalem Siły Zbrojne”, który jest zaszczytnym odznaczeniem za długoletnią wzorową służbę lub pracę w Wojsku Polskim;
- 3) „Wojska Polskiego”, zwany dalej „Medalem WP”, w celu uhonorowania cudzoziemców oraz obywateli polskich zamieszkałych poza granicami Polski, którzy swoją działalnością szczególnie zasłużyli się w dziedzinie współpracy Wojska Polskiego z siłami zbrojnymi innych państw.

2. Medale nadaje Minister Obrony Narodowej.

Art. 672. 1. Medal za zasługi dzieli się na 3 stopnie:

- 1) I stopień – Złoty Medal „Za zasługi dla obronności kraju”;
- 2) II stopień – Srebrny Medal „Za zasługi dla obronności kraju”;
- 3) III stopień – Brązowy Medal „Za zasługi dla obronności kraju”.

2. Medal za zasługi może być również nadany jednostce wojskowej, organizacji społecznej, przedsiębiorstwu, zakładowi lub instytucji.

3. Medal za zasługi tego samego stopnia może być nadany tylko jeden raz. Osobie, jednostce wojskowej, organizacji społecznej, przedsiębiorstwu, zakładowi lub instytucji, odznaczonej tym medalem nie nadaje się go w stopniu niższym od posiadanego.

Art. 673. 1. Utrata Medalu za zasługi następuje na skutek orzeczenia sądu karnego pozbawienia praw publicznych.

2. Minister Obrony Narodowej może pozbawić Medalu za zasługi w przypadku stwierdzenia, że osoba nim odznaczona dopuściła się czynu, wskutek którego jest jego niegodna.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) opis, wymiary i wzory graficzne odznaki Medalu za zasługi,
- 2) sposób i tryb nadawania Medalu za zasługi,
- 3) tryb przedstawiania wniosków o nadanie Medalu za zasługi,
- 4) tryb wręczania i sposób noszenia Medalu za zasługi

– mając na uwadze zasługi w dziedzinie rozwoju i umacniania obronności Rzeczypospolitej Polskiej oraz podział tego medalu na stopnie.

Art. 674. 1. Medal Siły Zbrojne dzieli się na 3 stopnie:

- 1) I stopień – Złoty Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”;
- 2) II stopień – Srebrny Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”;
- 3) III stopień – Brązowy Medal „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny”.

2. Medal Siły Zbrojne nadaje się z okazji Święta Wojska Polskiego.

Art. 675. 1. Medal Siły Zbrojne może być nadany żołnierzowi zawodowemu, byłemu żołnierzowi zawodowemu lub pracownikowi, który wzorowo przesłużył w zawodowej służbie wojskowej lub przepracował w Wojsku Polskim odpowiednio co najmniej – 25, 15 lub 5 lat.

2. Medal Siły Zbrojne tego samego stopnia może być nadany tej samej osobie tylko jeden raz. Osobie odznaczonej tym medalem nie nadaje się go w stopniu niższym od posiadanego.

Art. 676. 1. Utrata Medalu Siły Zbrojne następuje wskutek prawomocnego orzeczenia sądu karnego pozbawienia praw publicznych lub degradacji.

2. Minister Obrony Narodowej może pozbawić Medalu Siły Zbrojne w przypadku stwierdzenia, na podstawie wyników postępowania karnego, postępowania dyscyplinarnego lub postępowania przed sądem honorowym, że osoba nim odznaczona dopuściła się czynu, wskutek którego stała się niegodna tego Medalu.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób zaliczania służby wojskowej lub pracy do okresów wymaganych do nadania Medalu Siły Zbrojne,
- 2) tryb postępowania w sprawach o nadanie Medalu Siły Zbrojne oraz wzór wniosku o jego nadanie,
- 3) tryb wręczania, sposób i okoliczności noszenia odznaki Medalu Siły Zbrojne oraz wzór legitymacji potwierdzającej jego nadanie,
- 4) wzór graficzny odznaki Medalu Siły Zbrojne

– mając na uwadze przebieg służby lub pracy w Wojsku Polskim oraz podział tego medalu na stopnie.

Art. 677. Medal WP może być nadany osobom, które:

- 1) aktywnie wspierały na arenie międzynarodowej pokojową działalność Wojska Polskiego;
- 2) przyczyniły się do rozwoju potencjału obronnego Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) szczególnie zasłużyły się w dziedzinie współdziałania w ramach jednostek wielonarodowych, w skład których wchodzi jednostki Wojska Polskiego, w tym przede wszystkim w integrowaniu dowództw, sztabów i jednostek wojskowych na wszystkich szczeblach dowodzenia (zarządzania);
- 4) przyczyniły się do popularyzacji dziejów i tradycji Wojska Polskiego na arenie międzynarodowej.

Art. 678. Medal WP dzieli się na 3 stopnie:

- 1) I stopień – Złoty Medal Wojska Polskiego;
- 2) II stopień – Srebrny Medal Wojska Polskiego;
- 3) III stopień – Brązowy Medal Wojska Polskiego.

Art. 679. 1. Medal WP tego samego stopnia może być nadany tej samej osobie tylko raz.

2. Osobie odznaczonej Medalem WP nie nadaje się go w stopniu niższym od posiadanego.

3. Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) szczegółowy tryb postępowania w sprawach o nadanie Medalu WP, określając organy uprawnione do występowania z wnioskiem o jego nadanie, w tym w szczególności Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego i dowódców rodzajów Sił Zbrojnych, oraz uwzględniając terminy rozpatrzenia wniosku,
- 2) wzór wniosku o nadanie Medalu WP oraz wzór legitymacji potwierdzającej jego nadanie,
- 3) sposób wręczania i noszenia Medalu WP,
- 4) wzór graficzny odznaki Medalu WP wraz ze wstążką i baretką

– mając na uwadze potrzebę uhonorowania cudzoziemców oraz obywateli polskich zamieszkałych poza granicami Polski, którzy swoją działalnością szczególnie zasłużyli się w dziedzinie współpracy Wojska Polskiego z siłami zbrojnymi innych państw, oraz podział tego medalu na stopnie.

Art. 680. 1. Minister Obrony Narodowej prowadzi w formie papierowej lub elektronicznej ewidencję nadanych medali, o których mowa w art. 671.

2. W ewidencji nadanych medali gromadzi się następujące dane:

- 1) imię i nazwisko (nazwa);
- 2) numer PESEL (REGON) – jeżeli dotyczy;
- 3) numer jednostki wojskowej – jeżeli dotyczy;
- 4) rodzaj i stopień nadanego medalu;
- 5) zawarte we wniosku o nadanie medalu;
- 6) datę nadania;
- 7) datę utraty – jeżeli dotyczy;
- 8) datę pozbawienia – jeżeli dotyczy.

DZIAŁ XXV

Przepisy karne i przepisy o karach pieniężnych

Art. 681. Kto wbrew obowiązkom wynikającym z ustawy:

- 1) nie stawia się do kwalifikacji wojskowej przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), przed właściwą komisją lekarską lub przed szefem wojskowego centrum rekrutacji w określonym terminie i miejscu albo nie przedstawia dokumentów, których przedstawienie zostało nakazane,
- 2) nie zgłasza się w celu uregulowania stosunku do obowiązku obrony,
- 3) nie zgłasza się w określonym terminie i miejscu na wezwanie właściwych organów w sprawach dotyczących obowiązku obrony oraz odmawia poddania się badaniom lekarskim,
- 4) odmawia udzielenia właściwym organom prowadzącym ewidencję wojskową informacji w zakresie danych jego dotyczących i przetwarzanych w ewidencji wojskowej

– podlega karze ograniczenia wolności albo grzywny.

Art. 682. 1. Kto bez usprawiedliwionej przyczyny:

- 1) będąc żołnierzem pasywnej rezerwy nie zgłasza się w określonym terminie i miejscu na ćwiczenia wojskowe trwające do dwudziestu czterech godzin,
- 2) będąc przeznaczony do szkolenia lub ćwiczeń wojskowych nie zgłasza się w określonym terminie i miejscu do tej służby,
- 3) posiadając przydział organizacyjno-mobilizacyjny do jednostki przewidzianej do militaryzacji nie zgłasza się w określonym terminie i miejscu do służby w tej jednostce

– podlega karze aresztu albo grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto:

- 1) uporczywie uchyla się od wykonywania poleceń służbowych w czasie odbywania szkolenia;
- 2) w czasie odbywania służby samowolnie opuszcza wyznaczone miejsce przebywania.

Art. 683. 1. Kto wbrew obowiązkom wynikającym z ustawy:

- 1) uchyla się od wykonania obowiązku świadczenia osobistego lub rzeczowego,
- 2) nie zawiadamia właściwego organu o rozporządzeniu nieruchomością lub rzeczą ruchomą przeznaczoną na cele świadczeń rzeczowych

– podlega karze aresztu albo grzywny.

2. Tej samej karze podlega, kto umyślnie utrudnia lub uniemożliwia wykonanie świadczenia osobistego lub rzeczowego.

Art. 684. Orzekanie w sprawach, o których mowa w art. 681–683, następuje na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia.

Art. 685. Kto w celu trwałego uchylecia się od obowiązku służby wojskowej albo innej formy spełniania obowiązku obrony przewidzianej w ustawie dopuszcza się czynu określonego w art. 681 podlega karze pozbawienia wolności do lat 2.

Art. 686. Kto będąc przeznaczony do szkolenia uchyla się od jego odbywania, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 687. Kto w czasie mobilizacji lub wojny będąc powołany do czynnej służby wojskowej nie zgłasza się do tej służby w określonym terminie i miejscu, podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 3.

Art. 688. 1. Kto w czasie mobilizacji lub wojny w celu trwałego uchylecia się od obowiązku służby wojskowej:

- 1) nie zgłasza się do rejestracji będąc zobowiązanym do tego zgłoszenia lub nie stawia się do kwalifikacji wojskowej w określonym terminie i miejscu albo nie przedstawia dokumentów, których przedstawienie zostało nakazane,
- 2) nie zgłasza się w celu uregulowania stosunku do obowiązku obrony,
- 3) nie zgłasza się w określonym terminie i miejscu na wezwanie właściwych organów w sprawach dotyczących powszechnego obowiązku obrony,
- 4) powoduje u siebie lub dopuszcza, by kto inny spowodował u niego, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia,
- 5) wprowadza w błąd właściwy organ,
- 6) będąc powołany do czynnej służby wojskowej nie zgłasza się do tej służby w określonym terminie i miejscu

– podlega karze pozbawienia wolności na czas nie krótszy od lat 5.

2. Tej samej karze podlega, kto w czasie mobilizacji lub wojny powoduje u innej osoby uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia albo wprowadza w błąd właściwy organ w celu uzyskania dla niej zwolnienia od obowiązku służby wojskowej lub odroczenia tej służby.

Art. 689. 1. Kto, w czasie mobilizacji lub wojny, wbrew obowiązkom wynikającym z ustawy:

- 1) uchyla się od wykonania obowiązku świadczenia osobistego lub rzeczowego,
- 2) nie zawiadamia właściwego organu o rozporządzeniu nieruchomością lub rzeczą ruchomą przeznaczoną na cele świadczeń rzeczowych

– podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Tej samej karze podlega, kto w czasie mobilizacji lub wojny utrudnia lub uniemożliwia wykonanie świadczenia osobistego lub rzeczowego.

Art. 690. W sprawach o czyny określone w art. 681–689, jeżeli czyn polega na nieuczynieniu zadość obowiązkowi stawienia się do służby lub zgłoszenia do właściwego organu, przedawnienie ścigania i wyrokowania biegnie od chwili uczynienia zadość temu obowiązkowi lub od chwili, w której na sprawcy obowiązek przestał ciążyć.

Art. 691. 1. W czasie mobilizacji lub wojny osoby pełniące służbę w jednostkach zmilitaryzowanych albo do niej powołane ponoszą odpowiedzialność karną za przestępstwa popełnione w związku z tą służbą, według przepisów odnoszących się do żołnierzy w czynnej służbie wojskowej.

2. Sprawy o przestępstwa określone w ust. 1 należą do właściwości sądów wojskowych.

3. W rozumieniu przepisów karnych w czasie mobilizacji lub wojny:

- 1) niezgłoszenie się do służby w jednostkach zmilitaryzowanych w określonym terminie i miejscu jest równoznaczne z niezgłoszeniem się do pełnienia służby wojskowej;
- 2) obowiązek służby w jednostkach zmilitaryzowanych jest równoznaczny z obowiązkiem służby wojskowej;
- 3) służba w jednostkach zmilitaryzowanych jest równoznaczna z czynną służbą wojskową;
- 4) niewykonanie lub odmowa wykonania polecenia przełożonego, wydanego w sprawach służbowych osobie pełniącej służbę w jednostce zmilitaryzowanej, jest równoznaczna z niewykonaniem lub odmową wykonania rozkazu.

Art. 692. Sprawy o przestępstwa określone w art. 687 i art. 688 należą do właściwości sądów wojskowych.

Art. 693. 1. Kto zatrudnia, udziela pracy zarobkowej na podstawie innego tytułu lub umożliwia wykonywanie u niego innego zajęcia przez byłego żołnierza zawodowego, z naruszeniem art. 336, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

2. Tej samej karze podlega były żołnierz zawodowy, który nie stosuje się do ograniczeń określonych w art. 336.

Art. 694. 1. Kto, będąc obowiązany do złożenia oświadczenia, o którym mowa w art. 338, podaje w nim nieprawdę, podlega karze pozbawienia wolności do lat 5.

2. W wypadku mniejszej wagi, sprawca czynu określonego w ust. 1 podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

Art. 695. 1. Przedsiębiorca, który nie realizuje nałożonego zadania na rzecz Sił Zbrojnych lub służb specjalnych, nie złoży informacji, o której mowa w art. 658, odmówi poddania się kontroli lub będzie ją utrudniać, podlega karze pieniężnej.

2. Wysokość kary w odniesieniu do liczby zadań nierealizowanych lub nieobjętych kontrolą wynosi w przypadku:

- 1) 1 zadania – 10-krotność,
- 2) 2 zadań – 15-krotność,
- 3) 3 zadań – 20-krotność,
- 4) 4 zadań – 25-krotność,
- 5) 5 zadań – 30-krotność

– przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

3. Przedsiębiorca, który nie złoży informacji, o której mowa w art. 658, podlega karze pieniężnej w wysokości do 30-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

4. Dla przedsiębiorcy, który nie realizuje zadań, o których mowa w art. 648 ust. 1 pkt 2, lub utrudni ich kontrolę w sposób uniemożliwiający jej przeprowadzenie, kara wynosi 1% wartości zadania nałożonego, przy czym nie mniej niż wartość dotacji celowej otrzymanej na pokrycie kosztów, o których mowa w art. 659.

5. Kary, o których mowa w ust. 2 i 4, sumują się.

Art. 696. 1. Minister Obrony Narodowej nakłada, w drodze decyzji administracyjnej, kary pieniężne, o których mowa w art. 695.

2. Od zaległej kary pieniężnej nalicza się odsetki za zwłokę w wysokości określonej jak dla zaległości podatkowych.

3. Egzekucja kar pieniężnych wraz z odsetkami następuje w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Art. 697. 1. Wpływy z tytułu kar pieniężnych, o których mowa w art. 695, stanowią dochód budżetu państwa.

2. Kary pieniężne są wpłacane na rachunek wskazany w decyzji, o której mowa w art. 696 ust. 1.

3. W zakresie nieuregulowanym w ustawie, do kar pieniężnych stosuje się odpowiednio przepisy działu IVa ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.

DZIAŁ XXVI

Zmiany w przepisach, przepisy przejściowe, dostosowujące i końcowe

Rozdział 1

Zmiany w przepisach

Art. 698–776. (pominięte)²⁵⁾

Rozdział 2

Przepisy przejściowe i dostosowujące

Art. 777. 1. Znosi się:

- 1) szefów wojewódzkich sztabów wojskowych;
- 2) wojskowych komendantów uzupełnień.

2. Tworzy się:

- 1) Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji;
- 2) wojskowe centra rekrutacji.

3. Wojewódzkie sztaby wojskowe przekształca się w Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji, a wojskowe komendy uzupełnień przekształca się w wojskowe centra rekrutacji.

4. Minister Obrony Narodowej powoła albo wyznaczy, z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji oraz szefów wojskowych centrów rekrutacji.

5. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pracownicy wojewódzkich sztabów wojskowych stają się pracownikami Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

6. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pracownicy wojskowych komend uzupełnień stają się pracownikami wojskowych centrów rekrutacji, które obejmują swoim terytorialnym zasięgiem działania terytorialny zasięg działania dotychczasowych wojskowych komend uzupełnień.

7. Pracownicy, o których mowa w ust. 5 i 6, w tym także pracownicy, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy byli pracownikami służby cywilnej albo urzędnikami służby cywilnej, zachowują na dzień wejścia w życie niniejszej ustawy prawo do wynagrodzenia w dotychczasowej wysokości.

---

²⁵⁾ Zamieszczone w obwieszczeniu.

Art. 778. 1. Należności i zobowiązania wojewódzkich sztabów wojskowych stają się należnościami i zobowiązaniami Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

2. Należności i zobowiązania wojskowych komend uzupełnień stają się należnościami i zobowiązaniami wojskowych centrów rekrutacji.

3. Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki wojewódzkich sztabów wojskowych, bez względu na charakter stosunku prawnego, z którego te prawa i obowiązki wynikają.

4. Wojskowe centrum rekrutacji wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki wojskowych komend uzupełnień, których terytorialny zasięg działania znajdował się na obszarze objętym terytorialnym zakresem jego działania, bez względu na charakter stosunku prawnego, z którego te prawa i obowiązki wynikają.

Art. 779. 1. Sprawy prowadzone przez wojskowych komendantów uzupełnień, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje właściwy miejscowo ze względu na dotychczasowy terytorialny zasięg działania wojskowej komendy uzupełnień szef wojskowego centrum rekrutacji.

2. Sprawy prowadzone przez szefów wojewódzkich sztabów wojskowych, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

3. Sprawy prowadzone przez Szefa Sztabu Generalnego Wojska Polskiego jako organ drugiej instancji w ramach rozpatrywania rozstrzygnięć administracyjnych wydanych przez szefów wojewódzkich sztabów wojskowych i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy prowadzi nadal Szef Sztabu Generalnego Wojska Polskiego na podstawie dotychczasowych przepisów.

Art. 780. 1. Mienie Skarbu Państwa będące w dyspozycji wojewódzkich sztabów wojskowych oraz nieruchomości wykorzystywane przez wojewódzkie sztaby wojskowe stają się odpowiednio mieniem w dyspozycji oraz nieruchomościami wykorzystywanymi przez Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji.

2. Mienie Skarbu Państwa będące w dyspozycji wojskowych komend uzupełnień oraz nieruchomości wykorzystywane przez wojskowe komendy uzupełnień stają się odpowiednio mieniem w dyspozycji oraz nieruchomościami wykorzystywanymi przez właściwe miejscowo wojskowe centra rekrutacji.

Art. 781. Wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy postępowania kwalifikacyjne do pracy w wojskowych komendach uzupełnień i wojewódzkich sztabach wojskowych, w tym do korpusu służby cywilnej, kończą się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 782. Określone w przepisach prawa zadania wojskowych komendantów uzupełnień i szefów wojewódzkich sztabów wojskowych realizują szefowie wojskowych centrów rekrutacji, z wyjątkiem zadań zastrzeżonych zgodnie z art. 34 do zadań Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

Art. 783. 1. Likwiduje się Centralną Wojskową Pracownię Psychologiczną i wojskowe pracownie psychologiczne.

2. Pracownicy wojskowych pracowni psychologicznych w rozumieniu przepisów dotychczasowych z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami wojskowych centrów rekrutacji właściwych miejscowo ze względu na dotychczasowy terytorialny zasięg działania wojskowej pracowni psychologicznej.

3. Pracownicy Centralnej Wojskowej Pracowni Psychologicznej w rozumieniu przepisów dotychczasowych z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się pracownikami Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

4. Należności i zobowiązania Centralnej Wojskowej Pracowni Psychologicznej stają się należnościami i zobowiązaniami Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

5. Należności i zobowiązania wojskowych pracowni psychologicznych stają się należnościami i zobowiązaniami wojskowych centrów rekrutacji właściwych miejscowo ze względu na dotychczasowy terytorialny zasięg działania wojskowej pracowni psychologicznej.

6. Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki Centralnej Wojskowej Pracowni Psychologicznej, bez względu na charakter stosunku prawnego, z którego te prawa i obowiązki wynikają.

7. Wojskowe centrum rekrutacji wstępuje we wszelkie prawa i obowiązki wojskowych pracowni psychologicznych, których terytorialny zasięg działania znajdował się na obszarze objętym terytorialnym zakresem jego działania, bez względu na charakter stosunku prawnego, z którego te prawa i obowiązki wynikają.

8. Sprawy prowadzone przez wojskowe pracownie psychologiczne, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje właściwy miejscowo ze względu na dotychczasowy terytorialny zasięg działania wojskowej pracowni psychologicznej szef wojskowego centrum rekrutacji.

9. Sprawy prowadzone przez Centralną Wojskową Pracownię Psychologiczną, wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, przejmuje Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

10. Mienie Skarbu Państwa będące w dyspozycji Centralnej Wojskowej Pracowni Psychologicznej oraz nieruchomości wykorzystywane przez tę pracownię stają się odpowiednio mieniem w dyspozycji oraz nieruchomościami wykorzystywanymi przez Centralne Wojskowe Centrum Rekrutacji.

11. Mienie Skarbu Państwa będące w dyspozycji wojskowych pracowni psychologicznych oraz nieruchomości wykorzystywane przez te pracownie stają się odpowiednio mieniem w dyspozycji oraz nieruchomościami wykorzystywanymi przez właściwe miejscowo ze względu na dotychczasowy terytorialny zasięg działania wojskowej pracowni psychologicznej wojskowe centra rekrutacji.

12. Wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy postępowania kwalifikacyjne do pracy w Centralnej Wojskowej Pracowni Psychologicznej i wojskowych pracowniach psychologicznych kończą się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 784. 1. Ewidencja wojskowa prowadzona na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 oraz ewidencja wojskowa prowadzona na podstawie art. 48 ust. 2 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12 stają się ewidencją wojskową w rozumieniu art. 70 niniejszej ustawy.

2. Dane i dokumenty zgromadzone w ewidencji wojskowej prowadzonej na podstawie art. 49 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 oraz w ewidencji wojskowej prowadzonej na podstawie art. 48 ust. 2 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12 stają się danymi i dokumentami zgromadzonymi w ewidencji wojskowej w rozumieniu art. 70 niniejszej ustawy.

Art. 785. Ewidencja prowadzona na podstawie art. 223a ust. 1 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 staje się ewidencją prowadzoną na podstawie art. 645 niniejszej ustawy.

Art. 786. Ewidencja prowadzona na podstawie art. 156 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12 staje się ewidencją strat osobowych prowadzoną na podstawie art. 558 ust. 3 niniejszej ustawy.

Art. 787. 1. Likwiduje się Centralny Rejestr Szczepień Żołnierzy Zawodowych prowadzony na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 67b ust. 2 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12.

2. Dane zgromadzone w Centralnym Rejestrze Szczepień Żołnierzy Zawodowych przekazuje się do ewidencji wojskowej.

Art. 788. 1. Tworzy się ewidencję medali.

2. Dane z ewidencji medali prowadzonej na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 6 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 6 przekazuje się do ewidencji medali prowadzonej na podstawie art. 680 ust. 1 niniejszej ustawy.

3. Dane z ewidencji medali prowadzonej na podstawie przepisów wydanych na podstawie art. 7 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 7 przekazuje się do ewidencji medali prowadzonej na podstawie art. 680 ust. 1 niniejszej ustawy.

Art. 789. Żołnierze pełniący zawodową służbę wojskową jako służbę stałą na podstawie przepisów ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12 stają się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy żołnierzami zawodowymi w rozumieniu niniejszej ustawy i pełnią tę służbę na dotychczasowych stanowiskach służbowych.

Art. 790. 1. Żołnierze pełniący służbę kontraktową w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy stają się żołnierzami zawodowymi w rozumieniu niniejszej ustawy, z zachowaniem ciągłości służby, chyba że w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy złożą u dowódcy jednostki wojskowej, w której wykonywali obowiązki służbowe, rezygnację z pełnienia służby wojskowej. Służba kończy się najpóźniej z upływem czasu, na jaki został zawarty kontrakt. Do kontraktów zawartych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, z zachowaniem przysługujących uprawnień.

2. Rozkaz ewidencyjny o powołaniu do zawodowej służby wojskowej oraz o wyznaczeniu na stanowisko służbowe wydają organy, o których mowa w art. 186.

3. Zasiłek na zagospodarowanie wypłaca się żołnierzowi służby kontraktowej, który dotychczas nie otrzymał tego zasiłku, w przypadku dalszego pełnienia przez niego zawodowej służby wojskowej bezpośrednio po wygaśnięciu kontraktu.

Art. 791. Żołnierze zawodowi korpusu podoficerów, którzy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy pełnili zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych podoficerów młodszych, podoficerów i podoficerów starszych, stają się żołnierzami zawodowymi pełniącymi służbę na stanowiskach służbowych podoficerów młodszych lub podoficerów starszych, w zależności od posiadanego stopnia wojskowego.

Art. 792. Żołnierze pełniący zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w instytucjach cywilnych na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12 stają się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy żołnierzami pełniącymi służbę wojskową w oddelegowaniu, o którym mowa w art. 209 niniejszej ustawy, w instytucji, w której dotychczas pełnili tę służbę, z wyłączeniem żołnierzy pełniących służbę w Służbie Kontrwywiadu Wojskowego i Służbie Wywiadu Wojskowego, którzy stają się z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy żołnierzami pełniącymi służbę wojskową na stanowiskach służbowych odpowiednio w tych służbach.

Art. 793. 1. Do żołnierza pełniącego służbę kandydacką przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy:

- 1) kształcącego się na oficera na ostatnim roku nauki w uczelni wojskowej,
- 2) w czasie szkolenia wojskowego w uczelni wojskowej w ramach studium oficerskiego,
- 3) w szkołach podoficerskich oraz ośrodkach szkolenia

– stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Żołnierza pełniącego służbę kandydacką przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, kształcącego się na oficera, niewymienionego w ust. 1 pkt 1 i 2 powołuje się do zawodowej służby wojskowej, jeżeli złoży wniosek o powołanie do zawodowej służby wojskowej i podpisze umowę, o której mowa w art. 95 ust. 5, z tym że żołnierza pełniącego służbę kandydacką na pierwszym roku studiów powołuje się do zawodowej służby wojskowej po ukończeniu przez niego pierwszego roku studiów. Z dniem podpisania tej umowy ulega rozwiązaniu dotychczasowa umowa zawarta pomiędzy tym żołnierzem a uczelnią wojskową w sprawie zwrotu kosztów na utrzymanie i naukę.

3. Do żołnierza, o którym mowa w ust. 2, do dnia powołania do zawodowej służby wojskowej stosuje się przepisy dotychczasowe.

4. Żołnierza niepowołanego do zawodowej służby wojskowej zgodnie z ust. 2 zwalnia się ze służby wojskowej, a jeżeli przemawiają za tym potrzeby Sił Zbrojnych powołuje się do zawodowej służby wojskowej i wyznacza na stanowisko służbowe w posiadanym stopniu wojskowym.

5. Kandydaci do służby wojskowej poddani postępowaniu rekrutacyjnemu w uczelni wojskowej, szkole podoficerskiej lub ośrodku szkolenia przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy i zakwalifikowani do odbycia kształcenia w uczelni wojskowej rozpoczynają to kształcenie zgodnie z przepisami niniejszej ustawy.

6. Do żołnierzy, o których mowa w ust. 1, przepis art. 140 ust. 13 stosuje się odpowiednio.

Art. 794. 1. Rada Ministrów, w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, po uzyskaniu opinii sejmowej komisji właściwej do spraw obrony państwa, ustanowi Pakiet Wzmocnienia Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2023–2025.

2. Pakiet, o którym mowa w ust. 1, obejmuje priorytetowe:

- 1) zadania dotyczące modernizacji i wyposażenia sił zbrojnych;
- 2) zamierzenia dotyczące zwiększenia liczebności oraz składu bojowego poszczególnych elementów sił zbrojnych.

Art. 795. Do żołnierzy zawodowych przeniesionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy do rezerwy kadrowej albo do dyspozycji stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 796. 1. Żołnierze rezerwy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pełnili okresową służbę wojskową w wojskowych komendach uzupełnień albo wojewódzkich sztabach wojskowych co najmniej przez 12 miesięcy i spełniają warunki do zajmowania tożsamesgo stanowiska służbowego w zawodowej służbie wojskowej, stają się żołnierzami zawodowymi pełniącymi zawodową służbę wojskową na stanowiskach służbowych w wojskowych centrach rekrutacji albo Centralnym Wojskowym Centrum Rekrutacji, które objęły swoim terytorialnym zasięgiem działania terytorialny zasięg działania dotychczasowych wojskowych komend uzupełnień, chyba że w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy złożą w dowolnie wybranym wojskowym centrum rekrutacji rezygnację z pełnienia zawodowej służby wojskowej wraz z wnioskiem o przeniesienie do aktywnej rezerwy albo pasywnej rezerwy. Rozkaz ewidencyjny o powołaniu do zawodowej służby wojskowej oraz o wyznaczeniu na stanowisko służbowe wydają organy, o których mowa w art. 186 i art. 196.

2. Żołnierze rezerwy, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy pełnili okresową służbę wojskową poza wojskowymi komendami uzupełnień albo wojewódzkimi sztabami wojskowymi lub poniżej 12 miesięcy lub nie spełniają warunków do zajmowania tożsamesgo stanowiska w zawodowej służbie wojskowej, stają się żołnierzami terytorialnej służby wojskowej, chyba że w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy złożą w dowolnie wybranym wojskowym centrum rekrutacji rezygnację z pełnienia służby w wojskach obrony terytorialnej wraz z wnioskiem o przeniesienie do aktywnej rezerwy albo pasywnej rezerwy. Szef wojskowego centrum rekrutacji przenosi tego żołnierza do aktywnej rezerwy albo pasywnej rezerwy – stosownie do złożonego wniosku.

Art. 797. 1. Żołnierz rezerwy wykonujący obowiązki w ramach Narodowych Sił Rezerwowych w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy staje się żołnierzem AR z zachowaniem ciągłości tej służby oraz z zachowaniem nadanego przydziału kryzysowego. Żołnierz ten może złożyć u dowódcy jednostki wojskowej, w której wykonywał obowiązki służbowe, rezygnację z pełnienia służby w aktywnej rezerwie w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Rezygnację przesyła się niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni, do szefa wojskowego centrum rekrutacji właściwego ze względu na miejsce prowadzenia ewidencji wojskowej, który na tej podstawie przenosi żołnierza AR do pasywnej rezerwy oraz uchyla dotychczasowy przydział kryzysowy i nadaje przydział mobilizacyjny.

3. Rozpoczęcie pełnienia służby w aktywnej rezerwie następuje z dniem i w miejscu określonych przez dowódcę jednostki wojskowej, w której żołnierz dotychczas wykonywał obowiązki służbowe.

Art. 798. Żołnierze pełniący terytorialną służbę wojskową przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się żołnierzami pełniącymi terytorialną służbę wojskową w rozumieniu niniejszej ustawy i pełnią tę służbę na dotychczasowych stanowiskach służbowych.

Art. 799. 1. Kształcenie w ramach służby przygotowawczej rozpoczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy odbywa się na podstawie przepisów dotychczasowych.

2. Służbę przygotowawczą odbytą przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy uznaje się za odbycie szkolenia podstawowego w ramach dobrowolnej zasadniczej służby wojskowej.

Art. 800. Żołnierze rezerwy w rozumieniu przepisów ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 stają się żołnierzami pasywnej rezerwy.

Art. 801. 1. Do ćwiczeń wojskowych odbywanych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. Karty powołania do odbywania ćwiczeń wojskowych wydane na podstawie ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 zachowują ważność.

3. Do ćwiczeń wojskowych z udziałem żołnierzy rezerwy zaplanowanych na rok 2022 stosuje się przepisy dotychczasowe.

4. Żołnierze rezerwy oraz osoby przeniesione do rezerwy niebędące żołnierzami rezerwy, którzy odbyli ćwiczenia wojskowe na podstawie przepisów dotychczasowych, z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stają się żołnierzami pasywnej rezerwy.

5. Do powoływania i odbywania ćwiczeń w jednostkach przewidzianych do militaryzacji, niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, nie dłużej jednak niż do dnia 31 grudnia 2022 r.

Art. 802. Decyzje, zgody oraz inne rozstrzygnięcia wydane na podstawie przepisów dotychczasowych zachowują ważność na okres, na jaki zostały wydane.

Art. 803. 1. Wojskowe dokumenty osobiste wydane na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 zachowują ważność.

2. Wojskowe dokumenty osobiste wydane na podstawie art. 48 ust. 1 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12 zachowują ważność.

3. Karty i tabliczki tożsamości wydane na podstawie art. 54a ust. 1 oraz indywidualne i zbiorowe rozkazy wyjazdu wydane na podstawie art. 54a ust. 3 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 zachowują ważność.

4. Karty i tabliczki tożsamości wydane na podstawie art. 137c ust. 1 oraz indywidualne i zbiorowe rozkazy wyjazdu wydane na podstawie art. 137c ust. 4 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12 zachowują ważność.

Art. 804. 1. Do postępowań dyscyplinarnych wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

2. W zakresie wykonania udzielonych wyróżnień, wymierzonych kar dyscyplinarnych lub zastosowanych środków dyscyplinarnych oraz zastosowanych środków zapobiegawczych na podstawie przepisów ustawy uchylanej w art. 823 pkt 14 niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. W zakresie przedawnienia lub zatarcia ukarania dyscyplinarnego przewinień dyscyplinarnych popełnionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe.

4. Dokumentację i ewidencję dyscyplinarną wytworzoną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy włącza się do ewidencji wojskowej.

Art. 805. Rozkazy personalno-mobilizacyjne, karty mobilizacyjne oraz karty przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych wydane na podstawie przepisów dotychczasowych zachowują ważność.

Art. 806. 1. Pracodawcom, którzy w okresie od dnia 1 stycznia 2017 r. do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy wypłacili pracownikom niebędącym żołnierzami rezerwy powołanym do terytorialnej służby wojskowej odprawę, o której mowa w art. 125 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2, i nie otrzymali świadczenia pieniężnego, o którym mowa w art. 134a ust. 1 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2, z tytułu wypłaty tej odprawy, zwraca się jej równowartość na wniosek tych pracodawców.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się do Szefa Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Kwotę równowartości odprawy ustala na zasadach określonych w art. 125 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 Szef Centralnego Wojskowego Centrum Rekrutacji.

4. Odmowa wypłaty równowartości odprawy lub ustalenie kwoty niższej niż wskazana we wniosku pracodawcy następuje w drodze decyzji administracyjnej.

Art. 807. Decyzje wydane na podstawie ustawy uchylanej w art. 823 pkt 10 oraz umowy zawarte na podstawie przepisów tej ustawy przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują ważność na okres, na jaki zostały zawarte, nie dłużej jednak niż przez okres 36 miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 808. 1. Pierwsze wyznaczenie pełnomocników ds. HNS, o których mowa w art. 23f ustawy zmienianej w art. 726, nastąpi w terminie do 60 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Pierwsze posiedzenie NKK HNS, o którym mowa w art. 23g ustawy zmienianej w art. 726, zwołane zostanie w terminie do 120 dni od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 809. Umowy zawarte przez Ministra Obrony Narodowej z organizacjami proobronnymi przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zachowują ważność, nie dłużej jednak niż przez okres 12 miesięcy, licząc od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 810. 1. Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy państwowy fundusz celowy – Fundusz Modernizacji Sił Zbrojnych, o którym mowa w art. 11 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 9, ulega likwidacji.

2. Likwidacja, o której mowa w ust. 1, polega na zamknięciu dotychczasowego rachunku bankowego i ksiąg rachunkowych Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz. U. z 2021 r. poz. 217, 2105 i 2106 oraz z 2022 r. poz. 1488) oraz sporządzeniu i przekazaniu sprawozdań z wykonania planu finansowego Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych, zgodnie z odrębnymi przepisami.

3. Z dniem wejścia w życie ustawy Bank Gospodarstwa Krajowego przekazuje środki zgromadzone na dotychczasowym rachunku Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych na rachunek Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych oraz zamyka rachunek Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych.

4. Czynności związane z zamknięciem ksiąg rachunkowych Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych wykonuje Minister Obrony Narodowej.

5. Wolne środki Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych przekazane przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy w zarządzanie terminowe zgodnie z art. 78b ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych pozostają w tym zarządzaniu do upływu terminu ich zwrotu, określonego w dyspozycji przekazania tych środków w zarządzanie terminowe, a po upływie tego terminu podlegają przekazaniu na rachunek Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych.

6. Wierzytelności i zobowiązania Ministra Obrony Narodowej, powstałe w okresie funkcjonowania Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych, które miały podlegać wykonaniu ze środków bądź na rzecz tego funduszu, i niewykonane do dnia jego likwidacji odpowiednio zasilają bądź są pokrywane ze środków Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych.

Art. 811. 1. Projekt planu finansowego Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych na rok 2022, opracowany z uwzględnieniem danych przekazanych przez Ministra Obrony Narodowej, Bank Gospodarstwa Krajowego przedstawia:

- 1) ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych do uzgodnienia – w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy;
- 2) Ministrowi Obrony Narodowej do zatwierdzenia – w terminie 3 dni od dnia uzgodnienia z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych.

2. Minister Obrony Narodowej może zatwierdzić plan finansowy Funduszu, o którym mowa w ust. 1, po uzyskaniu opinii komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa.

3. Projekt planu finansowego Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych na rok 2023, opracowany z uwzględnieniem danych przekazanych przez Ministra Obrony Narodowej, Bank Gospodarstwa Krajowego przedstawia:

- 1) ministrowi właściwemu do spraw finansów publicznych do uzgodnienia,
- 2) Ministrowi Obrony Narodowej do zatwierdzenia

– w terminie 60 dni od dnia wejścia w życie ustawy.

4. Minister Obrony Narodowej może zatwierdzić plan finansowy, o którym mowa w ust. 3, po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw finansów publicznych i po uzyskaniu opinii komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa.

5. Minister Obrony Narodowej przedkłada projekt planu finansowego Funduszu, o którym mowa w ust. 3, komisji sejmowej właściwej w sprawach obrony państwa w terminie 14 dni od dnia jego otrzymania.

6. Od dnia wejścia w życie ustawy do dnia zatwierdzenia projektu planu finansowego Funduszu Wsparcia Sił Zbrojnych na rok 2022 wypłaty ze środków Funduszu realizowane są zgodnie z planem finansowym Funduszu Modernizacji Sił Zbrojnych, o którym mowa w art. 11 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 9, na rok 2022.

Art. 812. W roku 2022 Minister Obrony Narodowej w ramach części budżetowej 29 – Obrona narodowa może zwiększyć dotacje podmiotowe dla uczelni wojskowych na zadania związane z obroną narodową z przeznaczeniem na wypłatę uposażeń i innych należności pieniężnych dla żołnierzy zawodowych.

Art. 813. W roku 2022 Prezes Rady Ministrów może, w drodze rozporządzenia, dokonywać przeniesienia planowanych wydatków budżetowych między częściami i działami budżetu państwa na zadania dotyczące kwalifikacji wojskowej.

Art. 814. 1. W stosunku do żołnierzy, którzy do dnia 31 grudnia 2001 r. pełnili służbę w jednostkach wojskowych podporządkowanych Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji lub po tym dniu pozostawali w dyspozycji tego ministra, oraz do członków ich rodzin decyzję ustalającą prawo do odszkodowania i jego wysokość wydaje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

2. O uszczerbku na zdrowiu żołnierzy, o których mowa w ust. 1, na skutek wypadku lub choroby oraz o stopniu pogorszenia stanu zdrowia orzekają komisje lekarskie podległe ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych na podstawie wykazu chorób określonego przez Ministra Obrony Narodowej w przepisach wydanych na podstawie art. 512.

3. Do komisji lekarskich, o których mowa w ust. 2, kieruje minister właściwy do spraw wewnętrznych.

4. W stosunku do żołnierzy, o których mowa w ust. 1, uprawnienia do przyznania odszkodowań przewidziane w art. 520 dla Ministra Obrony Narodowej przysługują ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.

5. Odszkodowania, o których mowa w ust. 1 i 4, wypłacane są z części budżetu państwa pozostającej w dyspozycji ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

6. Przepisy art. 527 ust. 4–6 stosuje się odpowiednio.

7. Minister właściwy do spraw wewnętrznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) tryb kierowania do komisji lekarskich, sposób ustalania uszczerbku na zdrowiu żołnierzy, o których mowa w ust. 1, oraz związku ich śmierci ze służbą wojskową wskutek wypadku lub choroby, jak również sposób ustalania zwiększenia uszczerbku na zdrowiu, terminy badań lekarskich, tryb kierowania na te badania,
- 2) niezbędną dokumentację lekarską i inne dokumenty, w tym dotyczące przebiegu i warunków służby wojskowej żołnierzy, o których mowa w ust. 1, mogące stanowić podstawę orzeczenia komisji lekarskiej,
- 3) wykaz norm oceny uszczerbku na zdrowiu oraz wzór skierowania do komisji lekarskich

– kierując się koniecznością ochrony interesów osób poszkodowanych.

Art. 815. Przepis art. 137 ust. 2, w zakresie ciągłości służby, stosuje się odpowiednio do osób, które pełniły służbę w formacjach, o których mowa w tym przepisie, które przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy zostały powołane do zawodowej służby wojskowej.

Art. 816. Przepisu art. 23 ust. 9 pkt 4 ustawy zmienianej w art. 713 niniejszej ustawy nie stosuje się do żołnierzy, którzy zostali powołani do zawodowej służby wojskowej przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 817. Do okresu zatrudnienia, o którym mowa w art. 301 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, wlicza się okresy pełnienia czynnej służby wojskowej pełnionej na podstawie przepisów ustaw uchylanych w art. 823 pkt 2 i 12.

Art. 818. Dokumenty etatowe jednostek organizacyjnych oraz komórek organizacyjnych, których struktury będą wymagały przekształcenia, zachowują ważność przez 5 lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 819. W sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, o ile ustawa nie stanowi inaczej.

Art. 820. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 701 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy zmienianej w art. 701, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 10 ust. 2a ustawy zmienianej w art. 742 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 10 ust. 2a ustawy, o której mowa w art. 742, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 821. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 3 ust. 9, art. 3a ust. 3, art. 6 ust. 2, art. 11a ust. 4, art. 11b ust. 4, art. 11c ust. 4, art. 26 ust. 3, art. 29 ust. 8, art. 31b, art. 39 ust. 8, art. 43, art. 44a ust. 12, art. 45 ust. 4, art. 48 ust. 9, art. 49 ust. 3 i 4, art. 54 ust. 2 i 4, art. 54a ust. 5, art. 56 ust. 3, art. 56 ust. 9, art. 56b ust. 4, art. 59 ust. 6, art. 59a ust. 7, art. 60 ust. 9, art. 62, art. 64a ust. 10, art. 67 ust. 3a i 4, art. 68 ust. 1a, art. 70 ust. 6, art. 98h ust. 5, art. 76 ust. 14, art. 76a ust. 3, art. 83 ust. 3, art. 90a, art. 109 ust. 3, art. 111 ust. 2, art. 116 ust. 11, art. 133a ust. 4, art. 134a ust. 12, art. 136n, art. 174 ust. 3 i art. 178, art. 199f, art. 207 ust. 1, art. 208 ust. 5, art. 215 ust. 1, art. 219 ust. 8 oraz art. 223a ust. 7 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 15 ust. 6, art. 16 ust. 3, art. 27 ust. 2, art. 20 ust. 4, art. 21 ust. 4, art. 22 ust. 4, art. 62 ust. 8, art. 86, art. 55, art. 158 ust. 3, art. 68, art. 88 ust. 6, art. 155 ust. 5, art. 60 ust. 7, art. 75, art. 77 ust. 4, art. 78 ust. 7, art. 593 ust. 1, art. 593 ust. 4, art. 599 ust. 4, art. 134 ust. 3, art. 531 ust. 13, art. 533 ust. 5, art. 533 ust. 6, art. 531 ust. 13, art. 329 ust. 4 i 5 oraz art. 330 ust. 2, art. 331 ust. 9, art. 127 ust. 18, art. 140 ust. 19, art. 139, art. 151, art. 167, art. 532 ust. 8, art. 537 ust. 2, art. 541 ust. 13, art. 308 ust. 7, art. 309 ust. 11, art. 267, art. 602, art. 670, art. 626, art. 628 ust. 6, art. 636, art. 640 ust. 8 oraz art. 646 ust. 2 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 176 ust. 6 i art. 177 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 2 zachowują moc do dnia 31 grudnia 2022 r. oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

3. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 11a ust. 5 oraz art. 12a ust. 3 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 9 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 46 ust. 6 i art. 48 ust. 4 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

4. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 4 ust. 4, art. 7 ust. 7, art. 8 ust. 3, art. 14 ust. 5, art. 15 ust. 3 oraz art. 18 ust. 4 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 13 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 564, art. 566 ust. 7, art. 567 ust. 3, art. 576, art. 574 ust. 3 oraz art. 578 ust. 4 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 822. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 4 ust. 3 oraz art. 34b ustawy uchylanej w art. 823 pkt 3 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 473 ust. 8 i art. 483 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 6 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 6 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 676 ust. 3 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

3. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 7 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 7 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 679 ust. 3 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

4. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 14 ust. 1 i 2, art. 15 ust. 3 oraz art. 16 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 8 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 504, art. 505 ust. 3 oraz art. 506 ust. 7 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

5. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 6, art. 20 ust. 3 oraz art. 29 ust. 7 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 11 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 512, art. 525 ust. 3 oraz art. 814 ust. 7 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

6. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 4 ust. 5, art. 5 ust. 8, art. 24 ust. 8, art. 26 ust. 19, art. 50a ust. 1a i 6, art. 55 ust. 1, art. 56 ust. 5, art. 58 ust. 7, art. 59 ust. 3, art. 60 ust. 5, art. 64, art. 67 ust. 7, art. 67a ust. 2, art. 67b ust. 2, art. 68 ust. 8, art. 78 ust. 4 i 5, art. 80 ust. 6, art. 80 ust. 7, art. 83 ust. 6, art. 84 ust. 2 i 3, art. 85 ust. 2, art. 86 ust. 15, art. 87 ust. 6, art. 88 ust. 3, art. 91 ust. 4, art. 101, art. 102 ust. 10, art. 107 ust. 4, art. 108 ust. 4, art. 118, art. 119 ust. 2 i 3, art. 120 ust. 7, art. 123 ust. 4, art. 128, art. 137a ust. 4, art. 137b ust. 4, art. 137b ust. 6, art. 137c ust. 6, art. 138 ust. 7, art. 145, art. 146 ust. 4, art. 148 ust. 5, art. 149 ust. 5, art. 151 ust. 2, art. 155 ust. 3 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 12 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 134 ust. 3, art. 87 ust. 3, art. 203 ust. 8, art. 127 ust. 18, art. 332 ust. 3 i 9, art. 107, art. 335 ust. 8, art. 338 ust. 8, art. 340 ust. 10, art. 275 ust. 7, art. 283, art. 288 ust. 23, art. 289 ust. 3, art. 290 ust. 2, art. 295, art. 437 ust. 3 i 4, art. 439 ust. 11, art. 439 ust. 12, art. 442 ust. 7, art. 443 ust. 8 i 9, art. 444 ust. 2, art. 445 ust. 15, art. 446 ust. 6, art. 447 ust. 3, art. 455 ust. 4, art. 467, art. 468 ust. 10, art. 342 ust. 4, art. 344 ust. 3, art. 234, art. 235 ust. 8 i 9, art. 236 ust. 17, art. 239 ust. 7, art. 100, art. 270 ust. 2, art. 334 ust. 4, art. 334 ust. 5, art. 78 ust. 7, art. 534 ust. 7, art. 551, art. 552 ust. 4, art. 554 ust. 5, art. 300 ust. 5, art. 302 ust. 3, art. 557 ust. 9 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

7. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 15, art. 42 i art. 85 ustawy uchylanej w art. 823 pkt 14 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych odpowiednio na podstawie art. 429, art. 379 i art. 403 ust. 8 niniejszej ustawy, nie dłużej jednak niż przez 18 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, oraz mogą być zmieniane na podstawie przepisów dotychczasowych.

Rozdział 3

Przepisy końcowe

Art. 823. Tracą moc:

- 1) ustawa z dnia 21 kwietnia 1966 r. o ustanowieniu medalu „Za udział w walkach o Berlin” i medalu „Za zasługi dla obronności kraju” (Dz. U. z 2019 r. poz. 425);
- 2) ustawa z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2021 r. poz. 372 i 1728);
- 3) ustawa z dnia 17 grudnia 1974 r. o uposażeniu żołnierzy niezawodowych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2146);
- 4) ustawa z dnia 30 lipca 1992 r. o ustanowieniu Święta Wojska Polskiego (Dz. U. poz. 303);
- 5) ustawa z dnia 3 października 1992 r. o przysiędze wojskowej (Dz. U. poz. 386);
- 6) ustawa z dnia 14 grudnia 1995 r. o ustanowieniu Medalu „Siły Zbrojne w Służbie Ojczyzny” (Dz. U. z 1996 r. poz. 140);
- 7) ustawa z dnia 3 września 1999 r. o ustanowieniu Medalu Wojska Polskiego (Dz. U. poz. 936);
- 8) ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o odpowiedzialności majątkowej żołnierzy (Dz. U. z 2018 r. poz. 85);
- 9) ustawa z dnia 25 maja 2001 r. o przebudowie i modernizacji technicznej oraz finansowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 161);
- 10) ustawa z dnia 23 sierpnia 2001 r. o organizowaniu zadań na rzecz obronności państwa realizowanych przez przedsiębiorców (Dz. U. z 2020 r. poz. 1669);
- 11) ustawa z dnia 11 kwietnia 2003 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową (Dz. U. z 2017 r. poz. 1950);
- 12) ustawa z dnia 11 września 2003 r. o służbie wojskowej żołnierzy zawodowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 536);
- 13) ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o służbie zastępczej (Dz. U. z 2018 r. poz. 885);
- 14) ustawa z dnia 9 października 2009 r. o dyscyplinie wojskowej (Dz. U. z 2021 r. poz. 1489).

Art. 824. Ustawa wchodzi w życie po upływie 30 dni od dnia ogłoszenia²⁶⁾, z wyjątkiem:

- 1) art. 288 ust. 2 i art. 777 ust. 4, które wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia;
- 2) art. 439 ust. 1 pkt 4, który wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2023 r.

²⁶⁾ Ustawa została ogłoszona w dniu 23 marca 2022 r.